

Dr. Vajda József

**MEGSZENTELT
ÉLET**

DR. VAJDA JÓZSEF

MEGSZENTELT ÉLET

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
BUDAPEST 1978

ISBN 963 360 092 8

**MINDEN JOG FENNTARTVA
BELEÉRTVE A BÁRMINEMŰ ELJÁRÁSSAL VALÓ
SOKSZOROSÍTÁS JOGÁT IS**

ÚTRAVALÓUL

Vajda József püspökátya többször lejtött hozzám pihenni a badacsonytomaji plébániámra vagy a veszprémi püspöki palotába. Rendszerint egészen váratlanul jelezte távozását: „Holnap már otthon kell lennem, mert holnapután várnak rám a hallgatóim a váci székesegyházban. Folytatólagos elmélkedéseket, előadásokat adok nekik a keresztény erkölcsőről és a megszentelt életről. S nekem mindig egy teljes nap kell az előkészülethez”.

Ezeknek a lelkiismeretes készületeknek a gyümölcse ez a könyv. A Püspökátya olyan sugárzó szemekkel mondta készülő művéről: „Szeretik hallgatni beszédeimet, mert a Szentírásból kiindulva az Egyház életét tanítását magyarázom meg nekik. Nem tiszavirág életű, gyorsan változó teológiai nézeteket adok elő számukra. Ezért is hálásak...”

Így lüktet benne ebben a könyvben Vajda püspökátya mélyen hívő lelke. Szolid táplálékot, az örök élet forrásainak kristálytisztá italát akarta nyújtani kiéhezett, eltikkadt lelkünknek.

Mennyire vágyott arra, hogy kezébe foghassa előadásait könyv alakban is. Most megjelent posthumus művét már csak a váci székesegyház kriptájába helyezhetjük el a Püspökátya kihűlt szíve elé. De a lelkét mély öröm tölti el, ha minél többen merítenek könyvéből ösztönzést arra, hogy a katolikus erkölcsi törvények irányítása szerint iparkodnak megszentelt életet élni.

Püspökatyát Esztergomban a halálos ágyánál, késő éjszaka kerestem föl. Már valamivel jobban érezte magát a délelőtti krízis leküzdése után. Mosolyogva beszélgetett el s egyszerre csak áldásomat kérte. Nem gondoltam, hogy a legközelebbi áldást a temetési misén adom rá. — Ez az áldáskérés is kifejezi papi,

püspöki lelkületét: minden segítség felülről jön a Fénynek az Atyjától, az életre segítség, de az írásra segítség is.

Szívából kívánom, hogy a Püspökatyára a Kisdéd Jézus jáso-lyából rááramlott és e kései könyvében megrajzolt fény világítsa meg a mi gyarló, de mégis Isten felé törekvő útjainkat.

1978. Karácsonyán

† *Lékai László*
bíboros prímás,
esztergomi érsek.

BEVEZETÉS

A II. Vatikáni zsinat követeli a katolikus hívektől, hogy ne csak a hittételeket ismerjék, hanem lássák azokat az erkölcsi törvényeket is, melyek nélkül nem lehet keresztény életet élni.

Jézus Krisztus világosan beszélt erről: „Nem megy be a meny-nyek országába, aki ismételteti: Uram, Uram! – hanem az, aki a mennyei Atya akaratát teszi.” (Mt 7, 21) – Azt is emlegette, hogy: „senki két Úrnak nem szolgálhat!” (Mt 6, 24) – Azt is világosan megmondta Jézus, hogy a szeretet parancsának megtartása nélkülözhetetlen: „Szeresd Uradat, Istenedet... szeresd felebarátodat!” (Mk. 12, 30–31.) – Követelte az ellenségszeretetet is. (Mt 5, 44) – Azt is megmondta: „Nem azért jöttem, hogy békét hozzak, hanem azért, hogy kardot hozzak!” (Mt 10, 34.) – Ha pedig valaki tanítványom akar lenni, tagadja meg önmagát, vegye föl keresztyét, és úgy kövessen engem. (Mt 16, 24.)

A keresztény ember élete nem könnyű... néha nagyon nehéz, amikor sok áldozattal és önmegtagadással jár. A lényeges pedig azoknak a parancsolatoknak a teljesítése, melyek Isten és az Egyház törvényeiben megtalálhatók.

Megkíséreltük a legegyszerűbb formában... a ma emberének leginkább érthető formában... és teljesen szentírási alapon összefoglalni azokat az erkölcsi törvényeket, melyek az egyéni tökéletesség és az emberi együttélés nélkülözhetetlen törvényei.

Három kifejezést említ ez a bevezetés:

1. „A legegyszerűbb formában!” Olyan világban élünk, melyben az emberek a keresztyetést sem nagyon ismerik, a vallási igazságok ismerete pedig annyira fogyatékos, hogy még idősebbek sem tudnak felelni a kérdésre: „Ki Jézus Krisztus?” –

Emiatt kell a legegyszerűbb formában magyarázni a vallási igazságokat.

2. „A ma emberének leginkább érthető formában!” – Ez azt jelenti, hogy legyünk nagyon egyszerűek magyarázatainkban, ugyanakkor figyelembe kell vennünk a természettudományos, történelmi és lélektani eredményeket.

3. „Szentírási alapon!” – Tanításunk alapja legyen a kinyilatkoztatás! Isten ígéje, Egyházunk tanítása legyen az alap, amire tanításunkat építjük.

A II. Vatikáni zsinat utáni években ismételten hivatkoznak arra, hogy az Úr Jézus tanítása egy új életstílus örömhíre, majd hozzátesszik, hogy az ószövetség a szigorú és számonkérő Istent állítja szemünk elé, az újszövetségben Isten irgalma, jósága és szeretete mutatkozik. Ezért tehát ne beszéljünk híveinknek a számonkérő Istenről, hanem a jóságos és megbocsátó Istenről szóljunk, aki úgy vár minket, mint a tékozló fiút várta édesapja.

Nem szabad elfelejteni, hogy Jézus tanításában is van szigorúság és számonkérés, van fenyegetés és büntetés.

Amikor Istenről beszélünk, elsősorban az irgalmas és megbocsátó Atyáról kell beszélnünk: a szeretet Istenéről! – Mivel azonban sokan vannak emberek, akik nem tudják, vagy nem akarják megérteni a szeretet Evangéliumát, azért a hitoktató, vagy hitszónok rá van kényszerítve, hogy a szigorú és számonkérő Istenről is beszéljen. Ha valakit nem indít meg a szeretet, akkor a félelem keltegetéséhez kell folyamodnunk, akkor beszélnünk kell a számonkérő, büntető Istenről. Ez egyébként Egyházunk tanítása is: hinnünk kell, hogy Isten van, és hinnünk kell azt is, hogy Isten a jókat megjutalmazza, a bűnösöket megbünteti.

Az erkölcsi normák közül a leglényegesebbeket ismertetjük. Ezzel a II. Vatikáni zsinat célkitűzéseit szolgáljuk, és mindazoknak hasznára leszünk, akik életükben Krisztus követését akarják megvalósítani.

I. RÉSZ

1. A tízparancsolat

„Valóban összetörtük-e a két kőtáblát?” – kérdezte egyik irodalmi folyóirat cikkírója. – Feleletében megállapította, hogy a kőtáblákat össze lehet törni... sőt pontosabban: a régi erkölcs kőtábláit össze lehet törni, a két kőtáblára vésett törvényeket azonban nem lehet megsemmisíteni!

A cikkíró példákat is hoz.

A szüleit kihasználó siheder nem akar tudni a IV. kőtábla-parancsról, azon a címen, hogy ő felvilágosult. – A maga és mások életét cinikusan kockára tévő ember, nem akar tudni az V. parancsról. – A más feleségével szórakozó férfi nevetségesnek véli a VI. parancsot.

Végül is nagyon határozottan így fejezte be gondolatait a cikkíró:

„Tévelygő és tévelyegni akaró embertársainkat kénytelenek vagyunk figyelmeztetni: az említett kőtáblák megvannak! Bárki megtalálhatja a kőtáblák törvényeit etikánk fejezeteiben és az érvényben levő büntetőtörvénykönyv lapjain.

* * *

Isten a Sinai hegyen szövetséget ajánlott Izrael népének.
Így beszélt az Úr:

Láttátok, milyen hatalmas vagyok.

Láttátok, mit műveltem az egyiptomiakkal.

Hallgattok szavamra, s választott népemmé lesztek.

A nép egy szívvel-lélekkel válaszolt:

Megtesszük mindazt, amit az Úr kíván tőlünk.

A harmadik napon Isten újra megmutatta fölségét.

Villámlott, mennydörgött, és sűrű felhő takarta a hegyet.

Félelmetes jelenségek kíséretében hirdette ki parancsait.
Könyörgött a nép, és nagy félelemmel kérte Mózeset:
Ne az Úr szóljon hozzánk, mert félelmünkben meghalunk.
Te szólj hozzánk, és meghallgatunk téged. (II. Mózes

19–20. fejd.)

Amióta Isten kihirdette tízparancsolatát, azóta követeli megtartásukat. Ez nem azt jelenti, hogy a Sinai hegyi kihirdetés előtt nem léteztek ezek a parancsolatok. A tíz parancs nem illemszabályok, nem kitalált törvények foglalata, hanem emberi természetünk szükségszerű igénye... az emberi-szívbe vésett törvények rövid foglalata.

A gyilkosság bűn volt, függetlenül attól, hogy Isten a Sinai hegyen kihirdette: ne ölj!

Szodomát és a többi várost nem azért pusztította el Isten, mert rosszkedvében volt, hanem azért mert bűnük természetelleni bűn volt, mely kihívta a Teremtő haragját.

Így mondta az Úr: „Rajtam kívül más istened ne legyen... ne csinálj magadnak faragott képet... ne imádd ezeket, mert én, az Úr, a te Istened, erős és féltékeny vagyok... és megtorlom a bálványimádást.” (II. Mózes 20.) – Vagyis a bálványimádás bűnét elítélte Isten. Ez azonban már előbb is bűn volt, annyira, hogy Isten vízőzönnel büntette az emberi szívekbe írt törvény megszegését.

Jákob fiai eladták testvérüket (Józsefet) rabszolgának, majd pedig hazudtak édesapjuknak. A Szentírás világosan megmondja, hogy bűnt követtek el, pedig akkor még nem hirdette ki Isten Tízparancsolatát. A megokolást is megtaláljuk a szavakban: „Mindazt, amit akartok, hogy veletek tegyenek az emberek, ti is tegyétek velük. (Amit nem akartok, hogy tegyenek, ti se tegyétek.) Ez a törvény és a próféták.” (Mt 7, 12.)

* * *

A Zsoltárok szerint a Törvény nem emberi találmány, hanem olyan kötelezettség, mely emberi természetünkkel kapcsolatos, és bele van írva minden emberi szívbe. (36, 31... 39, 9.)

Ezért kéri a zsoltáros Istent: „Szolgád vagyok, Uram, adj értelmet, hogy törvényeidet megismerjem”.

Azt is emlegeti a zsoltáros: „Boldog az az ember, aki megtartja Isten parancsait (105)... és boldog az az ember, aki életében az Úr törvényei szerint jár”. (118)

A Tízparancsolat az Újszövetségben

Jézus Krisztus világos szavakkal hirdette: „Nem felbontani jöttem a Törvényt, hanem megerősíteni!” Örök életünk szempontjából nélkülözhetetlen a parancsok megtartása. A gazdag ifjúnak is világosan tudomására hozta: „Ha be akarsz menni az örök életre, tartsd meg a parancsokat”. (Mt 19–17.) Amikor pedig megkérdezték tőle, milyen parancsokra gondol, azokat sorolta fel, melyeket Isten hirdetett ki a Sinai hegyen Izrael fiainak. – Jézus azt is félreérthetetlenül megmagyarázta: nem az megy be a mennyek országába, aki mondogatja: „Uram, Uram”, hanem aki az Atya akaratát teszi... vagyis, aki megtartja Isten parancsait.

* * *

Krisztus apostolainak a tanítása is a Sinai-hegyi törvény megtartását követeli. Pál apostolnál találjuk:

Nem a Törvény hallgatói kedvesek Isten színe előtt, hanem azok, akik megtartják parancsait! (Róm 2, 13.)

Jakab apostol még részletesebben magyarázta ezt: (2, 10.)

„Aki az egész törvényt megtartja,

de egy dologban vét,

az egész ellen vétkezik!

Aki ugyanis azt mondta: Ne paráználkodjál,

azt is megparancsolta: ne ölj.

Ha tehát nem paráználkodol, ellenben ölsz,

törvényszegővé lettél.”

Jakab apostol bizonyítása tehát ez:

A Törvény, a Tízparancsolat egy egészet alkot.

Nem elég az egyik parancsolatot megtartani, a másikat pedig mellőzni!

Jézus ezt így fejezte ki:

Aki mondja, szeretem Istent (az I. parancsolatot megtartja), de felebarátját gyűlöli (az V. parancsolatot nem tartja meg), az hazug ember!

Ezért foglalta össze Jézus az összes parancsolatot egyetlen parancsban így: „Szeresd Uradat, Istenedet... és szeresd felebarátodat!”

Ha valaki nem tudná megérteni az elmondottakat, annak példával világíthatjuk meg az igazságot: ha egy tízlábú hídnak egyetlen tartópillérét összeromboljuk, az egész híd használhatatlanná lesz. – Ha Isten tíz parancsa közül egyetlen parancsot megtagadunk..., az egész Törvényt tagadjuk meg, mert (ha egyetlen pontban is) szembefordultunk Istennel. A bűn lényege az Istennel való szembefordulás. Ezen a lényegen nem változtat az, hogy egyetlen vagy több pontban tagadtam meg az engedelmességet.

* * *

Senki nem tagadja, hogy a Tízparancsolat bizonyos korlátokat állít, egyéni és társadalmi életünkben. – Ugyanakkor az is igaz, hogy ösztönös vágyaink nehezen tűrik a korlátokat. Pedig hányszor ráfizetünk túlzó szabadságvágyunkra:

Ne akarja senki meghatározni mennyit ihatok...
a nagy szabadság vége tántorgás, élmélygés.

A piros jelzés nem tilthatja meg, hogy átmenjek az útkereszteződésben...

a vége gázolás, kórház, esetleg halál.

Aki a lovak közé dobja a gyeplőt..., az örült!

Aki elengedi az autó kormánykerekeit..., az is örült!

Aki nem tűri a parancsok által szabott korlátokat..., az is örült! Az igaz, hogy a Tízparancsolat korlátozza cselekvési szabadságunkat, de csak ott, ahol ez föltétlenül szükséges. Ezek a korlátok az emberi személyiség méltóságát és jogait szolgálják, valamint azt, ami közjó, ami az egész emberi társadalom érdeke. – Egyébként nincs jogunk méltatlankodni a kellemetlen korlátozások miatt akkor, ha ezekre szükségünk van. Önmagunknak szoktunk olyan korlátokat állítani, melyekre semmi szükség... A hiúság és emberfélelem korlátai legtöbbször fölöslegesek és kínzóak is... mégis hősiesen tűrjük és megtartjuk. Annál inkább öröm-

mel kellene fogadnunk az erkölcsi törvények korlátait, mert földi és örök boldogságunkat szolgálják és biztosítják.

A józanul gondolkozó ember hamarosan belátja, hogy szükség van a Tízparancsolatra. Döbbenetesen tapasztaljuk ezt ma: ahol Isten parancsait semmibe veszik, ott semmiféle törvény nem tud rendet teremteni!

* * *

Mózes hosszú ideig maradt a Sinai-hegyen. Ezalatt a nép elúnta magát, megfélemedett az igaz Istennek tett ígéretekről, és bálványimádásra vetemedett. – A büntetés kegyetlen volt. Mózes összetörette az aranyborjút, porát vízbe szórta. Ezt az aranyporos vizet kellett meginniük azoknak, akik a bálványt imádták... s a bálványimádásban vétkeket mind kivégezték. Meghalt azon a napon mintegy háromezer ember.

Ez a kegyetlen büntetés arra is magyarázatot ad nekünk, miért hirdette ki Isten parancsait villámlás és mennydörgés kíséretében. Az emberek gyakran olyanok, mint a rossz gyermekek. Ha Isten gyengéden szól hozzánk a halk szellő suttogásában, nem halljuk meg szavát. Ha tapintatosan figyelmeztet, szelid kérése elsuhan fülünk mellett. Mi csak a dübörgést halljuk meg, a villámlást vesszük észre. Isten szavát csak akkor halljuk, ha robajló mennydörgésben szól hozzánk, úgylátszik túlságosan nagy zajban élünk... vagy akkor, ha életünk nagy tragédiáiban az utolsó ítélet harsonáit véljük hallani. – Csontig és velőig ható ijedségben, félelemben talán meghalljuk az Úr szavát... szent akaratát azonban ilyen esetben se akarjuk teljesíteni.

* * *

Az ókori görög mondák szerint az olymposzi istenek súlyos parancsokat, törvényeket akasztottak az emberek nyakába... melyek nem mindenki számára voltak kötelezőek. Az egyik leg-súlyosabb törvényszegő volt a mondák főistene: Zeus. – Az egyik újkori író regényes formában feldolgozta a Szentírásnak azt a részét, mely a zsidók pusztai vándorlásával és a főparancsolat kihirdetésével foglalkozik. Mózeszt úgy mutatta be olvasóinak, mint egy gyenge jellemű embert, aki a nép nyakába akasztotta

ugyan a Törvényt, de nem volt hajlandó Isten parancsait megtartani, saját életében megvalósítani. Ez történelmi félrevezetés, sőt nyugodtan hazugságnak pecsételhetjük. Mózes nemcsak közölte Isten parancsait, hanem ő maga is szigorúan megtartotta.

A ma embere pedig vegye tudomásul, hogy a törvény parancsai nem egyik-másik embert kötelezik... nem népcsoportok, vagy társadalmi osztályok számára érvényesek... nemcsak a múltban volt kötelező erejük. Mindig érvényesek voltak, s a jövőben is érvényesek maradnak azok számára is, akik még nem ismerték meg az isteni kinyilatkoztatást, sem a Sinai hegyen kihirdetett Tízparancsolatot.

Pál apostol világosan beszél erről:

„A pogányok nem ismerik ugyan az Isten parancsolatait, mégis a parancsok szerint élnek, amivel bizonyítják, hogy a Törvény követelménye szívükbe van írva... erről tanúskodik lelkiismeretük, amely ösztönzi őket Isten törvényeinek megtartására”.
(Rom 2, 14.)

* * *

Amikor Isten parancsolataira gondolunk, fel kell indítanunk lelkünkben a készséget: Uram és Istenem! Szolgád vagyok! Adj értelmet, hogy törvényeidet megismerjem... adj szükséges akaratot, hogy parancsaidat szívesen és örömmel megtegyem.

Az elmélkedések kérdései

Mi nekem a Tízparancsolat?

Keservek forrása?

Kellemetlen akadály, mely ösztöneim kiélését korlátozza?

Korlát a szakadék szélén, mely megóv a mélybezuhanástól?

Hogyan fogadom lelkem mélyén Isten parancsait?

Valóban Isten parancsait látom bennük, vagy emberi találmányt?

Lázadozva, ellenkezve?

Készséges engedelmességgel?

Észreveszem-e azt, hogy Isten jót akar nekem?

Látom-e az Istennel való szembefordulás veszedelmeit?
Melyik bűn az, amit rejtegetek szívemben?
Melyik parancs okozza nekem a legnagyobb nehézséget?

2. Erkölcsi életünk alapja a helyes lelkiismeret

A Jeruzsálemből Jerikóba vezető úton egy embert rablók támadtak meg. Megsebesítették, kifosztották, félholtan az úton hagyták.

Jézus példabeszéde szerint ugyanezen az úton ment egy pap, aki a templomi szolgálat után tért haza Jerikóba. Lehet hogy nagyon elmerült az imádságban és elmélkedésben, de így is látnia kellett a súlyosan sebesült embert. Nem hatotta meg őt a vérző ember látása, talán arra gondolt, hogy ő most nincsen szolgálatban... vagy esetleg nagyon sietett, és azért nem állt meg. Arra is gondolhatott, hogy a véres ember érintése vallásilag tisztátalanná teheti őt, vagy talán éppen így elmélkedett: ki a felebarátom? Ki az, akinek segíteni kell? Ki az, akivel nem kell törődnöm? – Tény, hogy nem segített a sebesült emberen. Meggyőzte önmagát: nem kötelességem a segítség! – A sok fontolgatásban lelkiismerete elferdült, és ez a pap abban a meggyőződésben ment tovább, hogy a leghelyesebben cselekedett.

A másik vándor, aki látta a sebesültet: egy levita volt, aki szintén a templom szolgálatában állt. Ez sem segített rajta. Jézus nem mondta meg példabeszédében, miért nem segített. Az biztos, hogy a levita ismerte a Törvény előírásait: „Ha embertársad számára az úton elesik, segítsd lábraállítani!” (Móz V. 22.). Mi legyen akkor, ha nem a számár, hanem a felebarát szorul segítségünkre? Lehet, hogy ezt a gondolatot forgatta elméjében ez a levita. Nem tudott dönteni, és ezért tovább ment. – Ő is elaltatta lelkiismeretét. Valamit „bemagyarázott” önmagának. Végző következtetése ez volt: nem kell segítenem. Pedig fokozottan kellett volna éreznie ezt a kötelezettséget, mert levita volt.

Egyedül a megvetett és lenézett samaritánus – a harmadik vándor a jerikói úton – volt irgalmas. Nem altatta el lelkiismeretét hamis érvekkel. Látta a súlyosan sebesült embert, jó és helyes

lelkiismerettel segített rajta: Bekötözte sebeit, egy szállóhelyre vitte, és még fizetett is érte, hogy ott gondozzák.

A hittankönyv meghatározása szerint lelkiismeretünk:

az embernek az a képessége,

mely minden cselekedeténél megmondja, és érezteti,

mi a jó és mi a rossz cselekedet..., és mi a kötelességünk.

Ennek alapján emberi életünk alapszabálya: ha lelkiismeretünk valamit határozottan parancsol, azt meg kell tennünk, ha pedig tilt valamit, azt nem szabad megtennünk. – A lexikonban így határozták meg: a lelkiismeret történeti kategória, mely az erkölcsiséggel alakult ki. Abban igaza van ennek a meghatározásnak, hogy a lelkiismeret finomsága egyetlen személy életében is változó..., és az emberek erősíthetik, helyesbíthetik, sőt el is ronthatják lelkiismeretük parancsait. Egyébként azonban a történelmi fejlődéstől függetlenül az ember tisztában van azzal, mi a jó és mi a rossz..., és alapvetően világos előtte, mi a kötelessége.

Ugyanakkor az is igaz, hogy az emberek nagy része állandóan rontja, tompítja lelkiismeretét. Szoktatással, önámítással, szándékos félrevezetéssel, megtévesztő jelszavakkal rombolunk.

Nem lopok, csak kárpótolom magamat.

Nem pereskedem, csak a jogaimat védem.

Nem hazudok, csak az igazat mondom.

Hibáimat, bűneimet mentegetem:

Nem érek rá imádkozni.

A szentmisét könnyelműen elhagyom, mert sok a munkám.

Előfordul, hogy a hitemet is megtagadom.

A kárhozatot nem kell szigorúan venni.

Az irgalmas Isten mindent megbocsát.

Tudomásul kell vennünk, hogy Istent nem lehet félrevezetni! Az elrontott, félrenevelt lelkiismeret nem ment minket Isten ítélőszéke előtt. Ezért kötelességünk lelkiismeretünket nevelni és erősíteni, hogy jó és helyes lelkiismerettel lássuk, mi jó és mi rossz..., és mi a kötelességünk.

* * *

Jézus megváltói működésének egyik lényeges célja volt: megfelelő lelkiismeretet kialakítani az emberekben..., különös célja volt az elrontott és félrenevelt lelkiismeret megjavítása.

Milyen a jó és helyes lelkiismeret!

Jézus tanítását megtaláljuk a hegyi beszédben (Mt 5, 3.). – Boldogok a szelidek! Aki a haragban és mérgelődésben véli megtalálni élete boldogságát, az téved. – Boldogok az irgalmasok! Aki az irgalmatlanságban véli megtalálni élete boldogságát, az is téved. – Boldogok a tisztaszívűek! Aki a sárban véli megtalálni élete boldogságát, az is téved lelkiismeretében.

„Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön!” – mondta Jézus. Aki a kincsek gyűjtését tartja élete céljának, az lassan rombolja lelkiismeretének érzékenységet és finomságát.

„Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!” Jézus e szavakkal azt akarja értésünkre adni, hogy egy ember, aki csak önmagát szereti, és felebarátját gyűlöli, s a szeretetet nem is tudja felindítani magában, végérvényesen elrontotta lelkiismeretét.

Jézus figyelmeztető szavai úgy zuhognak, mint a kalapácsütések: adjatok jó példát... tartsátok meg a parancsolatokat... keressétek először az Isten országát! Mi más található Jézus tanításában, mint a jó és helyes lelkiismeret követelése: tedd a jót, és kerüld a rosszat!?

Jézus kívánsága: legyünk lelkiismeretes hívei!

Világosan megmondta: ha nem lesz bennetek álnokság nélküli lelkiismeret, nem mentek be a mennyek országába (Mt 19, 24.). Egy másik alkalommal fenyegető szavainak értelme ez volt: jaj annak az embernek, aki megrontja az ártatlan gyermekek lelkiismeretét! (Mt 18, 6.) – A farizeusokkal szemben is az volt Jézus vádja és legsúlyosabb kifogása: félrenevelték, elrontották lelkiismeretüket. Ennek a figyelmeztetésnek fényénél érthetők Jézus szavai: „Ha életszentségték fölül nem mülja az írástudókét és a farizeusokét, nem juttok be a mennyek országába. (Mt 5, 20.) Vagyis: félrenevelt lelkiismerettel nem lehet bemenni Isten országába.

Megvizsgálhatjuk azt a figyelmeztetést is, amit Márta, Mária és Lázár nővére kapott. Jézus dicsérte Mártát: jó és szorgalmas asszonynak mondta. Egy kifogása mégis volt: „Úgy nevelted

magadat, úgy neveltetted lelkiismeretedet hogy elmerülsz a mindennapi élet gondjaiban.” Ezt a meghibásodott lelkiismeretet ki kell javítani, és a napi gondokon túl többet kell törődni a lélek üdvösségével. (Lk 10, 42.)

Jézus olyan erővel szeretné megjavítani lelkiismeretünket, hogy a fenyegetésektől sem riad vissza. – Aki nem szerez magának mennyegzős ruhát, aki nem tisztítja meg lelkét a bűnök szennyétől, azt kivetik a külső sötétségre. – Aki elrontja és érzéketlenné teszi lelkiismeretét, mint a dúsgazdag, az a pokolba jut. – Aki eladja lelkét az ördögnek, mint Júdás, az a kárhozat fia!

Ha a fenyegetések nem használtak, akkor a végtelenül irgalmas Jézus „szinte irgalmatlanná lett”. – A lelkiismeretlen kufárokat korbáccsal hajtotta ki a templom udvarából. – Amikor látta, hogy názareti honfitársaival nem boldogul, eltávozott. – A romlott és elferdült lelkületű Heródeszel nem állt szóba. – A farizeusokat is elveszett embereknek tartotta, és hétszeres „jaj”-t kiáltott nekik... Ezek az emberek meg voltak győződve, hogy vallásosak és Istenfélők... Otromba bűneiket erénynek vélték... Mérhetetlen gőgjük, megromlott lelkiismeretük, bezárta előttük az örökélet kapuját.

Uram, Jézus! Távoztass el tőlem minden lelkiismeretlenséget

A lelkiismeretlenség azt az állapotot jelzi, amikor az ember látja, mi a jó, és nem teszi... és látja mi a rossz, és mégis megteszi.

Káin hallotta a titokzatos hangot: gyűrd le magadban a haragot, ne bánts testvéredet! Mégis megölte testvérét, Ábelt. – Saul király is látta, hova viszi őt Dávid-iránti gyűlölete. Mégis haláláig gyűlölte őt. – Dávid király is látta a gonosztságot, amire készült, mégis megölette Uriást.

Ez a lelkiismeretlenség a mi életünkben is gyakran mutatkozik. Tele vagyunk álnoksággal. Önmagunkat is áltatjuk, Istent is be akarjuk csapni. A jót rossznak mondjuk, a rosszat jónak. Az erényt bűnnek véljük, a bűnt pedig erénynek. Ez a farizeusi lelkület, amit Jézus oly szigorúan elítélt.

* * *

Éjjeli őr volt. Nem idősebb hatvan évesnél, de jóval öregebbnek látszott. Minden este találkoztunk a forrásnál, ahonnan vizet hoztam. Azt tudtam róla, hogy valamikor katolikus vallású volt. Később egy kisebb vallási szekta tagja lett. Látszatra vakbuzgó és fanatikus, aki a maga primitív módján ígét hirdetett azoknak, akik meghallgatták. . . , térítő munkával is foglalkozott a községben, nem sok eredménnyel. Egyik csendes estén, míg vizet merítettem, rámköszönt:

– Jó estét kívánok!

– „Jó estét” – köszöntem neki vissza, és szeretettel hozzátettem – „vén szektás”.

– Igazhitű vagyok, – felelte, – megtaláltam az igazságot és azért hagytam el a katolikus vallást.

– Barátom, ha maga az igazságot kereste, miért hagyta el hűtlenül a feleségét, és családját?

– Ha a plébános úr ismerné a feleségemet, akkor nem tenne szemrehányást amiatt, hogy elhagytam őt.

– Tudja – mondtam az öregnek – ebben csak az a szépséghiba, hogy a gyülekezetben másik feleséget keresett magának.

– Kerestem és találtam is. Ő nyitotta meg szememet az igazság látására. . . egyébként a lelkiismeretem teljesen nyugodt.

* * *

Hogy valóban nyugodt volt-e a lelkiismerete, vagy sem, arról nem tudok nyilatkozni. Az azonban biztos, hogy az emberek nagy százaléka ámtíja és becsapja önmagát. Lelkiismeretünket nem lehet elhallgattatni, mert akaratunktól függetlenül diktálja, mit kellene tennünk, és mit nem volna szabad megtennünk. . . lehetséges azonban, hogy hamis jelszavakkal, és téves bizonyítgatásokkal igyekszünk megnyugtatni háborgó belső világunkat. Vannak emberek, akiknek sikerül, mások nehezebben bírják a lelkiismeret furdalásait, és az örültek házában végzik életüket.

A költők az ihlet hevében elárulják ezt a lelkiállapotot. Az egyik így magyarázza önmagának:

Ébredj! a pizok csalogat!
Vigyázz! Maradj a magadé!
Férfi, légy tiszta legalább
a homlokodtól fölfelé!

(Szabó L.)

A másik költő élete végén bánatosan emlegeti:

Talán eltűnök hirtelen,
akár az erdőben a vadnyom.
Elpazaroltam mindenem,
amiről számot kéne adnom.
Már bimbós gyermek-testemet
szemmaró füstön szárítottam.
Bánat szedi szét eszemet,
ha megtudom, mire jutottam.
Korán vájta belém fogát a vágy
mely idegenbe tévedt.
Most rezge megbánás fog át:
várhattam volna még tíz évet.
Dacból sem fogtam föl soha
értelmét az anyai szónak.
Majd árva lettem, mostoha
s kiröhögtem az oktatómat.
Ifjúságom, e zöld vadont,
szabadnak hittem és öröknek
és most könnyezve hallgatom,
a száraz ágak, hogy zörögnek.

(József Attila)

Még egy költőt idézek:

Ahogy nőnek az árnyak:
Ahogy fogynak az esték,
Úgy fáj jobban és jobban
Az eljátszott öregség.

(Ady E.)

Miért fájhatna valami nekünk, ha nincs bennünk lelkiismeret,
mely akaratunktól függetlenül dicsér, vagy szemrehányást tesz.
Ha pedig megszólal belső világunkban a titokzatos hang, mely

megmondja, mit kell tennünk és mit nem szabad megtennünk, akkor van bennünk lelkiismeret. . . erre a titokzatos hangra hallgatnunk kell.

* * *

Mire kell törekednünk lelkiismeretünkkel kapcsolatban?

Tekintsük úgy, mint Isten szavát, Hiszen a Teremtő adta nekünk. Ő adta a helyes megismerést. Ő adja most is a nyugtalanságot. . . hogy soha ne érezzük jól magunkat, ha valami rosszat tettünk, kötelességünket elmulasztottuk. Legyünk nyugtalanok akkor is, amikor vallásos kötelességeinket hanyagoltuk el, vagy Isten parancsainak nem engedelmeskedtünk. Ne hagyjon nyugodni a gondolat: Isten többet ér, mint bárki, vagy bármi ezen a világon!

A jó és helyes lelkiismeret szava lesz bennünk, ha megértjük a súlyos gondolatokat:

Keressétek először az Istent országát. . .

Tegyétek mindenben az Isten akaratát. . .

Szeressétek álnokság nélkül az Istent és a felebarátot!

Az elmélkedést segítő gondolatok

Meg kell kérdeznünk önmagunktól: milyen bűnökkel kapcsolatban támad bennünk nyugtalanság és lelkiismeretfurdalás? – Ez jelzi a veszedelmet.

Azt is megkérdezhetem: Mivel szoktam mentegetni bűneimet? Ez a gondolat is árulkodik, mert még azok az emberek is, akik külsőleg és látszat szerint semmivel nem törődnek, megpróbálják igazolni gonosz cselekedeteiket.

Van-e jelszavam, ami jóra vagy rosszra ösztönöz? – Legtöbbször jelszavakkal kábítjuk magunkat. . . , mint a beteg ember, aki morfiummal akarja megcsendesíteni fájdalmait. Ilyen lelki magatartásból származik egy-egy ilyen mondat: „Fiatal vagyok, jogom van a szórakozáshoz!” – „Meg kell szabadulni a vallásos világnézet igájából!”

Mit mond a lelkiismeretem, ha eddigi elmúlt életemre gondolkodom?

Dicsér vagy kárhozottat? – Volt-e bennem igyekezet? – Volt-e bennem felelőtlenség?

* * *

Jó, és álnokság nélküli gondolatokat adjon nekem az Úr!

3. Erkölcsi életünk irányítója a lelkiismeret

Náthán próféta Dávid király elé járult, és történetet mondott neki:

Két ember élt a városban: egyik gazdag, a másik szegény. A gazdagnak nagy vagyona volt, sok juha és egyéb lábasjószág. A szegénynek egyetlen báránykája volt csupán. Egyik napon a gazdagnak vendégei jöttek. Nagy lakomát rendezett nekik. A lakomához nem saját állatai közül választott ki levágásra, hanem elvette a szegény egyetlen báránkját, és abból lakomáztak.

Dávid ezt hallva haragra gerjedt, és megkérdezte a prófétától: ki volt az a gonosz ember, aki ezt cselekedte? A próféta megfelelt a királynak:

Te voltál az a gonosz ember.
Isten Izrael királyává tett téged.
Olyan hatalmat adott neked, mint senki másnak.
Megmentett téged minden bajtól, az ellenség kezétől.
Feleséget is választhattál volna magadnak bárkit.
Te mégis más feleségét kívántad meg.
Uriást megöletted, feleségét magadhoz vetted.
Ezért Isten megbüntet téged! (II. Kir 12.)

* * *

Így ébresztgette Náthán próféta Dávid királyban az elaltatott lelkiismeretet. A király nem védekezett, nem mentegette magát. Kezdetől fogva látta ő világosan, mi jó és mi rossz. Lelkében

megtapasztalta a titokzatos belső hangot: Uriást nem szabad bántani... feleségét nem szabad elvenni... Ne tégy bűnt, tedd Isten akaratát!

Ez tehát a lelkiismeret. Amint mondtuk: egy képességünk, mely minden cselekedetünk alkalmával tudomásunkra hozza, mit nem szabad megtennünk.

A tetteinket megelőző lelkiismeret

Akkor beszélhetünk róla, amikor lelkiismeretünk szava megszólal, mielőtt valamit tennénk. Példákat emlegethetünk a Szentírásból:

Az ördög rá akarta venni az első embereket a bűn elkövetésére, megszólalt bennük a titokzatos hang: nem szabad!

Jákob életében is megtaláljuk ezt a titokzatos hangot. Édesanyja unszolta őt: mondd apádnak, hogy te vagy elsőszülött fia Ézsau. Jákob lelkiismeretében feltámadt a gondolat: nem volna szabad hazudni! (Gen 27.)

Dániel próféta lelkiismerete is kételkedés nélkül jelezte a bűnt. A pogány bálványokat akkor sem szabad imádni, ha ellenkezésem miatt az oroszlánok vermébe kerülök. (Dán. 6.)

Az öreg Eleázár lelkiismerete ingadozás nélkül mondta: nem szabad rossz példát adnom!

Ne mondja senki, hogy Júdás lelkiismerete nem szólalt meg. Jézus, és a többi apostol is láthatta rajta lelkiismerete háborgását, ami végül az öngyilkosságba kergette őt.

A tetteinket követő lelkiismeret

Nem emlegetjük külön lelkiismeretünk szerepét a bűnök elkövetése idején. Nem segíthet rajtunk, mert akaratunk már határozott, és a bűnhöz, szenvedélyhez való ragaszkodás lehetetlenné teszi cselekedeteink megváltoztatását. Előfordulhat, hogy a tetteinket kísérő lelkiismeret undort tud támasztani bennünk a bűnnel szemben. Ilyen esetben az ember megtorpan a bűn elkövetésében, nem folytatja, amit elkezdett.

Rendkívüli fontosságú a lelkiismeret szava, mely cselekedeteink befejeztével jelentkezik. Ez a tetteinket követő lelkiismeret. Szentfrási példák világosan megmutatják, és saját tapasztalatunk is bizonyítja létezését:

Az első emberek a bűn elkövetése után megállapították: rosszra tettünk. . . , és el akartak rejtőzni Isten színe elől.

Káint is vádolta lelkiismerete a gyilkosság után. Az igaz, hogy a felelősségre vonásra cinikusan válaszolt. . . de utána megállapította: nagy az én bűnöm!

Dávid királyt is vádolta a Náthán próféta által feltámasztott lelkiismeret. Napokon keresztül imádkozott és böjtölt. Kérte Istent, bocsássa meg bűnét.

Jézus példabeszéde szerint a tékozló fiúban is megszólalt a lelkiismeret. – Először belátta, hogy gonoszra cselekedett. Ez azután arra ösztökölte, hogy térjen vissza az atyai házba. . . , majd pedig ezeket a szavakat mondatta vele: „Atyám vétkeztem!”

A helyes lelkiismeret

Pál apostol írta: „A mi dicsekvésünk lelkiismeretünk tanúsága, hogy Istennek tetsző szentséggel. . . éltünk a világban. . .” (II. Kor 1, 12.) Ez a helyes lelkiismeret, ha a bűnt bűnnek mondjuk, és nem erénynek. Csak olyan cselekedeteket mondunk szentnek, jónak, erényesnek, melyek megegyeznek Isten akaratával.

Helyes lelkiismeretről tett tanúságot Dávid, amikor nem volt hajlandó Saul királyt megölni. Bevezették őt Saul sátrába, kezébe adták a tört, és biztatták a gyilkosságra. Ezt mondta: „Ki nyújthatná ki kezét az Úr fölkentje ellen?” Szolgáinak se engedte meg Saul meggyilkolását.

Helyes volt a lelkiismerete az istenfélő Jóbnak. Hiába biztatták barátai, sőt felesége is, az Isten elleni zúgolódásra. . . Kétségbeejtő helyzetében sem zúgolódott, hanem imádkozott, és türelemmel viselte szenvedéseit.

Helyes lelkiismerete volt a jámbor Zsuzsannának, aki inkább a halált vállalta, de nem vétett a házastársi hűség ellen.

Talán jó műszerhez lehetne hasonlítani a helyes lelkiismeretet mely mérés közben megbízható adatokat közöl. Ilyen jó műszer az a hőmérő, mely annyi Celsius fokot mutat, mint amennyi a hőmérséklet. – Akkor jó az iránytű, ha valóban az észak–déli irányt mutatja. – Jó a repülőgép magasságmérője, ha nem csapja be a pilótát, s az igazi magasságot mutatja. – Jó és helyes a lelkiismeretünk, ha nem csap be, és a jót jónak, a rosszat pedig rossznak mondja.

* * *

Előfordulhat bizonyos esetekben, hogy lelkiismeretünk bizonytalankodik. Ez fordult elő Péter apostol esetében, amikor nem tudott határozni, kötelezze-e a híveket az ószövetségi törvény megtartására, vagy mentesítse őket annak megtartásától. Külön kinyilatkoztatásra volt szüksége, hogy ebben a nehéz kérdésben dönteni tudjon.

Pilátust már nem lehetne ilyen könnyen mentegetni. Az igaz, hogy bizonytalankodott: elengedje-e Jézust, vagy elítélje őt... Ám az is igaz, hogy tisztában volt Jézus ártatlanságával, hiszen el akarta bocsátani. Csak azért ítélte el Jézust, mert megijedt a hangosan kiáltozó emberektől: „Ha elbocsátod, nem vagy a császár barátja!” (Ján 19, 12.)

A téves lelkiismeret

Lelkiismeretünkről akkor mondhatjuk, hogy téves, ha megcseréljük az értékeket. Jónak mondjuk azt, ami rossz – és rossznak mondjuk azt, ami jó. Erkölcsi megítélésünkben mégis akkor szoktunk téves lelkiismeretről beszélni, amikor a bűnt próbáljuk tisztára mosni..., a bűnről akarjuk bizonyítani, hogy erény, jócselekedet.

Ismét szentírási példákat idézhetünk:

Jákob fiainak, József testvéreinek volt ilyen téves lelkiismeretük. Először úgy gondolták, hogy végeznek Józseffel. Vita közben rájöttek, hogy a testvérgyilkosság, bűn volna..., de az nem lesz bűn, ha rabszolgaként eladják őt.

Heródes Antipász megígérte a táncoló Salóménak, hogy bármilyen kívánságát teljesíteni fogja. Salóme, anyja tanácsára, Keresztelő János fejét kérte a királytól. A király erre elszomorodott, de esküje és a vendégek miatt megparancsolta, fejezzék le Jánost a börtönben. – Ime a téves lelkiismeret iskolapéldája: érvényesnek vélek olyan esküt, melynek teljesítése a legsúlyosabb bűnök egyikét eredményezi.

A téves lelkiismeret legveszedelmesebb formája, amiről Jézus így beszél: „farizeusi és képmutató”. Jézus ilyen képeket használ: „Meggúroítok a szúnyogot, a tevét meg lenyelitek... , a tál külsejét mosogatjátok, belső részén a szennyeződést meghagyjátok... , olyanok vagytok, mint a meszelt sírok, kívül fehérek, belül tele undoksággal” (Mt 23.) Példabeszédeiben is emlegeti Jézus a vallásosságára büszke és gőgös farizeust, és mellé állítja a sokak által megvetett vámost, aki alázatosan kéri Istent: „Bocsáss meg nekem, szegény bűnösnek!” – Magyarázat nélkül is megértjük, mennyire téves lelkiismerete van az olyan embernek, mint amilyen a példabeszéd dúsgazdagja, aki meg volt győződve róla, hogy nem kötelessége másokon segíteni még akkor sem, ha valaki végső szükségben volna, mint a szegény Lázár.

Pál apostol – akkor még Saul – szintén téves lelkiismerettel élt hosszú időn át, üldözve a Názáreti Jézus híveit. Vértanú Szent Istvánról is téves meggyőződése volt, hogy gonosz ember, és a törvény szigorával kell eljárni vele szemben, meg kell kövezni őt.

Erkölcsei életem irányítója

Elmélkedéseink alkalmával rá kellene döbbernünk, hogy lelkiismeretünk néha téves utakon jár. Csak körül kell nézni a világban, mindenütt hamisságot és önámítást találunk. Nem más ez, mint játék a lelkiismerettel. Végeredményben a természet rendjét, és az Isten szavát akarjuk kijátszani.

Elrontott, és elromlott gyermekek, nem hajlandók tisztelni szüleiket azon a címen, hogy nem érdemelték ki, nem szolgáltak rá. Irodalmi alkotásokban még ilyen nyilatkozat is előfordult:

csak azzal a néhány liter tejjel tartozom anyámnak, amit tőle kaptam... Mással nem tartozom neki!

A fiatalok követelik az ifjúság jogait, a szórakozást, a felelőtlen szeretkezést... pedig a lelkiismeret szava másról beszél: ajánlja a fegyelmezett életet, a józanságot, a komoly munkát és kötelesség teljesítést. Eszünkbe juthat a költő bánatos mondata: „Várhattam volna még tíz évet!” (József A.)

Asszonyok nagy százaléka is téves lelkiismerettel él, ha úgy véli, hogy a fejlődő élet elpusztítása nem gyilkosság!

Téves, sőt farizeusi lelkiismerettel élnek azok a férjek, akik szerint a házastársi hűség kötelezettsége csak a feleségre vonatkozik.

Az is téves vélekedés, hogy a lopás, a csalás, a sikkasztás csak akkor bűn, ha rajtakapják az embert.

Óriási tévedés, lelkiismeretünk katasztrófája, mikor azt magyarázgatják, még állítólag hívő emberek is, hogy Isten nem veszi komolyan a Tízparancsolatot.

Ma divat lett különféle jelszavakat hangoztatni:

A modern ember itt a földön akar boldog lenni.

A modern ember nem imádkozik.

A modern ember szabadságot akar, és nem szolgaságot.

A modern ember Isten nélkül is tud boldogulni.

Ilyen, és hasonló jelszavak tönkreteszik az ember lelkiismeretét, lerombolják az ideálokat, könnyelművé és lelkiismeretlenné teszik az embereket.

* * *

A közmondás szerint a jó lelkiismeret olyan, mint a jó házőrző kutya, megugatja a lélekbe befurakodó bűnöket. A jó lelkiismeret vidám arc. – A jó lelkiismeret mennyország, a rossz lelkiismeret pokol. Komoly vallásosság és a lelkiismeret hiánya nem férnek össze. A legnagyobb szerencsétlenség életünkben, amikor úgy tud valaki bűnöket elkövetni, hogy lelkiismerete meg se mozdul. Ez a lélek halála!

Jó és helyes lelkiismeretet teremts bennem, Istenem!

Szoktam-e hallgatni lelkiismeretem szavára?

Saját tapasztalatból tudom, hogy a lelkiismeret megszólal... , még a legelvetemültebb emberé is! Jót tettem, dicsér. Rosszat tettem kárhozzát. – A dicséretet szívesen fogadjuk, de hogyan fogadom, ha lelkiismeretem korhol? – Ilyen esetekben meg kell keresnem a bűnöket, melyek miatt a korholást kapom. Ilyen esetben félre kell tenni az öncsalást és önámításokat..., határozott őszinteségre van szükségünk.

Előfordulhat, hogy az ember tévedések áldozata lesz. Súlyosbítja a helyzetet, ha az ember csökönyösen ragaszkodik tévedéseihez. Ez a magatartás szinte lehetetlenné teszi a tévedések kijavítását, és erkölcsi megjavulásunkat. – Ilyen esetekben meg kell keresni, mi akadályozza tévedéseink kijavítását és milyen szenvedélyek vakítanak el minket, teszik lehetetlenné az igazság, és a helyes út keresését.

Az is előfordulhat, hogy bizonyos kérdések megítélésében bizonytalankodunk... Egyrészt azért, mert nehéz ügyről van szó... , másrészt, mert nem látunk világosan. – Ilyen esetben nem mondhatunk le arról, hogy jó és helyes lelkiismeret irányítsa belső világunkat. Tanácsot és eligazítást kell kérnünk olyanoktól, akik világosan látnak, és megfelelő tanácsot tudnak adni.

* * *

4. A bűn

Árkádusz, a keletrómai birodalom császára, gyűlölte Arany-szájú Szent Jánost. Gyűlöletének oka volt. A császár, gonosz ember lévén, sok botrányt okozott. A szentéletű püspök gyakran figyelmeztette őt a javulásra... Az ismétlődő figyelmeztetés nem tetszett a császárnak.

Árkádusz nem javult meg. Inkább azon törte a fejét, hogyan okozhatna minél nagyobb szomorúságot János püspöknek. Ezért tanácsot kért barátaitól: „Mit csináljak vele... , hogyan bánjak el vele?” – Kérdésére különféle tanácsokat kapott: száműzetésbe

kell küldeni a püspököt, el kell koboztatni vagyonát, börtönbe vele, ki kell végeztetni, és ha meghalt, nem tud többé bírálatot mondani.

Az egyik tanácsadó jól ismerte a püspököt, ezért a többiek által ajánlott módokat ellenezte.

Számüzetésbe küldenéd? – Ott is hirdetné az evangéliumot.

Elvennéd a vagyonát? – A szegényeket rövidítenéd meg, mert nekik adja mindenét, amivel rendelkezik.

Börtönbe vetnéd? – Megköszönné, és megcsókolná bilincseit.

Megöletnéd? – Hálás lenne érte, hogy megnyitottad neki a mennyország kapuját.

Egyetlen dologtól borzad és irtózik: a bűntől. Az volna János püspök életében a legnagyobb rossz, és szomorúság, ha valaki bűnre tudná rávenni. – Ez azonban lehetetlenség. Olyan embert, mint ő, nem lehet rávenni erkölcsileg kifogásolható cselekedetre. Aki úgy szereti Istent, mint ő, aki úgy teljesíti Isten akaratát, mint ő, nem lehet azt bűnre vinni. Inkább meghal, de bűnt nem követ el.

* * *

Aranyszájú Szent János életének ez a kis epizódja megmutatja nekünk: a szentéletű püspök világosan látta, mi a bűn. Megértette milyen undorító a bűn Isten szemében. Ez a gondolat vette őt rá arra, hogy végérvényesen leszámoljon minden bűnnel.

Amikor a bűnről elmélkedünk, kérjük a szent Püspök segítségét. Segítsen megérteni mi a bűn, és segítsen undort támasztani lelkünkben minden bűnnel szemben.

A bűn: Isten akaratának a mellőzése, engedetlenség

Ez a Szentírás állandó tanítása. A szentírási szövegek mind engedetlenségről beszélnek.

Az első emberek parancsot kaptak, és nem engedelmeskedtek az isteni parancsnak.

Káin is parancsot kapott..., nem engedelmeskedett.

Szodoma lakói se engedelmeskedtek.

Saul, Dávid és a többiek is engedetlenek voltak.

Ákáb és Jezabel nem engedelmeskedtek, sőt kinevették és gúnyolták Istent, üldözték szolgáit.

Nem sorolhatjuk fel az összes bűnösöket, akiket a Szentírás emleget, csupán azt kell megmutatnunk, hogy ezek az emberek akkor követtek el bűnt, amikor Isten valamelyik parancsát mellőzték. Isten helyett hálványokat imádtak. Káromolták Isten szent nevét. Az Úr szent napját nem vették figyelembe. A felebaráti szeretet ellen vétkeztek: gyilkossággal, veszekedéssel, haraggal, gyűlölettel, irigységgel. Paráználkodtak, loptak, hazudtak, vagy bűnös kívánságok rabjai lettek.

A lexikonban található a bűn „modern” meghatározása ilyen formában: „Történelmileg kialakult és általánosan elfogadott erkölcsi normák és szokások megsértése, amit a társadalom elítél.” – Érthető jól is ez a meghatározás, csak fel kell tenni a kérdést: Miért és mi jogon ítélik a társadalom bizonyos cselekedetek fölött? Miért alakultak ki ezek a normák, és miért fogadták el az emberek az említett normákat? – Ebben a pontban visszatérhetünk a Tízparancsolatban körvonalmazott természet törvényekhez. A teremtető Isten akaratából van az egész teremtetett világ. Tehát Isten akaratából vannak azok a normák is, melyek mindennapi életünket minősítik.

Kénytelenek vagyunk tehát így mondani: bűnt az követ el, aki nem engedelmeskedik Isten akaratának.

A bűn felháborító és undorító Isten színe előtt

Míg Mózes a Sinai hegyen Istennel beszélgetett, a nép elúnta magát. Aranyborjút készítettek maguknak, és azt imádták. (Móz II. 32.) Az Úr ekkor azt mondta: „Menj le a hegyről. A nép, melyet kihoztál Egyiptomból, bűnt követett el. Letértek a szövetség útjáról, öntött borjút csináltak, és azt imádták. Látom immár, hogy keménynyakú e nép. El fogom törölni őket a föld színéről.”

Ebből a szentirási szövegből sejtjük, hogy a bűn nem kis dolog, nem jelentéktelen, hanem ijesztő, és borzalmas. Emberi módon szólva: haragra ingerli Istent, aki felháborodásában a legnagyobb

büntetést szabja ki a bűnös emberre. Ez a harag nem múló hangulat, hanem azt jelzi, hogy a bűn gonoszságának egyetlen és megérdemelt büntetése: a bűnösök eltörlése a föld színéről.

* * *

Jeremiás próféta utasítást kapott Istentől. (Jer 13, fej.) Szerezz magadnak len-övet, kösd derekadra, de vízbe ne tedd. Miután a próféta teljesítette az Úr akaratát, el kellett mennie Babilonba, és az Eufrátesz folyó partján egy sziklahasadékba kellett az övet helyezni. Hosszú idő elteltével parancsot kapott Jeremiás, vegye elő az övet. A parancsot teljesítette, elővette az övet a sziklahasadékból, ám az öv rothadt volt, és használhatatlan. Erre következett Isten prófétai szózata: „Így fogom megrohasztani Juda kevélységét, és Jeruzsálem kevélységét. Megbüntetem a gonosz népet, mely egyebet sem tud, csak bűnöket elkövetni. Szerettem ezt a népet, rájuk pocskoltam jószágomat, szeretetet. Ők megvetettek engem, és nem hallgattak rám. Részeggé teszem őket, bódulttá és beszámíthatatlanná. Nem könyörülök rajtuk, nem kegyelmezek nekik, hanem elpusztítom őket.” – Ha valaki azt kérdezné, miért támadt fel az Úr haragja népe ellen, megkaphatja a feleletet: gonoszságai miatt, bűneinek sokasága miatt! Annyira mélyre süllyedtek, hogy jót nem is tudtak tenni. A színesbőrű nem tudja megváltoztatni bőre színét, sem a párduc tarka csíkjait. . . Ugyanúgy ez a nép nem tud többé jót tenni, csak bűnöket tud elkövetni. – Isten részletezi ezeket a bűnöket: ez a nép megfélekedett rólam. Helyettem hazugságban bízott, bálványokat imádott. Paráznaság és házasságtörés után nyerített. Telve volt gyalázattal és undoksággal. Ilyen bűnök miatt pusztítom el őket.

* * *

Ezekből a szentírási szövegekből megérthetjük, hogy a bűn nem csekélység, hanem rettenetes dolog. A bűn olyan cselekedetünk, mely erkölcsileg rossz. A bűn olyan cselekedetünk, amely undorító Isten színe előtt. Kihívja Isten haragját. Szinte rákényszeríti Istent a büntetésre.

A bűn veszedelmes!

Idéznünk kell azt a közmondásszerű mondatot, amit Pál apostol írt le: „Amit az ember vet, azt le is aratja. Aki tehát a testébe vet, testéből is arat majd romlást, aki pedig lelkébe vet, lelkéből arat örök életet.” (Gal 6, 8)

A Szentírás mondja azokról, akik bűnöket követtek el: megjárták! Az első bűn következménye: mérhetetlen szenvedés és keserűség áradata. A parázñaság vége: kénköves tűz volt. A bálványimádás következménye: özönvíz volt. A sok engedetlenség vége: háborúk és ezrek halála volt. Jeruzsálem bűneinek a vége: kétszeres pusztulás. Júdás árulásának a vége: kétségbeesés és öngyilkosság.

Józanul gondolkozó emberek világosan látják: minden szenvedés, a népek megpróbáltatásai, egyéni életünk keservei... mind a bűnök miatt szakadnak ránk. Egyéni és társadalmi életünkben vezekelnünk kell az elkövetett bűnök miatt. Ezért kell azt mondani, hogy minden bűn nagyon veszedelmes, mert a bűnök miatt előbb, vagy utóbb, elér minket a büntetés, sőt a megbánt és megbocsátott bűnök miatt is – csikorgó fogakkal – engesztelnünk kell a megbántott isteni Fölséget.

A szentírási szövegek alapján az is igaznak látszik, hogy a háborúk és népek pusztulása is az elkövetett bűnök büntetése. Sokan nevetnek és gúnyolódnak, amikor egy ilyen mondatot olvasnak, vagy hallanak. Pedig ez az igazság. Ha valaki a háborúk okait keresi, mindig ilyen bűnöket fog találni: gőg, önzés, harag, gyűlölet, irigység... és a többi bűn, mellyel vétünk az isteni akarat ellen. – Ha tehát békességet akarunk, akkor el kell hagynunk a bűnöket. A Szentírás szerint: „Nincs békéjük az istenteleneknek.” Aki a bünt nem akarja elhagyni ne számítson békére. Isten csak azoknak ad békességet, akik a bünt elhagyják, és tiszta szívvel, mindennél jobban szeretik őt.

Így már megértem a bűn gonoszságát.

Megértem azt is, hogy Isten nem hagyja büntetlenül az emberek gonoszságát. . . , és a bűn által jött a világba a szenvedés és halál.

Egyik nagy szerencsétlenség a világban: a bűn.

Egyik nagy veszteség a világban: amikor az ember a bűn által elveszti Isten kegyelmét.

Az elmélkedést segítő gondolatok

Megkérdezem önmagamtól, mi a véleményem a bűn létezésével kapcsolatban? – Talán én is az újkori elmélet híve vagyok, és azt állítom: Az a bűn, ami szembefordulás lenne a természet rendjével, tehát a teremtető Isten akaratával, nem létezik! – Vannak bizonyos általánosan elfogadott erkölcsi normák és szokások... mint amilyenek a „népszokások”, vagy a közlekedési szabályok... vagy olyan emberi megállapodások, melyek bármikor változtathatók..., de „bűn”, amiről a vallás beszél, nincsen.

Rendkívüli fontosságú megkeresni és meglátni a bűn lényegét és természetét... valamint következményeit. Segít ebben nekünk a Szentírás:

– Megmutatja, hogy sajnos létezik a bűn, mely szembefordulás a természet rendjével.

– Megmutatja a bűn mérhetetlen gonoszságát és ostobaságát.

– Megmutatja a bűn veszedelmeit is, és nyomatékosan ismétleti: aki nem bánja meg bűneit, elkárhozik.

– Megmutatja azt a szomorú tényt is, hogy az emberi élet legnagyobb tragédiái is legtöbbször egy-egy bűnnek a következményei.

– Tudomásunkra hozza a Szentírás azt is, hogy betegségeink közül egyik-másik valamelyik bűn következménye.

* * *

Jézus figyelmeztetése: „Ha nem tartotok bűnbánatot, mindnyájan elpusztultok.”

5. Halálos bűn

A görög mondák szerint Tantalusz híres, gazdag uralkodó volt, sőt a mondabeli görög istenek barátja, aki együtt lakomázott az olimpuszi hatalmasságokkal. Tantalusznak azonban fejébe szállt a dicsőség, és megsértette nagy barátait. Először nektárt és ambroziát lopott az istenek asztaláról... majd pedig Jupiter kutyá-

ját is ellopta. Kisebb gonoszságait azzal tetézte, hogy egy alkalommal, amikor az isteneket lakomára hívta, saját fiát ölette meg, és tálalta asztalra, így akarta próbára tenni mindentudásukat.

Ezzel a gonosztettel betelt a mérték. A megsértett istenek Tantaluszt az alvilágba taszították, ahol válogatott szenvedéseket kellett elviselnie. Egy tó közepébe állították. Ennek ellenére borzalmas szomjúság gyötörte, mert amikor lehajolt, és inni akart a tó vizéből, az hirtelen kiszáradt. – A tó partjáról gyümölcsfák ága hajlott a feje fölé. Mégis borzalmasan éhezett, mert ha a gyümölcs után nyúlt, erős szélroham a magasba rántotta a fa ágait és Tantalusz nem tudott a gyümölcsből szakítani. Ezt nevezik Tantalusz kínjának. – Állandó félelem is kínozza. A magasból egy szikla lógott a feje fölé, és úgy látszott, mintha rá akarna zuhanni.

* * *

Ennek a mondának az alapgondolata ez: egy ember megsértette az isteneket. Az olimpuszi hatalmasságok azonban nem túrték az ember lázadását. Betelt a mérték, és az alvilágba taszították Tantaluszt, ahol soha véget nem érő szenvedések vártak rá.

* * *

A többi görög monda (Prométheusz, Ödipusz...) is hasonló igazságot állít szemünk elé: vannak emberi cselekedetek, melyek erkölcsileg rossz cselekedetek, bűnök! Gyűlöletesek Isten és az emberek előtt. Olyan cselekedetek ezek, melyek kikényszerítik Isten büntetését, megérdemlik az emberek megvetését és felháborodását.

Nemcsak a régi görög mondavilág beszél nekünk erkölcsileg rossz cselekedetéről, hanem mai életünk, sőt az államok törvényhozása is ezt bizonyítja. Vannak annyira súlyos minősítésű cselekedetek, melyekre az állami törvények a legsúlyosabb büntetést, a halálbüntetést szabják ki.

Senki sem csodálkozhatik tehát azon, ha katolikus erkölcstanunk is beszél olyan cselekedetéről, melyeket súlyos vétségnek minősít. Így mondja: súlyos bűn... halálos bűn!

„Súlyos bűnnek” minősíti azokat az emberi cselekedeteket, melyek nagy zavart okoznak az egyén és a társadalom életében... a természettörvényt érintő kérdésekben megtagadják az engedelmisséget a teremő Istennek.

„Halálos bűnnek” minősíti erkölcsanunk azokat a cselekedeteket, melyek megölik a lélek kegyelmi életét, lelki halálunkat okozzák.

Ezért határozza meg erkölcsanunk a súlyos-halálos bűn fogalmát ezekkel a szavakkal: „Halálos bűnt az követ el, aki fontos dologban, tudva és akarva, nem engedelmeskedik Isten akaratának... (Isten parancsainak!)

A Szentírás gyakran beszél súlyos-halálos bűnökről

János apostol kifejezetten emlegeti a „halált hozó bűnt!”. (Ján 5, 16.) – Ugyancsak János apostol a Jelenések könyvében a szárdeszi egyház vezetőjéről mondja: „Élő a neved, de halott vagy!” (3, 1.) Arról a lelki halálról beszél, mely a bűn következménye.

Pál apostol a halálos bűnök egy részét jegyzékbe foglalja: halálos bűnt követ el az aki parázna, bálványimádó, házasságtörő, kéjelgő... tolvaj, kapzsi, részeges, átkozódó, rabló... (I. Kor. 6, 9.) A felsorolás után hozzáteszi: ne álmítsátok magatokat, ilyenek nem nyerik el az Isten országát. Megemlíti az Apostol, hogy ezektől a bűnöktől meg lehet szabadulni a bűnbánat szentségében a Szentlélek kegyelme által..., aki azonban nem tart bűnbánatot, az a halálban marad.

Pál apostol a Galatáknak írt levélben egy másik jegyzéket is közöl: súlyos bűnök a paráznaság, tisztátalanság, fajtalanság, bálványimádás, babonaság, ellenségeskedés, szakadás, pártoskodás, irigykedés, gyilkosság, részegeskedés, tobzódás és ezekhez hasonlóak. (5, 19, 21.)

Máté evangéliumában is találunk egy ijesztő, súlyos bűnt, Júdás bűnét. Jézus így jelezte: „Egy közületek elárul engem!” Majd nyomatékosan hozzátette: „Jaj annak az embernek, aki ezt a bűnt elköveti!” (Mt 26, 21–24.)

Jeremiás próféta elárulja nekünk azt is, mi a halálos bűnben a gonoszság. Istent beszélteti, aki szinte felkiált: „Ámuljatok egek! Az emberek összehasonlítottak engem a teremtményekkel, és a teremtményeket többre értékelték, mint a teremtő Istent.” (2, 12). A halálos bűnben az az igazi gonoszság: a mulandó, a földi értékeket többre értékeli az ember, mint az Istent!

Katolikus Egyházunk tanítása

A Római Katekizmusban találjuk: „Ha valaki súlyos bűnnel megbántja Istent, mindent elveszít, amit Jézus Krisztus kereszthalála által kapott... Elvész az a lehetőség is, hogy elnyerje az örök életet.”

Egyházunk eme tanítása világosan megmutatja nekünk a súlyos-halálos bűn lényegét. Ez a bűn mindent elvesz tőlünk, amit a megváltásban kaptunk, mint Isten ajándékát. Elveszi tőlünk Isten szeretetét... elveszi az istengyermekséget, elveszi tőlünk az örök boldogság reményét is.

Katolikus Egyházunk liturgiája gyakran emlegeti, hogyan szeretett minket Jézus, és mi hogyan háláltuk meg szeretetét. Megváltói szeretettel közeledett felénk, mi ellöktük őt magunktól a bűn által. – Végtelen értékű kegyelmét hozta nekünk, mi korbáccsal vertük Őt bűneink elkövetésekor. – Jézus az örökélet koronáját akarta nekünk adni, mi töviskoronát tettünk fejére. – Jézus szent Szívére akart ölelni minket, mi keresztfára szegeztük Őt. – Ez a bűn eredménye és nyomorúsága lelkünkben.

* * *

Egyházunk a Szentírás hasonlatait használja és szeretné, ha általuk megértenénk a súlyos bűn lényegét. Aki súlyos bűnt követ el: beszennyezi mennyegzős ruháját, lerontja Isten templomát, bemocskolja a Szentlélek hajlékát, s mint a tékozló fiú elpocsékolja apja örökségét.

Szentbeszédekben, elmélkedésekben, tanításokban emlegetnünk kell Jézus határozott követeléseit: ha szemed megbotrán-

koztat, vájd ki! Ha kezéd megbotránkoztat, vágd le! Jobb vakon, bénán, sántán bemenni az örök életre, mint egészséges testtel a kárhozatra jutni.

Egyházunk szentjei a halálos bűnről

Hosszú volna felsorolni mindazt, amit a szentek mondtak a halálos bűnről és következményeiről. Csupán egy-két idézetet szemléljünk, hogy meglássuk komoly figyelmeztetésüket.

Aranyszájú Szent János mondta: egyetlen ijesztő dolog van a világban: a súlyos bűn! Egyetlen igazi szerencsétlenség van: Isten megbántása!

Szent Gergely emlegeti: A súlyos bűn megöli a lélek kegyelmi életét. Aki bűnt követ el, annak a lelke meghal. Nagyon félünk a testi haláltól..., ám alig jut eszünkbe a lélek halála, a kárhozat..., pedig ettől kellene igazán félnünk.

Páduai Szent Antal elmagyarázza nekünk, hogyan gyilkolja meg az ördög az ember lelkét. Először kísértéssel kopogtat lelkünk ajtaján. A rossz gondolatok ajtót nyitnak neki. A gyönyörködés fogadja és üdvözli a pokol fejedelmét..., és ebben a pillanatban kapja lelkünk a halálos döfést.

Vienney Szent János is kijelentette: a súlyos bűn a lélek gyilkosa. Kirángat a mennyországból, a kárhozatra akar taszítani... és mi mégis barátkozunk vele.

* * *

A középkori költő (Angelus Silesius) kérdezi: mi a bűn? Megfelel rá: az ember Istentől elfordul, és bolondul a halált választja.

A közmondást is lehet idézni, mely talán irodalmi forma szempontjából kifogásolható: a legörültebb pazarló az az ember, aki lelke üdvösségét pocskolja el.

A rómaiak bölcsessége formálta a nagy igazságot: „Vae victis!” ... Jaj, a legyőzötteknek! – Lelki életünkben is érvényes ez az igazság: Jaj, azoknak, akik engedik, hogy a súlyos bűn megölje lelküket.

Az a legnagyobb baj, hogy nem értjük pontosan, mi a súlyos bűn. Nem értjük mit jelentenek ezek a mondatok:

Elvesztjük Isten kegyelmét, szeretetét...

Elvesztjük az örök boldogsághoz való jogunkat...

A kárhozát veszedelmébe kerülünk...

Van valami, amit mégis megértünk a halálos bűnnel kapcsolatban:

Isten, már itt a földi életben kiszabja az érte járó büntetést. Egyetlen bűn sem marad büntetés nélkül. A súlyos bűnökért már evilági életünkben is vezekelni kell. Ezt az igazságot minden ember megértheti:

Vannak bűnök, melyek undorító betegségeket idéznek elő.

Vannak bűnök, melyek tönkreteszik az idegrendszert.

Vannak bűnök, melyek pokollá teszik az ember életét.

Vannak bűnök, melyek öngyilkosságba kergetik a bűnösöket.

* * *

Legalább ezt értsük meg, amikor a halálos bűnről elmélkedünk: minden súlyos bűn ijesztő, rettenetes, borzalmas... örülség..., mely tönkreteszi földi életünket, és örök boldogságunkat is!

Az elmélkedést segítő gondolatok

Elméldésünkben tisztáznunk kell a súlyos-halálos bűn fogalmát. A „súlyos” jelzi azt, hogy nagy és fontos dologról van szó... A „halálos” – jelzi azt a tényt, hogy az ilyen bűn a lélek halálát okozhatja... Ehhez kapcsolódik még a „tudva és akarva”, ami jelzi a szándékosságot.

Nagy veszedelem lelki életünk szempontjából az amit újabban gyakran emlegetnek: Nemcsak az örök élet fontos nekünk..., meg kell keresni és meg kell találni a földi élet örömeit is. – Kétségtelen, hogy kereshetem a földi élet örömeit is, azonban sohasem engedélyezhetem magamnak a gondolatot, mely szerint a földi élet öröme nagyobb értékűnek látszik, mint az Isten kegyelme.

Az ember megkérdezi önmagától: melyik az a súlyos bűn, amit gyakran elkövetek? Azt is kérdezhetem: van-e olyan súlyos

bűnöm, ami szenvedéllé lett lelkemben? – Van-e olyan súlyos bűnöm, amivel nem akarok leszámolni?

Ezekhez a gondolatokhoz csatlakozhatom még a kérdést: mi a véleményem a fegyelemről és az önmegtagadásról? – Jó volna megszívlelni a figyelmeztetést: „Jobb az embernek vakon, sántán vagy bénán bekerülni az örök boldogságba, mint egészséges testtel a kárhozatra jutni.”

6. Bocsánatos bűn

Izrael népe Mózes vezetésével elhagyta Egyiptom földjét. Vándorlás közben a Rafidim pusztában sokat szenvedtek, mert nem volt vizük, és úgy látszott, hogy ember, állat elpusztul. A nép emiatt zúgolódni kezdett Mózes és Isten ellen: Adj nekünk vizet, hogy ihassunk. Miért hoztál ki minket Egyiptom földjéről... Talán azért, hogy szomjan haljunk?

Mózes könyörögve, imádkozva fordult Istenhez: „Mit tegyek, Uram?... Kis híja, és megköveznek engem.” – Isten ekkor megparancsolta Mózesnek, vesszejével üssön a sziklára. Mózes végrehajtotta a parancsot és közben ezt mondta a népnek: „Halljátok ti lázadók, s hitetlenek! Fogunk-e tudni vizet fakasztani nektek ebből a sziklából.” (IV. Móz 20, 10.)

Mi történt pontosan ott a sziklánál, nem látjuk világosan. Vajon Mózes azzal bántotta meg Istent, hogy nem tett teljes tanúbizonyságot mellette..., vagy mondata, melyet idéztünk, kicsinyhitűséget, és egy kis kételkedést jelez? Ezt nem lehet megállapítani. A kifogásolt mondat ez volt: vajon ad-e Isten vizet ennek a zúgolódó népnek?

Azt valószínűleg állíthatjuk, hogy a bűn, amit Mózes elkövetett, nem volt súlyos-halálos bűn. Bűne nem fosztotta meg őt Isten barátságától, hiszen szólt hozzá Isten, beszélgetett vele is és Áronnal is. Amit tett mégis bűn volt, hiszen Isten kiszabta érte a büntetést: Mózes és Áron nem vezethették be a népet az ígéret földjére.

Most erről a bűnről kell elmélkednünk, mely nem súlyos bűn, de mégis bűn. Nem foszt meg Isten barátságától, de mégis megbántjuk vele Istent, és megszomorítjuk őt. Nem foszt meg a megszentelő kegyelem állapotától, de meggyengül szívünkben az Isten iránti szeretet.

A Szentírás gyakran emlegeti a bocsánatos bűnöket

Összehasonlítja a kisebb és nagyobb bűnöket, és ilyen képeket ad: szálla – gerenda... szűnyog – teve. Pál apostol beszél olyan bűnökről, melyek a halált érdemlik, Szent János pedig azt emlegeti, hogy vannak tiszta emberek, akiknek csak a porosodott lábát kell megmosni, és így egészen tiszták lesznek. (Róm 1, 32, – Ján 13, 10.) Ezekben a képekben a szálla a kis bűn, a gerenda a nagy bűn. A szűnyog a kis bűn, a teve a nagy bűn.

Jakab apostol így emlegeti: „Sokban hibázunk!” (3, 2.) Vagyis, kisebb bűnöket követünk el, olyanokat, melyek nem fosztanak meg minket Isten barátságától, tehát nem halálos bűnök.

A prédikátor szerint: senki sem lehet annyira tökéletes, hogy jócselekedetei mellett valamilyen bűn t ne követne el. (7, 21.)

A Példabeszédek könyvében ezt olvassuk: „A jámbor ember is sokat vétkezik, de újra felkel.” (24, 16.)

János apostol kétféle bűnt különböztet meg: halált okozó bűnt, és olyan bűnt, mely halált nem okoz... Majd hozzáteszi: ha valaki azt mondaná, hogy nincs bűne, önmagát csapná be. (I. Ján 1, 8.)

Mindezek a szövegek bizonyítják a kétfajta bűn létezését. Tehát a halálos bűn mellett beszélhetünk kisebb bűnökről: a „bocsánatos bűnökről”. Ezek is bűnök, mert Isten akarata ellen vannak: vagy kisebb fontosságú dolgokban, vagy nem egészen „tudva és akarva”. A „bocsánatos” jelleg azt jelzi, hogy egyszerű bánattal bocsánatot nyerhetünk, szentgyónás nélkül.

* * *

Példákat is emlegethetünk a Szentírásból.

Zakariás, Keresztelő János édesapja, amikor kétségbevonta Isten küldöttének a szavát, nem követett el nagy bűnt. Kis kétely

merült fel benne... de továbbra is megmaradt Isten szeretetében... Sőt jövendőt is a Megváltóról! Kis kétkedése mégis bűn volt, és megkapta érte a némaság büntetését.

Az apostolok vitáztak, ki lesz az első Isten országában. Nyilvánvaló, hogy ez nem volt erény, hanem bűn... hiszen Jézus megdorgálta őket a vitázás miatt. Barátságát azonban nem vonta meg tőlük, továbbra is apostolai maradtak..., tehát, amit tettek, nem volt súlyos bűn.

Tamás apostol kétkedő hitetlensége kétségtelenül bűn volt. Ismét nem nevezhető súlyos bűnnek. Jézus nem vonta meg tőle szeretetét, sőt beszélgetett vele, megmutatta neki sebeit és megengedte, hogy Tamás ujját Jézus oldalsebébe tegye. Az apostol kétkedése tehát nem lehetett halálos bűn, de bűn volt, mert általa kissé megsomorította Jézust.

* * *

A bocsánatos bűnöket is kerülnünk kell

Minden bűn lényege: szembehelyezkedés Isten akaratával. Ezt a bocsánatos bűnben is megtaláljuk, hiszen az isteni akarat helyett saját akaratunkat hajszoljuk. – A bocsánatos bűnben is megtalálható a hálátlanság. Isten szeret minket, mi pedig megosztott szívet adunk neki. Akarata helyett saját vágyaink kielégítését keressük.

A Szentírás arról is tanúskodik, hogy Isten a kisebb bűnöket is szigorúan megbünteti. – Mózes kis kétkedéséért nagy büntetést kapott. – Giezi, a próféta szolgája, kis hazugságért poklosággal bűnhődött. – Zakariás kis kétkedéséért némasággal vezekelt.

Az emberek általában tévesen ítélik meg a bocsánatos bűnöket. Önmagunkat vigasztalva emlegetjük, hogy sok bocsánatos bűnből nem lesz halálos bűn. Nem kell tehát aggodalmaskodnunk. – Elsősorban is ez az állítás nem igaz.

a) Lehetséges, hogy valaki mindig csak keveset lop. Itt áll a közmondás: sok kicsi sokra megy. Vagyis a sok kis lopással eljuthatok egy határig, amikor lopásaim mértéke eléri a halálos bűn határát.

b) Az is lehetséges, hogy a bűn, amit elkövetek, a kisebb bűnök közé tartozik... mégis súlyos bűnné lesz, mert súlyos botrányt idéz elő, vagy mások súlyos bűnét okozom általa.

c) Az is lehetséges, hogy egy könnyelmű kijelentésem önmagában nem bűn, de mivel egyúttal Isten megvetését is jelenti, a súlyos bűnök közé kell sorolnunk. (Így például, ha valakiből ez tör ki: Isten nekem ne parancsolgasson.)

d) Az is előfordulhat, hogy egy bocsánatos bűn közeli bűnalkalmat jelent halálos bűnre... Ilyenkor lehetséges a súlyosabb minősítés. (Meztelenség, „modern fürdőruha”, bizonyos esetekben súlyos bűn lehet.)

A kisebb bűnök veszedelme: gyengítik lelkünkben a buzgóságot, az igyekezetet, a teljes odaadást, a kegyelmi életet. – Ha valaki alkohollal, nikotinnal mérgezi szervezetét, az meggyengül a betegségekkel szemben. – Aki kisebb bűnökkel gyengíti lelkét, az gyenge lesz a nagyobb bűnökkel szemben is. – Aki könnyen követ el kisebb bűnöket, annak nem lesz nehéz súlyos bűnöket elkövetni. – Így előfordulhat, hogy ma csak beszédemben vagyok szemérmetlen, holnap cselekedetben is.

* * *

A Szentírás tanítása ebben a kérdésben egészen világos. Ilyen mondatokat találunk:

Aki felbont akár egyet is a legkisebb parancsok közül, az a legkisebb lesz az Isten országában.

Minden hiábavaló szóról számot kell adni az ítélet napján. Semmi, ami tisztátalan, nem mehet be a mennyek országába.

A kis dolgokban hűtlen, nagy dolgokban is hűtlen lesz. Jézus tehát világosan megmondja: a kis bűnök is veszedelmesek. Anynyira veszedelmesek, hogy az isteni igazságosság a tisztítótűzben kéri számon a kis hűtlenségeket.

Egyházunk szentjei is figyelmeztetnek minket:

Kis fejszezsapásokkal nagy fákat is ki lehet dönteni.

Kis bűnök ajtót nyitnak a nagy bűnöknek, amint a kis megfázás ajtót nyit a nagy betegségeknek.

* * *

Isten malma finoman öröl, Isten seprője tisztán seper...
Minden szemetet kiseper.

* * *

Minden bűnt utálni fogok.

A nagy bűnöket is... , a kisebb bűnöket is!

Egészen Istené akarok lenni... , ezért kerülöm a bűnöket.

Az elmélkedést segítő gondolatok

Amikor a kisebb bűnökről beszélgetünk, nem volna szabad elfelejteni Jézus szavait: „A tartozást az utolsó fillérig meg kell fizetni!” Ez azt jelenti, hogy a bűn nagyon veszedelmes, akkor is, ha csak úgynevezett „bocsánatos” bűnökről van szó. – Ez a bűn nem veszi el tőlünk a megszentelő kegyelmet..., erre a bűnre bocsánatot kaphatunk egyszerű bánat felindításával.

Elgondolkoztató mégis a tény, hogy a Szentírás a kisebb bűnökért is büntetéssel fenyeget minket.

Az ilyen kisebb bűnnek is veszedelmes következményei lehetnek. Nagy veszedelem, hogy gyengül lelkünkben a kegyelem hatékonysága, ugyanakkor erősödik a könnyelműség. A legnagyobb veszedelem azonban az, hogy a kisebb bűnök a nagyobb előfutárai. – Szentjeink életében is megtaláljuk, hogy a kisebb bűnök milyen nagy veszedelembé sodorták őket.

Mindennapi életünkben a kis hibák nagy bajok forrásaivá lehetnek.

– A rozsdá kimarja a vasat, az anyag tönkremegy.

– Egy gép meghibásodik, egy kis alkatrész elromlik, a következmény súlyos szerencsétlenség lehet.

– Nem látszik nagy bajnak, ha egy jelzőszerkezet elromlik, vagy nem működik rendesen. A következmény mégis súlyos lehet. Vasútnál összeütközés, erőműnél–kazánnál robbanás... repülőgépnél zuhanás, és az utasok halála.

* * *

Semmi, ami tisztátalan, nem mehet be a mennyek országába.

7. Légy erős a kísértésben

IV. Antiokusz Epifánész uralkodásával szomorú napok következtek Izraelre. Ez a gonosz ember tilalmazta az Egy-Igaz-Isten tiszteletét, és a Mózesi Törvény elhagyására akarta rávenni a népet.

A király elfogatta az öreg Eleázárt, aki kiváló írástudó hírében állt, sokan ismerték és becsülték őt. Példaképe volt az egész népnek, különösen a fiataloknak. Arra akarta őt rákényszeríteni, hogy tilalmazott húsétel fogyasztása által szegje meg Isten törvényét. Eleázár azonban többre becsülte a dicső halált a gyalázatos életnél, és inkább a halált választotta, a törvényt nem szegte meg.

Tisztelői és barátai megszánták a törődött, öreg embert: „Olyan húst hozunk neked – mondták – melyet nem tilt a törvény. Ezt az engedélyezett ételt úgy fogod elfogyasztani, mintha áldozati hús volna, és így megmenekülsz a haláltól.”

Eleázárnak ez nagy kísértés volt. Gondolkozott: olyan húst kapok, amit meg szabad ennem. Ha megeszem, nem szegem meg a törvényt. Nem kell mást cselekednem, csak egy kicsit színlelek. Ám az is igaz, hogy fiatalabb honfitársaimat megtéveszteném. Azt mondanák rólam: Eleázár elhagyta az ősök törvényét, kilencvenéves korára a pogányok bűnére tért. Példaadásomra ők is elhagynák a törvényt, és a pogányok bűneit tennék. – Amikor az öreg mindezt átgondolta, hirtelen határozott. A Szentírás így mondja: „Tüstént válaszolt a kísértésre. Küldjete a halálba, nem illik a színlelés a mi korunkhoz. Isten törvényét nem szegem meg!” (II. Makk 6, 18.)

* * *

Amilyen határozottsággal legyőzte a kísértést az öreg Eleázár ugyanolyan határozottsággal kell nekünk is minden kísértést visszautasítani. – Isten feddhetetlen, büntől-mentes lelkületet kíván tőlünk. Csak akkor leszünk egészen tiszták, ha erősek leszünk a bűnre csábító kísértésekkel szemben.

A leglényegesebb a kísértésekben: az azonnali ellenállás

Minden kísértésben lassan erősödő és az emberi akaratra ható fokozatokat lehet megkülönböztetni:

1. A kísértés megjelenése. Ez akaratunktól független lehet...
2. Megtapasztalom a kísértés vonzását, és nem zavarom el...
3. Teljes akaratí beleegyezéssel engedek a kísértésnek...

A három fokozat vizsgálatából következik, mennyire fontos a gyors, és azonnali ellenállás. Ha valaki a megjelenő kísértést azonnal elűzi, annak nem lesz nehézsége. Ha valaki ezt nem teszi meg, akkor nehézségei támadnak, mert a második fokon az akarat már nem független. Akaratunk elfogódása és vonzódása esetén sokkal nehezebb legyűrni a kísértést, mint akkor, amikor akaratunk még független. – Egy italos ember csak akkor tudja kikerülni a részegséget, ha messze kikerüli az italboltokat. Amennyiben enged meghívásnak, baráti ösztönzésnek, nem lesz annyi ereje, hogy ellenálljon a részegség kísértésének.

A Szentírás világosan megmagyarázza nekünk:

Az első bűn is azért volt lehetséges, mert hiányzott az „azonnali ellenállás!”. Az asszony szóbaállt az ördöggel, alkudozott vele... végül is győzött az ördög hazugsága.

Valószínűnek látszik, hogy Júdás is hosszú időn át vitázott a pénz ördögének a kísértésével. Nála is elmaradt az azonnali ellenállás. Ám elmaradt a további küzdelem is, annyira, hogy eszébe se jutott a leszámolás a pénz kísértésével.

* * *

Aki nem tud a kísértéseknek azonnal ellenállni, az nehezen marad bűn nélkül..., nehezen marad meg Isten kegyelmében. A közmondás is így magyarázza:

Aki kígyót melenget, azt a kígyó előbb-utóbb megmarja.

Aki vadállatot simogat, a vadállat szét fogja tépni.

Aki tüzzel játszik, megégeti magát.

A kísértések elleni eredményes küzdelemben segíthet minket, ha a kísértést betegségnek tekintjük, melytől szabadulni akarunk...

Határozottságra van szükség, minden kísértésben

Erre a határozottságra maga Jézus adott példát. Az ördög hármaskísértésére egyetlen válasza volt: "Távozz sátán!" Megmondta határozottan: nem tárgyalok veled... Takarodj!

Pál apostol is beszél erről a határozottságról, így mondta: „Az ördögnek nem adok helyet lelkemben!” (Ef 4, 27.)

Péter apostol levelében megtaláljuk a határozott ellenállást: „Teljes erőmmel ellenállok...” (I. Péter 5, 9.)

Az igaz, hogy saját erőnk nem volna elégséges... Isten segítő kegyelmét azonban mindenki megkapja. Aranyszájú Szent János szerint nemcsak kegyelmet kapunk, hanem a kegyelem olyan keménnyé tesz minket, mint a gyémánt.

Az igaz azonban, hogy korunk embere nem szeret erőlködni. Nem szívesen hallja a lelkiélet kötelezettségeit: fegyelem, határozottság, önmehtagadás, önlegyőzés... Jelen esetben azonban nem az a kérdés, hogy valaki szívesen, vagy nem szívesen hall valamit... A kérdés ez: akarok-e lelkiéletet élni, vagy nem? A komoly lelkiélet megköveteli a határozottságot.

A kitartó küzdelem lelki győzelmünk alapja

Olyan kitartásra van szükség, mint amelyet az öreg Eleazár példájában találtunk. Tisztelői és barátai kérlelték őt: olyan húst hozunk neked, amit megehetsz... Az öreg azonban cselekedeteinek a következményeit is nézte, és ezért mondta határozottan: ne kérleljetek..., hiába minden könyörgés... Inkább a halált választom, de Isten törvényét semmiféle formában nem szegem meg.

Jób is példakép a kísértések elleni kitartó küzdelemben. Istenhez való ragaszkodása miatt gúnyolták őt: nemcsak az ördög, hanem barátai, sőt felesége is. – Jób azonban nem vétett Isten ellen. Elutasított magától minden kísértést, ami panaszra, zúgolódásra, istenkáromlásra vitte volna.

Hallgassuk meg Jézus figyelmeztetését: „Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek”. (Mt 24, 41.)

Vigyázzatok!

Ne bizzatok túlságosan saját erőtökben.

A kísértések leküzdésére sajnos nem sok erőnk van.

Az Úr az, aki minket megerősít!

Imádkozzatok!

Istentől kell erőt kérni. Ezért az erőért könyörgünk a „Mi-
atyánkban”; „Ne engedd, hogy kísértésbe essünk... szabadíts
meg a gonosztól. Amen”.

Az elmélkedést segítő gondolatok

ElméLKedésünkben tisztázni kell, milyen forrásai lehetnek kísértéseinknek: egészségi állapotunk, fizikai gyengeségünk, jellem-
beli fogyatéKosságunk, esetleges szenvedélyeink... , határozat-
lanságunk, és ingatag magatartásunk, s talán néha a gonosz lélek
és benne van.

Arról is elmélkedhetünk, milyen kísértéseink vannak, és hogyan
viselkedünk kísértéseink közepette.

Az világos, ha valaki erős akar lenni a kísértésekben, annak
nagy fegyelemre, és sok önmegtagadásra van szüksége. Ezt meg-
érthetjük, ha azok életét vizsgáljuk, akikről a Szentírás beszél. –
A szentek élete is azt bizonyítja: a kísértésektől nem lesz mentes
életünk... Győzni és az életszentségre eljutni csak akkor fogunk,
ha erősek és határozottak leszünk a kísértések elleni küZdelemben.

A kísértések legeredményesebb megszüntetője a szorgalmas és
kitartó munka... Amikor az ember olyan lendülettel dolgozik,
hogy nem ér rá mással foglalkozni, a kísértések elmaradnak, és
szívünkben nem marad más, mint egyedül az istenszeretet
öröme.

* * *

Ne engedd, hogy kísértésbe essünk... szabadíts meg a gonosz-
tól. Amen.

8. Bűnre kísért minket rosszra hajló természetünk

Saul király és Dávid együtt ültek a királyi házban a filiszteusokkal vívott harc és győzelem után. Dávid lantot pengetett és énekelt hozzá. Saul keserű haraggal nézett maga elé, és a dár-dájával játszott. Ekkor történt – amint az Írás mondja –, hogy Sault megszállta a gonoszlélek. Az járt az eszében, hogy fegy-verével megöli, keresztülszúrja Dávidot. Gyilkos düh vett erőt rajta, és Dávid felé dőött, Dávid azonban elhajolt a szúrás elől, majd futva menekült. (I. Kir. 19.)

Ha azt keressük, mi lehetett az oka Saul gyilkossági kísérletének, feltételezések hosszú sora áll előttünk. Tény az, hogy a gyilkos szándék nem hirtelen támadt, hanem lassan érlelődött. Talán akkor kezdődött el, amikor Dávid legyőzte Góliátot. Tovább érlelődött, amikor Saul látta Dávid harci sikereit. Irigykedett rá, gyűlölte őt. Nem szívelte Saul Dávidot, amióta bizonyos lett abban, hogy az Úr vele van. A végső gyilkolási szándék valahonnan a lélek mélyéről tört elő... és azért törhetett elő, mert Saul király féktelenül gyűlölködő emberré alakult. Ez a fékezetlen, rosszraajló természete vette őt rá a bűnre.

Sajnos, ez a rosszraajló természet nemcsak Saul lelkében okozott tragédiát, a mi lelkünkben is sok kárt okoz. Egy-egy rossz hajlam, mely tudatunk alá rejtőzött, hirtelen előtör, és ha nem vigyázunk, képesek vagyunk a legundorítóbb bűnök elkövetésére is.

A féktelen vágyak bűnre viszik az embert

A legszomorúbb példát erre Dávid király életében találjuk. Saullal szemben le tudta gyűrni magában a haragot. Megölhette volna őt több alkalommal is, mégsem tette meg. Hősiesen megbocsátott neki. – Később, érzéki vágyaiban, már nem volt ilyen erős és határozott. Engedett rossz hajlamainak, ezért ölette meg Uriást, és vette magához annak feleségét.

A vágyak és a bennünk levő hajlamok önmagukban még nem mondhatók rossznak és bűnnek. Bűn csak akkor lesz belőlük, ha

a józan mértéken túl engedünk a vágyaknak, és korlátlan szabadságot adunk hajlamainknak.

Káin haragos természete nem lett volna bűn. Bűn csak akkor lett belőle, amikor nem fékezte többé haragját, és gyilkos gyűlölettel fordult testvére ellen.

Péter apostol félénksége sem lett volna bűn. Bűn csak akkor lett belőle, amikor meggondolatlanul bement a főpap udvarába, ahol megijesztették őt, és ijedtében megtagadta Jézust.

Júdás vágyódása a pénz és az anyagi javak után szintén nem lett volna bűn. Bűn csak akkor lett, amikor az ezüstöket többre becsülte, mint Jézust, és a pénzért vállalta az árulást.

* * *

Nagy Szent Leo pápa is emlegeti bukott emberi természetünk gyengeségeit: vágyaink és rossz kívánságaink bűnre visznek. Azt mondja, hogy az emberi természet rosszra hajló:

akkor is, ha gazdagok, jómódúak vagyunk,

akkor is, ha szegények vagyunk.

A gazdagság gőgössé teszi az embert,

a szegénység türelmetlen panaszra nyitja ajkunkat.

A bukott emberi természet bűnre visz:

akkor is, ha egészségesek vagyunk,

mert ilyenkor elhagyjuk a lelki tökéletességre való törekvést.

Rossz hajlamaink bűnre visznek akkor is, ha betegek vagyunk, ilyenkor a gyengeség és a kétségees kerít hatalmába.

Isten a bűnös hajlamok megfékezését kéri tőlünk

Ezt kérte már Káintól: „Győzd le magadban a bűnt!” (Gen 4, 7.)

Ezt kérte az egyiptomi Józseftől: „Járj törvényeim útján, és megáldalak téged.”

Ezt kérte Dávid királytól: s amikor Dávid nem teljesítette kérését, és engedett rosszra hajló természetének, élete végéig bűntette őt. . . Ilyen szigorúan követeli tőlünk Isten a rossz, a bűn által megromlott természetünk megfékezését.

Pál apostol is így beszél: „Bűnre csábít minket emberi természetünk, mert a test mindig a lélek ellen hadakozik!” (Gal. 5, 14.)

Ugyanezt a gondolatot megtaláljuk Szent Jakab apostolnál: „Senki se mondja, aki kísértést szenved: Az Isten kísért... minden embert a saját kívánsága vonzza és csábítja, így esik kísértésbe. Ezért boldog az az ember, aki kiállja a kísértést. (Jak 1. 12.)

Ugyanezt magyarázza nekünk Jézus is: Rosszra hajló emberi természetünk visz minket a bűnre. A lélek ugyan kész, de a test gyenge. A lélek tudna Isten törvényének az útján járni: a test, a rossz hajlamok akadályozzák ebben. – Ezért figyelmeztet Jézus: „Imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek.” (Mt 26, 41.)

* * *

Tudomásul kell vennünk, hogy nem fogunk megszabadulni a rosszra hajló természet kísértéseitől. Emberi életünk állandó küzdelem lesz a rossz, a bűn ellen.

Ez a küzdelem nem túlságosan nehéz, és nem kilátástalan. Minden kísértésben van valami jó. Tudatossá teszi lelkünkben, mennyi öröm van abban, ha Istenhez tudunk ragaszkodni. Fel támad bennünk a vágy is az örök élet után, amit „csak az erősza- kos emberek tudnak megszerezni maguknak!” – Azt is látjuk minden kísértésben, hogy az erőtlenség és belenyugvás nem cél- ravezető... , határozott ellenállásra van szükség. – A leglényege- sebb pedig, hogy sokat imádkozzunk erőért... , és sokat dolgoz- zunk... , hogy ne legyen időnk bűnöket elkövetni.

A cirkuszi játékok Rómában kegyetlenek voltak. A gladiátorok életre-halálra küzdöttek egymás ellen. Ha valamelyik legyőzte el- lenfelét, megkérdezte a nézőket, mi legyen a vesztes sorsa. Ha a nézők lefelé fordított hüvelykujjukat mutatták, azt jelentette: ha- lál reá... , adja meg a legyőzöttnek a kegyelemdöfést. A vesztes sorsa halál volt. Ez a közmondás eredete: „Jaj, a legyőzöttek- nek!” – Ugyanez érvényes lelkiéletünkre is. Jaj annak az ember- nek, akit legyőz saját rosszra hajló természete... , mert nem nyer- heti el az örök életet.

Sokat kell tehát imádkoznunk.

Uram, és Istenem! Ne engedd, hogy győzzön fölöttem rosszra- hajló természetem... , szabadíts meg a gonosztól.

Ismerd meg magadat!

Ezt a mondatot a görög bölcsesség alkotta... minden idők minden emberének a használatára. A teljes önismeretre valószínűleg nem fogunk eljutni, mert testünk és lelkünk kapcsolatában titokzatos erők működnek. Ebben az elmélkedésben – az alábbi kérdések segítségével – mégis világosságot lehet gyűjtani az emberi természet titkainak felismeréséhez.

Milyen rendetlen vágyak és szenvedélyek vannak bennem?

Oka vagyok-e annak, hogy ezek a vágyak feltámadnak bennem?

Van-e bennem erő és igyekezet a szenvedélyek megfékezésére?

Szeretem és szívesen gyakorlom-e az önmegtagadásokat?

Tudomásul kell vennem:

Ha nem gyűröm le vágyaimat, a vágyak gyűrnek le engem!

* * *

Uram! Ne engedd, hogy győzzön fölöttem rosszra hajló természetem... szabadíts meg a gonosztól!

9. Bűnre kísértének minket a rossz emberek

„Látod fiam, megöregedtem és megvakultam.

Nem tudhatom halálom napját.

Vedd fegyvereidet, menj ki a mezőre.

Ha elejtesz valamilyen állatot a vadászaton,

Készíts belőle ételt nekem... s hozd el, hogy egyem,
és megáldjon téged a lelkem, mielőtt meghalok.”

Az öreg Izsák mondta ezeket fiának Ézsauinak. Elsőszülöttségi áldást akart neki adni, mely abban az időben a családfői és törzsfői méltóság átadását jelentette. (Gen 27. fej.)

Izsák felesége, Rebeka, halotta a beszélgetést, és ezért gyorsan hívta másik fiát, Jákobot. Azon idő alatt, míg Ézsau vadászott, Jákobnak akarta megszerezni az áldást. Gyorsan akart cselekedni és ezt a tanácsot adta neki:

Hozz nekem a nyájból két gödölyét.
Ezeket elkészítem atyádnak úgy, ahogyan szereti.
Vidd be hozzá az ételt,
kérd tőle az áldást, mintha te volnál Ézsau.
Jákoknak ellenvetése volt a tervvel szemben:
Bátyám szőrös ember, én nem vagyok ilyen.
Atyám megtapogat, és áldás helyett átkot kapok.
Rebeka ennek ellenére kitartott terve mellett. Megfőzte az ételt.
A gödölyék bőrével betakarta Jákok karját. Felöltöztette őt
Ézsau ruháiba, melyek a mezők és rétek virágainak illatát árasztották.
Ilyen előkészületek után Jákok bement atyjához, és vitte az ételt. Az öreg gyanakodott ugyan, meg is jegyezte: a hang nem Ézsau hangja, hanem Jákoké. Mivel vaksága miatt nem látta fiát, megtapogatta. A gödölye szőre azonban megtévesztette, és Ézsau ruhájának illata is félrevezette. Megadta tehát az elsőszülöttségi áldást Ézsau helyett Jákoknak.

Ez a szentírási szöveg bizonyítja, hogy Jákok hazudott atyjának, mégpedig édesanyjának – Rebekának – biztatására. Szent Ágoston ugyan mentegeti Jákobot, hogy ez nem hazugság volt valójában, hanem misztérium. Ám akárhogy is nézzük, mégis hazudott Jákok, amikor atyja kérdésére azt felelte: én vagyok fiad Ézsau... ez félreérthetetlen hazugság volt, édesanyja biztatására. Mivel pedig az, aki minket bűnre visz, rossz ember, kénytelenek vagyunk azt mondani, hogy Rebeka rossz asszony volt ennek a hazugságnak a dolgában.

Ezzel az igazsággal számolnunk kell: Bűnre vihetnek minket a rossz emberek. Hogyan vihetnek bűnre?

Valakinek a szavára hallgatunk...

Kísértő ösztönzéseit, rábeszélését elfogadjuk...

Bűnös csábításnak engedünk...

Valakinek a rossz példáját utánozzuk...

Legtöbbször nem követnénk el bűnt, ha nem volna csábító. Ám a csábító ösztönzésének és rábeszélésének nem tudunk ellentállni.

A Szentírás gyakran beszél bűnre kísértőkről

Emlegeti Putifár feleségét, aki Jákob fiát, Józsefet akarta bűnre csábítani. A fiatalember hihetetlen nyugalommal utasította vissza a gonosz asszony csábításait: „Íme, gazdám mindent rámbízott... az én hatalmamba adott... rajtad kívül, ki a felesége vagy... Hogyan vétkezhetnék Isten ellen?” (Gen 39, 8–9.)

Emlegeti a Szentírás azokat a pogány asszonyokat is, akik rávették Salamon királyt arra, engedélyezze a bálványimádást.

Beszél a Szentírás Jezabelről, Ákáb király feleségéről, aki rávette férjét a gyilkosságra.

Olvasunk a Szentírásban Antiokusz királyról, aki a Makabeus testvéreket akarta eltéríteni az igaz Isten tiszteletétől.

Ezeknek a kísértőknek gonoszsága abban volt, hogy olyanokat, akik nem gondoltak arra, hogy bűnt kövessenek el, bűnre akartak rávenni.

A Szentírás szigorú ítéletet mond a bűnre kísértőkre

A Példabeszédek könyve kemény ítéletet mond azok fölött: „*akik igazakat kárhozatos útra vezetnek.*” (28, 10)

Sirák fia könyve figyelmeztet, hogy őrizkedjünk azoktól, akik rosszra akarnak csábítani minket. Kérdéseket tesz fel:

Sajnálja-e valaki a bűvészt, ha megmarja a kígyó?

Vagy azokat, akik fenevadak közelébe mennek?

Így jár mindenki, aki gonosz emberhez szegődik, és annak bűneibe keveredik. – Elítéli azokat, akik rossz emberekkel barátkoznak, és azokra hallgatnak. Az ilyen saját romlásának az előidézője... az ilyen embert nem lehet sajnálni. Sajnálkozás helyett azt szoktuk mondani: megjárta... úgy kell neki! (12. feje.)

Jézus is nagyon keményen nyilatkozott a bűnre kísértőkről: Az Emberfia elküldi angyalait, azok összeszedik a gonosztevőket (azokat is, akik botrányokat okoztak, és másokat bűnre vezettek), és tüzes kemencébe vetik őket. Ott sírás és fogcsikorgatás lesz. (Mt 13, 41–42.)

Jézus egy másik nyilatkozatát is idézhetjük, amelyben kifejezetten a bűnrecsábítás vétkét emlegeti: „Aki csak egyet is bűnre

csábít a bennem hívő kicsinyek közül, jobban járna, ha malomkővet kötnének a nyakára, s a tengerbe dobnák. (Mt 18, 6.) Megmondta világosan: jaj annak, aki botrányt okoz! Jaj a világnak a botrányok miatt! – Ezekből a kijelentésekből sejthetjük, milyen súlyosan ítéli meg Jézus azokat az embereket, akik másokat rosszra, bűnre csábítanak.

Pál apostolnál találjuk a komoly figyelmeztetést: „Vigyázzunk, és senki bűnének okozói ne legyünk azok közül, akikért Jézus meghalt,” (Rom 14, 15.)

A Szentírás minket is elítél, ha valakit bűnre csábítottunk

A keresztény hívőnek kötelessége a II. Vatikáni zsinat rendelkezése szerint:

megismerni az evangéliumot . . .

másoknak is elmondani az evangélium igazságait . . .

a kegyelem segítségével megszentelődni . . .

embertársaink megszentelődését elősegíteni . . .

Ennek az apostoli munkának a végzésére elsősorban papjait hívta meg Jézus. A zsinat azonban idézi Szent János apostol harmadik leveléből e szavakat: „A híveknek is kötelessége, hogy munkatársai legyenek az igazságnak.” (III. 8.) Majd így részletezi:

a keresztény élet tanúságtétele . . .

jócselekedetek és példaadás . . .

nem-hívőknek megmutatni az evangélium világosságát . . .

hívőket bátorítani a lelki tökéletességre . . .

a tévedésekkel szembeszállni . . .

úgy élni, és másokat is rávenni arra, hogy Krisztus szeretete sürgessen és irányítson . . . és jaj nekem, ha nem szolgálok Istennek!

A keresztény ember nagy feladatai között nem találunk „bűnre csábítást”! A Szentírás is mindig erényekről beszél . . . jót, szépet, nemeset követel . . . jócselekedeteket, melyek megtartják lelkünket az örök életre.

Nyilvánvaló tehát, hogy keresztény ember életében nem fordulhat elő bűnre csábítás. Ha valaki mégis megteszi, akkor a go-

nosz emberek közé tartozik, akikről ezt a kifejezést mondhatjuk: „kárhozat fia”.

Gonosz az az asszony, aki férjét bűnre készíti, vagy biztatja. Gonosz az az asszony is, aki Putifár feleségéhez hasonlóan vágyai bűnös kielégítését keresi. Gonosz az a férfi, aki meggyalázza a házastársi hűséget, vagy feleségében és gyermekeiben megöli a hitet. Gonosz a szülő is, aki gyalázatos beszéddel mérgezi gyermekei lelkét. Gonosz, aki gyermekét lopásra, hazugságra, becstelenségre tanítja. Gonoszok mindazok, akik a bűnt dicsérik, a jót kárhoztatják. . . , és rossz példájukkal mérgezik az ifjúság lelkét.

A bűnre csábító embereket kerülnünk kell !

A Szentírás figyelmeztetése világos: „Fiam, ha a bűnösök csábítanak, ne engedj nekik!” (Péld. 1, 10.) . . . Ne menj velük egy úton, tartóztasd lábad ösvényüktől!” – Jézus így mondta: „Legyen neked, mint a pogány és a vámos”. – Tehát a bűnre csábítókat kerülnünk kell. . . sőt messze kell elkerülni őket!

Különösen az ifjabb nemzedéknek kell tudomására hoznunk: vigyázzanak, kivel állnak szóba. . . Vigyázzanak, kivel kötnek ismeretséget! Nem volna szabad szóba állni olyan emberrel, aki nem hisz a nemes ideálokban, cinikusan gúnyolódik Isten és a vallás kérdésében, vagy nem ismer erkölcsi törvényeket. Egy ilyen ismeretségnek, barátkozásnak ijesztő következményei lehetnek. . . szenvedések, csalódások, élettragédiák!

A közmondás szerint:

az öklelős tehenet öt lépésre el kell kerülni. . .

a rúgós lovat legalább tíz lépésre. . .

a megvadult elefántot legalább ezer lépésre kerülni kell.

A gonosz embert úgy kell elkerülnünk, hogy ne is lássuk.

A fertőző beteget elkülönítik, nehogy szétterjedjen betegsége. A gonosz, és bűnre csábító embert is el kellene különíteni.

A rothadt alma megrontja a jó almákat. . . A lelkileg rothadt ember is megrontja azokat, akiknek a közelében él.

* * *

Isten útján akarok járni?
Szeretni akarom Istent?
Kerülnöm kell a gonosz, bűnre csábító embereket.

A rossz embert ne fogadjátok be házatokba... , ne köszönjetez neki !

János apostol írta ezt a mondatot (2, 10.). Figyelmeztetni akarta híveit, akiknek levelét írta, hogy kerüljék a gonosz embereket... , különösen azokat, akik a hitet ölik meg mások lelkében.

Ez nemcsak János apostol tanítása... Az egész Szentírás ismételtelen szemünk elé állítja az igazságot: a bűnre csábítók undorítóak Isten színe előtt... Az ilyen emberekkel szemben meg kell keményíteni a szívünket, amíg csak meg nem térnek.

Jézus kifejezetten így mondta: Jaj annak, aki botrányt okoz. (Mt. 18, 8.)

Elmélkedésemben azt is tisztázni kell, vajon nem tartozom-e én is a gonosz emberek közé, akik másokat rosszra visznek, bűnre csábítanak? Nem elég arra gondolni, hogy másokat bűnre csábítok-e... Az is a bűnök eme csoportjába tartozik, ha valakit segítsek bűnök elkövetésében, vagy rossz példammal bátorítok másokat...

Meg kell fontolnom azt is: nem elég az, ha nem vagyok bűnre csábító, lényegesebb, hogy embertársaimat a jóban segítsem. Ez a lényege a „laikus apostolkodásnak”. Tevékeny vallásos életet kell élnem. – Mulasztásaim ebben a pontban: valódi bűnök!

* * *

Isten útján járva..., jó emberek társaságában, megtalálom életem boldogságát.

10. Bűnre kísérthet minket az ördög

A legújabb kor szentjei között egyike a legkülönösebb szenteknek: Galgáni Gyöngyi (1878–1903), akit 1933-ban boldoggá, 1950-ben pedig szentté avattak. – Nemcsak arról volt híres, hogy

Jézus gyakran megjelent neki, és beszélt vele. Híres volt arról is, hogy titokzatos módon megkapta és testén hordozta Jézus szent sebhelyeit. Híre nem merült ki abban sem, hogy látta a Szűzanyát, és őrangyalával is beszélgetett. Leginkább arról volt híres, hogy sok baja volt az ördöggel.

Az ördög gyakran megjelent neki.

Ijesztő külsővel: ijesztő szörnyeteg formájában.

Fenyegette őt, sőt megverte. . . , hajánál fogva rángatta.

Dühösen emlegette neki az ördög:

A te Jézusod nem törődik veled.

Mit szaladgálsz utána, úgysem hallgat meg téged.

Kezem között vagy, és elkárhozol.

* * *

Elnéző mosollyal hallgatjuk az ilyen életrajzi adatokat. Nem lehet elhinni, hogy az ördög megjelenjen valakinek, sőt kínozza, bántalmazza őt.

Mégsem sorolhatjuk az ilyen ördögi jelenést a mesék és legendák világába, mert nem régmúlt századok nehezen bizonyítható adatairól van szó. . . , hanem olyan eseményekről, melyek századunkban történtek, és jegyzőkönyvekben lefektetett tanúbizonyosságokra támaszkodnak.

Azt sem volna szabad elfelejteni, hogy az emberiség történelme az ördög kísértésével kezdődött. . . , azóta is leselkedik ránk, és azon fáradozik, hogy bűnre kísértsen, és bűnre vigyen minket.

A Szentírás bőven beszél az ördög létezéséről

A Jelenések könyve szerint Isten az embernél is kiválóbb teremtményeket alkotott, az angyalokat, akik test nélküli szellemek. Közülük sokan fellázadtak, és Lucifer vezetésével Teremtőjük ellen fordultak. Emiatt azonnali büntetést kaptak. Elvesztették Isten színelátását, és nem maradt számukra hely a mennyben.

A bukott angyalokat a Szentírás különféle névvel illeti:	
a gonosz... az ellenség	(Mt. 13., 19. és 39.)
sárkány és kígyó	(Jel. 12. fej.)
ordító oroszlán	(I. Pét. 5, 8.)
sátán és kísértő	(Mt. 4, 3.)
hazugság atyja	(Ján. 8, 44.)
a világ fejedelme	(Ján. 12, 31.)

Ezek a szimbolikus elnevezések érzékeltetik, mennyire veszedelmes az ördög. Lelkünk ellensége, aki rosszra, bűnre akar rávenni minden embert. Titokzatos módon közeledik hozzánk, és mindig hazudik. „A világ fejedelme” pedig azt fejezi ki, hogy sajnos nagy hatalma van az egyén és társadalom életében.

A Szentírás szerint az ördög bűnre kísérti az embert

Első jelentkezése is hazugsággal megtűzdelt kísértés volt. A kísértés sikerrel járt, és ezért az ember Isten haragját vonta magára. – Jób történetében Isten megengedte a kísértést. Jób azonban erős maradt. Ebben a szentírási részben az ördög úgy mutatkozott be, mint aki lázadásra akarja rávenni az embert. (1, 12–16)

Idéznünk kell a Szentírásból azt a jelenetet, amikor az ördög megkísértette Jézust a pusztában. Rá akarta venni, hogy a követet változtassa kenyérré, vesse le magát a mélységbe a templom tetejéről... és a teremő Isten helyett az ördög előtt hódoljon. Méltó választ kapott a kísértésre: Távozz sátán! – Jézus további szavai megadják a keresztény ember életprogramját: „Nemcsak kenyérről él az ember”. – „Ne kísértsd az Istent”. – „Uradat, Istenedet imádjad!” – mind a három mondatban az ördöggel való teljes szembefordulást találjuk.

Jézus világosan megmondta apostolainak: a sátán kikért titeket hogy megrostáljon, mint a búzát... vagyis az ördög megkísérti, és bűnre akarja rávenni Jézus tanítványait. Ő azonban imádkozott értük, hogy a kísértésnek ne legyen eredménye. (Lk. 22, 31.)

Júdásról az árulóról ezt találjuk: „Az ördög már szívébe sugallta a karióti Júdásnak, Simon fiának, hogy elárulja őt.” (Ján. 13, 2.) – Vagyis Júdás az ördög ösztönzésére árulta el Jézust.

Péter apostol Ananiás és Szafira bűnét kifejezetten az ördög művének mondta: „Ananiás, hogyan csábíthatta el szívedet a sátán, hogy be akarod csapni a Szentleket. . . ?” (Csel. 5, 3.)

A Szentírás figyelmeztetése : vigyázzatok !

Erre figyelmeztet Péter apostol:

„Ellenségttek az ördög, mint ordító oroszlán jár körül, keresve, kit nyeljen el. Szálljatok vele szembe keményen, a hit erejével!” (I. Pét. 5, 8.)

Pál apostol is ilyen értelemben írt efezusi híveinek:

„Nem a vér s a test ellen kell viaskodnunk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok, a sötét világ kormányzói, és az égi magasságok gonosz szellemei ellen.” A továbbiakban az apostol azt bizonygatja, hogy az Isten országáért folyó küzdelemben az egyik legfőbb ellenség az ördög. . . , hogy győzhessünk, Isten teljes fegyverzetére szükségünk van. (6, 12.)

Jakab apostolnál ezt a biztatást találjuk:

„Engedelmeskedjete Istennek . . . , az ördögnek álljatok ellen, futni fog előletek!” (4, 7.)

János apostol is világosan mondja:

„Aki bűnt követ el, az ördögtől van. . . , azért jelent meg az Isten Fia, hogy az ördög műveit lerontsa.” (I. 3, 8.)

A Bölcsesség könyvében ezt találjuk:

„Ha nem vetjük el magunktól az ördögöt minden kísértésével, akkor mi is a sátán sorsának részesei leszünk.” (2, 24.)

* * *

Jézus meggyógyított egy fiút, aki ördögtől megszállott volt. Előzőleg a tanítványok is foglalkoztak a gyermekkel, de nem tudták meggyógyítani. Amikor a fiú gyógyultan távozott, az apostolok megkérdezték: mi miért nem tudtuk kiűzni az ördögöt? Jézus röviden megfelelt nekik: Ez a fajta nem űzhető ki másképp, csak imádsággal és böjttel! (Mt. 17, 14–21.) – Íme a kettős védelem az ördöggel szemben: imádság és böjt!

A kísértő és bűnre csábító ördögöt el kell távolítanunk lelkünk-ből. – A közmondás szerint az ördög két dologtól fél: Krisztus keresztyétől és a rózsafüzértől. – Küzdelmünkben segítsen nekünk Krisztus keresztye, a Szűzanya pártfogása..., valamint azok az önmegtagadások, melyek megszerzik nekünk Isten kegyelmét.

Az ördög cseleitől – ments meg Uram minket!

Korunkban talán ez a legnagyobb csele az ördögnek: letagad-tatja magát. Szinte nevetségesen hat, hogy ebben a világban, annyi gonoszság láttára, valaki azt merje mondani: ördög nem létezik. – Kétségtelen, hogy vannak bűnök, melyeket rossz, meggyengült természetem ösztönzésére követek el, mert mások biztatnak rá, rossz példát adnak... hízelegve ösztönöznek rá... vagy enyhe kényszert is alkalmaznak. – Vannak azonban „ördögi bűnök” is! Azt kell mondanunk, hogy az emberi természet nem elég olyan szörnyű gonoszságok elkövetésére, amit bizonyos emberi cselekedetekben tapasztalunk.

Az ördög az marad, akinek a Szentírás nevezi: Ellenség... kígyó... kísértő... hazugság atyja... világ fejedelme...

Elmélkedésemben gondolhatok arra is, vajon melyik az a szentírási rész, ami leginkább hatással van rám, az ördögi kísértésekkel kapcsolatban?

Azt is tisztáznom kell, felhasználom-e a hathatós védelmet az ördög kísértései ellen..., különösen az imádságot és az önmegtagadást?

A Boldogságos Szűz Mária anyai jósága segítsen az ördögi kísértésekben.

11. A bűnalkalmakról. — Mi a bűnalkalom?

Az alkalom általában olyan tényezőt jelöl, mely bűn elkövetésére ösztönöz, mely megkönnyíti cselekedeteinket..., kedvező körülményeket teremt meghatározott cselekedetek véghezviteléhez.

Bűnalkalom: olyan tényezők összeségét jelöli, mely bűn elkövetésére ösztönöz, és így fennáll a bűn elkövetésének valószínűsége. – Akaratunkon kívüli tényezőről van szó, ami könnyebb lehetőséget szolgáltat a bűn elkövetésére: akaratunkat valamilyen bűn elkövetésére ösztönzi.

Közelinek mondjuk a bűnalkalmat, ha a vétkezés veszélye nagy, és a bűn elkövetése erkölcsileg bizonyosnak vehető. Távolabbi a bűnalkalom, ha a vétkezés veszélye kisebb.

Közelinek kell minősítenünk egy bűnalkalmat akkor:

ha valakinél egy bűn megszokottá, szenvedéllyé válik. . .

ha valaki gyakran visszaesik egy bűnébe azonos körülmények között. . .

ha valaki jellembelileg gyenge és erőtlén, és így feltételezhető, hogy az alkalmat bűnre használja fel. . .

A Szentírás követeli, hogy a bűnalkalmakat kerüljük

Sámsonról olvassuk a Szentírásban, hogy Isten megáldotta őt, vele volt az Úr lelke. . . , sőt hatalmas ereje miatt bíraskodott Izraelben. (Bírák 13–16. fej.) Egy asszony bűnalkalmat jelentett neki. Mivel nem kerülte ezt az asszonyt, elbukott, és szerencsétlenül végezte életét.

Júdás apostolnak a pénzkezelés volt a bűnalkalom. Ő volt a pénztáros. Ha idejében erőt vett volna magán, nem lett volna áruló. Meg kellett volna mondania: Uram, nekem nagy kísértés és bűnalkalom ez, bízd másra a pénzkezelést.

Péter apostolnak a jószándékából támadt a bűnalkalom. Meg akarta tudni, mit művelnek Jézussal elfogatása után. Bement tehát a főpap házának udvarába, és a tűz mellé húzódott, mert fázott. Fölismerték őt. . . , ő pedig tagadta, hogy valaha ismerte a názáreti Jézust. Péternek nem lett volna szabad bemennie a főpap udvarába. Jelenléte alkalmat szolgáltatott Jézus megtagadására. Ha nem ment volna a főpap szolgálói közé, nem követte volna el bűnét.

* * *

A Szentírás tanítása világos:

„Aki kedveli a veszélyes bűnalkalmakat, elvesz bennük.” (Sir. 3, 27.) – „Hordhat-e valaki tüzet keblében úgy, hogy ruháját ne égesse meg? Járhat-e parázson úgy, hogy lába meg ne égjen? Így jár az, az ember, aki nem kerüli a bűnalkalmakat.” (Péld. 6, 27.) – Jézus figyelmeztetése is határozott magatartást kíván tőlünk: „Ha szemed bűnalkalmat jelent, vágd ki! ha kezed bűnalkalmat jelent, vágd le.” (Mt. 5, 29.)

A szentek határozott elszántsággal kerültek a bűnalkalmakat

Szent Benedeknek a jómód gazdagság jelentett volna bűnalkalmat. Mindent elhagyott tehát, és fogadalommal kötelezte magát a szegénységre.

Szent Norbertnek a nagy jövedelem, a szórakozások, és a világias élet jelentett bűnalkalmat. Mindennel leszámolt. Annyira megszerette a magányt és a hallgatást, hogy még rokonait is kerülte, nehogy fecsegésükkel megzavarják belső összeszedettségét.

Szent Hedvignek nem bűnalkalmat, csupán lelki életének megzavarását jelentette királynői méltósága. Férje halála után lemondott erről a méltóságról, és további részét életének kolostorban töltötte, alázatos istenszolgálatban.

Szent Celesztin pápa úgy látta, hogy a pápai méltóság akadályozza őt Isten iránti szeretetében. Lemondott pápai méltóságáról, és visszament a hegyek közé remetének.

Szent Alfonznak ügyvédi működése jelentett bűnalkalmat. Egyik nagy pörében észrevette, hogy igazságtalan ügyet képvisel, és csak hazugsággal tudna boldogulni. Szögre akasztotta ügyvédi talárját, lemondott fényes jövőjéről, jövedelmező állásáról... , men kívánt olyan körülmények között élni, melyek állandó bűnalkalmat jelentettek neki.

Azt nem merném mondani, hogy Szent Alajosnak az előkelő élet, a hercegi palota fénye és ragyogása bűnalkalmat jelentett..., hiszen ő ebben a környezetben is Istennek szolgált. Mégis lemondott hercegi rangjáról, elhagyta a Gonzaga-család birtokait, és egészen szegény lett Jézus Krisztus iránti szeretetből.

* * *

Isten szentjei nemcsak a bűnalkalmakat kerültkék, hanem keresték az alkalmakat a jócselekedetekre. . . Keresték az alkalmakat, melyek nagyobbították lelkükben Isten kegyelmét, az Isten iránti szeretetet. Ez a gondolat vitte a remetéket a pusztába. Az imádságos élet keresése vitte az embereket a kolostorba. Ez vitte Szent Erzsébetet a szegények megsegítésére. Az erénygyakorlatok alkalmait kereste Vienney Szent János mindennapi munkájában, és éjszakai imádságaiban. Ugyanezeket az alkalmakat kereste Bosco Szent János az ifjúság nevelésében. Ez a gondolat vitte Goretti Máriát – tisztasága védelmében – a halálba.

Mi a kötelességem ?

Kerülnöm kell a bűnre vezető alkalmakat. A rossz könyvet tűzbe vetem. Nem vagyok kíváncsi a rossz filmekre, színházi és televíziós előadásokra. Nem kívánom a rossz emberek társaságát. Kerülöm a tisztességtelen szórakozásokat, a táncnak nevezett rángatózást, és strandnak nevezett meztelenséget.

Különösen a közeli bűnalkalmakra kell vigyáznom, mert ezek a bűnbe sodorhatnak. A lelki élet mesterei ajánlják a következő módszereket:

imádkozom erőért. . .

a szentségek vételében keresem az isteni segítséget. . .

naponként megújítom jószándékomat. . .

ismételten elhatározom, hogy bűnt nem követek el. . .

valóban kerülöm a bűnalkalmakat. . .

és menekülök. . . nem félelemből. . . Istent akarom szeretni!

* * *

Életem alapelve: kerülöm a bűnt, és kerülöm a bűnalkalmat. Azokat az alkalmakat fogom keresni, melyek megerősítenek hitemben, elmélyítik lelki életemet, megerősítenek a szeretetben, és biztosítják az örök életet.

Aki keresi a veszélyt, elvesz benne!

Számtalan közmondás beszél nekünk a bűnalkalmak veszedelméről. Tény az, hogy a bűnnel nem lehet játszani, mint ahogy a tűzzel sem ajánlatos... És ahogy a tűz megégeti a könnyelmű embert, ugyanúgy a bűnalkalom is előbb utóbb elbuktat.

Elmélkedéseimben meg kell keresnem az életemben előforduló bűnalkalmakat. Azt is tudomásul kellennem, hogy bűnalkalmakat soha sem engedélyezhetek magamnak. Amennyiben saját hibámon kívül kerülnék ilyen bűnalkalmakkal kapcsolatba, tudnom kell, mi a legfontosabb tennivalóm:

Első, lényeges tennivaló: a természetes erőfeszítés, ellenállás.

Keltegetem magamban az undort is a bűnnel szemben.

Ilyen alkalmakhoz szükséges a fegyelem, határozottság.

Fontos az is, hogy önmegtagadásaim által „tréningben” legyek.

Hatásos lehet a pozitív, természetes és természetfeletti értékek keresése... meg kell látnom a „jócselekedetek” értékét.

Vajon távolabbi bűnalkalmakat engedélyezhetek-e magamnak?

Ezeket kerülni szinte lehetetlenség... Ki kellene szaladnom a világból, ezért, ha látom a veszedelmet, vigyázok, és résen leszek.

* * *

Uram, kerülni akarom a bűnt és a bűnalkalmakat, mert Téged nagyon szeretlek.

12. Az I. parancs követelése: A hit, és hitszerinti élet

D. Giovanni Rossi egy könyvet adott ki ezzel a címmel: „Uomini incontro a Cristo” (Emberek, akik találkoztak Krisztussal.) – (Pro Civitate Christiana – 1951). Bevezetőjében hangsúlyozza, hogy a könyvet valójában nem ő írta. Az anyagot nem találta meg régi könyvtárak öreg kötetei között. A könyvet azok írták, akikről szó van, és akikről az író röviden csak azt akarja elmondani, hogyan találták meg a Krisztust, és hogyan alakultak át hívó emberré.

A könyv olvasója bámulattal és csodálkozással nézi az idézett személyek életútját. Ahány ember, annyi út Isten felé. Ő maga se tudja megmondani hogyan, mégis rátalált Istenre, és hívő ember lett.

Egy másik, tanulmányai közben vesztette el a hitét, amikor pedig mélyebben és komolyabban kezdett foglalkozni szakmai ismereteivel, megtalálta Istent.

Olyan is akad, aki határozottan megállapítja: nem én találtam rá Istenre, hanem Isten keresett meg engem.

Egy orvos is szerepel a könyvben, akinek szeme láttára a Szűzanya csodát művelt Lourdesban. Láta a csodát, és elfordult a hitetlenségtől.

Az egyiket a művészet vezette Istenhez.

A másikat a filozófia.

A harmadikat a természettudományok.

Ahány ember, annyi út. Abban mégis megegyeznek egymással, hogy a hit erényét kellett felkelteni lelkünkben. A Krisztusban való hit által lettek az Egyház élő tagjai.

Isten I. parancsolata hitet követel tőlünk

A Szentírás kezdettől fogva a hitet sürgette. Csodálatos példaképeket állított az emberek szeme elé:

Beszél Noéról, aki hívő maradt a hitetlenek között is.

Ábrahám nagy hitével érdemelte ki Isten barátságát.

Jákob fiának, Józsefnek, a hitét sem a börtön, sem a szenvedés nem tudta megingatni.

A hét Makkabeus fiú pedig inkább a kegyetlen halált választotta. . . , hitüket nem tagadták meg.

Jézus is hitet kért, és dicsérte a hívő embereket.

Hitet kért az inasakadttól, mielőtt meggyógyította. (Mt. 9, 1.)

– Hitet kért a két vak embertől, akik gyógyulásért könyörögtek hozzá. (Mt. 15, 28.) – A bűnbánó asszonynak így mondta: „Hitet megszabadított téged.” (Lk. 7, 50). – Dicsérte a kánaáni asszony nagy hitét. (Mt. 15, 28.) – Dicsérőleg nyilatkozott a kafarnaumi százados hitéről. (Mt. 8, 10.) – Apostolaitól is hitvallást követelt. Amikor ebben a pontban kissé fogatékosak voltak,

kárhoztatta kicsinyhitőségüket. Tamás apostolban a kétkedő hitetlenséget kifogásolta Jézus. Világosan megmondta: „Aki hisz bennem, annak örök élete van! (Ján. 6, 47.) „Aki hisz, az üdvözülni fog, aki nem hisz elkárhozik!”

Pál apostol tanítása is félreérthetetlen (Zsid. 11. fej.). Hit nélkül nem lehet tetszeni Istennek. Aki meg akarja közelíteni Istent, annak hinnie kell, hogy Isten van... , és azt is, hogy megjutalmazza azt, aki Őt keresi. – Joggal figyelmeztet minket János apostol: „Isten parancsa ez: higgyünk... (I. 3. 23.)

A hit felindítása nem mindig könnyű

Aránylag könnyen elhiszük a kinyilatkoztatásból mindazt, ami közelebbi kapcsolatban van mindennapi életünkkel: Jézus emberi életét. Különösen azokat az eseményeket, melyeket más, történelmi hitelű források is bizonyítanak. – Jézus életének eseményeit – különösen szenvedését és halálát – amiről az ószövetségi próféták is bőven jövendöltek. Könnyebben elhiszük Jézus csodáit, nagyszerű jellemét, szelídségét, jóságát, irgalmát... Mind olyan adatok ezek, melyeket könnyen, szívesen és örömmel elhiszünk.

Nehezebben hiszük el, amit Jézus a bűnről és a büntetésről mondott. Különösen a pokol nem tetszik, és az sem tetszik, hogy egyetlen halálos bűnért örök büntetés részesei lehetünk.

Nagy hitet kíván tőlünk a lélek világa. Ennek talán az az oka, hogy túlságosan beleragadunk az anyagba, a fogható és tapintható világon kívül mást nem akarunk elismerni.

Nehezen értjük a bűn misztériumát.

Nehezen érthető a megváltásról szóló tanítás.

Teljesen érthetetlennek látszik a Szentháromság titka.

Nehezen tudjuk megközelíteni a kegyelem világát.

Nagyon nehezen fogadjuk el Jézus tanítását... , azt, amit a szenvedésről és keresztyenlétéről mondott.

Isten azt követeli, hogy hitünk szerint éljünk!

Jézus ezt a tanítást állandóan ismételte:

Nem az megy be a mennyek országába, aki mondogatja Uram, Uram, (tehát hite van!), hanem az, aki a mennyei Atya akaratát cselekszi. – Nem a törvény ismerői jutnak Isten országába, hanem azok, akik életükben megvalósítják Isten törvényét. – Nem a képmutató farizeusok kedvesek Isten előtt, hanem azok, akik hitük szerint élnek.

* * *

Pál apostol a zsidóknak írt levélben ezt így magyarázta: Az ószövetség szentjei hitük szerint élő emberek voltak. Ábrahám csak nagy hite miatt volt képes Isten parancsának a teljesítésére. – Mózes nem tudott volna vállalkozni a rábízott nagy feladatok végrehajtására, ha nem lett volna erős hite. – Jeremiás próféta – hit nélkül – nem tudta volna vállalni a sok szenvedést, amit el kellett viselnie Isten ügyéért.

A Galatáknak írt levélben találjuk: „Az igaz ember a hitből él!” Ezt a gondolatot kiegészítette az apostol: „Csak az a hit ér valamit, mely a szeretet által munkálkodik.” (3. fej.)

Tanítványának, Titusznak írt levelében pedig ezt találjuk: „Akik hisznek Istenben, törekedjenek arra, hogy jócselekedetekben elől járjanak.” (3, 8.)

* * *

Mit jelent ez a kötelezettség: hitünk szerint élni?

Hitem szerint élek akkor, amikor nemcsak hiszek Istenben, nemcsak elfogadom, hogy Isten parancsolatokat adott az embereknek, hanem ezeket a parancsolatokat teljesítem. Hitem szerint élek:

ha elkerülöm a bűnöket,
ha hitem erejével megfékezem szenvedélyeimet,
ha Jézus iránti szeretetből önmegtagadásokat gyakorlok,
ha mások is észreveszik, hogy javulok;
ha gyónás-áldozásaim után szelidebb, kedvesebb vagyok;
ha életemet Isten parancsai irányítják.

* * *

Nagynevű tudós volt Winfried Petri, a berlini főiskolán a keleti nyelvek tanára, megbecsült és jó módú ember. Azt mondták róla, hogy nagy lehetőségek, és nagyszerű jövő vár rá. Tanári munkája közben rájött, hogy a teljes igazságot és lelke üdvét a katolikus Egyházban találja meg. Ismerte a Szentírást, és benne ennek a mondatnak az értelmét: Isten akarata, hogy hitünk szerint éljünk. – Nem ingadozott. Levonta meggyőződéséből a végső következtetést: katolikussá lett. – Nem érdekelte, hogy emiatt elvesztette tanári állását. Egy bányába ment dolgozni, és továbbra is hite és meggyőződése szerint akart élni.

Mai életünk gyakran megkísért minket, és mi engedünk a kísértéseknek. Először a hit szerinti életet hagyjuk el, majd pedig a hit is meghal lelkünkben. Ebben a pontban is érvényes Jézus figyelmeztetése: „Senki két úrnak nem szolgálhat!” – Vagy a hitem szerint élek..., vagy a hitemet is el fogom veszíteni.

Valakitől megkérdezték, szokott-e imádkozni? Annyira megijedt, hogy azóta nem imádkozik. – Egy másiktól megkérdezték, szokott-e templomba járni? Ez is annyira megijedt, hogy azóta nem tette be a lábát a templomba. – Családi otthonok faláról eltűnnek a szentképek, a feszület, a vallásos tárgyú könyveket elégették, az imakönyvet összetépték. Az emberek nagy része úgy él, és úgy viselkedik, mintha Isten nem volna. A példákat lehetne szaporítani. Ám elég, ha ennyit mondunk: ez nem hitből való élet..., ez nem hit szerinti élet.

* * *

Sámuel próféta szavaival könyörgök Uram: szólj, hallgat a te szolgád! Meghallgatom Isten szavát. Elfogadom, elhiszem mindazt, amit mond... hiszek!..., és hitem szerint akarok élni mindörökké.

Kötelességeink a hittel kapcsolatban

a) Elsősorban hitünket jól kell ismernünk.

Ezért bünt követ el az:

Aki hiányosan ismeri hitét, és nem igyekszik abban gyarapodni.

Aki elhanyagolja a vasárnapi szentbeszédet.
Aki sok ismeretben képezi magát, hitével azonban nem foglalkozik.

Aki előnyben részesíti a hitellenes irodalmat.

Bűnt követnek el a szülők, nevelők, lelkipásztorok, akik mellőzik a hit kérdéseit.

Azok a lelkipásztorok is vétének a hit ellen, akik gyengén, vagy nem megfelelően oktatják növendékeiket a hittani kérdésekre a szentségek kiszolgáltatása előtt.

b) A hit erényét keltegezzük magunkban.

Ebben megtaláljuk a hitvallás kötelezettségét, különösen a vasárnapi szentmisék alkalmával mondjuk el odafigyelve a „Hiszekegyet.”

Kötelességünk a hittételek elfogadása. . . Nem kételkedhetek, és nem szabad alap nélküli nehézségeket támasztani.

Sokat kell imádkoznom a hit kegyelméért.

c) Hitemet meg is kell vallanom szóval és tetteimmel.

Ebből következik, hogy a hittagadás: bűn.

Néha titkolhatom hitemet, ha súlyos okom van rá, de soha sem szabad úgy viselkednem, mint aki jóváhagyja azt, ami hitellenes.

d) Kötelességünk a hitterjesztés.

Ha valaki hivatást érez arra, hogy messze országokban hirdesse az evangéliumot a pogányoknak, vállalkozhat rá.

Azonban elsősorban saját környezetemben kell hirdetnem a hitet, és családom, rokonaim körében példaszerű életet élnem.

e) Ha hitemet veszélyeztetik, kötelességem védelmezni.

Vigyáznom kell arra, hogy hitem és szívem ki ne hűljön.

Vigyáznom kell a közöny veszedelmére.

Vigyáznom kell a hitben való megrokkanás veszedelmére.

Vigyáznom kell a lelkileg veszedelmes barátok veszélyére.

f) A leglényegesebb: az egyházi tanítói hivatal elismerése. Tudomásul veszem, hogy rajta keresztül Isten szól hozzám.

Mit jelent a hit fogalma? – A vallásos hit fogalmához nyilván nem elég egy igazság pusztá elfogadása... engedelmesség is szükséges... Van-e a lélekben élő hit, ami cselekedeteimben is megnyilvánul.

Előfordulnak-e hitemmel kapcsolatban kételkedések, ingadozások?

Mi a kételyek és ingadozások oka?

Hitem szerint élek-e? – Ez az a bizonyos engedelmesség, amikor nemcsak elfogadom a vallási igazságokat, a kinyilatkoztatást, hanem igyekszem azt életemben megvalósítani.

Könnyen, vagy nehezen teljesítem-e Isten parancsolatait?

Előfordul-e néha, vagy talán gyakran, hogy szégyenkezem hitem és vallásos meggyőződésem miatt?

Milyennek gondolom a hitvalló életet?

* * *

Hiszek Istenben, és hitem szerint akarok élni!

13. I. parancsolat... A vallásos nevelés kötelezettsége

A Szentírás dicséri a Makkabeus fiúk édesanyját... (II. 7.) Nem azért dicséri őt, mert hősie lélekkel tudta nézni fiai vértanúságát, hanem azért, mert mélyen vallásos nevelést adott gyermekeinek.

A szentírási szöveg elárulja nekünk, hogy ezek a fiúk ismérték hitük igazságait. Ismerős volt előttük, hogy
a világot Isten teremtette,
és mindent, ami a világban van, Isten teremtett,
az embert is Isten teremtette,
Isten jó, irgalmas, és a hűséget megjutalmazza,
törvényét meg kell tartani,
inkább kell vállalni a halált, mint a hűtlenséget,
hittek a feltámadásban is, amikor az ember visszakap mindent,
amit életében elvesztett,

a szenvedést pedig nem tartották a legnagyobb szerencsétlenségnek, hanem lelkünk nagy nyereségének, mely által vezekelhettünk Isten szent színe előtt.

* * *

Ahogy ez az édesanya látta a vallásos nevelés szükségességét, ugyanúgy minden szülőnek látnia kell a kötelezettséget: gyermekeik vallásos nevelését nem szabad elhanyagolniok.

Ennek a vallásos nevelésnek a lényege:

legyenek tudatában a gyermekek annak, hogy Isten létezik.

Legyenek tisztában a bűn ijesztő gonoszságával.

Lássák be a bűnbánat szükségességét.

Lássák meg életünk célját: ami az istenszolgálat, és az örök élet.

A gyermekek vallásos nevelése

Az ószövetségben nem voltak iskolák, nem volt mai értelemben vett hitoktatás. Az édesapák kötelessége volt „elmondani Isten nagy tetteit!” A gyermekek szüleiktől tanulták a vallási ismereteket. A szülőknek ezt a kötelezettségét több helyen megtaláljuk. Mózes V. könyvében így találjuk:

Ne feledjétek a csodákat, amiket tettem,

beszéljétek el fiaitoknak és unokáitoknak! (4, 9.)

Egy másik szövegben ezt találjuk:

Véssétek szívetekbe szavamat,

tanítsátok meg a törvényt fiaitoknak. (11, 19.)

Sirák fia könyve még hozzáteszi:

„Aki tanítja fiát Isten ismeretében, dicséretet kap!” (30. 2.)

Tóbiás könyvét is idéznem kell. Ebben megtaláljuk azt is, mire terjedjen ki a vallásos nevelés:

„Szolgáljátok az Urat! Tegyétek azt, ami kedves színe előtt. Gyakoroljátok az igazságosságot és az alamizsnálkodást, tegyetek jót másokkal, és áldjátok Istent minden időben.” (14, 11.)

Sirák fia könyve külön figyelmezteti a szülőket:

„Ne örülj a gyermeknek, ha istentelen. Szomorú dolog, ha a gyermekben nincsen Isten félelme. Nem lehet bízni abban, aki

vallástalan. Többet ér egyetlen istenfélő férfiú ezer gonosznál... Jobb meghalni gyermek nélkül, mint istentelen gyermeket hátra-hagyni.” (16, 1.)

Jézusnak is van egy gyakran idézett intelme a szülők számára: „Aki egyet megbotránkoztat a gyermekek közül... jobb volna, ha malomkövet kötnének a nyakára, és a tengerbe hajítanák.” (Mt 18, 6.) Tehát jaj annak a szülőnek, aki vallástalanul neveli gyermekét. Ez a szó megbotránkoztat, azt jelenti: bűnre viszi..., hitét megöli. Ám jelenti a gyermek vallás nélküli nevelését is, vagy azt, hogy nem engedi Jézushoz, nem Jézus iránti szeretetre, hanem Jézus iránti gyűlöletre neveli gyermekét!

Ezért figyelmezteti Pál apostol az apákat: „Neveljétek gyermekeiteket Isten ismeretében!”

A katolikus hívők kötelessége

Az Egyházi Törvénykönyv félreérthetetlenül beszél arról, kik kötelesek gondoskodni a gyermekek vallásos neveléséről:

1. A szülők, vagy helyetteseik (nagyszülők, gyámok, rokonok).
2. Keresztszülők, vagy bérmaszülők és helyetteseik.

Az Egyházi Törvénykönyv azt is megmondja:

A hitoktatást egészen korán, már a családban el kell kezdeni. Vannak szülők, akik vagyont és pénzt gyűjtenek, ezt hagyják gyermekeikre, a jámborság és vallásosság megszerzésére nem gondolnak. Így a gyermek vallásosságot nem örököl, hanem helyette csak kapzsiságot. Ezek nem az örök boldogságra nevelik gyermekeiket, hanem a kárhozatra.

A II. Vatikáni zsinat is nyilatkozott a keresztény nevelés feladatairól és kötelezettségéről. Megállapítja a következőket:

Az ifjúságnak joga van a vallási értékek megszerzéséhez, akár az Isten megismeréséről van szó, akár az istenszolgálatról. Ajánlja ezt a gondolatot mindazoknak, akik kormányozzák a népeket, vagy feladatuk a nevelés. Gondoskodjanak róla, hogy az ifjúságot ne foszthassák meg ettől a jogától.

A lelkipásztorok leg súlyosabb kötelessége, hogy mindenki megkapja ezt a vallásos nevelést, különösen az ifjúság, amely az Egyház reménysége.

A vallásos nevelésben felelősek: a családok, a közösség – és az Egyház.

A nevelés az Egyház részéről is kell, hogy integrális legyen, vagyis a nagy feladat a lelkek üdvének a biztosítása, de gondoskodni kell az evilági célokról is, és segíteni kell egy emberibb világ felépítését. (1–3. fejt.)

A vallás nélküli nevelés veszedelemes

Egy püspök magyarázta ezt egészen kézzelfoghatóan:

Ha a szülők nem tanítják gyermeküket írni–olvasni, akkor a gyermek mindig hátrányban lesz a többiekhez viszonyítva, és ezt a hátrányt egész életében érezni fogja. – Ha nem adnak neki vallásos nevelést: világos látás és lelkierő nélkül dobják őt az élet küzdelmeibe. Ez a hátrány súlyos, és következményei tragikusak lehetnek.

A legsötétebb árnyék, ami a szülők sírjára vetődhet annak a gyermeknek az árnyéka, aki vallási ismeretek nélkül nőtt fel. Ott áll szülei sírja mellett, és nem hisz az örök életben.

A közmondás szerint: akinek kiszúrták a szemét kiskorában, öregkorára se fog látni. Aki önmaga nem igyekszik a világosság felé, másokat se tud a világosság felé vezetni.

* * *

Az a szülő, aki nem akarja megtapasztalni a vallás nélküli nevelés szomorú következményeit, annak nagyon korán kell elkezdenie gyermeke vallásos nevelését. A gyermeknek szinte az anyatejjel együtt kell magába szívnia a vallásosságot.

Ide kell írunk azt, amit Pál apostol írt levelében kedves tanítványának Timoteusnak: dicsérte képmutatás nélküli nagy hitét. Ez ugyan nem egészen a te érdemed. Nagyanyádban, Loiszban és édesanyádban Eunikében volt ilyen hit. Ők neveltek téged. Ők ültették el szívedben a hit erényét.

Bár minden fiúnak és leánynak ezt lehetne írni és mondani: Képmutatás nélküli nagy hitedet szüleidtől kaptad. A gyerme-

kek pedig így válaszolhatnának: Áldott legyen édesapánk és édesanyánk emléke. Tőlük kaptuk hitünket, jámborságunkat, vallásos meggyőződésünket.

14. Isten I. parancsa reményt követel tőlünk

A magyar irodalom jeles költője (Vajda János) híres volt arról, hogy búbanatos verseket írt, és bennük furcsa reménytelenséget, és világfájdalmat fejezett ki. Tele volt borongással, mindig csak „sirámokat” hallott, és az „ősz” volt az az időszak, amikor elemében volt. . . , kiélvezte a reménytelen szomorúságot. Költeményeiben ez ismétlődik szüntelenül:

„Elhervad a rózsza, lehull a levél!
Ezért születünk hát, ez azéleti cél?
Csak eddig a pálya, semmi tovább? . . .
A szemfödelet rángatja hideg szél:
Elhervad a rózsza, lehull a levél. . .
Hiába hisz ember, hiába remél?
Hát semmi, de semmi, ami vigasztal
Ott túl amaz árkon újra tavasszal?” (Őszi tájék).

A költő nézi az erdőt, a mezőt, a hulló faleveleket, és ismét a levertség vesz erőt rajta:

„Valami nagy rejtett bánat
Fogja el az egész tájat,
Az a bánat, amit az ember
Érez és nevezni nem mer.
Az a nagy bú, mely téged
Vádol örök nagy természettel,
Mely kiégett szívvel kérdi:
Miért születni, minek élni?” (Sirámok)

Ez a reménytelenség, mely egyike a legveszedelmesebb bűnöknek Isten I. parancsolata ellen.

Mi a remény?

Nehéz a kérdésre felelni: mi a remény?

A költő körülírja: „Földiekkel játszó égi tünemény... csalfa vak remény! Kit teremt magának a boldogtalan... biztatóm valál, hittem szép szavadnak, mégis megcsalál.” (Csokonai Vitéz Mihály: A reményhez.)

Rövid és érthető magyarázatot adni nehéz. Ugyan mi lehet az, amit reménynek nevezünk? – Az bizonyos, hogy a remény mindig egy olyan jóra vonatkozik, ami nincs birtokunkban. Tehát a jövőben beteljesülő jóról van szó. Olyan jóról, aminek eléréséhez bizonyos nehézség kapcsolódik.

Akadályokat legyőzve juthatunk birtokába, és van is lehetőség rá, hogy ennek a jónak birtokosai legyünk.

Az emberek reménykednek abban, hogy egy betegségből meggyógyulnak, egy jó állást elnyernek. Van aki abban reménykedik, hogy megnyeri a főnyereményt.

Itt meg kell jegyeznünk, hogy a pusztá vágyakozás nem elég. Nem elég vágyakozni valami után, amit jónak ismertünk meg. Erős bizalom is szükséges, hogy azt a jót, ami után vágyakozom, az akadályok ellenére is meg tudom szerezni.

Van természetes reménység, ami elvileg értékekre vonatkozik.

Természetfeletti reménységről beszélhetünk akkor, ha természetfeletti javakról van szó: Isten jó hozzám, szeret, megbocsát, szenvedésen és halálon keresztül is elvezet a megígért örök életre.

Milyen elemeket találunk a természetfeletti reményben?

Elsősorban megtaláljuk benne azt a nagy jutalmat, amit szem nem látott, fül nem hallott. . . Nem a szolga és a napszámos jutalmát, hanem az Isten-gyermekség, és Isten atyai szeretetének jutalmát. Ezért szólíthatjuk Istent így: „Abba... Miatyánk!”

Ez a reménység nem emberi ígéretekre támaszkodik, hanem azokra az isteni ígéretekre, melyeket hatalma, szeretete, irgalma és hűsége szavatol.

Ehhez a reménységhez hozzátartozik a bizalom. . . Mégpedig az a feltétel nélküli bizalom, melyben nincs ingadozás, sem két-

ség. Ez a bizalom a hitből táplálkozik, és teljességét a szeretetben találja meg.

Földi életünkben a reményhez tartozik az üdvös félelem, amikor az ember fél attól, hogy örök célját elvesíti. Istenben van minden reményünk... egyben félünk attól, hogy gyengeségünk bűnös hajlamaink elvehetik tőlünk örök reménységünket. Amilyen bizalommal teli a reményünk, hogy Isten megadja nekünk az örök életet... olyan félelem tölt el minket hallva Isten fenyegetését, ha nem akarunk szakítani bűneinkkel.

Ma sokan – papok és hívek – azt követelik, hogy mindig a jó-ságos és megbocsátó Istent keressük... A félelmet vessük ki szívünk-ből. Ezek elfelejtik, hogy az üdvös félelem egyik alkotó eleme a természetfeletti reménységnek, amikor az ember nemcsak azt látja, hogy Isten jó és a bűnbánó embernek megbocsát, hanem azt is látja, hogy Istennel nem lehet tréfálkozni... , fenyegetéseit megvalósítja, és eltaszítja magától mindazokat, akik a szeretet szavára nem hallgatnak.

Reménységünk zálogai

Reménységünk záloga minden ígéret, ami Istentől származik.

Ilyen zálog számunkra mindaz, amit a „Nyolc boldogságban” találunk. Bűnbánat, tiszta szív, irgalom, az igazság utáni vágyakozás, türelem, igénytelenség, és békességes lelkület.

Reménységünk záloga: Krisztus kínszenvedése. Bizonyítja Isten irgalmát... , de azt is bizonyítja, hogy az elkövetett bűnökért engesztelés jár.

Reménységünk záloga: Krisztus feltámadása is. Ő nemcsak ígéretet, hanem hatalmával meg is tudja valósítani mindazt, amit ígért.

Reménységünk záloga: a szentségek... Különösen az Oltári-szentség.

Reménységünk záloga: a Szentlélek, aki által Isten kegyelmének a részesei leszünk, akitől minden kegyelmi ajándék származik.

Reménységünk beteljesítője: a Szentháromság.

A keresztyén reménység útja

Akármennyit vitáznak is fölötte, mást nem mondhatunk: a keresztyén reménység az úrfélelem erényével kezdődik... amikor az ember fél az örök kárhozattól, fél attól, hogy elveszítheti Isten jóindulatát, szeretetét.

Ezt követi Isten kegyelmi ajándékainak a nagyrabecsülése, valamint a bizalom: Isten jóságos! Isten segít!

Ha reménységünk megerősödik, akkor örömmel vállaljuk a bajokat, és türelemmel a szenvedéseket... Mindezzel pedig összekapcsolódik az engedelmesség és a teljes Istenre hagyatkozás... Rájövünk arra, amit Pál apostol mond: „A jelen élet szenvedései, nem mérhetők az eljövendő dicsőséghez.” (Róm. 8, 18.)

A keresztyén reménység útja: amikor valaki örömmel teljesíti Isten parancsait, különösen a szeretet parancsát, ami egyúttal Krisztus követését is jelenti.

A keresztyén reménység útja egyben az imádság útja is, mert ezt a nagy kegyelmet csak sok imádsággal kereshetjük és tarthatjuk meg.

A remény emberi életünk erős mozgatója

Igaz ez mindennapi életünkben: a szántó-vető ember elveti a magot, mert a termés reménye élte. Gyümölcsfát ültetünk, mert reméljük, hogy termését élvezni fogjuk. A beteg orvoshoz megy és kezelteti magát, mert reménykedik a gyógyulásban.

Ugyanezt találjuk a természetfeletti életben is. Reméljük, hogy Isten irgalmas lesz, hogy megbocsát és elnyerjük bűneink bocsánatát. A remény életünk motorja, és aligha fognánk hozzá bármiféle munkához, ha reményünk nem volna.

Ez a Szentírás tanítása is: „Az igazak reménye boldogság! A jók reménye halhatatlansággal teljes.” – Jeremiás próféta mondja: „A gonosz ember reménysége hiú, olyan, mint a szél hajtotta pehely.” Majd imádkozva hozzáteszi: „Isten te vagy reményem a nyomorúság napján!” – Jóbnak szenvedéseiben a legnagyobb keserve éppen ez volt: „Napjaim remény nélkül tűnnek el...” – Életünk a legnagyobb megpróbáltatások köze-

pette is boldog lehet, ha egy jobb jövő reménye éltet. Jaj annak az embernek, akinek nincs reménye... Vagy megőrül, vagy öngyilkos lesz.

Isten az I. parancsban követeli, hogy reméljünk benne

Az ószövetségi Szentírásban a remény szónak különféle értelmezését találjuk. Reménynek nevezi a Szentírás:

- ha valaki Istenhez emeli lelkét,
- ha valaki Isten szavára alapozza bizonyosságát,
- ha valaki Istennél keres menedéket,
- ha valaki kitart Isten szeretetében,
- ha valaki Istenre alapozza jövőbeli élete boldogságát.

Isten elvárta és követelte, hogy a nép állandóan a megváltóvárás reményében éljen. Amikor kivezette őket Egyiptomból, elvárta tőlük, hogy az ígéret földjének reménye éltesse és vezesse őket. A babiloni fogság idején maga Isten élesztgette a népben prófétái által a reményt, hogy fogságuknak egyszer vége lesz.

Az újszövetségben határozottabb formában mutatkozik a hívő ember reménye:

- reméljük, hogy Isten országa megvalósul,
- reméljük, türelemmel és hűséggel elérjük saját üdvösségünket,
- reméljük Isten látását és az örök életet.

Jézus állandóan ezt a reményt kérte tanítványaitól és híveitől. Különösen az imádságot ajánlgatta, mely meghallgattatásra talál Istennél. „Kérjetelek és kaptok, zörgessetek és ajtót nyitnak nektek... bármit kértek az én nevemben, megkapjátok!”

Jézus arra is figyelmeztetett: Isten hűséges ígéretei megtartásában. Remélhetjük tehát tőle mindazt, ami földi és örök életünk boldogságához szükséges.

Milyen bűnöket követnek el az emberek a remény erénye ellen!

A Szentírás emlegeti Káint, aki megölte testvérét..., majd lelkiismeretfurdalások kínozták, amit kétségbeesés követett. – Júdas is kétségbe esett, amikor látta mit tett, és ezért öngyilkos

lett. – Noé kortársai az ellenkező végletbe estek: nem hatotta meg őket a büntetés és megsemmisülés veszélye. Továbbra is úgy éltek, mintha Isten nem létezne. – Heródes király is úgy vélte, hogy soha senkinek se tartozik számadással. – A farizeusok bűne az volt, hogy vakmerően bizakodtak Isten irgalmasságában..., nem lehet nekik bajuk, hiszen ők jók és szentek.

Jelen életünkben a remény egyik nagy erényünk. Így a nagyobb bűnök közé tartozik minden remény elleni bűn. – Nagyon sok az öngyilkosság. Kutatják az okokat. Legtöbbször egész világosan kiderül az ok: a reménytelenség.

Ismertem egy fiatalembert. Hite nem volt. Még a kívánság se támadt föl benne, hogy kutasson a hit kérdésében. Szeretetet sem adott senkinek, és ezért őt se szerették. Idővel egy leányt mégis megszeretett, mivel azonban nem talált viszonz szeretetre, végzett magával. – A híres író, Hemingway, szintén, nem volt hívő ember. És a szeretet is meghalt a szívében... reménye még volt: hatalmas vagyona segítségével élvezni akarta az életet. Mivel rosszul érezte magát, kórházba ment kivizsgálásra. Nem mondták meg neki mi baja van, csak megsejtette kínos betegségét. Elvesztette minden reményét, és a következő nap reggelén végzett magával.

Megdöbbentő a költő vallomása:

„Máskor sem volt itt élni jó dolog,

de viharok sűrűbben jöttek,

és többen voltak zúgó bátorok.

Most már a reménytelen mindegy

Túlságosan meggyőződött minket.

A mindegy, ami ma mindent összetör...” (Ady E. – A mindegy átka.)

Ez a reménytelen „mindegy” az emberi élet egyik legnagyobb tragédiája. Különféle formában mutatkozik:

1. Kétségbeesésben...

Ennek egyik formája, amikor egyszerűen lemondunk az örök életről. Az ember magyarázgatja önmagának: úgysem tudom megszerezni. Többre értékelem a földi élet mulandó örömeit, mint az Isten által megígért örök életet.

Másik formája: a lelki erőtlenség és lustaság, amikor az ember egyszerűen nem hajlandó vállalni azt az erőlködést, amivel Krisztus követése össze van kapcsolva.

A leggyakoribb bűn: a bizalom hiánya. Az ember azt mondja: Az én bűneimet Isten nem fogja megbocsátani... Ez a kétségbeesés, amit a Szentlélek elleni bűnök közé is szoktunk sorolni.

2. A másik végtet a vakmerő bizakodás..., amikor abban bizakodunk, hogy Isten végtelenül irgalmas, nem fog minket a kárhozatra taszítani, akármilyen nagy bűnöket követünk el. Ide tartozik az a bűnünk is, amikor halogatjuk a bűnbánat idejét. Arra gondolunk, hogy van még időnk bőven, és elég a bűnbánatot felindítani akkor, amikor az ember megöregszik. Ide tartozik a bűnök halmozása azzal a gondolattal, hogy majd úgyis szentgyónást végzek..., addig, „szabad a vásár”.

Mit szabad és mit lehet remélni Istentől!

Szabad remélni a földi élet boldogságát, életet kevesebb gondal.

Szabad remélni egy betegségből való gyógyulást.

Szabad remélni békességet, és nyugodt életet.

Remélni lehet, sőt kell:

A bűnök bocsánatát, lelkünk üdvösségét. (Rom. 5, 2.)

Remélnünk kell a feltámadást. (I. Thessz. 4, 13.)

Remélnünk kell az örök életet. (Rom. 8, 24.)

Még azt is remélhetjük, hogy Isten csodát tesz, ha lelkünk javára válik. Soha sem szabad felednünk azonban hogy a legfontosabb lelkünk üdvössége, Isten mindent eszerint intéz életünkben. Akkor lesz jó és helyes reménységünk, ha nekünk is mindig lelkünk üdvössége lesz a legfontosabb.

* * *

Sokan évek óta lottóznak, meg akarják nyerni a főnyereményt, hogy abból megszerezzék azokat a földi javakat, melyek után vágyakoznak. Nem akarok senkit lebeszélni se a totóról, se a

lottóról... Ha valakinek van rá pénze töltsesse a szelvényeket hétről-hétre. Azt azonban jó volna, ha mindenki megértené: a természetfeletti reményünk legyen legalább olyan erős, mint a lottó-reményünk.

Az Isten akarata szerinti remény ez: megingathatatlanul bízunk abban, hogy egyszer megkapjuk földi fáradozásaink nagy jutalmát, az örök boldogságot.

Adja meg nekünk Isten a szilárd remény és bizalom kegyelmét, vagy így is lehetne mondani: a keresztény optimizmus kegyelmét.

Néhány kérdés az elmélkedéshez

Milyen evilági reményeim vannak?

Élő és mozgató erő-e bennem az örök élet reménye?

Beleszól-e viselkedésembe, cselekedeteimbe?

Miben reménykedik Jézus?

Várja, rászánjuk-e magunkat a szent életre.

Miben reménykedik a Szűzanya?

Várja, igénybe vesszük-e segítségét.

Miben reménykedem én?

Abban, hogy győzni tudok a bűn és a kísértés ellen.

Abban, hogy bűnnélküli és tiszta életet fogok élni.

Abban, hogy apostoli lelkesedés fog vezetni életutamon.

Abban, hogy minden munkám eredményes munka lesz.

Abban, hogy jó harcot harcolok, és megkapom az élet koronáját.

15. Isten az I. parancsolatban követeli, hogy szeressük őt

Előadás hangzott el a szerelemről. A szövegben többek között ez is hallható volt: Ez a legnagyobb az ember életében, mert megszünteti az individualista életszemléletet. Az „én” elé oda-kerül valami más!

Ez a fogalmazás korszerű lélektani vizsgálatok eredménye. Alapjában véve szép gondolat és ha nem is képes továbbmenni

az Istenszeretet irányába, akkor is figyelemreméltó, bár csupán elméleti igazság. Aki ezt az „Én-Te” – kapcsolatot Isten felé is ki tudja építeni, – aki tehát keresztény és vallásos, – még annak is nehéz megvalósítani az elmélet tökéletesítő elveit. A gyakorlatban bizony minden szerelem önzéssel kezdődik, mert a fiú saját magát akarja a leányt, – vagy fordítva, – és a szerelmes ember helyzete legeslegtöbb esetben meg is marad ebben az énközpontú állapotban.

Nagyon tapasztalt és tekintélyes idézetekkel lehetne ezt bizonyítani, de vitathatatlan „szakember” a földi szerelem kérdésében Ady Endre, a költő. (Ady E. – Vallomás a szerelemről.) Szerelmes egy leányba... Valójában azonban nem ezt a leányt, hanem önmagát szereti: „Szeretem fölséges voltomat e nászban s fényes biztonságom valakiben, másban, de nagyon szeretem”. – Vagyis a költő szerelme önző. Valójában nem mást szeret, hanem önmagát szereti, sőt imádja. Az „én” áll elől, és az ilyen ember nem tűri, hogy az „én” elé valami más, vagy valaki más oda-kerüljön.

A lélektan alig tud mást mondani. A szerelem az ember ösztönös világának a tényezője, az érzékek vágya, mely nem is tud mást kívánni, mint önmaga számára a kielégülést. Saját beteljesülését kívánja, és nem tűr akadályt, ami útjában állna.

* * *

Ezzel szemben a szeretet, amiről Isten I. parancsolata beszél, egészen más. Az igazi szeretetben valóban az történik, hogy saját „énünk” visszahúzódik, és előtérbe helyezi másnak az örömét, másnak a boldogságát. Így az ember elsősorban nem önmagának akar jó, hanem annak, akit szeret; annak akar örömet okozni, annak akar jó tenni, azt akarja megkímélni a szomorúságtól... , mert szívében szeretet van.

Ez volna az igazi istenszeretet: azt a bizonyos „ÉN”-t kissé lefokozom. Istent teszem eléje annyira, hogy többé nem az én akaratom a fontos, hanem első és lényeges Isten akaratának a teljesítése.

* * *

A Szentírás magyarázóí gyakran emlegetik, hogy az Ószövetség nem a szeretet szövetsége. Úgy jelenik meg Isten az ember előtt, mint aki hatalmas, büntető, igazságos, minden cselekedetünket számonkéri, és a bűnt irgalmatlanul megbünteti. Úgy jelenik meg Isten, mint aki előtt nem állhat meg teremtmény, csak hódoló könyörgéssel járulhatunk színe elé. Nem a szeretet ragaszkodásával, hanem hódoló könyörgéssel!

Akkor, amikor Mózes által Isten kihirdette parancsolatait, mégsem tudta magát megtagadni. Kinyilatkoztatta jóságát és szeretetét. Megmondta: Ő nem a rettenetes és számonkérő Isten, hanem a szeretet Istene. Kihirdette, hogy szereti az embereket (V. Mózes 7, 8.) és viszontszeretetet vár az emberektől: „Halld Izrael... szeresd a te Uradat, Istenedet”. (V. Mózes 6, 4.)

Isten szereti az embereket

János apostol erről gyakran beszél:

„Szeretet az Isten: aki szeretetben él, Istenben él, és Isten őbenne”. (I. János 4, 16.)

„Isten szeretete abban nyilvánul meg, hogy egyszülött Fiát küldte a világra, hogy általa éljünk... Nem mi szerettük Istent, hanem ő szeretett minket (előbb), és elküldte Fiát engesztelő áldozatul bűneinkért”. (I. János 4, 9–10.)

Mert Isten szeret minket, azért Isten gyermekei vagyunk. (I. Ján. 3, 1.)

Nem szükséges, hogy a Szentírásból mindazon szövegeket idézzük, melyek bizonyítják: Isten szereti az embereket. Helyette inkább idézzünk a II. Vatikáni zsinat gondolataiból. (De Divina revelatione 2, 3, 13.)

Isten jósága és bölcsessége a Szentháromság részeseivé tesz minket. Kinyilatkoztatta magát nekünk. Nagy szeretetében úgy beszél velünk, mint barátaival. Szeretete megmutatkozott a teremtésben, majd később a megváltásban... és abban is, hogy megadta nekünk a reményt az örök üdvösségre. Mást nem kért az emberektől, csak azt, hogy elismerjék mint egy-igaz Istent, gondviselő Atyát, és igazságos ítélőbírót. Megtaláljuk a Szent-

írásban Isten kimondhatatlan jóságát, és szeretetét. Megtaláljuk gondviselését és azt is, mennyire törődik velünk, emberekkel.

Egy másik rendelkezésben ezt találjuk: (Gaudium et spes) Isten szeretetéről beszél a megtestesülés titka. Jézus személyében a második isteni Személy eljött hozzánk, és mindennapi életünk részesévé akart lenni. Megmutatta nekünk és ránk árasztotta Isten szeretetét. Országát adta nekünk, és így hozta tudomásunkra, hogy üdvözíteni akarja az embereket. Az Egyház által nyilvánul meg, és működik életünkben Isten szeretetének a misztériuma. Ez az, amit nem szabad elfelejtenünk: Isten szeret minket. Lássuk meg ezt az isteni szeretetet, és ezen keresztül vegyük észre:

Isten azt kívánja az emberektől, hogy mi is szeressük őt

Ez a gondolat már az ószövetségben is megtalálható:

„Szeressétek az Urat... szolgálatok neki!” (V. Mózes 1, 13.)

„Szeresd a te Uradat, Istenedet!” (V. Mózes 19, 9).

„Minden erődből szeresd Teremtődöt!” (Sir. 7, 32.)

Jézus gyakran beszélt az istenszeretet kötelezettségéről. Szerinte ez az első és legfőbb parancsolat. (Mt 22, 37.) – A Gondviselésről szólva beszélt Jézus az ég madarairól, a mezők liliomáról... Ha ezekről gondoskodik a mennyei Atya, még inkább gondoskodik rólunk, szeretett gyermekeiről. Azt azonban megkívánja, hogy szeretetéért hálásak legyünk... Keressük az Isten országát, bízunk az Atya jóságában, és szeressük őt. (Mt 6, 25–34.) – Jézus tanításának egyik leglényegesebb pontja: Aki szereti Istent, megkapja az örök életet. Aki nem szereti őt, az kivetetik a külső sötétségre.

Egyházunk tanítása szintén keltegeti lelkünkben az istenszeretetet. Ennek a tanításnak a célja: az emberek ismerjék meg és szeressék meg az Istent. Állandóan halljuk a figyelmeztetést: Ha valakit a bűnök eltérítenek Isten szeretetétől, ennek következménye a pokol, a kárhozat büntetése. Az Egyház a lélek igényeit keltegeti az anyagba beleragadt emberben... Értsük meg, emberhez méltó élet nem lehet istenszeretet nélkül.

A „Gaudium et spes” kezdetű zsinati nyilatkozat a főparancsolatról szólva megállapítja a következőket:

- Az istenszeretet és felebarátszeretet nem választható el egymástól –
- Ezt különösen a mai világban kell megértenünk, amikor olyan erős és szinte megállíthatatlan az egységre való törekvés.
- Minden emberi tökéletesség csúcsa ennek az egységre való törekvésnek a megvalósítása... a szeretetben!
- Minden szeretetnek találkoznia kell egyszer abban a Teilhard de Chardin-i „omega pontban”, mely az emberiség történelmének végső kiteljesedése.
- Ez az utolsó gondolat nincsen a zsinati nyilatkozatban, de teljesen megegyezik annak a szellemével.

Miért kell szeretni Istent!

Ebben a kérdésben teljesen a Szentírás gondolataira kell hagyatkoznunk.

Isten jó és szeretetreméltó.

Különösen azokkal szemben jó, akik szeretik őt.

Senki sem mondható jónak, egyedül Isten! (Mk 10, 18.)

János apostol egy másik gondolatot is ad nekünk: (I. János 4, 19.)

Isten előbb szeretett minket, mint mi Őt.

Örök szeretettel szeretett minket, és elvárja, hogy mi is szeressük.

Egyházunk liturgiája is ezt magyarázza a Szentírás alapján:

Isten a „distributor bonorum”: minden jó osztogatója!

Jósága állandóan sugárzik ránk.

Felruházza a mezei virágot és gondot visel ránk.

Akinek fontos az ember hajszála, az ne törődne az emberrel?

* * *

Szeretni kell tehát Istent! (V. Mózes 30,15.) Aki szereti Őt, azt Isten is szeretni fogja. Az ilyen ember élni fog és boldog lesz. Megáldja őt az Úr, és elhalmozza szeretetének jeleivel.

A közmondás szerint a szeretetet nem lehet erőltetni. A közmondást mégis mellőznünk kell. A gyermeknek nincs jókedvére

bízva szeresse, vagy ne szeresse szüleit. Én sem bízhatom magamat hangulataimra: Teremtőmet, akitől életem minden pillanata függ, szeretnem kell! – Azt, aki rám pazarolja jószágát, legtöbbször érdemtelenül is, szeretnem kell! – a teremtett világban előfordulhat, hogy valakitől megvonom barátságomat, mert méltatlan lett rá... Istennel szemben akaratom soha nem maradhat közönyös. Ha megismerem Őt, mást nem is tehetek, keltegetem magamban a vízonszeretetet.

Milyen legyen Isten iránti szeretetünk?

Már a Tízparancsolatban így találjuk: „Szeresd az Urat, tartsd meg parancsait!” (V. Mózes 11, 1.) – Így is találjuk: „Ti, akik szeretitek az Urat, gyűlöljétek a rosszat!” (Zsolt. 96, 10.) – Ezeket a gondolatokat a Szentírás még kiegészíti: „igazi istenszeretet csak akkor van bennünk, ha szeretjük felebarátunkat is”. (I. János 3, 17.)

Egyébként ez János apostol állandó tanítása:

Aki szereti Istent, hallgat szavára.

Aki szereti Istent, megteszi parancsait.

Aki szereti Istent, nem tesz rosszat.

Ugyanezeket a gondolatokat találjuk meg Jézus tanításában is: Szeresd Istent... és szeresd felebarátodat!

Aki azt mondja, hogy szereti Istent, felebarátját azonban gyűlöli, hazug ember!

Nem elég ismerni Istent, mint a gőgös farizeus... akarátát kell tennünk, mint az irgalmas szamaritánus tette.

Senki két úrnak nem szolgálhat. Nem lehet úgy Istennek szolgálni, hogy közben megmaradok bűneimben, vagyis az ördögnek is akarok szolgálni.

Szent Teréz mondta: az istenszeretet bizonyításához nem elég, a sok imádság, nem elég a sok ájtatossági gyakorlat, az sem elég ha könnyezve bizonygatjuk, mennyire szeretjük Istent. Szerinte az istenszeretet lényege: a parancsok megtartása által hősieken szolgálni Istennek!

Ne mondja senki, hogy nem tudunk hősök lenni. Isten kegyelme nem hagyja segítség nélkül akaratumkat, amikor komolyan

akarunk. Csupán emberi szempontból, emberi tekintetből is sok mindenre képesek vagyunk.

– Figyeljétek meg a sportolókat, mit művelnek. Az embernek az a gondolata támad: ez már mégis sok.

– Az egyik ilyen mindenre kész ember átúszta a jeges Dunát. Az igaz, hogy sok nézője volt, és az újságok is írtak róla..., de nem csekély hősiesség is kell ilyen téli úszkáláshoz.

– Valaki kitűzte magának a feladatot: 5000 kilométert fog futni..., és biztos vagyok benne, hogy tervét végre is hajtja.

– Az utóbbi időben többen is nekivágtak az Óceánoknak, egészen kis vitorlásokon. Sokan célhoz is értek, emberfeletti erőfeszítések árán.

– Az sem csekély teljesítmény, amikor valakit rakétával kilőnek, és hosszú időn át kering a föld körül, vagy a hold körül, sőt a holdra le is száll. Emberfeletti erőfeszítés, nagyon sok gyakorlatozás, és hősies elszánás kell hozzá, és vannak emberek akik képesek erre.

– A legújabb kor tudományos eredményei sem születtek könnyen. Sok munka és tanulás, elképesztő erőfeszítés van a tudományos eredmények mögött.

Senki se csodálkozzék, ha kimondjuk: az istenszeretethez is óriási erőfeszítésre, nem közönséges hősiességre van szükség. Ha valaki erre nem vállalkozik, Istent szeretni soha nem fogja!

A költő is érzi, milyen erős és nagy szeretetet kíván tőlünk az Isten. Ezért imádkozik „szent tébolyért”.

„...bennem van a fényes titkos törvény:

Isten, szent Mágnes, véghetetlen Örvény,
ragadj magadhoz...”

Ezt a mindent magával ragadó szeretetet keltse fel lelkünkben Isten szent kegyelme.

* * *

Az elmélkedést segítő kérdések

Mivel kezdődik bennünk az istenszeretet?

Isten parancsolatainak a teljesítésével!

Milyen legyen bennünk az istenszeretet?

Minden más szeretetnél nagyobb és erősebb.
Belsőleg hasson, és tegyen képessé hősies cselekedetekre.
Legyenek bennünk természetes erények, melyekre a szeretet
épülhet.

Mit követel tőlünk a szeretet parancsa?

Elsősorban követeli a bűnökkel való szakítást.

Követeli, hogy többször gondolkozzunk-elmélkedjünk a szeretetről.

Követeli, hogy érzelmileg is öröm legyen Istent szeretni.

Követeli tőlünk a szeretetből fakadó jócselekedeteket.

Isten buzgóságot, lelkesedést ragaszkodást kér tőlünk... és hűséget!

Mi az, ami ellenkezik Isten iránti szeretetünkkel?

Minden súlyos bűn.

Isten szeretetét a kisebb bűnökkel is megsértjük.

Isten szeretetével ellenkezik a hanyagság, a langyos lelkiület, a gyűlölet.

Sérti Isten szeretetét:

minden zógolódás, morgolódás,

minden kifogásolás, vélt sérelmeink felhánytorgatása.

Sérti a szeretetet a hitigazságok visszautasítása.

Sérti a szeretetet az is, amikor valaki hamis és téves vallásosságot alakít ki lelkében, s ahhoz akkor is ragaszkodik, amikor belátja, hogy tévedés.

Az lesz az igazi istenszeretet lelkünkben, amikor elvetünk minden farizeusi vallásosságot, és Istent lélekben is igazságban szeretjük és imádjuk.

16. Uradat, Istenedet imádjad !

Madách Imre: Az Ember tragédiája című műve a mennyország jelenettel kezdődik. Az angyalok kara énekel:

Dicsőség a magasban Istenünknek,
dicsérje Őt a föld és a nagy ég,
ki egy szavával hiva létre mindent,
s pillantásától függ ismét a vég...

Az angyalok énekelnek:

Imádjuk Őt...

Azt is megmondják miért kell Istent imádni:

Az Úr mindentől, mit lehelni enged,
méltó adót szent zsámolyára vár.

Az angyalok megadják a méltó adót... imádják Istent!

Előlép Gábor angyal, leborulva mondja: Hozsánna néked, Eszme.

Előlép Mihály angyal, leborulva mondja: Hozsánna néked, Erő!

Ráfael is imádjá az Urat: Hozsánna néked, Jóság!

Az angyali karok imádással hódolnak, csak Lucifer nem hódol.

Csúfolódva bírálja a teremtetett világot.

Isten szigorúan figyelmezteti őt:

Csak hódolat illet, nem bírálat!

* * *

A költő azt akarja kifejezni, ami a teremtmény legelső kötelessége. És ha az angyali karok hódoló imádattal borulnak le Isten színe előtt, akkor az embernek is kötelessége Istent imádni.

Mit jelent az „imádás”?

Hittanórán az imádságról volt szó. A kis növendékek felsorolták az imádság különféle formáit: kérő, hálaadó, engesztelő és dicsőítő imát... amit imádnak nevezünk. Minden imaformára példát kellett mondani. – Először a kérő imára mondtak példát. Ez érthető, mert ha rászánjuk magunkat az Istennel való beszélgetésre, legtöbbször kérni szoktunk. A Miatyánk kérését is emlegették: „...mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma...” – Nehezebben ugyan, de a hálaadó-köszönő imára is tudtak példát mondani: Istennek legyen hála a gyógyulásért! – Nagyon nehezen találtak példát az engesztelő imára, egyik gyermek végül kitalálta, ha megholtakért imádkozunk, szentmisét felajánlunk: az engesztelő ima.

Az „imádás” hiába vártam példát. Azt sem tudták megmondani, mit jelent ez a szó: imádás. Nemcsak azt nem tudták, milyen példát lehetne hozni... hanem azt sem, mit jelent

„Istent imádni”. Pedig tudni kellene, hiszen az I. parancsban ezt találjuk: „Uradat, Istenedet imádjad!” Így természetesen azt sem értjük, mit kér tőlünk Jézus e szavakkal: Istent lélekben és igazságban kell imádni.

* * *

Evilági viszonylatban gyakran használjuk ezt a szót ilyen formában: imádom a zenét, imádom a természetet, imádom az anyámat... sőt ételekre is szokták mondani: imádom ezt vagy azt az ételt. – Kétségtelen, hogy ezek a kifejezések túlzóak és hibásak. Imádás kizárólag Istent illeti meg. Ám ennek a szónak hibás használata segít megérteni, mi az imádás lényege.

Az „imádás” határtalan csodálat

Valami szépet látunk, elcsodálkozunk. Virágzó gyümölcsfát látok... látom a bámulatos színekben tündöklő napnyugtát... vagy magas hegyről látom a vidéket, erdőt, kanyargó folyót. Ilyenkor szoktuk használni e kifejezéseket: bámulatos, csodálatos... sőt néha így is: „isten!”.

Aki megsejt valamit Isten tökéletességéből, annak a lelkében szintén ilyen csodálat támad. Az ember alig talál szavakat elragadtatásának a kifejezésére: csodálatos, fölséges, szent... akihez hasonló nincsen!

Jézus lecsendesítette a Genezáreti tó viharát, és nagy csendesség lett. A tanítványok egymásra néztek, és kérdezték: ki ez, aki a szeleknek és viharoknak is parancsol? Vagyis nagy csodálkozás támadt bennük. – A Táborhegyen is találkozunk ezzel a határtalan csodálattal. Különösen Péter apostol volt elragadtatva. Minden másról megfeledkezve mondogatta: „Jó nekünk itt!” (Mt 17, 4.) – Lázár feltámasztásakor is ezzel a csodálkozással találkozunk: megdöbbenő és érthetetlen. Ki az, aki a megholtaknak is parancsol? – Tamás apostolban is feltámadt a csodálat, amikor szemtől-szemben állt a feltámadt Üdvözítővel. Minden kétkedése eltűnt, csak dadogni tudott: „Én Uram, én Istenem!” (Ján 20, 28.)

Ha majd meglátjuk Istenben a Teremtőt, a gondviselő mennyei Atyát, az irgalmas, megbocsátó, örök jóságot és szépséget, és úgy vágyódunk utána, hogy nem is tudunk másra gondolni, akkor majd megsejtjük, mit jelent „az imádás”.

Az „imádás” feltétel nélküli szolgálat

Dávid király szigorú büntetést kapott Istentől a bűn miatt, amit Uriással szemben elkövetett: gyermeke beteg lett. A király hét napon át imádkozott Istenhez, ne vegye el a gyermeket, aki a hetedik napon mégis meghalt.

Mit tett erre Dávid? – Ünneplő ruhát vett magára, a templomba ment, és imádta Istent. Ezt jól jegyezzük meg: nem perlekedett, nem vitázott, nem zúgolódott. Meggyőződéssel mondta: az Úr mindent úgy tesz, ahogyan akarja. Az embernek egyetlen joga és kötelessége: feltétel nélkül elfogadni Isten végzéseit.

Ezt a feltétel nélküli szolgálatot találjuk meg Dániel prófétánál is. Egyszerűen lehetetlen volt, hogy ne tegye Isten akaratát. – Keresztelő Jánosnál is megtaláljuk az imádásnak ezt az alap-
elemét: életének egyetlen célja és nagy feladata volt előkészíteni a Megváltó eljövetelét. Hírül hozták neki, hogy tanítványai a Názáreti Jézust hallgatják, és körülötte gyülekeznek. . . Örömet fejezte ki e szavakkal: „Neki növekednie kell, nekem kissebbednem!” (Ján 3, 30.) Ezt a kissebbedést olyan készséggel vállalta, hogy egy fejjel kisebb lett amikor Heródes lefejeztette. – A Boldogságos Szűz Mária is az imádás fogalmát jelölte meg e szavakkal melyeket Gábor angyalnak mondott: „Legyen nekem a te igéd szerint!”

Ez tehát az imádás lényege: elismerem, hogy Isten az Úr. Joga van parancsolni. Az én kötelességem az engedelmesség, rendelkezéseit elfogadom. Ezt nevezzük feltétel nélküli istenszolgálatnak.

Az „imádás” hódolat, szeretet, ujjongó önátadás

Jákob elszegődött Lábánhoz szolgálatra. Lábán leányát, Ráchelt akarta feleségül. Hét esztendőn át szolgált, de Lábán becsapta, mert idősebbik leányát, Liát akarta Jákobnak feleségül adni. Ráchelért újabb hét esztendőt kellett szolgálnia. A Szentírás szerint Jákobnak a hét esztendő csak néhány napnak tűnt a nagy szeretet miatt. . . Mert aki szeret, annak semmi sem nehéz bármilyen áldozatra hajlandó.

Az imádás fogalmához ez is hozzátartozik: a minden nehézségről megfélelkező szeretet. – Az öreg Eleázár a halálba ment, mert szerette az Istent. – A Makkabeus testvérek vállalták a vértanúságot. – István első vértanú is az életét adta Jézus iránti szeretetből. – Pál apostolnál is megtaláljuk ezt a mindenről megfélelkező szeretetet, emlegette szenvedéseit, sok és súlyos szenvedést kellett elviselnie. . . Majd felkiáltott: „Mit el nem viselnék még Jézus iránti szeretetből?”

Ez volna az „imádás” a mi életünkben is. Hódolat, ujjongó önátadás, mindenről megfélelkező szeretet. Ha értenénk az imádás lényegét, akkor minden öröm volna, ami Istennel, összeköt. Öröm volna az imádság. Öröm volna a szentmise. Öröm volna a bűn nélküli élet. Öröm volna hitem megvallása. Senki sem tudna megingatni vallásos meggyőződésemben, Isten, és Egyház iránti hűségemben.

* * *

A Jelenések könyvében az imádás egyszerű képpel van kifejezve és jelezve. Huszonnégy öregember áll az Isten trónusa előtt. Térdre borulnak, és leteszik fejükről a koronát. Ezzel – jelképesen – leteszik hatalmukat, méltóságukat, becsületüket, érdemeiket, jutalmukat. . . Mindent odatesznek Isten trónusa elé. Így fejezik ki azt, amit a 113. zsoltár mond: „Ne nekünk Uram, . . . a Te nevednek legyen dicsőség!”

Mi is megsejtjük mi az imádás,
ha feltámad lelkünkben a csodálat,
a feltétel nélküli istenszolgálat,
a hódolat, és a mindenről megfélelkező szeretet.

Értve, és imádó hódolattal mondjuk a 113. zsoltárt:
Ne nekünk Urunk,
a Te szent nevednek legyen dicsőség, mindörökké.

Az elmélkedést segítő kérdések

Mikor lehet az elmondott imaszöveget imádságnak nevezni?

A legújabb kor írói felvetik a gondolatot, hogy imádságainknak sem értelme, sem értéke nincsen. Az emberek ima-malom-szerűen mondják a mondatokat, legtöbbször úgy, hogy nem is tudják mit mondanak. Nem értik a szöveget. – Az is előfordul, hogy mondjuk az ima-szöveget, de egészen más dolgok járnak eszünkben. – Kétségbeejtőnek tűnik a gondolat, hogy szólíttgatjuk Istent, de soha tőle választ nem kapunk.

Mikor lesz tehát az elmondott szövegnek ima jellege?

Akkor, ha dialógus – párbeszéd – beszélgetés alakul ki.

Amikor nemcsak én beszélek, hanem Isten is szól hozzám. Mindig tudnom kell tehát, mi az, amit Istennel meg akarok beszélni, és kutatnom kell, Isten mit akar mondani nekem.

Mikor gondolhatok arra, hogy Isten szól hozzám?

Amikor a Szentírás szövegeit olvasom.

Amikor lelkiolvasmányt végzek.

Amikor a hitigazságokat vizsgálgom.

Amikor szentbeszédet hallgatok.

Esetleg akkor is, amikor a természet szépségeit élvezem, csodálom. Legtökéletesebb az imádságunk a szentségek vételésében és a szentmisében, mert a látható jeleken keresztül Isten láthatatlan kegyelmének a részesei leszünk.

A lényeg tehát mindig ez: Csak akkor nevezhetek egy elmondott szöveget imádságnak, ha gondolatban, szóban, írásban, beszédben megtalálom ezt a jelleget: „beszélgetés Istennel”.

Mikor kell imádkozni?

Az első keresztények korán reggel jöttek össze, és a szentmise-áldozat keretében mondták el imádságaikat.

Később az emberek – privát ájtatosságok formájában – szaporították az ima-alkalmakat. Étkezések előtt és után imádkoztak. Előbb harangszóval jelezték az ima idejét, majd pedig az imádságot kísérték harangozással. Reggel – délben – este imádkoztak.

Litániákat állítottak össze. Ájtatosságokat rendeztek különféle alkalmakra. Rózsafüzért mondtak különféle formában.

Jogosan tehetjük fel a kérdést: mikor kell imádkoznia annak, aki élni és tenni akarja azt, amit Isten az I. parancsolatban kér tőlünk?

Jó és helyes, ha valaki örömét találja minden imádságban.

Ám ne véljük bűnnek, ha esetleg pl. a reggeli ima elmarad.

Az igazi imádság az Isten akarata szerinti hitvalló élet.

Egész életemet Istennek ajánlom, így minden napom és minden órám imádság lesz.

Kiről mondhatom, hogy vétkezik az ima kötelezettségével kapcsolatban?

Vétkezik az, aki sohasem imádkozik.

Vétkezik az, aki nagyon ritkán imádkozik.

Vétkezik az is, aki szándékosan szórakozottan imádkozik.

Tartózkodnunk kell olyan ájtatossági gyakorlatoktól, melyek nincsenek jóváhagyva, hamis vagy babonás imádságok.

Meg kell említeni a „bálványimádást” is, mint a ma emberének legnagyobb bűnét Isten imádásának kérdésében. Az igaz, hogy ma ritka az olyan bálvány, mint amilyen számtalan volt a pogány vallásokban... de vannak új bálványaink: a tudomány, a kultúra, a szórakozások, a divat, a pénz, a hatalom... és ma sem hiányoznak akiknek istenük a has, amint Pál apostol mondta.

* * *

Legalább a reggeli és az esti imádságot tartsuk meg. Ez biztosítja majd a kapcsolatot Isten és az ember között.

17. Szolgálj Istennek !

Dávid király megöregedett. Sejtette, hogy hamarosan meghal. Összehívta tehát főembereit, és jelenlétükben végrendelkezett. A királyi trónra utódjául fiát, Salamont jelölte, akit arra kért, hogy építse fel Isten szent templomát Jeruzsálemben. Újra meg újra ismételtette Salamonnak:

Fiam, ismerd el atyád Istenét.

Szolgálj neki teljes szívvel.

Ha keresed őt, megtalálod.

Ha elhagyod őt, ő is elhagy téged mindörökre.

Mindig veled lesz, ha hűségesen szolgálsz neki.

Dávid nemcsak fiát, hanem az összes jelenlevőket intette:

Szolgáljatok Istennek, hogy irgalmas legyen hozzátok. (Kron. 1, 26.)

Istennek szolgálni – parancsait megtenni !

A mai ember nem tudja és nem is akarja megérteni mit jelenthet „Istennek szolgálni”. Ha pedig parancsok teljesítéséről hall, ellenkezik... a szabadságot, vagy inkább szabadosságot, mindenáron meg akarjuk tartani magunknak.

Isten I. parancsolata azonban félreérthetetlen: „Uradat, Istenedet imádjad, és csak neki szolgálj!” Tahát a szolgálat nem mellőzhető, mert kötelességünk. Lényege pedig Isten akaratának a teljesítése. A Szentírás azokat nevezte Isten szolgálóinak, akik parancsait teljesítették. – Ábrahám Isten szolgálója, sőt barátja volt, mert mindig azt kutatta, mi Isten akarata, és akkor is kész volt az isteni akaratot teljesíteni, ha az nagyon nehéznek látszott. Isten a fia feláldozását kívánta tőle, Ábrahám nem gondolkozott – bármennyire nehéz is volt neki – vállalta az áldozatot. – Mózes Isten szolgálója volt. Néha ugyan vonakodva, de mindent megtett, amit Isten kívánt tőle. – Jeremiás próféta sokat perlekedett Istennel, de akaratát mindig teljesítette.

Megcsodáljuk a Boldogságos Szűz Mária lelki nagyságát, ám szükséges volna utánozni is őt. Ő éppen az istenszolgálatban volt a legnagyobb. „Ime az Úr szolgálóleánya vagyok, legyen nekem

a te igéd szerint”. Ez volt Mária lelkülete: amit Isten kíván tőlem, azt megteszem.

Jézus is ebben volt a legnagyobb: az Atya akaratát teszem! „Az én eledelem az, hogy annak az akaratát tegyem, aki engem küldött”. (Ján 4, 34.) – „Nem az jut be a mennyek országába, aki mondogatja: Uram, Uram, hanem az, aki teljesíti a mennyei Atya akaratát”. (Mt 7, 21.) – A gazdag ifjúnak is ilyen értelemben válaszolt Jézus: „Ha el akarsz jutni az életre, tartsd meg a parancsokat!” (Mt 19, 17.) – Amikor befejezte életét a keresztfán, egyetlen szót mondott: „Beteljesedett!”... Vagyis mindent megtettem, amit a mennyei Atya kívánt tőlem.

Az I. parancsolat követelése: szolgáljunk Istennek

Mózes kihirdette a Törvényt: „Idegen isteneid ne legyenek, idegen isteneknek ne szolgálj... Uradat, Istenedet imádjad... szolgálj neki, parancsait tartsd meg!”

Ugyanerről az istenszolgálatról beszél nekünk Jézus is: „Uradat, Istenedet imádjad, és csak neki szolgálj!” (Mt. 4, 10.)

Ugyanezt az istenszolgálatot kéri Pál apostol is római híveitől: „Az Úr az, akinek szolgáltok! Ezért a buzgóságban ne lankadjatok, legyetek tüzes lelkületűek! (12, 11.) Azt is magyarázza a római híveknek: míg a régi ember élt bennünk, addig a bűnnek szolgáltunk, most, hogy a régi ember keresztfeszített bennünk, már nem a bűnnek, hanem az Istennek szolgálunk. (6, 6.)

Az egész Szentíráson átvonul a gondolat: „Nem a törvény ismerői, hanem a törvény megtartói kedvesek Isten előtt”. Vagyis: Isten nemcsak azt kívánja, hogy ismerjük törvényeit és parancsait... hanem azt akarja, hogy tegyük is azt, amit kíván tőlünk.

Teljes szívvel és lelkesedéssel szolgáljunk Istennek

Az ördög kísértésére a pusztában röviden válaszolt Jézus: „Távozz... írva van: Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!” (Lk 4, 8.) Jól figyeljük meg, mit mondott Jézus. Nem

így mondta: Istent is imádd... Hanem kizárólagosan hangsúlyozta: csak Őt imádd, csak neki szolgálj!

Nekiünk embereknek nem tetszik ez a kizárólagosság. Nem tetszik az sem, hogy erőlködni kell az istenszolgálatban. Úgy vagyunk, mint az az asszony, aki Szent Mihály képe előtt imádkozott. Egy nagy gyertyát gyújtott az égi seregek vezérének... ám a kép sarkában leselkedő ördögnek is gyújtott egy kis gyertyát. Mi is megpróbálunk szolgálni Istennek, de azért egy kicsit az ördöggel is barátkozunk.

Nem volna szabad elfelejteni Jézus figyelmeztetését: „Senki két úrnak nem szolgálhat!” Nem lehet egyszerre Istennek is szolgálni, meg az ördögnek is. Vagy egész szívvel szolgálunk Istennek... vagy nem szolgálunk neki! Istennek nem lehet megosztott szívvel szolgálni.

Legtöbbször – sajnos – ilyen osztott szívet akarunk adni Istennek. Megtűrjük lelkünkben:

az imádság mellett – az otromba beszédet...

az igazság mellett – a hazugságot...

a tiszta gondolatok mellett – az erkölcstelenséget...

a szeretet mellett – a gyűlöletet...

az istenszolgálat mellett – az ördöggel barátkozást...

Jól jegyezzük meg: osztott szívvel nem lehet szolgálni Istennek.

* * *

Szent Leó pápa írta: Isten országa nem a lusta, álmos emberek országa, hanem azoké, akik egész szívvel és lelkesedéssel szolgálnak Istennek. – Aranyászájú Szent Jánost is idézhetjük: Ha valaki hanyag Isten szolgálatában, annak semmiféle imádság nem segíthet. – Szent Ágoston figyelmeztet: annyit próbálkozol és igyekszel, hogy egy-két nappal tovább élj..., csak annak érdekében nem teszel semmit, hogy az örök életet elnyerjed. – Szent Antal mondta: „A lónak nem árt, ha kissé sarkantyúzzák, nekünk sem ártana, ha nagyobb lelkesedésre ösztönöznénk magunkat Isten szolgálatában”. – Szent Bernát szavai kissé durván hangzanak, de igazat mondanak: „Az állott víz megbüdösödik!” A mi istenszolgálatunk is olyan lesz, mint az állott víz, ha nem erőlködünk, ha nem igyekezettel és lelkesedéssel szolgálunk Istennek.

A Krisztus követésében olvassuk: „Emberi életünkben minden értelmetlen és minden hiúság. Egyetlen aminek értelme van: Istent szeretni, és neki teljes szívvel, lelkesedéssel szolgálni”.

Elmélkedésünket segítő gondolatok

Annak, aki nem akar Istennek szolgálni, a legegyszerűbb megoldás: tagadja Isten létezését. Ezzel összekapcsolódik a gúny és a csúfolódás is. Természetes, ha Isten nincs, nem is szólt az emberekhez... nem adott kinyilatkoztatást..., és így a Szentírás csak a mesék és legendák gyűjteménye. Irodalmi értékét nem lehet letagadni, de valóság-értékét lehet tagadni.

Melyek azok a bűnök, melyeket a ma embere elkövet az istenszolgálat parancsa ellen:

- Nagyon divatos az asztrológia és a horoszkóp készítés. Vannak újságok, melyek büszkén elutasítják a hitet Istenben... ugyanakkor állandó asztrológiai rovatuk van... sőt az előfizetők nagy pénzeket fizetnek horoszkópjuk elkészítéséért.

- Divat a spiritizmus is. Az ószövetségi Szentírás tanúsága szerint Saul király is kísérletezett ezzel..., de nagyon megjárta, mert Sámuel próféta megjelent neki hívás nélkül, és megmondta neki: aki ilyen mesterkedésekkel kísérletezik, az vétkezik az istenimádat, és istenszolgálat ellen, és nagyon megjárja!

- Vannak akik időöltésből és tréfából kártyát vetnek... Ezek talán nem vétkeznek Isten I. parancsolata ellen. Aki azonban komolyan teszi, az nem mentes a büntől.

- Ugyan ilyen elbírálás alá esik minden jósolgatás: kártyavetés, tenyérjósítás, stb.

Az Isten szolgálata elleni bűnök között a legsúlyosabbak közé tartozik:

A lustaság és hanyagság a lelki életben.

Az a se hideg – se meleg lelkiület, amiről Pál apostol beszél. Az a lelkiület, amikor szenvedélyeink kielégítéséért óriási áldozatokat tudunk hozni, csak az istenszolgálat nem érdekel.

Vétkezik Isten I. parancsolata ellen az is, aki feladatának tekinti a harcot Isten ellen. Ha valaki ezt félelemből teszi, akkor is vétkezik, nem menti őt a félelme.

Pozitív kötelelességeink

A leglényegesebb: Istennek szolgálom minden örömmel! Parancsait kívánságait megteszem... Isten ügyét segítem... , apostoli lelkülettel vállalom a nagy feladatokat, melyek engem is közelebb visznek Istenhez, és embertársaim lelke üdvösségét is biztosítják.

18. A bűnös vakmerőség lelki életünkben: véték az I. parancs ellen

A szentek élete sem volt mindig hibátlan. Példának említhetjük Szent Ágostont, aki vallomásaiban maga mondja el, mennyit tekergett, míg rátalált Isten kegyelmére.

Nem úgy kezdte életét, mint akiből szent lehet. Gyermekkorában azért nem keresztelték meg, hogy majd később, érettebb ésszel, nagyobb hasznára legyen a keresztség felvétele. Ifjú korában készült ugyan arra, hogy felvegye a keresztséget, de állandóan halogatta. A halasztás okát is megjelölte Ágoston: nagyon szigorúnak találta a keresztnységet, ezért nem volt kedve vállalni a kötelezettségeket. Néha eszébe jutott, hogy nem cselekszik helyesen..., de megvigasztalta magát: egy ilyen lépést nem szabad elsiétni.

Ágoston a megtérés helyett furcsa utakon kezdett járni. Először az akkor divatos játékok rabja lett. Emiatt édesanyjának sokat hazudott. Később pogány barátai körében, az érzékiség rabja lett. Ez a bűn – ahogyan ma mondják – „felvilágosodottá” tette őt. Kinevette a hívő embereket, anyja vallásosságát és buzgóságát is lenézte, sőt dajkamesének minősítette. A Szentírás helyett a pogány frók szerelmi történeteit olvasságta. A manikeusok tanítását kezdte tanulmányozni, majd pedig az újplatonii bölceletet. A keresztnység nem kellett neki.

Ágoston ifjú éveit (32 éves koráig) ez a gondolat irányította: a keresztény élet túlságosan nehéz és szigorú. Olyan vallást kell keresni, mely nem áll elő ilyen kemény parancsokkal. A kereszt-ség felvételét nem kell elsietni. Az Istennek szentelt élet nem sürgős... ráérünk!

* * *

Ezzel a gondolattal rokon egy másik lelki magatartás, mely nem a halasztásra épít, hanem Isten jóságára és irgalmára. Az irgalmas Isten nem taszíthat engem a kárhozatra. Akármilyen gonosz vagyok számíthatok rá, Isten nem fog eltaszítani. Akkor sem, ha nem igyekszem a lelki életben.

A Szentírás ugyan csak egyetlen „Szentlélek elleni bűnről” beszél. A katekizmus azonban több ilyen bűnt emleget, melyeknek közös természete, hogy elzárják lelkünkől Isten kegyelmét.

Az I. parancsolattal kapcsolatban meg kell vizsgálnunk melyek azok a bűnök, melyeket így jelölhetünk: bűnös vakmerőség lelki életünkben.

A bűnös vakmerőség egyik formája a halasztgatás

Lehet nevezni „huzavonának” is. A lényeg: nem sürgős az istenszolgálat! Ráérünk! – Ez egyébként minden igyekezetnek, minden munkának és kötelességteljesítésnek átkos betegsége.

A Szentírás is szolgál példákkal. Idézhetjük Pál apostol életéből: amikor Caesáreába került, Félix helytartó börtönébe, a helytartó meghallgatta őt a Jézus Krisztusban való hitről. Pál, lelkesen beszélt, Félix szívesen hallgatta. Amikor azonban az apostol elkezdett beszélni az igazságosságról, az önmegtagadásról, a jövőendő életről, és Isten szigorú ítéletéről... Félix félbeszakította: most menj, alkalmas időben hivatni foglak! – Ez a szerencsétlen ember megijedt: meg kellene térnem, bűnbánatot kellene tartanom... erről ne beszéljünk... menj... majd máskor hivatlak.

Ez a lelki „huza-vona” nagyon veszedelmes. Most nem, majd máskor... Ki szavatolja nekem a holnapi napot? – Egyik leggyakoribb emberi hiba: ma nem, majd holnap! Nem vagyunk

hajlandók elhagyni a bűnt, csak akkor, amikor a bűn hagy el minket. Nem akarjuk megérteni, hogy Istennel nem lehet huzavonázni, nem lehet vele tréfálkozni. Egyszer majd rádöbbenünk, hogy nem lett volna szabad halasztani a megtérés idejét, de akkor már későn lesz.

Bűnös vakmerőség, ha nem keltegetjük az istenfélelem erényét

Az kétségtelen, hogy hívő vallásos embernek Istenben elsősorban a jóságos mennyei atyát kell látnia, akihez így kezdjük imádságunkat: „Miatyánk, ki vagy a mennyekben...”

Az is igaz, hogy életünk nehéz helyzeteiben, és nagy kísértéseiben, nehezen boldogulunk ösztönös vágyainkkal. Ilyenkor a jóságos Atya mellé oda kell tennünk az igazságos, büntető, és számonkérő Istent... Vagyis keltegetni kell magunkban az Úrfélelem erényét.

Ha ezt nem tesszük meg, könnyen előfordulhat, hogy ámtjük és becsapjuk önmagunkat: Isten végtelenül jó és irgalmas. Nem kell félnünk haragjától. Isten úgyis megbocsát... Nem lehet semmi bajom... Úgy van ez, mint ahogyan Noé kortársai gondolkodtak: „Ettek, ittak, házasodtak..., eljött az özönvíz és elragadta őket”. (Mt 24, 38.) Nem volna szabad elfelejteni, hogy a végtelen jóságú Isten tudott végtelenül igazságos is lenni, és szinte „kegyetlenül” kimérni a büntetést azokra, akik halaszgtták a megtérést és a bűnbánatot. – Az 1960. év január 4-én reggel 7 órakor meghalt valaki, aki éppen erre a napra tette megtérése és szentgyónása idejét. Erre a napra tervezett szentgyónását már nem tudta elvégezni.

A lelki életben gyengék vagyunk és erőtlenek... egyben vakmerőek is, mert halaszgtatjuk a megtérés és bűnbánat idejét. Ezért van szükségünk az „úrfélelem” erényére, hogy ez erőt adjon a bűn elleni küzdelemben, és megszüntesse bűnös vakmerőségünket. Ez a szentek iskolája: gondolj a halálra, gondolj a leszámolásra, gondolj a kárhozatra, és nem fogsz bűnt elkövetni.

Ostoba vakmerőség, ha túlságosan bízunk saját erőnkben

A Szentírás emlegeti Bábel építőit, akik először bizakodtak nagy tudományukban, és úgy gondolták, hogy jól meglesznek Isten nélkül. (I. Mózes 11.) – A filiszteus Góliát nemcsak saját erejében bizakodott, hanem káromkodott is, és úgy gondolta, hogy harcba bocsátkozhat Izrael Istene ellen. (I. Sám 17.) – Péter apostol is túlságosan bízott saját erejében. Lehetetlennek tartotta, hogy megtagadja Jézust. Amikor elérkezett a próbatétel ideje, csúfosan elbukott. (Mt 26, 69.)

Ilyen, és hasonló példákból nem tanulunk. Hányszor feltámad bennünk az ostoba vakmerőség, és hamis hősiesség. Különösen a bűnalkalmak veszedelmeiben vagyunk könnyelműek és a vége: csúfos bukás a lelki életben. A vakmerőség abban van, hogy túlságosan nagy erőt tulajdonítunk magunknak... Ehhez járul az önámítás: lehet, hogy más gyenge volna és elbukna... én azonban erős vagyok. – Ami pedig a bűnalkalmakat illeti, mai életünkben bőven megtalálhatók:

Ez a regény olyan forró az érzékiségtől, hogy alig tudom kézben tartani, de nekem nem árthat.

Ez a film annyira tele van paráznasággal, csak azért nézem meg, hogy lássam mások hogyan vélekednek, de az én erkölcsi elveimet nem tudja megingatni.

Ebből az emberből fröcsköl a hitetlenség és gyűlölet Istennel szemben, mégis barátkozom vele, jövőm érdekében.

Ez az udvarlás és könnyelműsködés túl megy a megengedett határokon, de én erős vagyok, nekem nem okoz nehézséget.

Egy leány vigasztalta aggódó szüleit: nem kell őt félteni! Az igaz, hogy egy modern leánynak szórakoznia kell, dohányoznia, táncolnia, bort-sört-pálinkát innia, udvarlók is kellenek, de nem kell őt félteni, van ereje és magához való esze. Nem múlt el egy hónap, öngyilkos lett, és meghalt a szerencsétlen.

* * *

Érdemes elolvasni Sirák fia könyvének az 5. fejezetéből a figyelmeztetéseket. Azt kéri tőlünk ne legyünk ostobán vakmerőek a lelki életben. „Ne kövesd szíved vágyait erőd érzetében.

Ne mond: „Be hatalmas vagyok!” Vagy: „Bármit is teszek, ki bír velem?” Mert Isten kemény bosszút áll. Ne mondd: „Vétkeztem, és mi bántódás ért engem?” Mert a Magasságbeli hosszantűrő, megtorló! Ha bocsánatot nyertél is bűnödért, ne légy félelem nélkül, és ne halmozz vétket, vétkekre. Ne mondd: „Nagy az Úr irgalma, és megbocsátja bűneim sokaságát. . . ne késsél megtérni az Úrhoz, és ne halaszd ezt napról napra, mert hirtelen jön haragja!”

Pál apostol írta a Római levélben: Rosszul teszi, aki halogatja a megtérést! Isten jó, türelmes és hosszantűrő. . . de bűnbánatot kér tőlünk. Aki nem hajlik erre, azt szigorúan megbünteti.

* * *

Szent Ágoston okulva saját tapasztalatán, fenyegetően mondja: Jaj azoknak, akik vakmerőek a lelki életben. Isten azért hagyta bizonytalanságban halálunk óráját, hogy rászorítson a megtérésre. Ne halogassuk a bűnbánat idejét. Örültnék nevezni azt az embert, aki halogat: holnaptól kezdve jó leszek! – Az igaz, Isten megígérte nekünk bűneink bocsánatát. A holnapi napot azonban senki se ígérheti meg nekünk. Ezért így fejezi be Szent Ágoston: „Ha eddig gonosz voltál, azonnal kezdj új életet!”

Egy tapasztalt lelkipásztortól megkérdezték, mikor kell megtérnünk. Röviden ezt felelte: egy nappal a halál előtt! Mivel pedig nem ismerjük halálunk napját, még ma meg kell térnünk! – Ne tréfáljunk a lelki életben, ne legyünk vakmerőek, mert aki keresi a veszélyt, elvész benne.

Vezess minket – Urunk – az igaz bűnbánat útján, és vigyázz reánk ne legyünk vakmerőek, és ne vétkezzünk ezzel a bűnnel Isten I. parancsolata ellen.

Az elmélkedést segítő gondolatok

Az irodalomban, különösen a költők lázadó verseiben, megtaláljuk a bűnös vakmerőséget, ami súlyos bűn Isten I. parancsolata ellen.

Egyik költőnk emlegeti: Ha a leány, aki iránt szerélemre gyuladt, a mennyország, akkor ő is vállalja a mennyországot... , ha leányka te vagy a pokol, hogy egyesüljünk, én elkárhozom! (Petőfi S.)

Egy másik odakiáltja Istennek: Hol van hát Isten, aki nem én-mellém áll, amikor pörlekedem vele? (Szabó Lőrinc) – Ugyanez a költő dicsőíti az anyagot a „Materializmusról” írt költeményében: ... az anyag jóságos csoda... egyetlen valóság... nincs több oly igaz jóság... kit szeressek, mint a türelmes anyagot, akit a pap csak gyalázni szokott, s bántalmazni a tiszteletlen ember.

Ismét másik költő így vall: Zord bűnös vagyok, de jól érzem magam. Én Istent nem hiszek, s ha van, ne fáradjon velem, majd én föloldozom magam, ki él, segített nekem! (József A.)

A bűnök, melyekre ügyelnünk kell :

A lustaság-lanyhaság a lelki életben.

Ha valaki halogatja a megtérés idejét... , huza-vona a bűnbánatban.

Az is elítélendő magatartás, amikor az ember – súlyos bűn állapotában – halogatja a szentgyónást, azzal a gondolattal: még megtetéztem lelkiismeretemet bűnökkel... , azután úgyis egyben bocsánatot nyerek.

Veszedelemes ez a gondatlanság, vagy szemtelenségnek is lehet nevezni: Isten azt ígérte, hogy a megtérő bűnösnek megbocsát... de azt nem ígérte, hogy mindent elnéz.

Fontos az Úrfélelem erőnye!

Tudomásul veszem, hogy önmagamban nem bízhatok túlságosan, saját erőm eléggé fogyatékos és gyenge. Isten kegyelmére van szükségem, amit elsősorban az Úrfélelem erőnye biztosíthat nekem.

Erről beszél a költő is, aki ugyan nem volt vallásos, mégis egyik költeményében leírta az Úrfélelem erőnyének a fontosságát: :

Ijessz meg engem Istenem szükségem van haragodra.
Bukj föl az árból hirtelen, ne rántson el a semmi sodra.
Ordíts rám, hogy nem szabad! Csapj a kezemre mennyköved-
del! (József A.)

Ha egy ilyen nem-vallásos ember észrevette az Úrfélelem ére-
nyének nagy értékét, én is észreveszem, és nem fogok vétkezni Is-
ten I. parancsa ellen.

19. „Isten nem hagy magából gúnyt úzni!”

Romában a császári paloták környékén érdekes lelet került elő az ásatások nyomán. A testőrség laktanyájának egyik szobájában falra karcolt keresztet találtak. A keresztre rárajzolták durva vo-
nalakkal Krisztus testét is. A töviskoronás fej helyett azonban számárfejet rajzoltak. A kereszt előtt egy római katona alakja lát-
ható összekulcsolt kézzel... mellette a felírás: Alexamenosz imádja Istenét.

Az ezerhétszáz éves gúnyrajz bizonyítja: Egyházunk történel-
mében nem új dolog a vallási meggyőződés és igazságok gúnyo-
lása. Egy katona jó tréfának vélte társa gúnyolását, mint ahogyan
ma is sokan úgy vélik nincsen abban semmi rossz, ha vallásos em-
berek érzékenységet csípkedik.

Az ördög előtt világos, hogy a gúnyolódás egyik legerősebb
fegyver az istenhit kiirtására... A gúny által még az erős lelkek-
ben is tönkre lehet tenni az Istenhez-valláshoz való ragaszkodást.
Ha más eszköz már nem hat, a gúnyolódás biztos sikerrel járhat.

Amikor Isten I. parancsolatáról beszélünk, a bűnök között
meg kell említenünk a vallási igazságokkal kapcsolatos tréfálko-
zást és gúnyolódást... annál is inkább, mivel ezt a bűnt a Szent-
írás szinte egy szintre helyezi az istenkáromlással.

Vallásos hitűnkre veszedelmes minden tréfa és gúnyolódás

Eszünkbe jut, hogy Jézus is gúnyolódás és igazságtalan bántá-
sok célpontja volt. Azzal vádolták őt, hogy csodatetteit az ördög
segítségével műveli. – Azt is mondták róla: „Falánk és borissza

ember, a vámosok és bűnösök barátja.” (Mt 11; 19.) Gúnyolta őt Heródes Antipász király, mert nem kívánt előtte csodát művelni. Gúnyolták őt és gyalázták a kivégzésére kirendelt katonák is. – A keresztfán sem hagyták Jézust békességben. Te híres názáreti Jézus, ha Isten fia vagy, szállj le a keresztről. (Mt 27, 40.) – Megjövendölte előre, hogy tanítványainak és híveinek se lesz jobb sorsa: szidalmazni és üldözni fognak titeket, és hazudozva minden rosszat fognak rátok. (Mt 5, 11.)

Az első keresztény századok tele vannak gúnnyal és rágalommal. Azzal vádolták az apostolokat, hogy ellopták Jézus holttestét. Gyalázták a Boldogságos Szűz Máriát. Azzal vádolták a keresztényeket, hogy gyermekeket áldoznak összejöveteleik alkalmával... Ők a társadalom alja, és gonosztevők gyülekezete. A gyalázkodás és gúny veszedelmes jelszavakat formált. Sokan az így keletkezett jelszavak alapján ítélték meg Krisztus híveit.

Sajnos, a csúfolódás nem maradt abba Jézus Krisztus híveivel szemben, sőt fokozódott. Fölösleges volna felsorolni a gúny és rágalom változatos formáit, inkább csak a leghasználtabb témákat említjük meg.

a) Bántó és veszedelmes az Egyház liturgiájának a csúfolása. Ez sok hívőt elidegenít az örök-szép szertartásoktól. A gúny mérge kiöli a lelkekből a liturgikus ima szeretetét, és lassan kialakul az emberekben a gondolat: aki imádkozik, az kisebb értékű ember.

b) Veszedelmesek a mennyországgal kapcsolatos tréfák is. Akár azt halljuk, hogy a szegény ott is nyomorult lesz, a gazdagnak pedig változatlanul jól megy a dolga... , akár azt emlegetik, hogy ott is lesz protekció, és a zsványok ott is boldogulnak. Milyen unalmas lesz az angyali ének. Az angyalok sem bírják már ki és menekülnek. – Az ilyen tréfálgozás nem túlságosan erősíti hitünket és mennyország utáni vágyódásunkat.

c) Péter apostol személye is sok gúnyolódással, tréfával van körülvéve. Mint a mennyország kapujának az öre, ott áll kulcsaival. Ügyetlen öregembernek csúfolják... nem szentnek, de embernek is nagyon fogyatékosnak látszik. Sok pályázót visszatart a menny kapujából, néha parlagi kifejezéseket használva. Ez nem az az ember, akit Jézus Egyháza fejévé választott, és aki lelkesedéssel adta életét Krisztus Egyházáért.

d) Hosszú idő óta a vallásos embert „bigott”-nak csúfolják. A csúfolódók általában nem ismerik ennek a szónak a jelentését, csak annyit sejtene, hogy ez bántó-gyalázó kifejezés. Pedig nem az, mert e szó jelentése: túlzóan vallásos. . . Jó volna ha megértenénk: a vallásosságban felső határ nincsen, csak alsó határ van. Minden vallásosság akkor kezdődik, amikor a megszentelő kegyelem állapotába kerülünk. A felső határ pedig a végtelen isteni szentség. Vagyis soha nem mondhatom azt, hogy túlzóan vallásos vagyok. Csak közelebbi tudok a példaképhez, a végtelen isteni tökéletességhez.

e) A pokollal és kárhozattal való kacérkodást és tréfálkozást is meg kell említenünk. Nagyon veszedelmes! Az ördög sokkal nagyobb hatalmasság, mintsem gondolnánk. . . A kárhozat pedig olyan szerencsétlenség, amit nem is érthetünk egész világosan. Nem értjük, mit jelent Isten elvesztése, a szenvedések mértékét is csupán sejtjük a Szentírás alapján.

Akinek nincsen erős hite, és nincsen tisztában a vallási igazságokkal, annak a hite biztosan kárt szenved a tréfák és ostoba gúnyolódások hallatára. – Vannak azonban gúnyolódó jelszavak, mondatok, melyekből tanulhatunk. Így szokták mondani: „Vizet prédikál és bort iszik.” Ez a gúnyolódó eredetű közmondás figyelmeztet arra, hogy nem elég hittel vallani, tenni is kell, amit Isten parancsol. – Abban is van igazság amikor „maradinak” csúfolnak minket. Nem szabad megelégednünk a tradícionális vallásossággal. Haladnunk kell és erősödni a lelki életben úgy, ahogyan azt a II. Vatikáni zsinat határozatai is ajánlgatják nekünk. Modern kor – modern vallásosság! Nem jelentheti ez a könnyelműséget, a cinikus „vagánykodást”, sem a felelőtlen engedetlenséget katolikus Egyházunk rendelkezéseivel kapcsolatban. Legyünk modernek a fenntartás nélküli hitben, a Jézushoz való ragaszkodásban, és az engedelmisségben.

A gúnyolódás nagyon veszedelmes hitűnkre. Nem elég, ha mi magunk nem gúnyolódunk a vallási igazságokkal. Másoknak sem engedhetjük meg, hogy jelenlétünkben gúnyolódjanak, és vallási érzékenységünket sértő tréfákat engedjenek meg maguknak.

A Szentírás szigorú ítéléte

A Példabeszédek könyve szerint:

„Minden gúnyolódó undorító Isten színe előtt.” (3, 32.)

„A gúnyolódót Isten is gúnyolni fogja.” (3, 34.)

A Zsoltáros dicséri azt az embert:

„aki nem ült le az Istent gúnyolók közé.” (1, 1.)

Pál apostol kifejezetten így mondta:

„Isten nem engedi, hogy őt gúnyolják!” (Gal 6,7.)

Boldizsár király gúnyolni akarta Izrael Istenét. Előhozatta a kincstárból a jeruzsálemi templom szent edényeit, és ezekből itta a bort barátaival együtt. Súlyos büntetést kapott ezért, mert gúnyolni merte Istent, még azon az éjszakán megölték őt.

Elezius prófétát nevetlen gyerekek kórusban gúnyolták, Kiabáltak neki: „Jöjj föl kopasz! Jöjj föl kopasz!” (IV. Kir. 2, 23.) Isten nem tűrte ezt a csúfolódást, és 42 gyermek meghalt.

Az a sejtésem, hogy Jézus legnagyobb szenvedését nem a korbacsolás okozta, sem a kereszthordozás, s nem is a keresztfeszítés. A gúnyolódás okozta neki a legnagyobb fájdalmakat, amit a katonáktól szenvedett, akik arcába köptek, és verték őt. A gúnyolódás, amit a farizeusoktól kellett elszenvednie: Szállj le a keresztről, és akkor hiszünk neked.

Ha valaki kíváncsi rá, olvassa el Fláviusz József művét, melyből megtudhatja mi lett ennek a gúnynak és gyalázatnak a vége: mint kortárs és szemtanú írja le: Jeruzsálem pusztulása.

* * *

A katekizmus szerint ami szent, arról csak a legnagyobb tisztelettel szabad beszélni. Ezt mi kiegészíthetjük a régi igazsággal: kerüld az Istent gúnyolók társaságát. Ha velük vagy csak vesztelhetsz, nem nyerhetsz semmit. Ezt kiegészíthetjük egy író gondolatával: mond meg nekem mi az, amin nevetni szoktál, és megmondom, ki vagy! Ez azt jelenti: Ha vallási igazságokon nevelsz és gúnyolódsz, nem vagy vallásos, keresztény ember.

Említettük a római császári palotában talált, falra karcolt gúny-feszületet. Az egyik falon volt a számárfejes feszület és az írás: Alexamenesz imádja Istenét. Egy másik falon megtalálták ennek a gúny-feliratnak a kiegészítését: Alexamenesz fidelis! – ... Alexamenesz mégis hű marad!

Ezt jegyezzük meg magunknak: minden gúny és csúfolódás ellenére hű maradok Krisztushoz. Még véletlenül se fogok gúnyolódni vallási igazságokkal, és azt se tűröm, hogy jelenlétemben bárki is vétkezzék Isten I. parancsolata ellen.

Az elmélkedést segítő gondolatok

Milyen gúnyolódásokat találok a Szentírásban?

– Jób könyvében találjuk, hogy először a hamis barátok gúnyolták Jóbot. Később felesége is csúfolta őt. Ez olyan nagy fájdalmat okozott neki, hogy megátkozta születése napját is.

– Illés prófétát nevetetlen gyermekek gúnyolták, és gúnyszavakat kiabáltak utána, de nagyon megjárták, mert Isten büntetése utolérte őket.

– Dávid királynak rosszul esett Semei csúfolódása, aki gonosznak és vérszopónak nevezte őt, sőt kővel meg is dobálta. Ennek ellenére megbocsátott neki. Ám később utolérte őt a büntetés, mert Dávid szabad utat engedett az igazságszolgáltatásnak.

– Pál apostolnak is rosszul esett a csúfolódás Athénben, ahol az athéni polgároknak a feltámadásba vetett hitet hirdette.

Ezek a szentírási helyek azt is elárulják nekünk, mi a jellemzője minden gúnynak, csúfolódásnak: a leglényegesebb cél mindig a bántás. Megkeseríteni a másik életét, oda szúrni, ahol a legjobban fáj. Ugyanez vonatkozik arra is, amikor valaki vallási igazságokkal vagy szent dolgokkal, sőt Istennel kapcsolatban gúnyolódik. Akármilyen legyen is gúnyolódásom tárgya, elsősorban mindig Istent akarom bántani. Ez pedig a lehető legnagyobb ostobaság: hiszen bántani hiába próbálom, viszont bűnöm annál nagyobb lesz.

A szentek életében is megtaláljuk : sokszor gúnyolták őket

Jézus apostolai sokat szenvedtek a gúnyolódás következtében. Az még enyhe dolog volt amikor azt mondták róluk, hogy nem tartják Isten törvényét. Súlyosabban érintette őket, amikor az első Pünkösöd napján azzal vádolták meg őket, hogy részegek és tele vannak édes borral. A legsúlyosabb volt, amikor elvetemült gonosztevőknek mondták Krisztus apostolait, és úgy is bántak velük.

Asszisi Szent Ferencet bolondnak mondták, mert szegény akart lenni. Kalazanti Szent Józsefet nemcsak gúnyolták, hanem üldözték is, mert hősies életáldozattal az ifjúság nevelésének szentelte magát.

Vienney Szent János is sokat szenvedett a csúfolódások miatt.

Milyen bűnöket követünk el az I. parancsolat ellen gúnyolódással ?

– Vétkezik, aki viccelődik, tréfálkozik vallási kérdésekkel kapcsolatban. . . a szentségekkel kapcsolatban. . . , vagy aki Egyházunk liturgiáját használja fel ostoba viccelődéshez.

– Vétkezik az is, aki a legsúlyosabb vallási problémákat otromba és parázna megjegyzésekkel keveri.

– Vétkezik az is, aki a szentírási szövegeket csalafinta bizonyításokra használja fel.

– Vétkezik az is, aki embertársait gúnyolja vallásos meggyőződésük miatt.

– A legnagyobb bűn ebben a pontban az, ha valaki Istent akarja gúnyolni, bántani. . .

20. Az Istentől való elfordulás bűne

Sámuel próféta Isten parancsára királlyá tette Sault, Benjamin törzséből. Saul rászolgált a kiválasztásra, mert istenfélő ember volt. A Szentírás így mondja: az Úr volt vele.

Saulnak azonban hamarosan fejébe szállt a dicsőség. Alig múlt el egy év, megkezdődött lelkében az elfordulás, az elszakadás Is-

tentől. Először csak kishitűséggel vétett. Később nem engedelmeskedett. Végül teljesen elfordult Istentől, és Isten is elfordult tőle. Annyira jutott, hogy jósokhoz és szellemidézőkhöz fordult, amivel végérvényesen magára vonta az Úr haragját. Saul Istentől való elszakadása szomorúan végződött: kétségbeesésében öngyilkos lett. (I. Kir. 10. fej.)

Az Istentől való elfordulásnak különféle formái vannak, ám mind megegyeznek abban, hogy a legsúlyosabb bűnök Isten I. parancsa ellen. Az elszakadás nem máról holnapra történik, hanem lassú folyamat. Vizsgáljuk meg ennek a folyamatnak az állomásait.

Istentől való elfordulásunk első foka : a vallási közöny

Furcsán hangzik, mégis azt kell mondani: Pilátus legnagyobb bűne nem az volt, hogy hozzájárult a Názáreti Jézus kivégzéséhez, inkább az, hogy a természetfeletti világ, Isten, nem érdekelte őt. – Heródes Antipász legnagyobb bűne nem erkölcstelensége volt, hanem a vallásos igazságok iránti közönye.

Ilyen emberekkel nem lehet semmit kezdeni. Ezekről mondja az Úr: „Ismerem tetteidet. Nem vagy se hideg, se meleg. Bárcsak hideg volnál, vagy meleg. De mivel langyos vagy, kivetlek szájamból. (Jel. 3, 15–16.)

Szent Ambrus is keményen megdorgálja a közönyös embereket: „Aki nem akarja megismerni Istent, azt Isten se kívánja látni. Aki nem akar tudni Istentről, arról Isten se akar tudni semmit.”

A II. Vatikáni zsinat beszél ugyan róla, hogy igazán közönyös embereket nehezen lehet elképzelni. (Egyház és világ 41.) „Az ember nem tud teljesen közönyös maradni a vallás kérdésében. Mindig vágyakozik valamit megismerni a nagy kérdésekben: mi az élet értelme, a munka értelme, és mi lesz velünk a halál után.” Elméletileg ez igaznak látszik. Gyakorlatilag azonban élhetnek emberek úgy, mintha nem léteznének az említett nagy kérdések.

A közmondás szerint az igazi halottak nem a sírban vannak. Az igazi halottakat a vallásilag közönyös emberek között kell keresnünk.

Istentől való elfordulásunk második formája : a hitetlenség

A hitetlenség fogalma különböző jelentésű. Vannak nemhívók, akik a szükséges ismeretek hiánya miatt nem hisznek. – Mások olyan istenfogalmat alakítottak ki lelkükben, mely téves és méltatlan. – Ismét mások bizonyos tudományos tételekre támaszkodva vonták kétségbe Isten létezését. – Vannak, akik annyi örömet találnak az evilági életben, hogy nekik Istenre nincs szükségük. – Vannak, akik tudományos alapokra támaszkodva tagadják Isten létezését. – Olyanok is akadnak, akik elismerik ugyan Isten létezését, de tagadják azt, hogy az ember kötelezve van engedelmességre.

A II. Vatikáni zsinat is bőven tárgyalja az ateizmus különféle formáit (Egyház és világ), kárhóztatja és elítéli, egyben keresi annak lehetőségét, hogy minél jobban megértse az ateizmus álláspontját.

A Szentírásban megtaláljuk az ateizmus minden formáját. Az ószövetségben inkább a gyakorlati ateizmussal találkozunk, az emberek úgy éltek, mintha Isten nem léteznék. – Az újszövetségben a szadduceusok nem hittek a feltámadásban és az örök életben. – A farizeusokról Jézus mondta: „hitetlen nemzedék”, mert olyan vallásosságot alakítottak ki, mely nagyon messze volt az igazi vallásosságtól. – Egyébként világosan és félreérthetetlenül mondta: „Aki nem hisz elkárhozik!” – Pál apostol is ilyen értelemben nyilatkozott: „Isten haragja száll a hitetlenség fiaira”. (Kol 3, 6.) A Római-levéiben pedig megmagyarázza: Isten művei alapján megismerhető... Az egész világ Istenről beszél, csak mi nem akarunk beszélni Róla. Ez a hitetlenség nem menthető! (1, 20.)

Szent Ágoston mondta: a hitetlenség a lélek halála. Aki megakarja szerezni magának az örök életet, az vigyázzon hitére.

A közmondás szerint: Aki vagyonát veszíti el, sokat veszít. Aki becsületét veszíti el, még többet veszít. Aki hitét elveszti mindent elvesztett.

Istentől való elfordulásunk legsúlyosabb bűne : a gyűlölet

A gyűlölet Isten iránt, mely az emberi szívekben gyökeret verhet, nem egyforma. – Akkor kezdődik, amikor az ember súlyos bűnt követ el. Istenszolgálat helyett az ördög barátságát választja. Választania kell, és tudva-akarva nem választja Istent. – Az istengyűlölet másik formája a lázadás. Az ember nemcsak bűnt követ el, hanem kifogásol, és végső megállapítása: nekem Isten ne parancsolgasson! – Még súlyosabb formája ennek a gyűlöletnek, amikor tevékenyvé válik, és írásban, beszédben lázad. Az ilyen ember abban látja életfeladatát, hogy küzd Isten és vallás ellen, mint ahogyan a „felvilágosodás” írói tették. – A gyűlölet legsúlyosabb formája, amikor az ember erőszakos eszközöket is használ. Példákat találunk már az ószövetségben: Ákáb király és felesége gyűlölték Istent, és zaklatták azokat, akik az igaz Isten hívei voltak. Eleázárnak és a Makkabeus testvéreknek azért kellett vértanúhalált halniuk, mert nem hajlottak azok unszolására, akik hittagadásra akarták őket rávenni. A kereszténység a vértanúk sorával ünnepelte a hűséget Krisztushoz. A vértanúk áldozatául estek annak a gyűlöletnek, mely Isten és Egyháza ellen irányult.

* * *

Ez a legsúlyosabb bűn: az Isten elleni gyűlölet... az ördög bűne. A sátán gyűlöli Istent, akinek a szeretetét eldobta magától. A sátán gyűlöli az embereket is, és mindenkit el akar téríteni Isten szeretetétől. Azt akarja, hogy mindenki olyan legyen, mint ő, mindenki gyűlölje Istent.

Mindezt figyelembe véve nem lehet csodálkozni azon, hogy az ördög nemcsak Istent gyűlöli, hanem gyűlöli azokat az embereket is, akik szeretik Istent. A szentek élete bizonyítja, mennyit kellett szenvedniük az ördögtől. A vértanúk pedig nem annyira az emberi gonoszság áldozatai, mint inkább a sátáni gyűlöletéi. Így világossá lesz az érthetetlennek látszó tény: akik gyűlölik Istent, gyűlölik a hívő, vallásos embereket is.

Pál apostol mondta: Az ördög irigysége és gyűlölete miatt jött a világba a bűn. Tudomásul kell vennünk, hogy ha bűnt követünk el, nemcsak hasonlóvá leszünk az ördöghöz, hanem átveszük az ördög istengyűlöletét is.

* * *

Amikor Isten I. parancsolatáról elmélkedünk, vegyük észre a Szentírás figyelmeztetését: Isten azoknak készítette a kárhozat büntetését, akik gyűlölik őt. Az ítélet napján halljuk majd az ítéletet: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre, mely az ördögnek készítettett és barátainak!” – Jézus azt is mondta: „A világ fejedelme már megítéltetett.” (Ján 16, 11.) Vagyis a sátán már megkapta ítéletét, mert gyűlölte Istent. A sátán barátai is meg fogják kapni ítéletüket, mert ugyanúgy gyűlölik Istent.

Ennek a tanításnak a végén meg kell értenünk, milyen nagy bűnök azok, melyekről elmélkedtünk.

Nagy bűn a vallási közöny.

Nagy bűn a hitetlenség, ha oka vagyok hitetlenségemnek.

Nagy bűn, sőt a legnagyobb bűn, az Isten iránti gyűlölet. Ha Isten I. parancsolatát elfogadom, és aszerint élek, meg kell erősödnöm hitemben, vallásos életemben. Nem gyűlölnöm kell Istent, hanem szeretni Őt teljes szívemből.

Az elmélkedést segítő kérdések :

1. Hogyan jelentkezik lelkemben a közöny?
 - fogy a bűzgóság.
 - fogy az igyekezet.
 - elmarad az ima – elmélkedés – a szentséglátogatás.
 - önámításokkal leállítom ájtatossági gyakorlataimat, mint: litániákat, rózsafüzért, szentek-élete olvasását.
 - lelkiek helyett mással foglalkozom.
 - nincs örömöm az istenszolgálatban.
 - unom a tanulást – a munkát.
2. Hogyan jelentkezik a hitetlenség lelkemben?
 - ismeretek hiánya.

- téves istenfogalom.
 - vallásellenes irodalom: regények, színdarabok, tudományos magyarázkodások, ismerősök, barátok.
3. Hogyan jelentkezhetik lelkemben az istengyűlölet?
 - súlyos bűn.
 - választásaim Isten és a bűn között.
 - lázadás, zúgolódás.
 - erőszakos eszközök használata.
 4. Példák a Szentírásból a közönyre.
 5. Példák a Szentírásból a hitetlenségre.
 6. Példák a Szentírásból az istengyűlöletre.

21. Isten nevét hiába ne vedd !

A pusztai vándorlás idején történt. Egy egyiptomi származású férfi összekülönbözött a szomszédaival. Veszekedés közben Isten nevét káromolta és gyalázta. Akik tanúi voltak a káromkodásnak, Mózes elé vitték a férfit, és megkérdezték, mi legyen vele. Mózes bement a szövetség sátrába, és az Úr maga határozta meg a büntetést. A káromkodót ki kell vinni a táboron kívülre. Akik hallották, hogy mit mondott, tegyék fejére kezüket, és az egész nép kövesse meg a bűnöst.

Ez volt az ítélet: aki káromolja az Úr nevét, halállal lakoljon!

Isten II. parancsa a katekizmus fogalmazásában ez: „Isten nevét hiába ne vedd!” – Eredetileg ez a parancsolat Isten nevének könnyelmű használatára vonatkozott, és azt tiltotta. Nem volt szükség arra, hogy kifejezetten a káromkodást tilalmazza, mert az a későbbi korok terméke.

Sajnálatos, hogy ez a bűn nálunk túlságosan elterjedt. Szinte jellegzetesen magyar bűn, a káromkodásnak az a formája, amikor Isten szent nevét gyalázó, parázna szavak kíséretében emlegetik. – Másfelé is előfordul ez a bűn, de olyan visszataszítóan, mint nálunk, sehol sem káromkodnak az emberek. Újságban többször emlegették, hogy arról lehet külföldön a magyarokra ráismerni: ha valaki kétségbeejtően káromkodik, az csak magyar lehet. Szinte egyetlen mondatot sem tudnak mondani káromkodás nélkül.

Ennek az elmélkedésnek a célja: hogyan lehetne megfékezni a káromkodást, és Isten gyalázatának különféle formáit. . . , saját életünkben, és mások beszédében-viselkedésében is. El kellene ér-nünk azt, hogy ne csak mi ne kövessük el ezt a bűnt, hanem azt se tűrjük el, hogy jelenlétünkben bárki káromkodjék. Elmélked-hetünk arról is, hogy Isten talán éppen a sok káromkodás miatt verte a magyarságot évszázadokon keresztül.

Az Isten II. parancsolata elleni bűnök

Ezeket a bűnöket a következőkben foglalhatjuk össze:

Isten nevét emlegeti valaki megszokásból, könnyelműen, vagy esetleg haragjában.

Káromkodik az, aki Isten nevét parázna szavak kíséretében em-legeti.

Átkozódik, aki Isten nevével kíván rosszat embertársának.

Istent gyalázza, aki tagadja létezését, vagy mérgében igazság-talannak, kegyetlennek mondja, vagy bármi módon Isten iránti megvetését fejezi ki.

Szentségtörés bűnei: egyházi személyek bántalmazása, szent helyek (templom, temető) meggyalázása, szentségek méltatlan vétele. (Sajnos ezek a bűnök ma fokozottabb mértékben előfor-dulnak: a kirándulók dohányoznak a templomban. . . , a sima kö-vön táncolni kezdenek. . . , a szentségekhez járulnak hit, vagy megfelelő előkészületek nélkül, szobrot, festményt, pénzt lopnak a használatban levő templomokból, s az egyik legnagyobb bűn ma: a tiszteletlenség az Oltáriszentséggel szemben.)

Isten neve : a legszentebb név !

Isten szent neve a kinyilatkoztatásban nem pusztá nevet jelez, hanem a végtelen tökéletességű Istent jelöli meg. Erről beszélnek a Zsoltárok:

„Szent és félelmetes az ő neve.” (110, 9.)

„Dicsérjétek az Úr nevét, mert neve magasztos.” (148, 12.)

„Istenünk, milyen csodálatos neved az egész világon.” (8, 2.)
„Aldjad lelkem az Urat, és egész belsőm az ő szent nevét.”
(102, 1.)

Így érthető miért nevezi a Szentírás Isten nevét
felségesnek, félelmetesnek, imádandónak. . .

Ő a mi erős, hatalmas Istenünk, akinek a neve szent.

Így a „Miatyánk” szavait is megérthetjük:

„Szenteltessék meg a Te neved.”

Mindez pedig azt jelenti, hogy nem elég a II. parancsolat megtartása ebben a negatív formában: „Isten nevét hiába ne vedd.” Ezen túl fontos, és lényeges: az Úr neve legyen számunkra a legszentebb név.

Isten nevét a legnagyobb tisztelet illeti meg

A zsidóknál a legnagyobb tisztelet jele volt: nem volt szabad kimondani Jahve (Isten) nevét. Ha mégis beszélni kellett Istenről, akkor az Adonai (Úr) nevet használták.

Mózes II. könyvében olvassuk a súlyos figyelmeztetést: (20, 7.)
Ne vedd hiába az Úr nevét. . . Aki vét Isten szent neve ellen, annak a büntetése nem marad el.

Jézus is a legnagyobb tiszteletet kérte Isten szent nevének. Megmondta, hogy a legszentebb Név félelmetes. Ám nem félelmetes azoknak, akik tisztelik és szeretik. Az ilyenek imádkozhatják: „Miatyánk. . . szenteltessék meg a te neved!” Atyának szólíthatják Istent.

Szent Ágoston figyelmeztet rá: „Ha bántod Isten szent nevét, ez nem Istennek rossz, hanem neked.”

Szent Jeromos szerint pedig Isten nem azért adott nyelvet az embernek, hogy káromoljuk Őt, hanem azért, hogy dicsérjük.

Aki káromkodik, súlyosan vétkezik

Az államok törvényei nagy szigorúsággal büntetik a felségserést. Ha valaki az államfőt, vagy a kormány vezetőit becsmerli, gyalázza, megbüntetik. Végeredményben ezt a bűnt nem

lehet összehasonlítani az istenkáromlás és istengyalázás bűnével.

Az ószövetségben halálbüntetés járt ezért a bűnért. Az is megfontolásra késztet, hogy a régi törvények milyen szigorúan büntették a káromkodást. A bűn elkövetőjének a nyelvét kitépték. A magyar nép nem volt mindig káromkodó. A török megszállás idején romlottunk meg. A törökök gyalázták a számunkra legszentebb neveket. Ők mocskolták be a legszentebb vallási igazságokat. Sajnos a magyarok közül sokan átvették ezt a gyalázatos bűnt. A jelek szerint azonban a legtöbb káromkodó nincs tisztában azzal, milyen súlyos bűn a káromkodás.

A közmondások bölcsessége így beszél:

A káromkodás az ördög beszédje.

Ha a farkas üvölt, égfelé fordítja pofáját.

Aki az ég felé köp, szembeköpi önmagát.

Aki gyermekkorában káromkodik, öregkorára sem fog áldani.

Aki Istent szereti az nem káromkodik

Ha valakit szeretünk azt nem bántjuk: sem cselekedettel, sem szóval még gondolatban sem!

Ezzel szemben áll az igazság: ha valakit bántunk, gyalázunk, káromolunk, azt nem szeretjük igazán. Csúnya szavakkal ellenséges érzületünket, gyűlöletünket, megvetésünket hozzuk tudomására. Tehát aki káromkodik az nem szeretheti Istent.

Ha Istent szeretni akarom, el kell hagynom a káromkodást. Sőt nemcsak elhagynom, nem is fogom tűrni, hogy jelenlétemben valaki ilyen otromba bűnt kövessen el. Tartózkodni fogok Isten nevének könnyelmű emlegetésétől is, mert a káromkodás lélektana ez: először csak emlegetem Isten nevét, később tiszteetlen is vagyok, majd pedig gyalázó szavak kíséretében szólok arról, aki a legnagyobb tiszteletet érdemli.

* * *

Jó volna még megjegyezni: nemcsak az a káromkodás, amikor valaki gyalázó szavak kíséretében mondja ki Isten szent nevét. . .

Káromkodás az is, ha Istent valamilyen formában bántom, végtelen tökéletességét és szentségét gyalázom. A következő bűnök tartoznak ide: csúfolom, gúnyolom, gyalázom Istent, gyalázom Egyházát, szentségeit, bántalmazom azokat, akik szeretni akarják Őt. Az is cáromkodás, ha viselkedésemmel, cselekedeteimmel fejezem ki Isten iránti megvetésemet.

Olaszországban a vasúti kocsikban kiírták: cáromkodni és köpödni tilos! Hirtelen az jutott eszembe, hogy talán ez a két szó összetartozik: Istent cáromolni és Istent leköpni tilos. Azt ugyan nehezen lehetne elképzelni, hogy köphetné le valaki Istent, de azt megérthetjük belőle, milyen nagy bűn a cáromkodás.

Isten neve szent!

Megtartom a parancsot: Isten nevét hiába ne vegyed!

Az elmélkedést segítő gondolatok

Értelmetlennek látszik a cáromkodás bűnéről beszélni azoknak, akik templomba járnak, és igyekeznek Istennek szolgálni. Mégis fontos és szükséges, hogy szóljunk róla:

1. Ismernünk kell ennek a bűnnek az ostobaságát.
2. Keltegetnünk kell magunkban Isten nevének tiszteletét.
3. Köteles tiszteletet kell felkeltenünk magunkban minden iránt, ami szent.
4. Vannak a templomba járók között is, akik ebben a bűnben vétkesek.
5. Sőt vannak olyanok is, akik sokat cáromkodnak.

Fel kell tennünk magunkban a kérdéseket:

Szoktam-e dühöngeni? – Ezzel kezdődik a cáromkodás bűne. Szoktam-e illetlen szavakat használni?

Tudatában vagyok-e annak mi a felségsértés? – Az államok védik vezetőiket, védik tekintélyes tagjaikat. Védjük az eszméket és a jelszavakat. Védjük a tanítást is. Nem kétséges, hogy a legnagyobb értékünk Isten, akit elsősorban védenünk kell!

Melyek azok a bűnök melyeket elkövethetek Isten II. parancsolata ellen? Isten nevét könnyelműen emlegetem... Nem tartóztatom meg magamat a tréfálkozástól, amikor legszentebb ér-

tékeinkről van szó. Sajnos ez ma divat. Talán átkozódni is szoktam? – A katolikus tanítás leértékelem? – Úgy beszélek Istenről, hogy mások jogosan botránkoznak meg miatta?

Mit kell tennem?

Fontos feladat imádságos életünk elmélyítése.

Legyen mindig szent előttem Isten neve.

Mások előtt is ki kell mutatnom hódolatomat azzal, hogy nem tűröm környezetemben a káromkodást. Egyben tudomásul veszem, ha a legcsekélyebb formában is hibázom ebben a parancsolatban, baj van lelkemben az istenszeretettel.

Ami Istennel kapcsolatos, legyen mindig szent előttem: a legszentebb nevek, a szent szertartások, a szent tanítás... az imádságot is szeretnem kell. Szem előtt tartom az elvet: „Adjátok meg Istennek, ami Istené!”

22. A fogadalom és az eskü Isten II. parancsolatában

Saul király szívében gyűlölet támadt Dáviddal szemben, és ez a gyűlölet olyan nagyra növekedett, hogy meg akarta őt ölni.

Jonathás, Saul fia, szerette volna kibékíteni a gyűlölködőket. Atyja előtt dicsérte Dávid nemes jellemét, emberi jótulajdonságait. A király megengesztelődött, és megígérte fiának, hogy a gyűlöletet kiveti szívéből.

Saul azonban észrevette, hogy haragja nem múlt el egészen. Emiatt félt, hogy szenvedélye újra elragadja. Ezért esküvel akarta magát megerősíteni. Úgy vélte, talán esküvel megerősített fogadása segít majd neki gyűlölete megszüntetésében. – Megesküdött tehát, hogy többé nem gyűlöli és nem bántja Dávidot.

Sajnos a király reménye hiábavaló volt, mert szívében újra fel-támadt a harag. Esküjét is megszegte, mert dárdájával le akarta szúrni Dávidot, aki észrevette a gyilkos szándékot, a dőfés elől lehajolt, és elmenekült. (1. Sám 19. fej.)

Amikor Isten II. parancsolatáról beszélünk, említést kell tennünk a fogadalomról és az esküről is, amely a II. parancsolathoz tartozik. Elsősorban a fogalmakat kell tisztáznunk:

Fogadalom: Istennek tett ígéret. . .

szabadakarattal. . .

valamilyen jócselekedet megtételére. . .

a kötelezettséget bűn terhe mellett vállaljuk.

Isten iránti szeretetből. . .

(Pl. fogadalommal ígérem Istennek, hogy elhagyom egy szenvedélyemet.)

Eskü: Nemcsak vállalom egy kötelezettséget,

hanem Istent hívom tanúnak kötelezettségem vállalásához,

amit ígértem, teljesíteni fogom!

(Pl. esküszöm, hogy hűséges leszek.)

Mindkettő, tehát a fogadalom és az eskü is, az istentisztelet egyik megnyilvánulása. . . Ezért ősidők óta összekapcsolódott a vallásos élet gyakorlataival. Amikor tehát Isten II. parancsolatáról elmélkedünk, beszélnünk kell a fogadalomról és az esküről is.

A fogadalom és az eskü többször szükséges emberi életünkben

Emberi gyengeségünknek szüksége van arra, hogy belső bizonytalanságunkat és erőtlenségünket megtámogassuk.

Olyan ember, aki valamilyen szenvedély rabja, nehezen tud szabadulni attól (dohányzás, italozás). A fogadalom, vagy eskü segítségével nagyobb erőfeszítésre képes.

A fogadalom elsősorban önmagunk miatt szükséges: én fogadom, hogy mit vállalom Isten iránti szeretetből.

Az eskü inkább mások miatt szükséges, másoknak akarom bizonyítani, hogy igaz amit mondtam, ígéreteimet teljesíteni akarom! – Pál apostol említi a zsidóknak írt levelében: „Az emberek között sok vita és viszály támad, ami a bizalmatlanságból fakad. Ezt a bizalmatlanságot volna hivatott megszüntetni az eskü. Ha

valaki esküvel bizonyít valamit, nagyobb lesz a bizalmunk vele szemben. Annak, aki Istent hívja tanúbizonysággul, könnyebben hiszünk. (6. fejelet)

* * *

Emberi életünkben nagy szerepe van a fogadalomnak és az eskünek. Különösen akkor, amikor áldozatos és nehéz feladatokat teljesítéséről van szó. A szülők, a rokonok, a testvérek nagy áldozatokat kérnek tőlünk. Ilyen esetekben esküvel nyugtatom meg őket, nem kell félniük, amit ígértem nekik, megteszem, nem fognak bennem csalódni.

A bíróság is kér esküt bizonyos esetekben, különösen olyankor, amikor az elhangzott tanúvallomások nem egyértelműek.

A hivatali eskü lényege is ez: nemcsak elvállalok egy bizonyos hivatalt, hanem kötelességeimet teljesíteni is fogom.

Katolikus Egyházunk is kér fogadalmat és esküt tőlünk:

- A keresztségi fogadás ilyen eskü-szerű ígéret, hiszen általa Isten iránti hűségünket fogadjuk és ígérjük.
- Bérmláskor és emberi életünk ünnepélyes pillanataiban is, megújítjuk keresztségi fogadásunkat.
- Házasságkötés alkalmával is esküt tesz a férj és feleség, hogy jóban-rosszban hűségesek lesznek, és kitartanak egymás mellett.
- Az egyházi rendek felvétele előtt is esküt kell tennie annak, aki szentelésre kerül... és esküt kell tennie annak is, akit valamilyen egyházi méltóságra kineveznek.

Mindebben semmi különös nincsen, mert a profán életben is ismételten esküt kell tenni, még olyan országokban is, melyek hivatalosan nem-hívőnek vallják magukat. Esküt tesz a katonaság, az állami tisztviselők is, sőt legtöbb helyen ezt az esküt újra meg újra meg kell ismételni.

* * *

Jézus Krisztus is esküdött életének halálosan komoly pillanatában. A főpap – kihallgatása alkalmával – megkérdezte tőle: Mondd meg nekem az élő Istenre, te vagy-e az Isten Fia? – Jézus

az „élő Istenre hivatkozva” tehát esküvel felelt: „Te mondtad, én vagyok!”

Maga Pál apostol is gyakran használ eskü-formát leveleiben: „Az igazságot mondom nektek, Krisztusban.” (Rom. 9, 1.) – Így is mondta: „Isten a tanúm!” (Rom. 1, 9.) – „Isten tudja, hogy nem hazudok!” (II. Kor. 11, 1.)

Ha nem szükséges akkor ne tegyünk fogadalmat, és ne esküdözzünk

Tudomásul kell vennünk, hogy a fogadalom és az eskü nem tréfa, hanem halálosan komoly dolog, ezért nagy óvatosságra van szükségünk.

Sirák fia könyvében találjuk a figyelmeztetést:

„Aki szükségtelenül esküdözik, nem marad bűn nélkül!” (23, 11.)

– „A szükségtelenül esküdözők beszéde hajmeresztő.” (27, 15.)

– „Ne szokjék szád az esküvésre, mert sok botlás ennek a következménye.” (23, 9.)

Jézus is világosan megmondta: „Ne esküdözzetek, legyen a ti beszédetek: igen, igen... nem, nem... minden más az ördögtől van!” (Mt 5, 34.) Jézus tehát azt kívánja tőlünk, mondjuk mindig a félreérthetetlen igazságot...; hogy ne kelljen esküdözni. „Mondjátok mindig az igazat!”

Szent Jeromos mondja: Csak igaz dologra és nagyon megfontoltan szabad esküdni. Aki ezt nem veszi figyelembe nem mentesül a büntől. A gyakran esküdöző könnyen vétkezik. Aki lebecsüli az eskü komolyságát, Istent becsüli le. Szent Ambrus is figyelmeztet: „Ne esküdözz, hogy ne kezdj hamisan esküdözni!”

A hamis eskü, és meg nem tartott fogadalom súlyos bűn!

Ez a Szentírás tanítása.

„Ne esküdj nevemre hamisan, hogy meg ne szentségtelenítsd Isten nevét” (III. Mózes 19, 12.) – „Ha valaki esküvel kötelezte magát valamire, meg ne szegje szavát, hanem teljesítse esküjét, amit fogadott.” (IV. Mózes 30, 3.) – A hamis eskü gonoszsága abban van, hogy Istent hívjuk tanúnak..., tanúskodják mellett

tünk akkor, amikor hazudni akarunk, vagy nincs szándékunkban ígéretünket megtartani.

Az ószövetségben a hamis eskü ugyanolyan súlyos bűn volt, mint a káromkodás. A hamis esküért és a káromkodásért egyformán halálbüntetés járt. Az is súlyos bűn volt, ha valaki nem esküdött ugyan hamisan, de esküjét nem tartotta meg. – Ha valaki véletlenül esküszavakat mondott ki, meg kellett tennie, amit fogadott. . . Amennyiben az nem volt teljesíthető, engesztelésül áldozatot kellett bemutatnia.

Mindez a fogadalmakra is vonatkozik. Ezért mondja a Szentírás: ha valamit fogadtál, teljesítsd fogadalmadat. Jobb, ha valaki nem fogad semmit, mint ha fogadalmát nem tartja.

A letragikusabb, amikor életünk nehéz pillanataiban fogadkozunk, és esküdözünk. . . Amikor pedig elmúltak a nehéz pillanatok, gyengék vagyunk ígéreteink teljesítésében. Ezért szokták mondani, hogy a pokol útja sok jószándékkal, és ígéretessel van kikövezve. – Ha azt akarjuk, hogy ez az út, ne a pokol útja legyen, akkor ígéreteinket, fogadalmainkat, és mindent, amire esküt tettünk, tartsuk meg.

Azt még meg kell mondani, hogy nem minden eskü érvényes!

A farizeusok között híres volt a „Zelóták” pártja. Ezek megesküdtek, hogy megölik Pál apostolt. – Nyilvánvaló, hogy egy ilyen eskü nem lehet érvényes, nem lehet kötelező.

Heródes király esküje se volt érvényes abban a pillanatban, amikor Salóme Keresztelő János fejét kérte tőle, esküjére hivatkozva.

Általában érvénytelen minden eskü és fogadalom, ami bűnre vagy erkölcstelenségre vonatkozik. Érvénytelen minden eskü, ami Isten törvénye ellen van. Érvénytelen minden eskü, ami az Egyház, vagy embertársaink java ellen irányul.

* * *

Melyek azok az esküvések, melyek mindig érvényesek?

Érvényes a keresztségi fogadásunk.

Érvényes a bérmlás szentségével kapcsolatos minden ígéretünk.

Érvényes a házastársak esküje, amivel egész életre szóló hűséget fogadnak egymásnak.

Érvényes minden eskü, mely által Istennek-Egyháznak kötjük le magunkat.

Érvényes minden eskü, amivel embertársaink szolgálatára kötelezzük magunkat.

Ilyen esküvést szívesen fogad Isten, érvényesnek fogadja el! Erre vonatkozik a Jelenések könyvének ígérete: „Hűséget esküdtél... légy tehát hűséges mindhalálig... jutalmul kapod az élet koronáját.”

* * *

Néhány gondolat a fogadalommal és az esküvel kapcsolatban

Jobb fogadalmat nem tenni... , mint fogadalmunkat meg nem tartani.

Csak a legszükségesebb esetekben tesztek fogadalmat vagy esküt. A parancsokat és törvényeket úgyis tennem kell. Nem sok értelme volna annak, hogy külön fogadalmakat, és esküvéseket tegyék.

A fogadalommal kapcsolatban előfordulhat, hogy miatta súlyos nehézségek támadnak életünkben. Ilyen esetekben megfontolandó, nem kellene-e egy fogadalmat – lelki előjáróink jóváhagyásával – engedelmeivel – megváltoztatni, vagy esetleg megszüntetni.

Egyébként, minden fogadalmat és esküt halálosan komolyan kell vennünk, a keresztségi fogadást pedig időről-időre újítsuk meg.

23. A vasárnap megszentelése

A Krisztus előtti II. században Antiokusz király meghódította Zsidóországot. Nemcsak az adót követelte a néptől, hanem azt is el akarta érni, hagyják el vallásukat, vallásuk törvényeit és előírásait, ne szolgáljanak többé az igaz Istennek.

Sokan hajlottak a király követelésére. Áldoztak a bálványoknak és nem tartották meg „az Úr szombatját”.

Ám voltak sokan olyanok is, akik nem hajlottak a királyi parancs teljesítésére. Megmaradtak a hűségben és nem áldoztak a bálványoknak. Ha nyíltan nem tehették, titokban ünnepelték meg az Úr napját. Előfordult, hogy egyik-másik hívőt rajtakapták az ünneplésen. Btrói eljárást indítottak ellene. Ennek során rá akarták venni az ilyeneket a hittagadásra. Ez nem sikerült, mert inkább meghaltak, de hűségesek maradtak. (I. Makk. 1, 43.)

* * *

Történelmi adatok tanúskodnak amellett is, hogy az ősegyház hívei az üldözések idején ugyanilyen hősies lelkülettel tartották meg az Úr napját. . . . Vasárnap reggel összejöttek a feltámadt Krisztus ünneplésére, imádkoztak és énekeltek. . . . és Krisztus utasítása alapján bemutatták a vérontás nélküli szent áldozatot. (Plinius levele Kr. u. 111-ből.)

* * *

„Emlékezzél meg arról, hogy az Úr napját megszenteljed.” (Ex. 20, 8.) Hat napon át dolgozz! Teljesítsd az isteni parancsot, és hajtsd hatalmad alá a földet. A hetedik napot azonban szenteld meg! Ez a harmadik parancs a törvényben. Mivel ez a parancsolat nemcsak az ószövetségben volt érvényes, hanem az újszövetségben is, szólni kell róla, és arról is kell szólni, milyen kötelességeket ír elő minden hívő számára.

Isten III. parancsának a lényege

Isten kifejezett akarata, hogy ne legyen egyforma minden nap. Hat nap legyen a munkáé, a hetedik nap legyen Istené.

Amikor leírták a világ teremtését, hat napba sűrítették össze a teremtés történetét. Nem azért, mintha az Isten hat nap alatt teremtette volna a világot, hanem azért, mert így akarták jelezni az isteni akaratot:

- hat nap az emberé, a munka napjai, a fáradozás napjai,
- a hetedik nap Istené, amit megszentelt, és azt kívánja tőlünk, hogy ezen a napon elsősorban vele törődjünk. Így érthető az ószövetségi Szentírás figyelmeztetése:

„Vigyázzatok, hogy szombatomat megtartsátok!” (Ex. 31, 13.)
„A hetedik nap szent legyen... az Úr tiszteletére!” (Ex. 35, 2.)
„Ügyelj az Úr napjára!” (V. Mózes 5, 12.)

A III. parancsolat az ószövetség szigorú parancsa

Mózes törvényében kifejezetten ezt találjuk: Aki szombatnapon köznapi munkát végez..., azt meg kell ölni. (Ex. 35, 2.)

A pusztai vándorlás idején történt. Egy ember rőzsét gyűjtött szombatnapon. Megfogták... Mózes és Aron elé állították őt, az egész nép jelenlétében. Szigorú, mondhatnánk kegyetlen ítéletet kapott: halállal lakoljon, kövezzék meg őt a nép a táboron kívül. (IV. Mózes 15, 32.) Kegyetlennek látszik ez a törvény és ítélet, de ne feledjük, hogy az Isten iránti közönnyel kezdődik az elszakadás Istentől.

Az ószövetség ebben a kérdésben érthetetlenül szigorúnak látszik. Az Úr szombatján szigorúan tilos volt minden „köznapi munka”. Tilos volt a tűzrakás..., tilos volt ételek készítése..., tilalmazva voltak a mindennapi munkák. A mannából pénteken két napra valót kellett összeszedni, mert szombaton ez is tiltva volt. Nem volt szabad hosszú útra menni. Akadtak, akik megtiltották, hogy valaki szombatnapon egy követ vagy fadarabot fölvegyen a földről. – Az is előfordult, hogy szombatnapon az ellenség támadása ellen se védekeztek, fegyvert nem vettek kézbe. (I. Makk. 2, 36.) Inkább vállalták a halált, de a törvény betűjét teljesítették. Mivel ez alkalommal sokan életüket veszítették, Matatiás főpap úgy határozott: Ha ellenség támad, szombatnapon is szabad védekezni, és fegyvert fogni. Így mondta: „Ha nem védekezünk a pogányok ellen, azok hamar kiirtanak minket a föld színéről.” (I. 2, 40.)

Az ószövetség szigora az Úr napja megünneplésének kérdésében kissé érthetőbb lesz, ha meggondoljuk, mi a célja az ünnepelésnek. A célt röviden így lehetne meghatározni:

- gondolj Istenre,
- gondolj a lelkedre,
- barátkozzál Istennel.

Ha az ószövetségben valaki nem akart ünnepelni, nem tartotta az Úr napját, határozott lelki állásfoglalását hozta nyilvánosságra: Isten engem nem érdekel. . . , lelkem üdvössége nem érdekel. . . , sőt így is lehet jellemezni ezt a lelkiállapotot: „Fütyülök Istenre!” Ez azt jelenti, az ilyen ember szakított Istennel. Egy ilyen Istennel való szakítás nyilván nem a kisebb, hanem a nagyobb bűnök közé tartozik.

A III. parancsolt az újszövetségben is érvényes

Jézus nyilatkozata világos: „Nem fölbontani jöttem a törvényt!” A kihirdetett törvény tehát nemcsak az ószövetségben volt érvényes, hanem érvényes maradt az újszövetségben is. Az Úr napját meg kell szentelni, a hét napból egyet Istennek kell adni!

Valaki ebben a formában ellenkezett ezzel: Az ószövetségi Szentírásban „az Úr szombatjáról” van szó, miért kell nekünk a vasárnapot ünnepelnünk?

– A betű szerinti szombat a Megváltó előtti időre volt kötelező a zsidóknak. Jézus azonban világosan megmondta: „Az Emberfia ura a szombatnak is!”

– A betű szerinti szombat elvesztette érvényét és jelentőségét az újszövetségben. Jézus a vasárnapot szentelte meg életének nagy eseményeivel, különösen feltámadásával, a Szentlélek küldetésével-eljövételével.

– Katolikus Egyházunk jogosan járt el tehát, amikor a szombat helyett a vasárnap megünneplését írta elő a híveknek, annak a hatalmával élve és rendelkezve: „aki Ura a szombatnak is.”

* * *

A római katekizmus így írja le az Úr napjának igazi lényegét: Természetes, hogy a munkában kifáradt emberi testnek pihenésre van szüksége. Az is természetes, hogy a pihenés kijár az ember lelkének is Erre szolgál a vasárnap, amikor lelkünk az Istennel való találkozásban felüdülhet.

A katekizmus azt is meghatározza, hogyan ünnepeljük az Úr napját. Ezt egyébként katolikus Egyházunk az I. és a II. parancsolatában meg is határozta:

- a köznapi munkát erre a napra leállítjuk, a fáradt testnek biztosítjuk a szükséges pihenést.
- Ezt a pihenést egyúttal arra használjuk, hogy lelkünk Istennel találkozzék a vasárnapi szentmisén. Nem elég a parancs megtartásához a testi pihenés, lelkünket is Istenhez kell emelni.

A költő így mondja: „Boldog a nép, mely ünnepelni tud!” Így is mondhatnánk: Boldog a nép, amelynek vasárnapja van. – Nagy lelki romlás jele, ha az embereknek a vasárnap nem jelent többé semmit.

A vasárnap megszentelése lelkünk javát szolgálja

Sajnálatos tény, hogy a vasárnapok lassan feledésbe mennek. Vasárnap és hétköznap között a különbség annyi csupán, hogy hétköznapokon a munkahelyeken, vasárnapokon pedig az otthoni környezetben hajszolják magukat az emberek.

Nagyon sok embernek a vasárnapi misehallgatás sem okoz nagyobb gondot, mert mindig találnak maguknak kifogást, és mentesítést, sőt eszükbe se jut, hogy jelen legyenek a vasárnapi szentmisén.

Gondolkozzunk!

Az ószövetség olyan szigorúan követelte Isten napjának megünneplését, hogy a törvény megszegőire halálbüntetést szabott ki. Nyilvánvaló tehát, hogy nem csekély jelentőségű parancsról van szó.

Katolikus Egyházunk ennek ellenére mérsékelte az ószövetség szigorát. Könnyen ad felmentéseket. A halaszthatatlan munkát bárki elvégezheti. Hivatalos és szolgálati munkákat is el kell végezni a vasárnapokon. Ha valakinek semmi sürgős dolga nincsen, akkor is dolgozhat vasárnaponként 2–3 órán át, különösen akkor, ha ez „üdülést” jelent neki, mert egyébként fizikai munkát nem szokott végezni.

A lényeg ez: a vasárnapon, az Istennel való találkozásunk nem maradhat el. Ebben a pontban is vannak enyhítések. A szentmisehallgatás kötelezettsége alól is mentesül mindenki, akinek hivatalos elfoglaltsága van. Aki beteg annak nem is szabad másra mennie. (Különösen téli időben.) Mentesül az is, akinek beteget kell ápolnia. Sőt az is mentesül akinek újszülött gyermeke van, mert a gyermek édesanyja gondozását igényli. – Újabb rendelkezések szerint arra is lehet engedélyt kapni, hogy a vasárnapi szentmisét a szombat estivel helyettesítsék. – Ennek ellenére azonban nem szabad elfelejteni, hogy ebben a pontban is szükség van szívesen hozott áldozatokra. Ha evilági ügyeinkért tudunk áldozatot hozni, tudjunk áldozatot hozni az Isten országáért is!

Legyen a vasárnap az Úr megszentelt napja.

Szentelje meg ezt a napot a vasárnapi szentmise.

Többet akarok Istenre gondolni, lelkem üdvösségével törődni.

Vasárnapokon többet akarok imádkozni.

Minden vasárnapom az Istennel való barátkozásom egy napja lesz.

Gondolatok az elmélkedéshez

Az Úr napjának megszentelését elrendelő parancs, szigorú parancs! Isten is szigorúan vette, a megszegőt szigorúan büntették, és a jámbor emberek is szigorúan megtartották.

Az újszövetségben – különösen az utóbbi években – meggyengültünk a vasárnap megünneplésében. Annyira meggyengültünk, hogy az Úr napjából sok helyen nem maradt más, mint az ünnepi ebéd, vagy még az sem. – Ha pedig feltesszük a kérdést, mi a különbség nálunk vasárnap és hétköznap között, megállapíthatjuk a következőket:

Hétköznap a munkahelyeken hajszolódunk, vasárnapokon otthon.

Vasárnapokon dolgozunk a legtöbbet.

Vasárnapokon törődünk Istennel a legkevesebbet.

Furcsa, mégis így kell mondanom:

A vasárnap megszentelésével kezdődik a kereszténység...

Hogyan szentelték meg az Úr napját Egyházunk szentjei ?

Vienney Szent János az egész napot a templomban töltötte. Hívei ilyenkor értek rá, és a templomban megtalálhatták.

Bosco Szent János vasárnapjait az ifjúságnak adta. Velük volt, beszélgetett, játszott velük, kirándulni mentek.

Giorgio Frassati szigorló mérnök volt. Vasárnapjait használta fel az irgalmasság testi-lelki jócselekedeteinek a gyakorlására.

Ilyenkor látogatta a szegényeket és betegeket, segített rajtuk tehetsége szerint. Kirándulni is ment egyetemista barátaival, de úgy, hogy séta közben együtt mondták a rózsafüzért.

Meg kell említeni még Liziói Kis Teréz szüleit is. Kereskedők voltak. A környékről vasárnaponként jöttek be az emberek a városba. Ilyenkor nagyszerű üzleti lehetőségek mutatkoztak volna. Kis Teréz édesapja mégis ragaszkodott a vasárnap megünnepléséhez, üzletét zárva tartotta. Ehhez nem közönséges lelkületre volt szükség, hiszen nagy volt a család, és sokba került a mindennapi kenyér.

* * *

Boldog a nép, melynek vasárnapja van !

24. Atyádat és anyádat tiszteljed !

Dávid király fia, Absalom nagyravágyó ember volt. Hízélgéssel és ígéretésekkel magához édesgette Izrael fiait. Amikor úgy látta, hogy tervei sikerülnek, Hebronban királlyá kiáltotta ki magát. Sereget gyűjtött, és Jeruzsálem ellen indult. Dávidnak menekülnie kellett fia elől. Később mégis harcra került a sor. Dávid győzött. Absalomot utólérte a büntetés. Menekülés közben hajánál fogva fennakadt egy fán. Üldözői dárdával végeztek vele. (II. Kir. 15. fej.)

Absalomot utólérte a büntetés, mert megfeledkezett Isten IV. parancsolatáról: „Atyádat és anyádat tiszteljed!”

Isten egyik legsürgetőbb parancsa

A két kőtáblán úgy szoktuk ábrázolni Isten parancsolatait, hogy egyikre három, a másikra hét parancsot írunk. A három első parancs: Istenre vonatkozó kötelességeinket közli: Isten imádása... Isten nevének tisztelete... Az **Ű** napjának megszentelése. – A másik kőtáblán az első parancs: „Atyádat és anyádat tiszteld!” Ez azt jelenti, hogy az Isten tisztelését sürgető parancsok után a legfontosabb – az emberek életét szabályozó parancsok közül – a szülők iránti szeretet parancsa. Ebből is következik, hogy aki ebben a pontban vét, az nem kis bűnt követ el.

Így megértjük a sürgető követelést: „Teljes szívedből tiszteld atyádat, ne feledkezz meg anyád fájdalmairól, gondold meg, nélkülük nem születnél volna, úgy fizess nekik vissza jóval, amint ők sok jót tettek neked”. (Sir. 7, 29.) Egy másik helyen ezt találjuk: „Aki féli az Urat, tiszteli szüleit!” (Sir. 3, 8.)

Így azt is megérthetjük, miért sürgeti a Katekizmus a szülők iránti tiszteletet.

Az ember szüleitől kapta életét.

Gyermekkorunkban vigyáztak ránk, gondoskodtak rólunk.

Vigyáztak testi-lelki épségünkre.

Tanítottak, neveltek, megismertettek Istennel.

Isten megbízásából nevelik gyermekeiket.

A családban a szülők képviselik Istent gyermekeik előtt.

A Szentírás kárhoztatja a rossz gyermekeket

A Tízparancsolat kihirdetésekor mondta Mózes: „Aki atyját, vagy anyját megátkozza, meg kell halnia!” (II. 21, 17.) „Aki atyját vagy anyját megüti, meg kell halnia!” (II. 21, 15.) A levitáknak is hangosan kellett kiáltaniok: „Átkozott az, aki atyját, vagy anyját nem tiszteli”. Az egész nép pedig így felelt: Ámen... úgy legyen! (V. Mózes 27, 16.)

A Szentírás emlegeti Absalom szomorú példáját, hogy mindenki megértse bűnének nagyságát: atyja ellen támadt! – Meg kell értenünk bűnének szomorú következményét is: halállal lakolt!

Noé fiának, Kámnak a példája is tanulságos. Nem lehet azt mondani, hogy nagyon nagy bűnt követett volna el. Tiszteletlen volt atyjával szemben, amikor Noé részegen feküdt sátrában. Mégis nagy büntetést kapott: Noé megátkozta fiát, és Isten az átkot beteljesítette.

Héli fiainak a gonoszsága és engedetlensége is komoly figyelemztetés számunkra. Példájuk megdöbbenően bizonyítja, mennyire összekapcsolódik a szülők iránti engedetlenség az Isten iránti engedetlenséggel. . . és fordítva is! Aki Istennek nem engedelmeskedik, szüleinek se fog engedelmeskedni. – Hiába kérte az öreg Héli, a főpap, fiaitól: „Hallgassatok rám!” Nem hallgattak rá, és emiatt kapták Istentől a súlyos büntetést.

A Szentírás dicséri a jó és engedelmes gyermekeket

Dicséri Józsefet, Jákob fiát, mert nagyon szerette édesapját. A Szentírás emlegeti József erőnyeit is: gyengéd szeretetét édesapjával szemben, testvéreivel szemben pedig nagylelkű megbocsátást. Pedig testvérei vele szemben gonoszok voltak, elbántak vele és nagy szomorúságot okoztak neki.

Dicséri a Szentírás az ifjú Tóbiást is. Szülei tanácsa nélkül semmit sem tett. Engedelmes volt, és édesapjának annyi örömet okozott, hogy az öreg így dicsérte meg fiát: „Baculum senectutis meae: Öregségem támasza!”

Jézus is példát adott nekünk: nemcsak „növekedett bölcsességben és kedvességben”, hanem engedelmes is volt! Ha Isten Fia vállalta az engedelmességet, akkor nem szabad, hogy nekünk nehéz legyen az engedelmesség szüleinkkel szemben. – A keresztfán nagy szenvedései közepette egyik legnagyobb gondja volt édesanyjának, a B. Szűz Máriának a sorsa. János apostolra bízta őt e szavakkal: „Íme, a te anyád!”

Mit követel tőlünk Isten IV. parancsolata?

A Katekizmus három szóval fejezi ki a kötelezettséget: tisztelet, szeretet, engedelmisség.

a) A tiszteletben kifejezi a hálát és a szülők megbecsülését. Ne csak belsőleg érezzem, hogy szüleimnek köszönettel tartozom, hanem figyelmes viselkedéssel időről-időre tudomásukra kell hoznom nagyrabecsülésemet. Azt is megköveteli ez a tisztelet, hogy ne szidjam őket, ne veszekedjem velük. A tisztelet és visszabeszélés nem férnek meg egymás mellett.

b) A szeretet lényege: örömet okozok nekik és nem bánatot. Jót akarok nekik és jót teszek nekik. Bajaikban együttérzek velük, és segítem őket. Lényeges a kedves, szeretetreméltó bánásmód. Elnézem öregkoruk hibáit és gyengeségeit. – Súlyos bűn tehát, ha valaki szüleinek bánatot okoz, nem törődik velük. Súlyos bűn, ha fenyegeti őket, lenézi, megveti, gyűlöli szüleit. A legsúlyosabb bűn, ha valaki tettelességre vetemedik, verekszik és bántalmazza szüleit.

c) Nagyon fontos az engedelmisség. A család belső életében a szülők parancsolnak. Amíg valaki a családhoz tartozik, köteles engedelmeskedni. Sőt később is, amikor már felnőtt, szülei tanácsát ajánlatos elfogadnia, hiszen nem akarnak neki rosszat. Felnőtt korban is kötelezve vagyunk szüleink iránti engedelmességre: ha megakarnak védeni minket a rossztól, a bűntől, a kísértéstől, ha erkölcsös életre figyelmeztetnek minket, ha lelkünk üdvössége miatt aggódnak.

* * *

Meg kell szívlelnünk a közmondás figyelmeztetését: úgy fog-nak tisztelni téged gyermekeid, ahogyan te tisztelted szüleidet!

Jézustól megkérdezték, melyik a főparancsolat a törvényben? Szeresd Uradat, Istenedet..., szeresd felebarátodat!

Ne feledjük, hogy ezt a szeretet-parancsot elsősorban szüleinkkel szemben kell gyakorolnunk. Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a szülők iránti szeretetre nemcsak a 6 éves, 10 éves, vagy 12 éves gyermekek vannak kötelezve. Kötelezve vannak erre a

15–20–30 évesek... , sőt 50 éves gyermekek is, ha Isten megadta nekik azt a kegyelmet, hogy szüleik még élnek.

Ha pedig szüleink meghaltak, kötelesek vagyunk imádkozni értük, szentmiséinket értük felajánlani.

Atyádat és anyádat tiszteljed, hogy hosszúéletű légy a földön!

Az elmélkedést kiegészítő gondolatok

Felteszem magamnak a kérdéseket:

Mit köszönhetek a szüleimnek? – Nem elfogultan, hanem okosan és józanul kell feleletet adni erre a kérdésre.

Kiszámíthatom mennyi kenyeret kaptam tőlük gyermekkoromban. Ha napi harminc dekát számítok... a többit nem is merem kiszámítani.

Elmélkednem kell afölött, hogyan háláltam meg szüleim jóságát? – Nagyon kevesen vannak, akik azt mernék mondani; nem okoztam nekik szomorúságot.

Hogyan okozhatok szüleimnek örömet a jövőben? – Szorgalmas munka, kötelességteljesítés, jó tanulás. Néha egy jó szó, köszönet, hála, kis ajándék, mind örömet okoznak.

Azt is meg kell fontolnom, miben szoktam vétkezni? – Hogyan állok a szeretettel, tapintattal, engedelmességgel? – Életünkben vannak nehezebb pillanatok, amikor mások józan tanácsára volna szükségünk. Ilyenkor kérjük szüleink tanácsát, és próbáljuk azt elfogadni akkor is, ha nekünk nem volna kellemes.

Elmélkedjünk a szentírási példák fölött: Káin, Ábel, Izsák, Ézsau, Jákob, Jákob fiai és József, Tóbiás... , és nézzük Jézus példáját is, amit a názáreti házban adott nekünk.

Végül imádkozzunk szeretteinkért! – Különösen akkor, ha az öregkor nehéz terhét kell viselniük, vagy talán távol vannak az Isten szeretetétől, vagy netán már meghaltak.

Ne feledjük: a felebaráti szeretet elsődleges kötelességeit a IV. parancsolat írja elő: „Atyádat és anyádat tiszteljed!”

25. A gyermekáldás vállalása és kötelezettsége.

Elkána, Efraim törzsből, levita volt. Nagyon szerette feleségét, Annát. Hiába volt a nagy szeretet és az asszony sok bánkódása, mert nem lett gyermekük. Évenként Silóba zarándokoltak, és áldozatot mutattak be Istennek. Anna asszony sírva könyörgött az Úrhoz, gyermekért imádkozott hozzá. Azt is megígérte, ha fia születik, Istennek fogja szentelni – Sok év múlt el, míg végre meghallgatásra talált könyörgése. Nagy volt az öröme, mert fia született. A Sámuel nevet adta neki, és Isten szolgálatára ajánlotta fel. (I. Kir. I. fej.)

A házastársaktól gyermeket vár Isten

Isten IV. parancsa kifejezetten és elsősorban ezt mondja: „Atyádat és anyádat tiszteld!” – Tehát a gyermek kötelességét emlegeti. Ám az is világos, hogy a szavak mögött a szülők kötelességéről is szó van. Első és leglényegesebb a házastársak kötelezettségei közül, hogy szülők legyenek, s amennyiben rajtuk áll, gyermekeik legyenek.

Ezt a kötelezettséget Isten már a teremtéskor meghatározta: „Az első embert férfiúnak és asszonynak teremtette” (Gen. 1, 27.) szaporodjatok és sokasodjatok, vagyis legyenek gyermekeitek! Tehát a házasság célja: a gyermek. Amennyiben valaki azzal a kifejezett szándékkal kötné házasságát, hogy neki gyermek nem kell, házassága érvénytelen volna.

Szent Jusztin szerint a keresztény ember két lehetőség között választhat: vagy házasságot köt, hogy gyermekei legyenek, vagy lemond a házasságról, és a testi vágyak kielégítéséről. Házasságot kötni, egyben a gyermekáldást mellőzni, nem lehet.

A II. Vatikáni zsinat is ebben az értelemben nyilatkozik a házasság céljáról. (Egyház és világ 50. fej.) – A házasság és egymás iránti szeretetük kötelezik a házasfeleket arra, hogy gyermekeik legyenek, és gyermekeket neveljenek. A szülők, akik teljesítik ezt a kötelezettséget, együttműködnek a teremtő Istennel, és a keresztény tökéletességben is gyarapodnak.

A szülők tekintsék a gyermeket Isten ajándékának

A 126. zsoltár kifejezetten így mondja: „A gyermek Isten ajándéka!” – A 127. zsoltár pedig megmagyarázza: Ha Isten valakit nagyon meg akar áldani családi életében, feleségét olyanná teszi, mint a bőven termő szőlőtő... , vagyis sok gyermeke lesz. – Az ószövetségben a gyermektelenséget nagy szerencsétlenségnek tartották. Az volt a közvélemény, hogy ez Isten büntetése. Gyermektelensége miatt bánkódott és imádkozott Anna asszony, Elkána felesége... Emiatt bánkódott sokat Erzsébet is, keresztelő Szent János édesanyja. Nagy volt az öröm, amikor János megszületett. Édesapja, Zakariás csodálatos hálaadó éneket mondott: „Áldott legyen az Úr, Izrael Istene. Te pedig gyermek, a Magasságbeli prófétája leszel: az Úr előtt haladsz, hogy előkészítsd útját...”

A gyermekáldás akadályozása bűn

A Szentírás erről is kifejezetten beszél. Emlegeti Júda fiát, aki ezt a bűnt elkövette, s emiatt büntetést kapott Istentől. (Gen 18, 9.) Azt is megmondja a Szentírás, ha valaki a fejlődő magzatot megöli: az gyilkos! Szimbolikus értelemben találjuk meg Isten szavát Izaiás próféta könyvében: „Hiába emelitek kezeiteket imára, nem tekintek rátok, akármennyit imádkoztok, nem hallgatok rátok, mert kezetek csupa vér!” (Iz 1, 15.) Megkérdezi a Szentírás: „Megfeledezhet-e az anya gyermekéről, megteheti-e azt, hogy nem könyörül szíve magzatán?” (Iz 49, 15.) Valamikor ez lehetetlen volt. Sajnos mostanában gyakran előfordul. Az anyák közül sokan megfeledeznek szívük magzatáról, gyilkossá lesznek. Nem könyörülnek, és kezük véres lesz saját gyermekük véréből.

Az abortus a legsúlyosabb bűnök közé tartozik. Nem is adhat rá föloldozást minden pap, csak az, aki külön engedélyt kapott ilyen bűnnek a föloldozására. Nem tekintheti magát vallásos embernek, aki ilyen bűn elkövetésében részes. Nem csak az anya vétkes, hanem mindazok, akiknek aktív szerepük van a bűn elkövetésében: akik tanácsolják, akik fedezik a költségeket, akik

követelik a gyermek megölését, és az orvos is bűnrészes, aki a gyilkosságot végrehajtja.

Ezért mondta XI. Pius pápa: „Senki se álmítsa magát. Isten megbosszulja az ártatlanok véréét, ami az égbe kiált”.

Egészségi okokra sem lehet hivatkozni, egészen kevés, kivételes eset kivételével. – Ezért mondják az orvosok: az anyák nem azok miatt a gyermekek miatt betegszenek meg, akiket a világra hoztak, hanem azok miatt, akiket nem hoztak a világra.

Gazdasági okokra sem lehet hivatkozni. Mert ezek az okok, nem szüntetik meg Isten örök parancsait. Azt sem szabad elfelejteni, amit a közmondás emleget: „Ahol báránykát adott az Isten, legelőt is ad neki”. – Az is világos, hogy akármelyik szennyvedélyünk több pénzbe-kiadásba kerül, mint egy nagyobb család felnevelése. (Ital, kártya, dohány, szórakozás, autó...)

Vannak, akik amiatt kongatják a vészharangot, hogy a föld lakossága olyan gyorsan szaporodik, hogy a föld nem lesz képes eltartani a sok embert. A legutóbbi pápai megnyilatkozások beszélnek ugyan egy józan „családtervezésről”... Nem a túlszaporodás miatt, hanem a megfelelő nevelés érdekében! – Tény az, hogy a fehér faj halálra ítélte magát. A színesek szaporodnak és birtokba veszik majd a földet. – Ám az is lehetséges, hogy a sok gyilkosság miatt Isten megbüntet minket. Egész nemzetek fognak elpusztulni. Ha valaki életben marad, napokig kószálhat, míg egy másik élőlényel találkozik.

Egy szomorú iskolai statisztikát is meg kell említeni. Egészséges családokban a gyermekek száma átlagban 1,4... gyógypedagógiai osztályban 4,6! – Ez azt jelenti, hogy lassan a fogyatékos gyermekek kerülnek túlsúlyba, ha az egészséges családok nem gondoskodnak megfelelő utánpótlásról.

* * *

Azt még meg kell mondani, hogy Egyházunk nagy szentjei olyan családokból származnak, melyek nagy családok voltak. X. Szent Pius pápának a családjában kilencen voltak testvérek. Kis Szent Teréznek is nyolc testvére volt. Szent Ignác családjában tizenhárman voltak. Sziénai Szent Katalin családjában pedig huszonöt.

Egy község határában történt. Favágók az erdőn nagy dobozt találtak, melyben újszülött csecsemő aludt. Egy borftékban 40 000 forintnak megfelelő összeg volt a gyermek mellett és egy írás: „Aki megtalálja nevelje fel!” A gyermek felébredt, sírni kezdett. A favágók tüzet raktak, a dobozt a gyermekkel együtt elégették, a pénzt pedig elosztották egymás között. Egyik favágó italos állapotban elárulta a bűntettet, mire a gyilkosokat a bíróság felelősségre vonta. Az ügyvéd azzal védte őket, hogy nem ők az igazi gyilkosok. Az igazi bűnös az az anya, aki a gyermekét kitette az erdőbe. . . Az asszony a bűnös, aki eldobta gyermekét, nem akarta vállalni és nem akarta felnevelni.

Rádió-előadásban pszichológusok beszélgettek az ifjúság neveléséről:

Szóba került a párválasztás, a szerelem, sőt emlegették a fiatalok közötti tartós kapcsolatok kifejlődését.

Eleinte nem volt világos, ugyan mit jelenthetnek ezek a tartós kapcsolatok. . . azonban egy színész is megszólalt, akinek – amint szokták mondani – olyan „szívdöglesztő” képe volt. Szükségesnek vélte a 18 éven aluliak tartós kapcsolatát, csak azt kifogásolta, hogy a 18 éven aluli lányoknak az orvos nem írhat fel receptre „pasztillákat”.

A riporter gyorsan megnyugtatta a színészt: van már egy recept, mely engedélyezi ezeknek a pasztilláknak a beszerzését. . . 18 éven aluli lányok számára is.

A színészt ez megnyugtatta, s a vitát gyorsan befejezték.

Normális körülmények között fölösleges volna ilyen témáról beszélgetni. Mégis beszélni kell róla. . . Különösen arról a farizeusi lelkületről, mely egyrészt segítségért kiált a fiatalság könnyelműsége miatt. . . a megromlott erkölcsi állapotok miatt. . . másrészt elősegíti azt a könnyelmű lelkületet, a könnyelmű, felelőtlen viszonyok kialakulását, melyek gyökerében támadják a házasságot, a hűséget, a családot és az erkölcsöket. A költő világosan megmondta: „Minden ország támasza és talpköve a tiszta erkölcs. . .”

Áldja meg az Isten azokat a szülőket, akik szívesen vállalják a gyermekáldást, és fel is nevelik gyermeküket az Úr félelmében.

Áldja meg az Isten azokat a fiúkat és lányokat, akik nem a könnyelmű kapcsolatokat keresik, hanem megőrzik magukat tisztán az oltárig és tisztán a sírig.

26. A szülők kötelessége: gyermekeik nevelése !

Az egyik újságban különös cikk foglalkozott a kérdéssel: mit lehetne tenni a fiatakorúak bűnözésének a megszüntetésére. A cím ez volt: „A bűnösök kilépnek a kapun.” Egyben szabályszerű vádirat volt a gyermekeik nevelésével nem törődő szülők ellen.

Az újságíró egy 18 éves fiatalember szomorú sorsával foglalkozott. Hatéves kisgyermek volt még, amikor szülei elváltak, és mindketten új házasságot kötöttek, a gyermeket pedig beadták egy intézetbe. A fiú megszökött onnan, megkereste szüleit, s kérte őket fogadják be. Mindkét helyen elzavarták. Így lett belőle otthontalan csavargó, és így került a bíróság elé. A bíróság enyhe ítéletet hozott. A megidézett szülők megkönnyebülten távoztak a bíróság épületéből. Ezért volt a cikk címe: „A bűnösök kilépnek a kapun”. – Vagyis a fiatalember ügyében az igazi bűnösök – a szülők!

* * *

Héli főpap fiai gonoszak voltak. A Szentírás adta nekik ezt a nevet: „Beliál fiai!” Nem törődtek az istenszolgálattal, nem teljesítették kötelességüket. Az embereket megbotránkoztatták gonoszágukkal és erkölcstelenségükkel.

A Szentírás azt is megmondja, hogy ezek a fiúk nem véletlenül lettek rosszak. Isten kifejezetten Hélit okolta fiai gonoszága miatt. Gyenge és erőtlén volt velük szemben. Maga az Úr mondta így: „Többre becsüted fiaidat, mint engem”. Az egész család súlyos büntetést kapott: A két fiú meghalt a csatatéren. Héli is szörnyethalt, mert elmulasztotta gyermekei nevelését.

* * *

Isten IV. parancsa nemcsak a gyermekek számára ír elő kötelezettségeket. A parancs a szülőkre is vonatkozik, és kötelességükké teszi gyermekeik nevelését.

Jézus világosan megmondta, mi a véleménye a gondatlan szülőkről. Ha egy szülő nem gondoskodik gyermekei rendes neveléséről: „jobban járna, ha malomkövet kötnének a nyakára, s a

tengerbe dobnák!” (Mt 18, 6.) A szülők adjanak tehát jó nevelést gyermekeiknek, ha ezt nem teszik meg akkor az említett malomkövet a nyakukra kellene kötni...

Aki életet adott... , nevelje is gyermekét

Ezt a nevelő gondoskodást a Szentírás eleve feltételezi. Az Úr megkérdezi Izaiás próféta könyvében: „Megfeledezhet-e a gyermekéről az asszony?” Azonnal megadja rá a feleletet: ez nem fordulhat elő, mert természetébe van oltva, hogy gyermekére gondoljon. – Jézus is így példálózott: „Melyik szülő olyan gonosz, ha fia kenyeret kér, követ adna neki... , ha halat kér, kígyót adna neki... , még a rossz szülők is gondoskodnak gyermekeikről.” (Mt 7, 9.)

Nyilvánvaló, hogy a gyermek nem növekedhetik, mint a gaz. Nevelni, gondozni kell. Jóra kell oktatni, tanítani. Jellemének alakulását megfelelően irányítani. Ezt a kötelezettséget más nem vállalhatja. Azoknak, akik a gyermeknek életet adtak, kötelességük megfelelő nevelést is adniok.

A szülők ne gondolják, hogy gyermekük angyal. Az ilyen kis anygalka hirtelen ördöggé változhat. Különösen, ha abban a meggyőződésben él, hogy neki mindent szabad. – A szülők azonban azt se gondolják, hogy gyermekük ördög. Nem minden csín-talanság bűn, sőt legtöbbször egyáltalán nem bűn. A nevelés célja: a gyermek jellemének alakítása. A jótulajdonságokat ki kell alakítani, és a hibákat nyesegetni.

A szülők ne gondolják azt se, hogy gyermekük „hímes tojás”, amit csak simogatni szabad, becsomagolni, mert törékeny... Olyan érzékeny szegényke. – Ám azt se képzeljék, hogy a gyermek pokróc, mindig püfölni, verni kell. A naponkénti veréssel gyakorolt nevelés nagyon elhibázott dolog volna.

A nevelés célja: fegyelemhez szoktatott jellem kialakítása

Sirák fia könyvében találjuk: „Fiaid vannak, neveld őket, fegyelmezd őket. (7, 25.) A nevetlen fiú szégyene atyjának.” (22, 3.) A Szentírás kifejezetten ajánlja a fegyelemre való nevelést. (42, 5.) Azt is megmondja, hogy a szülők legyenek szigorúak a fegyelem megkövetelésében. (30. feje.) „Aki szereti fiát, nem sajnálja tőle a vesszőt... Csökönyös a ló, ha nem idomítják, a szabadjára engedett fiú orcátlan. Kényeztesd fiadat, majd rémületbe ejt, csak mókázz vele, majd megszorít.”

Fegyelmezett lesz a gyermek, ha tud különbséget tenni jó és rossz között... és mindig a jót tudja választani. Fegyelmezett az a gyermek, aki tud engedelmeskedni akkor is, ha nehezebbre esik, megerőltetésbe kerül. Fegyelmezett a gyermek, ha eszébe se jut, hogy mást tegyen, mint amit szülei kívánnak tőle. Szülei akaratában az isteni akaratot látja és tiszteli.

* * *

Meg kell mondanunk azt is, hogy a fegyelem nélküli gyermek nagy átok! – Héli főpap számára is nagy átok volt két gonosz fia. Miattuk volt annyi bánata és szomorúsága. Miattuk kapta Isten büntetését is. – Absalom is nagy átok volt apjának, Dávidnak az életében. Még a harcmezőn is meg kellett küzdenie vele. – Roboám, Salamon király fia is nagy átok volt. A Szentírás ugyan kifejezetten nem beszél róla, de sejteni lehet, hogy az, aki atyja halála után annyi ostobaságot művelt, valószínűleg atyja életében is sok keserűséget okozott környezetének. – Salome, Heródiás lánya is nagy átok volt: gonosz anyának, gonosz leánya. A legnagyobb bűnök közé tartozik, amikor a szülők saját bűneiket ültetgetik gyermekeik lelkébe. Heródiás is saját gyűlöletét csöpgögtette leánya lelkébe, amikor Keresztelő János kivégeztetését követtele általa.

A gyermeknek látnia kell a bűn gonoszságát, az erény szépségét

Ebben a mai világban a legveszedelmesebb tünet a bűn felmagasztalása. Az erényt, a jót elmarasztalják. . . , a bűnt dicsérik, szépnek, kíváncsnak mutatják.

Ez a szülői nevelés nagy feladata: lássák gyermekeink, milyen ijesztő és undorító a bűn. Csak a szépnek és jónak van értéke. A Szentírás segít a szülőknek ennek a nevelési feladatnak a megoldásában:

Bemutatja a bűnt, és a bűnösöket:

Látjuk Káin testvérgyilkosságát.
Szodoma és Gomora erkölcstelenségét.
A bálványimádás gyalázatosságát.
Absalom, Adoniás, Roboám ostobaságát.
A farizeusok undorító bűneit.
Júdás árulását.

Bemutatja a Szentírás az erény szépségét is:

Ábrahám hitét, Jób türelmét.
Az öreg Tóbiás felebaráti szeretetét.
A fiatal Tóbiás szülei iránti szeretetét, engedelmességét.
Dániel próféta hűségét.
A Boldogságos Szűz Mária szeplőtelen tisztaságát.
Jézus életének ragyogó példáját.

Minderről beszéljenek a szülők gyermekeiknek. Mutassák meg, milyen szép a tiszta nemzedék, és csak a tiszta nemzedék számíthat Isten kegyelmére és a boldog örök életre.

Tanulják meg a gyermekek : a legnagyobb érték lelkiük üdvössége

A szülők emlegethessék gyermekeiknek Jézus örök értékű tanítását: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelkének pedig kárát vallja?” – Mit ér a földi jólét, ha utána örök kárhozat következik? Mit ér a földi élet minden öröme, ha utána fogcsikorgatás következik mindörökre?

Meg kell mutatni gyermekeinknek, mire jutnak azok az emberek, akik csak a földi előnyöket hajszoľják. Mennyi bánat és szomorúság éri őket. Sokan éppen amiatt lesznek öngyilkosok, mert a földi örömeiben hiába keresik az élet boldogságát.

Mutassák meg a szülők gyermekeiknek az igazi boldogság útját. Azt az utat, melyet Jézus mutatott meg a nyolc boldogságban. Az igaz, hogy ezen az úton nem leszünk megkímélve a bajoktól és szenvedésektől, de ez az igazi boldogság útja, melyen Egyházunk szentjei is jártak.

A legjobb nevelőeszköz : a szülők jópéldája !

Jézus emlegette a fát és gyümölcsét. Jó fa, jó gyümölcsöt terem, a rossz fa rossz gyümölcsöt ! – A gyermek olyanná lesz, mint amilyenek a szülei. Legalábbis hasonlítani fog rájuk. A közmondás is emlegeti: „Az alma nem esik messze a fájától.” Néha kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy a szülőknek nincs joguk szidalmazni gyermekeiket... gazember... átkozott zsidvány... tolvaj... hazug... csavargó... stb. Elsősorban önmagukat kellene szidalmazni és kárhoztatni, hiszen a bűnöket legtöbbször a szüleitől tanulja meg a gyermek.

A szülők példája döntő jelentőségű a gyermekek életében. Az ifjú Tóbiás szüleitől kapta erős jellemét. Sámuel próféta édesanyjától tanulta meg a határtalan istenszeretetet. Keresztelő Szent János szülei is szentek voltak. – Ha a szülők békességesek, a gyermekek is szelídek lesznek. Ha a szülők csendes-beszédűek, a gyermekek se fognak kiabálni, veszekedni. Ha a családban sokat cáromkodnak, a gyermekek is csúnyán fognak beszélni. Ha a szülők tolvajok, a gyermekek sem fogják mások vagyonát tisztelni. Ha a szülők nem járnak templomba, a gyermekek is csak kívülről fogják ismerni a templomot. Ha az édesanya nem tanítja meg gyermekét imádkozni, mástól nehezen fogja megtanulni a gyermek az imádságot.

Aranyházú Szent János szerint: a szülők viselkedése és cselekedetei az a könyv, melyből a gyermek a legtöbbet tanulja.

Az igazi nevelés titka az volna, ha a szülők a Szent Család életét valóstánák meg a családi nevelésben. – Ha az édesapa olyan

csendes, munkás, imádságos lelkületű volna, mint amilyen Szent József volt. Ha az édesanya olyan büntelen, tiszta és szent volna, mint a Boldogságos Szűz Mária volt. Ha a gyermekek olyanná alakulnának, mint amilyen a kis Jézus volt: szerények, engedelmesek, jólneveltek lennének, tele istenszeretettel, jámborsággal, bölcsességgel, kedvességgel. . .

A szülők azonos elvek szerint neveljék gyermekeiket

Egy férj és feleség elhatározták, hogy kisebb kertet telepítenek a ház elé. Mivel meg akarták lepni egymást, nem szóltak a másiknak arról, hogy mit akarnak a kertbe veteményezni.

A feleség virágmagokat tett a földbe, a férj pedig babot.

Amikor kikelt a bab, a feleség kigyomlálta . . . amikor pedig a virág kezdett növekedni, azt a férj tépte ki, mert ő a babot várta. Így azután valóban nagy meglepetést okoztak egymásnak, mert a kert üres maradt.

Ezért fontos, hogy a szülők azonos elvek szerint neveljék gyermekeiket. Ha az édesanya imádkozni tanítja fiát, a férj pedig káromkodni, akkor baj lesz a neveléssel. – Ha az édesanya jellemet és becsületet akar adni gyermekének, a férj juram pedig különórát ad a jellemtelenségből, ismét baj lesz a neveléssel. Ha az egyik szülő Krisztus szeretetében próbálja nevelni gyermekét, a másik viszont megöli a hitet gyermeke lelkében, nagy baj lesz a neveléssel.

* * *

Mi lesz a gyermekemből?

Ha jól neveljük gyermekeinket, akkor a gyermek fegyelmezett, és engedelmes lesz, életünk öröme.

Ha rosszul neveljük gyermekeinket, akkor minden gyermek fegyelmezetlen lesz, engedetlen, neveletlen, életünk keserősége.

* * *

Adjon Isten sok erőt és kegyelmet gyermekeink nevelésének nagy feladatához, nehogy mulasztásainkért és hanyagságainkért Isten büntetését érdemeljük, hanem a jó nevelésért Isten áldását kapjuk családunkra és gyermekeinkre.

27. A közösség szolgálatában.

Jézus tanítványaival együtt, közeledett Jeruzsálem felé. Megpillantva a várost, sírva fakadt. Majd – mintegy látomást látva – így szólt: „Sáncokkal vesz körül az ellenség, bekerít, és mindenfelől ostromol. Elpusztítanak téged és gyermekeidet, nem hagynak benned követ kövön.” (Lk 19, 41–44.) – Nemcsak azért fakadt sírva Jézus, mert előre látta a pusztulást, hanem hazáját és honfitársait is siratta. Szerette népét és hazáját. Szerette azokat, akikkel egy nyelvet beszélt, akikkel együtt imádkozott és dolgozott. Szerette azokat, akikkel összekötötte a közös sors, az élet sok öröme és szenvedése.

Mennyire élt Jézusban népének szeretete, abból is nyilvánvaló, hogy életének egyik célja és szünet nélküli fáradozása volt: népének megmentése. Más népnek nem is hirdette az evangéliumot. Az evangélium hirdetését más népeknel apostolaira bízta. Legnagyobb szomorúsága pedig az volt, amikor kénytelen volt megállapítani: senki sem próféta saját honfitársai között.

* * *

Isten IV. parancsolata eredetileg és szó szerint, csak a kisebb közösségre: a családra vonatkozik. Nem szabad elfelejteni, hogy mindannyian egy nagyobb közösségnek is tagjai vagyunk. Egy nagyobb közösségnek: népnek, országnak, államnak a szolgálátára is kötelezve vagyunk.

Az állam azt a nagyobb közösséget jelenti, melyhez az egyének és családok tartoznak. Feladata azoknak a problémáknak a megoldása, melyeket az egyén és a család egyedül nem tudna megoldani. Hatalma Istentől nyert hatalom. Törvényeivel gondoskodnia kell a rendről, közbiztonságról. . . , az állampolgárok jólétéről és békéjéről. . . , tehát a közösség nagy értékeiről, és javairól.

A közhatalom Isten akaratából létezik

Jézus Pilátus előtt állott, s ő indulatosan mondta neki: „Nem tudod, hogy hatalmam van arra, hogy keresztre feszítselek, és hatalmam van arra, hogy elbocsássalak téged?” (Ján 19, 10.) Erre

Jézus megfelelt neki: „Semmi hatalmad nem volna rajtam, ha onnan felülről nem kaptad volna.” – Nem szabad elfelejteni, hogy Pilátus a halálbüntetés elengedésén törte a fejét... és Jézus mégis elismerte: hatalma „onnan felülről van!”

Pál apostol a római levélben beszél az Istennek tetsző életéről, a felebaráti szeretetről, az ellenség szeretetről. Majd pedig emlegeti a „közhatalom iránti engedelmességet.” (13, 1–7.)

„Mindenki vesse alá magát a fölöttes hatalomnak.

Nincs ugyanis hatalom, csak Istentől.

Ahol hatalom van, azt Isten rendelte.

Aki tehát szembeszáll a hatalommal, Isten rendelkezésének ellenszegül.

A felsőbb hatalom nem arra való, hogy eljesszen a jótól, hanem a rossztól.

Adjátok meg tehát mindenkinek, ami jár neki: akinek adó, annak adót, akinek vám, vámot, akinek hódolat, hódolatot, akinek tisztelet tiszteletet.”

Jézus egyik mondását is idéznem kell: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, Istennek pedig, ami az Istené.” (Mt 22, 21.)

Nem kell bővebben bizonyítanunk, hogy a közhatalom Istentől van. Az idézett szentírási szövegek bőven szemünk elé állítják ennek az igazságát. – Hiszen ezért vetette alá magát Jézus is a közhatalomnak. Ezért mondja Pál apostol is, hogy mindenki vesse alá magát a fölöttes hatalomnak, és hogy minden hatalom Istentől származik, és Istennel szegül szembe az, aki ezzel a hatalommal szembefordul.

Az államhatalom kötelességei

Egy elmélkedés keretében nem lehet minden részletében tisztázni a kérdést, milyen kötelességei vannak az államhatalomnak az állampolgárok java szempontjából. Egész könyvtárakat lehetne összeírni erről.

a) Elsősorban a rendet, s a közbiztonságot kell az államhatalomnak megvédenie: kifelé is, befelé is. A közjó előmozdítása, a bűn üldözése és megbüntetése, az országhatárok védelme, mind elsőrendű állami érdek.

b) Másik kötelezettség az állampolgárok jólétének a biztosítása. Idetartoznak a közoktatás, iskola, kultúra ügyei. A megfelelő munkaalkalmak és jövedelmek biztosítása. A szociális gondoskodás különféle formái: sokgyermekes családok megsegítése, betegbiztosítás, öregségi biztosítás, nyugdíjellátás.

c) Nagyon fontos a személyiség jogainak a védelme. Különösen a lelkiismereti szabadság, a vallásszabadság biztosítása.

d) Lényeges, hogy az állami szervek gondoskodjanak a törvényesség különféle formáiról, és soha se fordulhasson elő, hogy törvénytelenység keserítse meg az állampolgárok életét.

Az állampolgárok kötelességei

Az állampolgárok igényelhetik, hogy az állami szervek ne akárkit válasszanak ki a vezetésre, hanem jellembelileg és erkölcsileg megfelelő embereket. Csak olyanokban lehet bízni a népek, akik nem önző-egyéni javukat, hanem a közjót tartják szem előtt, és nagy áldozatokat is tudnak hozni polgártársaik iránti jóindulatból.

Azokkal szemben, akik az államhatalom áldozatos képviselői, ugyanolyan kötelezettségeink vannak, mint szüleinkkel szemben. Tisztelet, nagyrabecsülés és engedelmisség. Ez minden hatalomnak kijár, mely Isten nevében rendelkezik. – Különösen az engedelmisség fontos, mert különben nem lehet elérni a közhatalom gyakorlásának a célját.

Lényeges, hogy az állampolgárok áldozatokat is tudjanak hozni a közösség szolgálatában. Vannak feladatok, melyeket csak az erők összefogásával lehet megoldani. – Ezzel a gondolattal összekapcsolódik a felelősségtudat: a közösség nagy céljainak a megvalósításaért én is felelős vagyok. – A célok megvalósításának érdekében szükség van anyagi eszközök biztosítására, tehát az adófizetés kérdésében se lehetünk hanyagok, még akkor sem, ha az emberek nagy része hajlamos a könnyelműségeire ebben a kérdésben, s e kötelességét elhanyagolja, illetve nem teljesíti.

Vallásos embernek nem okozhat nehézséget a kérdés, vajjon hogyan lehet elérni a fent vázolt célokat a közösség szolgálatában. Jézus Krisztus határozott programot adott, három fejezetben:

1. Nem felbontani jöttem a törvényt, hanem beteljesíteni, vagyis az egyik alap a Sinai hegyen adott törvény: a Tízparancsolat.
2. A másik az újszövetség alaptörvénye: a Főparancsolat: ezt Jézus röviden így foglalta össze: szeresd Uradat, Istenedet... és szeresd felebarátodat... még ellenségedet is!
3. A harmadik alaptörvényt Jézus a „Nyolc boldogságban” körvonalazta. Megtalálható ebben: bűnbánat, igénytelenség, szelídség, az igazság igyekvő keresése, az irgalmasság, a tisztaszívűség, a békességes lelkület... és a mindent elviselni tudó lelkület, az Isten országáért!

A II. Vatikáni zsinat megállapítja: mit kell szem előtt tartani az állampolgároknak: nagylelkű hazaszeretetre van szükségünk. Saját honfitársainkat önzetlenül kell segítenünk, és szem előtt kell tartani a nagy emberi közösségnek a javát is.

28. A gyilkosság bűn !

Egyik újságunkban találtuk egymásután ezeket a híreket: Az egyik termelőszövetkezetben egy 21 éves fiatalember megtámadta régi haragosát. Vasvillával úgy ellátta őt, hogy kórházba szállítás közben meghalt. – Munkások borozgattak egy kocsmában. A hangulat mind emelkedettebb lett. Nézeteltérésük támadt, s végül egymásnak estek, és az ütések, és szúrkálások következtében két ember meghalt.

Nem új tragédiák ezek az emberiség történetében. A Szentírás első lapjain már megtaláljuk ezt a rettenetes bűnt. – Káin és Ábel áldozatot mutattak be Istennek. Káin gyenge hittel, és közönyös lélekkel. Ábel őszinte hittel, és ezért áldozata kedves volt Isten előtt. Káin észrevette, hogy öccse áldozata jobban tetszik az Úrnak, Ahelyett, hogy felkeltette volna magában a hitet és

a szeretetet, nagy haragra gerjedt, rátámadt öccsére, és megölte őt. – A tett elkövetése után Isten számonkérte tőle a gyilkosságot: „Mit tettél? Öcséd vére az égbe kiáltott! Légy átkozott!”

* * *

Ezt az első gyilkosságot követte a többi. Borzalmas bűnök! Isten V. parancsolatával kapcsolatban meg kell értenünk, hogy a szándékos gyilkosság – bármilyen formájában – a legsúlyosabb bűnök közé tartozik. A meggyilkolt vére Istenhez az égbe kiált: ezért „égbekiáltó bűn”! Ebből azt is megérthetjük, miért átkozott minden gyilkos Isten színe előtt.

Az ószövetség a gyilkosságról

A szándékos gyilkosság megtorlására Isten súlyos büntetést rendelt: „Ha egy állat okozta valakinek a halálát, el kell pusztítani. Ha ember volt, aki vért ontott, szintén ontsák véré...” (Gen. 9, 5.) Vagyis a gyilkosnak meg kellett halnia.

A Sinai hegyen így mondta Isten: „Ne ölj!”... és hozzátette: Ha valaki embertársát szándékosan, tudva-akarva megöli, agyonveri, az halállal lakoljon. Ha ez az ember tette elkövetése után az Úr oltárához menekül, kegyelmet nyer. Ám ha orozva ölte meg felebarátját, akkor „oltáromtól is szakítsd el, hogy meghaljon.” (II. Mózes 21, 12.) Vagyis az ilyen ember számára nem volt kegyelem.

Izaiás próféta emlegette: Isten meg akar bocsátani az embereknek. A bocsánat azonban késik. Ennek okát a próféta így jelölte meg: Isten azért nem bocsát meg nektek, mert kezetek vértől szennyes, gyilkosok vagytok. A gyilkosság, ez a fertelmes bűn, választ el titeket Istentől.

Az egész ószövetségi Szentíráson végigvonul a gondolat, hogy a gyilkosok számítsanak a legszigorúbb megtorlásra. Megtaláljuk a gyilkosok neveit is: Saul, Dávid, Absalom, Ákáb, Szedeceiás, és aki befejezi a sort az ószövetség végén: Heródes király, a főgyilkos, akinek az életében talán egyetlen boldog pillanat se volt. Flavius József a történetíró, beszámolt Heródes utolsó napjairól:

„Egész testén elharapózott betegsége, és minden testrészében fájdalmat okozott... elviselhetetlen viszketés kínozza, beleiben szüntelen fájdalmak... lába megdagadt... teste rothadni kezdett... fuldoklott, és minden tagját görcs kínozza”. – Haldoklása közben elhatározta, hogy saját halálát meggyászoltatja a zsidókkal. Összehívatta Judeából a legtekintélyesebb férfiakat, és kiadta a parancsot: halála pillanatában végezzék ki őket. Így halála napja nem lesz örömnép, hanem a zokogás és gyász napja. Öngyilkossággal is kísérletezett. Almát kért, és kést, de a késsel nem az almát akarta meghámozni, hanem önmagát agyonszúrni. Közben halálraítélt fia ki akart menekülni a börtönből, kivégeztette őt. Öt nappal fia kivégeztetése után Heródes is meghalt. – A történetíró még hozzáteszi: a szerencse elhalmozta ugyan kegyeivel, de családi élete kimondhatatlanul szerencsétlen volt! – Élete boldogtalanságával fizetett Heródes a sok gyilkosságért, melyeket hosszú uralkodása alatt elkövetett.

Az újszövetségi Szentírás a gyilkosságról

Az újszövetségben még keményebb és szigorúbb ítéletet találunk, mint amilyet az ószövetségből idéztünk. – Jézus emlegette az ószövetségi törvényt: „Ne ölj!” Azután így folytatta: „Aki öl, méltó az ítéletre!” Ezt ismét kiegészítette: „Aki atyafiára haragszik, az is méltó az ítéletre!” (Mt 5, 21.) – Kénytelenek vagyunk levonni a következtetést: ha már a harag ilyen nagy bűn, milyen nagy bűn lehet a gyilkosság.

A Jelenések könyvében találjuk a fenyegetést: „A gyilkosok a kénkövel égő tüzes tóba kerülnek!” (21, 8.)

Jézus tanítása a gyilkosok számára földi megtorlást is kilátásba helyezett. Péter apostol kardot rántott azon a szomorú éjszakán a Getszemáni kertben, és levágta a főpap szolgájának a fülét. Szigurú figyelmeztetést kapott Mesterétől: „Tedd vissza hüvelyébe kardodat. Mindaz, aki karddal hadakozik, kard által vész el.” (Mt 26, 52). – Említettük, hogyan számolt le Heródes a sok kiöntött vér miatt. Pilátusnak is el kellett számolnia a sok, és irgalmatlanul megölt... sokszor ártatlan ember... életével.

Jézus Krisztus kiömlő vére árán megváltott minket a keresztfán. Emlegetjük, hogy „meg kellett halnia”. . . . Csak így tudta a minden mértéket felülmúló elégtételt megadni az Atyának. Tehát „meg kellett halnia”. . . , és a zsidóknak mégis vezekelniük kellett a kiontott véért. Az emberek ezerszámra haltak meg. A római helytartók és katonák óriási vérfürdőket rendeztek. A legborzalmasabb volt a Szent Város pusztulása, amikor Jeruzsálem lakói közül alig maradt életben valaki.

Jézus azt is emlegette az utolsó ítélettel kapcsolatban, hogy le kell számolni. Azt is mondta, hogy a felebaráti szeretet és az irgalmasság cselekedeteiről kell számot adni. Az is világos, hogy a szeretet elleni egyik legnagyobb bűn a gyilkosság! Így tehát a gyilkosok lesznek az ítélet napján a legnehezebb helyzetben, az ő leszámolásuk lesz az egyik legszigorúbb leszámolás.

Katolikus Egyházunk törvényei a gyilkosságról

Az Egyház nagyon szigorúan ítéli meg a szándékos gyilkosságot. Külön nem emlegeti a bűnöket, hiszen erkölcsstanában általános, és szigorúan elmarasztaló ítéletet mond minden bűnről, amit az emberek Isten V. parancsolata ellen elkövethetnek.

Egyházunk törvényhozása külön nyilatkozik erről a bűnről. Azokban a pontokban, melyek az Egyház belső életét érintik: A 985. egyházi törvény szerint, nem lehet pappá szentelni azt: aki szándékos gyilkosságot követetett el, aki, ha nem is gyilkolt, de vért ontott, súlyos sebesítéssel, aki orvosi műtétet végzett, s a műtét után a beteg meghalt, aki öngyilkosságot kísérelt meg.

A 2351. törvény kiközösítéssel sújtja a párbajozókat.

A 2350. egyházi törvény kiközösítéssel sújtja mindazokat: akik magzatot öltek, vagy annak megölésében közreműködtek.

Az 1240. törvény szerint az öngyilkosok nem részesíthetők egyházi temetésben.

A gyilkosságon és az öngyilkosságon kívül még milyen bűnökkel vétenek az emberek Isten V. parancsolata ellen?

Isten V. parancsolata elleni bűnök közé tartozik:

minden bűn, ami gyűlölettel kapcsolatos:

engesztelhetetlen harag,

bosszúállás, bántalmazás, veszekedés, feljelentgetés, embertársaink megszomorítása, gyötrése.

Vétkezik az orvos és az ápoló:

ha gondatlan a betegekkel szemben,

ha a beteg életét, gondatlan kezeléssel, megrövidíti,

ha a beteg halálát idézi elő, hamis irgalomból.

Vétkezik a bíró:

aki igazságtalan ítéletet hoz (esetleg halálos ítéletet),

Vétkezik az államsérí:

aki megkeseríti az állampolgárok életét,

elősegíti az igazságtalan törvényeket és rendelkezéseket,

jogtalan és igazságtalan háborút indít.

Vétkezik a katona is:

aki jogtalan háborúban harcol,

vagy igazságos háborúban kegyetlen.

Vétkezik, aki szándékosan megsebzí, megcsönkítíja önmagát.

Vétkezik, aki mértéktelen ételben, italban, szórakozásban.

Vétkezik, aki betegségében nem gyógyíttatíja magát.

Vétkezik, aki nem küzd szomorkodása, levertsége ellen.

* * *

Komolyan keresztény ember nemcsak a tiltó rendelkezéseket nézi ebben a parancsolatban. Kutatnunk kell az erényeket is, melyeket Isten V. parancsa kér tőlünk. A parancs lényege: az élet megbecsülése, megbecsülni önmagunk és felebarátunk életét.

Melyek tehát ezek az erények, milyen erényeket kell gyakorolnunk?

Harag helyett – megbocsátás.

Gyűlölet helyett – szeretet.

Közüny és megvetés helyett – áldozatos jóindulat.

Bántás és megszomorítás helyett – vígasztalás.

Bosszúállás pedig nem lesz... ezt rábírom Istenre!

* * *

Isten kegyelme segítsen nekünk, ennek a nehéz parancsolatnak a megtartásában.

29. Aki gyűlöli felebarátját, az gyilkos !

Szardínia szigetének minden városában és falujában hirdetményt függesztettek ki 1967 nyarán. Bizonyos Graziano Mesina nevű fiatalembert kerestek, tízmillió líra jutalmat tűzve ki a nyomravezetőnek. Az újságok beszámoltak róla: jómódú családból származott, ám egész rokonsága ijesztő gyűlölet légkörében élt. A rendőrség által keresett fiatalember már gyermekkorában híres volt, mert állandóan gonoszságokon törte a fejét, bősztette az embereket. Egy alkalommal a megharagított emberek nagyon megverték. Ettől kezdve fegyvert hordott magánál, és kézigránátot. Minden embert meggyűlölt... és e gyűlöletéből fakadó bűncselekmények következtében összegyűjtött 37 év börtönbüntetést. A körözési hirdetményre azért került sor, mert gyűlölködése gyilkosságokban végződött: három embert meggyilkolt, kettőt súlyosan megsebesített.

Ennek az embernek az élete, viselkedése világosan megmutatja, hogy nincs sok különbség a gyűlölködő ember és a gyilkos között. Nem hiába mondja János apostol: „Mindaz, aki gyűlöli felebarátját, gyilkos!” (I. János 3, 14.) Legtöbbször csak annyi a különbség, hogy a gyilkos eljutott gyűlöletének végső határáig. A gyűlölködő ember rosszat akar, és rosszat tesz felebarátjának... Ennek a lelki magatartásnak a „végállomása” gyilkosság.

Isten V. parancsolata „Ne ölj!” – Ez a parancs elsősorban a gyilkosságot tilalmazza... , ám nyilván tilalmazza mindazt, ami gyilkossághoz vezethet, mint a gyűlölködést. A gyűlölködés pedig kapcsolatban van a többi bűnökkel: mint amilyen a harag, veszekedés, verekedés, egymás gyötrése, bántalmazása...

Röviden így mondhatjuk: Isten V. parancsolata ellen vétkezik aki gyűlöli felebarátját.

A gyűlölködés veszedelmes bűn!

A Példabeszédek könyvében találjuk: A gyűlölködésből származik a harag, veszekedés, civódás... így a gyűlölet az, ami megrontja az emberek közösségi életét. (10, 12.) Így van ez valóban. A gyűlölködő ember azon töri a fejét, hogyan árthat másoknak, hogyan okozhat fájdalmat. A gyűlölködő „boldogan” nézi mások szenvedéseit, nyomorúságát, kétségbeesését. A gyűlölködő örül annak, ha a másinak baja van, szomorú, s talán jajgat is. Az ilyen szívesen nagyobbítja a „gyűlölt” szenvedéseit, kínozza, gyöttri őt.

A gyűlölködő ember saját életét is tönkreteszi. Ez a bűn is, mint a többi, visszaüt. Azt is megkínozza, aki gyűlöli a másik embert. Olyan ez a bűn, mint a féreg, mely a fát belülről pusztítja. Akinek a lelkében elhatalmasodik a gyűlölet és a bosszúvágy, az saját maga szenved a legjobban. Szeretetre vagyunk teremtvé és nem gyűlöletre. Igényünk a szeretet. A gyűlölet olyan bennünk, mint egy kízó betegség, mely szünet nélkül gyöttri az embert. Ezért nem fogjuk mindaddig jól érezni magunkat, amíg gyűlölet él lelkünkben.

Józsefet, Jákob fiát, annyira gyűlölték testvérei, hogy még egy jó szót sem tudtak neki mondani. Egy kedvező alkalommal megfogták őt, egy kiszáradt pusztai vízverembe dobták, majd pedig eladták, mint rabszolgát, izmaelita kereskedőknek. Megdöbbentő József testvéreinek a rosszakarata és a cinikus lelkület, amivel megnyugtatták önmagukat. Így kérdezgették egymástól: „Mi hasznunk belőle, ha megöljük testvérünket? Nincs szükség arra, hogy vérével beszenyezzük kezünket. Több hasznunk lesz belőle, ha eladjuk rabszolgának.” – Így megértjük, miért állítja elének a Szentírás a gyűlölet példáit, és szomorú következményeit. Szinte perzsel Ézsau gyilkos dühe, amivel testvérét, Jákobot, üldözte. Hogyan gyűlölhet valaki olyan örült módon, mint ahogyan Heródiás gyűlölte Keresztelő Jánost? Jézus kereszthalálát is a farizeusok elvakult gyűlölete idézte elő.

A gyűlölködő ember : nem keresztény ember !

Jézus evangéliuma: a szeretet evangéliuma. Ezért a szeretet a kereszténység lényege. Ha valakiben szeretet helyett gyűlölet lakozik, nem nevezheti magát keresztény embernek, hiszen éppen az hiányzik lelkéből, ami a kereszténység lényege.

János apostol így magyarázza: „Aki azt mondja, hogy szereti Istent, felebarátját azonban gyűlöli, az hazug ember!” (I. 4, 20.) Felebaráti szeretet nélkül Istent szeretni lehetetlen. Azt is emlegeti Szent János: „Mindaz, aki gyűlöli testvérét, gyilkos, és nem remélheti, nem kaphatja meg az örök életet”. (I. 3, 15.)

Jézus is összekapcsolja Isten iránti szeretetünket és a felebarát szeretetét. A Főparancsban együtt emlegeti a kettős szeretetet: a kettő közül egyik sem lehetséges a másik nélkül. Ha Istent szeretem – felebarátomat is szeretnem kell! Ha felebarátomat szeretem, ez csak akkor lesz igazi szeretet, ha Istent is szeretem. Istenszeretet nélkül igazi felebaráti szeretet nem lehetséges.

Jézus azzal az emberrel példálózott, aki a templomba igyekezett áldozatot bemutatni. „Ha eszedbe jut, hogy felebarátodnak valami panasa van ellened, hagyd ajándékodat az oltár előtt, menj, békülj ki előbb felebarátoddal, aztán térj vissza, és ajándld föl ajándékodat.” (Mt 5, 23–24.) Ennek a szövegnek az értelme: Isten csak akkor fogadja szívesen áldozatainkat, ha lelkünkben nincs gyűlölet, és békességben élünk embertárainkkal.

Az irgalmas samaritanusról szóló példában, Jézus még tovább megy. Nem elég, ha nem haragszom, nem elég, ha nincs bennem gyűlölet. . . , irgalmasságra van szükség. Az irgalmasság jócselekedeteiben kell megmutatnom, hogy Krisztus híve vagyok. – Aki nem a szeretet parancsa szerint él, az nem nevezheti magát keresztény embernek.

Legyen vége minden gyűlöletnek !

Gyakran súlyos vádakkal illetnek minket. Állítólag a vallásos emberek képmutató-jámborkodó, ugyanakkor pedig nagyon gonosz emberek. Templomba járnak, imádkoznak, gyónnak-

áldoznak. . . , közben pedig gyűlölködnek: tele vannak haraggal, veszekedéssel, gyötrik környezetüket, és sok keserőséget okoznak embertársaiknak.

Nehéz ilyen emberek számára mentséget találni. Jézus félreérthetetlenül megmondta: szeretetet követel híveitől. Azt is megmondta: aki nem szereti felebarátját, Istent se szeretheti. Azt is mondta: amit embertársaiknak tesznek, nekem teszitek. Tehát, ha valakit gyűlölök, rajta keresztül Istent is gyűlölöm! Ilyen emberek számára mégis van mentség: az emberi gyengeség. A gyűlölet, mely néha előtűnik náluk, olyan emberi gyengeségük, amit sajnálnak, és sokszor megbánnak. Szentgyónásaikban leteszik a kereszt tövébe gyűlölethől fakadt bűneiket, és ezek a bűnök egy időre – talán csak néhány napra – de mégis megszűnnek, elmaradnak.

Sokkal veszedelmesebb... gyógyíthatatlan azoknak a gyűlölete, akik nem vallásosak, nem járnak templomba, nem járulnak a szentségekhez. Ezeknek a gyűlöletét senki és semmi sem fékezi. Az ilyen emberek számára azért nehéz mentséget találni, mert nehezen képzelhető el, mi fékezhetné a szeretet ellen feltámadó indulataikat. Ezek az emberek a „gyűlöletben és gyűlölethől” élnek! Legfőbb gondjuk, hogyan okozzanak másoknak szenvedést–keserőséget. Akkor boldogok, ha embertársaikat gyötörhetik. – Nemcsak másoknak okoznak szenvedést, ők maguk is szenvednek amiatt, hogy senki sem szereti őket. A közmondás szerint: aki gyűlöletet vet, az gyűlöletet fog aratni. Őket is mindenki gyűlölni fogja.

Ilyen elmélkedés végén nem lehet mást modnani: „Legyen vége minden gyűlölködésnek!” – Könnyű ezt mondani, nagyon nehéz megtenni. Különösen ma nehéz letenni a gyűlöletről, amikor mindenki gyűlöletet hirdet. A költő is így hirdeti meg az „új Karácsonyt”:

Ma is gyűlöletet ünneplünk,
Miként tegnap, holnap és újra-újra,
Gyűlöletet és harcot. . . (Ady Endre)

Mégis le kell magunkban gyűrni a nagy kísértést. Ha le akarunk számolni a gyűlölettel, vele ellentétes erőnyeket kell gyako-

rolnunk. Hangsúlyozottan mondta Jézus: „Tanuljatok tőlem, aki szelid vagyok...” – Nagyon sokszor kéri tőlünk a megbocsátást. Azt is emlegeti: „Boldogok az irgalmasok... Boldogok a békességesek... Boldogok, akiket az igazságért üldöznek...” – Különösen a szidalmak elviselését kívánja tőlünk Jézus, a hazugságok és rágalmak, a gyűlölet és bántalmak türelmes elviselését... Ez volt a próféták sorsa is, és ez volt Jézus Krisztus sorsa is.

* * *

Legyen vége minden gyűlölködésnek!

Imádságainkban is ezt ismételgetjük: „Haragtól, gyűlölködéstől, és minden gonosz akarattól, ments meg, Uram, minket”.

Ne áltassuk önmagunkat...

Ismertem egy idős asszonyt, aki nagyon sokat adott arra, hogy ő mennyire vallásos. Ha egészséges volt naponként áldozott... ha beteg volt el kellett vinni hozzá az Oltáriszentséget. – Ugyanakkor erősen ivott, mindenkivel veszekedett, a menyét gyűlölte, s végül elmarta a háztól.

Elmentem hozzá és megmagyaráztam neki, hogy ez a sok veszekedés és gyűlölet, nem keresztény élet. Azt is megmondtam neki, hogy míg fiának feleségét nem hívja vissza, addig többé nem áldozhat. – Erre ő nyugodtan kijelentette: akkor nem fogok áldozni. – Hónapokig tartott a küzdelem: leveleket írt és íratott... feljelentett... szidalmazott... de békülni nem akart. – Hirtelen halálában Isten kegyelmes volt hozzá, és megadta neki a kibékülés lehetőségét, egészen csodálatos módon. Amikor eltemettem őt, akkor már egészen békességes volt.

* * *

Sajnos sokan vannak, akik vallásosnak mondják magukat, de az V. parancs elleni bűnöket nem akarják elhagyni. Gyűlölik egymást, pörösködnek, rágalmaznak, sértegetnek. Éveken át nem beszélnek egymással, közben pedig úgy járnak templomba, és

úgy járulnak szentáldozáshoz, mintha tökéletes keresztény emberek volnának.

Jó volna megfontolni Pál apostol figyelmeztetését: amikor valaki szentáldozáshoz akar járulni, jól vizsgálja meg magát, nehogy gyűlölettel szívében fogadja Krisztust a szentáldozásban.

* * *

Haragtól, gyűlölködéstől, és minden gonosz akarattól, ments meg, Uram, minket.

30. A testi és a lelki öngyilkosság

Egy Abimelek nevű ember Tebesz városának ostrománál súlyosan megsérült, egy asszony úgy fejbe hajította egy kővel, hogy a feje beszakadt. Emiatt Abimelek öngyilkos lett, fegyverhordozójával megölette magát. Nem akarta, hogy halála után úgy beszéljenek róla: egy asszony ölte meg. (Sírák 9. 54.) – A Szentírás nem foglal állást ennek az öngyilkosságnak a kérdésében. Nem mondja meg, vajjon Abimelek helyesen cselekedett, vagy helytelenül. Csupán azt emlegeti, hogy csúfos halála bűntetés volt.

Júdás öngyilkosságával kapcsolatban sem minősít a Szentírás. Megállapítja a büntetés-jellegét, és ezt a kifejezést használja: „a kárhozat fia”. Benne van ebben Júdás elítélése, ám inkább az árulás miatt és nem annyira öngyilkossága miatt.

* * *

Az öngyilkosság kifejezettebb elítélését azért nem találjuk a Szentírásban, mert nincs rá szükség. . . Nem kell külön beszélni róla, miután Isten V. parancsa kimondja: „Ne ölj!” Nyilván a parancs értelme általános: se önmagadat, se más!

Lehet, hogy a Szentírás azt is érzékeltetni akarja: aki öngyilkos, az nem lehet épelméjű. Ép ésszel senkinek se jut eszébe az öngyilkosság. . . Ezért nem kell róla külön beszélni. Találunk azonban olyan szövegeket, melyek nem hagyják jóvá az öngyilkos-

ságot. „Nem az ember, hanem Isten az Úr, élet és halál fölött.” (Bölcs. 16, 13.) „Gonosz emberek azok, akik szövetségre akarnak lépni a halállal, mert méltók arra, hogy martalékaivá legyenek.” (Bölcs. 1, 16.) Pál apostol is emlegeti: „Akár élünk, akár halunk, Istené vagyunk.” (Rom. 14, 18.) Egy másik helyen megmagyarázza: az ember nem rendelkezik korlátlanul teste felett, „nem a miénk, Istentől kaptuk.” (Kor. I. 6, 19.)

Talán akad aki fölöslegesnek véli az öngyilkosság bűnéről szóló elmélkedést. – Külföldi nagy napilaphól írtam ki egyetlen napnak a mérlegét: 12 közlekedési baleset... 6 gyilkosság... és 4 öngyilkosság egyetlen napon. – Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy az öngyilkossággal kapcsolatban meg kell emlékeznünk a másik, nem kevésbé veszedelmes bűnről: a lelki öngyilkosságról.

Az öngyilkos tévesen ítéli meg az élet értelmét

Az erkölcsi romlás és elpuhultság ijesztő szakadék felé sodorja a ma emberét. A szülők nem fegyelemre, kitartásra, hősiességre nevelik gyermekeiket. Szinte jelszóként ismételgetik: gyermekemnek legyen jobb sorsa, mint amilyen az enyém volt, a fiatalok élvezzék az életet, mulassanak, táncoljanak, szórakozzanak, költekezzenek. Templomba nem kell járniok, az Egyház ne rontsa el az ifjúság kedvteléseit, amikor mindig az önmehtagadásról, böjtről, imádságról, fegyelemről beszél.

Az erkölcsi romlás és elpuhultság ijesztő szakadék felé sodorja a ma emberét. A szülők nem fegyelemre, kitartásra, hősiességre nevelik gyermekeiket. Szinte jelszóként ismételgetik: gyermekemnek legyen jobb sorsa, mint amilyen az enyém volt, a fiatalok élvezzék az életet, mulassanak, táncoljanak, szórakozzanak, költekezzenek. Templomba nem kell járniok, az Egyház ne rontsa el az ifjúság kedvteléseit, amikor mindig az önmehtagadásról, böjtről, imádságról, fegyelemről beszél.

Mi az eredménye az ilyen nevelésnek? – Könnyelműség, romlottság, erkölcstelenség, huligánok nyílt és titkos garázdálkodása, lopás, részegeskedés, verekedés, és öngyilkosság.

A történelem színpadán jelentkező és friss energiájú népek, nem így nevelik a fiatalságot. A kamaszkor túltengő energiáit irgalmatlan fegyelemmel fékezik. Külön képzést kapnak az ifjak: tanuljanak megállni saját lábukon. Tanulják meg az éhezésszomjazást, tanuljanak meg szembeszállni a veszedelmekkel. Meg kell tanulniok egymáson segíteni, egymásért áldozatot hozni. – Ezeknél a népeknél nincs öngyilkossági járvány. Az élet legfőbb értelmét nem az élvezetekben és orgiákban látják, hanem a jócselekedetekben, a hősiek áldozatokban.

* * *

Az olyan emberek között, akiknek idegei meggyengültek, vallásos gondolkodásuk megrokkant, terjed az öngyilkosság, mint valami járvány. Nem számít életkor, vagyoni állapot, még súlyos ok sem kell hozzá. Azt még meg lehet érteni, ha valaki nem bírja elviselni súlyos betegségét, vagy életének nagy csapásait. Nem lehet megérteni, miért akar valaki meghalni szerelmi bánatában, mérgeiben, vagy azért, mert valami nem tetszik neki, vagy valaki csámpásnak nevezte, vagy, mert nem lett kész a ruhája. Ha valaki a vizsgán megbukott, a megoldás nem az öngyilkosság: tanulni kell.

Az irodalomban jelszóval népszerűsítik az öngyilkosságot: ha a földi élet örömei elhagynak, végzek magammal. Ha életem céltalanná lett, földi céljaim csődöt mondtak, nem érdemes tovább élni. Így szinte kötelező az öngyilkosság: ha valakit nagy bánat ért, ha valaki tönkrement, erkölcsileg lecsúszott, családi életében szerencsétlen. Olyan ez az öngyilkossági járvány, mint egy fertőző betegség.

Az öngyilkos veszélyezteteti lelke üdvösségét

A katekizmus így határozza meg az emberi élet célját: azért élünk, hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk, és ezáltal megszerezzük magunknak a boldog örök életet. E rövid meghatározás szerint életünk célja: **Hit...** remény... szeretet... istenszolgálat... örök élet! – Ha tehát valaki nem teszi azt, amit

Isten az V. parancsolatban követel, szó sem lehet arról, hogy megkapja az örök életet. Az öngyilkos számára nincs mennyország. Az öngyilkos nemcsak a testét öli meg, hanem a lelkét is kivégzi.

Jól láthatta ezt Pignatelli herceg, aki esküvőjét megelőző napon öngyilkosságot követett el nápolyi lakásán. A nyomozás csak két adatot közölt: Íróasztalán a furcsa világnézetéről híres filozófus: Nietzsche könyve volt kinyitva. Íróasztala fölött a Szűzanya képe a fal felé fordítva. – Mintha a herceg jelezni akarta volna: nemcsak a földi élet fejeződik be számomra, elvesztem azt az életet is, melyben a Szűzanyával találkozhattam volna.

A lelki gyilkosságot és öngyilkosságot is tilalmazza Isten

Mit jelent a kifejezés: lelki gyilkosság – lelki öngyilkosság? Nyilvánvaló, hogy a lelket nem lehet megölni késsel, fegyverrel, vagy méreggel. Ám meg lehet ölni a lelket a bűnnel. A súlyos-halálos bűn a lélek halála. Ha tehát lelki gyilkosságról-öngyilkosságról beszélünk, arról van szó, hogy saját lelkünk (kegyelmi életét) vagy mások lelkének kegyelmi életét semmisítjük meg a bűn által.

Példák segítségével kell világosságot keresnünk.

Gyermekek vitáztak egymással. Nem veszekedtek, csupán beszélgettek. Ám ez a beszélgetés megdöbbenő volt. Külvárosi hulangánok se tudnak olyan válogatott természetrajzi kifejezésekkel élni, mint a kis általános iskolások. Kétségtelen, hogy ezek a gyerekek nem maguktól találták ki az ocsmány beszédet. Legtöbbje szüleitől tanulta. Az ilyen szülők valóságos gyilkosok: gyerekeik lelkének a gyilkosai.

Valaki táncmulatságban vett részt, és utána megállapította: nem vagyok mimóza lelkű ember, de ami sok, az sok! Amit a mulatság résztvevői műveltek nyilvánosan, mindenki szeme látára, az kétségbeejtő. – Az ilyen szabados táncmulatság is lelki gyilkosság és öngyilkosság.

Moziban erkölcstelen filmet vetítettek. Fiúk és lányok, akik megfelelő hitoktatásban részesültek, elhagyták a termet. Nemcsak azért, mert a film jelenetei undort váltottak ki lelkükben,

hanem mert tisztában voltak azzal, hogy a látott képek megmaradnak, és kísértés formájában ismételten előtűnhetnek. Határozottak voltak és nem voltak hajlandók megengedni, hogy lelkeiket erkölcstelenséggel gyilkolják.

El kell jutnunk a lelki érzékenység és finomság olyan fokára, ahol észreveszek minden lelki veszedelmet.

Mindent észreveszek, és nem felejttem el: a legörültebb öngyilkosság, amikor valaki a saját lelkét öli meg a bűn által. Tudomásul veszem, hogy a bűn a lélek halála. Amikor súlyos bűnt követek el: lelki öngyilkosságot követek el!

* * *

Nem elég a bűnök és bűnalkalmak kerülése. Megfelelő erények segítségével kell semlegesítenünk a bűn gyilkos hatását. Ilyen erények: hivatástudat, kötelességteljesítés, komoly munka... lényeges az „öröm világnézete”, és a lelki egyensúly!

Nem követek el bűnöket, hanem megtérek, és megbánom bűneimet.

Nem okozok botrányt, hanem megmutatom, hogyan lehet Istent egész szívvel szeretni, és Neki szolgálni.

Nem viszek mást bűnbe, hanem jópéldámmal megtérítem.

Jézus szavait kell idéznünk: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, míg lelke kárt szenved? Ne féljetez attól, aki a testet megölheti. Attól féljetez, aki a testet és a lelket is a gehennára vetheti.”

Isten adjon erőt és kegyelmet, hogy testünket-lelkünket meg tudjuk őrizni az örök életre.

Az elmélkedést segítő gondolatok :

Hogyan ápolom egészséget?

Elméldetésünk terjedjen ki a mindennapi élet szükségleteire, mint öltözködés, táplálkozás, tisztálkodás, szükséges mozgás, egészséges sport, fizikai munka szeretete. – Arra is gondolhatunk vajjon kerüljük-e az egészségre káros tényezőket: A divat túlzásait, a különféle szenvedélyek káros hatásait, itt gondolhatunk

a túlzott táplálkozásra, italozásra, dohányzásra és a szórakozás túlzásaira is.

Lelki egészségem ápolásának kérdésében mérlegelnem kell másokkal szembeni viselkedésemet: Apostol vagyok-e, vagy csábító? – Botrányt okozok? – Rossz példát adok? – Udvarias és tapintatos vagyok másokkal szemben?

Mivel a lelki öngyilkosságról is beszéltünk, megkérdezhetem magamtól, vajon nem vádolhatom-e magamat lelki öngyilkossággal? – Gondolkozzam: mit olvasok? Mit hallgatok a rádióban? Mit nézek a televízióban? – Ebbe a kérdéscsoportba tartozik a mértéktelenség és a szenvedélyek. Tisztáznom kell a rossz barátság veszedelmét, és azt is, hogy a kísértéssel való játék a kárhozatba taszíthat.

* * *

Isten kegyelme őrizze meg testünket-lelkünket az örök életre.

31. A szemérmetlen és parázna bűnök tilalma

A régi gimnáziumi tanmenet VI. osztályában erkölcsstan volt a hitoktatás anyaga. Az iskolában, amikor a hittanár a VI. parancsolathoz ért, az egyik növendék jelentkezett, és ezt mondta:

– Tanár úr kérem, az elmúlt években ezt a parancsolatot elhagyták.

– Mit jelent az, hogy „elhagyták”? – kérdezte a hittanár.

– Otthon mindenki elolvashatta, nem volt róla magyarázat, és nem volt ebből az anyagból feleltetés sem.

– Akkor most másképpen lesz: lesz magyarázat, lesz feleltetés, mert ezt a parancsolatot ugyanúgy meg kell tanulni, mint a többi.

* * *

Valószínű, hogy sokan ugyanezen a véleményen vannak: a VI. parancsolatról ne beszéljünk! Világosan és érthetően beszélni erről a parancsolatról nagyon nehéz. A templomban beszélni róla pedig kényes dolog, mert vigyázni kell, nehogy botránkozás legyen belőle.

Isten VI. parancsolatáról mégis beszélnünk kell, sőt több oldalról kell megvilágítanunk. – Egyrészt azért, mert a Szentírás is bőven emlegeti ezeket a bűnöket, és úgy beszél róluk, mint veszedelmes bűnökről. Másrészt pedig nem volna szabad elfelejteni, amit az aszkétikus irodalomban olvasunk: valószínű, hogy azok, akik a kárhozatban vannak, mind vétkeztek a VI. parancs ellen. Szent Alfonz is emlegeti: akik a pokolba kerültek, azok közül 99 százalék, tehát 100 közül, 99 emiatt a bűn miatt kárhozott el.

Tény az is, hogy az egész mai élet tele van paráznasággal. Nem akarjuk azt állítani, hogy régebben ebben a pontban az emberek nem vétkeztek. Inkább azt mondanám: túlságosan anyagi beállítottságú kultúránk hiányosságai éppen a VI. parancs terén mutatkoznak megdöbbenően.

Több szavunk is van, melyek pontosan kifejezik, mit jelent ez a bűn, minden gyalázatával együtt: paráznaság, a testi öröök hajszolása, a házassági hűtlenség, a meztelenség imádata... A költő két kifejező szót használ a VI. parancs elleni bűnökre: „mocsár és fürtelem!” (Ady Endre)

Vannak, akik nem tartják bűnnek a paráznaságot... Mások azzal mentegetik magukat, hogy ezt a parancsot úgy sem lehet megtartani. Ismét mások álszentnek pecsételik azt, aki Isten VI. parancsolatáról beszél. Ezek az okok követelik, hogy beszéljünk a VI. parancsolatról.

„Ketten egy testté lesznek”

A Szentírás első lapjain olvassuk: „Isten férfiúnak és asszonynak teremtette az embert... megáldotta őket... és ezt mondta nekik: „Szaporodjatok és sokasodjatok, és töltsétek be a földet.” (Gen. 1, 27.) A Szentírás folytatja a gondolatot: „Az ember elhagyja atyját és anyját, és feleségéhez ragaszkodik, és lesznek ketten egy testté.” (Gen. 2, 24.) Ezekben a szavakban megtaláljuk a lelki kapcsolatot: „ragaszkodik feleségéhez”... és megtaláljuk a testi kapcsolatot is: „Ketten egy testté lesznek.”

A testi vonzalmat és kapcsolatot Isten olyan örömezzettel kötötte össze, mely erősen megmozgatja az idegeket és érzelmeket.

Azt akarta ugyanis, hogy a férfi és nő kapcsolata erős legyen. Olyan erős legyen, mely egész életre összeköti őket. Ez a vonzódás és szeretet képessé teszi őket az áldozatos szeretetre, valamint arra, hogy a nehézségek ellenére is szívesen vállalják a gyermekáldást. – Mindebből következik: Ennek az örömezetnek, érzéki gyönyörnek az élvezete megfelel a krisztusi erkölcsnek, amikor a férj és feleség él vele azért, hogy egymás iránti szeretetükben teljesen egyesüljenek és semmi olyant nem iktatnak közbe, ami megakadályozhatná az új élet keletkezését. – Ám más is következik eddigi megállapításainkból. Tilos és bűnös a testi élvezet, ha nem férj és feleség élnek vele, ha olyanok élnek vele, akik nem kötöttek egymással házasságot. Tilos és bűnös a testi élvezet akkor is, ha házastársak élnek ugyan vele, de kizárják a gyermekáldást. Tilos és bűnös a testi gyönyör akkor is, ha valaki „egyedül” vétkezik. Sőt nincsen szükség cselekedetre, elég a bűnös vágy, elég az akarati beleegyezés.

A Szentírás megállapítja tehát:

1. Isten férfiúnak és asszonynak teremtette az embert, és megáldotta őket. . .

2. Ám azt is megállapítja, hogy mindaz bűn, amit ilyen néven nevezünk: érzékiség, paráznaság, szemérmertlenség, bűnös meztelenség, házasságtörés. . .

A VI. parancsolat szigorúan tilalmazza a parázna bűnöket

A Sinai hegyen így formálódott meg a VI. parancsolat: „Ne paráználkodj!” – E szó elsősorban házasságtörést jelentett. Ez megnyilvánul a IX. parancsolatban is: „Felebarátod feleségét ne kívánjad!” – Ez nem azt jelenti, hogy Isten csak a házasságtörést kérte volna számon az emberektől. Gondolhatunk Kám bűnére (Gen. 9.) Szodomára és Gomorrára (Gen. 19. feje.). Onan bűnére (Gen. 38. feje.).

Az újszövetségben világosan megmagyarázta Jézus: Nemcsak az a parázna bűnös, aki a házasságtörés bűnét követi el, hanem az is, aki asszonyra néz, hogy megkívánja őt szívében. Vagyis parázna az, aki házasságtörő. . . , de az is parázna, aki bármilyen

formában enged a szemérmetlen vágyaknak: ez lehet cselekedet, lehet a szemek bűne, lehet pusztá gondolat is.

Pál apostol is ilyen értelemben beszél erről a bűnről: „Isten akarata a ti megszentelődésetek, hogy megtartóztassátok magatokat a paráznaságtól, a házastársak szentségben és tisztességben éljenek, nem pedig a vágyódás szenvedélyében, mint a pogányok.” (I. Tessz. 4, 3.) – Ugyancsak Pál írta efezusi híveinek: „Jegyezzétek meg magatoknak, a paráznak és tisztátalanok nem kapják meg az örök életet.” (5, 5.) – A korintusi híveknek ezt még bővebben magyarázta: Nemcsak a házasságtörők vannak kizárva az Isten országából, hanem mindenki, aki bármilyen formában szemérmetlen bűnt követ el. Külön kiemeli az apostol az elpuhultságot, és a természetellenes bűnöket. (I. Kor. 6. fej.)

Ugyanebben a levélben azt is megmagyarázta, miért kell kerülni a szemérmetlen bűnöket: a test nem a paráznaságért van, hanem az Úrért. Testünk Krisztus titokzatos testének a tagja, nem szabad tehát megfertőznünk tisztátalan bűnökkel. A Szentlélek temploma vagyunk... Istent kell testünkben hordoznunk és nem paráznaságot.

Egyetlen menedékünk : az önmegtartóztató élet

A farizeusok megkérdezték Jézustól: „Szabad-e a férfinak bármi okból feleségét elbocsátani? (Mt 19, 3.) – Jézus félreérthetetlenül megmagyarázta: A Teremtő gondolata: a házasság életszövetség, és pedig egy férfi és egy nő életszövetsége. Ketten egy test lesznek. Így az elválás lehetetlen. – Erre a tanítványok megjegyezték: „Ha így áll a dolog, akkor nem érdemes megházasodni!” Jézus ekkor így mondta:

Isten előtt nagy dolog, ha valaki lemond a házaseletről. Vannak, akik úgy születtek, hogy alkalmatlanok a házasságra. Vannak, akiket mások tettek alkalmatlanná a házasságra. Vannak, akik önként lemondtak a házasságról... „Isten országáért”...

Ezt ugyan nem mindenki érti, de aki meg tudja érteni, értse meg!

Jézus szavaiból félreérthetetlen: nagy dolognak tartja, ha valaki le tud számolni a parázna bűnökkel. Ám még nagyobb do-

log, ha le tud mondani a házasságról is. Nem azért, mert nincs kedve hozzá, hanem a „mennyei országáért”... Isten iránti szeretetből. Hangsúlyozottan ajánlja Jézus az önmegtagadó életet, a „szűzi tisztaságot”. Mivel az emberek legnagyobb százaléka erre gyalázkodással felel... a legenyhébb kifejezés ez a szó: „hülyeség” – azért Jézus kiegészítette: ezt ugyan nem mindenki érti meg, de aki föl tudja fogni, fogja fel... értse meg!

Pál apostol ehhez a krisztusi tanításhoz fűzi elmélkedését. Megmondja miért nagy dolog a szűzi tisztaság. Akinek felesége van arra gondol, hogy tessék feleségének. Akinek nincsen házastársa, arra gondol, hogy Isten előtt kedves legyen, tessék az Úrnak, szent legyen testben-lélekben.

Még egy kiegészítő tanítást ad Pál apostol:

Ha valaki nem tudná megtartóztatni magát a parázna bűnöktől, az ne válassza a „szűzi tiszta életet”, hanem lépjen házasságra. Jobb ugyanis házasságot kötni, és így kielégíteni az érzelmi vágyakat, mint a parázna bűnök miatt égni és a kárhozatba kerülni. (I. Kor. 7, 9.)

* * *

Vonaton utazva beszélgettem egy fiatalemberrel. Valami furcsa bizalom támadhatott benne, mert kérdés nélkül kiteregette az életét. Feleségül vett egy leányt, akinek volt már gyermeke. Jól-rosszul együtt élnek. Beszélt egy gyárimunkás leányról, akinek udvarol. Egy brigádvezető asszonyról, aki tetszik neki, „éjjeli pillangókról, akik berúgott állapotban kifosztották, elvitték pénzét, ruháját, csizmáját. – Hirtelen közbevágtam: akkor maga nem szereti a feleségét! Kissé akadozva válaszolt: szeretem őt, ha együtt vagyunk... Aztán meg, mit tudom én, mit csinál akkor, amikor nem vagyok otthon!

Ez a fiatalember bebizonyította azt, amit egyébként is ismerünk a mai életéről. Tele van paráznasággal, házasságtöréssel, hűtlenséggel. A házastársak saját életüket tönkreteszik, és nem akarják észrevenni, önmaguknak ártanak a legtöbbet. Így szinte lehetetlen megszerezni és megtalálni az élet boldogságát, mely csak a tiszta életből, szeretetből és hűségből fakadhat.

* * *

Nagyon sokat kell imádkoznunk arra a szándékra, hogy legyőzhessük a parázna bűnöket és kísértéseket. Arra a szándékra is kell imádkoznunk, hogy fiaink és leányaink tiszták legyenek, és mindannyian szeplőtlen lélekkel tudjunk szolgálni Istennek.

32. Amit Isten összekötött, ember el ne válassza !

Francesca da Rimini, Malatesta János felesége volt. A jelek szerint nem túlságosan szerette férjét. Inkább férje öccsével, Malatesta Pállal szórakozott. Eleinte csak beszélgettek, később pajzán történeteket olvsgattak. Végül annyira jutottak, hogy az asszony megszegte a hitvesi hűséget. A férj váratlanul meglepte őket és végzett velük.

Dante Isteni színjátékában, költői látomásában Francescát a kárhozatban látta. Ha a feleség, könnyelmű viselkedésével megszegte a hitvesi hűséget, nem is kerülhetett máshová, mint a pokolba. (Inferno 5.)

* * *

Dante nem önkényesen találta ki a hűtlen feleségnek járó büntetést. Nem költői túlzás nála a házasságtörőnek járó kárhozat. Tudomásul kell vennünk azt, amit Isten VI. és IX. parancsolatában találunk: aki vét a hitvesi hűség ellen, nem számíthat másra csak a kárhozatra.

A házasságtörés nagyon súlyos bűn

Ismételten idéznünk kell Dávid király bűnét. Döbbenetes Isten üzenete, amit Náthán próféta mondott a királynak: „Felkentelek Izrael királyává, neked adtam mindent. Miért vetted hát semmibe az Úr szavát, miért cselekedtél rosszat? Miért követtél el házasságtörést, amit még gyilkossággal is tetéztél? ezért bűnhődni fogsz. Nem távozik el a baj tőled, és családodtól. Gyermekek is meghal, mert házasságtörést követtél el.” (I. Sám 11. fejj.)

Az ószövetségi törvény szigorúan büntette a hűtlenséget. Halál és, megkövezés volt a kiszabott büntetés. A törvény nyomatéko-

san érzékelteti ennek a bűnnek a súlyosságát: „Ne tegyétek magatokat tisztátalanná a házasságtörés által, mint ahogy tisztátalanná lettek a nemzetek. A házasságtörés által lett tisztátalanná a föld, melynek bűneit számonkérem. (III. Mózes, 18, 24.) Isten tehát nemcsak az egyes embereket, hanem a népeket is megbünteti emiatt a bűn miatt. Nyilván azokat a népeket, ahol gyakori a házasságtörés bűne.

A Példabeszédek könyvében találjuk: „Ne engedd, hogy idegen asszony elcsábítson, saját vermedből idd a vizet, légy hű ifjúkorod feleségéhez. (5. feje.) „Vehet-e ember tüzet öléebe úgy, hogy ruhái meg ne égjenek? Járhat-e valaki izzó parázson úgy, hogy talpát meg ne perzselje? Aki házasságtörést követ el, nem marad büntetlen!” – A Szentírás nagyon kemény kifejezést használ a házasságtörő emberre: „Aki hallgat a csábításra, olyan, mint a vágóra vitt marha!”

Az újszövetségi Szentírás nemcsak megerősíti az ószövetségi törvényt, hanem bizonyos pontokban kiegészíti: Nemcsak a cselekedet bűn, hanem már a kívánság is házasságtörés. Bűn minden könnyelműség és pajzánkodás. Bűn minden vágy, ami nem a saját házastársra irányul. Házasságtörés jellege lehet az egyedül elkövetett bűnöknek is.

A házasságtörésnek szomorú következményei vannak

Akár a Szentírást vizsgáljuk, akár mindennapi életünket, a szomorú következményeket mindenütt megtaláljuk.

Elsősorban a házasságtörő lelkében, meggyöngül, sőt elvész a hit. A bűnös ember többre becsüli a bűnt, mint Istent. Így a bűn lassan kiöli lelkéből a hitet. . . és az Istenhez való ragaszkodást is.

A házasságtörő lelkében elvész, sőt meghal az Isten iránti szeretet. Meghal a házastárs iránti szeretet is, és helyét a gyűlölet foglalja el. – Az ilyen embernek nem használ a szentségekhez járulás. Aki bűnös szenvedélyétől nem akar szabadulni, az hiába gyónik, hiába kér és kap esetleg feloldozást, nem ér vele semmit. Szentáldozásai pedig szentségtörések, mert bűneitől szabadulni nem akar.

A hűtlen embernek a jelleme is megromlik. Szünet nélkül hazugságok hálójában él. Hazudik hitvestársának, gyermekeinek. Állandóan ideges, veszekedő, nem bír magával. Mindenkit gyűlöl, mert „jogosan” feltételezi, hogy jellemtelensége és hűtlensége miatt, lenézik és megvetik őt. – Ha pedig egy ilyen ember elhagyja azt, akinek örök hűséget esküdött, távozását követi gyermekei árvasága, feldúlt családi élet, s kétségbeejtő boldogtalanság.

A társadalom a végső bomlás útjára lép akkor, amikor tagjai nemcsak azzal vétkeznek, hogy házasságtörők..., hanem már nem is házasodnak, hanem csak úgy együtt élnek.

A házasságtörés súlyos következményeire az egyik legmegdöbbentőbb példa: VIII. Henrik angol király. – Arra kérte a pápát, hogy mondja ki a 19 évvel előbb kötött házassága érvénytelenségét. Az ilyenkor szokásos házassági pert megindították. A hosszú tárgyalások eredménye: a király házassága Aragóniai Katalinnal érvényes, amit az is bizonyít, hogy 19 éven át látszólag boldog családi életet éltek. – A király elindult a lejtőn. Először csak a feleségét zavarta el. Ettől kezdve úgy viselkedett, mint egy örült. Összesen hat felesége volt. Hármát kivégeztetett, kettőt elzavart. Vak szenvedélye miatt kivégeztetett 20 püspököt, 600 papot és sok hívőt. Mindez házasságtörése miatt történt.

A szentségi házasság formája

Sokat vitáznak fölötte, mire van kötelezve egy katolikus jegyespár. Elég-e nekik a pusztán polgári kötés, vagy egyházi-templomi esküvőre is kötelezve vannak, hogy házasságuk Isten előtt is érvényes házasság legyen?

Az államhatalom megköveteli: ha valaki államjogilag érvényes házasságot akar kötni, a hivatalos tanácsi szerv előtt kell nyilatkoznia... két tanú jelenlétében! Ez a polgári házasság, melynek nagy jelentőségű jogi következményei vannak a család, és a gyermekek védelmében.

Ugyanígy Egyházunk is előírja: ha valaki Isten előtt érvényes, szentségi házasságot akar kötni, annak az Egyház képviselője és két tanú jelenlétében kell nyilatkoznia. Ez az egyházi házasság.

ságkötés, melynek lelki-kegyelmi hatásai vannak: tehát szentség. Amennyiben katolikus hívő mellőzné ezt a vallásos kötelezettséget, vétene Isten VI. parancsolata ellen.

* * *

Strauss János operettjében Barinkay Sándort, a cigánybárót felelősségre vonja az „erénybizottság” elnöke: ki eskette össze őt Szaffival, a cigányleánnyal, kik voltak a tanúk? Barinkay érzelmesen énekelve adja meg a feleletet:

– Ki esketett? – Az égen egy fülemüle szállt és énekelt.

– Kik voltak a tanúk?

– A ragyogó csillagok és két kelepelő gólyamadár!

Ma az emberek nagy százaléka ugyanezen a véleményen van. Amikor Isten VI. és IX. parancsolata fölött elmélkedünk, meg kellene értenünk, hogy a házasságkötés kérdése nem a fülemülére és nem a kelepelő gólyamadárra tartozik. Államjogi szempontból a megbízott tanácsi szervekre tartozik. Természetjogi szempontból a pogányok házassága érvényes lehet, de ha katolikus ember házasodik, házassága kötelezve van a magasabb színvonalra, tehát csakis természetfeletti magasságokban lehet büntelen és ezt úgy mondjuk, hogy szentség, tehát az Egyházra tartozik.

A boldog házasság titka

Amikor boldog házasságról beszélünk, nem édeskés, szirupos, látszat boldogságról van szó. A boldog házasság fogalmához feltétlenül hozzá tartozik:

a testi – szellemi – lelki egység. . .

mely széttephetetlenül összeköti a házastársakat,

egymásban és egymással találják meg életük boldogságát,

és így lehetetlenné lesz számukra a házasságtörés.

Pál apostol is emlegeti a kölcsönös szeretetet. (I. Kor. 7. fej.) Különösen azt magyarázza, hogy a házastársak tegyenek eleget házastársi köteleességüknek. . . „Ne tartózkodjatok egymástól, legfeljebb közös akaratból egy időre, hogy az imádságnak éljete, azután ismét keljete össze, hogy a sátán meg ne kísértse tite-

ket.” – Ezekben a szavakban megtaláljuk azt a gondolatot, hogy úgy is lehet vétkezni a VI. parancs ellen, ha valaki nem tesz eleget házastársi kötelességének.

A boldog házasság leglényegesebb kelléke – Szent Ambrus szerint – a vallás, és a hozzá kapcsolódó istenszeretet.

XI. Pius ugyanezt magyarázza nekünk a keresztény házasságról kiadott körlevelében. – Boldog lesz az a házasság, melyben a házastársak egymás iránti szeretetüket, az istenszeretetből merítik, s a házastársak erkölcsi életét a Tízparancsolat szabályozza. Minél jobban szeretik Istent, annál nagyobb lesz egymás iránti szeretetük.

* * *

Amit Isten egybekötött, ember el ne válassza!

Isten akarata: „Szentek legyetek!”

A VI. parancsolat célja, hogy segítsen nekünk ebben a megszentelődésben. Isten azt akarja, hogy tiszták és szentek legyünk akkor is, ha egyedül élünk. . . , akkor is, ha házasságot kötöttünk.

33. Menekülés a mocsárból

A Szantírás említi, hogy Noé volt az, aki először jött rá, hogyan lehet a szőlőből bort készíteni. A szőlő levét kiperéselte, a lé megserjedt, és borrá lett. Noé nem ismerte ennek az itálnak az erejét, sokat ivott belőle, mert jól esett neki. Emiatt lerészegedett, és ebben az állapotában meztelenül feküdt sátrában. Egyik fia, Kám, tisztelenül és szemérmetlenül beszélt apjáról, amikor meglátta őt. Csúfolta meztelenségét, és örömét találta az otromba beszédben. Noé másik két fia tisztességesen viselkedett. Arcukat elfedték és betakarták atyjuk meztelenségét. – Amikor Noé magához tért, és meghallotta fia csúnya viselkedését, megátkozta őt. Emiatt Kám átkozott lett Isten színe előtt is, szemérmetlen viselkedése és lelkülete következtében.

A Szentírás Kám személyében olyan embert mutat nekünk, aki tele van paráznasággal. Ennek a fiatalembernek a parázna gondolkodása azonban eltörpül a mi világunk szemérmetlensége mellett. A parázna gondolkodás kétségbeejtően megfertőzte a

világot. Nemcsak az a baj, hogy az emberek rabjai lettek ennek a szenvedélynek, nagyobb baj a szégyenkezés hiánya, vagy amint a Szentírás mondja: már pirulni se tudnak! Hiányzik a ma emberből minden szégyenkezés:

- a társadalmi szégyenkezés (illem)
- az erkölcsi szégyenkezés (erkölcsi törvények)
- a szexuális szégyenérzet (meztelenség, testi vágyak)
- a tisztaság erényét semmibe veszik.

A mai ember gondolata az érzéki vágyak kielégítése körül forog. Olyan ez a világ, mint egy mocsár, mely minden szépet, és tisztát elnyel.

Hogyan lehet szabadulni ebből a mocsárból?

Fegyelmezett életre van szükség!

Pál apostol a sportolók, versenyzők példáját emlegeti. A versenyhez teljes erőfeszítésre van szükség. A versenyzőnek tartózkodnia kell mindentől, ami gyengítené őt. – A lelki élet versenyében is ilyen „teljes erőfeszítésre” van szükségünk, ha győzni akarunk a szemérmatlenség elleni küzdelemben. Szükségünk van arra, amit így szoktunk megjelölni: *fegyelmezett élet!* (I. Kor. 9. fejj.)

Sirák fia könyve is ajánlja nekünk ezt a fegyelmet. (23, 22.) Beszél a heves érzéki vágyról, mely olyan, mint az égő tűz. Az égő tűzre pedig vigyázni kell. Az érzéki vágyakra is vigyázni kell. Így imádkozik a könyv szerzője: „Távoztasd el tőlem, Uram, a test kívánságát, ne vegyen erőt rajtam a fajtalan vágy, ne engedj át engem a szemérmatlenségnek.” Sirák fia könyvében még ezt is megtaláljuk: „A szemérmetlen beszéd, halált érdemel!”

Izaiás próféta szerint, az a legnagyobb bűn, amikor egy ember nemcsak rabja az érzékiségnek, hanem még dicsekszik is bűneivel, mint tették Szodoma lakói.

Így nem szorul magyarázatra Pál apostol figyelmeztetése: „Keresztény emberhez nem méltó semmifele ocsmányság, sem pedig kétértelmű beszéd”. (Ef 5, 4.)

* * *

Miben legyünk fegyelmezettek?

Az erények között az egyik legfontosabb a mértékletesség ételben-italban, és általában a szenvedélyekben. Aki nem fékezi magát vágyaiban, nehezen szabadul a paráznaságtól. Pál apostol kifejezetten mondja: „Ne részegeskedjétek, mert a bor léhaságra vezet!” (Ef. 5, 18.)

Fegyelmeznem kell érzékszerveimet. Meg kell válogatnom mit nézek, mit hallgatok, mit olvasok. Ennek a fegyelmezettségnek olyan fokúnak kell lennie, hogy ne ismerjek kivételt. Legyek kész minden áldozatra lelki üdvösségem érdekében. Amint a Szentírás mondja: legyek hajlandó kezemet levágni, szemem kivájni. ., lelkem üdvösségét semmiféle földi előnyért nem adom oda.

Érzelmeimre is vigyáznom kell. Veszedelmes, ha valaki érzelmeire bízza magát. Az érzelem vak, a szív meggondolatlan. Baj, ha valaki nem az eszével, hanem a szívével akar gondolkodni. Ha valaki komolyan udvarol, ez nem jelenti azt, hogy mindent szabad. A kölcsönös nagyrabecsülés megkívánja, hogy mennyasszony és vőlegény ne kívánjanak egymástól olyat, ami a másikat testileg-lelkileg megalázná, vagy olyan cselekedetet, ami a másik lelkében megölné Isten kegyelmét. A tavaszi fagyok sok kárt okoznak a zsenge növényzetben. Ilyen fagyhoz hasonlítható a korai testi közeledés, ami a fiú és a leány lelkéből kiöli az egymás iránti nagyrabecsülést. Cinkostársak lesznek a bűnben. A fiú mással is fog próbálkozni, és a leánynak – nyilván – mással is szabad azt, amit egynek már megengedett. Az ilyen fiatalok hűtlenek lesznek egymáshoz, még mielőtt házastársak lettek volna. Amikor pedig elérkeznek az élet nehezebb pillanatai, keserű szemrehányást tesznek egymásnak, az elkövetett bűnök miatt.

Ápolnom kell a testi tisztaságot is. A testi tisztaság kihat a lélekre is. Ha szeretem magam körül a tisztaságot, akkor a lelki tisztaságot is szeretni fogom.

Ügyelnem kell arra is, kivel barátkozom, kivel beszélgetek szívesen. A barátkozás erősen befolyásolja jellemünket. Ezért emlegeti a közmondás: „Madarat tolláról, embert barátjáról lehet megismerni.” A másik közmondás szerint: „Ha valaki disznók közé megy, összesározzák...” Ugyanúgy, ha valaki piszkos erkölcsű emberek közé megy, nem maradhat tiszta.

Ha valóban fegyelmezett akarok lenni, használnom kell katolikus Egyházunk kegyelemeszközeit. A szentgyónás megszabadít az érzéki bűnöktől, a szentáldozásban a tiszta lelkek kenyerét kapom, és a Szűzanyát is tisztelnem kell, aki a tiszta lelkek pártfogója.

Határozottan törekedjünk az életszentségre (I. Tessz. 4, 2.)

Úgy igaz, ahogyan a költő mondta: „A világ mocsár és fürtelem!”... Megnézzük az újságokat, képeslapokat, könyveket... mocsár és fürtelem! – Megnézzük a mozi, a színházat... mocsár és fürtelem! – Megnézzük a szétdúlt családokat, válásokat, házastársi hűtlenséget... mocsár és fürtelem! – Megnézzük a rendőri jelentéseket... mocsár és fürtelem!

Hosszú nyomozás után elfogtak valakit, aki jómódban élt, háza volt, családja, gyermekei. Mégis asszonyoknak–lányoknak udvarolt, és udvarlásai közepette időről-időre gyilkolt. Áldozatait a Tiszába és a Körös folyóba dobta.

Arról is hírt adtak az újságok, hogy egy fiatalember sorra gyilkolja egy leányszállás lakóit, hogy vágyait kielégíthesse. Elfogták, és halálra ítélték őt. De beteges vágyaival meggyilkoltaknak a földi igazságszolgáltatás nem tudott elégtételt adni.

Az újságok beszélnek anyákról, akik gyermeküket eldobják maguktól. Beszélnek szülőkről, akik gyermeküket halálra kínozzák. Asszonyokról, lányokról is hallunk, akik bűneik gyümölcsét hidegvérrel elpusztítják.

Valóban igaz: ...mocsár és fürtelem...

* * *

Pál apostol ezzel szembe állítja: „Isten akarata a ti megsejtesedésetek”. Kiegészíti: „Tartóztassátok meg magatokat a paráznaságtól... a test nem a paráznaságért van!” (I. Kor. 6, 13.) Azt is mondja: „Paráznaság, és semmiféle tisztátalanság, szóba se jöjjön köztetek, amint szentekhez illik!” (Ef 5, 3.)

Halljuk meg Jézus határozott követelését: „Akarom, tisztulj meg!” (Mt 8, 3.) Ezt a mondatot a belpoklosnak mondta Jézus,

de a „lelki poklosoknak” is mondja, ismételteti. Az sem véletlen, hogy az idézett szavak, olyan szigorúan hangzanak, mert amíg nem vagyunk tiszták, addig nem lehet szó istenszeretetről. – Itt is érvényes Jézus gondolata: „Senki két úrnak nem szolgálhat!” Aki Isten szolgája akar lenni, az nem lehet a parázna bűnök rabszolgája.

Ime a mocsárból menekülés lehetősége: „Szentek legyetek!” és „Tartóztassátok meg magatokat a parázna bűnöktől!”

Az elmélkedést segítő gondolatok

1. Lelki tisztaságunk megőrzésében, mely erények lehetnek segítségünkre?

Elsősorban szükséges az istenszeretet: „mindennél, és mindenkinél jobban”. Szükséges a hűséges istenszolgálat, és ha tudok mindenről megelégedve dolgozni, nem lesz időm bűnt elkövetni.

2. Lehet-e győzni a kísértésekben?

Az úgynevezett közelebbi kísértésekben, amikor szándékosan keresem a bűnalkalmakat, nehezen fogok megmaradni Isten kegyelmében. Ha van erőm a kísértést eltávolítani, ha menekülök, akkor mindig győzhetek. A lényeges, hogy Isten mindig többet jelentsen nekem, mint a bűn.

3. Aki csintalankodik, elvész!

Nehéz elképzelni, hogy erős maradjon valaki, aki szándékosan veszedelemnek teszi ki magát, élvezettel ropja a sikamlós táncokat, falja a parázna irodalmat, filmeket, szereti a meztelenséget, és a fogyatékos öltözködést, engedi a tisztességtelen viselkedést, keresi a veszedelmes barátkozásokat.

4. Aki undorodik a bűntől, nem fog vétkezni!

5. Aki Isten örömét keresi, meg is fogja találni!

34. „Ne lopj !”

Tóbiás – a Szentírás szerint – jó módú volt, amikor azonban megvakult, szegénnyé lett. Nemcsak azért lett szegény, mert vak-sága miatt elmaradt a jövedelme, hanem amiatt is, mert sokat

jótekönykodott. Annyira elszegényedett, hogy feleségének is munkát kellett vállalnia, hogy a családot el tudja tartani.

Az asszony munkahelyén kecskegidát kapott ajándékba. Hazavitte az állatot. Tóbiás meghallva a kecske mekegését, nagyon megijedt, mert nem tudta hogyan került az a házukba. Arra gondolt, hátha lopott jószág. Hiszen ők annyira szegények, hogy nem tudnának megvenni egy állatot. – Tóbiás érzékeny lelkiismerete azonnal megszólalt: vigyázzatok, mondta feleségének, nehogy lopott jószág legyen. Ha lopott állatot tartanánk meg, Isten megbüntetne miatta.

* * *

Isten tőlünk is ilyen érzékeny lelkiismeretet kér. Azt követeli, hogy ilyen érzékeny lelkiismerettel valósítsuk meg életünkben Isten VII. parancsolatát. Ne vegyük el azt, ami a másé. Soha senkit meg ne károsítsunk. Idegen jószág ne tapadjon a kezünkhöz! Isten „tisztá kezét” kíván tőlünk.

Ki vétkezik Isten VII. parancsolata ellen?

A parancs így hangzik: „Ne lopj!”

Arról mondjuk, hogy lop, aki a tulajdonos akarata ellenére elveszi azt, ami a másé. Ami nem az enyém ahhoz nem szabad hozzányúlnom. Ha mégis elveszem bünt követek el.

A Szentírás felsorolja a VII. parancs elleni bűnöket:

„Ne lopjatok. Ne csalja meg egyik a másikat. Ne kövessetek el jogtalanságot, mértékben, súlyban.” (III. Mózes 19, ... 35.)

„Ha valaki barmát a máséra engedi legelni, mezejének és szőlőjének a javával fizessen, a kár becslése szerint.” (II. Mózes 22, 5.)

„Ha pénzt adsz kölcsön felebarátodnak, ne szorongasd őt, mint az uzorás. Ha kölcsönkérsz valamit, add vissza naplemente előtt.” (II. Mózes 22, 25.)

„Utálja az Úr, a hamis mérleget”. (Péld. 11, 1.)

„Többet ér a kevés – becsületességgel, mint a dús jövedelem, – igazságtalansággal” (Péld. 16, 8.)

Milyen bűnöket tilalmaz ez a parancsolat?

Elsősorban tilalmaz minden lopást, károkozást.

Vétkezik az is, aki segít a lopásban, károkozásban.

Vétkezik az, aki a kölcsönkért tárgyakat nem adja vissza.

Vétkezik, aki adósságát nem fizeti meg.

Aki rossz pénzzel fizet.

Aki rossz árut ad el, vagy árdrágítást követ el.

Aki a talált tárgyat nem adja vissza ismert tulajdonosának.

Vétkezik a pazarló édesanya.

Vétkezik az édesapa, aki családjáról nem gondoskodik.

A családfő, aki keresetét egyéni szórakozásra költi.

Vétkezik a gyermek, aki szüleitől lop.

A legnagyobb bűn, ha valaki a jogos és igazságos munkabért nem fizeti meg annak, aki a megrendelt munkát rendesen elvégezte.

Tolvaj, aki titokban lop.

Rabló, aki erőszakkal vesz el valamit.

Csaló, aki csalafintasággal veszi el a másét.

Isten megbünteti a vétkeket

Az ószövetségi Szentírás pontosan meghatározta a lopásért járó büntetéseket. Ha valaki egy marhát lopott, öt más barmot kellett visszadnia a tulajdonosnak. Ha valaki éjjel lopott, szabad volt megölni őt. Ha a tolvaj nem tudta megtéríteni a lopott jószág értékét, rabszolgaként eladták őt, és így kellett vezekelnie. Általában kétszeresen, sőt esetenként négyszer annyit kellett téríteni a lopott jószágért. (II. Mózes 21–22 fejelet.)

Ákáb és felesége, Jezabel, halállal bűnhődtek, mert erőszakkal megszerezték Nábot szőlőjét.

Júdás sorsa a legszomorúbb, ő a folyamatos lopkodással vesztette el Isten kegyelmét. Először csak keveset vett el, később már többet. Végül megállapítja róla a Szentírás: áruló lett, mert tolvaj volt!

A legveszedelmesebb ebben a bűnben az, hogy a lopkodás mértéke szerint, Isten lassan megvonja kegyelmét attól, aki nem akarja elhagyni ezt a bűnt. A közmondás is azt emlegeti: „Aki a lopkodásokat nem hagyja el, a szentgyónást fogja elhagyni!”

Vagyis a tolvaj hamarosan kerülni fogja a gyóntatószéket és a templomot is.

Miért nehéz a lopást megbánni?

A katekizmus szerint bocsánatot nyerhet az, aki megbánja bűnét, és megígéri, hogy többé nem követi el.

A lopás esetében ez a bánat nem elég. Nem elég megbánni, hogy loptam, amit loptam vissza kell adnom jogos tulajdonosának. Nem elég megbánni, hogy valakit becsaptam, az okozott kárt jóvá kell tennem. (Olcsóbb anyagból készítettem a ruhát, drágábbat számoltam, – fát adtam el, és lecsaltam egy-két mázsát, – 32 órát dolgoztam, de 40 órát számoltam el.) Nem elég tehát sajnálni az elkövetett bűnt, az okozott kárt meg is kell téríteni! Bármilyen kárt is okoztam.

A Szentírásban találunk erre példát. Zakkeus, a vámos, házában vendégül fogadta Jézust. Elfogta őt a bánat, és ezeket mondta: Uram, sajnálom, hogy sok embert becsaptam. Akiről tudom, hogy megkárosítottam őt, négyszeresen megfizetem a kárát. Tehát Zakkeus nemcsak egyszerűen megbánta lopását, becsapásait, hanem hajlandó volt az okozott károkat megtéríteni..., Jézus ezért fogadta el bűnbánatát.

Ez az, amire az emberek nem szívesen vállalkoznak. Az eltulajdonított értékeket nem hajlandók visszaadni, az okozott kárt nem hajlandók jóvá tenni. Tudomásul kell vennünk, hogy a VII. parancsolat ellen elkövetett bűnökre csak akkor nyerhetünk bocsánatot, ha térítünk! A Szentírás világosan megmondja: „A kárt a becslés szerint meg kell térítenünk.”

A VII. parancsolat ereje és hatékonysága ebben a térítési kötelezettségben van. Ennek erejével – üzletileg szólva – a lopás tiszta ráfizetés! Ha négyszeresét kell visszafizetnem annak, amit loptam, akkor a lopásban „nincs fantázia”. Nem érdemes lopni. Nem kifizetődő!

Lelki szempontból még inkább értelmetlen a lopás. Általa elvesztem Isten kegyelmét. Kockára teszem lelkem üdvösségét. Elveszthetem az örök boldogságot. Erre is csak ezt mondhatjuk: nem érdemes, nem kifizetődő!

* * *

Így megértjük, miért ajánlja Jézus az igénytelenség erényét. „Boldogok a lelki szegények”, vagyis az igénytelen emberek, akiknek nem kell mások tulajdona, pénze, vagyontárgyai, és senkinek sem okoznak kárt, senkit sem csapnak be, „tisztá a kezük”.

Tiszta kezet, és érzékeny lelkiismeretet adjon nekünk Urunk és Istenünk.

Az elmélkedést segítő gondolatok

Az igénytelenség, vagy inkább a túlzó igényesség és vagyonszerzési vágy, ma nagyon divatos, és mindenkiben feltámadhat. Nagyobb baj, ha valakiben a túlzó igényesség mellett, feltámad a vagyongyűjtés igénye, a könnyelmű költekezés igénye, a kizsákmányolás, és szipolyozás bűne. – Ezért felteszem magamnak a kérdéseket?

Előfordul-e hogy lopok? – Lehet, hogy enyhítem a kifejezés erejét. Így mondom: elvettem a másét, vagy: van nálam valami, ami nem az enyém, stb. Akárhogyan is mondom, a lényeg mindig ez: loptam!

Szoktam-e másoknak kárt okozni? – Ez esetben tudomásul kell vennem, hogy az okozott kárt meg kell térítenem.

Nagyon árulkodó hibánk, ha valaki folyton kölcsönkér, adóságokat csinál. Ez lehet pénz, lehet talán egy könyv, vagy egyéb fölszerelés.

Az emberek nagy része harácsol. Ez azt jelenti, hogy mindent összegyűjtöget, azt is, amire nincsen szüksége.

* * *

A VII. parancsnak van pozitív értelme is: ha rendelkezem anyagi javakkal, kötelességem a rászorulókon segíteni. Sajnos az emberek ma ebben súlyosan hibáznak. Az embereknek, különösen a fiatalságnak fontos a szép lakás, bútor, a motor, a hűtőszekrény, a TV, a nagy vendégeskedés, az eszem-iszom stb., ugyanakkor a legközelebbi hozzátartozóik nagy ínségben élnek.

A Szentatya Cagliari városában részt vett a Mária-ünnepségeken. Elvitték őt a cagliari nyomornegyedbe. A riporter úgy készítette el fényképét, hogy a pápa feje fölött TV antennák tömege látható. Nekem az járt az eszemben, hogy itt valami nem lehet igaz. Ha nyomornegyed, akkor a TV antennák tömege érthetetlen.

* * *

Ez az elmélkedés búzdítson minket embertársaink anyagi javainak a tiszteletben tartására, és az igénytelenség szeretetére.

35. Az anyagi javak birtoklása és felhasználása

A gazdag ifjú kérdezte a Názáreti Jézustól:

- Jó Mester, mit kell tennem, hogy elnyerjem az örök életet?
- Tartsd meg a parancsolatokat! – hangzott a válasz.
- Mind megtartottam gyermekkorom óta, még mit tegyek?

Jézus nagy szeretettel válaszolt az ifjúnak:

– Valami még hiányzik neked: menj, add el amid van, és árát oszd szét a szegények közt, így kincsed lesz a mennyben. Aztán jöjj, és kövess engem.

E szavak hallatára az ifjú elszomorodott, és leverten távozott, mert nagy vagyona volt.

Jézus körülnézett, és ezeket mondta tanítványainak: milyen nehezen jut be a gazdag Isten országába!

A tanítványok megütköztek Jézus tanításán, bizonyára azért, mert ők is ragaszkodtak a földi javakhoz. Jézus azonban egyik korábbi tanításával még jobban meglepte őket:

Nehéz a vagyonban bízóknak bejutni az Isten országába.

Könnyebb a tevének átmenni a tű fokán, mint a gazdagnak Isten országába jutni.

A tanítványok ijedten kérdezték egymástól:

Hát akkor ki üdvözülhet?

Akkor nincs senki, aki bejuthat Isten országába?

Jézus végső megállapítása ez volt:

Az emberek számára ez megvalósíthatatlannak látszik...

Isten kegyelmével azonban minden lehetséges! (Mk. 10, 17 és 27.)

* * *

Isten VII. parancsolatával kapcsolatban egyik nagyon lényeges kérdés: milyen szerepe van az anyagi javaknak az ember életében? Az ifjú, akivel Jézus beszélgetett, rendes ember lehetett. Jézus szeretettel beszélgetett vele, és az ifjú is így mertte mondani: Isten parancsait gyermekkorom óta megtartottam. – Egyetlen hiba volt lelkében: az anyagi javakhoz való ragaszkodás.

A VII. parancsolatról elmélkedve beszélnünk kell arról, mit kíván tőlünk Isten az anyagi javak birtoklásának és felhasználásának kérdésében.

Az anyagi javak birtoklása

A teremtéskor Isten mindent az embernek adott: a tenger halait, az ég madarait, minden állatot, fát, fűvet... , az egész földet. Ezeket a javakat úgy kapta az ember, hogy saját tulajdonának tekinthesse azt, amire szüksége van. Ez a tulajdon-jog anynyira világos, hogy az állam törvényei is védik. – Ez az értelme Isten VII. parancsolatának: „Ne lopj!” – Ne vedd el azt, ami nem a tiéd. Ne nyúlj ahhoz ami a másé. A Szentírás külön emlegeti: nemcsak elvenni nem szabad ami a másé... , megkívánni se szabad! (Ex. 20, 17.)

Lényeges: az ember saját tulajdonának tekintheti azt, amire szüksége van! Lényeges az is: az értéktárgy megszerzése csak becsületes úton történhet. Aki hamissággal, vagy becstelenséggel szerez meg valamit, soha sem tekintheti magát jogos tulajdonosnak. A szerzés becsületes módja: munka, vétel, csere, örökség, ajándékozás. – Nem lehet elfogadni a birtoklásnak azt a módját, amikor valaki mérhetetlen vagyont gyűjt mások megrövidítésével.

A II. Vatikáni zsinat kifejezetten követeli az óriási gazdasági-szociális különbségek megszüntetését! (Egyház és Világ, 66. fej.) A zsinat hivatkozik az igazságosságra és egyenlőségre. Lehetetlen állapotnak mondja, ha egy társadalomban az egyesek és a családok sorsa bizonytalan és nyomorúságos. A teremtett világ javait minden ember használatára adta Isten. A javak elosztása történjék az igazságosság és szeretet szellemében. (69. fej.)

Az anyagi javak birtoklásának veszedelmei

A Szentírás beszél az anyagi javak birtoklásának előnyeiről. A Példabeszédek könyvében találjuk ezt a mondatot: „A gazdagnak erős vára a vagyona, a szegénynek minden baj forrása a nyomorúsága!” (10, 15.)

Gyakrabban szól a Szentírás az anyagi javak birtoklásának a veszedelmeiről. Halljuk Jézus szavait:

„Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön.” (Mt 6, 19.)

„Mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelke kárt szenved!” (Mt 16, 26.)

„Jaj, a gazdagoknak!” (Lk 6, 24.) – kiáltotta Jézus.

Júdás példája örök példa marad arra, milyen veszedelmesek az anyagi javak: a pénz Júdásból, Krisztus apostolából, árulót formált.

Jézus tanítása szerint az anyagi javak önmagukban nem volnának rosszak. Az ember akkor romlik el, amikor rendetlenül kezd ragaszkodni azokhoz. – A példabeszédbeli dúsgazdag, nem amiatt lett gonosz, mert gazdag volt. Kárhozatra méltó lett, mert nem törődött Istennel, nem törődött lelke üdvösségével, egyedül az evilági örömök és élvezetek töltötték be életét. Vagyis a gazdagság, és jómód akkor lesz rossz és veszedelmes, amikor eltérít minket Isten szeretetétől. – Ezért mondta Jézus a hegyi beszédében: „Boldogok az igénytelen emberek, mert övék a mennyek országa.” Azoké a mennyek országa akik nem a földi javakhoz ragaszkodnak, hanem Istenhez. – Valaki egy hosszú élet tapasztalata után mondta e súlyos megállapítást: „A földi javak, vagyon és gazdagság... olyan veszedelmes lehet, mint a légynek a méz, melybe beleragad.”

Az anyagi javak birtoklása lelkileg hasznos is lehet

A javak birtoklása nem lesz veszedelmes akkor, ha embertársaink megsegítésére használjuk fel. Példákat találunk bőven a Szentírásban:

– Az irgalmas szamaritánus résztvevő szeretettel segített azon az emberen, aki a jerikói úton rablók kezébe került. Bekötözte se-

beit, szállására vitte, gondot viselt rá, sőt gyógyítási költségeit is kifizette.

– Lévi, a vámos: kezdetben rabja volt a pénznek, sok embert becsapott, megkárosított. Jézussal való találkozása után a pénz nem érdekelt, és biztosra kell vennünk, hogy visszafizetett azoknak, akiket megkárosított.

Az ítélet napján Jézus elsősorban nem azt fogja számonkérni tőlünk mennyit imádkoztunk, vagy hány rózsafüzért mondtunk el napjában. Helyette kérdéseket tesz föl:

Éhes voltam, adtatok enni?

Szomjas voltam, adtatok inni?

Vándor voltam, befogadtatok?

Mezítelen voltam, felruháztatok?

Beteg voltam, meglátogattatok engem?

Mindezen kérdésekben a lényeg: az anyagi javakat, evilági értékeket embertársaitok megsegítésére használtátok-e fel?

Mindenkit megáld az Úr, aki irgalmasságot cselekszik!

Szerezzelek barátokat a hamis mammonból

Az egyik vicclapban a karikaturista szép, kastélyszerű házat rajzolt, és a homlokzatára felírta: Lopta-lak! Ezzel azt akarta kicsúfolni, hogy a házak és egyéb vagyontárgyak egy része, gyanús forrásból származik.

Elmélkedésem alkalmával feltehetem magamnak a kérdést, hogyan jutott birtokomba mindaz, amivel rendelkezem? Talán nincs sok vagyontárgyam, de kutathatom, tisztességes vagy tisztességtelen úton jutottam-e birtokába. – Persze az elmélkedés itt nem fejeződhetik be. Ha rájöttem, hogy valami nem rendes úton jutott hozzám, akkor is el kell tőle válnom, ha vérezne a szívem, mert nem akarok piszkos kézzel megjelenni Isten színe előtt.

Megemlítem a pereskedéseket is. Magán a pereskedésen is nagy átok van, de nincs áldás azon a vagyonon sem, amit esetleg peres úton szereztem.

Jó volna, ha megjegyeznénk magunknak: a Szentírás figyelmeztetését: Egyik kezed ne tudja, mit tesz a másik... Titokban tégy jót, és megkapod az élet nagy jutalmát!

36. Munkaadó és munkás

Jákob húsz éven át hűségesen szolgált Lábán házában és gazdaságában. (Gen. 31. fej.) Lábán nagyon gazdag ember volt, de nem volt tisztességes, mert kihasználta Jákobot, és sokszor becsapta őt. Tizennégy év múltán Jákob távozni készült, megelégtelve Lábán ravaszságát, de ez visszatartotta őt, és újabb szerződést kötött vele, egyben megígérte neki, hogy többé nem fogja becsapni. Az adott ígéret csak ígéret maradt, mert Lábán továbbra is azon törte a fejét, hogyan csaphatná be Jákobot. Állandóan változtatta a szerződés feltételeit, és a kialakult fizetést sem akarta megadni neki. Jákob meguntapósa rosszindulatát. Összeszedte családját és vagyonát, és titokban távozott. A feldühödött após a menekülők után ment, és üldözte őket egészen Gálaádig. Mivel Isten megtiltotta neki, hogy bárkit is bántalmazzon, csupán szidalmazta Jákobot és lopással vádolta meg. Jákob ekkor indulatosan válaszolt a vádakra:

Milyen bűnöm miatt üldöztél idáig?

Húsz esztendőn át hűségesen szolgáltam neked.

Vagyonodat az én munkám által szerezted.

Semmit sem loptam.

Ami kár ért téged, sajátomból térítettem meg neked.

Te azonban állandóan becsaptál.

Sohasem fizettél igazságos bért.

Tíz alkalommal változtattad meg fizetésemet.

Mindig a magad hasznát kerested.

Ha Isten nem segített volna, semmim se volna.

Úgy állnék most itt mezítelenül, mint egy koldus!

Jákob szavai a VII. parancsolat egy súlyos kérdésére utalnak: milyen legyen a munkaadó és munkás viszonya.

Melyek a munkaadó jogai?

Az első nagyfontosságú alapelv ebben a kérdésben: „Aki valami munkát el akar végeztetni, azzal dolgoztat akivel akar.” Azért érthető ez az elv, mert vannak furcsa jellemű emberek, akikben nem lehet megbízni. A munkaadó, aki gondos munkát

szeretne, nyilván azzal dolgoztat, akiről sejti, hogy rendes munkát fog végezni, s nem fogja megkárosítani.

Mivel a munkaadó fizet a munkáért, pontos és rendes munkát követelhet. Ez a joga annyira lényeges jog, hogy bíróilag is követelheti az egyezségben megrendelt és meghatározott munkát. Ezt a jogot mintha Jézus is elismerné – a talentumokról szóló példabeszédében, – ahol a királyi ember számon kéri a szolgálra bízott talentumokat.

A munkaadónak ahhoz is joga van, hogy figyelmeztesse a hanyag munkást. Nem köteles eltérni a lustaságot. Pál apostol azonban megjegyzi: „Ne fenyegetőzzetek.” (Ef 6, 9.) A munkaadó megteheti, hogy a hanyag munkással nem dolgoztat, de nem bántalmazhatja őt. XI. Pius pápa elítélte azokat a munkaadókat akik úgy vélik, hogy minden jövedelem az övék, a munkásnak nincs joga semmihez. – Ugyanakkor hibáztatja a munkásokat is, akik; néha – jogos panaszkodás alapján – túlozva kijelentik, hogy munkájuk minden gyümölcse kizárólag az övék. („Quadragesimo anno”, D. 2260.)

A munkaadó kötelességei

Megfelelő körülményeket kell teremtenie a munkához: be kell tartania a biztonsági és egészségügyi előírásokat. Gondoskodnia kell a munkások testi-lelki épségéről. Senkit sem lehet életveszélyes munkára kötelezni. Ha mégis el kell végezni a veszélyes munkát, azért magasabb bér jár.

A munkaadónak gondoskodnia kell a munkások lelki épségéről is. Nem szabad akadályoznia őket vallási életük gyakorlásában. Itt nemcsak arra gondolunk, amikor valaki gyötri a munkásait, miért járnak templomba, miért nevelik gyermekeiket vallásosan, miért gyakorolják vallásukat. Ide tartozik az a magatartás is, amikor a munkaadó (gyakran önmagát vallásosnak véelve) akadályozza munkásait vallási kötelességeik gyakorlásában. Vagy úgy, hogy megköveteli bizonyos munkák elvégzését a vasárnapi mise idején, vagy vasárnapi munkát követel tőlük, esetleg úgy is, hogy azt velük együtt végzi.

Ügyelni kell a munkahely erkölcsi viszonyaira is. Különösen ott ahol a női és férfi munkaerők együttesen vannak foglalkoztatva. A munkáltató vagy vezető nem élhet vissza azzal, hogy „fizet”, hiszen a munkáért fizet, és nem azért, hogy valakivel megtagadtassa az erkölcsi törvényeket. Aki igazgató, üzemvezető, brigádvezető, az sem élhet vissza hatalmával, követelheti a rendes munkát, de nem követelhet erkölcstelenséget.

A munkaadó kötelessége az is, hogy pontosan fizesse a munkabért. Az ószövetségi Szentírásban találjuk a figyelmeztetéseket, pedig akkor még nem volt munkavédelem... egyedül Isten védte a munkások jogait:

„Napszámosod bére ne maradjon nálad reggelig!” (Lev. 19, 13.)

„Napszámosod bérét azonnal fizesd meg, hogy ne kiáltson miatta az Úrhoz, és Isten megbüntessen téged.” (Deut. 24, 15.) Az újszövetségben Szent János apostol kárhoztatja a gazdagokat:

„A munkások bére, amit ti megdézsmáltatok, felkiált a seregek Ura fülébe.” (5, 4.)

A munkás jogai

Joga van az igazságos, és méltó bérhez. (Mt 10, 10.) Olyan bérhez van joga, amelyből önmagát és családját el tudja tartani. A Római katekizmus szerint: aki nem fizeti meg a munkás bérét, az rabló! XIII. Leo pápa szintén beszél arról, mekkora legyen a bér. Szerinte a bér egyik feladata: legyen a munka ellenértéke! A másik feladata: teremtsen bizonyos kiegyenlítődést szegény és gazdag között... Ezért, ha a munkaadó vagyona a munkások igyekezete által gyarapszik, kötelessége munkásainak nagyobb bért fizetni. Az erkölcstan megköveteli, hogy a kiegyenlítődéskor létrejöjjön, ne lehessen a munkaadó mérhetetlenül gazdag, a munkás meg szegény, talán nyomorgó is.

A munkás jogai közé tartozik a jogvédelem: ne legyen kiszolgáltatva a munkaadó kénye-kedvének. Ne léphessen fel a munkaadó túlzó követelésekkel. A munkabérek kifizetésénél a munkás ne legyen kiszolgáltatva senkinek.

A munkásnak ahhoz is joga van, hogy a munkaadó ne kényszerítse őt bűnös cselekedetre. A munkaadó köteles tiszteletben tartani a munkás vallási és erkölcsi elveit.

XI. Pius pápa azt is meghatározza a „Quadragesimo anno” kezdetű körlevelében melyek azok az adatok, melyek meghatározhatják a kötelező és jogos bér mértékét:

1. A munkás és családja szükséglete.
2. Az üzem állapota. Ráfizetéssel nem lehet üzemet fenntartani.
3. A közjó megköveteli, hogy a bérek megállapításában az árak alakulásának is szerepe legyen. Az sem csekély fontosságú kérdés, hogy a lehetőség szerint mindenkinek jusson munka és fizetés. Nem szabad tehát a béreket túlságosan lenyomni, de túlságosan felemelni sem szabad, mert akkor kevesebb embernek jut munka. (D. 2263–2264.)

A II. Vatikáni zsinat a jogos bér mellett még azt is hangsúlyozza: a munkás nem lehet a munka rabszolgája! Szüksége van pihenésre, szabadidőre, amikor családjának is tud élni, vallási, kulturális és szociális kötelezettségeinek is eleget tud tenni. – Lényegesnek tartja a zsinat a szabadidőt azért is, mert fontos volna a szakmai ismeretekben való gyarapodás... Az édesanyáknak pedig több idejük juthatna a családi otthonnal való törődésre. (Egyház és világ. 67. fejr.)

A munkás kötelességei

Erről is kell beszélnünk.

Az elvállalt munkát pontosan és tisztességesen kell elvégeznie. Ne várja a folytonos noszogatóást-biztatást. A katekizmus szerint „a lopás” bűnét követi el az a munkás, aki teljes bért követel, de munkáját nem végzi lelkiismeretesen. Ha pedig valaki el nem végzett munkáért vesz fel fizetést, az lop!

A munkás kötelessége az is, hogy óvja, védje a munkaadó javait. Aki kárt okoz hanyagságával, az bűnt követ el. Aki selejttel akadályozza a munka menetét, bűnt követ el. Aki lopkodásaival okoz kárt munkahelyén, bűnt követ el.

Befejezésül Jézus szavait kell idéznünk: (Mt 7, 12.)

„Amit akartok, hogy tegyenek nektek az emberek, ti is tegyétek nekik, és amit nem akartok, hogy tegyenek nektek az emberek, ti se tegyétek nekik.” Mai világunkban – ebben a kérdésben – nagyon lelkiismeretesen kell megtartanunk Isten VII. parancsolatát.

Hűséges és jó munkás akarok lenni, aki Istennek és Istenért dolgozik

Alapelv ebben a kérdésben: legfőbb munkaadónk az Isten!

Úgy végzem tehát minden munkámat, hogy ezt figyelembe veszem. . . . Én elsősorban Istennek akarok dolgozni. Ehhez hozzá tehetjük még: „Senki két úrnak nem szolgálhat!” – Nem is akarok! – Annak az akaratát teszem, aki eredetileg hívott szolgálatára.

Ebből következik kötelességem: minőségi munkát adok, Krisztus iránti szeretetből. Ebben benne van a „potyázás” mellőzése. Ha egy munkát elvállaltam, akkor én dolgozni akarok és nem lógni.

Felhívom a figyelmet a munkahelyek veszedelmére is. Főként erkölcsi viszonyaira. Nem vagyunk egyformák, ez kétségtelen. Van, aki erkölcsileg határozott és erős, de vannak gyenge emberek is, akiktől hiába várom, hogy a munkahelyen tisztességesen viselkedjenek. Sok esetben más választásom nincsen, mint hogy munkahelyet változtatok, hogy megmeneküljek a zaklatásoktól.

Befejező imádságom: Uram, úgy akarok dolgozni, hogy a Te szent nevednek legyen dicsőségem!

37. Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen

Az emberiség történelmének az elején történt. Az ördög megkérdezte az asszonytól ravasz és fondorlatos formában!

– Valóban azt mondta Isten, hogy a kert egyetlen fájáról sem szabad gyümölcsöt szakítani és abból enni?

– Isten nem azt parancsolta – válaszolta Éva –, hogy egyik fáról sem ehetünk, hanem csak egyetlen fáról nem szabad ennünk.

- Vajon miért nem szabad ennetek annak gyümölcséből?
- Szigorú parancsot kaptunk az Úrtól. Azt mondta, ha nem hallgatunk rá, meghalunk.
- Miért halnátok meg? Inkább megnyílik a szemetek, olyanok lesztek, mint az Isten. Tudni fogtok jót és rosszat. (Gen. 3. fej.)

* * *

Így csapta be Lucifer az első embert: hazugsággal és félrevezetéssel. Ő volt az első, aki hazudott, ezért nevezi őt a Szentírás a „hazugság atyjának”.

Lucifer ezzel az első hazugsággal sok bűn és szenvedés zsilipjét nyitotta meg. Vele szemben Isten meg akarta akadályozni a hazugság nyomában járó bűnt és szenvedést. Ezért adta a Sinai törvényben a VIII. parancsolatot: „Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen!” Ezt rövidebb formában így szoktuk emlegetni: „Ne hazudj!”

Mi a hazugság?

A katekizmus meghatározása ez: aki nem mond igazat, hogy mást tévedésbe ejtsen. – Fennáll a megtévesztés lehetősége, mert nagyon kevés az, amit tudunk. Általában a „hitre” vagyunk rászorulva. A hit pedig azt jelenti, hogy elfogadom valakinek a tanubizonyosságát. Igaznak fogadom el, amit nekem mond. De könnyen lehetséges, hogy valaki nem az „igazat” mondja, vagyis hazudik, mert félrevezető szándékai vannak.

Lucifernek is ilyen félrevezető szándékai voltak. Űgy hazudott, hogy valamilyen igazság is volt szavaiban: „Tudni fogtok, jót és gonoszt!” A félrevezetés tökéletes volt és sikeres, mert az első hazugság nyomán az ember bűnt követett el és magára vonta Isten haragját.

Jákobnak is félrevezető szándékai voltak, amikor hazudott édesapjának, Izsáknak. Szent Ágoston azt mondja ugyan erről a hazugságról, hogy a Gondviselés titka volt. Ennek ellenére Jákob szabályszerűen hazudott: nem mondott igazat, édesapját tévedésbe vitte, hazugságával megszerezte magának az elsőszülöttségi áldást.

Putifár felesége is hazudott, amikor megvádolta Józsefet. Azt mondta férjének, hogy József bűnre akarta őt csábítani, pedig éppen az ellenkezője volt igaz. Nagyon súlyos volt ez a hazugság, mert Józsefnek nagy bajt okozott, emiatt került börtönbe.

Hazudtak Jézus vádlói a főtanács előtt, és Pilátus előtt is.

Hazudtak az örök, akik Jézus sírját őrizték.

Hazudott Néro császár, amikor a keresztényekre fogta Róma városának fölgyújtását.

Hazudtak a pogányok, amikor a keresztényeket erkölcstelenséggel vádolták.

* * *

A költő dalol a „hazugság házról” (Ady E.). Általa a hatalmasok palotáját jelöli, mely „...szép zsványtanya, éles kövekbe burkolt Hazugság”. „Kufárok, s vett urak” élnek benne, akik összefogtak az Élet ellen, és „ahol régi dal már a becsület”. – Egy másik költeményében azt emlegeti, hogy az egész világ tele van hazugsággal, és mi nem tehetünk mást: „...az életbe belehazudunk egy kis harmóniát”.

Sajnos a hazugság-lavina, a hazugság-áradat nem csökken, hanem állandóan növekszik. Alig lehet megállapítani, ki és mikor mond igazat. Így megértjük miért követeli Isten olyan határozottsággal: „Ne hazudj!”

A hazugság mindig bűn!

A Szentírás gyakran emlegeti, és elítéli ezt a bűnt. Így is megtaláljuk: „Óvakodj a hazugságtól!” (Ex. 23, 7.) Így is szerepel: „A hazug ajkak átkozottak az Úr előtt!” (Péld. 12, 22.) A Szentírás tehát minden hazugságot elítél: a hazug ajkak mindig átkozottak.

A hazugságot azért is mindig bűnnek kell tartanunk, mert más bűnökre is rávesz minket. A Szentírás is említi: aki hazudik, az lop is! – A közmondás kiegészíti ezt így: „A hazug emberek és a gyilkosok, egymással szomszédok”. Egy másik közmondás szerint: „Egy hazugság, tíz más hazugságot visz magával.”

A katekizmus szerint az emberi társadalom leglényegesebb alapja az egymás iránti bizalom. A hazugságok miatt éppen ez a bizalom rendül meg. Ha pedig a bizalom elvész, akkor nagy zavar támad, amit ilyen szavakkal jelölhetünk: bizonytalanság, kételkedés, egymástól való félelem, jellemtelenség, becsstelenség, egymás megvetése, gyűlölet. Az ember ebben a zavaros állapotában alig különbözik a „hazugság atyjától”, a sától.

A hazugság nem mindig egyforma bűn

Aki hazugságával másoknak bajt, nagy kárt okoz, súlyos bűnt követ el. Putifár felesége hazudott, miatta József börtönbe került. Jezabel királyné hazudott, miatta megkövezték Nábotot. A farizeusok hazudtak, Jézust keresztre feszítették. – Nyilvánvaló, hogy az ilyen hazugságok súlyos bűnök.

Pál apostol is beszél róla, milyen sokat kellett szenvednie a hazugságok miatt. Rágalmazták őt, hazugságokkal akadályozták apostoli munkáját. Hazugságok miatt került fogságba. Hazugságok miatt kövezték meg őt Lystrában. Hazugságok miatt kellett menekülnie Efezusból. Hazugságok miatt kellett vállalnia a vértanúhalált. Ezek a hazugságok mind súlyos bűnt jeleznek, mert miattuk kellett annyit szenvednie Krisztus apostolának.

* * *

Ha valaki senkinek sem okoz kárt hazugságával, azt kell mondanunk, hogy ez legtöbbször nem minősíthető súlyos bűnnek. Ez a megállapítás nem jelenti azt, hogy ilyen esetekben könnyelműen hazudhatunk. Az ilyen hazugság is bűn és átkozott Isten előtt.

A Szentírás által emlegetett példákban nyilvánvaló, mennyire komolyan kell vennünk a kisebb hazugságokat is. Isten ezeket is súlyosan büntette. Giezi, a próféta szolgálja, csak kisebb hazugsággal vétett, mégis nagy büntetést kapott.

Azt sem volna szabad elfelejteni, hogy a kis hazugság is az ördöghöz hasonlónak tesz minket. Mi pedig azt a feladatot kaptuk, hogy ahhoz legyünk hasonlók, aki az Igazság és az Élet! – Ezért

mondta egy szentéletű püspök: „Az igazmondás parancsa nem ismer kivételt!” Tehát nem engedélyezhetjük magunknak a hazugságot: sem tréfából, sem kényszerből. Tilosak az üzletikereskedelmi élet hazugságai, és tilosak a történelmi hazugságok is.

Van a hazugságnak egy nagy veszedelme, a kisebb és nagyobb hazugságnak is: ha egyszer valakit hazugságon kaptak, akkor sem fognak neki hinni, ha igazat mond. Ez a mai élet nagy tragédiája: az emberek nem hisznek egymásnak. Kétkedések és gyanakvások közepette élünk, mert meghalt a bizalom.

A keresztény hívő számára megszívlelendő a gondolat: nem szabad hazugsággal bemocskolni azt a nyelvet, melyet szentáldozás alkalmával Krisztus szent teste érintett.

Aquinói Szent Tamást megszólították tréfálkozó barátai: nézd Tamás, ott repül egy ökör. – A nagy tudós a jelzett irányba nézett és ezt mondta: „Nem látok semmit”. – Persze volt nagy nevetés. Tamás csendesesen megállapította: „Ne nevesetek ki. Inkább elhiszem, hogy egy ökör repül a magas égen, mint azt, hogy keresztény ember – akár tréfából is – hazudik”.

Ne feledjük: „A hazug ajkak átkozottak az Úr előtt!”

Annak akarok szolgálni, aki Igaz és Szent!

Alapelvként kell kijelentenünk: Isten csak gyűlölni tudja a hazugságot. A katekizmus szerint pedig a hazug ember az ördöghöz hasonlít.

Mikor szoktunk hazudni?

Olyankor, amikor valami hasznunk származik belőle, vagy valamilyen előny. A hazugságok egyéb forrásai: gyengeségből, jellemtelenségből, vagy akkor hazudunk, amikor nem akarjuk vállalni a felelősséget. Sokan vannak, akik félelemből hazudnak. Vannak kényszerhazugságok. Vannak mesehazugságok, amikor valakinek igénye nagyokat mondani és mesélni.

Külön meg kell emlékezni az „élethazugságokról”, amit színlelésnek is nevezhetünk,

ugyanígy a bűnre csábító hazugságokról.

A bűnök mellett meg kell említenünk a hallgatás erényét is. Vele az alapelvet: az előfordulhat, hogy valaki nem hallgathat, de hogy mindent kifecseljen, az soha sem fordulhat elő.

Azt is elhatározom, hogy a kis hazugságokat is kerülni fogom. Annak akarok szolgálni aki Igaz és Szent!

38. A gyanúsítgatás, a rágalmazás, a hamis tanúzás

Anna, Elkána felesége, férjével együtt minden évben elzarándokolt Silóba. Azért zarándokolt oda, és azért imádkozott az Úr templomában, mert nem volt gyermeke. Egyik alkalommal anynyira elmerült az imádkozásban, hogy csak az ajka mozgott, szava nem hallatszott. Így látta őt Héli, a főpap, és azt gondolta róla, hogy ittas. Meg is kérdezte tőle: „Meddig lesz részeg? Menj, aludd ki mámorodat, és azután jöjj imádkozni!” – Anna asszony akkor szomorúan megszólalt: „Nem vagyok én részeg. Szerencsétlen asszony vagyok. Hosszú idő óta élek férjemmel házasságban, és nincs gyermekünk. Gyermekekért imádkozom az Úrhoz...” (I. Sám 1. feje.)

Isten VIII. parancsolatával kapcsolatban a következő bűnökről kell elmélyednünk: Vétkezik, aki másokat gyanúsít. Embertársai hibáiról beszél, hírnevüket rontja. Rágalmaz. Hivatalos hatóságok előtt hamisan tanúskodik, és így másoknak kárt okoz.

A vétkes gyanúsítás bűne

Ezzel a bűnnel vétkezett Héli főpap, amikor azzal gyanúsította Anna asszonyt, hogy részegen jött a templomba. Jézus tanítványainál is megtaláljuk ezt a bűnt. Mesterük meggyógyított egy vakon született embert. A tanítványok gyanúsítgatni kezdtek, megkérdezve Jézustól: „Ki vétkezett, ez az ember, vagy a szülei?” Megkapták a magyarázatot: „Sem ez az ember, sem szülei nem vétkeztek!” Nem a bűnök büntetéseként volt rajta a betegség. Az apostolok gyanúsító célzása: bűn volt a VIII. parancsolat ellen. (Ján. 9, 2.)

A farizeusok is gyakran vétkeztek Jézus ellen a gyanúsítás bűnével. – Azt mondták róla, hogy az ördöggel cimborál. (Mt 9, 33.) Falánk és borissza. (Mt 11, 19.) Lázítja a népet. (Lk. 23, 1.) Ezek a gyanúsítások is a VIII. parancsolat elleni bűnök voltak.

Az apostolok az első pünkösdkor hirdették az evangéliumot. Látszott rajtuk a nagy lelkesedés, kiáradt lelkükben a Szentlélek. Többen, ellenségesen azt fogták rájuk, hogy tele vannak édes borral. (Csel. 2, 13.)

Mindazok vétkeznek Isten VIII. parancsolata ellen, akik megfelelő ok nélkül bűnökkel vádolják és gyanúsítják embertársaikat.

Embertársaink hibáinak emlegetése, hírnevük rontása, megszólás

Ez egyik leggyakoribb bűnünk a VIII. parancsolat ellen. Nem is kell rá példát hozni a Szentírásból. Ha valahol emberek találkoznak egymással, ezt a bűnt legtöbbször elkövetik. Ha valaki szóba kerül beszélgetésünkben, nem annyira érényeit, mint inkább bűneit-hibáit emlegetjük. Ez a rokon ilyen, a szomszéd olyan. Az egyik hazug, a másik jellemtelen, a harmadik tolvaj. Mindenki tele van hibával csak mi vagyunk ártatlanok. Mindenki bűnös, csak mi vagyunk angyalok.

Jézus megmondta véleményét minden megszólásról. Amikor a szálkáról és gerendáról példálózott, kérte: „Ne keressétek mások szemében a szálkát, amikor magatokéban a gerendát nem veszitek észre”. Vagyis ne mások kis bűneit emlegessük, inkább saját nagy bűneinket vegyük észre.

Azt is mondta Jézus: „Ne ítélj, hogy meg ne ítéltessél!” Nagyon szigorúan szoktuk megítélni embertársainkat, önmagunkat pedig túlságosan enyhén. Vigyázzunk rá, hogy míg másokat szigorúan elítélünk, megszólunk, szeretetlenségünk miatt el ne érjen minket Isten igazságos ítélete.

Azt is mondta Jézus: „Az ítélet napján, az örök bíró előtt számot kell adnunk minden kimondott szóról is...” Akár mások hibáinak az emlegetését nézzük, akár hírnevük rontását, egyik sem pusztán kimondott szó, hanem bűnnek minősül. A számadás nagyon szigorú lesz.

Ezzel a bűnnel kapcsolatban jegyezzük meg: nemcsak a megszólást és mások hírnevének rontását kell elhagynunk, hanem „jót” kell mondanunk embertársainkról. Minden emberben lehet valami jót, jótulajdonságot, erényt találni. Ha valakit dicsérünk, még jót is teszünk vele, mert a dicséret nyomán igyekezni fog, hogy méltó legyen a dicséretre. A legtöbb embert a folytonos szidás-korholás, hibáinak emlegetése indulatossá és keserűvé tesz, a dicséret megnevesíti, fölemeli őket.

A rágalmazás legtöbb esetben súlyos bűn

Rágalmaz az ember akkor, ha nemcsak gyanúst valakit, hanem határozottan állít róla egy bűnt, amit az illető nem követett el. Rágalmazni lehet úgy, hogy valakiről valami rosszat mondok, de úgy is lehet rágalmazni, hogy érdemét kisebbítem, jóhírt, tönkreteszem.

Rágalmazással vétkezett Absalom, mikor édesapját, Dávidot, rágalmazta azzal, hogy igazságtalanul ítélkezett a nép ügyesbajos kérdéseiben. – Rágalmazással vétkeztek azok, akik a jámbor Zsuzsannát házasságtöréssel vádolták. A két vén gazember tudta legjobban, hogy a jámbor asszony hűséges feleség, és éppen velük nem akart szóba állni. – Ámán is rágalmazott, amikor Mardokeust ki akarta végezteni. Ez esetben a rágalmazó nagyon megjárta, mert ő kapta azt a büntetést, amit a megrágalmazottnak kitervelt.

Sajnos, de igaz, hogy mi is gyakran vétünk rágalmazással. Talán ritkábban fordul elő az, hogy valakit bűnnel vádolunk, amit el sem követett. Az már gyakrabban előfordul, hogy embertársaink erényeit kisebbítjük, bűneiket nagyítjuk. Egyik-másik emberben szinte beteges hajlam van arra: ha valakiről jót hall, vagy kisebbíti a jót, vagy el kezdi mesélni az illető bűneit. Ha rosszat hall valakiről, kéjesen magyarázza: ez még semmi! Megtetézi a bűnöket és hibákat fantáziája erejével. – Nem szabad elfelejteni a 139. zsoltár szavát:

„A rágalmazónak hegyes a nyelve, mint a kígyónak, és vipera mérge van a nyelve alatt.”

A katekizmus a rágalmazóról még azt is emlegeti: addig nem nyerhet bocsánatot, míg elégtételt nem ad, jóvá nem teszi rágal-mazó beszédét. – Ez az elégtételadás nem könnyű dolog. Nem könnyű a természetes szégyenérzet miatt. Azért sem könnyű, mert felfokozott önérzetünk tiltakozik ellene.

Lássuk meg a rágalmazás veszedelmeit. Aki ezzel a bűnnel jelenik meg Isten ítélőszéke előtt, az nem menekül a kárhozattól. – Csak az remélhet bocsánatot, aki az elkövetett rágal-mazást jóvátette, akár nyilvános, akár négy szemközti bocsánatké-réssel.

Szent Tamás kifejezetten így mondja: „Aki rágalmazott, és bűnét nem tette jóvá, ki van zárva az örök életből.” – Szent Bernátnál ezt találjuk: „Nem tudom, mi gyalázatosabb: rágal-mazni, vagy a rágalmazót meghallgatni?” – A közmondás szerint: „A rágalmazónak a nyelvén ül az ördög, aki pedig meghallgatja, annak a fülében!”

A hamis tanúzás mindig súlyos bűn

A szó igazi értelmében erre vonatkozik a VIII. parancsolat: „Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen!”

Ez a hamis tanúzás a legnagyobb bűnök közé tartozik, hiszen így teljesen ártatlan embert ítélnék el, hamis tanúvallomás miatt. A Szentírás az ilyen hamis tanúkat: ördögfiaknak nevezi! A költő is megemlékezik a hamis esküről (Arany János):

Állj elő, vén Márkus! Vedd le a süveget.
Tartsd fel három ujjad: esküdjél az égre,
Atya, Fiú, Szentlélek hármas Istenségre.

Vén Márkus vállalkozott a hamis esküvésre:

... esküszöm az élő Istenre,
utolsó napomra és örök idvemre.
... Esküszöm, s ha hamisat szólok:
Se földben, se mennyben ne lehessen boldog,
Föld kidobja testem, ég kizárja lelkem:
Ama sebes örvény hánytorgasson engem.

Amit kívánt, magának meg is kapta. „Aznap esztendőre” meghalt. Ám hiába akarták eltemetni, a sír kivetette koporsóját és holttestét.

... három ujját emeli az égre,

Úgy rémlik az, mintha kékes lánggal égne... (A hamis tanú)

A Szentírás beszél hamis esküvésről, hamis tanúbizonyságról. Jezabel királyné hamis tanúvallomás alapján íteltette halálra Nábotot. Jézus perében is hamis tanúkat állítottak, hogy ki mond hassák a halálos ítéletet.

* * *

A hamis eskü bűne: inkább a II. parancsolathoz tartozik. Mégis elmélkedhetünk róla a VIII. parancsolatban is, hiszen a hamis eskü is hazugság. Ezt nem volna szabad elfelejteniök azoknak: akik örök hűséget esküdtek egymásnak az Úr oltára előtt, akik hűséget esküdtek arra, hogy hazájukat szolgálni akarják, akik esküvel Isten szolgálatára szentelték életüket. Ez ugyan esküszegés, minthogy az eskü a legtöbb esetben nem volt hamis. De alig csökkent a felelősségét az, hogy gonoszsága lassanként halmozódott fel az emberben.

Kifejezetten a VIII. parancsolat ellen van minden hamis tanúskodás, ami nincsen összekötve esküvel. Ide tartoznak az alábbi bűnök:

hazug feljelentés, akár névvel, akár név nélkül,
hírterjesztés, rágalmazás, melyből bírósági ügy lehet,
hazug tanúvallomás, esetleg anyagi haszonért,
ferdített vallomások,
bűnügyekben, házassági perekben, örökségi ügyekben.

* * *

A Szentírás szerint: „Többet ér a jó hírnév (becsület) a nagy gazdagságnál!” (Péld. 22, 1.) Igyekezzünk megtartani és másokba is megbecsülni.

Aki nyelvével nem vétkezik, az szent ember

Alapelv ez: a lelki élet ott kezdődik, amikor elismerjük mások erényeit. Tanuljunk meg embertársainkról jól mondani. – Helytelen mások hibáit emlegetni. Helytelen gyanút, vagy sejtést bizonyosnak mondani. – Helytelen a tudatos rágalmozás. – Helytelen a pletyka.

Elmélkedésünkben fel kell tennünk a kérdést: mi az oka annak, hogy szívesen beszélgetünk embertársaink hibáiról?

Egy fiatalembert közös cellába zártak másokkal. Amikor a börtönőr elment, a többiek kérdezgetni kezdtek: mit tettél, miért zártak be, mivel védekezel? A leglényegesebb kérdés azonban ez volt: „Beköptél valakit?” – Vagyis a börtönben is itt kezdődik a becsület. Amit tettem, azért vállalom a felelősséget, de másokról nem beszélek. Ha megteszem, nemcsak vallásosnak nem nevezhetem magamat, a tisztességben és becsületben is leégtem!

Jól jegyezzük meg, nem szabad másoknak kárt okozni!

Bűn a hamis tanúzás.

Bűn a hamis híresztelés, amit így szoktak útjára engedni: nem igaz ugyan, de terjeszteni lehet.

* * *

Aki nyelvével nem vétkezik, az szent ember.

39. Embertársaink sértegetése

Dávid fia, Absalom, atyja ellen támadt. A királynak menekülnie kellett. Menekülés közben találkozott a Saul király családjából származó Semeivel. Semei látva a király keserves állapotát, csúnyán sértegetni kezdte őt: szidalmazta és átkozta, követ dobálta, vérszopónak, semmirekellő gazembernek, Beliál fiának nevezte.

Semei mentségére említhetjük, hogy Saul király rokona volt, és családja nyomorúságát Dávidnak tulajdonította. Haragudott rá, sőt gyűlölte őt. Ennek ellenére súlyos bűn volt, amit tett. A szidalmakat, a súlyos sértegetéseket, melyekkel Dávidot illette, nem lehet menteni. (II. Sám 16. fejr.)

* * *

Amióta ember él a földön, ez a bűn egyenesen a másik ember ellen fordul és sajnos a leggyakoribb földi bűn és roppant veszedelmes is, mert a lélek eldurvulása egymás sértegetésével kezdődik. Akárhol különböznek össze emberek egymással, a sértegetés és gyalázkodás ritkán marad el. A haragos ember gyalázkodik. A sértett ember gyalázkodik. A veszekedő gyalázkodik. A gyűlölködő is gyalázza a másikat. Ha valaki ilyen kifejezéseket használ: ostoba, buta, őrült, bolond, ezek szinte hízelgésnek számítanak a többi csúnya és gyalázkodó sértegetéssel összehasonlítva.

Embertársaink sértegetése mindig bűn

Kétségtelen, hogy az idézett Semei sértegette Dávid királyt: „Vérszopó gazembernek” nevezte. Nem lehet menteni őt. Bűnt követett el. Azt mondhatta volna: Te is oka vagy családunk romlásának, de a sértegetéshez nem volt joga.

Michol, Dávid felesége is vétkezett. Nem súlyosan, de mégis vétkezett, mikor bohócnak csúfolta a frigyláda előtt táncoló férjét. (II. Sám 6, 20.)

A nevetlen gyermekek is vétkeztek, amikor Elizeus prófétának így kiáltottak: „Jer föl, kopasz, jer föl, kopasz!” (IV. Kir. 2, 23.)

Simon farizeus is vétkezett, amikor Jézust megsértette. Vendégül hívta őt házába, de nem úgy bánt vele, mint vendéggel illik. Szóval ugyan nem sértette meg, de viselkedésében mutatta megvetését. (Lk 7, 37.)

A VIII. parancs megszegése az emberi nyelv bűne. A másik ember megvetése szóval kifejezve: ez a gyalázkodás. A tettleges bántalmazás az V. parancsot sérti meg, de amikor a főpapi szolga Jézust arcul ütötte, goromba szavainak tettelegességgel is hangsúlyt adott, ami gyakran ismétlődik, ha a sértegető erősebbnek képzei magát annál, akit megvet. Kevélység, bosszú, szabadjára engedett harag és aljas gyűlölet sokrétű gonoszsága rejtőzik az ilyen tettelegessé vált sértés pokoli mélységeiben.

Jézus világosan megmondta, mennyire súlyos ez a bűn. Ha valaki haragos, azt törvényszék elé kell állítani. Ha valaki azt mondja felebarátjának „buta”, annak az ügye a Főtanács elé

tartozik. Aki felebarátját istentelen gonosznak emlegeti, az jusszon a gehenna tüzére. – Jézus tehát félreérthetetlenül elítéli mindazokat, akik becsmérlik, szidalmazzák, sértegetik egymást. (Mt 5, 22.)

Pál apostol levelében is megtaláljuk a tanítást:

Kedves tanítványának, Titusznak írta: „Figyelmeztess a híveket, senkit ne szidalmazzanak!” (3, 2.)

A kolosszei levélben: „Vessétek el a haragot, bosszúságot, rosszindulatot, átkozódást, szátok ocsmány szavait. Öltetek magatokra szívbeli irgalmat, jóságot, alázatosságot, szelídséget, türelmet. Krisztus békéje uralkodjék szívetekben”. (Kol. 3,5. . . 15.)

Az Efezusi levélben: „Távol legyen tőletek minden keserűség, indulatosság, haragtartás, szóváltás, és káromkodás!” (4, 31.)

A sértegetések türelmes elviselése : erény!

Ezzel nem akarjuk azt állítani, hogy a sértegetések, igazságtalan bántalmazások ellen nem szabad védekezni. Hiszen Jézus is védekezett, és visszautasította az igazságtalan arculütést: „Ha rosszul szóltam, bizonyítsd be a rosszat, de ha jól, miért ütsz engem?” (Ján. 18, 23.)

Egyébként azonban a bántalmak türelmes elviselését ajánlotta. „Hallottátok a parancsot: „Szemet szemért, fogat fogért! Én pedig azt mondom nektek: Ne szállj szembe a gonosszal, hanem ha megütik jobb arcodat, fordítsd oda a másikat is. S ha ezer lépésre kényszerítenek, menj el kétannyira.” (Mt. 5, 38–42.) Jézus tehát sürgette a sértegetések türelmes elviselését. Szeretné, ha megértenénk: milyen nagy bűn a rosszindulatú sértegetés, olyan nagy erény a sértések türelmes elviselése. – Azt is ajánlotta, hogy tanuljunk tőle szelídséget. . . Majd ha valóban szelídek leszünk, a bántalmakat is nagy türelemmel tudjuk elviselni.

Pál apostol így határozta meg a keresztény ember feladatát: átkoznak minket – mi áldást mondunk, üldöznek minket – mi türelemmel viseljük, gyaláznak minket – mi imádkozunk. (I. Kor. 4, 12.)

Egyházunk szentjei is világosan látták, milyen nagy értéke van a türelemmel viselt sértegetéseknek, bántásoknak. Ez a türelem segítette őket az életszentség útján.

Szent Ignác így mondta: „Gyorsan akarsz a tökéletesség magas fokára emelkedni? – Igyekezz az emberek megvetését, szidalmait türelemmel elviselni.”

A közmondást is idézhetjük: „a sértegetéseket írjuk homokra, hogy a szél hamar elfújhassa, ha valaki jót tett nekünk, vessük márványba, és soha ne feledjük el.”

Jakab apostol tanítása a nyelv bűneiről

Levelének 3. fejezetében a nyelv bűneiről beszél.

Kimondja határozottan: „Aki szavában nem vét, az tökéletes ember”. Hasonlatokkal magyarázza: „A lovat úgy lehet engedelmességre szorítani, hogy zabolát vetünk szájába”. Akármilyen kicsiny testrészünk a nyelv, nagy dolgokat vihet végbe. A kis kormány irányítja a nagy hajót. A kis tűz, nagy erdőt gyújthat lángra. A vadállatok mind megszelidíthetők. A nyelvet senki emberfia nem tudja megszelidíteni. Nellyvel áldjuk az Urat, vele átkozzuk az embert. Ugyanabból a szájból ered áldás, és átok. Ennek nem volna szabad megtörténnie!

Szent Jakab figyelmeztetése nyomán gondolhatunk arra a sok bűnre, amit nyelvvel-beszéddel elkövetünk:

A sok haszontalan bántó, sértő beszédre.

Embertársaink hibáinak feszegetésére, a megszólásokra.

Családok becsületének eláztatására.

Gonosz beszédre, mellyel embereket egymás ellen uszítunk.

Gonosz beszédre, mellyel ellenségeskedést szítunk.

Aki szavában nem vét, az tökéletes ember!

* * *

A II. Vatikáni zsinat a hírközlő eszközökről szólva megemlíti, hogy a hazugság mindig bűn, és az élet minden területén kötelezve vagyunk az igazság és szeretet védelmére. Hazugsághoz és sértegetéshez soha nem folyamodhatunk. Az erkölcsi törvények mindig és mindenütt érvényesek.

Az irodalomnak sem szabad hazudnia.

A művészet nem sértegethet, sem a jóízlést, sem az emberek erkölcsi épségét nem sértheti.

A közvélemény alakítása nem történhet ferdítések segítségével.

A film, színház, rádió, televízió kötelezve van az erkölcsi törvények megtartására.

A bűn minősítésekor sem szabad hazudni.

Ha tehát Isten VIII. parancsolatát életünkben meg akarjuk valósítani, az igazságot és szeretetet mindig szem előtt kell tartani. Emlegeti a zsinat a nagy feladatokat és kötelességeket, melyek nem nélkülözhetők egy egészségesen fejlődő társadalomban. Olvasók, hallgatók, nézők, írók, szülők, ifjúság, sőt a közhatalom gyakorlói is kötelezve vannak arra, hogy megszüntessék a hazugságot, féligazságokat, és sértegetéseket. Feladatunk az igazság és szeretet ápolása és megerősítése társadalmunkban.

Az elmélkedést segítő gondolatok

Ebben az elmélkedésben megkérdezem magamtól: kire haragszom?

Azt is kutathatom lelkem mélyén: ki haragszik rám?

Milyen bűnöket szoktam elkövetni: szeretek veszekedni, gyalázkodó szavakat használok, sértegetek, pletykázom, mások hibáit emlegetem, embereket eláztatok.

De nemcsak azt vizsgálom, amit én mondok, hanem azt is, amit meghallgatok. Meghallgatom a rágalmazó beszédet, a gyanúsító beszédet, a veszekedést is, sőt talán segíték is a veszekedésben.

Nem volna szabad elfelejteni, mily nagy erény a türelem. Vannak emberek, akik – ha mérgesek – százig számolnak. Türelmes leszek, mondom a rózsafűzért, s imádsággal győzöm le türelmetlenségemet. A türelem keltegetése sok bűntől megszabadít engem.

Pál apostol figyelmeztetését is felhasználom (I. Kor 4, 12.) áldást mondok, türelmes leszek, imádkozom.

40. Vessétek le az álnokságot, a képmutatást, a színlelést !

Saul király hadvezére, Ábner, Dávidhoz pártolt. Dávid szívesen fogadta őt, mert Benjamin törzse Ábnerre hallgatott, és a törzs tagjai az ő biztatására ismerrték el Dávid királyi méltóságát.

Joáb Dávid vezére, gyűlölte Ábner. Haragját eltitkolva és barátságot színelve, üzent érte. Amikor Ábner megérkezett Dávid táborába, Joáb üdvözölte őt. Úgy tett, mintha valamit bizalmasan akart volna megbeszélni vele, félrevonta egy kapumélyedésbe, közelhajolt hozzá, mintha testvéri csókkal akarná üdvözölni, majd tört rántott elő, és leszúrta Ábner.

Joáb nemcsak gyilkossággal védekezett, hanem hazugsággal is. Barátságot színelve, hazugsággal törbeccsalta haragosát.

Nyilvánvaló tehát, hogy nemcsak szavakkal lehet hazudni, cselekedeteink által elkövetett hazugságaink is bűnök. A színlelés is olyan bűn, mely gyakran súlyosabb, mint a pusztá hazugság.

A Szentírás az álnokságról, a képmutatásról, a színlelésről

Heródes a betlehem-i kisdédek gyilkosa, ilyen színlelő-hazug ember volt. Ez nemcsak a Szentírásból világos, hanem a történetró Fláviusz József is így jellemezte őt. – A napkeleti bölcseknek azt akarta bizonyítani viselkedésével, mintha ő is hinne a Messiás-Királyban, mintha ő is Betlehembe akarna menni, hogy imádja a Gyermekeket. Közben azon törte a fejét, hogyan ölhetné meg Jézust.

Júdás is kétszínű-hazug ember volt. Hosszú hónapokon keresztül szeretetet hazudott Jézusnak. Ezt a színlelést akkor sem hagyta el, amikor észrevette, hogy Jézus a szívébe lát. Árulásának jele is kifejezte színlelő-hazug lelkiségét: szeretetet hazudva megcsókolta Jézus arcát, és így adta meg a jelet, kit kell elfogni.

A farizeusok jelleme is színlelésből és képmutatásból volt kialakítva. Látszólag sokat imádkoztak – de Isten parancsait nem tartották meg –. Böjtöltek – azért, hogy jámbor embereknek mondják őket. Tizedet adtak a templomnak abból is, amiből nem volt kötelező – a felebaráti szeretet parancsát azonban nem tar-

tották. Jézus ezért kárhoztatta jellemüket és viselkedésüket. Olyan tányérhoz hasonlította őket, mely kívül tisztának látszik, belső oldala azonban mosatlan, szennyes. – Festett sírokhoz hasonlította őket, kívül fehérek (mert meszelve voltak), belül tele rothadással.

Minden színlelő-képmutató-hazug ember, akármilyen rokon-szenvesnek mutatja magát, Isten előtt is undorító!

A Szentírás szigorú ítéléte

A Zsoltárok kárhoztadják a színlelő-hazug ember beszédét.

A Példabeszédek könyve, óv a hamisságtól.

Sirák fia könyvében ezt olvassuk: „Ne légy kétszínű!” (1, 37.)

Péter apostol levelében ezt találjuk: „Vessetek le minden álnokságot, képmutatást!” (1. 2, 1.)

Jézus álnokság nélküli beszédet követelt tanítványaitól. Visszautasított minden hízeltést. Ne hívjatok engem Mesternek. Ne mondjatok engem jónak. Ne ravaszkodjatok. A ti beszédek legyen igen-igen, nem-nem, vagyis legyen mindig igaz! Képmutatónak mondta Jézus azokat, akik mást beszélnek, mint amit tesznek.

Hogyan akarjuk becsapni embertársainkat?

Számtalanszor ismétlődik életünkben Joáb bűne: álnokul, jóindulatot színelve döfik le egymást az emberek. – Ismétlődik Heródes bűne is: vannak, akik szüntelenül azon törik a fejüket, hogyan árthatnak másoknak. – Ismétlődik Júdás bűne is: megbízhatatlanság, árulás, képmutatás jellemzi a ma emberét. – A ma embere farizeus: jónak és erkölcsösnek mutatja magát, belül pedig tele van gonoszsággal és undorító rothadással.

Leggyakrabban előforduló bűneink:

Hízeltéssel és ravaszsággal becsapjuk embertársainkat.

Szépeket mondunk egymásnak, míg hasznot remélünk, ha nincs haszon, nem ismerjük többé egymást.

Ígérünk fűt-fát, még a csillagos eget is, de ígéreteinket nem tartjuk meg.

Hányszor ígérünk hűséget és megbecsülést, s mindkettő bizony nagyon rövid ideig tart.

Embertársaink bizalmába férközünk, jóbarátságot színlelünk, s mégis egy kis haszonért, vagy bosszúból tönkretesszük.

Úgy látszik igaza van Szent Vazulnak, a nagy egyházatyának, amikor azt mondja: a legtöbb ember színészkedik egy életen át! Külsőleg egészen másképpen viselkedik, mint ahogyan szívében érez. Szemtől-szembe nagyon kedvesek vagyunk, de ha a másik nem hallja, átkozzuk, és ha rajtunk állna, embertársunk nem élne sokáig.

Hogyan akarjuk becsapni önmagunkat?

Afrika felfedezésének idején élelmes kereskedők Európában összevásároltak sok értéktelen üveggyöngyöt, és azt cserélték be értékes drágagyöngyökért, aranyért, elefántcsontért.

Elítéljük, és ostobának mondjuk a tapasztalatlan bennszülötkeket. Miért engedték magukat becsapni, és miért adták oda nagy értékeiket ócska üveggyöngyökért? De végeredményben mi méginkább ostobák vagyunk, amikor mulandó földi értékekért áruba bocsátjuk az örök értékeket: Isten kegyelmét és az örök életet!

A lélektan törvényei lehetővé teszik az önbecsapást. Akarati elhatározásaink motívumok hatására-mozgatására jönnek létre. Ezek lehetnek józanul választott és értékelt indítékok. Lehetnek megszokásból, vagy szenvedélyeinkből származó indítékok. Lehetnek tudatunk mélyéről származó indítékok. Lehetnek motívumok, amikor az ember jelszavakkal, féligazságokkal, rossz bizonyítékokkal igyekszik önmagát becsapni. – Ha nem józanul választunk, akkor akarati elhatározásaink vége önbecsapás lesz.

A beteg embernek az orvos megtiltja a dohányzást. A beteg azonban nem bír szenvedélyével, és azzal vigasztalja magát, hogy egy-két cigaretta nem árthat.

Valakivel haragba vagyok. Látom, hogy ez nem helyes, ki kellene békülnöm, mégse tudom megtenni, mert a szívem mélyén megüledett a gyűlölet, ami megakadályozza minden jószándékomat.

Gyakran hallok a szentbeszédekben: aki nem tart bűnbánatot, az elkárhozik. Ostoba féligazságokkal ámítom magamat: „onnan még nem jött vissza senki. Ki tudja létezik-e a kárhozat. Nem lehet igaz!”... Miért nem lehet igaz? – Mert nem akarok megjavulni.

Gyakran kellene elmélkedni arról, hogyan szoktam önmagamot becsapni.

Hogyan próbáljuk becsapni Istent?

Pontosan ugyanúgy kísérletezünk, mint ahogyan a farizeusok tették. Még jó, ha valaki elismeri: nem lehet azt mondani, hogy angyal volnék, de sokkal jobb vagyok, mint mások. Isten látja lelkemet, nyugodtan állok meg előtte, mert nem tartozom a gazemberek közé. Mivel ilyenkor a lelkiismeret fel szokott támadni és szemünkbe mondja az igazságot, védekezni szoktunk:

Eltulajdonítok pénzt, vagy értéktárgyakat, ami nem az enyém. Utána mentegetem magamat: olyan kevés a fizetés, kénytelen vagyok kiegészítésről gondoskodni. Ez nem lopás, hanem fizetés kiegészítés.

Szeretek udvarolni. Istenem, ha egyszer fiatalnak érzem magamat! Nincs ebben semmi rossz. Nem lehet bűn, az ártatlan udvarlás!

Néha kissé türelmetlen és ideges vagyok. Hangosabban beszélek. Előfordul hogy kiabálok is. Nem lehet ezt bűnnek pecsételni, ez csak egy kis türelmetlenség.

Azt mondják, hogy nem imádkozom. Hát ez túlzás, mert néha azért előfordul, hogy különösen, ha bajban vagyok, imádkozom. Csak nem szeretem túlzásba vinni az imádkozást.

Ha Isten megszólalna, mint ahogyan szólt Jézus keresztsége alkalmával, megdördülne az ég, megremegnének és összedölnének a házak, és hallanánk az Úr szavát:

Amit teszel, az nem fizetésekiegészítés, hanem lopás!

Amit teszel, az nem udvarlás, hanem parázñaság!

Amit teszel, az nem idegesség, hanem súlyos bűn, az V. parancs ellen!

Amit elmulasztottál az imádságban, az kifejezetten. hitetlenség! Ne akarj engem becsapni, hanem térj meg, és tarts bűnbánatot. Jaj, neked képmutató, farizeus. Nem fogod elkerülni a kárhozat ítéletét!

* * *

A közmondás szerint: „A jámbor arckifejezés nem segít minket a mennyországba!” A közmondás értelme: Istent nem lehet becsapni! A képmutató jámborság nem elég az örök élethez. Nagy istenszeretetre van szükségünk, és a legfontosabb Isten parancsainak a megtartása.

Úgy igaz, ahogyan Péter apostol írta híveinek: „Vessetek le minden álnokságot, minden képmutatást és színlelést. . .” vagyis tartsátok meg Isten VIII. parancsolatát!

A színlelés és farizeusi lelkület nagyon veszélyes

Súlyos, de igaz ítélet: az emberekből kiveszett az őszinte jóindulat, és az álnokság nélküli lelkület. Tele vagyunk bizalmatlansággal. Félünk egymástól, mindenkivel szemben gyanakvóak vagyunk, és úgy látszik, hogy ezen az állapoton segíteni nem lehet.

Indokolt tehát elmélkedni arról, hogy van-e bennünk farizeusi lelkület, van-e lelkünkben színlelés? Azt is meg tudjuk mondani, miben nyilvánul meg mindez: elferdült vallásosságban, szeretethiányban és abban az ostoba szándékban, hogy Istent is be akarom csapni.

Azt is megkérdezhetem magamtól: van-e bennem Júdás-lelkület?

Isten ügyének az árolója vagyok-e, színlelem-e a jámborságot, és ezért elvesztettem az istenszeretetet, mely talán valamikor beöltötte életemet?

41. A bűnös vágyak fékezése keresztény kötelességünk

Az író elmondja, hogy még egészen kis gyermek volt, amikor nagy vágyódás támadt szívében. Az egyik üzlet kirakatában látott egy játéklovat. Bőrből készült, kóccal volt kitömve, lába alá kereket szereltek. Nem vágatott ugyan, de húzni lehetett a földön, mert gurult a kerekein. Ezt a játék-lovacskát kérte ajándékba édesanyjától. Amikor megkaptam – mondja a vers írója – nagyon boldog voltam. Ám a boldogság nem tartott sokáig, mert a kis ló megfakult, kereke letörött, bőre felhasadt, a kóc kilógott. – Panaszkodott anyjának: „Anyám, én nem ilyen lovat akartam!”

Akkor már egy másik ló képe élt benne: hintalovat szeretett volna. Megkapta, és ismét nagyon boldog volt. Ám ez a boldogság se tartott sokáig, mert a hintaló se akart száguldani. Leszakadt róla a nyereg, meg a kantár is. Lába eltörött, szép hosszú farkát kitepték. Ismét elhangzott a panasz: „Anyám, én nem ilyen lovat akartam!”

Új vágyódása igazi ló volt. Olyan lovat szeretett volna, mely büszkén lépked, sebesen száguld... és az élet ezt a kívánságát is teljesítette. A vers írója nem is egy lovat kapott, hanem négyet. Négy fekete lovat. A négy fekete ló egy szomorú délutánon érkezett a ház elé..., szép üveges kocsit húztak. Erre a kocsira rátették édesanyja koporsóját, és a lovak lassú, komor léptekkel kivitték a temetőbe. – Ekkor a vers írójából ismét kitört a zokogó panasz: „Anyám én nem ilyen lovat akartam!”

* * *

A vers mesterien érzékelteti, mennyire a vágyak-kívánságok irányítják életünket. Valamit kívánunk, ami nincs... Amikor megszereztük, újabb vágy támad szívünkben. Vágyaink vége legtöbbször csalódás, és emiatt felhánytorgatjuk Istennek: „Uram én ezt nem így akartam..., nem ezt akartam!”

Az még nem volna baj, hogy vágyaink irányítják életünket. Baj csak akkor támad, ha vágyaink rossz vágyak, bűnös vágyak! Baj csak akkor támad, ha bűnös vágyaink miatt szembe kerülünk Isten IX. és X. parancsolatával.

Felebarátod feleségét ne kívánjad...

Se házát, se mezejét, se másféle jószágát ne kívánjad... Ez a két parancsolat tudomásunkra hozza: nemcsak a cselekedetekben elkövetett bűnök, igazi bűnök. A bűnös vágyak és kívánságok is, az igazi bűnök közé tartoznak.

A Szentírás a bűnös vágyakról

Jézus szavait nem lehet félreérteni:

Hallottátok a régieknek szóló törvényt: „Ne ölj!” Én ezt kiégészítem és azt mondom nektek: haragudni sem szabad, vagy arra törekedni, hogy másnak szomorúságot okozzatok.

Hallottátok a régieknek szóló parancsot: „Házasságot ne törj!” Én azt mondom nektek, hogy nem csak az elkövetett cselekedet bűn, hanem az is, ha valaki bűnös kívánsággal asszonyra néz... , szívében már paráználkodott vele. (Mt 5, 27.)

Jézus az idézett szavakkal akarja megértetni velünk, hogy a vágyban-kívánságban elkövetett bűnök éppen olyan súlyosak, mint a cselekedetben elkövetettek.

* * *

Jézus azt is mondta: „A szívből ered minden rossz gondolat, gyilkosság, házasságtörés, paráznaság, lopás, hamis tanúzás és káromlás...”, vagyis mindaz, ami tisztátalanná, bűnössé teszi az embert. (Mt 15, 19.) – Ezekből a szavakból nyilvánvaló, hogy a bűnt már akkor elkövetjük, amikor vágyainkban dédelgetjük... , a cselekedet már nem sokat változtat a bűn gonoszságán.

A Bölcsesség könyvében találjuk a magyarázatot: „Ostoba vágyaink szakítanak el minket Istentől. (1, 3.) „Boldog az az ember, akinek a keze nem tett rosszat, és aki gondolatban sem vétett Ura, Istene ellen.” (3, 14.)

Katolikus Egyházunk a bűnös vágyakról

A Trentói zsinat tanítása szerint a vágyódással elkövetett bűnök, mély sebet vágnak lelkünkbe. Néha veszedelmesebbek, mint azok a bűnök, melyeket nyíltan, külső cselekedetek által követünk el.

Szent Ágoston szerint lelki életünkben minden nyílt bukást, megelőz egy titkos botlás szívének rejtekében, minden bűnös cselekedet egy gondolati bűn. – Olyanok a vágyakban elkövetett bűnök, mint a rozsdá, mely a vasat marja. . . , vagy, mint a méreg, mely titokban mérgezi a szervezetet, és amit csak akkor veszünk észre, amikor már késő.

* * *

Katolikus Egyházunk erkölcstana általában nem sorolja fel azokat a bűnöket, melyeket a IX. és X. parancsolat ellen szoktunk elkövetni. Egyrészt azért, mert a VI. és VII. parancsolattal kapcsolatban szól róluk, másrészt azért, mert „rejtett bűnök” . . . , nem vesszük észre . . . , legtöbb ember nem is tartja bűnnek, ezeket a bűnös vágyakat.

Néhány bűnös vágyat megemlítnék, hogy lelkiismeretvizsgálatunkban észrevegyük ezeket a bűnöket.

A bűnös vágyak forrása mindig valamelyik bűn a főbűnök közül: kevélység, harag, restség, mértéktelenség, szemérmertlenség, fösvénység, irigység.

Látok valakit, akinek jobb sorsa van, kényelmesebben él. Felámad bennem az irigység. Ez maga után vonja az elégedetlenséget, mert sohasem elég az, ami van. Ezt követi a kísérletezés, hogy én is vagyont gyűjtsek, mások kárára. Ezt követi az örökségek miatti pereskedés, kellemetlenkedés, bosszúállás.

A parázna bűnökkel, kapcsolatban, bűnnek kell minősítenünk minden rossz gondolatot, a szemek kívánságát. Különösen veszedelmes, ha házastársakról van szó:

a férj úgy gondolja: ez kíváncsiabb, mint a feleségem . . .

a feleség: ezt jobban tudnám szeretni, mint a férjemet . . .

Bűnnek kell minősítenünk (habár inkább ostobaság), ha valakinek nincs rendes ruhája . . . de motorja van, mert ez a boldogsága. – Valakinek nagyon kíváncsi egy hűtőszekrény akkor is,

ha nincs mit beletennie. – Bűn az is, ha valaki nem tud lemondani szórakozási vágyáról, akkor sem, ha családja, környezete szenved miatta.

Örök igazság marad: nem az ördög visz minket a pokolba, hanem bűnös vágyaink juttatnak oda.

* * *

Így azt is megérthetjük, miért figyelmeztet minket az Egyház az önmegtágadásokra. Ezek segítségével bűnbánatot kér tőlünk és vágyaink megfékezését. Nyomatékosan megmagyarázza:

Minél erőtlenebbek vagyunk vágyaink megfékezésében,
annál gyengébbek vagyunk az istenszeretetben.

Minél erősebbek vagyunk a vágyak megfékezésében,
annál erősebbek leszünk az istenszeretetben.

Boldog az az ember, akinek a keze nem tett rosszat,
és aki gondolatban sem vétett Isten ellen.

A IX. és X. parancs tiltja a rendetlen vágyakat, hogy növekedhessen bennünk az örök boldogság utáni vágyakozás

A mai ember vágyai ismertek: étel, ital, pénz, vagyoni gyarapodás, gyűjtögetés, motor, ház, nyaraló, hűtőszekrény, stb.... Az érzéki vágyak játéka dobálja az embert, és mi belemegyünk ebbe a játékba, még akkor is, ha látjuk, hogy vágyaink tönkretesznek.

Önmagunk megismerése nagyon fontos. Segíthet ebben az őszinte elmélkedés..., esetleg lélektani vizsgálatok is elvezetnek az önmegismerésre. Ezeknek a vizsgálatoknak az alapja: rokonszenvesek egymásnak azok az emberek, akik hasonló tulajdonsággal rendelkeznek.

Ha egy durva emberi arc tetszik..., bennem is van hajlam a durvaságra.

Ha egy részeges ember rokonszenves..., bennem is van valami ebből a hajlamból.

Ha egy búbanatos költemény tetszik... , akkor én is hajlamos vagyok a búbanatos hangulatokra.

Ha egy meztelenkedő imponál... , akkor én is ilyen természetű vagyok, amit azzal bizonyítok, hogy szívesen viselek foggyatékos öltözéket.

Ha rokonszenves nekem az a szerencsétlen ember, kinek az arcán a félelem félreismerhetetlen jeleit látom... , esetleg bennem is lehetnek oktalanul ijedező félelmek, amelyek titokzatos törvényszerűséggel juthatnak életem tudatos felszínére, mint indokolatlan agresszivitás, és gyanakvó elzárkózás.

* * *

Lelki életünk számára két fontos következtetést vonhatunk le:

1. Felteszem a kérdést, miért olyan gyenge bennem a vágyakozás a mennyország után? Miért ragaszkodik az ember olyan nagy erővel ehhez a földi nyomorúsághoz? Miért vágyodunk Isten után olyan kevésbé?

2. Azt is megvizsgálhatom, ki tetszik nekem a szentek közül? Ez a vizsgálat sokat elárulhat. Különösen akkor, ha meg is tudom okolni például azt, miért tetszik nekem:

Assiszi Szent Ferenc szegénysége,
Loyolai Szent Ignác fegyelme,
Vienney Szent János igénytelensége,
— Lisiex-i Kis Teréz lelki tisztasága.

* * *

Vágyaink és jókívánságaink emeljenek minket az örök élet felé.

42. Egyházunk törvényhozó hatalma

„Te Péter vagy. Erre a sziklára építem Egyházamat és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. Neked adom a mennyország kulcsait. Amit megkötasz a földön, megkötött lesz a mennyben is, és amit föloldasz a földön, a mennyben is föloldott lesz.” (Mt 16,

18–19.) Ezekkel a szavakkal Jézus Pétert az Egyház fejévé nevezte ki.

Ugyanennek a lelki hatalomnak részesei lettek az apostolok, és apostolutódok is. Nemcsak azért, mert nekik is mondta Jézus: „amit föloldoztok a földön, a mennyben is föloldott lesz”, hanem azért is, mert az evangéliumból ismert apostolok arra nem kaptak ígéretet, hogy örökké fognak élni. Tehát e szavak az apostolokon túl – az apostolutódokra is vonatkoznak, és Jézus ígéreteinek és szavainak erejével hatalmat kaptak:

elítélni – fölmenteni,
bűnöket megtartani – bűnöket megbocsátani,
valamit tilalmazni – valamit engedélyezni.

Katolikus Egyházunk törvényhozó hatalma

Péternek, az apostoli kollégiumnak, valamint utódainak, joguk és kötelességük volt olyan törvényeket hozni, melyek a híveket hivatottak voltak segíteni az örökkévalóság útján.

Ez a jog abból a tényből következik, hogy az Egyház erkölcsi egység és közösség. Minden közösségben szükség van szabályokra, melyek a közösség életét irányítják. Az államok törvényeket alkotnak, melyek az állampolgárok jogait és érdekeit védik, és földi boldogulását célozzák. Egyházunknak is szüksége van törvényekre, melyek a híveknek segíthetnek lelkük tökéletesítésében, és az örök élet elnyerésében.

* * *

Jézus fölhatalmazta Egyházának vezetőit, hogy ilyen törvényeket hozzanak. Az apostolok megbízást kaptak arra:

ne csak hirdessék az evangéliumot,
hanem az emberektől hitet is követeljenek.

„Aki nem hisz nektek, az elkárhozik!” (Mk 16, 16.)

Jézus azt akarta, hogy Péter és a többi apostol, valamint utódai, törvényhozó hatalommal irányítsák a hívek életét. Tehát az Egyház vezetői Jézus nevében meghatározhatják, mit tegyenek a hívek, ha el akarják nyerni az örök életet. Péter apostolnak megmondotta Jézus: „Neked adom a mennyország kulcsait!”

„Legeltesd bárányaimat, és legeltesd juhaimat!” (Ján 21, 15.) Vagyis Péter apostolnak joga volt meghatározni, hogyan éljenek a hívek, ha Istenhez akarnak jutni.

Péter és apostoltársai kezdettől fogva gyakorolták ezt a hatalmat

Az első pünkösdi beszéd után a hívek meg is kérdezték az apostoloiktól: „Mondjátok meg nekünk, mit tegyünk?” (Csel 2, 37.)

Az első jeruzsálemi hívek úgy éltek, ahogyan az apostolok tanították és parancsolták nekik...” Kitartottak az apostolok tanításában, és közösségében, a kenyértörésben, és az imádságban.” (Csel. 2, 42.)

Az első jeruzsálemi zsinaton Péter így kezdte beszédét: (Csel. 15.) Minket Isten választott ki, és nem a magunk nevében beszélünk. A Szentlélek és mi magunk így határoztunk... Nyilvánvaló tehát: Péter és a többiek az első zsinaton Isten nevében, és tekintélyével nyilatkoztak. A zsinat határozatait és parancsait, isteni megbízatás alapján hozták.

Az apostolutódok (pápa és püspökök) azonos hatalommal rendelkeznek

Egyházunk alapítója világosan megmondta: „Íme én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig”. (Mt 28, 20.) Mivel Péter és apostoltársai hamarosan meghaltak, a „veletek vagyok” kifejezés nem vonatkozhatott kizárólag (és csak) rájuk..., hanem utódaikra: a pápára és a püspökökre is.

Azt mondta nekik Jézus: „Aki titeket hallgat, engem hallgat, aki titeket megvet, engem vet meg!” (Lk 10, 16.) Aki tehát nem hallgat az Egyház előljáróira, az Jézusra nem hallgat, Jézust veti meg.

Azt is mondta Jézus: „Aki az Egyházra nem hallgat, legyen neked, mint a pogány és a vámos.” (Mt 18, 18.) A zsidóknak kötelességük volt kerülni a pogányokat, nehogy a bálványimádás bűnébe essenek... Ugyanígy kötelességünk kerülni azt az embert, aki nem hallgat arra a tanításra, amit Egyházunk előljárói tanítanak, parancsolnak.

A zsinatok tanítása

Egyházunk előjárói időről-időre ünnepélyesen összegyűlnek nagygyűlésre..., kongresszusra..., egyházi szóhasználat szerint zsinatra, hogy törvényeket, határozatokat hozzanak a hívek lelki életét érintő legfontosabb kérdésekben.

Ez történt már az első jeruzsálemi zsinaton, amikor afelől kellett döntení, vajon a pogányságból megtérteket lehet-e, és kell-e kötelezni az ószövetségi szertartási törvények megtartására.

Az efezusi zsinaton (431) Nestosius tévtanítására kellett felhívni a hívek figyelmét: óvakodjanak a tévtanítástól!

A II. Niceai zsinat (787) a képrombolók ellen hozott határozatot. Megállapította, hogy ha Jézust, a Boldogságos Szűz Máriát vagy a szenteket ábrázoljuk, akár festményen, akár szobor formájában, az nem lehet bálványimádás.

Az egymást követő Lateráni zsinatok célja volt: a meggyengült erkölcsök javítása.

A Konstanzi zsinat (1414—18) egyik célja volt az Egyház egységének a helyreállítása..., a másik célja pedig a veszedelmes eretnekségek elítélése.

A Trentói zsinat (1545—63) végrehajtotta az Egyház külső és belső reformját. Leglényegesebb pontja a zsinati határozatoknak: hogyan szerezhetik meg a hívek Isten kegyelmét? – Mit kell tudni a szentségekről, különösen az Oltáriszentségről, és a bűnbánatról? – Mit kell tudni a szentmiséről? – Hogyan kell vélekedni a különféle tévtanításokról?

Az I. Vatikáni zsinat (1869—70) aktuális kérdéseket tárgyalt. Különösen azokról a kérdésekről hozott döntéseket, melyek támadások célpontjai voltak: a hitről, az isteni kinyilatkoztatásról, a hit és ész viszonyáról, az Egyházzról, a pápai primátusról.

A II. Vatikáni zsinat inkább csak útmutatást akart adni, megmutatni az utat, amelyen járva meg tudjuk újítani az Egyház életét. Ilyen témákat találunk: a liturgia megújítása – az Egyházzról – a keresztény egységről – a püspökökről – a szerzetesekről – a missziókról – a papnevelésről – a vallásos élet megújításáról – a keresztény nevelésről – a kinyilatkoztatásról – a vallás-szabadságról – az Egyház a mai világban... stb.

Mindezekből világos, hogy Egyházunk vezetőinek joga és kötelessége törvényeket és parancsolatokat hozni a hívek számára. Ezeknek a törvényeknek a célja, hogy a hívek könnyebben megtalálják az utat az örökkévalóság felé.

Egyházunk parancsait örömmel teljesítem

Sok vád éri az Egyházat az utóbbi időben néha szigorúnak látszó törvényei és rendelkezései miatt. Állítólag megrontja a hívek szép és békés életét. Régebben kifogásolták a böjti rendelkezéseket, melyek egyébként az utóbbi időben nagyon megfogytakoztak..., közben elfelejtették, hogy Jézus nyomatékosan ajánlotta az önmegtagadások gyakorlását. – Kifogásolták a rossz könyvek tilalmát..., közben nem gondoltak arra, hogy okos ember nem fogyaszt romlott ételt, sem mérgezettet. Manapság – kifogást emelnek amiatt, hogy Egyházunk kiközösíti azokat, akik hitüket megtagadják, akik közreműködnek a gyermekgyilkosságokban, akik az Egyház jogait semmibe veszik, és lábhal tiporják.

Józan és okos ember meg fogja érteni: Egyházunk mindenkinek jót akar. Nem rosszat, hanem jót!

Ha valaki Budapest felé akar utazni, megnézi az útjelző táblát: Budapest 48 km. Erre gondolkozni kezd. Engem ne akarjon senki becsapni. Ez az út nem Budapest felé visz..., és elindul az ellenkező irányba. Nyilván késve, kerülővel fog csak Budapestre érkezni.

Ugyanez a helyzet, ha valaki az örökkévalóság útjára lép. Katolikus Egyházunk az útjelző. Megmutatja nekünk az utat a mennyország felé. Ha az illető megmakacsolja magát: engem ne akarjon senki becsapni, én az Egyházra nem hallgatok, az Egyházhoz semmi közöm, az ilyen ember számíthat arra, hogy nagy kerülővel jut a mennyország felé vezető útra.

* * *

Annyi keserű tévedés áldozatai lettünk már életünkben. Miért? Mert saját – néha nagyon ostoba – gondolataink után mentünk.

Meg akarunk szabadulni tévedéseinktől, meg akarjuk találni a helyes utat? Hallgassunk Krisztus Egyházára! Emlékezzünk Krisztus szavaira:

Te Péter vagy,
én erre a kösziklára építem Egyházamat.
A sziklára épített Egyházon
semmiféle tévedés nem lehet erő.
Aki titeket hallgat, engem hallgat!

Elmélkedésünk végső következtetése:

Hallgatok Krisztus szavára.
Hallgatok Péter és az apostolok tanítására.
Hallgatok a pápára, és a püspökökre.
Örömmel és szívesen teljesítem Egyházam parancsait.

Az elmélkedést segítő gondolatok

Legyünk meggyőződve arról, hogy ha valaki Istennek akar szolgálni, akkor hallgatnia kell Katolikus Egyházunkra is. Ez az Egyházat alapító Jézus Krisztus akarata!

A kérdés csak az, milyen pontokban kell különösen hallgatni az Egyházra?

1. A liturgikus rendelkezésekben.

A legutóbbi időben teljesen megváltozott a szentmise szer-tartása. Sokaknak ez nem tetszik, ellenzik az új liturgiát. Ilyenkor kell elővenni az engedelmesség szellemét. Nyilván-való, hogy az egész világ püspökei nem akartak rosszat, amikor elrendelték a szentmise új rendjét. . . Ezt én is meg-érthetem, és beláthatom elfogadásának szükségességét.

2. Megfontolhatjuk a hittani tételek kérdését is. Különösen azokat a kérdéseket, melyek ma annyi vitát támasztanak: a világ teremtése, az eredeti bűn kérdése, Jézus történeti sze-mélyisége, feltámadása, mennybemenetele. . . , angyalok-ördögök, örök élet, mennyország, tisztítótűz, pokol, stb.

3. Tiszteletben kell tartanom a Szentírás problémáit is. Történetiségét, bizonyító erejét, az élet nagy kérdéseinek megoldására ajánlott útmutatásait. Mit kell megtartanom, mihez kell okvetlenül ragaszkodnom?
4. Hallgatnom kell az Egyházra az erkölcstani kérdésekben is. Mellőznöm kell a vétkes könnyelműséget az erkölcsi törvények megítélésében, különösen azokat a kérdéseket kell gondosan mérlegelnem, melyek a házasság szentségével, a lopással, a hazugsággal, a felebaráti szeretettel, a haraggal, a gyűlölködéssel stb. foglalkoznak.
5. Figyelembe kell vennem az Egyház tanítását akkor is, amikor az evilági élet örömeiről és szórakozásairól beszél nekünk. Tudomásul kell vennem, hogy csak tisztességes szórakozásokat engedélyezhetek magamnak. Ami nem tisztességes, azt mellőznöm kell. Azt is tudomásul kell vennem, hogy földi életem lényegbevágó feladata a kötelességteljesítés.

* * *

Mindenben hallgatom az Egyházra. Örömmel és szívesen halgatom tanítását, és teljesítem parancsait.

43. A vásár- és ünnepnapok

Isten befejezte munkáját a hetedik napra, és megnyugodott. (Móz 1, 2.) Megáldotta és megszentelte a hetedik napot. – Így kapta a tereméstörténetben az Úr napja a „szombat” nevet. A szó megpihenést, megnyugvást jelent. Egyben azt az isteni akaratot is kifejezi, hogy kötelességünk az Úr tiszteletére szentelt napokat valóban megszentelni. A szombatnapon kívül az ószövetségben alig volt más ünnep, de ezeket a napokat is úgy kellett megszentelni, mint a szombatot.

A szombatnak, mint az Úr napjának a megszentelése, belekerült a Tízparancsolatba is. Ez az ünneplés nagyon szigorú kötelezettségnek számított annyira, hogy ha valaki nem tartotta meg ezt a parancsot, halálbüntetéssel lakolt.

Feltűnő az újszövetségi Szentírásban, milyen erőteljesen sürgette Jézus is az előírt ünnepek megszentelését.

Miért ünnepeljük a vasárnapot?

Tény az, hogy az ószövetségi törvény a szombat-nap ünnepelését követeli. Sokan arra is hivatkoznak, amit a Jelenések könyvének a végén találunk: „Aki hozzátesz valamit ahhoz, ami a könyvben le van írva, azt Isten csapásokkal fogja sújtani, aki elvesz valamit ennek a prófétai könyvnek a szavaiból, attól Isten elveszi a jogot az örök élethez!” (22, 18–19.) – Vannak, akiknek a végső következtetésük ez: „A szombat-nap” megünneplését nem lett volna szabad vasárnapra áttenni. Sőt ehhez még hozzáteszik: Jézus is a szombatot tartotta és szentelte meg!

Ugyanakkor nem szabad elfelejtenünk azt sem, hogy Jézus nem azért jött, hogy a törvényt megszüntesse, hanem azért, hogy tökéletessé tegye. (Mt 5, 17.) Viszont az is igaz, amit Jézus mondott: „Az Emberfia ura a szombatnapnak is!” (Mt 12, 8.) Sőt az is igaz, hogy Jézus a vasárnapot szentelte meg feltámadásával. Megjelenései is vasárnapokon voltak, és a Szentlelket is vasárnapon küldte el apostolainak.

* * *

Minden jel arra mutat: a vasárnap megszentelése az apostolok rendelkezése nyomán keletkezett. – Ezt bizonyítja Pál apostol levele, amiből nyilvánvaló, hogy a hívek vasárnap szoktak összejönni közös imára. (I. Kor. 16, 1.) – Az Apostolok cselekedeteiben szintén azt olvashatjuk, hogy vasárnap volt az a nap, amikor a hívek összejöttek a „kenyértörésre”, vagyis a szentmisére. (20, 7.) – Szent János is kifejezetten a vasárnapot emlegeti. Ebben a szövegben az Úr napja Jézus feltámadásának az ünnepe: a vasárnap!

Meg kell állapítanunk: ha az apostolok a szombatnap megünneplését más napra tették, okuk volt rá. Talán maga Jézus kívánta tőlük. Vagy így akartak elkülönülni a zsidóktól, és jelezni az „újszövetséget”. Vagy talán – ami a legvalószínűbb – Jézus feltámadásának a napja lett a kereszténység ünnepe, a vasárnap!

Péter és a többi apostol nyugodtan hozhatott ilyen rendelkezést, hiszen Jézus rájuk bízta az Egyház kormányzását. Nekik mondta:

amit megtiltottok az embereknek, nevemben teszitek, . .
amit megparancsoltok nekik, azt is nevemben teszitek.

Jóváhagyom!

Jogosan írta tehát Antiokiai Szent Ignác híveinek: ezután már ne a szombatot ünnepeljétek, hanem a vasárnapot. Akadtak még hívek, akik a zsidóságból tértek meg, és emiatt továbbra is a szombatot tartották. A II. század elején azonban véglegesen megszűnt a szombat megünneplése az Egyházban.

Mit kell tudni az ünnepekről?

Az első keresztények csak a vasárnapot ünnepelték. Vasárnapon kívül ünnepek nyomának a jeleit csak a II., III. és IV. században találjuk. Ez abból érthető, hogy csak a IV. századtól kezdve lehetett templomokat építeni:

akár a Megváltó Jézussal kapcsolatos titkok emlékezetére,

akár a Boldogságos Szűz Máriával kapcsolatos titkok ünnepelésére,

akár a vértanúk és szntek tiszteletére.

Az is előfordult, hogy az eretnekek valamelyik hitigazságot tagadták. A hitigazság tudatosítására keletkezett egy ünnep. – Az is előfordult, hogy valamelyik pogány ünnepnek népi hagyomány-jellege volt. A hagyomány jellegnek megfelelő ünnepet tettek arra a napra. – Az is előfordult, hogy a jámbor hívek kutattak a Szentírásban, találtak egy hittitkot, és ünnepélyesen megemlékeztek róla. Ilyen hittitkok például a Szentháromság ünnepe. – Az is előfordult, hogy kinyilatkoztatásra, Jézus kifejezett kívánságára, keletkezett egy ünnep, mint a Jézus Szíve ünnepe. . . , vagy az Úrnapja, az Oltáriszentség tiszteletére.

Az ünnepek között találunk olyanokat, melyek csak a hittitkokat állítják a hívek szeme elé, de különösebb ünneplést nem követelnek.

Azonban vannak olyan ünnepek is, melyek megünneplését katolikus Egyházunk úgy követeli meg, mint a vasárnapokét. Ilyen kötelező ünnepek voltak Újév, Vízkereszt, Jézus mennybemenetele, Úrnapja, Szent Péter és Pál ünnepe, Mária mennybevétele, Mindenszentek és Szeplőtelen Fogantatás napja. A legújabb

rendelkezők szerint csak három kötelező ünnep maradt: Karácsony, Újév, Mária mennybevitelének az ünnepe: augusztus 15-én.

Hogyan kell ünnepelnünk?

Az ószövetségi ünneplés nagyon szigorú volt. Elsősorban minden munka tilos volt.

tilos volt főzni (Ex 16, 23.)

a vándorlás idején tilos volt mannáat szedni (Ex 16, 26.)

tilos volt a szántás, vetés, aratás (Ex 35, 5.)

tilos volt tüzet gyújtani (Ex 35, 5.)

tilos volt rőzsét gyűjteni és hazavinni (Num. 15, 32.)

tilos volt terhet, csomagot vinni (Jer 17, 21.)

tilos volt a házból valamit kihajítani (Jer 17, 22.)

tilos volt kereskedni, üzletet kötni,

tilos volt élelmiszert Jeruzsálembe vinni (Neh. 17, 22.).

Az ószövetségben az Úr napján „pihenni” kellett. Ez a pihenés nem jelentett lustálkodást, ezt a napot Istennek szentelték. Ekkor többet imádkoztak, mint más napokon. Az áldozatok bemutatását is megkettőzték. Templomba mentek, zsoltárokat énekeltek, imádkoztak. A szolgálatot teljesítő papok az írásokból részleteket olvastak fel, és hozzá magyarázatokat fűztek. Ilyenkor a jelenlevők kérdezhetek is az Írások felől.

Szombatnapon meg kellett emlékezni a teremő Istenről, aki nem feledkezik el népéről, de elvárja, hogy népe se feledkezzék meg Róla! (Ex 31, 13.) Nem szabad megfeledkezni róla, hogy Isten tette ezt a napot szent nappá, és azért adta, mert általa népét meg akarta szentelni. Az Jahve kívánsága, hogy a nép Isten népének vallja magát, és vallásos tisztelettel hódoljon neki ezen a napon.

Szombatnapon meg kellett emlékezni az egyiptomi rabszolgaságról is, amikor pihenés nélkül kellett a népnek robotolni.

Az Úr napján arról is meg kellett emlékezni, hogy Isten nemcsak az egyiptomi rabságból szabadította ki népét, hanem a bűn rabságából is. Ezért kellett ezen a napon az őszinte bűnbánatot is felindítani.

A mi ünneplésünk!

Nyilvánvaló, hogy az ószövetségi ünneplésből nem kell mindent megtartanunk. Lényeges azonban, hogy vasárnapjaink és ünnepeink a pihenés napjai legyenek. Olyan napok, amikor elhagyjuk a köznapi munkát, de főleg azért, hogy könnyebben gondolhassunk Istenre, irgalmára, jóságára, szeretetére. Tehát a lényeg: nem a semmittevés fontos, hanem a megszentelődés!

Az Úr napjának a megszenteléséhez hozzátartozott kezdettől fogva:

1. A mischallgatás, a hívők résztvettek a szent áldozaton.
2. A szentáldozás, ami lelkileg nekünk is hasznos volna, mert jobban vigyáznánk hétközben lelkünk kegyelmi állapotára.
3. A szentbeszéd meghallgatása, ami biztosítaná, hogy gondolataink a vasárnapokon valóban Istenre irányuljanak.
4. A felebaráti szeretet gyakorlása. Az apostoli időkből származó búzdítások szerint, az Úr napja: a felebaráti szeretet napja volt. Ez nem azt jelentette, hogy a kezébe nyomtak egy pénzdarabot, hanem felhasználták az Úr napját: a családi békesség és boldogság megerősítésére, rokonok és ismerősök meglátogatására, betegek ápolására és vigasztalására. Segítettek ott, ahol tudtak.
5. Legyen az Úr napja a vidámság napja! Ezért előírás, hogy ünnepnapokon nincsen böjt. Ilyenkor jobb ételt is készítünk, és az is fontos, hogy ne köznapi ruhát öltünk. Lényeges az „ünnepi hangulat”. . . Meg kell találnunk az Isten örömet, az Istennel való találkozás örömet.

* * *

Az ünnepek célja ezen kívül még az is, hogy szemünk elé állítsák hitünk szent titkait:

Az adventi idő növelje vágyódásunkat Jézus után.

A karácsony erősítsen meg Jézus szeretetében.

A nagyböjt keltegesse bennünk a bűnbánatot.

A nagyhét állítsa szemünk elé Jézus szenvedését.

Húsvétkor örvendezzünk a feltámadt Üdvözítővel.

A mennybemenetel keltse fel vágyunkat a mennyország után.

Pünkösdkor kérjük a Szentlélek kegyelmi segítségét.
Az Úrnapja erősítsen meg az Oltáriszentség tiszteletében.
Jézus Szíve mutassa meg nekünk Jézus szeretetét.
Nagyboldogasszony ébressze fel lelkünkben a mennyország
utáni vágyat.
A szentek tanítsanak minket Istent mindennél jobban szeretni.

* * *

Az ószövetségi törvény szigorúan rendelkezett. Aki nem ünnepli meg az Úr napját, irtassék ki a népből!

Minket nem kell fenyegetni. Örömmel várjuk és tartjuk az ünnepnapokat. A vasárnapokat és ünnepeket Istennek adjuk. Ezen a napokon többet imádkozunk. Gyarapodnunk kell Isten szeretetében, hogy az ünnepek, ne csak testi üdülésünket szolgálják, de főként lelkünk javára váljanak.

44. A misehallgatás kötelezettsége

Szturninus egy afrikai város papja volt. Dioklecián császár uralkodása idején élt. Az üldözés miatt csak titokban végezhetette lelképásztori munkáját. Ám vasárnapokon mégis mindig összegyűjtötte híveit szentmisére.

Egyik napon éppen szentmisére gyülekeztek a hívek, amikor elfogták őket. A pogány bíró számonkérte tőlük: „Miért szegtétek meg a császár parancsát? – Miért jöttetek össze, ha tudátok, hogy ezért halálbüntetés jár?”

Szturninus csendesesen felelt a pogány bírónak: „A vasárnap megszentelése szigorú kötelességünk. Az ünnepeléshez hozzátartozik a szentmise is, ezt mi nem szoktuk elmulasztani. Még akkor se hagyjuk el, ha miatta halállal fenyegetnek minket.”

Szturninus és hívei vértanúhalált haltak. Ők a vasárnapi misehallgatás vértanúi.

Abban az időben még nem létezett az Egyház II. parancsa, mely szerint vásár- és ünnepnapjainkat „becsületes misehallgatással” kell megünnepelni. A kezdeti buzgalom lanyhulása készítette az Egyházat a vasárnapi misekötelezettség kifejezett parancsára.

Mi történik a szentmisén? – Jézus megújítja keresztdozatát, és egyben kiosztja kegyelmeit. Találkozni akar velünk. Vár minket, és beszélgetni akar híveivel.

Így valóban nagy szűgyen, ha valaki nem megy szentmisére, ha nem érdekli őt Jézus keresztdozata, kegyelmének kiáradása. Nagy szűgyen, ha nem él bennünk a vágy, hogy Jézussal találkozzunk, és emiatt ránk kell parancsolni: vásár- és ünnepnap misét becsületesen hallgass!

A misehallgatás kötelezettsége

Az ószövetségben az ünnepléshez hozzátartozott az áldozat. Katolikus Egyházunk rendelkezése is ezt célozza: az ünnepléshez annyira hozzátartozik az újszövetség áldozata, hogy szentmise nélkül az ünnep nem ünnep, a vasárnap nem vasárnap! A zsoltáros elragadtatva mondta: „Örülök, amikor mondják nekem: Isten házába megyünk!” (121, 1.) – A Zsoltáros a jeruzsálemi templomról beszél. Szent hely volt ez a templom, ám a mi templomainkkal nem hasonlítható össze. Az ószövetség összes áldozatait nem lehet összemérni az újszövetség egyetlen áldozatával, a szentmisével.

A szentmisén a jelenlét kötelező

Körül kell állni az oltárt, melyen a pap bemutatja az áldozatot. Azok csoportjához kell tartoznunk, akik „misét hallgatnak”. Lehet misét hallgatni a sekrestyében és a kóruson is, ha figyelünk arra, ami az oltáron történik. Tudomást kell szereznünk a mise részéről. Követnem kell a mise részeit, hogy pontosan tudjam, mikor van felajánlás, úrfelmutatás, áldozás.

Nyilván nem hallgat misét az, aki a templomon kívül álldogál, beszélget, dohányzik. Az sem hallgat misét aki a kóruson anynyira elmerülten beszélget, hogy nem veszi észre a csengetéseket, nem veszi észre még az úrfelmutatást sem. – Ha valaki prédikáció alatt alszik, misehallgatás szempontjából még nem volna baj, ha azonban feljánlás után alszik el, fel kell kelteni, mert mise hallgatása különben elmaradna ünnepéből.

A II. Vatikáni zsinat arra is kötelezi a híveket, hogy tevékenyen kapcsolódjanak be a mise szertartásába. A rendelkezésben ezt a három szót találjuk: „Scienter, actuose, fructuose!” (11.) tudatosan-tevékenyen-eredményesen. Nem elég tehát nagyjából odafigyelni, tudatos figyelésre van szükség. Nem passzív módon (éppen csak, hogy jelen vagyok), hanem tevékenyen veszek részt a szentmisén. Ebből következik az is, hogy a kiáradó kegyelmeknek így leszek részesévé.

Egész misét kell hallgatnom

Hittanórán beszélgettünk a misehallgatásról. Szóba került: mikor kezdődik a mise és mikor végződik? – A gyerekek különféle válaszokat adtak. Kénytelen voltam az igazságot így megfogalmazni: a mise akkor kezdődik, amikor megkezdődik, és akkor végződik, amikor valóban befejeződik.

Ezzel azt akartam jelezni, hogy a mise kezdete az „elején” van. Vagyis nem tehetem meg, hogy amikor beharangoznak, akkor még különféle munkákba kezdek, ezt is, azt is még megcsinálom, ráérek- gondolom, – mert prédikáció is lesz. A mise akkor kezdődik, amikor megkezdődik, vagyis a legelején. Egész misét kell hallgatnom. A mise vége pedig a „végén van!” A zsinat átalakította a mise szertartását úgy, hogy a papnak ezt kell mondania: „A szentmise véget ért, menjetek békével!” – Ha tehát misét akarok hallgatni, nem szabad idegeskedni. Szépen kivárom a mise végét, amikor áldást kapok és ünnepélyesen elbocsátanak.

A II. Vatikáni zsinat nyomatékosan kéri a hívektől a szentbeszéd meghallgatását. Ez érthető abból, ahogy alig van más lehetőség lelki táplálékunk megszerzésére, mint a vasárnapi mise

homiliája. A rendelkezések alapján még nem lehet azt mondani, hogy egy-két beszéd elmulasztása súlyos bűn volna. Ha azonban valaki következetesen elmulasztja a szentbeszédet, nem mentesül a bűntől.

Az új rendelkezések lényege: ne azon törjük a fejünket, mikor követ el valaki bűnt, vagy mikor nem követ el bűnt. . . , hanem igényeljük a vasárnapi misén való részvételt, és vele kapcsolatban a szentbeszéd meghallgatását.

Mikor mentesülünk a misehallgatás kötelezettsége alól?

Semmiféle bűnt nem követ al az, aki beteg, és emiatt nem tud misére menni. – Az is előfordulhat, hogy nagyon messzire kellene menni, hogy a templomot elérjük (egy óra út), ilyenkor mentesítve vagyunk a misehallgatás kötelezettsége alól. Nagy dolog, ha valaki hajlandó messze útra is elmenni, azért, hogy Jézussal találkozzék. – Mentest a kötelezettség alól, ha valaki hivatali elfoglaltsága miatt nem tud misére menni, pl. szolgálatban van a vasútnál, postánál, katonaságnál. – Az is mentesít, ha beteget kell ápolni, kis gyermekre vigyázni.

Előfordulhatnak más okok is, melyek mentesítenek a misehallgatás kötelezettsége alól. Ilyen esetekben ajánlatos felmentést kérni a plébánostól. Megmarad azonban a kötelezettségem, hogy időről-időre mégis résztveszek a szentmiseáldozaton. Ha nem tudok jelen lenni, akkor a mise idején imádsággal és lelkiolvasmánnyal foglalkozom.

Milyen a „becsületes misehallgatás”?

Hosszú volna részletesen leírni a becsületes misehallgatás módját. Egészen röviden néhány szóval a következőkben vázolhatjuk:

Őszinte szándék visz a templomba: Jézussal akarok találkozni.

Hozzákészülök: nem zúgolódó morgással, hanem azzal az örömmel, melyről a Zsoltáros beszél: „Az Úr házába megyek!”

A bevezetőt összekötöm a bűnbánattal.

Figyelek a szentleckére, evangéliumra, szentbeszédre. Ezekből igyekszem megszerezni egész heti lelki táplálékomat.

Felajánlaskor én is felajánlom magamat, szándékaimat, örömeimet, bánatomat, életemet.

Az „élőkről szóló megemlékezés” nekem is módot és lehetőséget ad arra, hogy könyörögjek Istenhez azokért, akiket szeretek: családom élő tagjaiért, ismerősökért, barátokért, jötevőkért.

Az átváltoztatás és úrfelmutatás idején imádom Jézust a kenyér és bor színe alatt. Megkérem őt mossa tisztára lelkemet a szent áldozatban.

Úrfelmutatás után megemlékezem halottaimról. Szent és üdvösséges gondolat halottainkért imádkozni. Talán rólam is meg fognak emlékezni azok, akiket szerettem.

Szentáldozáskor nekem is áldoznom kellene. Így volt ez az ősegyházban, és így kéri tőlünk a II. Vatikáni zsinat rendelkezése. Vágyódom Jézus után. – Jelen lenni a szentmisén és nem vágyódni Jézus után, a hit és szeretet hiányát jelzi.

Ezzel a lelkülettel fogadom az áldást: „Áldjon meg engem a Mindenható Isten, az Atya, a Fiú, és a Szentlélek”.

Mivel pedig a szentmise gyorsan befejeződik, nem sietek ki a templomból. Megpróbálom megtalálni azt a titokzatos kapcsolatot Istennel, mely eltéphetetlenül összeköt vele és napjaimat is megszenteli.

A legújabb engedély alapján a vasárnapi misehallgatás kötelezettségének már szombat este is eleget lehet tenni.

* * *

A becsületes misehallgatás lesz lelki életem fejlődésének biztosítéka és záloga.

45. A bőjt és a hústilalom

Jeruzsálem pusztulása után (Kr. e. 587.) a zsidók közül sokan Babylonba kerültek fogságba. Babylon királya hamarosan enyhítette a fogság keserveit, sőt elrendelte, hogy a foglyok gyermekei közül válasszanak ki ifjakat, akik alkalmasak volnának a királyi palotában végzendő szolgálatra.

A király elrendelte ezeknek az ifjaknak a kiképzését. Azt is elrendelte, hogy ételt és italt a király asztaláról kapjanak.

A kiválasztottak között volt Dániel próféta és három társa is. Mivel istenfélő ifjak voltak, elhatározták, hogy a törvényt megtartják. Ebben a pontban nehézségük támadt, mert a király asztaláról hoztak húst a pogány áldozatokból, sőt sertéshúst is felszolgáltak. Ennek fogyasztása tilos volt a zsidóknak. Így Dániel és három társa elhatározták: nem esznek ezekből az ételekből.

Dániel megkérte a parancsnokot, adjon nekik növényi ételeket, borital helyett pedig vizet. A parancsnok azonban félt, hogy bajba kerül, ha teljesíti a kívánságot. A király felelősségre fogja vonni, ha látja, hogy a fiúk soványodnak.

Dániel megnyugtatta őt. Tégy próbát, és adj nekünk tíz napon át böjtös eledelt. Akkor nézd meg arcunkat és hasonlítsd össze azokkal, akik a királyi konyháról étkeznek. Tíz nap elteltével Dániel és társai, a böjtös kosztoson szebbek voltak, és kövérebbeknek látszóttak, mint azok, akik a király asztaláról étkeztek.

A böjt és az önmegtagadás fontossága

Az ószövetségben rendkívüli szerepe volt a böjtnek, és általában minden önmegtagadásnak. Nyugodtan mondhatjuk, hogy az egész ószövetséget jellemzi az önmegtagadás szelleme.

Az egyiptomi kivonulás emlékére hét napos böjt volt elrendelve. Bizonyos áldozatok előtt is kötelező volt a böjtölés. A papi szolgálat is előírta a böjtöléseket és a boritaltól való megtartóztatást. (Lev. 10. és 23. fej.) – Böjtölt Dávid, amikor bűnbánatot tartott. Böjtölt és imádkozott Judit, mielőtt Holofernesz táborába indult. Eszter királyné is sokat böjtölt, hogy elnyerje Isten kegyelmét. – Ninive lakói is böjtöltek, amikor Jónás próféta szavára bűnbánatot tartottak. Sőt a király az állatokat is megböjtöltette, hogy éhségükkel figyelmeztessék az embereket a bűnbánatra. – Keresztelő János is böjtölt egész életén keresztül. Jézus pedig negyvennapos böjttel kezdte meg nyilvános működését.

Joggal mondhatta Tóbiás: Jó az imádság böjttel, és kedves Isten színe előtt.

A szentírási részek azt bizonyítják, hogy a fegyelmezett és vallásos élethez hozzátartozik az önmegtagadás szelleme. Böjt és önmegtagadás nélkül nehezen lehetne boldogulni a lelki életben.

A böjt és a hústilalom parancsa

Eredetileg nagyon sok böjti nap volt az Egyházban.

Az első századokban böjti nap volt minden héten a szerda és a péntek. Mindkettő Jézus szenvedésének az emlékére. Későbbi eredetűek az úgynevezett „kántorböjti napok”. Ezek a négy évszak böjti napjai voltak, bűnbánati jelleggel. A bűnbánat mellé később az Egyház nagy szándékait is hozzátették, különösen a papi hivatásokért kellett imádkozni ilyenkor. – Nagyobb ünnepekre is böjttel készültek a hívek. Ezeket a napokat nevezték „vigilia-böjtnek”. Az első századokból származik a húsvét-előtti nagyböjti idő is. Eredetileg ilyenkor szabadon választott böjtölés volt, később egyházi törvénné lett. Célul pedig megjelölték: a bűnbánatot, a megemlékezést Jézus szenvedéseiről, és a felebaráti szeretet gyakorlását.

Napjainkban nagymértékben enyhítették a régi szigorúságot. A böjti napokból csak kettő maradt: hamvazószerda és nagypéntek. A hústilalom napjai közül pedig – a megnevezett két napon kívül – nagyböjt péntekjei. – A II. Vatikáni zsinat azonban kiegészítette ezt az enyhítést egy nagy kötelezettség hangsúlyozásával: „Nem szabad elfelejtenünk, hogy a böjtnek engesztelő, és megszentelő jellege van”. (110.) Tehát a keresztény ember életéből nem hiányozhat. – Az enyhítés azt célozza, hogy a böjtölést (hústilalmat) lehet más jócselekedettel helyettesíteni. Így ha valaki pénteki napon húsételt fogyaszt, akkor más jócselekedettel kell pótolnia a böjt elmaradásával kieső önmegtagadást.

A böjti rendelkezések új szelleme azt kívánja elérni, hogy ne akarjuk dekára kimérni az ételeket, hanem nagylelkűen vállaljuk az önmegtagadásokat, és lemondásokat, Jézus iránti szeretetből.

Mi az értelme és célja a böjtnek és az önmegtagadásnak?

1. A böjt segíthet nekünk a természetfeletti élet értékelésében. Szinte szünet nélkül a mindennapi kenyér után szaladgálunk. Ha megtagadjuk magunkat, könnyebben megértjük Jézus gondolatát: „Nemcsak kenyérrel él az ember!” – Megértjük Pál apostol keserű panaszát is, amikor azokra panaszkodik, akiknek istenük a has! Az ilyen emberek nem tudják szeretni Istent. – A közmondás szerint: „Beteg szív és tele has nem szívesen megy hegynek fölfelé”. Vagyis az üres has könnyebben és szívesebben megy a magasságok felé. Különösen áll ez akkor, ha a has „tervszerűen” üres. ∴ Böjt által üres!

2. A másik nagy előnye a böjtnek: kedvessé tesz Isten színe előtt. Tóbiás, Judit, Eszter... és a többiek mind, böjtjük által voltak kedvesek Isten előtt. Keresztelő Jánost is önmegtagadó élete miatt dicsérte meg Jézus: „Nemcsak próféta... Több, mint próféta!”

Valamikor régen jártam egy kolostorban, ahol éppen az ebédet hordták ki a szerzeteseknek: egy tojás... és hat szem dió! – Voltak olyan szentek Egyházunkban, akik kenyéren és vizen kívül mást nem fogyasztottak. Olyanok is voltak, akik éveken keresztül semmit sem ettek. (Flüi Szent Miklós, Konnersreuthi Neumann Teréz)... Mindezek önmegtagadásaik által szerezték meg Isten kegyelmét, és erősödtek meg a lelki életben.

3. Az is nyilvánvaló, hogy a böjt és a bűnbánat összetartoznak. Dávid király is böjtje által mutatta meg bánatát és vezeklését. Ninive lakói is böjtölésükkel mutatták meg Istennek, hogy komolyan gondolják a bűnbánatot. – Jézus kifejezetten emlegette: vannak bűnök, melyektől csak böjt, és imádság által lehet szabadulni.

* * *

Nem túloz, aki így idézi Jézus szavait: „Aki testébe vet, testéből aratja a romlást!” – Vagyis aki nem fékezi vágyait, különösen az étel és ital kívánásának az ösztönét, annak a lelke az ételből, és italból aratja a romlást, a kárhozatot.

„Aki lelkébe vet, lelkéből arat örök életet.” (Gal. 6, 8.)

Vagyis, aki inkább a lélek igényeit nézi (nem a test vágyait), tehát megtartja Egyházunk III. parancsát, és szívesen böjttől, az lelkeből arat örök életet... Istentől jutalmul megkapja az örök életet.

Szükség van-e a böjtre és az önmegtagadásokra?

Jézus böjtölt, és sokat imádkozott.

Miért tette? – Hogy lássuk, a böjt nem értelmetlen dolog. Példát is akart adni nekünk. Ezeket az önmegtagadásokat is beillesztette engesztelő áldozatába. Azt is meg akarta értetni, hogy a böjt hathatós eszköz az ördög elleni küzdelemben.

Miért gyakorolt Jézus ilyen önmegtagadásokat?

Meg akarta mutatni az igénytelen élet értékét. Azt akarta, hogy értsük meg a felszólítást: Keressétek először az Isten országát. Azt is meg akarta értetni, hogy ösztönéletünk megfékezése csak így lehetséges. Az önmegtagadás hozzászoktat a fegyelemhez, ahhoz, hogy mindig erősek legyünk a kísértésekben. – Végeredményben így is lehet mondani: aki nem tud önmegtagadást gyakorolni, az jellemetlen ember marad. Az erények megőrzése is, csak önmegtagadás által lehetséges.

Elmélkedésemben azt is tisztáznom kell, miért kell nekem önmegtagadásokat gyakorolnom?

– Komolyság, okosság, és fegyelem kell ahhoz, hogy megtaláljam a helyes utat az emberi életben, ami önmegtagadások nélkül lehetetlen.

– Mindenki olyan önmegtagadást válasszon ki magának, amire neki éppen szüksége van. Meghatározott betegsége, meghatározott orvosság kell. Meghatározott bűnök és kísértések ellen, meghatározott önmegtagadásokra van szükségünk.

Elmélkedésünk végén legyünk egészen határozottak: ne akarjuk becsapni se Istent, se önmagunkat.

46. A húsvéti szentáldozás parancsa

Szent Margit skót királyné, szent életű, és apostoli buzgóságú asszony volt. (+ 1093) Nagy bánata volt, hogy az ország vezetői közül sokan elhanyagolták vallási kötelességeiket: a hitben való gyarapodást, a szentségekhez járulást, az imádságot. Nemzeti zsinatot hívott össze, és ezen annak a kimondását kérte; mondják ki törvényben a katolikus hívek kötelességét: egy évben legalább egyszer – húsvét napjaiban – mindenki köteles szentáldozáshoz járulni.

Az ország vezetői, a király közvetlen munkatársai, ellenezték a törvényt. Idézték Pál apostol figyelmeztetését: „Aki méltatlanul áldozik, halált eszik!” Azzal védekeztek, hogy ők szegény bűnös emberek. Nem akarják magukat a halálba a kárhozatba enni! A királyné ne kívánja tehát tőlük, hogy ők húsvét táján áldozzanak.

A királyné azonban megfelelt nekik.

Ha igazatok volna – mondta – senki sem áldozhatna, hiszen mindannyian bűnös emberek vagyunk. Jézus azonban azt is mondta: Ha nem eszitek az Emberfiának testét, nem lesz élet tibennetek. Vagyis, ha Isten kegyelmét akarjuk, örök életet akarunk, áldozni kell! Ítéletet és halált eszik, aki nem különbözteti meg Krisztus testét a közönséges kenyértől, és úgy eszi, mintha közönséges kenyér volna. Aki azonban őszinte bűnbánattal és gyónással készül a szentáldozáshoz, annak Krisztus teste nem halál lesz, hanem az élet kenyere.

Az ország vezetői elfogadták a királyné érvelését, és a húsvéti szentáldozás kötelezettsége törvény lett Skóciában. Szent Margit 1093-ban halt meg, tehát ez a törvény a XI. század második feléből származik.

Az Egyház IV. parancsa, mely egyházjogi alapon követeli a húsvéti áldozást, jóval későbbi időből származik: a IV. Lateráni zsinat rendelte el 1215-ben. Azóta minden katolikus hívőnek kötelessége a parancs: „Évenként gyónjál, és húsvétkor áldozzál!”

A húsvéti áldozás kötelezettsége

Ez a kötelezettség akkor kezdődik, amikor a gyermek eljut testi-szellemi érettségének arra a fokára, hogy különböztetni tud jó és gonosz..., bűn és erény között, amikor megérti, mi a bűnbánat, és mi a bűnbocsánat. Az is fontos, hogy sejtse a különbséget a közönséges kenyér és az Oltáriszentség között. – Az egyházi törvénykönyv ezt az érettségi fokot a 7. életév körüli időre teszi.

Ez a kötelezettség minden katolikus hívőre vonatkozik. A IV. Lateráni zsinat így mondja: „Mindkét nembeli hívek!” Vagyis nem csak a nők, hanem a férfiak is kötelesek húsvét táján áldozni.

A kötelezettség a betegekre is vonatkozik. Ezért van lehetőség arra, hogy a plébános bármikor elvihesse a betegekhez az Oltáriszentséget. Jó volna, ha megértenénk: a betegeknek szükségük van az élet kenyerére..., szükségük van erőre, és segítségre. A betegek a szentáldozásban kapnak erőt szenvedéseik türelmes elviseléséhez.

A húsvéti áldozás ideje

Aránylag egyszerűen megérthetnénk: húsvéti áldozás húsvétkor! Régen az volt a szokás, hogy Virágvasárnaptól Fehérvasárnapig lehetett elvégezni. Legtöbb plébánián az a szokás, hogy Húsvét ünnepe előtt lelkigyakorlat van, és a hívek módot-lehetőséget kapnak a lelkigyakorlattal kapcsolatban elvégezni húsvéti áldozásukat.

Különbőféle nehézségeket figyelembe véve, a püspöki testületek, az egyházmegyék vezetői, hosszabb időt jelölnek meg a húsvéti áldozás elvégzésére. Legtöbbször nagybőjt I. vasárnapjától – Szentháromság vasárnapig.

Ha valaki e hosszú három hónap alatt sem végezné el azt, ami vallásos kötelessége, ne gondolja, hogy tárgyaltan lett számára az Egyház IV. parancsa. Az igaz, hogy a húsvéti áldozás idejét elmulasztotta, de fennáll a másik kötelezettség: szentgyónás által meg kell szabadulnia súlyos bűnétől.

Különleges rendelkezések

Egyik ilyen rendelkezés, hogy a szentáldozást a plébániatemplomban kell elvégezni. A szentgyónást ott végezhetem el, ahol akarom, az áldozást azonban a lakóhely szerinti plébánia templomban. Ez az előírás azt is kéri a hívektől, ha valaki – valamilyen oknál fogva – nem otthon áldozott, jelentse plébánosának, hogy húsvéti szentáldozását máshol végezte el. Régi szabály ez és olyannak vehetjük, amely megérett az elévülésre.

A szentségtörő áldozás nem számítható húsvéti áldozásnak. A törvény lényege ugyanis: a Jézussal való kegyelmi találkozás. Magamhoz veszem az élet kenyerét, mely megtartja lelkemet az örök életre. Ha áldozásom szentségtörő volna, ha súlyos bűn állapotában áldoztam volna – nem történt volna meg a kegyelmi találkozás Jézussal. Ezért nem számít a húsvéti áldozás, ha az szentségtörő volt.

Ha 14 évnél fiatalabb fiúkról, vagy 12 évnél fiatalabb leányokról van szó: a szülők és nevelők kötelessége figyelmeztetni őket erre a kötelességre. – Amennyiben a szülők és nevelők ezt elmulasztanak, bűnt követnének el. Saját szentgyónásaikban vádolniok kell magukat: hanyagságom miatt gyermekeim (vagy a rámbízottak) nem végezték el húsvéti áldozásukat.

Az egyházi törvénykönyv áldozási kötelezettséget emleget a – húsvéti időtől függetlenül is – súlyos betegség esetében. A betegnek kérnie kell, hogy áldoztassák meg. A hozzátartozóknak gondoskodniok kell róla, hogy a beteg hozzájusson a „szent útravalóhoz”. A plébánosok számára is egyik leglényegesebb kötelesség a betegek ellátása.

A II. Vatikáni zsinat liturgikus rendelkezés szerint, ajánlatos – nemcsak húsvét táján – hanem gyakran, sőt minden szentmisén a szentáldozáshoz járulni. Azt mondja a zsinat: Ez a szentmisén való részvétel legtökéletesebb módja! – Ezért lehet engedélyt kapni arra, hogy a pap lakásban, betegszobában mondhasson szentmisét.

* * *

Falkoniéri Julianna egész életében szerette Jézust. Élete utolsó napjaiban, súlyos betegségében, nem tudott semmit lenyelni. Így

szentáldozáshoz se tudott járulni. Az volt a kérése, ha már áldozni nem tud, legalább az Oltáriszentséget tegyék a szíve fölé. Szent Julianna életrajzírói tanúskodnak róla, hogy Jézus ekkor csodát tett. A szíve fölé helyezett Oltáriszentség eltűnt, és Julianna boldog mosollyal, Jézussal egyesülve, távozott az élők sorából. Az ostya nyomát megtalálták Julianna holttestén, szíve fölött bevésszve.

Ha Jézust úgy fogjuk szeretni, mint Falconieri Julianna, nem lesz szükség arra, hogy Egyházunk IV. parancsának értelmét és fontosságát magyarázzák nekünk.

47. Az egyházi házasságkötés kötelezettsége

Olaszországban a közelmúltban nagy port vert föl egy házassági ügy. – Bizonyos zöldségkereskedő feleségül vett egy leányt. Habár semmiféle házassági akadály nem volt köztük, a fiatalember ragaszkodott hozzá, hogy csak polgári kötés lesz. Ő nem vallásos, neki nem kell templomi esküvő.

A polgári kötés megtörtént. Ám nem sokkal a nagyhangú nyilatkozatok után a fiatalember észrevette, hogy üzleti szempontból nagyon elvétette a dolgot. Vevői ugyanis tudomást szereztek a pusztán polgári házasságkötésről, s ennek az lett az eredménye, hogy nagyrészüket elmaradt. Egy-két napon belül észrevette a tönkremenés veszedelmét, és ekkor elvesztette józanságát. Kellemtelen botrányt rendezett, megvádolva a vallásos embereket, sőt a plébánost is.

A nagy zaj és a vádaskodások nyomán a plébános, sőt a püspök is kénytelen volt nyilatkozni. Az egyházmegye püspöke nyilatkozatában kifejtette és megmagyarázta a következőket:

Ha valaki nincs megkeresztelve, és így köt polgári házasságot egy másik meg nem keresztelttel annak a házassága érvényes lesz, habár nem lesz szentség.

Ha valaki meg van keresztelve, és csak polgári házasságot köt, annak a házassága érvényes lesz a polgári hatóságok előtt, de hogyha katolikus, akkor az ilyen házasság Isten szemében érvénytelen. Lelki szempontból tehát lényeges az egyházi házasság-

kötés, mert katolikus ember egyedül csak így tud érvényes szentségi házasságot kötni.

A nyilatkozat miatt beperelték a püspököt, és az emberek izgatottan várták, mi lesz a bíróság ítélete. A kérdés, amire a bíróságnak felelnie kellett ez volt: szabad-e a püspöknek megmondani, mikor érvényes egy házasság, és mikor nem?

A bíróság felmetette a püspököt, csupán az egyházjog néhány kifejezését kifogásolta. Elismerte azonban a püspöknek azt a jogát: a híveknek megmondhatja, lelki szempontból érvényes házasságnak csak a szentségi házasságot tekinthetjük.

* * *

Erre a sokat vitatott kérdésre vonatkozik az Egyház V. parancsa: „Házasságot az Egyház törvényei szerint kösd meg!”

A házasság érvényessége

Állami törvényeink csak azt a házasságkötést fogadják el érvényesnek, melyet polgári tisztviselő (anyagkönyvezető) előtt kötöttek. Ez a rendelkezés nem érinti a vallási kötelezettségeket, de a polgári törvénykönyv az egyházi házasságot nem tekinti jogérvényesnek. Az 1894. XXXI. törvénycikk szerint a polgári kötés annyira kötelező volt, hogy előtte egyházi házasságot tilos volt kötni. A pusztán egyházi házasságkötés büntetendő cselekedet volt. A jelenlegi magyar alkotmány az utóbbi rendelkezést megszüntette.

Ha valaki házasságot akar kötni, akkor a következőket kell szem előtt tartania:

– Fontos, hogy a polgári kötés meglegyen, mert lényeges jogi hatásai vannak a házasfelek számára. Ha ezt valaki elhagyná, sok kellemetlen következménnyel kellene számolnia vagyonjogi, örökségi, társadalombiztosítási kérdésekben.

– Katolikus embernek nem szabad elfelejtenie, hogy lelki szempontból egyetlen igazi házasság van: a katolikus templomban kötött szentségi házasság.

– Ha valaki elhagyná a polgári házasságkötést, számolnia kellene a már említett kellemetlen következményekkel. Ha valaki a templomi-szentségi házasságot hagyná el, lelki szempontból kellene súlyos következményekkel számolnia... az örök élet elvesztésének a lehetőségével.

Valláserkölcsei következtetések

A költő emlegeti: „Minden ország támasza és talpköve a tiszta erkölcs...” Ehhez a tiszta erkölshöz hozzátartozik a családi élet tisztasága is. Erős, szép családok nélkül, nehéz tiszta erkölcsöt elképzelni.

Ma divatos életstílus: nem kötnek házasságot, hanem csak úgy éldegélnek „hol ezzel, hol azzal”... Még jó, ha valaki azt emlegeti, hogy a házasságok az égben köttenek. De mások ragaszkodnak hozzá, hogy a házasságkötés az embernek privát ügye, és nem tartozik se a tanácsi szervek, se a lelkipásztor elé. Körülbelül úgy képzelik, ahogyan a „Cigánybárót” idéztük.

Államjogi szempontból a tanácsi szervekre, természetjogi szempontból és isteni jogon: az Egyházra tartozik a házasság érvényesítésének a kérdése.

Az sem helyeselhető, ha valaki csak polgári házasságot köt. Mostanában szép és díszes házasságkötő termeket rendeztek be. Állami részről dicséretes a szándék, amikor a polgári kötést is ünnepélyessé akarják tenni. – Hívó embernek azonban tudnia kell, hogy nem azért kell a templomba elmenni házasságkötés céljából, mert „díszes” az esküvő, hanem azért, mert a katolikus jegyespárok ott részesülnek a szentség kegyelmeiben. Ha valaki kizárólag a díszért menne el templomba, jobb, ha nem megy. A templomi házasságkötést csak az vállalja, aki Isten kegyelmét keresi, s az Ő áldásával akar elindulni házaseletében.

Vegyesvallású jegyesek esetében sok vita támad: melyik templomba menjünk esküdni? – Egyházunk V. parancsa tárgyalanná teszi ezeket a vitákat:

Katolikus vagy... katolikus templomban köthetsz szentségi házasságot!

Érthetetlen dolog ragaszkodni a templomi házasságkötéshez, „nem az Egyház törvénye szerint!”

A II. Vatikáni zsinattal kapcsolatban nemkatolikus testvéreink kívánták az egyházjog vonatkozó rendelkezéseinek megváltoztatását. Erre katolikus Egyházunk hajlandónak mutatkozik abban az esetben, ha elismerik, és gyakorlatban is figyelembe veszik, protestáns testvéreink a házasság szentségi jellegét.

* * *

Az elmondottak után világos, mit jelent az Egyház V. parancsa: „Házasságodat az Egyház törvényei szerint kösd meg!”

Elsősorban a szülők értsék meg ezt a nagyon fontos parancsot. Neveljék úgy gyermekeiket, hogy azok értsék, mi az egyházi házasságkötés. Úgy neveljék gyermekeiket, hogy elmaradjanak az ilyen kérdések és viták: „Kössek, vagy ne kössek egyházi házasságot?”

Értsék meg ezt a parancsot a fiúk és leányok is. A házasságkötés nem közönséges adás-vételi szerződés, melyet bárki kiálthat. A házasságkötés egész életre szóló szent elhatározás, szentség! Ennek a szentségnek a kiszolgáltatása – felvétele – csak egyetlen módon lehetséges katolikus hívők számára: úgy ahogyan azt az Egyház V. parancsa előírja: templomi házasságkötés keretében!

Házasságodat az Egyház törvényei szerint kösd meg!

48. Olvasmányaink

Egy ősrégi legenda szerint a Boldogságos Szűz Mária látogatásával tisztelt meg egy szentéletű, öreg szerzetest. Az öreg térdreborulva köszöntötte Máriát. Az ajtón azonban nem lépett be Mária, s ezt meg is okolta: „Nem léphetek be a cellába addig, míg egyik nagy ellenségem lakik nálad”. A szerzetes törte a fejét, ki, mi lehet Mária ellensége. Átkutatta celláját, míg végre felfedezett egy könyvet, melyet a hírhedt tévtanító, Nesztóriusz írt. Ő valóban Mária ellensége volt, mert tagadta „istenanyai” méltóságát.

Ezt a legendát senkinek se kell elhinnie. Az igazságot mégis megtaláljuk benne. Mi az, amire a legenda meg akar minket tanítani? Az az igazság: lelki szempontból nem közömbös, mit olvasunk.

A katekizmus, amikor felsorolja az Egyház parancsait, nyilván nem sorolhatja fel az összes parancsokat. Fontosnak és lényegesnek kell mondanunk mégis az Egyháznak azt az intézkedését, mely szerint meg kellene válogatnunk olvasmányainkat. Ezért az öt parancshoz még egy hatodikat kapcsolunk. Mivel pedig az irodalmi termékek ma már nem csupán betű formájában jutnak el hozzánk, hanem előadások, színdarabok, filmek stb. révén is, katolikus Egyházunk rendelkezése olvasmányaink megválogatására... ezekre is vonatkozik.

Könyvek, melyeket az Egyház törvénytára nem ajánl

1. Egyházi jóváhagyás nélküli szentírási szövegek.
2. Hitellenes kérdéseket tárgyaló könyvek.
3. A jó erkölcsöt támadó könyvek.
4. Olyan könyvek, melyek csodákat, jóslatokat, új ájtatosságokat ismertetnek és ajánlanak, egyházi jóváhagyás nélkül.
5. Kerülnünk kell azokat az irodalmi termékeket is, melyek támadják, rágalmazzák, gúnyolják az Egyházat, vallást, papságot.
6. Kerülnünk kell azokat a műveket is, melyek babonáságot, álmofejtést, kártyavetést, szellemidéztetést terjesztenek.
7. Ide tartoznak azok a művek is, melyek gyilkosságot, házassági válást, öngyilkosságot népszerűsítenek.
8. Minden olyan egyházi jóváhagyás nélküli művet is kerülnünk kell, amely vallási kérdéseket érint.

* * *

Közismert, hogy az állatok, legelés közben, bizonyos füveket, növényeket nem esznek meg. Ösztönösen kerüli az állat a mérges növényeket, melyek betegséget okozhatnának. Ha ezt figyelembe vesszük, azt kell mondanunk, hogy az ökör okos állat! – Sajnos, a tudományára büszke ember néha az ökörrel sem veheti fel a ver-

senyt. Az ember kézbevesz, sőt „fal” olyan könyveket, melyek lelkileg károsak, és megsemmisíthetik az örök élet reményét.

Üzleti forgalomban halálfejet festenek az üvegekre, melyekben méreg van. Ez figyelmezteti a vásárlókat a veszedelemre. Vigyázat! Mérgező anyag! – Ilyen halálfejet kellene festeni minden rossz könyvre. Vigyázz! Ez a könyv megsemmisíti lelkedben a kegyelmi életet. . . , a kárhozat veszedelmébe sodor!

Gyakran emlegetik: a könyvek az emberiség legnagyobb jótevői, de egyben a legveszedelmesebb kártevői is! – Ezért halljuk Jézus figyelmeztetését: „Ha szemed megbotráncoztat, vájd ki!” Ezzel ajánlja, hogy legyünk nagyon határozottak a rossz olvasmánnyal szemben. Nekem nem kell olyan könyv, ami bűnre vihet. Nem leszek könnyelmű. Erkölcstelen könyveket, vallásellenes könyveket, áltudományos műveket nem olvasok. Ostoba frászművek által senki sem fogja elvenni tőlem lelkem üdvösségének a reményét.

Sirák fia könyvében találjuk: egyetlen kis szikrából nagy tűz támadhat. . . Ugyanígy egyetlen rossz könyv elégséges lehet ahhoz, hogy hitünk megrokkanjon.

Pál apostol írta a korinthusi híveknek: „Legyetek erősek a hitben! Ne engedjétek, hogy mindenféle tévtanítással félrevezessenek titeket”. Ezt kiegészíthetjük a gondolattal: a félrevezetés legtöbbször a rossz szándékú irodalmi termékek által történik.

Szokták idézni a közmondást: „A tiltott gyümölcs jobban ízlik”. Ilyen félrevezető közmondás hallatára ajánlatos volna néha arra gondolni: vajon halálunk óráján kezünkbe vennénk-e olyan könyvet, melyről sejtjük, hogy elveheti tőlünk az örök élet reményét.

Jó könyvet olvassunk !

Szentjeink életéből bőven hozhatunk példát arra, hogy a bűnből való megtérésük, az életszentségben való előrehaladásuk, komoly lelkiéletük, jó könyvek hatására alakult ki bennünk.

Szent Ágoston írta le Vallomásaiban, hogy megtérésének a kezdete az volt, amikor egy szentírási részlet elolvasásakor sugallatot kapott.

Loyolai Szent Ignác megtérését a „Szentek életének” köszönhetette. Amikor sebesülten hazavitték őt a loyolai várba, a gyógyulás napjaiban szerfölött unatkozott. Könyvet kért, de édesanyja nem tudott neki más könyvet adni, mint a Szentírást, és a Szentek életét. Nem nagy kedve volt ezek olvasásához, ám unalmában mégis hozzáfogott. A Szentek élete olyan hatással volt rá, hogy a közönyös, és ennek a világnak élő emberből, Egyházunk egyik legnagyobb szentje lett.

Kolombini Szent János, Siéna város polgármestere, olvasmányainak hatására lett szentté. – Felesége mindig késve főzte meg az ebédet, és a tálalás is soká tartott. Amikor türelmetlenkedni kezdett, az asszony könyvet adott neki: olvassa addig, míg az ebéd az asztalra kerül. Ő a könyvet mérgében a falhoz vágta. Ettől azonban nem lett kész az ebéd. Hogy a várakozás idejét megrövidítse mégis kezébe vette a könyvet, ami szintén a Szentek életének egyik kiadása volt. Ez a könyv indította el őt a megszentelődés útján. A Szentek életéből tanulta meg azt is, hogyan lehet valaki szent. Megtanulta a bűnbánatot, az erények gyakorlását, Isten parancsainak teljesítését. – Szent lett belőle, és mi is a szentek között tiszteljük őt.

* * *

Szent Jeromos említette: lelkünknek szüksége van a naponkénti lelki olvasmányra. Kapcsoljuk össze lelki olvasmányunkat az imádsággal, és imádságunkat a lelki olvasmányokkal.

Salézi Szent Ferenc is figyelmeztet minket: olvasd szorgalmasan a Szentek életét, és példájukat használd fel életed megjavítására.

Krisztus követésében (Kempis T.) ezt találjuk: Ne annyira a szórakoztató olvasmányokat keresd, mint inkább azokat, melyek bűnbánatra, és életed megjavítására serkentenek.

* * *

Elmélkedéseink végén meg kell látnunk, milyen nagy jelentőségű a hitbeli és erkölcstani ismeretek megszerzése. Ezt kizárólag komoly tanulással, olvasással, elmélkedéssel érhetjük el. Nem kell

bővebben bizonygatnunk, milyen fontos a rossz könyvek mellőzése, és a jó könyvek olvasása.

Társadalmunkban az embereket két nagy veszedelem fenyegeti. A tudományára, és kultúrájára büszke ember gőgös lesz, a hanyag és lusta embert pedig az a veszély fenyegeti, hogy elsüllyed a mocsárban. – A gőgös ember tanuljon a parancsolatokból alázatot, és istenszeretetet, az ingatag és lusta ember pedig tanuljon vágyódást a magasságok felé.

A parancsolatok legyenek mindannyiunk számára világító fények, melyek végigkísérnek minket, néha nagyon is sötét életútunkon.

II. RÉSZ

„ISTEN, A NÉKÜNK ADOTT SZENTLÉLEK ÁLTAL ÁRASZTOTTA SZÍVÜNK-
BE SZERETETÉT... , HOGY JÓ MAGKÉNT NÖVEKEDJÉK A SZERETET ÉS
GYÜMÖLCSÖT TERÉMJEN A LÉLEKBEN, VALAMENNYI HÍVŐ KÖTELES
SZÍVESEN HALLGATNI ISTEN IGÉJÉT... , GYAKRAN RÉSZESEDNI A
SZENTSÉGEKBEN, FŐLEG AZ OLTÁRISZENTSÉGBEN, RÉSZT VENNI A
SZENT CSELEKMÉNYEKBE, MIKÖZBEN ÁLLANDÓAN AZ IMÁDSÁGNAK
SZENTELI MAGÁT, NEMKÜLÖNBEN AZ ÖNMEGTAGADÁSNAK, A TEVÉ-
KENY TESTVÉRI SZOLGÁLATNAK ÉS AZ ÖSSZES ERÉNYEK GYAKOR-
LÁSÁNAK.”

(II. Vatikáni zsinat, Az Egyházzól, 42. feje.)

1. A szentségek vétele alkalmával a Szentlélek Isten kegyelmét kapjuk

Sajtókonferencián hangzottak el a következő szavak egy dipló-
mata szájából, aki olyan államot képviselt, mely gazdaságilag
kétségbeesztő helyzetben volt: „Hajlandók vagyunk bárkitől, bár-
milyen segítséget elfogadni... belügyeinkbe való beavatkozás
kizárásával.” – Ennek a nyilatkozatnak politikai vonatkozásai
nem érdekelnek... , lelki vonatkozásban azonban furcsa gondo-
latok jutottak eszembe.

Modernnek nevezett társadalmunk erkölcsileg rendkívül sú-
lyos helyzetben van. Megdöbbenő a sok bűn és könnyelműség...
lopás, sikkasztás, hazugság, családok bomlása... hivatalos ható-
ságok ijesztőnek mondják a válások számát. – Megdöbbenő az
anyák szívtelensége. – Megdöbbenő az ifjúság könnyelműsége
és romlása. – Megdöbbenő a harag, a gyűlölet, ami az emberi
szívekben van. – Megdöbbenő a hitetlenség, mely cinikussá és
romlottá teszi az embereket.

Valahol elhibáztuk, és így tovább nem mehet életünk, mert
elpusztulunk. Valaki így mondta: Én ugyan nem hiszek Isten-
ben, de ha van, segíthetne! Ez a mi álláspontunk is: „Ha Isten
van, segíthetne!” Még a magukat „hívőnek” nevező emberek se
sokat törődnek Istennel... azt azonban elvárjuk, hogy Ő foglal-
kozzék és törődjék velünk. Jóságáért nem adunk cserébe sem-
mit... sőt határozott álláspontunk: „Ne avatkozzék belügye-
inkbe!”

* * *

Tudomásul kellene vennünk, hogy a kegyelem Istene, a Szentlélek számára nem közömbös a mi sorsunk. Ilyen kikötést nem tehetünk: „Belügyeinkbe ne avatkozzék!” – Ha szabad ezt a kifejezést használni: belügyeinkbe akar avatkozni... meg akarja változtatni belső világunkat. Azt akarja, hogy lelkünk ne bűntanya, hanem Isten temploma legyen!

Amint az első pünkösdi napján a Szentlélek átalakította az apostolokat, minket is át akar alakítani lelkileg. Azt akarja:

a gyengék – hőökké legyenek...

a gyávák – erőssé...

a lelki vakoknak világosságot akar gyújtani...

a bűnösöknek meg akar bocsátani...

mindent meg akar szentelni!

Nyissuk ki szívünk-lelkünk ajtaját! Jöjjön be lelkünkbe az Isten Szent Lelke! Ne utasítsuk el! Ne szomorítsuk meg! Kérjük meg, alakítsa át lelkünket, tegye kedvessé Isten színe előtt, avatkozzék belügyeinkbe!

A Szentlélek egyik jelképe volt a tűz, a lángnyelvek

A tűz egyik tulajdonsága, hogy melegít. Melegre van szükségünk. Ha hideg van, szenvedünk miatta. Testünk lehűlése erősen igénybe veszi idegállapotunkat, letargia vesz erőt rajtunk.

Nem csak a testnek, a léleknek is igénye a „meleg”. Annyira igényeljük a szeretet melegét, hogy nélküle élni nem tudunk. Szeretet nélkül az örület felé sodródik az ember. Ennek a melegítő szeretetnek a forrása: a szeretet Istene! A Szentháromság harmadik Személye, a Szentlélek!

* * *

A tűz másik tulajdonsága, hogy világít. Világosságot áraszt a sötétben. Milyen vigasztalanok a „vaksötét éjszakák”, amikor az ég csillagait sem látjuk.

Még vigasztalanabbak a lélek éjszakái, amikor a bűn sötétje borít el mindent az ember lelkében. Ebben az ijesztő sötétségben,

a bűn sötétjében világít nekünk a Szentlélek, mint a tavaszi nap-sugár, mely mindent életre kelt. Csak azon nem tud segíteni, aki meg akar maradni a bűn sötétjében.

* * *

A tűznek az is tulajdonsága, hogy tisztít. Tűzzel tisztítják az aranyat is. Benne szétválík a nemes fém és az, ami nem arany. Tűzzel tisztítják a vasat is. Benne szétválík az acél a salaktól. A tűz kiéget a vasból minden szennyeződést. Lelkünknek is ilyen tisztító tűzre van szüksége, hogy kiégjen lelkünkben minden szennyeződés, minden bűn, és ne maradjon lelkünkben más, csak az, ami szép, nemes és tiszta.

A tűz nemcsak tisztítja a vasat, hanem edzi és keményíti is. Lelkünknek is ilyen edződésre és keményedésre van szüksége. Engedjük meg a Szentléleknek, hogy megkeményítse jellemünket, hogy megerősítsen a bűn elleni küzdelemben. Keressük a Szentlélekkel való találkozás lehetőségét a Krisztus által alapított szentségekben, melyekben meg fogjuk kapni az erőt, a keménységet, a tisztaságot, a világosságot, a szeretetet!

A Szentlélek másik jelképe volt a szélvihar

Csendes napokon olyanok a nagyváros utcái, mint a szemétdomb. Ha hirtelen szélvihar támad, tisztára söpri az utcákat és tereket. Amikor a Szentlélek megjelenik lelkünkben segítő vagy megszentelő kegyelmével, úgy hat, mint a szélvihar. Olyan vihar a Szentlélek, aki kisöpör lelkünkben minden szemetet... Ha érint minket, a bűnnek távoznia kell lelkünkben. – Olyan lakásokban, ahol ajtó-ablak zárva van, kibírhatatlan a levegő. Tárjuk ki lelkünk ajtaját... jöjjön a tisztító, szent vihar, és söpörjön ki minden bűnt lelkünkben!

A viharnek tulajdonsága, hogy mindent megmozgat, mindent felráz. A Szentlélek segítsége is kell, hogy felrázzon minket a tünnyaságból, lustaságból, álmodásból. Kell, hogy fülünkbe süvítse: ébredj ember, elég volt a bűnből! Ne a bűnöket keresd, hanem Isten országát!

Milyen segítő kegyelmet kaphatunk a Szentlélektől?

Kaphatunk tőle igazi tudományt, az Isten megismerésének a tudományát. Kapunk tőle értelmet... Általa nemcsak megismerjük a hitigazságokat, hanem azokat meg is valósítjuk életünkben. Kapunk tőle erőt, melynek segítségével a nehéz kísértésekben is hűségesek maradunk Istenhez. Megkapjuk a Szentlélektől az úrfélelem erényét, mert néha szükséges, hogy a kárhozattól való félelem visszatartsa minket a bűntől. Kapunk a Szentlélektől jámborságot és tisztánlátást a lelkiéletben, igazi bölcsességet. Látni fogjuk, hogy ebben az életben minden csak hiúság. Meg fogjuk látni a Szentlélek segítségével, hogy az egyetlen, aminek értelme van: Istennek szolgálni!

Jöjj el Szentlélek Úristen! Ajándékaid... különösen pedig a Szentségek erejével égesd ki lelkünkben a bűnöket és szenvedélyeket! Világosítsd meg lelkünk éjszakáját, add meg nekünk a szeretet melegét! Rázz föl a lelki tunyaságból, a bűn álmából, hogy hűséggel és lelkesedéssel szolgáljunk Istennek.

2. A megszentelő kegyelem

A tanítás befejeződött. A gyerekek jöttek az iskolából. Az egyik fiú nagyon örülhetett annak, hogy vége a tanítási óráknak, mert a földre vetette magát, és hempergett a pizsokban. Rászóltam: „Fiacskám, milyen lesz a ruhád? Mit szól majd édesanyád?” – A fiú felkelt ugyan a földről, de alig ment néhány lépést, ismét a földre vetette magát a sárba...

Ijesztő világgá lett a gondolat: ime, ilyenek vagyunk lelki életünkben, mint ez a gyermek. Jól érezzük magunkat a sárban, a bűn mocsarában. – Pedig Isten lelki tisztaságot kért tőlünk. Életünk első pillanataiban megtisztított minket a keresztség szentségében. Így is mondhatjuk: a megszentelő kegyelem tiszta ruhájába öltöztetett. Sajnos ez a ruha hamarosan bepizskolóddott. Olyanok vagyunk, mint az említett gyermek. Alig jut el az ember értelme használatára, máris beleveti magát a pizsokba, a bűnbe.

Mi a következmény? – Isten előtt undorítóak leszünk, utálatosak. Elfordul tőlünk. A kárhozat büntetését helyezi kilátásba.

Jézus példabeszéde szerint (Mt 22, 11.) egy király mennyegzőt rendezett fiának. Amikor minden készen volt, üzent a meghívott vendégeknek. Ezek azonban nem jöttek. A király haragra lobbant, és szolgálai által meghívatta helyettük a nyomorultakat, az utak vándorait, jó és rossz embereket. Ezek el is jöttek, és megtelt a lakodalmasház idegenekkel. – A király bement a hirtelen meghívott vendégek közé; látni akarta, kik jöttek el, és hogyan jelentek meg. Az ünneplőruhás vendégek között azonban volt egy piszkos, rongyos ember. A Szentírás mondja: egyedül ez nem volt mennyegzős ruhában. A házigazda megkérdezte tőle: barátom, hogyan mertél ide jönni mennyegzős ruha nélkül? – Ez hallgatott. Erre kidobták őt a külső sötétségre, ahol sírás van és fogak csikorgatása.

Aki figyelmesen elolvassa ezt a példabeszédet, könnyen észreveheti, hogy Jézus szavaiban nem a test rongyaitól van szó. Ez a nyomorult védekezhetett volna: Uram, nincsen más ruhám! – De nem védekezett, hanem hallgatott. Vagyis bűnösnek érezte magát. Ebben az idézett példabeszédben a lélek rongyaitól van szó: a bűnről és a bűnös lelkiállapotról. Arról van szó, hogy mi magunk vagyunk felelősek miatta, hogyan jelenünk meg Isten színe előtt. Isten kegyelmének tiszta ruhájában, vagy bűneink rongyaiban.

Mi a megszentelő kegyelem?

Mindennapi életünkben is megtapasztaljuk a különbséget: más az, amikor az ember piszkos-verejtékes ruhában van, más az, amikor az ember megmosakodva, ünneplőbe öltözik. – A példabeszédben adott kép által akarta megértetni Jézus, mi a megszentelő kegyelem.

Amikor az embernek tiszta a lelke, bűn nélkül él, van benne valami, ami összekapcsolja Istennel. Emberi módon így szoktuk kifejezni: Isten jóindulattal van irántunk, szeretettel néz ránk. Így is mondhatjuk: Isten önmagát látja bennünk. Egyrészt azért mert a tiszta lélek Isten szépségének tükörképe, másrészt azért, mert a Szentháromság harmadik Személye lakik bennünk. Ahol nincsen bűn, ott a Szentlélek van jelen.

Amikor bűnösök vagyunk, és bűneink rongyaiban állunk az Úr elé, van bennünk valami, ami eltaszít minket Istentől. Így is lehetne mondani: ilyenkor nincs bennünk az, ami vonzana, összekötne Istennel. Ebben az állapotban undorítóak vagyunk Isten színe előtt. Mivel piszok és szenny van lelkünkben, a Szentlélek sem lakik bennünk. Ez az az állapot, amikor az ember elnémul Isten színe előtt, mint a rongyos ember Jézus példabeszédében.

A Szentírás képei

: A szíriai Námánról olvassuk: a próféta segítségével meggyógyult poklosságából. A Szentírás ezt a kifejezést használja: olyan lett a teste, mint egy kisgyermeké. Vagyis Námán szinte újjászületett. Undorító, csúnya betegsége eltűnt, mintha új testet kapott volna. (IV. Kir. 5. fejelet.)

Így születünk újjá mi is a megkentelő kegyelem által. Lelkünk betegsége; a bűn eltűnik. Olyanok leszünk, mintha soha bűnt nem követtünk volna el. Ez az az „újjászületés”, melyről Jézus beszélt Nikodémusnak. János apostol így magyarázza: Istenből újjászületünk. A lelkünket újjáteremtő kegyelmet Istentől kapjuk.

* * *

A Szentírás ezt a kifejezést is használja: új emberré válunk, új emberré alakulunk. – Ilyen értelemben lett új emberré Lévi, a vámos. Először csak a pénzzel törődött, vagyona gyarapításával. Megtérése után csak Jézus érdekelt. – Először a földi jólétre vágyott, megtérése után Isten kellett neki és az örök élet. – Először eszébe sem jutott az Isten, a lélek világa, utána más nem érdekelt. Vagyis Lévi, a vámos, teljesen megváltozott, új ember lett belőle. A bűnbánó Magdolna is teljesen átalakult, új emberré lett. Kezdetben lelke üdvösségével nem törődött, megtérése után csak ez érdekelt. – Kezdetben testét ápolgatta-szépítgette, lelkét elhanyagolta. Megtérése után testét sanyargatta, lelkét gondozta minden erővel. – Kezdetben nem imádkozott, megtérése után pedig szünet nélkül imádkozott.

Vagyis a bűnbánó Magdolna a megkentelő kegyelem hatására teljesen átalakult, új emberré lett.

A megszentelő kegyelem által Isten megjelöl minket

„A Jelenések könyvében találjuk a következőket: (14. fejt.)
„Láttam Jézust, Sion hegyén.
Vele együtt voltak a szentek is.
Új éneket énekeltek, amit csak azok tudnak megtanulni,
akik nem szennyezték be magukat bűnnel,
ajkukon nincsen hazugság,
szeplőtelenül állnak Isten trónja előtt.
Ezek a szentek meg voltak jelölve Isten jelével.
Homlokukon viselték a Bárány nevét és Atyjának nevét.”

Ez a jel: a megszentelő kegyelem jele. Azt jelzi, hogy akik viselik, azok Isten emberei!

Pál apostol is így mondja: „A Szentlélek maga jelöl meg minket”. (Ef. 1. és 4. fejt.) Lemossa rólunk a bűn szennyét. A bűn rongyai helyett ünneplő ruhába öltöztet minket. A Szentlélek segítségével újjászületünk. – Pál apostol ezt nyomatékosan hangsúlyozza: „Meg leszünk jelölve, hogy mindenki láthassa, nem az ördög rabszolgái, hanem Isten szeretett gyermekei vagyunk”.

A Szentatyák hasonlatai

Aranyászájú Szent János magyarázata ez: Gondoljunk olyan emberre, aki beteg és gondozatlan. Tele van mindenféle betegséggel, keléssel, fekélyel. Öreg, szegény, nyomorult és undorító. – Valaki ezt a nyomorult embert hirtelen meggyógyítaná. Ifjúvá lenne, életerőssé és egészséggé. Arca szép volna, szeme ragyogna friss életerőben... Sőt ünneplő ruhában állna élénk az, aki nyomorult volt és rongyos. – Nagyon meglepődnénk, és azt mondanánk: ez lehetetlen! Isten ilyen hihetetlen csodát művel lelkünkben. Meggyógyít minket, átalakít, új emberré tesz. Lemossa undok bűneinket..., megjelöl és szentté tesz.

Szent Bazil a tüzesített vas példáját használja magyarázatul. A vas a tűzben nem változtatja meg természetét; vas marad. Mégis átveszi a tűz természetét: áttüzesedik..., és a tűz kiéget belőle minden szennyeződést. – A megszentelő kegyelem hatá-

sára ugyanez történik lelkünkben. A kegyelem kipusztít lelkünk-
ből minden szennyeződést, minden bűnt.

Páduai Szent Antalnak is van egy érdekes hasonlata. A földbe
vetett mag csak akkor csírázik, csak akkor hoz termést, ha a nap-
sugár melege és fénye éri a földet. Lelkünk is csak akkor erősöd-
het és érlelődhet az örök életre, ha Isten szeretetének fényében és
sugárzásában él, vagyis a megszentelő kegyelem állapotában.

Vigyázzunk a kegyelemre, hogy el ne veszítsük

Először a keresztség szentségében kaptuk a megszentelő kegyel-
met. Birtoklása azonban nem végleges, mert el lehet veszíteni.
Elveszítheti az, aki Isten ellen lázad, megtagadja az engedelmes-
séget. Elveszítheti az, aki súlyos bűnt követ el. – Az ilyen ember-
ről mondja a Szentírás: bemocskolja mennyegzős ruháját. Le-
törli magáról Isten szeretetének jelét. Kizavarja lelkéből a Szent-
lelket:

Az Efezusi levélben Pál apostol ajánlgatja az igazi életszent-
séget. (Ef. 4, 30.) Szinte könyörög: „Meg ne szomorítsátok Isten
Szentlelkét, akinek jegyét viselitek”. Egy másik levelében kéri:
„A Szentlelket el ne fojtsátok, el ne zavarjátok!” (I. Tessz. 5, 19.)
Ez volna a valódi életszentség: őrizni-erősíteni magunkban a
kegyelmet! Mindennél többre értékelni lelkünknek azt a titok-
zatos állapotát, ami miatt Isten szeretni tud minket, és jutalmul
adja nekünk az örök életet.

Vigyázzunk Isten szent kegyelmére, hogy el ne veszítsük!

Erősítsük-gyarpítsuk magunkban!

Éljünk a soha el nem múltó fény ragyogásában!

3. Szentségek, látható jelek, láthatatlan kegyelmek forrásai

Az Egyiptomból kivonulás után Rafidimba érkeztek a zsidók.
Ez ma is köves pusztaság: kő és homok; víz nélkül. A nép zúgó-
lódott: attól féltek, hogy szomjjan halnak. Mózes Isten paran-
csára botjával a sziklára ütött, ahonnan víz fakadt. Az emberek

és állatok ittak a vízből, és megmenekültek a haláltól. (II. Mózes 17. feje.)

Az őskeresztény művészet ezt a gondolatot használta fel, amikor meg akarta magyarázni a híveknek, hogyan menekülhetnek a lelki halálból, a bűnből. . . , és hogyan szerezhetik meg maguknak Isten szent kegyelmét. Egy magaslapon áll az „Isten Báránya”, Jézus Krisztus. A sziklából melyen áll, nem egy forrást, hanem hét forrást fakasztott híveinek. Ez a hét forrás, Isten kegyelmének hét forrása a hét szentség. Általuk táplálja Jézus híveit, és tölti meg lelkünket kegyelemmel.

A „hetes” szám a Szentírásban

Gyakran előfordul. Találkozunk a teremtéstörténet hét napjával. – Hét harsona szól, amikor Jeriko városának falai leomlanak. – Námánnak, a szír vezérnek hétszer kell mosakodnia a Jordán folyóban, mielőtt poklosságából meggyógyul. – A templom szentélyében hétágú gyertyatartót használtak. – A Jelenések könyvében hét pecséttel volt lezárva az élet könyve. – Az Egyház misztikus egén hét csillag ragyogott.

Jézus nem azért adott nekünk hét szentséget, mert a hetes szám megszentelt volt, hanem azért, mert emberi életünkben hét fő lehetőség van a megszentelődésre.

Emberi életünk legfőbb eseményei

Első a születés. Jézus a testi születés mellé odaállította a lelki újjászületést, a lélek megszentelését: a keresztséget.

A születés után következik a növekedés. A testi növekedés mellé rendelte Jézus a lelki növekedés, a lelki nagykorúsítás szentségét, a bérnialást.

Testi életünkben nélkülözhetetlen a táplálék. Ezt a lelki életben sem nélkülözhetjük. Ezért rendelte Jézus lelkünk táplálására az Oltáriszentséget.

Emberi életünk nagy eseménye a családalapítás. Szükségesnek tartotta ennek a megszentelését is. Ezért adta a házasság szentségét.

A betegségek ellen orvosságra van szükségünk. A lelki betegségek ellen rendelte Jézus a bűn elleni orvosságul a bűnbánat szentségét.

Emberi életünk legfontosabb eseménye a súlyos betegség és a halál pillanata. Ilyenkor a testnek nincsen már szüksége segítségre. A léleknek annál nagyobb támogatás kell, ezért rendelte Jézus a betegek szentségét.

Egy közösség irányításához hatalom kell. A lelki élet, a vallásos élet, az Egyház életének irányításához is szükség van bizonyos lelki hatalomra. Ezért rendelte Jézus az egyházirend szentségét.

Jézus a láthatatlan kegyelmeket látható jelekhez kötötte

A felsorolt szentségek által nyerhető kegyelmek láthatatlanok. Amikor az ember megismer valamit, mindig érzékeink működése által vagy jelek által történik a megismerés. Különösen nehezen tudjuk megközelíteni a lélek világát és a lélek életét alakító kegyelmeket. Ezért kapcsolta össze Jézus a szentségi kegyelmeket – látható és érzékelhető jelekkel. Azt akarta, hogy tudomást szerezzünk róla, amikor valamilyen (láthatatlan) kegyelmet kapunk. Ezért kell Egyházunknak mélyértelmű és látható szertartásokat használni a szentségek kiszolgáltatása alkalmával.

* * *

A keresztség szentségében a jel, amit látunk: vízzel való leöntés vagy lemosás. Amint a víz megmossa testünket, úgy jelképezi a bűntől való szabadulást a keresztség vízzel való lemosás.

A bérmlás szentségében olajjal való megkenés a jel, amit látunk. Ez jelzi az erőt, amit a bérmlás szentségében kapunk a hitben megerősödére és hitvallásra.

A bűnbánat szentségében halljuk a feloldozás szavait. Ezek a szavak törlik le bűneinket, és adják vissza a megszentelő kegyelem állapotát.

Kenyeret és bort látunk az oltáron. A testi táplálék jelzi nekünk azt a lelki táplálékot, ami megtartja lelkünket az örök életre: Krisztus szent Testét és Vérért az Oltáriszentságban.

Ami a házasságkötéskor láthatóan történik, jelzi nekünk azokat a kegyelmeket, melyekre a házastársaknak szükségük van földi és örök életük boldogságához.

A betegágyon olajjal kell megkenni a beteget. Az olaj bizonyos fájdalmak enyhítését eredményezte. Egyben jelzi azokat a kegyelmeket, melyeket a beteg kap Istentől teste-lelke erősítésére.

A papszentelésben kézrátételt látunk. Ez jelzi azokat a különleges kegyelmeket, melyekre a papnak szüksége van nagyszerű hivatásának betöltéséhez, és amelyek által Krisztus főpapi hatalmának részese is lesz.

A Krisztus által alapított szentségek sajátos jellemzői

A szentségek között vannak, melyeket a katekizmus így nevez: „holtak szentségei”... A lelkileg holtak, a súlyos bűnben levők számára rendelt szentségek: a keresztség és a bűnbánat. A két szentség a lelki halálból támaszt fel minket, és leszünk a meg-szentelő kegyelem részesei.

A többi: a lelkileg élők szentségei..., melyeket csak akkor szabad felvenni, ha a kegyelem állapotában vagyunk, és nem a bűn állapotában. Ezek nem a lelki halálból támasztanak fel minket, hanem nagyobbítani akarják bennünk a megszentelő kegyelmet: a bérmlás, az Oltáriszentség, a betegek szentsége, az egyházirend és a házasság. Aki halálos bűn állapotában venné fel ezeket a szentségeket, nem kapná meg a velük kapcsolatos kegyelmeket.

Vannak szentségek, melyeket csak egyetlen alkalommal szabad felvenni. Nem lehet ismételten megkeresztelkedni vagy bérmlakozni vagy az egyházirend szentségét felvenni. Ezek a szentségek úgy megjelölik az ember lelkét, hogy a megjelölés többé nem távolítható el lelkünkől. Aki egyszer meg van keresztezve, azt nem lehet ismételten megkeresztelni, hogy jobban meg legyen keresztezve.

* * *

Jézus beszélgetett a samariai asszonnyal, és így mondta neki: „Ha tudnád, ki az, akivel beszélsz, te kérnél tőle élő vizet...”

Mi ismerjük Jézust, és ezért könyörgünk hozzá: hét kegyelmi forrást fakasztottál nekünk. Adj nekünk ezekből a forrásokból „élő vizet”, ami megtartja lekünket az örök életre.

4. Mit kell tudni a keresztség szentségéről?

Vonaton találkoztam egy furcsa emberrel, aki a „turáni eszme” és a turáni vallás híve volt. A keresztenységet ártalmas vallásnak nevezte. Gyermekeit nem akarta megkereszteltetni, mondván: semmi értelme, hogy fejükre vizet öntsenek, gyermekeinek nem kell Isten, ők majd a Hadurnak fognak áldozni.

Egy másik emberről is meg kell emlékezni a keresztséggel kapcsolatban, aki eljött a plébániára és kérte: kereszteljem meg. Megmagyaráztam neki, hogy ez nem ennyire egyszerű dolog. Először tisztázni kell a vallási igazságokat. Meg kell értenie, mi a keresztenység és mi a keresztség. Milyen viszony van Isten és ember között a keresztség felvétele előtt, és mit művel a keresztség szentsége a lelkünkben? – Az illető türelmesen meghallgatott, majd kijelentette: nem lényeges ezekkel a kérdésekkel tisztába jönni, a lényeges, hogy neki keresztlevele legyen.

Ma gyakran előfordul, hogy a szülők nem kereszteltetik meg gyermekeiket. Van, aki arra hivatkozik, hogy ha nem templomba viszi gyermekét, hanem névadásra, akkor bőséges ajándéokra számíthat. A másik hivatali állására való tekintettel mellőzi a keresztséget. Akad olyan is, aki várakozó álláspontra helyezkedik: meg kell várni, mi előnyösebb a keresztség vagy a névadás?

* * *

Ezek a példák azt bizonyítják, hogy az emberek nagy többsége nincs tisztában azzal, mi a keresztség szentsége. Ezért kell elmélkedés keretében kifejteni: mit kell tudnia egy keresztény hívőnek a keresztség szentségéről?

Mi a keresztség?

Külsőleg és láthatóan: szertartás. Akit megkeresztelnek, azt leöntik, lemossák vízzel... Közben pedig ezeket a szavakat mondják: „Én megkeresztellek téged az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében!”

A katekizmus tanítása szerint: a megkeresztelt ember meg – szentelő kegyelmet kap. Lelkéből eltűnik minden, ami akadályozná Isten szeretetének a kiáradását. Általa Isten barátságába fogad minket.

Ennek a szertartásnak az alapítója maga Jézus Krisztus. Hívei számára kötelezővé tette annyira, hogy aki nem születik újjá vízből és Szentlélekből, aki nem szerzi meg Isten barátságát ez által a szentség által, az ne számítson az örök életre.

A keresztség az első szentség

Azért említjük elsőnek a szentségek között, mert nélküle nem vehetünk fel más szentséget érvényesen. Ez a szentség tulajdonképpen a mennyország kapuja. Általa leszünk keresztények. Általa leszünk Krisztus Egyházának tagjai és országának örökösei. – Ez a szentség mintegy belépőjegy. Ez adja meg a jogot, hogy vele mint Atyánkkal beszélgethessünk, hozzá könyörödjünk. Ez adja meg a jogot, hogy kéréseink teljesülését várhassuk.

Ki keresztelhet?

Katolikus Egyházunk rendelkezése szerint a keresztség szentségének a kiszolgáltatását felszentelt papnak kell elvégeznie. Biztosíték ez arra, hogy a keresztség érvényesen kiszolgáltatott szentség legyen. Olyan valaki végezze a szertartást, aki ért hozzá, és a megfelelő formát alkalmazni tudja. Így a szükséges anyakönyvezés is biztosítva van, és könnyen ellenőrizhető, ki tartozik Krisztus Egyházához.

Előfordulhat azonban, hogy valakit sürgősen meg kell keresztelni. Akár olyan esetben, amikor nem találunk katolikus papot,

vagy félő, hogy a gyermek vagy felnőtt a pap megérkezése előtt meghal. Ilyen esetekben bárki kereszthet, amennyiben vállalkozik arra a lerövidített szertartásra, melyet katolikus Egyházunk e szentség kiszolgáltatásához az ilyen esetekre előírt. Egyszerű tiszta vízzel leönteni a keresztelendő fejét ezekkel a szavakkal: Én megkeresztellek téged az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében.

A katolikus hűveknek ismerniök kell a keresztség szertartásait

Tudni kell, mi a keresztségi fogadás.

A keresztség kiszolgáltatását megelőzi egy ígélet. Ebben az ígéletben benne van a hit. . . Hiszem a kinyilatkoztatott és az Egyház által tanított igazságokat. – Benne van ebben az ígéletben a hűség-fogadalom. Megígérem Istennek, hogy parancsait megtartom, és azt is megígérem, hogy a kísértésekben hűséges leszek.

Ismernünk kell a keresztszülők kötelelességeit.

A gyermek még nem tud semmit, nem érti, mi történik vele. Helyette a keresztszülők tesznek ígéletet. Kötelelességük nemcsak az ígélet elmondása, hanem vele jár a kötelezettség, hogy ügyelni fognak a gyermek lelki fejlődésére. Az Isten és a vallás felé irányítják a gyermek gondolatait. Gondoskodnak a gyermek vallásos neveléséről. Sokat imádkoznak a gyermekért, akit keresztség alá tartottak.

Azt is kell tudnunk, hogy nem lehet mindenki keresztszülő.

Ezt a fontos feladatot csak az vállalhatja, aki szívvel-lélekkel vallásos, katolikus ember. – Aki hitetlen, vallástalan, erkölcsi életében fogyatékoságok vannak, annak nem volna szabad erre a fontos feladatra vállalkoznia. Ilyen embert akkor sem volna szabad keresztszülőnek választani, ha legközelebbi hozzátartozó volna.

A keresztelő pap krizmával keni meg a gyermek fejét.

Ez a krizma erőt és hűséget akar lelkünkbe vinni. A Krisztushoz való törhetetlen ragaszkodást. A fehér ruha, ami szintén szerepel a szertartásban, a lelki ártatlanságot jelképezi. Akit megkeresztelnek, ártatlan, tisztalelkű, mert megtisztult a bűntől. Az

égő gyertya, amit a szertartásban kap a megkeresztelt, jelzi keresztény hitünk világosságát. Annak a hitnek a világosságát, mely által üdvösséget nyerhetünk.

Az ünnepélyes keresztség szentségéhez keresztvizet kell használni.

Azt a keresztvizet, melyet a pap szentel meg.

* * *

Valahányszor a keresztség szentségére gondolunk, ezek a gondolatok jussanak eszünkbe! Különösen jusson eszünkbe a keresztségi fogadás, melyben hűséget ígértünk Istennek! Ezt a keresztségi fogadást gyakran meg kell újítanunk.

Igérjük meg Jézusnak, hogy hozzá mindig hűségesek maradunk, és a keresztségben kapott kegyelmeket nem fogjuk eltékozolni!

5. A vízzel való leöntés – kegyelem forrása

Nikodémus, az egyik tekintélyes farizeus, Jézussal akart beszélni. Nappal nem mert hozzá menni, így hát éjnek idején látogatta meg.

– Tudjuk, hogy Istentől jött tanító vagy – mondta Nikodémus –, mit kell cselekednünk, hogy elnyerjük az örök életet?

– Ha valaki újra nem születik – hangzott Jézus felelete –, nem látja meg Isten országát.

– Uram, hogyan születhet újra az, aki már öreg?

– Nem testi újjászületésről van szó, lelki újjászületésre van szükség, vízből és Szentlélekből! (János 3, 1. fej.)

A továbbiakban Jézus megmagyarázta, hogyan történjék ez a lelki újjászületés. Vízzel való lemosással, vízzel való leöntéssel, megkeresztelemmel. Ha valaki újjászületik a keresztség felvétele által vízből és Szentlélekből, az jogot nyer ahhoz, hogy Isten országának részese legyen.

A vízzel való leöntés szertartása

Régi keletű ez a szertartás. Majdnem olyan régi, mint az emberiség. Érthető ez abból a megfontolásból, hogy a lelki tisztulás érzékeltetéséhez, legalkalmasabb volt a testi lemosás használata. Amint a testi lemosás által valóban megtisztulunk, ugyanezt a lemosást használhatjuk a lelki tisztulás jelzésére.

A zsidók is használták ezt a szertartást. Ha valaki a pogányságból tért meg, a vízhez vezették őt. Derékig vízben állva megmagyarázták neki Isten törvényét, és megkérdezték tőle, hajlandó-e a törvényt megtartani és a törvény szerint élni. Ha vállalkozott erre, a víz alá merítették, és így lett a közösség tagja.

János is keresztele, ezért kapta a nevet: Keresztelő János. Ezt a szertartást a Szentírás a bűnbánat keresztségének nevezi. Előtte bűnvallomást kellett tenni, és így alámerülni a vízbe. Ez a keresztség szimbólum volt, és azt jelezte, hogy akit így megkereszteltek, az meg akarja javítani életét, és hűségesen meg akarja tartani a törvényt.

Ezt a bűnbánat keresztségét Jézus is kérte Keresztelő Jánostól. Nem azért kérte tőle, mintha bűnös lett volna, és bűnbánatra szorult volna, hanem inkább azért kérte, mert úgy akart viselkedni, mint a többiek, amivel a bűnbánat szükségességét is hangsúlyozni akarta.

Vízzel való leöntés a keresztségben : a megszentelő kegyelem forrása

Keresztelő János szavaival világos: a keresztség szentsége nem egyszerű lemosás. Ő így mondta: „Én csak vízzel keresztelek, aki utánam jön, az hatalmasabb. Ő majd Szentlélekkel keresztelel.” (Mt 3, 11.)

Jézus szavai is erre a tényre utalnak: beszél vízzel való leöntésről, de hozzáteszi, hogy a megkeresztelt a Szentlélek kegyelmi kiadásában is részesül. Vagyis a keresztség szentsége nemcsak vízzel való leöntés, hanem kegyelem-kiáradással is össze van kapcsolva. (Ján 3. f.) Ezért használja Jézus ezt a formát: „Újjászületés vízből és Szentlélekből!”

Pál apostol is erről ír korinthusi híveinek. (I. 6, 11.) „A keresztségben megmosattatok, megszentelést nyertetek, megigazultatok... a Szentlélek által.” Vagyis a lemosáson kívül kegyelem is árad az ember lelkébe.

Titusznak írta Pál: „Jézus megmentett minket a bűntől és kárhozattól. A keresztségben újjászülettünk a Szentlélek kegyelme által. Így újjászületve és megigazulva, Isten országának örökösei vagyunk.” (3, 3–5.)

A római híveknek írt levélben ezt találjuk: „Amikor a keresztségbe merülünk, meghal bennünk a bűnös ember. Amikor kijövünk a vízből, új ember jön ki onnan. A keresztség előtt lelkünkön volt a bűn átká. A keresztség után újjászületett ember áll előttünk. Olyan ember, aki bűn nélkül van, és Isten kegyelme van vele.” (6, 3.)

A keresztség szentsége nélkülözhetetlen az örök életre

Jézus világos parancsa ez volt: „Tegyetek tanítványommá minden népet, kereszteljétek meg őket...” (Mt 28, 19.) – „Aki hisz és megkeresztelkedik, az üdvözülni...” (Mk 16, 16.)

Nikodémusnak ugyanezt mondta Jézus: Újjá kell születni vízből és Szentlélekből... ez az örök élet záloga!

Péter apostoltól megkérdezték az emberek, első pünkösdi beszéde után: „Mit tegyünk?” – Megfelelt nekik: „Tartsatok bűnbánatot és keresztelkedjétek meg!” (Csel. 2, 38.)

Ezek a szövegek legtöbbször kizárólagosak. Tehát aki megkeresztelkedik, üdvözülni... – A keresztség szentsége tehát valóban az örök élet kapuja, záloga, egyetlen lehetősége. Aki nem születik újjá vízből és Szentlélekből, nem mehet be a mennyek országába! – Ez a tanítás állandóan ismétlődik. Csak olyan kivételt ismerhetünk el, amikor valaki saját hibáján kívül nem veszi fel a keresztség szentségét... , vagy ez a szentség valamilyen formában pótlódik egy-egy ember életében. Ilyen „pótkeresztség” lehet a vágykeresztség: amikor valaki nem ismeri a kereszténységet, de vágyódik arra, hogy az igaz Istennek szolgáljon... , vagy valaki meg akar keresztelkedni, de a készüllet idején meghal. – A másik lehetőség: a vérkeresztség... , ha valaki Isten, Jézus

Krisztus vagy az Egyház iránti szeretetből életét áldozza fel, vértanúságot szenved. Ez a vértanúság teljes értékű keresztség lesz neki. – A II. Vatikáni zsinat említi az Egyház missziós feladataival kapcsolatban: (7. fej.).

„Egyházunk nagy feladata az evangélium hirdetése.

A hitet kell hirdetni, ami nélkül nincs üdvösség.

Keresztség szükséges, nélküle nincs kegyelem”.

Mégis azt kell mondanunk:

„Nem ismerjük azokat az utakat,
melyeket egyedül Isten ismer. . .

és amely utakon azokat vezeti az üdvösségre,
akik nem hibásak abban, hogy nem ismerik az evangéliumot.”

Ugyanez a zsinat bőven szól a keresztség szentségéről:

„A híveket a keresztség az Egyház tagjaivá teszi és eltörölhetetlen szentségi jellel rendeli őket a keresztyén vallás gyakorlására. Azok, akik újjászülettek, mint Isten gyermekei, kötelesek hitüket az emberek előtt megvallani. . .” (11. fej.)

„A hit keresztségében valóban Isten gyermekei és az isteni természet részesei lettek az emberek. . . és szentek! (40. fej.)

Azt is mondja a zsinat, hogy Krisztushoz lettünk hasonlónak:

„A keresztség által Krisztushoz hasonlítottunk: Mi mindnyájan egy Lélekben egy Testté lettünk a keresztség által. . .” (7. fej.)

Emlegeti a lelki újjászületést is:

„(A papok) viseljék gondját a híveknek, akiknek lelki életet adtak a keresztséggel meg a tanítással. (28.) . . .

Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség. Közös a tagok méltósága, mert újjászülettek Krisztusban. (32.) . . . (Az Egyház) az igehirdetéssel meg a keresztséggel új, halhatatlan életre szüli a Szentlélektől-fogant és az Istentől-született fiaikat. . . A keresztség által a hívő meghalt a bűnnek. (44.) (Az Egyházról szóló rendelkezés.)

A keresztyén hívőnek bizonyítania kell minden ember előtt „hogy új emberré lett a keresztség szentsége által”. (Missz. 11. fej.)

* * *

Az első keresztények nagyszombaton éjjel részesültek a kereszttség szentségében. Ez alkalommal fehér ruhát kaptak, amit a következő héten hordaniuk kellett, egészen Fehérvásárnapig. A fehér ruha jelentése volt: a lelki tisztaságra figyelmeztette őket: Lelkük a kereszttségben tiszta lett; ezt a tisztaságot őrizték mindvégig.

A keresztység szentsége minket is figyelmeztet lelkünk tisztaságára... Őrizzük ezt a tisztaságot életünk utolsó pillanatáig!

6. A bérmlás szentségét Jézus rendelte hívei megerősítésére

Az apostolok által kiválasztott diakónusok közül az egyik, névszerint Fülöp, Szamariában hirdette az evangéliumot. Mivel sok csodát is művelt, Szamaria lakói megtértek és megkeresztelkedtek. Az apostolok hallottak a tömeges megtérésről, nagyon örültek, sőt további teendőket határoztak el:

ha Szamaria lakói megkeresztelkedtek,
vagyis megkapták a keresztység szentségét,
akkor a Szentlélek szentségét is meg kell kapniok,
tehát a bérmlás szentségét is fel kell venniök.

Péter és János apostolok útra keltek tehát, Szamariába siettek. Összegyűjtötték a híveket, imádkoztak felettük, rájuk tették kezüket, és a hívek elnyerték a Szentlelket... Megkapták a Szentlélek kegyelmi ajándékait. (Csel. 8. fej.)

A Szentírás megemlékezik egy Simon nevű varázslóról, aki szintén megkeresztelkedett, és Fülöp diakónus mellé szegődött. Amikor Simon látta a Szentlélek kiáradását, mely az apostolok kézrátétele által jött létre, pénzt ajánlott fel e szavakkal: „Adjatok nekem is olyan hatalmat, hogy akire csak ráteszem a kezemet, elnyerje a Szentlelket”.

A Szentírás eme szövegei bizonyítják a két szentség közötti különbséget: más a keresztység szentsége..., és más a bérmlás.

– Más a keresztység szentsége, és mást jelzett a kifejezés: elnyerni, megkapni a Szentlelket.

– A keresztséget azok kapták, akik még pogányok voltak. . . a Szentlélek különös ajándékait azok kapták, akik már meg voltak keresztezve.

– A keresztség felvételéhez egyedül a Krisztusban való hit kellett. . . a Szentlélek szentségének a felvételéhez szükséges volt a keresztség is.

– A keresztséget kiszolgáltathatta Fülöp diakónus is. . . , a bér-málást csak az apostolok adhatták meg a híveknek. Simon mágus próbálkozásából az is kitűnik, hogy a Szentlélek megadásához egészen külön hatalom kellett. . . Ezt akarta Simon pénzért megvásárolni.

A Szentírás a bér-málás szentségéről

Idézhatjuk a következő szövegeket:

Csel. 8, 17. és 19, 6. „Rájuk tették kezüket, s azok megkapták a Szentlelket.” (A szamariai bér-málás.) – (Pál apostol Efezus-ban) „Rájuk tette kezét, szállt rájuk a Szentlélek, nyelveken kezdtek beszélni és prófétáltak.”

Zsid. 6, 2. Pál apostol ebben a szövegben tanításának alaptételeiről és a tökéletesség eszközeiről beszél. . . , külön emlegetve a keresztséget és a kézfeltételt (bér-málást).

Valószínűnek látszik az is, hogy az emlegetett kézrátétel összekapcsolódott „olajjal való megkenéssel” . . . , vagyis már az apostolok idejében volt olajjal való megkenés, amire János apostol is utal:” Ti a Szent kenetét kaptátok, s mindent tudtok. (I. 2, 20.)

A bér-málás szentség!

Az apostolok által használt szertartásban mindent megtalálunk, ami arra utal, hogy igazi szentségről van szó.

Megtaláljuk az érzékelhető szertartásokat: a kézfeltételt, az olajjal megkenést, a kiszolgáltatás szavait. – Ezek a szertartások Isten kegyelmét jelezték és közölték. Kézrátétellel az öszö-vetségben az uralkodói hatalmat adták át. A prófétákat kézráté-

tellet iktatták be prófétai hivatalukba. A királyok, a nép vezéreknek a beiktatása is úgy történt, hogy fejükre olajat öntöttek. A kimondott szavak arról értesítenek, hogy a megbérmált ebben a szentségben a Szentlélek erejét és kegyelmi adományait kapja lelki élete erősítéséhez.

Az is nyilvánvaló, hogy a Szentlélek erejét a szertartás által kapjuk és nem saját érdemeink vagy esetleg hitünk jutalmazására. Simon mágus ezt az emberi tényezőktől független kegyelmi közlés hatalmát akarta pénzért megvenni.

A bérmálás szentségét Jézus Krisztus alapította

Évszázadok óta ez a vita tárgya katolikusok és nemkatolikusok között: be lehet-e bizonyítani a krisztusi alapítást?

Senki nem tagadhatja, hogy Jézus bőven beszélt a Szentlélek kegyelmi kiadásáról. (János 7, 38. . . 4, 13.)

„... aki szomjazik, jöjjön hozzám és igyék!

Aki hisz bennem, annak szívéből az Írás szava szerint élő víz forrásai fakadnak. Ezt a Lélekről mondta, melyben a benne hívőknek kellett részesülniök.

A Lélek ugyanis még nem jött el,
mert Jézus nem dicsőült meg.”

Jákob kútjánál is szerepel az élő víz Jézus szavaiban:

„... aki abból a vízből iszik, melyet én adok,
nem szomjazik soha többé. Az a víz, melyet én adok,
örök életre szökellő vízforrás lesz benne.”

Ezeknek a hasonlatokkal teli beszédeknek az értelme ez: amint a sivatagos vidékeken mindennél fontosabb a víz, úgy az örök életre igyekvőknek „élő víz” = a Szentlélek kegyelme kell.

Jézus szavai az ószövetségi prófétákra támaszkodnak, akik ugyanezt a képet használják. Beszélnek a Lélek kiadásáról, kiöntéséről. Beszélnek a kegyelem kiömlésztetéséről. Arról a vízről beszélnek, melyet az emberek a Megváltó forrásaiból merítenek.

A szomjazóknak vizet ad az Úr... Az Isten országát keresőknek „Szentlelkét” adja.

Az sem véletlen, hogy Jézus oly nyomatékosan ígérte meg apostolainak a Szentlélek megerősítő, megvilágosító kegyelmét.

Gyengék vagytok? – A Szentlélek megerősít!

Földies gondolkozásúak? A Szentlélek átalakít!

Sok dolgot nem értetek? – Majd a Szentlélek segít!

Mindez azt sejteti, hogy a keresztség, amit az apostolok megkaptak, még nem elég a természetfeletti élet teljességéhez. Szükség van a Szentlélek különleges kegyelmeire.

Tény, hogy a keresztségben is megkapjuk a Szentlelket. Ebben a szentségben a Szentlélek kegyelmi hatása: a megszentelő kegyelem állapota. A vízzel való leöntés eredménye a Szentlélek kiáradása, mely Isten barátságát eredményezi.

A bérálásban nem a megszentelő kegyelem állapotát kapjuk vissza, mert ennek már meg kell lennie előzőleg. A kézrátétel nyomában kapjuk meg a különleges ajándékokat, melyek egészen más természetűek, mint a megszentelő kegyelem. Ezek az ajándékok: természetfeletti segítségek az erényes életre.

* * *

A bérálás szentsége lelki életünk szempontjából rendkívüli fontosságú. Nyilvánvaló tehát, hogy Jézus nem azért adta nekünk, hogy mellőzzük, semmibe vegyük. Nem szabad úgy tekintenünk, mint egy lényegtelen szertartást. Meg kell értenünk, hogy a bérálás szentség, lelki életünk megszentelődésének Krisztus által rendelt eszköze.

7. Mit művel a Szentlélek az ember lelkében?

Pál apostol Efezusba érkezett. (Csel. 19. fej.) Többen jöttek hozzá, akik beszélgetni akartak vele. Nem az élet bajairól, nehézségeiről, a drágaságról, vagy nehéz viszonyokról... hanem az örök élet nagy kérdéseiről akarták az apostolt meghallgatni. Pál megkérdezte tőlük:

– „Megtérétek után megkaptátok-e a Szentlelket?”

Ezek a jó emberek érthetetlenül, furcsán válaszoltak:

– „Azt sem hallottuk, hogy van-e Szentlélek!”

A beszélgetés folyamán tisztázódott, hogy ezek az emberek az igazi keresztség szentségében sem részesültek. János keresztelte meg őket a bűnbánat keresztségével a Jordán partján.

Pál apostol tehát először megkeresztelte őket... majd pedig kiszolgáltatta nekik a Szentlélek szentségét: a bérmlást. Kezét fejükre tette, szállt rájuk a Szentlélek, nyelveken kezdtek beszélni és prófétáltak.

* * *

Furcsa gondolat támadt bennem ezzel a szentírási résszel, kapcsolatban. Azt a kérdést, amit az apostol kérdezett, ma is meg lehetne kérdezni az emberektől: „Megkaptátok-e a Szentlelket?” – Valószínűleg nagyon sokan ugyanúgy felelnének, mint az efezusiak: „Azt sem hallottuk, van-e Szentlélek!” ... Nem is sejtjük, ki lehet az, akit ezzel a névvel illet a katolikus hittan.

A bérmlás szentségével kapcsolatban beszélnünk kell a Szentlélekről. Egyrészt azért kell beszélni Róla, mert a Szentlélek szentsége a bérmlás. Másrészt pedig azért kell beszélni Róla, mert katolikus embernek pontosan ismernie kell azokat a kegyelmi hatásokat, melyek a Szentlélek által a bérmlás szentségében érnek minket.

A Szentlélekkel kapcsolatban ismernünk kell a Szentháromság titkát

Az Apostoli hitvallásban imádságos szavakkal valljuk: „Hiszek az egy Istenben – ..., az Atyában..., a Fiúban..., a Szentlélekben”. Hiszek a háromszemélyű egy Istenben.

Mit hiszek és mit vallok az Atyáról?

Hiszek a mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak Teremtőjében. Hiszem tehát, hogy ő a Teremtő Isten. Nem azért, mintha a Teremtés kizárólag az ő műve volna. Inkább így kell mondanunk: a teremtés alkalmával a három személy közül az Atya lépett előtérbe! – Az Atyára gondolok, amikor ezt a csodálatos világot szemlélem. Óráá gondolok,

amikor a csillagos ég végtelenségét nézem. Őreá gondolk, amikor látom és megtapasztalom a teremtet világ szépségét.

Mit hiszek, és mit vallok a Fiúró?

Ő a másodík isteni Személy: a Fiúisten! Nem kitalálás, nem képzelődés, hanem történelmi személyiség, aki itt élt közöttünk. Vele kapcsolatban eszünkbe jut Betlehem, Názáret, Jeruzsálem... földi életének eseményei, csodái. Eszünkbe jut szenvedése, halála, feltámadása. Eszünkbe jut Egyháza, szentségei... és megígért nagy jutalma, az örök élet!

Mit hiszek, és mit vallok a Szentlélekről?

Amikor a Szentháromság harmadík személyére gondolunk, alig jut eszünkbe valami. Az Atyáról eszünkbe jut a teremtés, a Fiúró a megváltás... a Szentlélekről csaknem semmi... Talán azért, mert ritkábban találkoznak vele? – Dehogyan ritkán! Vele találkoznak leggyakrabban; hiszen Ő a megszentelő Isten, aki minden tisztalelkű ember lelkében megtalálható. Ha nincs halálos bűnünk, a Szentlélek lakik lelkünkben.

A Szentírás a Szentlélekről

Az Ószövetségben keveset találunk róla. Jézus megváltói keresztthaláláig a bűn árnyéka terült a világra, a Szentlélek jelenléte és kegyelmi működése is gyengébb volt. Ez azonban nem jelenti azt, hogy semmit sem művelt. A próféták a Szentlélek erejével művelték csodáikat, jövendöltek, tanítottak.

Az Újszövetség nagyon sokat beszél a Szentháromság harmadík személyéről. Találkoznak vele Jézus keresztsége alkalmával. Nagy csodáit is az Isten erejével és a Szentlélek segítségével művelte Jézus. Sőt apostolainak azt is megígérte, hogy elküldi nekik a Szentlelket, aki megerősíti őket, megvilágítja értelmüket, és erőt ad majd nekik. – Jézus megtartotta ígérétét: az első Pünkösd napján elküldte ezt a csodálatos Lelet, aki szél zúgásában és lángnyelvek formájában mutatkozott.

Csodálatos volt a Szentlélek kegyelmi kiáradása az első Pünkösd ünnepén. Megszüntette az apostolok félénkségét, bátrakká tette őket. Nem féltek többé senkitől: elviselték a bántalmazásokat és a vértanúságot is. A kegyelem hatására okos és bölcs em-

berekké lettek, akiket nem érdekelt a földi ország, evilági hatalom, vagyon és parancsolgatás... Egyedül Isten országa érdekelte őket. Egyetlen vágyuk volt: Isten parancsait teljesíteni. Buzgók lettek és hűségesek. Szentté tette őket a Szentlélek kegyelme.

A bérmlás szentségi kegyelmei

Ha meg akarjuk tudni, milyen kegyelmeket kapunk a bérmlás szentségében, csak azt kell megnéznünk, hogy mit művelt a Szentlélek az első Pünkösöd napján, valamint az első bérmlások alkalmával.

Leglényegesebb hatása volt az első hívek lelki életében: hitük megerősítése. Ma is ezt célozza. Meg akarja erősíteni lelkünkben a vallásos élet alapját: a hitet! A Szentlélek kegyelme hatására megszűnik minden hitetlenség, és megszűnnek a kételkedés kísértesei is.

Ad bölcsességet, értelmet, okosságot. Ezek segítségével megértjük a hitigazságokat, és meglátjuk életünk egyetlen igazi célját: a boldog örök életet.

Hűséget is akar adni a Szentlélek, Jézushoz ragaszkodást. Ennek erejével nem leszünk könnyelműek a bűnök elkövetésében.

Jámborságot is kapunk tőle. Ennek segítségével szívesen és örömmel tudunk majd imádkozni.

Megkapjuk a bérmlásban a Szentlélektől az úrfélelem erényét is. Szent bizonyosságot, hogy Isten örök boldogsággal jutalmazza azokat, akik parancsai szerint élnek.

Erőt is ad a Szentlélek... lelki erőt! Határtalan örömet Isten parancsainak a teljesítésében. Vágyakozást a megtérésre és bűnbánatra. Határozottságot az élet minden körülményei között:

Ha más hitetlen..., én hívő vagyok...

Ha más nem törődik Istennel..., én szolgállok neki...

Ha más nem ér rá imádkozni..., helyette is imádkozom...

Ha más meztelenkedik..., én tiszta maradok...

Ha más lop, csal, hazudik..., én becsületes maradok...

Életem irányítója, földi és örök boldogságom formálója az Isten parancsaira épült keresztény erkölcs, amit nemcsak szájjal hirdetek, hanem cselekedetekben is megvalósítok.

A Szentlélek hőökké akar alakítani minket, mint a szenteket és vértanúkat. Sorolhatnám az egyháztörténelem nagy szentjeit, kezdve Szent István első vértanútól... Szent Ignác püspök, Szent Kelemen pápa, Szent Ágnes, Szent Cecilia, Szent Sebestyén... (az apostolokat nem is kell említenünk)... a Szentlélek erejével vállalták a vértanúságot... Hűségesek maradtak Krisztushoz.

Jézus nem kívánja tőlünk, hogy vérünk ontásával bizonyítsuk hűségünket. Van egy másik vértanúság, mely nem csekély erőt kíván: a vér nélküli vértanúság! Nagy hősiességet, valóban vér nélküli vértanúságot követel minden embertől a lelkiismeretes munka és kötelességteljesítés... a felebaráti szeretet, a megbocsátás, a szelídség, a szeretet, az alázatos istenszolgálat, és a megalkuvást nem ismerő életszentség vértelen vértanúságát.

* * *

Amikor a bérálás szentségére gondolunk, kérjük a Szentlelket, adja nekünk ajándékait..., adjon erőt Isten parancsainak a teljesítéséhez..., adjon erőt, hogy a bűnt kerülni tudjunk..., adjon erőt az imádságos élethez, az Isten szeretetéhez, hogy szentül tudjunk élni és meghalni.

8. Gondolatok a bérálás szentségével kapcsolatban

Prétestáns testvéreink lelkipásztori munkájában nagy szerepe van a „konfirmációnak”. Azt lehet mondani, hogy munkájukban ez szinte a leglényegesebb: a lelki nagykorúságot megadni az ifjúságnak.

A mohamedánoknál is található egy nagyon alaposan előkészített, beavatás..., lelki nagykorúsítás! – Náluk a lelki élet komolyabb formáját „sufi” néven emlegetik. Ez a szó azt is jelöli, hogy a hívő mohamedánoknak a sufizmust nemcsak vallaniok kell, hanem életükben is meg kell valósítaniok.

A sufizmus szerint, aki tökéletes akar lenni a lelki életben, annak tanítómestert kell keresnie, és egy éven át mestere mellett kell szolgálnia. – A második évben Allahnak szolgál úgy, hogy igyekszik megszabadulni minden egyéni önzésétől. – A harmadik év az újjászületés éve, a teljes buzgóság elsajáttatása. A jelölt megszüntet önmagában mindent, ami hanyagság volna. Ettől kezdve a sufizmusba beavatottnak kötelessége előrehaladni a tökéleteség útján:

1. Nemcsak a nagy bűnöket, a kis bűnöket is meg kell bánnia
2. Napi részleges lelkiismeretvizsgálatra kötelezi magát.
3. Lemond az evilági javokról, és szívesen vezekel.
4. Vállalja a teljes szegénységet is.
5. Vállalja a bajok türelmes viselését.
6. Végül lényeges a teljes önátadás Allahnak.
7. Állandó lelki öröm és vigasztalás Allah szolgálatában.

* * *

A hinduknál is megtaláljuk a lelki nagykorúsítást. A hindu fiúnak 8–12 éves kora közötti időben szintén tanítómestert kell keresnie: egy „gurut”. Ennek vezetése alatt a fiú fegyelmezett, önmegtagadó életet él, vallási ismeretekkel foglalkozik... mindaddig, míg házasságot nem köt. Meg kell ismerkednie az imádságokkal. Beszélnie csak akkor szabad, ha a megszentelt zsinór a nyakán van. Megismerkedik a különféle áldozatokkal, templomi imádságokkal, énekekkel. Részt kell vennie az oktatáson.

Az avatás napja örökre emlékezetes ünnep. Eljönnek a rokonok, barátok..., ajándékokat hoznak. Az avatási szertartást ünnepélyes lakomával fejezik be. Bizonyos imádságok elmondását hindu fiatalok ilyenkor szokták elvállalni egész életükre.

* * *

A néger törzseknél is megtalálható ez az avatás. Náluk is fontos a tanítómester..., és az egész szertartásnak vallásos jellege van. Annyi csupán a különbség, hogy nem annyira a vallási ismeretek közlése a lényeges, mint inkább a jellem erősítése, a félelemérze-

tek legyőzése. Az ifjúnak hozzá kell szoknia a veszedelmekhez. Saját erejéből és egyedül kell megkísérelnie az élet-halál harcot is.

* * *

A bérmálás szentségének ezt a jellegét nem volna szabad mellőzni, és ezért különösen ügyelnünk kellene a következőkre:

1. A bérmálás szentsége: a lelki nagykorúság szentsége.
2. Nélkülözhetetlenül szükséges a szentség felvételéhez a tanulás, a vallási ismeretek megszerzése. A bűnbánat szentségéhez elég a bűn ismerete, valamint a bánat-szomorkodás. . . Az oltári-szentséghez elégséges, ha valaki meg tudja különböztetni Krisztus Testét a közönséges kenyértől. . . A bérmálás szentségéhez alapvetően szükséges az egész keresztény hit és erkölcs ismerete.
3. A bérmálandónak meg kell tanulnia az alapos lelkiismeret-vizsgálat módjait, az őszinte bánat felindítását, valamint az alázatosság erényét is ismernie kellene.
4. A bérmálandónak meg kellene tanulnia jól imádkozni, meg kellene tanulni a készséges istenszolgálat lelkületét, ismernie kellene a templomi szertartásokat, a szentmiseáldozatot, egyházi énekeket.
5. Felkelteni az igazi jámborságot, hogy szent legyen előtte minden, ami Istenre, Egyházra, vallásra, lelkiéletre vonatkozik.
6. Meg kellene tanulnia türelemmel viselni az élet bajait és nehézségeit, olyan lelkülettel, mely jelzi, hogy teljesen kiszolgáltatott magamat az isteni Gondviselésnek.
7. Aki így készülne a bérmálás szentségének a felvételére, az lelki örömet és vigasztalást találna, és ki tudná nyitni lelkét a Szentlélek kegyelmi ajándékai előtt.

Kinek lehet tehát kiszolgáltatni a bérmálás szentségét?

Az említett követelményeket nem lehet mellőzni. Csak az bocsátható ennek a szentségnek a felvételére, akiben megtalálhatók a lelki nagykorúság alapfeltételei.

Ha a gyermek katolikus környezetben növekedett fel, állandó hitoktatásban részesülve, akkor megengedhető a korai bérmál-

kozás. Azonban így sem lehetett jóváhagyni azt a gyakorlatot, miszerint elsősáldozókat is elviszünk bérmlákozni, aminek legtöbbször kényelmi okai voltak.

A lelkipásztorok néha úgy gondolják: legyünk túl rajta!

Nem szabad megelégednünk azzal a túlságosan sovány előkészítéssel, amit több helyen alkalmaznak az előkészítésben. Tanulhatnánk más vallások gyakorlataiból. Amit a lelkipásztor nem tud egyedül elvégezni, abban segíthetnének „a laikus apostolok”. Nekik kellene elvégezni a tanítás, lelki képzés, a vallási igazságokkal való megismertetés nagyszerű feladatát. Ebben a feladatban a személyes hatás feltétlenül szükséges és nélkülözhetetlen. Ez a személyes hatás lehetetlen akkor, amikor 200–300-as csoportokban végzik, jól-rosszul, a bérmlási oktatást.

Meg kell változtatni azt a gyakorlatot is, mely szerint bizonyos plébániákon csak öt-hat-hét évenként van bérmlás. Lehet ez a szomorú múltnak kényelmes megoldása, de nem Jézus Krisztus és Egyháza szellemében. Tudomásul kellene vennünk, hogy a bérmlás szentségének kiszolgáltatása nagyobb élményt és ünneplésszerűséget igényelne, mint az elsáldozás.

Nem volna szabad kiszolgáltatni a bérmlás szentségét olyanoknak, akiknek a családjában reménytelennek látszik a vallásos nevelés. Ahol szinte biztosra vehető, hogy a megbérmlált elveszti a kegyelmeket; egyrészt, mert az alap hiányzik, másrészt azért, mert a hiányok nem pótolhatók!

A bérmlás szentségére távolabbi előkészület

A jelenleg érvényben levő rendelkezések szerint a bérmlás felvételére készülőköt rendszeres oktatásban kell részesíteni. A rendelkezés meghatározza az oktatás anyagát is:

- Ismerni kell a katekizmus alapvető igazságait.
- Különösen a Szentlélekről és működéséről.
- Ismeretek szükségesek a kegyelemről és kegyelmi életről.
- A bérmlásról, hatásairól, a felvétel szertartásairól.

Ezzel kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy a múlthoz viszonyítva a távolabbi előkészület jelentősége megváltozott. Régen megvolt a szükséges alap: a rendszeres hitoktatás, most ez nin-

csen. Régen elégséges volt egy rövidített templomi oktatás, most ez nem elég.

A távolabbi előkészület célja és értelme, hogy a bér má l k o z ó megismerje a keresztény élet lényegét, mit kell tennie, hogyan kell élnie. Vannak lelkipásztorok, akik szerint a Szentlélek szentségi csodája szinte semmit nem kíván a bér má l k o z ó t ó l, úgy működik, mint a villám; hirtelenül és váratlanul. – Ezzel szemben áll a gyakorlatban is bizonyított elv: „Gratia supponit naturam!” (A kegyelem a természetre épít.) A Szentlélek kegyelme feltételezi az alapismereteket és jószándékot. Ahol ezeket nem lehet megtalálni, nehezen képzelhető el a kegyelem áradása. Nem szabad tagadni, hogy a kegyelem hathat úgy, mint a villám, de ez mindig rendkívüli és ritkán előforduló eset.

Az elmondottak figyelembevételével a távolabbi előkészület tehát abban áll, hogy a bér má l a n d ó k tanulják meg a vallási igazságokat és a vallásos élet gyakorlatait. Amíg ez nem történik meg, nem volna szabad senkit e szentség felvételére bocsátani.

Az sem mellékes gondolat, amit az apostolok életében találunk. Megtaláljuk náluk is a távolabbi előkészületet a Pünkösdi Lélek fogadásához. Éveken keresztül kellett tanulniok és járníok Krisztus erőteljesen képző iskolájába.

Közelebbi előkészület a bér má l á s szentségének felvételéhez

1. Tisztázni kell a bűn fogalmát.

A ma emberében megfogyatkozott a bűn ismerete, tudata. Meg kell mutatni a bér má l a n d ó n a k, mi a bűn természete és lényege. Megtanítani, hogy a bűn nem emberi kitalálás, hanem egyszerűen vannak olyan emberi cselekedetek, melyek önmagukban rosszak.

Segítségünkre lehet ebben az oktatásban a Szentírás. Bőségesen találunk példákat: Káin, Szodoma, Saul, Dávid, Ákáb-Jezabel. . . Ezekben a példákban megtaláljuk a bűn gyökerét is: a Teremtő által alkotott rend megrontását! Tehát lázadást, zavarkeltést. Megtaláljuk a bűn közelebbi okait is: az ösztönös vágyakat, gőgöt, önzést, a fegyelmezetlenséget. Megtaláljuk a Szentírásban a bűn elleni védekezés módjait és lehetőségeit is:

Erősíteni kell a kapcsolatot Istennel... különösen az imádságos életben. Nem adom meg magamat az ösztönös vágyaknak, hanem ellenállok! Ehhez a határozottsághoz szükséges edzést, begyakorlást biztosítja nekünk az önmegtartás.

* * *

2. A bűntől szabadulásunk segítője és eszköze: Isten kegyelme. Lehetőleg pontosan meg kell magyarázni, és meg kell érteni, mi a kegyelem. Mi ennek a szónak a lényeges jelentése?

Kegy = ajándék, tehát semmi címen nem követelhetem.

Teljesen „ingyen” kapom... , mert Isten jó!

Nem lehet „kiérdemelni”, nincs jogom követelni.

Részletesen elemezni kell, mit mond a Szentírás és a katolikus tanítás a kegyelemről. Akár a segítő kegyelemről, ami értelmünket és akaratunkat ösztönzi, akár a megszentelő kegyelemről, amit a bértárlás szentsége feltételez.

Tudomást szerezhettek-e a kegyelem létezéséről és hatásairól? Erre a kérdésre csak úgy lehet feleletet adni, ha valaki elmélkedik belső vallásos élményeiről. Ilyenek a természetfeletti igazságok váratlan és hirtelen megértése, megvilágosodás, hirtelen erő, hősiesség a bűn elleni küzdelemben, rendkívüli ösztönzések, hogy a jót tegyem, a rosszat pedig kerüljem.

Rá kell döbbernünk arra is, hogy Isten kegyelme mennyire szükséges a világban. Megmutathatjuk a sok bűnt, a szennyes áradatot, az emberi tehetetlenséget, az Istennélküli élet csődjét.

Azt is meg kell mutatnunk, hogyan kell elképzelni az értelem megvilágosodását a kegyelem hatására. Ilyen képeket használhatunk saját használatra és másoknak magyarázatul: a sötétségben hirtelen világosság támad, vagy: rövidlátó ember szemüveget kap, és annak segítségével világosan látja azt, amit eddig foltokban látott.

Azt is meg kell magyaráznunk, hogyan erősíti a kegyelem az akaratot. Látnunk kell, hogy az akaratot mindig valami „jó” mozgatja. Valami hat ránk, ami örömet okoz. Az igaz, hogy gyakran tévedünk a „jó” megítélésében. Az örömeinkben is tévedünk, amikor hamis örömeinket hajszolunk. A kegyelem legnagyobb hatása: megmutatja az igazi jót: az Isten örömét.

* * *

3. A Szentlélek a kegyelem Istene, a megszentelő Isten. Gyakran nevezzük Őt az ismeretlen Istennek! Pedig a legközelebb van hozzánk, mert minden kegyelem és kegyelmi állapot tőle van.

Vizsgáljuk meg a szentírási helyeket, melyek a Szentlélekről beszélnek: a Szentháromság harmadik Személye... Isten..., külön Személy..., akitől minden megszentelés és megszentelődés származik. Feltehetünk ilyen kérdéseket magunknak és másoknak is:

Milyen tapasztalható módon mutatkozott a Szentírásban?

Milyen csodás működésével találkozunk a Szentírásban?

A Szentlélek jelképei?

Melyek az alkalmak, amikor kegyelmet kaphatunk tőle?

Bajban, betegségben, haláleset alkalmával.

Szomorúságban, kétségbeejtő lelkiállapotban.

Amikor szeretet támad szívünkben.

Amikor undort és levertséget tapasztalunk a bűnben.

A szentségek felvételekor... különösen a bérálásban!

Hogyan működik bennünk a Szentlélek?

* * *

4. A bérálás szentségének a kiszolgáltatása.

A bérálás szó helyett valami más kifejezést kellene keresnünk, mert a szó nehezen érthető. A protestánsok által használt konfirmáció jobbnak látszik: lelki megerősítés. – Talán így lehetne mondani: a lelkierő szentsége!

A szentség kiszolgáltatója a püspök. Ez mutatja ennek a szentségnek a méltóságát. A püspök végzi a szertartást a papi hatalom teljességével. Lényeges, hogy mindenki nagy és fontos szentségnek lássa a bérálást, és így készüljön rá. – Vannak esetek, amikor kiszolgáltatható a bérálás áldozópap keze által.

Az is lényeges: a bérálás = (a lelkileg) élők szentsége. Ez megköveteli a bérálkozótól, hogy a szentgyónásban komolyan és lelkiismeretesen távolítsa el a bűnöket. A lélekben maradt bűnök áttörhetetlen falat alkotnak, és megakadályoznák a Szentlélek kegyelmi működését.

A szertartás kezdetén a püspök kiterjesztett kézzel imádkozik. Ha csak egyszerűen imádkozunk, kezünket összetesszük. A kiterjesztett kéz nyomatékos imát jelez. A püspök nagyon erősen és hathatósan akarja hívni-idézni a Szentlélek kegyelmét.

A püspök minden bérmandónak a fejére teszi a kezét. Ez a kézrátétel már az ószövetségben is szerepelt, és megszentelt szertartás volt. Izsák is rátette kezét Jákob fejére, és így adta áldását. Mózes József fejére tette kezét, így adta neki a szükséges hatalmat és bölcsességet. A püspök is ezért teszi kezét a bérmandó fejére: adni akar... , a Szentlélek kegyelmi hatásait akarja közölni.

A püspök krizmával keni a bérmandó homlokát. Nálunk az olaj nem annyira fontos, mint a keleti és a déli országokban. Ott úgy hozzátartozik az élethez, mint a mindennapi kenyér. Az olajat a bérmandóhoz balzsammal keverjük össze: ez a krizma. – Olajat használtak világításhoz, testápláshoz, sebek gyógyításához. A prófétákat olajjal kenték fel, a főpapot is olajjal kenték fel a hivatal átadásakor. Ha valamit fel akartak szentelni, olajjal öntötték le. – Az olajjal való megkenés valódi és szimbólikus érteleme érvényesül a bérmandó szentségében is. Jelezni akarja a lélek épségét. Erőt akar adni a bűn elleni küzdelemben. A Szentlélek fel akar szentelni minket szolgálatára, hogy prófétái legyünk, katonái, hőselkű hívei és apostolai.

A püspök keresztet rajzol a bérmandó homlokára és mondja: (Nevén szólítva) – Vedd a Szentlélek ajándékának jelét! – Az emberek sokféle jelvényt hordanak. Keresztbetett fegyver = katoná. Szárnyaskerek = vasutas. A színek a nemzetiségeket jelölik. – A kereszt is jelvény. Jelzi azt, hogy Krisztus hívei vagyunk. Nem akármilyen hívei, hanem nagykorúvá érett keresztények.

A bérmandó szertartásához még hozzátartozik a kérdés: ígér-e, hogy jó keresztény leszel? – Végül a püspök a bérmandót elbocsátja e köszöntéssel „Békesség veled”! Erre feleli a megbérmandó: És a te lelkeddel.

* * *

5. A bérmandó kegyelmi ajándékai.

Azt kell vizsgálni, mit művelt a Szentlélek az „első bérmandó” alkalmával. Az apostolok félénk emberek voltak, nagyravágyók, kicsinyesek, akik evilági előnyöket hajszoltak. Emberi módon szólva, Jézus is megunt apostolainak emberi gyengeségeit: „Lá-

tom, hiába beszélek nektek, nem értitek. Majd eljön a Szentlélek, és Ő mindent megmagyaráz nektek.” – Mit művelt a Szentlélek az apostolokban? Hősök lettek. Annyira bátrak, hogy nem féltek többé senkitől és semmitől, és az evilági dolgok nem érdekelték őket. Annyira Istennek szentelték életüket, hogy a vértanúságot is vállalták Jézus nevéért.

A megbérmált megkapja a Szentlélek ajándékait.

A „bölcsség” ajándéka megérteti velünk, hogy Isten, valamint lelkünk üdvössége mindennél többet ér.

Az „értelem” ajándéka, segít a vallási ismeretek megszerzésében és megértésében.

A „tanács” ajándéka, mely elsősorban az okosság erényével kapcsolódik, képesíti az embert arra, hogy nehéz helyzeteiben is mindig lássa a helyes utat, és ne engedje magát félrevezetni jelszavak által.

A „lelki erő” ajándéka közvetíti nekünk a fegyelmet, a határozottságot. Kialakítja bennünk a jellemet. Erőssé tesz a bűnök elleni küzdelemben, a kísértésekben, az önmegtagadásokban, Isten parancsainak a megtartásában.

A „tudomány” ajándéka segítségével fontosnak tartunk minden tudományt, de rájövünk arra is, hogy a leglényegesebb tudomány az Isten ismerete.

A „jámborság” ajándéka ráveszi az embert arra, hogy szeresse az imádságot, a lelki életet, a vallási gyakorlatokat, és örömet legyen minden gondolat, ami Istenre és az örök életre irányítja figyelmünket.

Az „úrfélelem” ajándéka segíteni fog, hogy lelkem mindig tiszta legyen, és ne legyek könnyelmű a kárhozat kérdésében.

* * *

Aki a bérmálás szentségében részesült, annak fel kell használnia ezeket a kegyelmi ajándékokat. Tudomásul veszem, hogy környezetem hitetlen..., én azonban hívő, hitvalló, erőlelkű akarok lenni ebben a hitetlen környezetben is. Másoknak is megmutatom hitemet, nem annyira szóval-beszéddel, mint inkább példaadással.

A II. Vatikáni zsinat kifejezetten említi, hogy a bérmlás szentsége által kerülünk egészen közel Krisztushoz, Hozzá hasonlónak leszünk... általa leszünk Krisztus munkatársai... és ez a szentség a laikus apostolság alapja. – Hozzátehetjük azt is, hogy a bérmlás szentsége által leszünk Egyházunk teljesértékű tagjai, egyházközségünk segítői és a plébános munkatársai –.

Befejező megjegyzések

Gondosan kell megválasztani a bérmaszülőket. Nem volna szabad elvileg okosságot alkalmazni a kiválasztásnál, még a rokon kapcsolatokat is mellőzni kellene. Nem volna szabad azt nézni, ki tud nagyobb ajándékot adni. Olyan bérmaszülőt kell keresni, aki hitével, viselkedésével, élete példájával tud hatni. Olyan valaki alkalmas erre a nagy feladatra, aki nemcsak ajándékot ad, hanem később is törődik és foglalkozik pártfogoltjával.

Gondosan kellene megválasztani a bérma-nevet is! Olyan szentet kell kiválasztani pártfogóul, aki észmény – ideál tud lenni a bérmaalkozó előtt, akinek erényeit utánozni akarja. Sőt a követendő erényt pontosan meg is kellene határozni, esetleg jelszó formájában.

Ez lesz a zsinat által kijelölt megújulás egyik legbősegebb forrása, ha tudatosan, nagy buzgósággal, a Szentlélek kegyelme utáni vágyódással vennék fel ifjak és leányok a bérmlás szentségét, és belőle hitet, hűséget, istenszolgálatot és Istenhez való ragaszkodást kapnának.

9. Az Oltáriszentség az élet kenyeré

Ha a Szentírást olvassuk, feltűnhetik az, hogy milyen sokat beszélt Jézus a kenyérről. Gyakran emlegeti mindazt, ami a kenyérrel kapcsolatos. Beszélt a „magvetőről”. Emlegette a „tisztá búzát”, a „konkolyos búzát”. Arról is beszélt, mennyire kell vigyázni arra, hogy a búza sokszoros termést hozzon. Beszélt a hullámzó búzamezőkről, a nagy termésről, aratásról, cséplésről, a búza tisztításáról, őrléséről. Beszélt Jézus a kovásról, a kenyér

tésztájának a dagasztásáról, a kenyérsütésről. – Amikor pedig imádkozni tanította híveit, nem húsért, nem gyümölcsért, hanem kenyérért imádkoztatta őket: „Mindennapi kenyерünket add meg nekünk...”

Mégis előfordult, hogy fölemelte szavát a kenyér ellen. Egyik alkalommal így mondta: „Nemcsak kenyérrel él az ember!” A másik eset a csodálatos kenyérszaporítás után volt. Az emberek csodálkoztak és lelkesedtek, sőt királlyá akarták tenni Jézust. Olyan király kellett nekik, aki ezreket tud kevés kenyérből táplálni. Jézus ekkor eltávozott közülük, és fölment a hegyre egyedül. Másnap találkozott velük Kafarnaumban, és ezeket mondta nekik:

„Kerestetek engem,
nem azért, mert csodát láttatok,
hanem mert ettetek a kenyérből, és jóllaktatok.
Ne ilyen veszendő eledelért fáradozzatok!”

Az emberek bizonytalankodva kérdezték: „Mit tegyünk?” Majd hirtelen követelték Jézustól: „Hadd lássuk, milyen csodát művelsz, hogy higgyünk neked?” A továbbiakban hivatkoztak az ószövetség nagy csodájára: „Atyáink mannat ettek a pusztában... Isten kenyeret adott nekik!” – Jézus ekkor a testi táplálékról a lelki kenyérre irányította az emberek figyelmét:

„Atyám adja az igazi mennyei kenyeret.
Az az Isten kenyere, amely leszállt a mennyből,
és életet ad a világnak.”
„Én vagyok az élet kenyere.
Aki hozzám jön, nem éhezik többé.”
„Atyáitok mannat ettek a pusztában, és mégis meghaltak.
Itt a mennyből alászállott kenyér,
hogy aki eszik belőle, meg ne haljon.
Én vagyok a mennyből alászállott kenyér.
Aki e kenyérből eszik, örökké él.
A kenyér, amit adni fogok,
az én testem a világ életéért.”
„Ha nem eszitek az Emberfia testét,

nem lesz élet tibennetek.

Aki eszi az én testemet, és issza az én véremet,
annak örök élete van. . .

Aki ezt a kenyeret eszi, örökké él!”

Vita támadt az emberek között: „Hogyan adhatja ez testét elede-
delül nekünk?” A zúgolódás mind erősebb lett. Végül többen
megjegyezték: „Kemény beszéd ez! Ki fogadhatja el?” – Emiatt
sokan elhagyták Jézust, és nem jártak vele. Ő azonban semmit
nem vont vissza, semmit nem javított kimondott szavaiból, sőt
megmondta tanítványainak: Ti is elmehettek, ha nem hisztek
nekem. Abból, amit mondtam, semmit nem változtatok meg!
(János 6. fej.)

Jézus ígérete világos

Félreérthetetlenül testét és vérét ígerte nekünk tápláléknak.
A szószerinti értelmet valószínűsíti az utalás a mannára, mert
a manna igazi étel, táplálék volt a pusztában. Sőt a manna volt
a „mennyei kenyér” a pusztai vándorlás idején.

A hallgatóság megkérdezte: „Hogyan adhatja ez nekünk a
testét eledelelül?” – Vagyis Jézus hallgatói is igazi tápláléknak ér-
tették a mennyei kenyeret. Ez a kérdés nem támadhatott volna
fel a hallgatókban, ha Jézus nem szószerint követelte volna sza-
vai elfogadását. Megmagyarázhatta volna nekik: nem jól értet-
tétek, amit mondtam, én nem igazi táplálékra gondoltam.

Jézus azonban nem javított, és nem magyarázott semmit; he-
lyette sürgette a szószerinti értelmet. Egészen határozott volt:
amit mondtam, nem vonom vissza, nem javítom szavaim érte-
lémét. – Azzal sem törődött, hogy többen eltávoztak. Apostolai-
nak is megmondta: Ti is elmehettek, ha nem hisztek nekem.
Amit mondtam, azon nem változtatok.

Az Oltáriszentség, az élet kenyere – előképekben

Az Oltáriszentség alapítása nem volt váratlan és véletlen. Már az ószövetségben megtalálhatók előképei. Az ószövetségi előképek közé tartozik az édenkertben „az élet fája”. Félreérthetetlen előkép: Melkizedek áldozata. (Gen. 14, 18.) Sáleem főpapja volt, aki kenyeret és bort mutatott be áldozatul az igaz Istennek. Így áldozata egyúttal a szentmiseáldozat ószövetségi előképe is.

A húsvéti bárány-áldozat is előkép volt. (Ex. 12. fejj.) A bárány vére megmentette Izrael népét Isten büntető haragjától. Jézus vére minket is megment a kárhozattól. Szent Teste-Vére megtartja lelkünket az örök életre.

A manna is előkép volt. (Ex. 16. fejj.) Szinte egyedüli főtáplálék volt a népnek a manna. Nélküle éhen haltak volna. Krisztus teste, a „mennyből alászállott kenyér” is annyira lelkünk táplálék, hogy nélküle lehetetlennek látszik a kegyelmi élet.

* * *

Az újszövetségben is megtaláljuk az előképeket.

Jézus a kánai mennyegzőn a vizet borrá változtatta. Nem azért, hogy itassa és megrészegetse az embereket, hanem azért, hogy jelezze azt a „másik bort”: szent vérét. Jézus jelezni akarta tanítványainak: aki a vizet borrá tudja változtatni, az a bort is át tudja változtatni „szent vérévé”.

Az említett csodás kenyérszaporítás is előkép. Ez esetben is nyilvánvaló volt, hogy Jézus nem a testi éhséget akarta kielégíteni, hanem lelki táplálékot ígért! – Ezért mondta:

„Ne veszendő ételért fáradozzatok . . .

Keressétek az élet kenyerét . . .

Az én testem valóban étel . . .

Aki eszi ezt a kenyeret, örökké él!”

Szent Testednek vétele őrizze meg lelkünket az örök életre.

10. Az Oltáriszentség alapítása

Égből szállott szent kenyér,
Értünk ontott drága vér:
Hittel áldunk és imádunk,
Bár az elme föl nem ér.

Íme katolikus vallásunk egyik nagy és súlyos botrányköve, az Oltáriszentség titka:

Amit látunk – kenyér és bor.
Amit hiszünk – Krisztus teste és vére.

A kívülállóak értetlenül szemlélik a szertartásokat, melyekkel körül vesszük és tiszteljük ezt a nagy szentséget. Nem értik a feldíszített oltárt, nem értik a gyertyákat, a térdhajtásokat. Nem értik a tömjéhezést, a szentségi áldást. Nem értik azért, mert ők csak a külső díszeket látják az aranyozott kelyhet és szentségtartót, csak a fehér ostyát, csak egy kenyérdarabkát látnak. Gyakran a katolikus hívek is csekély ismeretekkel rendelkeznek, és nem is sejtik, ki rejtőzik a fehér ostya színe mögött.

Ezért fordulhat elő, hogy katolikus hívek a templomba lépve, imádkoznak a Szűzanya oltára előtt, vagy tisztelik Szent Antalt. . . közben nem is gondolnak rá, hogy elsősorban a szentségi oltárt kellene megkeresniök, a tabernákulumban jelenlevő Krisztust kellene köszönteniök.

Meg kellene érteni, hogy templomaink azért épültek: legyen méltó hely, ahol megismételjük az utolsó vacsora misztériumát, és legyen méltó hely, ahol tiszteljük a kenyér színeben elrejtőzött Krisztust. . . , aki így is velünk akart maradni az idők végezetéig.

Az Oltáriszentség alapítása az Írások szerint

Lukács evangéliuma idézi Jézus bevezető szavait: (22. fejezet) „Vágyva vágytam arra, hogy elfogyasszam veletek ezt a húsvéti vacsorát, mielőtt szenvedek. . .” – Jézus máskor is együtt fogasztotta el apostolaival a szokásos húsvéti vacsorát. Ha ez alkalom-

mal így mondta: „Vágyva vágytam”...; akkor ezzel egészen rendkívüli alkalmat jelöl meg.

Máté evangéliuma így írja le az Oltáriszentség alapítását: „Éttezés közben Jézus kenyeret vett kezébe, megáldotta, megtörte, és ezekkel a szavakkal adta tanítványainak: Vegyétek, egyétek, ez az én testem! Azután fogta a kelyhet, hálát adott és ezekkel a szavakkal adta nekik: Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem; az új szövetségé, amelyet sokakért kiontok a bűnök bocsánatára.” (26, 26–29.)

Lukács evangéliuma még hozzáteszi: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.” (22, 19.)

Pál apostol kiegészíti az Oltáriszentség alapítását még egy gondolattal. „Aki méltatlanul eszi e kenyeret, vagy issza az Úr kelyhét, az Úr teste és vére ellen vét. Tehát vizsgálja meg magát mindenki, s csak úgy egyék a kenyérből, és igyék a kehelyből, mert aki méltatlanul eszik és iszik, anélkül, hogy megkülönböztetné az Úr testét, tulajdon ítéletét eszi és issza.” (I. Kor. 11, 23.).

Krisztus szavainak értelme

Hihetetlenül hangzik ugyan, de a szöveg értelme csak így érthető: amit kezemben tartok, amit nektek adok, ami kenyérnek látszik...; nem kenyér többé, hanem az én testem! – A bor, amit most nektek adok, nem bor többé, hanem a vérem..., az újszövetség vére, melyet kiontok a bűnök bocsánatára.

A szavak hihetetlenül hangzanak ugyan, de félreérthetetlenek. Az idézett szavak kimondása után a kenyér nem kenyér többé, hanem Krisztus teste..., a bor nem bor többé, hanem Krisztus vére..., és lemossa bűneinket!

Csak így érthető Pál apostol nyomatékos figyelmeztetése. Ha valaki Krisztus testét és vérét akarja táplálékul venni (ma így mondjuk: ha valaki szentáldozást akar végezni), vizsgálja meg lelke állapotát, vajon tiszta-e a lelke, vagy a bűn állapotában van? – Ha bűntől mentes a lelke, akkor nyugodtan áldozhat. – Ha azonban súlyos bűn terheli lelkét, a bűn állapotában nem szabad áldoznia. Aki méltatlanul áldozik, az nem isteni kegyel-

met kap, hanem ítéletet eszik. . . , nem különböztetvén meg Krisztus testét a közönséges kenyértől.

Amikor Jézus ezeket a szavakat mondta, végrendelkezett. Egy végrendeletben világosan kell nyilatkozni, mert a halál után nem lehet magyarázkodni, és a végrendeletet utólagosan fejtegetni. Ha Jézus szavai nem igazi testet és vért jelölnének, ő maga lenne a hibás, hogy hívei a kenyeret és bort imádják, hogy hívei bálványimádók lettek. – Az idézett szavakat csak úgy érthetjük, ahogyan hangzanak. Jézus kimondta: „Ez az én testem!” A szavak erejével a kezében tartott kenyér – titokzatos módon – testvé lett. Amikor a pap – Krisztus Urunk meghagyása szerint – kimondja a szavakat: „Ez az én testem” . . . , a fehér ostya Krisztus testvé lesz.

Több mint kétszáz évvel ezelőtt egyik nemesi család tagjai úgy végrendelkeztek, hogy szívüket külön temessék el az oltár közelében, az Oltáriszentségben jelen levő Jézushoz közel. – Ezt a kívánságot szószerint teljesítették, mert megértették, hogy nem egy képletes vagy szimbolikus szívről végrendelkeztek, nem egy rajzolt vagy festett szívről. . . , megértették, hogy arról a szívről van szó, melynek minden dobbanása Jézusé volt, és amely szív a halálban is Jézus közelében akar maradni.

Ugyanezt találjuk Jézus végrendelkező szavaiban is. Ez az én testem. . . , ez az én vérem. . . , odaadom nektek! Vegyétek és egyétek! Az én testem valóban étel, az én vérem valóban ital. Igazi táplálék! Aki eszi az én testem, örökké él. Aki nem eszi az én testemet, abban nem lesz élet.

Az Oltáriszentség hite az első századokban

Nem idézhetjük az összes szövegeket, hiszen könyveket töltenének meg. Néhány példát idézünk csupán.

Szent Ignác vértanú püspök hangoztatta a tévtanítók ellen: Az Oltáriszentség valóban Krisztus teste. Annak a Krisztusnak a teste, aki szenvedett, meghalt, feltámadt.

Szent Jusztin is megmagyarázta: Krisztus teste étel. Nem közönséges, hanem megszentelt étel. Nem szabad tehát ugyanolyan táplálékként használni, mint a közönséges kenyeret.

Jeruzsálemi Szent Cyrill bőven magyarázza az Oltáriszentség titkát. – Aki a kánai menyegzőn a vizet borrá változtatta, a bort szent vérévé tudja változtatni a szentmisében. Teljes hittel valljuk tehát: amikor a kenyeret esszük, Krisztus testét esszük. Amikor a bort isszuk, Krisztus véréét isszuk. Az Oltáriszentségben ne tartsd a kenyeret pusztá kenyérnek, a bort bornak. Nem kenyér az, és nem bor többé, hanem Krisztus teste és vére. Ne azt nézzük, mit mondanak érzékszerveink, hanem azt, mit mond hitünk. Ne arra adjunk, amit ízlelünk, hanem legyünk biztosak abban, hogy Krisztus szent testének és vérének részesei lettünk.

* * *

A római katakombák, földalatti temetkező-helyek, tele vannak az Oltáriszentség jelképeivel, az Oltáriszentségre utalásokkal. Megtaláljuk a kánai menyegzőre utalást: a hat kőorsó ábrázolását. Megtaláljuk a falfestményeken a csodás kenyérszaporításra utalást, a kosarakkal. A feliratok is az Oltáriszentség titkáról beszélnek: a mennyei kenyérről..., annak a testéről, aki a legtisztább Szűztől született..., arról, aki saját testét adta táplálékkul barátainak.

* * *

Az Oltáriszentség alapításáról szóló elmélkedésünket befejezhetjük azzal az egyházi énekkel, melyben röviden összefoglalva megtaláljuk hitünk nagy titkát:

„Krisztus teste és szent vére,
angyaloknak étele;
elevenen van itt jelen,
a kenyér- és borszínben.
Boruljunk le, és rettegve
imádjuk e fölséget, az Oltáriszentséget.”

11. Jézus van jelen !

Egy kolostorban freskót festettek az „Utolsó vacsora” alapgonddal. A nagy asztalnál, a főhelyen Jézus Krisztus ül, mellette azonban nem az apostolok, hanem a különféle vallási felekezetek

alapítói. Szalagot tartanak kezükben, amire rá van írva, hogyan vélekedik az illető az Oltáriszentség titkáról. A szalagon ilyen feliratokat találunk:

- „Ez a kenyér jelenti az én testemet.”
- „Ez a kenyér – erő az én testemből.”
- „Ebben a kenyérben van az én testem.”
- „Ez a kenyér . . . nem az én testem.”

Jézus szomorú arccal nézi asztaltársait. A festő az ő kezébe is odafestett egy szalagot, melyen a felírás azonos a Szentírás szövegével:

„Ez az én testem!”

* * *

Megdöböntő az az ellenkezés, amivel Jézus találkozott, amikor először szólt az Oltáriszentség titkáról, és ez az ellenkezés végigkísérte őt kereszthaláláig, és azon túl mind a mai napig.

A Názáreti Jézus megmagyarázta: „Az én testem valóban étel. Ha nem eszitek az Emberfiának testét, nem lesz élet tibenetek. Aki eszi az én testem, örökké él.” – Az emberek nagy része szembeszállt vele: mit beszél ez a Názáreti próféta? Nem hallgatjuk őt tovább!

Ugyanez a jelenet az Egyház történelme folyamán számtalanszor megismétlődött különféle formákban:

– Jézus Krisztusnak nem volt valóságos teste, nem lehet tehát jelen az oltári szentségben.

– Jézus szavait csak szimbolikusan lehet érteni.

– Mások szerint Jézus jelen van ugyan az Oltáriszentségben, de csak azért, mert mindenütt jelen van. A kenyér – kenyér marad, soha nem lesz belőle Krisztus teste, de Jézus mégis jelen van, és erő árad lelkünkbe, amikor esszük a kenyeret.

– Szó sem lehet arról, hogy bármiféle átváltozást elfogadjunk. Az Oltáriszentség pusztá emlékezés csupán Jézus Krisztusra, vagy talán a testvéri szeretet közösségét és kötelezettségét akarja szimbolizálni „Úrvacsora” formájában.

Sajnos, még katolikusok is akadnak, akik ilyen véleményekhez közelednek, és tagadni akarják az „átlényegülés” tanát, mely egyedül ad magyarázatot Jézus szavaira: „Ez az én testem!”

Hitünk misztériuma.

Akinek a hit halálosan komoly dolog, az nem ellenkezik Jézussal. Az ilyen ember hiszi és vallja, hogy Jézus velünk akart maradni az Oltáriszentségben... nem képletesen, hanem valóságosan. Kiválasztotta a legszükségesebb táplálékot, a kenyeret... és a legnemesebb italt, a bort. Meghagyta apostolainak, hogy az általa előírt szertartások keretében a kenyeret és bort szent testévé és vérévé változtassák át. Azt kell tehát mondanunk:

Jézus jelenléte:

Valódi jelenlét. Nem képzelődés, nem jelképes, nem szimbólum. Nem csak emlékezés Krisztusra. Nem csupán erő, mely a kenyér vételekor lelkünkbe árad.

Jézus jelenléte:

Rejtett, eltakart jelenlét. Kenyeret és bort látunk, mégis Krisztus teste-vére van jelen a szó igazi értelme szerint. Így is lehetne mondani: a kenyér és bor a fátyol, mely eltakarja előlünk a valóságosan jelen lévő Krisztust.

Jézus jelenléte:

földi fogalmaink számára nehezen megközelíthető jelenlét. Nemcsak azért, mert tapasztalati világunk még hasonlatokkal is nehezen közelíti meg... , hanem azért is, mert nehezen értjük, hogyan hordozhatja Krisztus teste – saját külső formái helyett – a kenyér formáit (járulékait).

Jézus jelenléte:

olyan jelenlét, melynek erejével jelen van minden kenyérdarabkában úgy, hogy közben nem sokszorozódik. Az egyetlen Krisztus nem lesz millió Krisztussá..., és akárhányan is eszik szent testét, nem fogyatkozik, nem lesz kevesebb.

A nagy igazságok fényénél kell megértenünk Szent Tamás himnuszát.

„Szent igéktől megoktatva
Üdvösséges áldozatra
kenyeret s bort szentelünk...
Ágazatja szent hitünknek...
Testté-vérré lényegülnek,
Bor s kenyér mi volt előbb.

.... Élő hitből végy erőt.
Színében bor és kenyérnek,
(Jel csak ez, de más a lényeg!)
Drága nagy jók rejlenek...
Aki veszi, meg nem osztja,
meg nem töri, nem szakasztja...”

* * *

Egyházunk sürgető tanítása

A II. Vatikáni zsinat bőven beszélt az Oltáriszentségről. Különösen a szent Liturgiával kapcsolatban szögezte le az Egyház félreérthetetlen álláspontját. Bőven nyilatkozott az „Egyházról” szóló dekrétumban is, valamint a papok életéről és lelkipásztori feladatairól megemlékezve. Találunk utalásokat az Oltáriszentségre azokban a határozatokban is, melyek a lelki tökéletesség elmélyítésével foglalkoznak, a missziók ügyét és a keresztények egységét tárgyalják..., valamint a laikusok apostoli feladatait taglalják.

Ennek ellenére nyilatkozatok hangzottak el a „privát misékel”, az átlényegülés tanával és az Oltáriszentség tiszteletével kapcsolatban, melyek megzavarták a hívek lelkét. Ezért látta szükségesnek Szentatyánk, VI. Pál pápa, hogy nyilatkozzék a „Mysterium fidei” kezdetű körlevelében, és leszögezze az Egyház álláspontját ezekben a kérdésekben.

A pápa leszögezte, hogy a zsinattól mindannyian az Oltáriszentség tiszteletének megerősödését vártuk, és várjuk a jövőben is. Kétségtelen a szentmise közösségi jellege, de ez nem jelenti, hogy a privát mise mellőzendő. – Azt is mondja, hogy beszélhetünk bizonyos szimbolizmusról (a szentségi jelekkel kapcsolatban), ez azonban nem ad elégséges magyarázatot a szentségi Jézus jelenlétére. Az átlényegülést, melyről a Trentói zsinat beszél, nem lehet mellőzni, és különösen azt nem szabad állítani, hogy a szentmise befejeztével megmaradó kenyérben-ostyában Jézus nincs többé jelen. Idézi a körlevél az ősegyház nagy szentjeinek a nyilatkozatait, akik kifejezetten beszélnek róla: „Az Úr Jézus nem

mondta: ez az én testem szimbóluma... hanem így: ez az én testem! Nem szabad tehát többé a kenyeret látni, mert a szavak erejével Krisztus testévé alakult át (átlényegült!) – Külön szól a pápa az Oltáriszentség tiszteletéről. Fontosnak mondja a gyakori szentáldozást, de nem kevésbé fontos „az Oltáriszentség tisztelete a szentmisén kívül is!” Ezért kell ezt a szentséget megfelelően elhelyezett és méltó környezetben őrizni. A hívek pedig ne mulasszák el meglátogatni a szentségi Jézust, aki valóban „Emmanuel”, velünk az Isten!

* * *

Nem véletlen, hogy az Egyházban állandóan erősödött az Oltáriszentség tisztelete. Nagy lendületet adott ennek a tiszteletnek Lüttichi Sz. Julianna látomása. – Szentjeink életében is nagy szerepe volt mindig az Oltáriszentség tiszteletének. Ezzel a szentséggel kapcsolódtak össze bámulatos vallásos élményeik. Ilyeneket találunk Szent Borbála, Egyiptomi Mária, Szent Jeromos, Szent Klára, Pádúai Szent Antal, Szent Alajos életében. A legutóbbi idők szentjei is kitűntek az Oltáriszentség tiszteletében... A gyakori szentséglátogatások és imádások tették őket lelkileg nagygyá.

* * *

Templomainkban díszes oltáron őrizzük ezt a nagy szentséget. Előírás szerint a szentségi oltáron kis piros mécsesnek kell égnie, jelezve a szentségi Krisztus jelenlétét.

A szentek közül többen rendelkeztek azzal a különös lelki képességgel, hogy megéreztek Jézus jelenlétét akkor is, ha a kis mécses nem jelezte a szentségi oltárt.

Mi nem rendelkezünk ilyen képességgel. Nekünk a kis mécses jelzi Jézus jelenlétét. Nem érezzük, hanem hisszük, hogy jelen van. Emiatt hitünk ne legyen gyengébb, és ne legyen gyengébb Jézushoz való ragaszkodásunk sem.

A régi szép egyházi énekkal könyörögjünk Jézushoz:

„Üdvözlégy ó drágalátos nagy szentség,

Hol jelen van istenség és emberség.

Kérünk ne hagyd híveidet, bűnrehajló népeidet,

Hanem adjad kegyelmedet nagy Fölség.”

12. Az újszövetség áldozata: a szentmise

Egy fogolytáborból rejtélyes körülmények között megszökött egy rab. Mivel a szökevényt nem találták, a táborparancsnokság megtorlásul tizedelést rendelt el. Minden tizediknek ki kellett lépnie a sorból. Ezeket elvezették, betonbunkerba zárták, ahol éhhalál lett a sorsuk.

Az egyik ilyen tizedelt keservesen sírni kezdett, amikor ki kellett lépnie a sorból. Siratta családját, feleségét, gyermekeit. A parancsnokot nem hatotta meg a sírás, hozzá volt már szokva. Mellette álló fogolytársát azonban meghatotta. Ez egy katolikus pap volt (Maximilián Kolbe), aki hirtelen előre lépett, és odaáldotta a parancsnoknak: vállalom helyette a halált!

Megkérdezték tőle, miért vállalkozik ilyen nagy áldozatra? Azt nem mondhatta: „Isten iránti szeretetből”, mert ezt nem sokan értették volna. Inkább arra hivatkozott, hogy ennek az embernek családja van, gyermekei. Neki nincsen senkije. Öreg is, beteg is. – A parancsnok hozzájárult a cseréhez. Neki mindegy volt, hogy a sorból a tizedik vagy tizenegyedik hal meg. Ez a katolikus pap feláldozta magát, meghalt egy másik helyett. Odaadta életét, hogy a másik életben maradhasson.

Ilyen megdöbbentő életáldozatra kell gondolnunk, amikor tisztázni akarjuk, mi az újszövetség áldozata, mi a szentmise?

Hányszor hallottuk e szavakat, de a szavak értelmét-jelentését nem értettük meg. Nagyon sokszor jelen voltunk a szentmisén, talán meg is öregedtünk, és készülünk a Jézussal való találkozásra az örök életben, és fogalmunk sincsen afelől, mi a szentmise, és mit jelent ez a meghatározás: a szentmise-áldozat! Katolikus emberek milyen könnyen elhagyják a vasárnapi misét, nincs kedvük elmenni, talán unalmas is nekik, mert nem tudják, mi a szentmise. Vallásos életünknek ez a legnagyobb eseménye semmivé zsugorodik, mert fogalmunk sincsen arról, mit jelenthetnek a meghatározás szavai: a szentmise az újszövetség áldozata.

Az őszövelségi áldozatok

Az emberiség történelmének kezdetén már találunk áldozatokat. Káin a föld terméséből – Ábel bárányt áldozott. (Gen. 4,1–5) Amit áldozatra szántak, elégették, megsemmisítették. Az nem tűnik ki a szentírási szövegből, miért mutattak be áldozatot. Talán hódolni akartak Isten előtt, vagy bocsánatot akartak kérni elkövetett bűnökért, esetleg engesztelő szándék vezette őket.

Noé is áldozott, amikor a víz leapadt. (Gen. 8, 1.) Kijött a bárkából, kövekből oltárt épített, és ezen elégő áldozatot mutatott be Istennek. Mi volt a célja? – Talán könyörgött Istenhez, kérte, fordítsa el haragját, vagy köszönetet akart mondani a menekülésért.

Ábrahám megdöbbenő parancsot kapott Istentől. (Gen. 22. fej.) Izsáknak, egyetlen fiának a feláldozását követelte az Úr. Nehéz próbatétel volt. Ábrahám azonban szó nélkül engedelmeskedett. Isten, látva a készséges engedelmességet, megakadályozta a fiú feláldozását, és megelégedett egy állat-áldozattal.

Ebben az esetben Ábrahámnak engedelmességével kellett bizonyítani, hogy Isten a legfőbb Úr, akinek joga van paráncsolni.

A pusztai vándorlás idején Isten kifejezetten követelte az áldozatokat. Oltárt kellett építeni, és mindenből a legszebbet és legjobbat kellett oltárra tenni. Az áldozat által az ember elismerte: ebben a világban minden Isten tulajdona. Az áldozat által ismerjük el ezt az isteni tulajdonjogot. Általa mutatjuk be Istennek köteles hódolatunkat. – Így az is érthető, miért rendelt az Úr külön papi rendet az áldozatok bemutatására. (Ex. 20. fej.)

Ábrahám az elamiták ellen harcolt, mert kifosztották a vidéket, és Lótót is fogságba ejtették. Legyőzte őket, a rablott zsákmányt visszavette tőlük, majd haza indult. A mai Jeruzsálem vidékén találkozott Melkizedekkel, Sáleem királyával és főpapjával. Ez kenyeret és bort hozott, amit közösen áldozatul adtak a fölséges Istennek. – Ennek az áldozatnak a lényege: Köszönetet mondtak az isteni segítségért, és hódoltak Isten színe előtt.

Isten kívánta az áldozatok bemutatását

Az embernek tudomásul kellett vennie, hogy minden Istené. Bármit birtokolunk, Istentől kapjuk használatra. Az áldozat azt is jelezte, hogy Isten jó, és jót akar, és jót tesz az embereknek. Joggal elvárhatja tehát tőlünk, hogy a kapott jókért köszönetet mondjunk. Az áldozat összekapcsolódott a bűnbánattal is. Az ember köteles volt bocsánatot kérni az elkövetett bűnök miatt, engesztelnie kellett a megbántott Istent. Az engesztelés egyik formája, amikor lemondunk értékeinkről, és visszaadjuk azokat Istennek áldozat-bemutató formájában...

Illyen kötelező áldozatok voltak az ószövetségben:

Ha a családban fiúgyermek született, az elsőszülött fiút úgy tekintették, mint Isten személyes tulajdonát, akinek mindenképpen papságra kellett volna készülnie. Ezért kellett áldozatot bemutatni és általa a gyermeket visszakérni Istentől.

Kötelező volt a hálaáldozatok bemutatása is. Különösen olyan esetekben, amikor a nép nagy veszedelemből szabadult.

Kötelező volt a bűnök engesztelése is. Az áldozati állatra ráolvasták a nép bűneit, majd kihajtották a pusztába, hogy ott elpusztuljon.

Az újszövetség áldozata

Isten előtt legszentebb, legtökéletesebb és legkedvesebb áldozatot Megváltó Jézusunk mutatta be a Golgotán. Nem állatokat áldozott, nem illatszereket, hanem a legtöbbet, a legnagyobbat adta abból, amit adhatott.

Valamikor régen így mondta tanítványainak: „Senkinek nincsen nagyobb szeretete, mint aki életét adja barátaiért.” Ő ezt a legnagyobbat adta. Önmagát! Életét adta megváltásunkért. Nem kecskék és tulkok vérével akarta megengesztelni a mennyei Atyát, hanem saját vére árán váltott meg minket a bűn rabságából.

Miért volt szükség Jézus Krisztus keresztdozatára?

Aki szakadékba zuhan, saját erejéből nem tud menekülni.

Akit eltemet a földomlás, a lavina, segítségre van szüksége.

Az óceánok hajótöröttjei saját erejükből nem érnek szárazföldre.

A bűn hajótöröttjei, a bűnös emberek sem tudtak volna boldogulni saját erejükből. Nyájak és csordák feláldozásával sem tudtak volna bűneiktől szabadulni. – Pedig mindent megkísérelt a bűn súlya alatt kínlódó ember. Hiába áldozta fel legkedvesebb értéktárgyait. Voltak, akik élő emberből tépték ki még lüktető szívét, és azt akarták Istennek adni. Voltak, akik gyermekáldozatokkal próbálkoztak; hátha az ártatlanok halála megengeszteli Istent. Voltak, akik öngyilkossággal próbálkoztak: levetették magukat a magas sziklafalról, belevetették magukat a máglyák tűzébe, benzinnel öntötték le magukat, és így égtek meg.

Mindez semmit nem használt. Az ember, saját erejéből, nem tudta Istent kiengesztelni. Ezért volt szükség az Isten-emberre, Jézus Krisztusra. Meghalt helyettünk és értünk. Szenvedésével, kicsorgó vérével, halálverítékével vezekelt. Magára vette bűneinket, és azokat saját testében felvitte a keresztfára.

Jézus minden mértéket fölülmúló elégtételt adott a mennyei Atyának. Egyrészt azért, hogy lássuk, mennyire szeret minket, hiszen életét adta értünk. Másrészt azért, hogy érezzük a viszontszeretet kötelezettségét.

Jézus áldozata a keresztfán

Jézus nem a terményekből áldozott, nem illatáldozatot mutatott be, nem kecskéket és tulkokat. Pál apostol így mondja: „Nem bakok és borjak vérével, hanem tulajdon vérével lépett be egyszer mindenkorra a Szentek Szentjébe, s örök megváltást szerzett.” (Zsid. 9, 12.)

Szabadakarattal vállalta a kereszthalált, és bűneinket testében vitte föl a keresztfára. Nem mások vették el életét, ő adta oda értünk, és akkor ment Jeruzsálembe, amikor elérkezett az áldozat órája.

Nem a farizeusok mutatták be az áldozatot amikor Jézus felszítését követelték.

Nem Pilátus mutatta be az áldozatot, amikor Jézust halálra ítélte.

Nem a hóhérok, amikor Jézust a keresztfára szegezték.

Jézus volt az áldozat bemutatója.

Ebből fakadt áldozatának eredménye és gyümölcse:

Áldozatával alapította meg Isten országát, az Egyházat.

Áldozatából fakad a szentségek minden bűnt megsemmisítő ereje.

Áldozatból fakadt Isten kegyelmének kiáradása.

Belőle fakadt az emberek megengesztelődése.

Belőle támadt a szentek és vértanúk serege.

Krisztus áldozatából van reményünk arra, hogy a végső győzelem nem a bűn, hanem az erény győzelme lesz.

A Golgota áldozatának célja az emberiség megváltása volt.

Ebben az áldozatban nemcsak a bemutató volt maga Jézus Krisztus, hanem az áldozati ajándék is ő volt: Jézus szent teste és vére.

Jézus Krisztus áldozata a szentmisében

Amikor a szentmisére, mint áldozatra gondolunk, elsősorban elképzelhetjük „az utolsó vacsora” termét, az asztallal, körülötte az apostolokkal. Halljuk Jézus szavait: „Ez az én testem. ... ez az én vérem. ... ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. „Egyétek és igyatok belőle. „Az én testem valóban étel, az én vérem valóban ital.” Ha nem eszitek az Embefiának testét, nem lesz élet tibenetek.

Amikor a szentmisére gondolunk, elképzelhetjük a Golgotát is. Szemünk előtt áll a keresztfá, rajta az áldozat: Krisztus.

Amikor a szentmisére gondolunk, elképzelhetjük Jézus sziklasíráját is. A kőlapon ott pihen a szent test, Krisztus teste, az áldozat.

Amikor a szentmisére gondolunk, a Jelenések könyvének a látomását is nézhetjük. A mennyei trónon az Isten Báránya... és dicsőítő ének hallatszik: „Véreddel váltottál meg minket... Áldás, tisztelet, dicsőség és hatalom legyen neked, mindörökké!(5,6).

Ezekben a szavakban és eseményekben két tényező kapcsolódik össze:

– Jézus a Golgota keresztfáján testét és vérért adta áldozatul, megváltásunkért.

– Jézus az utolsó vacsorán testét és véréát adta áldozatul: a kenyér és bor színe alatt, és azóta is adja nekünk lelki táplálékul...

Tehát minden szentmise lényegében „emlékezés”. Emlékezés arra, ami a Golgotán történt, és emlékezés arra, ami az utolsó vacsorán történt, amikor Jézus testének és vérének az áldozatát összekötötte a „kenyértöréssel”.

Tudomásul kell azonban vennünk, hogy a szentmise nem „csak” emlékezés! – Krisztus papjainak az utolsó vacsora titkát kell szüntelenül megújítaniuk. A kenyeret és bort Krisztus testévé és vérévé kell átváltoztatniok, és ezt a szent testet és vért kell áldozatul nyújtani az Atyának.

* * *

Világos tehát, hogy a szentmise nem lehet pusztá szertartás, hanem igazi áldozat. Meg kell találnunk az azonosságot a Golgota áldozata és a szentmise-áldozat között. A különbség csak az:

– a kereszten az áldozati ajándék volt:

Jézus összetört, meggyötört teste és kicsorgó vére...

– a szentmisében az áldozati ajándék:

Jézus teste-vére... a kenyér és bor színe alatt...

A keresztt – és szentmiseáldozat abban is különböznek egymástól, hogy a keresztfán Jézus szenvedett és meghalt... a szentmisében nem szenved, és nem hal meg többé.

Az áldozat lényege azonban mindvégig megmarad: Jézus helyettünk bocsánatot kér a mennyei Atyától. Jézus helyettünk és nevünkben hódol a mennyei Atyának. Sok kegyelmet szerez nekünk, Isten szeretetét és barátságát.

Résztételünk a szentmiseáldozatban

Az elmondottak nyomán fel kell tennünk a kérdést, hogyan kapcsolódhat össze az ember Krisztus áldozatával.

A II. Vatikáni zsinat ilyen kifejezéseket használ:

ne legyünk kívülállók...

ne legyünk néma szemlélők...

tudatosan és bekapcsolódva vegyünk részt...

hallgassuk meg az üdvös tanításokat...

vegyük magunkhoz Krisztus testét...

mondjunk hálát...

ajánljuk fel az áldozatot...

ne csak a pap keze által...

hanem vele együtt... és önmagunkat is!

Ahhoz, hogy mindezt megtehessük, megfelelő ismeretekre van szükségünk, mert ismeretek nélkül érthetetlen marad a szentmise.

Hitre van szükségünk. A pogány százados mondta: „Ez valóban Isten Fia volt”... Én pedig így mondom: hiszem, hogy a szentmise áldozat, és Jézussal való találkozásunk ünnepélyes pillanata.

Bűnbánatra is szükségünk van. A zsinati atyák egyöntetű megállapítása, hogy a mise részeit lehet változtatni, de a bűnbánati elemnek meg kell maradni a szentmisében.

Bizalom is szükséges. Olyan bizalomra van szükségünk, mint amilyen bizalom támadt a jobb-latorban a Golgotán.

Szeretetre is szükségünk van, mint amilyen szeretet volt János apostolban a kereszttövében.

Részvevő szeretet is kell, mint amilyen volt Mária szívében.

Ez a részvevő szeretet mutatná meg nekünk a bűnök nyomorúságát, és megértetné, milyen energiával kellene kerülni minden bűnt.

Áldozatkész lelkületre is szükség volna, ami rávenne minket arra, hogy odategyük Krisztus áldozata mellé saját életünk kisebb-nagyobb áldozatait, önmegtagadásait, a hősiek erények gyakorlását, mert csak így tudjuk „Testünkben kiegészíteni azt, ami még hiányzik Krisztus szenvedéséből...” (Kol. 1.24.) Aminek a lényege az, hogy teljes sorsközösséget kell vállalnunk Krisztussal.

Felkeltjük magunkban a hódolat, engesztelés és engedelmesség áldozatát. Megkérjük Jézust, legyen minden szentmisében megváltásunk, bűntől szabadulásunk, üdvösségünk és életünk.

13. A szentmisén való részvételünk legtökéletesebb formája

Jézus Jeruzsálem felé ment tanítványaival együtt. Útközben megpihent Bethániában, barátjának, Lázárnak a házában. A házigazda és két nővére igyekeztek a kedves vendéget megfelelően fogadni. Lázár egyik nővére, Mária, hamarosan abbahagyta az ünnepélyes vacsorára készülődést... leült Jézus közelében, és hallgatta tanítását. (Lk. 10,40).

Feltámad lelkünkben a vágyódás: bár mi is hasonló sorsban részesülhetnénk. Mi is odaülhetnénk szemtől-szembe Jézussal, hallgatnánk szavait, és szívünkbe vésnénk tanítását. – Kis elmélkedés után azonban rájövünk, hogy tévedésben élünk. Hiszen vágyódásunk messze elmarad a valóságtól. Nemcsak az lehetséges nekünk, hogy Jézus közelében leülhessünk, és így hallgassuk szavait; ennél jóval több, amiben részesülhetünk. Ő jön el hozzánk minden szentáldozásban, megpihen nálunk, testével és vérével táplál, eggyé lesz velünk. Nem füllel, de szívünk dobbanásával hallgathatjuk tanítását.

János apostol az utolsó vacsorán „Jézus keblére hajolt” (Ján. 13,23.) – Írgyekedve gondolunk Szent Jánosra. Mennyire más lehetne lelki életünk, ha mi is osztozhatnánk sorsában, Jézus Szívére hajthatnánk fejünket, megmondhatnánk neki, mennyire szeretjük, és mi is biztosak lehetnénk afelől, hogy ő is szeret minket. Hallanánk bátorító szavait, lekierőt adó tanítását.

Ebben az esetben is a valóság sokkal több, mint amit elképzelünk. A szentáldozásban több történik, mint ami Szent János élménye volt. Hiszen mi nemcsak fejünket hajthatjuk Jézus Szívére, hanem vendégül is fogadhatjuk a szentáldozásban; a szó igazi értelmében eggyé lehetünk megváltó Istenünkkel.

A szentmisén való részvétel legősi módja az volt: aki jelen volt, az áldozott. A misehallgatás és szentáldozás összetartoztak. Később, amikor a vallásos buzgóság csökkent a lelkekben, akkor

változott meg az ősi gyakorlat. Az emberek megjelentek ugyan a misén, de többé nem áldoztak.

Emiatt rendelte el az Egyház a húsvéti szentáldozás kötelezettségét. Egy évben legalább egyszer – húsvét táján – minden katolikus hívő köteles szentáldozáshoz járulni. Aki ezt a kötelezettséget elhagyná, nehezen tekinthetné magát katolikus keresztény és hívő embernek.

A II. Vatikáni zsinat kifejezetten említi, hogy a szentáldozás Isten népe egységének a szentsége. (Egyház 11. fej.) – A szent liturgiáról szóló dekretum pedig tudomásunkra adja: a mise és a szentáldozás összetartoznak. . . A szentmisén való részvételünk legtökéletesebb formája, ha Krisztus testét magunkhoz vesszük a szentáldozásban. (55. fej.) – Meg kell értenünk tehát, hogy szentáldozás, sőt gyakori szentáldozás nélkül nincs keresztény élet.

A szentáldozás kötelezettsége

Vajon miért adta magát nekünk Jézus az Oltáriszentségben? Nyilván nem azért, hogy messze kikerüljük Őt. Azért sém, hogy teljes közönnyel menjünk el a templom mellett.

Jézus nekünk szánta ezt a szentséget. Lekünk tápláléka akart lenni. „Az én testem valóban étel, az én vérem valóban ital. . . Ha nem eszitek az Emberfiának testét, nem lesz élet tibenetek. . . Aki eszi az én testemet, és issza véremet, bennem marad, és én őbenne. . . Aki ezt a kenyeret eszi, örökké él! (Ján. 6. fej.)

Azt is kívánta Jézus, hogy gyakran emlékezzünk szenvedéséről és kereszthaláláról. „Valahányszor e kenyeret eszitek. . . , az Úr halálát hirdetitek”. (I. Kor. 11, 26.) Megtaláljuk ezekben a szavakban a szentmise és a keresztség azonosságát. Ám azt is megtaláljuk, hogy a szentmisén nem szabad úgy részt vennünk, mint „előkelő idegenek”, akik csak nézik, mi történik. Ennünk kell „ezt a kenyeret”, és így emlékezni Megváltónk haláláról.

Jézus szeretettel hívogat: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok, és meg vagytok terhelve!” (Mt 11, 28.) – Ha valaki nem akarja meghallani ezt a szívélyes hívogatást, azt erőteljesen sürgeti az Úr: „Ha nem eszitek az Emberfiának testét, nem

„lesz élet tibennetek!” vagyis, ha nem járultok az Úr asztalához, a szentáldozás elmarad, nem nyeritek el az örök életet.

Ismerjük a példabeszédet a szőlőtőről és szőlővesszőről. (Ján. 15.) A vesszőben csak addig van élet, míg a tövén marad. Termést is csak addig hozhat, míg le nem vágják a töről. Az a vessző, amit a tőkéről lemetszenek, az meghal, elszárad, használatatlanná lesz, és a tűzre vetik. – Ez a kép lelki életünkre is vonatkozik. Lelkünk kegyelmi élete csak addig lehetséges, amíg kapcsolatban maradunk „a kegyelmi szőlőtővel”, Krisztussal. Ha elszakadunk tőle, lelkileg meghalunk. Ha Jézus nem táplál minket az élet kenyérével a szentáldozásban, nem lesz erőnk a bűnt kerülni, a rossz vágyakat fékezni. Nem lesz erőnk ahhoz, hogy vallásos és erkölcsös emberek maradjunk a kísértések közepette.

Meg kell értenünk tehát, hogy a keresztyén ember élete lehetetlen szentáldozások nélkül. Ha valaki mondaná: „Vallásos ember vagyok, de szentáldozáshoz nem járulok!”... nem mondana igazat. Jézus követeli tőlünk a szentáldozást, „szent Testének vételét”. Ha ezt nem tesszük, nem tudunk Istennek tetsző életet élni. Vagyis a szentáldozás valóban a keresztyén élet forrása.

A gyakori szentáldozás

A Római katekizmusban találjuk a figyelmeztetést: A hívek ne gondolják, hogy egy évben csak egyszer kell Krisztus Testét magunkhoz venni... , mivel az Egyház parancsa a húsvéti áldozásra figyelmeztet és kötelez minket. Katolikus hívek lássák meg a gyakori szentáldozás fontosságát és előnyeit. Amint fontos, hogy testünknek megadjuk a mindennapi táplálékot (mindennapi kenyerünket add meg nekünk...), ugyanúgy fontos lelkünk táplálása és erősítése a naponkénti (vagy legalább is gyakori) szentáldozás által.

Nagy előnyei vannak a gyakori áldozásnak.

Aki gyenge, oda kell mennie, ahol erőt kaphat. Aki beteg, menjen orvoshoz, akitől gyógyítást-örvosságot kaphat. Aki szomorú, keresse meg a vigasztalót. – Ezért mondta Jézus: „Jöjjetek hozzám..., megerősítelek titeket”. Tőle kapunk erőt, tőle

kapunk orvosságot és gyógyulást, tőle kapunk vigasztalást az élet sok szomorúságában. Úgy kellene keresnünk Jézust, mint ahogyan keresték őt az emberek, amikor itt járt a földön. A bűnösök lába elé borultak, és bűneik bocsánatát kérték tőle. A poklosok gyógyulásért könyörögtek hozzá. A nyomorultak benne reménykedtek, mert mástól nem kaptak segítséget.

Hogyan segíthet minket a gyakori szentáldozás?

Betegségeinket, nyomorúságunkat gyógyíttatja, vagy legalább erőt ad a szenvedések türelmes elviseléséhez.

A bűnöket megbocsátja, mint ahogyan a béna embernek is megbocsátott. Egyetlen kikötése ez: „Menj, és ne vétkezz többé!”

Szívére ölel minket Jézus, ahogyan szívére ölelte és megáldotta a gyermekeket.

Lecsendesíti lelkünk viharait, ahogyan lecsendesítette a háborgó tenger hullámain.

Megvigasztal minket, ahogyan megvigasztalta a naimi özvegyet halott fiának feltámasztásakor.

Megmagyarázza nekünk az élet nagy titkait, mint ahogyan mindent megmagyarázott Nikodémusnak azon az emlékezetes éjszakan.

Irgalmasságát is megmutatja, ahogyan irgalmazott a latornak a keresztfán.

Sokat veszít, aki nem áldozik

Ha valaki beteg, orvosra és orvosságra van szüksége. Az emberek nagy százaléka ma lelkileg nagyon beteg. Nemcsak azért betegek, mert a lélek igényeivel szemben a test vágyait pártolják, hanem azért is, mert kultúránk a lélek igényeit teljesen elhanyagolja.

A bűnnel szemben mást nem tudunk szembeállítani, mint az Isten kegyelmét, Jézus segítségét, különösen azokat a kegyelmeket, melyeket a szentáldozásban kapunk. Egy kis túlzással talán így lehetne mondani:

Sok áldozás – sok kegyelem.

Kevés áldozás – kevés kegyelem.

Semmi áldozás – semmi kegyelem!

A szőlőtő- szőlővessző példázat világosan tudomásunkra hozza: Csak addig tudunk lelki életet élni, míg Jézussal összekapcsolódunk. A szentáldozásban úgy szívjuk magunkba az élet-erőt, mint a szőlővessző. Ha nincs áldozás, elszáradunk lelki-
leg, és akkor az ember másra nem való, csak tűzre, a pokol
tűzére.

Ebben a kérdésben a hanyag embert a kárhozat veszedelme fenyegeti. Krisztus teste biztosíthatta volna lelkünknek az örök életet. Nemcsak a gyakori áldozást mulasztottuk el, hanem éveken át nem járultunk az Úr asztalához. Ha valaki földi életében elfordul Jézus Krisztustól, az ne csodálkozzék, ha Jézus is elfordul tőle már a földi életben, és az ítélet napján is!

A legszomorúbb és legveszedelmesebb az emberi könnyelműségek között, amikor valaki az utolsó pillanatokban, a halálos ágyon utasítja el Jézust. A beteg tisztában van vele, hogy közeledik a nagy leszámolás pillanata. A földi értékek közül már szinte semmit nem vallhat magáénak, és mégsem kell neki a „meny-nyei kenyér”, a szent útravaló, az örök élet záloga... Ez a leg-
szomorúbb.

Gyakran vádolnak minket ilyen formában: „A gyakori áldozó és magukat vallásosnak nevező emberek között vannak az igazán rossz emberek!” – Nem kívánunk vitázni senkivel ebben a kérdésben. Az azonban bizonyos, hogy a legtisztább, legneme-
sebb, legáldozatosabb lelkek..., akiknek a bűn nem tréfa..., akiknek a szeretet nem pusztá jelszó – a gyakori áldozók, a komolyan vallásos emberek közül kerülnek ki.

A szentáldozással járó kötelességeink

Az említett vád bizonyos szempontból igaz is lehet. Előfordulhat, hogy valaki méltatlanul áldozik. Jaj annak az embernek, aki „Júdás csókkal” közeledik Jézushoz, aki úgy áldozik, hogy bűnös lélekkel fogadja a menyeyi kenyeret. Akár úgy, hogy halálos bűn állapotában áldozik, szentgyónás és bánat nélkül. Akár úgy, hogy gyónásában szándékosan súlyos bűnt hallgatott el. – Ezt a bűnt nevezi a katekizmus szentségtörésnek. Erre a bűnre vonatkozóan mondja Pál apostol a szigorú szavakat: Az ilyen

ember „tétletet eszik, mert nem különbözteti meg Krisztus testét a közönséges kenyértől”, és úgy járul szentáldozáshoz, mintha közönséges kenyeret kapna.

Ha valaki szentáldozáshoz akar járulni, fontos és lényeges kötelezettségeket kell szem előtt tartania:

– Nem tehetem meg, hogy gyakran áldozom, és semmit nem javulok, életem megszentelődése elmarad.

Nem tehetem meg, hogy javulást ígérgetek Jézusnak, és utána megmaradok régi bűneimben.

– Nem volna szabad úgy fogadnom Jézust, mint az a bizonyos Simon farizeus, aki a köteles tiszteletet sem adta meg neki, és arra sem gondolt, hogy életét megváltoztassa, Isten akarata szerint éljen.

– Inkább úgy kellene Jézust „házunkba” fogadni, mint ahogyan Zakkeus fogadta őt. Nagy tisztelettel, nagy örömmel, teljes bűnbánattal. Azon törte fejét, hogyan engesztelhetne. A bűnöktől elfordult, és Jézus hűséges tanítványa lett.

* * *

Nem kell bizonyítanunk, milyen mélyre süllyedt a világ a bűnökbe és gonoszságokba. Szabadulni és menekülni kellene ebből a mocsárból. Meg kellene újulnunk vallásos és erkölcsi életünkben. Erre vonatkozóan mondta egy szent püspök:

– Az első apostolok az utolsó vacsora terméből indultak el, hogy meghódítsák a világot Krisztusnak.

– Az új idők apostolai az áldozat asztalától fognak elindulni, hogy megújítsák a pogányságba süllyedt világot.

14. Előkészület a szentáldozáshoz

Gonzaga Szent Alajosról jegyezték fel életrajzírói. (1558–91.) Abban az időben hetenként csak egyszer lehetett szentáldozáshoz járulni. Hétköznapokon is volt mise, áldozni azonban csak vasárnapokon lehetett. Szent Alajos annyira szerette a szentségi Jézust, hogy kettéosztotta a hetet. Csütörtöktől vasárnapig készült az

áldozásra, Jézus fogadására... , vasárnaptól szerda estig pedig hálaadását végezte.

Egy ilyen életrajzi adat hallatára szégyenkezünk. Szent Alajos három egész napot szánt erre az áldozási előkészületre... , mi pedig alig készülünk, hogy Jézust méltó tisztelettel fogadjuk, amikor eljön hozzánk ebben a nagy szentségben.

Előkészület nélkül nem volna szabad áldozni

A királyi mennyegzőről szóló példabeszéd határozottan figyelmeztet erre. (Mt 22, 1.) – A meghívottak igyekeztek megfelelő öltözékben megjelenni, megmosakodva, megtisztított ruhában. Volt egy ember, aki piszkosan, rongyosan, elhanyagolt állapotban jelent meg. Így természetes, hogy a házigazda kidobatta őt a külső sötétségre, ahol sírás és fogcsikorgatás várt rá. – A példabeszéd elsősorban az Isten országára, az Egyházra vonatkozik, de az evangélium hirdetői ősidők óta a szentáldozásra is alkalmazzák. A példa jelentése pedig ez: „Szentáldozáshoz akarok járulni, megfelelő előkészületre van szükség!” Valahová vendégségbe hívnak. Megmosakodva, rendes ruhában kell megjelennem. Valakit vendégül hívtam, készülök a vendég fogadására: kitakarítok, rendbe teszem a lakást, és megfelelő ruhát veszek magamra. – A szentáldozáshoz azonban nem elég a takarítás, mosakodás, rendes ruha... , lelkünkben is nagytakarítást kell végeznünk, lelkünk rongyait el kell távolítanunk, a megszentelő kegyelem állapotában kell várnunk lelkünk vendégét.

* * *

A katekizmus ajánlja a „testi” előkészületet.

A megfelelő külső emeli érzelmi hangulatainkat. Annak a tudatában kell az Úr asztalához járulnom, hogy a szentáldozás életem ünnepélyes pillanata. Az ápolt, gondozott külső – belső ápoltaságot is jelez. Külső megjelenésünk és ruhánk is mutassa az ünnepélyes alkalmat. – A régi szentségi böjt nagyon szigorú volt. Éjfélről kezdve nem volt szabad semmit enni-inni... , még vizet sem. A szentségi böjt most csak egy órával az áldozás előtt kez-

dődik... Arra azonban ügyelnünk kellene, hogy italos állapotban ne áldozunk. Öregeknek és betegeknek még ezt a rövid időt is szabad lerövidíteni egy negyed órára és ezt a kiváltságot igénybe vehetik a beteg ápolói, s vele együtt áldozó hozzátartozói is, amikor a beteg ágyánál történik az áldoztatás.

A katekizmus még erőteljesebben ajánlja a „lelki” előkészületet.

A bűnöket kerülőnm kell. Nemcsak a súlyos bűnöket, hanem a szándékos és tudatos bocsánatos bűnöket is. Ha súlyos bűneim volnának, szentgyónást végzek. Ha kisebb bűneim vannak, elégséges a bánat felindítása. – Általában vigyáznom kell arra, hogy érzelmeim el ne ragadjanak, hanem mindig a kötelességteljesítés vezessen. Azt sem szabad elfelejtenem, hogy minél kevesebbet számítanak az evilági értékek, annál többet jelentenek nekem a lelkiek.

Fontos volna az is, hogy nagy figyelemmel vegyek részt a szentmisén.

Keltegetném kell magamban a vágyódást: találkozni akarok Jézussal. Komoly áhítattal elmondom az áldozás előtti imákat, és tudatos jámborsággal veszem magamhoz „az élet kenyerét”.

* * *

A legjobb előkészület volna, amit Gonzaga Szent Alajos gyakorolt. Ha Jézus lenne életem központja és minden jócselekedetem iránta való szeretet irányítaná. A bűnöket és kísértéseket ki tudnám zavarni lelkemből azzal a gondolattal: csak akkor találkozhatok Krisztussal, ha tiszta vagyok.

Annak nem volna szabad előfordulnia, hogy csak akkor jutna eszembe néhány jámbor gondolat, amikor már közelítek az Úr asztalához..., vagy talán akkor sem jut eszembe, milyen nagy vendég jön hozzám.

A Szentírás biztatása

Dávid király nyilatkozott, amikor megkezdte a templomépítés előkészületeit: nagy dologról van szó; nem embernek, hanem Istennek kell házat építeni! (I. Kir. 29. feje.) – Szentáldozásaink

alkalmával még nagyobb és szentebb dologról van szó: Jézusnak kell megfelelő hajlékot biztosítani lelkünkben! Leglényegesebb lelkünk megtisztítása, mert ha egy bűntanyán akarjuk fogadni őt, súlyosan vétünk a szentségi Jézus ellen.

Idéznünk kell Pál apostolt (I. Kor. 11, 28.): „Vizsgálja meg magát mindenki, s csak úgy egyék a kenyérből. Aki méltatlanul eszik, tulajdon ítéletét eszi!” – Tehát ha valaki nem készült elő Jézus méltó fogadására, készüljön rá, tisztítsa meg önmagát.

Az Egyház tanítása

Sokat foglalkozott ezzel a kérdéssel a Trentói zsinat.

A zsinat megmagyarázza, hogy az apostolok lelke (Júdás kivételével) tiszta volt az utolsó vacsora idején. Jézus ennek ellenére áldozási előkészületet végeztetett velük. Megmosta lábukat, hogy egészen tiszták legyenek. Péternek így mondta: „Aki megfürdött annak csak a lábát kell megmosni, akkor egészen tiszta lesz”. (János 13, 10.) – Ezért találjuk a zsinati határozatokban: „Aki Krisztus testét akarja enni, tisztítsa meg magát egészen. Ha valaki komoly előkészülettel áldozik, bőséges kegyelmet kap. Ha valaki készület nélkül áldozik – különösen, ha súlyos bűn állapotában – az a kárhozat veszélyének teszi ki magát”.

A zsinat hasonlatokat használ.

A filiszteusok a frigyszekrényt méltatlanul érintették, amikor győzelmük után kezükbe került. Annyi baj, betegség és szerencsétlenség érte őket emiatt, hogy kénytelenek voltak visszaküldeni Isten ládáját a zsidóknak. Ugyanakkor a frigyszekrény sok előnyt és áldást jelentett a zsidóknak, amikor tiszták voltak, és méltók őrzésére. – Ennek alapján buzdít a zsinat: „Legyünk méltók az Újszövetség legnagyobb kincsének őrzésére!” Igyekezzünk méltó lakhelyet biztosítani a szentségi Jézusnak, amikor a szentáldozásban hozzánk jön.

A másik hasonlat az étkezéssel kapcsolatos. Az étel csak akkor válik egészségünkre, és csak akkor táplál, ha gyomrunk-belső szerveink jók... A szentáldozás is csak akkor lesz lelkünk javára, ha belül minden rendben van..., ha testben-lélekben egészségesek vagyunk, és így tudjuk fogadni a szentségi Jézust.

A hit erényét kell magamban felindítani: ez a kenyér nem közönséges kenyér, hanem Krisztus teste! Annak a Krisztusnak a teste, aki ember és Isten egy Személyben... félelmetes, nagy Isten, akit az égi seregek is imádnak.

Az előkészülethez hozzátartozik az is, hogy megvizsgálom lelkem állapotát; milyen bűneim vannak? Ha súlyos bűnöm volna, először szentgyónást végzek. Súlyos bűn állapotában nem szabad, magamhoz venni az Úr testét, mert ez szentségtörés bűne volna.

A felebaráti szeretet kérdésében is meg kell vizsgálnom magamat úgy, ahogyan azt Jézus ajánlotta. (Mt 5, 23.)... Ajándékozdat viszed az oltárhoz... Közben eszedbe jut, hogy felebarátodnak valami panasza van ellened, tedd le ajándékozdat az oltár előtt, menj, békülj ki előbb, aztán térj vissza, és mutasd be áldozatodat. – Áldozni akarsz? Eszedbe jut, hogy ellenkezésben, haragban vagy valakivel. Először békülj ki vele, aztán áldozz!

Ha gőg vagy kevélység volna lelkemben, el kell távolítanom. Alázatosságra van szükségem, mert az Úr a gőgös embereknek ellenáll, és az alázatosoknak adja kegyelmét. Ne csak a szavakat mondjam, szívem alázatosságában imádkozzam: „Uram, nem vagyok méltó!”

Azt is tisztáznom kell, valóban szeretem-e Jézust? (János 21, 15.) Mondhatom-e Péter apostollal együtt: „Uram, te mindent tudsz, azt is tudod, hogy szeretlek téged.”

Arra is ügyelnem kell, hogy az erősen enyhített szentségi böjtöt is megtartsam (Lásd: testi előkészület).

* * *

Jézus többször beszélt róla, hogy szeretet-lakomára vár minket. (Lásd: Eukarisztikus beszéd Szent Jánosnál.) vagy (Mt 22, 1.) Különösen a királyi mennyegzőről mondott példából világos: megkívánja, hogy testileg-lelkileg készülve fogadjuk őt... és ne bűneink rongyaiban.

Testednek vétele, Uram, ne váljék lelkem kárhozatára, hanem segítsen engem az örök életre.

15. Szentáldozás utáni hálaadásunk

Néri Szent Fülöp gyakran magyarázta a híveknek, milyen nagy dolog a szentáldozás. Arra is figyelmeztette híveit, ne feledkezzenek meg a hálaadásról. Legyenek tudatában annak, hogy Jézus a szentáldozás után velünk és bennünk van... Ezt az időt felhasználhatjuk a beszélgetésre vele, - illő és megfelelő hálaadásra.

A hívek, akik hallották Szent Fülöp tanítását, felhívták figyelmét valakire, aki áldozni szokott ugyan, de utána mindig távozik a templomból anélkül, hogy ezt a szükséges hálaadást elvégezné.

Erre két ministráns azt az utasítást kapta: ha meglátják, hogy ez az ember hálaadás nélkül távozik a templomból, égő gyertyával menjenek utána, és kísérjék őt hazáig. A két ministráns utasítás szerint járt el... az illető nagyon meglepődött, látva a különös kíséretet. Visszatért a templomba, és a sekrestyében megkérdezte Szent Fülöpöt, miért kísértette őt égő gyertyákkal? – A felelet rövid volt: a kíséret a szentségi Jézusnak szólt, akít a szentáldozásban magához vett, és aki hosszú percek át velünk van, és bennünk van áldozásaink után.

* * *

Néri Szent Fülöp öreg lett, és a híveknek már nem misézett... Egy ministránssal mondta miséjét naponként. Áldozása után szinte mindenről megfeledkezett. Elragadtatott állapotában Jézussal beszélgetett... A ministráns ilyenkor eltávozott az oltártól, mert tapasztalatból tudta, hogy a mise csak hosszabb idő elmúltával folytatódik... Néha több mint egy órát töltött el Szent Fülöp a szentáldozás utáni hálaadásban.

* * *

A legújabb rendelkezések szerint a mise áldozás utáni része nagyon rövid lett. A pap elmond egy rövid könyörgést, áldást ad, és vége a misének. A rendelkezés előírja ugyan, hogy áldozás után beiktatható a szertartásba egy „hálaadó rész”... vagy úgy, hogy egy-két percen át csendben imádkoznak a pap és a hí-

vek... , vagy úgy, hogy szentségi éneket énekelnek... , vagy hálaadó zsoltárt imádkoznak. – Mindez azonban nehezen valósítható meg, és így a hálaadás kötelezettsége megmarad azoknak a híveknek, akik szentáldozáshoz járultak.

A jámborság erénye követeli tőlünk, hogy a mise végétével néhány pillanatot áldozunk annak a Jézusnak, aki lelkünk vendége, és arra méltatott minket, hogy eljött „lelkünk hajlékába”.

Jézus várja tőlünk az áldozás utáni hálaadást

Elég, ha elolvassuk a tíz leprás meggyógyításának a történetét a Szentírásból. (Lk 17, 11.) – „Menjete, mutassátok meg magukat a papoknak.” A templom felé menet észrevették magukon a gyógyulást. A lepra jelei, a gyógyíthatatlannak látszó sebek eltűntek, és a fájdalmak megszűntek. Tíz gyógyult közül az egyik visszatért a názáreti Mesterhez, lába elé borult, és hálálkodott. Tíz közül egy! Jézus kissé szomorúan kérdezte: „A többi kilenc hol van?” Talán nem jutott eszükbe a hálaadás kötelezettsége?

Ez a szentírási szöveg élénk állítja Jézus nagy szeretetét... , ugyanakkor látjuk bánatát is. Szomorú lett a hálátlanság miatt, vagyis várja, hogy köszönetet mondjunk a kapott jókért.

Ugyanígy gondolkozik Jézus akkor is, amikor eljön hozzánk a szentáldozásban. Életét áldozta fel, hogy nekünk adhassa ezt a nagy szentséget, elhalmoz kegyelmeivel... , mi pedig úgy viselkedünk, mintha egy darabka kenyeret ennénk csupán, és nem Jézus testét vennénk magunkhoz a szentáldozásban.

* * *

A pusztai vándorlás idején Isten mennyei kenyeret, mannát adott az égből. A nép nem köszönte meg ezt az isteni ajándékot, helyette morogtak, zúgolódtak – silány eledelnek mondták Isten nagy ajándékát – végül a bálványimádás bűnébe estek.

A szentáldozásban mennyei kenyeret kapunk; ne legyünk hálátlanak! Köszönjük meg Jézusnak a mennyei táplálékot, és használjuk fel ezt a csodálatos szentséget lelki életünk megjavítására.

Az igazi hálaadás : lelki életünk megszentelődése

Illés próféta kétségbeesett helyzetben volt. Menekülnie kellett a hatalmasok haragja elől. Éhség és szomjúság gyötörte, és lelki gyötrelmek is kínozták. Kétségbeesésében a halált kívánta: „Elég volt Uram! Vedd el életemet, mert én sem vagyok jobb, mint atyáim.” Ekkor egy angyal kenyeret és vizet hozott neki, és Illés ennek a tápláléknak az erejével végrehajtotta Isten nagy terveit.

Az volna a helyes magatartás, ami egyedül méltó Jézus tanítványához, ha az Oltáriszentség erejével mi is nagyot tudnánk tenni. . . , ha ennek a mennyei kenyérnek az erejével Isten nagy tervei szerint tudnánk élni és cselekedni.

* * *

Gondolhatunk az emmauszi tanítványokra is. Először úgy beszélgettek Jézussal, mint egy idegennel. Később megismerték Őt a „kenyértörésben” . . . Ekkor kapták az erőt és lelkesedést, és ettől kezdve hirdették Jézus feltámadását, istenségét.

Íme, ezért van szükség arra, hogy Jézussal találkozzunk a szentáldozásban. A mennyei kenyér teremti meg a lelki kapcsolatot Jézussal, és elősegíti a megszentelődést. Az Oltáriszentség megvilágítja Krisztus istenségét. . . , és mi is hirdetni fogjuk feltámadását, irgalmas jószágát, szeretetét.

Mindez azt is jelzi, hogy szentáldozás nélkül nehezen tudjuk megtartani lelkünkben a hit erényét, a bűzgóságot és a Jézus iránti szeretetet. . . , vagyis szentáldozás nélkül lehetetlennek látszik a lelki élet és megszentelődés.

Ebből az is következik, hogy a szentáldozás kegyelmeit jól kell felhasználnunk. Ez az a csodálatos forrás, melyből erőt, fegyelmet, határozottságot tudunk meríteni. Így lesz a szentáldozás lelki tökéletességünk forrása és egyben örök életünk záloga.

* * *

Közmondásként lehet emlegetni ezt a mondatot: „Lássák meg rajtunk, hogy szentáldozást végeztünk!” Ha viselkedésemben

senki nem veszi észre, hogy ma szentáldozást végeztem, ha nem látszik rajtam, hogy Jézust fogadtam lelkembe vendégül, akkor a magamhoz vett lelki táplálék haszontalan volt számomra. Másnak is látnia kell rajtam, hogy Jézussal találkoztam. Beszédemben és cselekedetemben látszania kell annak, hogy szentáldozást végeztem.

Az volna az igazi hálaadás, ha az Oltáriszentség vétele által megszentelődne és átalakulna életem.

* * *

Tested és véred Uram, amit magamhoz vettem, járja át lelke-
met. Add, hogy a bűnnek nyoma se maradjon bennem. Szentelj
meg engem Uram ennek a nagy szentségnek az erejével.

16. A bűnbánat szentségét Jézus Krisztus adta nekünk

„Zord bűnös vagyok, azt hiszem,
de jól érzem magam.”

Így kezdte költeményét egy tragikus sorsú ember. (József A. – A bűn.) A továbbiakban tréfálkozva és gúnyolódva elmélkedik a bűn kérdéséről. Sőt ebben a hangulatában gyónási szándékát is bejelenti:

„s hogy gyónjak, kávézni hívom
meg ismerőseim.”

Majd egy hirtelen fordulattal így fejezi be:

„Én Istent nem hiszek, s ha van,
ne fáradjon velem;
majd én föloldozom magam;
ki él, segít nekem.”

Szerette volna föloldozni magát, szeretett volna szabadulni a bűn terhetől, de ez nem sikerült neki, s talán ez zavarta öngyilkosságba.

* * *

Egy béna embert hoztak Jézus elé. Annyira beteg volt, hogy mozdulni sem tudott. A szentírási szövegből arra lehet következtetni, hogy ennek az embernek nagyon gyenge hite volt, és ha rajta múlt volna, nem került volna Jézus szeme elé. Úgy látszik, hogy betegsége is bűneinek a következménye volt. Jézus meggyógyította ezt a szerencsétlen beteget. Először a lelkét gyógyította meg:

– „Fiam, bocsánatot nyertek bűneid.”

Az írástudók megbotránkoztak:

– „Ez káromkodik! Ki bocsáthatja meg a bűnöket? Nem egyedül Isten?”

Jézus meglátta az írástudók vádaskodó gondolatait, ezt mondta nekik: – „Mit tűnődtek ezen? Mi könnyebb, ha azt mondom a bénának: bocsánatot nyernek bűneid? – vagy, ha azt: kelj föl és járj? Tudjátok meg tehát, hogy az Emberfiának van hatalma a földön a bűnök megbocsátására.”

Ekkor a bénához fordult, és testét is meggyógyítva mondta neki: – „Kelj föl, fogd ágyadat, és menj haza”!

* * *

Tele vagyunk bűnökkel és szeretnénk szabadulni terhüktől. Keresünk embereket, akik segíteni tudnának rajtunk... Ám hiába, mert csak jobban belesodornak a bűnbe. – Szeretnénk önmagunkat feloldozni. Ez sem sikerül. A próbálkozás kétségbeesésbe, öngyilkosságba sodor. – Hiába minden próbálkozás. Egyetlen mód és lehetőség a bűntől való szabadulásra: az őszinte bűnbánat, szentségi feloldozással.

Jézus tanítása a bűnbánatról és bűnbocsánatról

Előhírnöke, Keresztelő János is a bűnbánat szükségességét hirdette, . . . a megtérést, a bűnök elhagyását.

Jézus is a bűnbánat és bűnbocsánat hirdetésével kezdte tanításait. „Az idő betelt. Közel van az Isten országa. Térjete meg.” (Mk 1, 15.) – „Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, ha-

nem a bűnösöket, hogy megtérjenek.” (Lk 5, 32.) – Ha nem tartotok bűnbánatot, annak kárhozat lesz a vége! (Lk 13, 3.)

Sok embert megszabadított Jézus az ördög szolgaságából is. A XX. század emberének képtelennek és nevetségesnek tűnik az ördögtől való megszállottság és az ördögüzés. Sajnos, néha azt kell tapasztalnunk, hogy vannak emberek, sőt gyermekek is, akik szinte olyanok, mint a megszállottak. Annyi bűnt követnek el és annyira súlyos bűnöket, hogy ez nem is magyarázható csak úgy, ha valakinek a lelkében a gonoszlélek uralkodik. A Megváltó célja, pedig ez volt és ma is ez: az embereket megszabadítani az ördög és a bűn rabságából.

A példabeszédek is legtöbbször a bűntől való szabadulásra figyelmeztetnek minket.

– A tékozló fiú példája megmutatja nekünk, milyen örültség a bűn, és hogyan lehet tőle szabadulni. (Lk 15, 18.)

– A farizeus és vámos példája figyelmeztet, ne annyira képzelt erőnyeinket mutogassuk Istennek; inkább valódi bűneinkre kérjük bocsánatot. (Lk 18, 13.)

– A dúsgazdag példája is komoly figyelmeztetés: elkárhozott, nem annyira gazdagsága, mint bűnei miatt. (Lk 16, 19.)

– A szívtelen szolgáról szóló példázat megmagyarázza nekünk, csak akkor remélhetünk bocsánatot Istentől, ha mi is megbocsátunk embertársainknak. (Mt 18, 23.)

* * *

Megbocsátott Jézus Lévinek, a vámosnak. (Mt 9. fej.)

Megbocsátott a bűnös asszonynak is. Kifejezetten így mondta neki: „Bocsánatot nyertek bűneid”! Az asztalnál ülők összesúgtak: „Ki ez, hogy még a bűnöket is megbocsátja? (Lk 7, 49.)

Megbocsátott Jézus a házasságtörőnek is. Ez alkalommal nyomatékosan hangsúlyozva hozzátette: „Menj, de többé ne vétkezz!” (János 8, 11.)

Világosan megmondta: Akinek van hatalma, hogy csodákat tegyen, van hatalma a bűnök megbocsátására is! (Mt 9, 6.)

Jézus apostolainak bűnbocsátó hatalmat adott

Először csak megígérte ezt az „isteni” hatalmat.

Külön megígérte Péter apostolnak: „Amit megkötöz a földön, megkötött lesz a mennyben is, és amit föloldasz a földön, a mennyben is föloldott lesz.” (Mt 16, 19.)

Külön megígérte ezt a hatalmat apostolainak is: „Amit megkötök a földön, megkötött lesz a mennyben is, és amit föloldotok a földön, a mennyben is föloldott lesz.” (Mt 18, 18.)

* * *

Föltámadása után Jézus megadta apostolainak az ígért hatalmat. A szentírási szövegben a következőket találjuk: (János 10, 21.)

– „Békesség nektek!” – Ez volt a köszöntése.

– „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket.” Tehát azt az életfeladatot, mellyel ő jött a világba, rábízta apostolaira: hirdetni a bűnbánatot. . . , megadni a bűnbocsánatot.

– „Vegyétek a Szentlelket!” – Bűnököt megbocsátani ember, saját erejéből, nem képes. A Szentlélek erejére van szükség, aki a kegyelmek osztogatója.

– „Akinék megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyer, akinék pedig megtartjátok, az bűnben marad.” – Ezek a szavak jelzik a megígért hatalom átadását. Azt is meg kell jegyeznünk, hogy a bűnbocsátó hatalom nem korlátozódott csak az apostolokra. Ezt a hatalmat megkapták és megkapják az apostolutódok is. Nemcsak akkor éltek emberek, akik bűnbánatra szorultak. . . A világ végéig lesznek bűnösök, akiket meg kell szabadítani bűneiktől.

A bűnbánat szentsége nélkül nincs bűnbocsánat

Az idézett szentírási szövegnek két része van: 1. Akinék megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyer. 2. Akinék megtartjátok bűneit, az bűnben marad.

Ha Jézus csak az első mondatot mondta volna, más lehetőség is adódhatna a bűnök megbocsátására. Mivel azonban a másik mondat is elhangzott: akinek nem bocsátotok meg, annak a bűne megmarad, nem nyer bocsánatot... , a bűnbánat szentségén kívül nincs más lehetőség a bűntől való szabadulásra. A tökéletes szeretet indulata ugyan teljes bűnbocsánatot szerez az ember számára, pl. halálos veszedelemben, de ha megmenekül, akkor természetesen, hogy pótolni fogja (és pótolnia is kell) a szentségi bűnvallomást is.

* * *

A szentatyák a feltámasztott Lázár példájára hivatkoznak.

Szent Gergely összehasonlítja Lázárt és a bűnös embert. Jézus Bethániában felszólította Lázárt, jöjjön elő sírjából. A bűnöst is felszólítja, végezzen szentgyónást, vallja meg bűneit.

Szent Gergely tovább folytatja a hasonlatot: Lázár előjött a sírból, halotti lepelbe csavarva. A kötelekeket le kellett venni róla. Nem Jézus oldotta meg kötelekeit, hanem apostolainak mondta: „Oldjátok fel őt, hogy járni tudjon.” (János 11, 44.) – Ugyanez történik a bűnös emberrel a bűnbánat szentségében. Jézus bűnbánatot kér a bűnös embertől. A bűnök megbocsátását nem ő adja közvetlenül, hanem papjai által eszközli: „Oldozátok fel őt!”

* * *

Megkérdezték: „Csak érvényesen szentelt papoknak van hatalmuk a bűnök megbocsátására?” Így kellett felelni: Bizony, ez így van. Ezt a hatalmat csak azok kapták, akik Krisztus megbízottai, akik Krisztus követségében járnak. A többiek százszor és ezerszer elmondhatják e szavakat: „Megbocsátom bűneidet”, a bűnök maradnak!

Egy hasonlatot is mondhatunk.

Valakinek adó-mérséklésre vagy elengedésre volna szüksége. Saját magának nem engedheti el az adót. A szomszédjához is hiába megy, az sem engedheti el neki a kivetett összeget. Mérséklést vagy adóelengedést csak a megbízott pénzügyi hatóságok adhatnak.

Így van ez a bűnök megbocsátásával kapcsolatban. Önmagának nem bocsáthatom meg a bűnöket. (Ezt még a pápa sem teheti meg.) Barátokhoz, ismerősekhez, rokonokhoz hiába fordulok. Aki nem kapott hatalmat Jézustól a bűnök megbocsátására, az senki bűnét nem bocsáthatja meg. Egyedül azoktól kaphatok bűnbocsánatot, akik Jézustól megkapták a hatalmat a bűnbánat szentségének a kiszolgáltatására.

Nagy ajándék Jézustól a bűnbánat szentsége.

Használjuk fel ezt a nagy ajándékot lelkünk megszentelésére.

17. A gyónási előkészület: I. Megvizsgálom lelkem állapotát

Dante, a nagy költő „Isteni színjátékában” találjuk: Lélekben a purgatórium, a tisztítóhely bejárata elé jutott. Költői fantáziája egy meredek sziklafalat látott. Ennek aljában a tisztítóhely bejárata. A kapuban egy angyal, karddal kezében. A bejárat lépcsője fehér márványból készült, és olyan volt, mint a tükör. Aki ránézett, meglátta magát... minden bűnével együtt.

Ezzel a képpel a költő azt akarta megmagyarázni: ha valaki a tisztítóhelyre, majd utána a mennyországba akar jutni, ott a márványlépcsőn..., abban a különleges tükörben meg kell néznie bűneit, tehát lelkiismeret-vizsgálatot kell tartania.

A Szentírás követelése : Vizsgáljuk meg lelkünk állapotát !

A Zsoltárok könyve figyelmeztet: Vizsgáljuk meg lelkünk állapotát, gondoljunk bűneinkre. Kutassuk, mit vétettünk Isten ellen. Kérjük az Urat, segítsen nekünk bűneink megismerésében, és a bűnök ismeretével keltse fel bennünk bűneink utálatát.

Ezekiás királyról olvassuk: amikor súlyosan megbetegedett, könyörgött az Úrhoz, segítsen rajta. Átgondolta életének cselekedeteit, vagyis előkutatta a bűnöket, melyeket elkövetett. Amikor megbánta bűneit, Isten megbocsátott neki, és ő tudatára ébredt, hogy gyakrabban kellene ilyen bűnvizsgálatot tartania, hogy megmaradhasson Isten kegyelmében. (Iz 38, 15.)

Dávid is figyelmeztette fiát Salamont, vizsgálja meg gyakran lelkiismeretét, és bánja meg bűneit. Isten előtt nem lehet eltitkolni semmit. Ő mindent tud, és ismeri elménk minden gondolatát. Keressük meg tehát bűneinket, és bánjuk meg a bűnöket; így szolgáljunk Istennek. (Kron. I. 28, 9.)

Pál apostol is ajánlotta a komoly lelkiismeret-vizsgálatot. Különösen azért, mert így lelkünk megtisztulhat a vizsgálatot követő bánat által. (Kor. 11, 28.) – A Galata-levélben ezt írta: „Vizsgálja meg mindenki saját cselekedeteit...” (6, 4.) vagyis kérte híveitől a komoly lelkiismeret-vizsgálatot.

Amikor Dávid elmulasztotta lelke állapotának a megvizsgálását, maga az Úr tartott eléje lelki tükröt Náthán próféta által. A próféta megmondta neki: „Nem akarod meglátni gonoszágodat? Hát maga az Úr mutatja meg neked, milyen bűnös vagy... Vedd észbe, mit tettél Uriással!”

Lelkünk állapotának vizsgálata szentgyónás előtt is fontos

A katekizmusban találjuk a figyelmeztetést: „Szentgyónás előtt ne mulasszuk el a komoly készüléket. Nagy gonddal vizsgáljuk meg lelkiismeretünket. Ne sajnáljunk időt és fáradságot. A jó lelkiismeret-vizsgálat gyógyítja lelkünk sebeit, és kiirtja lelkünk-ből a bűnök gyökereit.”

Legyünk tudatában: a bűnbánat szentségében csak akkor kapunk bocsánatot, ha bűneinket őszintén megbánjuk, töredelmesen megvalljuk. Bűnvallomásunk nem lehet csak úgy feliből-harmadából... Jó szentgyónást tehát csak úgy lehet végezni, ha előzőleg megkerestük és megbántuk bűneinket.

Szent Ágoston szerint akkor lesz jó lelkiismeret-vizsgálatunk, ha emlékezetünk minden elkövetett bűnről vádol minket. A lelkiismeret érzékenysége tanúskodik, és vádol a bűnökkel, melyeket elkövettünk, Isten büntetésétől való félelem pedig segít nekünk bűneink felkutatásában.

Lelkiismeret-vizsgálatunk módjai

Lehetséges ez a vizsgálat a parancsolatok szerint. Felteszem a kérdéseket:

Van-e bennem hit, remény és szeretet?

Szoktam-e imádkozni... vagy inkább káromkodni?

Mi az oka vasárnapi misemulasztásaimnak?

Hálás vagyok-e szüleimmel szemben..., vagy gyalázatosan hálátlan?

Külön meg kell vizsgálnom lelkem állapotát a felebaráti szeretet kérdésében. Örömet vagy bánatot szoktam okozni másoknak? Jóság, megbocsátás, türelem..., harag, gyűlölet, veszekedés van-e életemben?

Milyenek vágyaim? Tiszta vagyok, vagy tele vagyok parázna-sággal? Azt is tudomásul kell vennem, hogy nemcsak a cselekedet bűn... Bűnnek kell minősítenem minden szándékos szemérmertlenséget, akár gondolat, beszéd, olvasmány, szemek és vágyak bűne.

Az emberek a VII. parancsolatot általában könnyelműen szokták venni. Nemcsak az a bűn, ha egész vagyont lopok. Súlyos bűn minden lopás, mely túlmegy egy napszámbér összegén. Bűn a becsapás, a károkozás, az irigység.

A bűnök közé kell sorolnunk, minden bántó-rágalmazó beszédet, bíróság előtti hamis tanúzást és minden hazugságot.

A bűnök közé kell sorolnunk minden bűnös vágyakozást..., akár más házastársára, akár más vagyontárgyaira vonatkozik.

* * *

Megvizsgálhatom lelkem állapotát a főbűnök szempontjából. Van-e bennem góg, és kevélység? – Embertársaim lenézése? Haragos vagyok-e, irigy vagy fősvény? Mértéktelen vagyok-e ételben, italban, öltözködésben, szórakozásban?

Le tudom-e gyűrni magamban a bujaságot és lustaságot?

* * *

Megvizsgálhatom magamat a kötelességteljesítés szempontjából.

Megteszem-e mindazt, amivel Istennek tartozom? Van-e bennem imádás, istenszolgálat? Járulok-e a szentségekhez?

Teljesítem-e kötelességeimet embertársaimmal szemben? A családban, a rokonokkal, az ismerősökkel, a betegekkel, az öregekkel szemben? Vagy talán önző vagyok, és senkinek nem segítek?

Önmagammal szemben is vannak kötelességeim. Míg iskolába járok, tanulnom kell. Ha dolgozom valahol munkámat becsülettel kell elvégeznem. Minden körülmények között törődnöm kell lelkem üdvösségével!

* * *

A lelkiismeret-vizsgálat nagyon hatásos módja lehet:

Szívesen és alázatosan meghallgatom, mi a véleménye másoknak viselkedéseimről és cselekedeteimről. – Sajnos, legtöbbször feltámad bennünk a gőg és harag, ami elvakít. Pedig ez a módszer nagyon eredményes lehetne. Alapos önismeretre juthatnánk. Előfordulhat, hogy valaki mérges ránk, és fejünkhöz vagdalja olyan hibáinkat, melyeket nem szoktunk észrevenni. – Az is lehetséges, hogy valaki szeretettel figyelmeztet minket, és elmondja hibáinkat, melyeknek később ijesztő következményei lehetnének. – Szentbeszédekben is rádöbbenhetünk: ez most nekem szólt! Ilyen esetben nem szabad méregbe gurulnunk, inkább azon törjük a fejünket, hogyan szabadulhatnánk a bűntől.

* * *

Megvizsgálhatom magamat a lelki tükör kérdései szerint.

Ha valaki nehezen találna bűnöket (ami eléggé érthetetlen volna) vegye elő az imakönyvét és vizsgálja meg magát a lelki tükör kérdései szerint.

A leglényegesebb, hogy ne akarjuk becsapni se Istent, se önmagunkat, se a gyóntatót. Minden becsapási kísérlet veszedelmes, mert szentségtörés. . . , egyike a legsúlyosabb bűnöknek.

Azt is meg kell mondanunk, hányszor követtünk el egy súlyos bűnt. Ha nem tudnék pontos számot mondani, legalább azt mondjam: ritkán. . . , gyakran. . . , nagyon sokszor.

* * *

Vannak olyan bűnök is, melyekre nem szoktunk gondolni... vagy azért, mert nem tartjuk bűnnek..., vagy azért, mert men-
tegetjük magunkat..., vagy azért, mert eszünkbe se jutnak.

A közlekedési szabályok mellőzését például ki tartja ma bűn-
nek? Pedig ebben a motorizált világban egész biztosan bűn.

Az enyém-tiéd-övé fogalma is teljesen átalakult. Lassan csak
akkor véljük a lopást – lopásnak, ha valaki tőlünk lop.

A hit körül is nagy egyensúlyozás folyik. Szeretnénk barátság-
ban maradni Istennel..., közben úton-útfélen megtagadom hite-
met. Azzal mentetem magamat, hogy ez nem bűn, ez nem
hittagadás. Pedig hiába minden mellébeszélés, mert minden hit-
tagadás bűn!

Hitellenes könyvet olvasok, rossz filmet nézek.

Úgy beszélgetek, mintha hitetlen volnék.

Hitetlenségemet úgy bizonyítom, hogy templomba nem járok.
Egyházi házasságot nem kötök.

Gyermekeimet nem kereszteltetem meg.

Szentségekhez nem járulok.

Környezetemben, családomban száműzőm a vallást.

A hitvallás kötelezettségét elmulasztom.

A meztelenséghez is annyira hozzászoktunk, hogy nem is gon-
dolunk rá, esetleg bűn lehetne. Különösen ijesztő a testi vágyak
szüntelen hajszolása.

Újabban sok a panasz a mértéktelen ivás miatt. Ennek ellenére
sokan nem tartják bűnnek, még akkor sem, ha családjuktól von-
ják meg a pénzt az italra.

Ijesztő bűn a gyermekgyilkosság, (abortus) és nagyon sokan
egyáltalán nem tartják bűnnek. Pedig nem is közönséges bűn,
hanem minősített bűn, mely kiközösítéssel jár, és mindenki vét-
kes ebben a bűnben, aki bármilyen módon közreműködik.

A szülők gyakran vétkeznek gyermekeik nevelése kérdésében,
amit szintén nem tartanak bűnnek. Pedig bűn az, ha valaki nem
fegyelmezi gyermekeit, ha valaki rosszra biztatja gyermekét: ne
imádkozz, ne tanulj, ne engedelmeskedj! Vétkezik a szülő, aki
gyermekét bűnre biztatja, vagy gyermekét megbotránkoztatja.

A túlzó szórakozást is a bűnök közé kell sorolnunk. A szolid
szórakozás önmagában még nem volna bűn, de bűn lesz, ha

miatta kötelességem nem teljesítem. Első a kötelesség és nem a szórakozás.

Uram segíts, hogy bűneimet megismerjem, őszintén megbánjam, és tudjak Neked szolgálni mindörökkön örökké.

18. A gyónási előkészület: II. A bánat

A bűnbánat szentségével kapcsolatban a hívek nagy része tévedésben él. „A gyónni megyek” általában azt jelenti: a gyóntatószékben elmondom bűneimet, hogy feloldozást kaphassak. – Szerintük a bűnbánat szentségének a lényege: a gyónás; a bűnök elmondása. Az ember elsuttozza bűneit, és bocsánatot nyer.

Ez nem igaz!

Ennek a szentségnek a lényege: a bűn – bánat! Minden más elmaradhat, a bánat nem maradhat el soha. – Elmaradhat a lelkiismeret-vizsgálat. Elmaradhat a bűnök megvallása, felsorolása, a gyónás. Így pl. ha valaki tökéletes bánattal indul el gyónni, de útközben halálos baleset áldozata lesz: bizony tiszta lélekkel fog Isten színe elé lépni. Elmaradhat az elégtétel is. A bánat az, ami nem maradhat el. A bűnbocsánathoz ez a legfontosabb: bánom bűneimet!

Mi a bánat?

A Szentírás a bánat fogalmát a következő módon határozza meg: „Szomorkodom az elkövetett bűnök miatt. . . kérde: mit tettem?” (Jer. 8, 6.) – „Gonoszságomat elismerem, és bűnöm elöttem van szüntelen” (Zsolt. 50, 5.) – „Térjete meg hozzám teljes szívetekből, bőjjtel, sírással, jajgatással, szaggassátok meg szíveteket, nem pedig ruhátokat, és térjete meg az Úrhoz, a ti Istenetekhez. . .” (Joel 2, 12.) A „Tartsatok bűnbánatot!” szentírási értelmét újabban és hangsúlyozottan abban látják, hogy az ember belsőleg megváltozik. A „metanoeite” jelentené a szív, az érzelem és egész belső magatartásunk teljes megfordulását. A teljes hazatérést az Atyához! A megtérés és bűnbánat között mégis nagy különbség van.

Azt kell mondanunk, hogy a bánat nem jelölhető a „megtérés” szóval (habár megtérés szándéka nélkül igazi bánat nem képzelhető el). Az sem látszik elfogadhatónak, ha valaki a bánatot így akarná meghatározni: „Nem teszem többé!”

A bánat inkább fájdalmat, szomorúságot akar kifejezni az elkövetett bűn miatt, amikor az ember keltegeti magában a bűn iránti gyűlöletet, valamint azt a gondolatot: bár ne tettem volna! Akkor beszélhetek bánatról, amikor látom és sejtem, milyen nagy rossz a bűn, milyen kétségbeejtő Isten megsértése. Az elkövetett bűn gondolata nem örömmel, hanem undorral tölt el, szomorúsággal nézem, mit tettem!

A próféták is ilyen értelemben beszélnek a bánatról és megtérésről. Szinte könyörögnek Isten nevében: „Tartsatok bűnbánatot!” Isten meg akar bocsátani, de csak akkor bocsát meg, ha látja a bánatot. Jeremiás Isten nevében könyörög: „Mond meg szívedet a bűntől Jeruzsálem, hogy meg tudjak bocsátani!” (4, 14.)

A tökéletes bánat

Ez az a bánat, mely a szeretetből fakad. A ma embere ezért nem érti ennek a bánatnak a természetét, mert nincsen igazi szeretet a szívében. Cselekedeteinkben érdekek vezetnek, meg a félelem. Azt nézzük, milyen hasznom lesz belőle, ha valamit megteszek, és milyen károm származik belőle, ha nem teszem. – Valamit szeretetből megtenni vagy elhagyni... erre nem vagyunk képesek. – Az Isten iránti szeretet is megfogyatkozott bennünk, nem a szeretet irányítja cselekedeteinket.

Pedig a Szentírás ajánlgatja a szeretetből fakadó bűnbánatot. Simon farizeusnak mondta Jézus a bűnös asszonyról: „Bocsánatot nyert sok bűne, mert nagyon szeretett!” (Lk 7, 47.) – Vagyis nem a haszon, nem az érdek, nem a félelem keltette fel ebben az asszonyban a bánatot, hanem Jézus iránti szeretete.

Péter nagy hibát követett el, megtagadta Mesterét. Mit kívánt tőle az Úr? Kifejezetten megkérdezte tőle: „Péter, szeretsz te engem?” – Vagyis azt kívánta tőle, hogy keltse fel magában a szeretetből fakadó bánatot.

A Példabeszédek könyvében találjuk: „Szeretem azokat, akik szeretnek engem.” (8, 17.)

Ilyen nyilatkozatokat találunk a Szentírásban: „Ha keresed az Urat, a te Istenedet, megtalálod őt, feltéve, ha szívedből és lelked egész keserűségéből keresed őt”. (Deut. 4, 29.) – „Életemre mondom én, az Úr Isten, nem akarom én az istentelenek halálát, hanem azt, hogy az istentelen megtérjen újtjáról, és éljen.” (Ezekiel 33, 11.)

Szent Jánosnál találjuk Jézus szavait: „Ha valaki szeret engem, beszédemet megtartja. Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk, és benne fogunk lakni.” (14, 23.)

* * *

Ezek a szentírási részek bizonyítják, milyen szoros kapcsolat van az istenszeretet és bűnbocsánat között. Ahol van igazi szeretet, ott van bűnbocsánat is. Ahol egy szívben szeretet él, ott a Szentháromság költözik az emberi lélekbe... A szeretettel együtt jár a bűnbocsánat is.

A Szentatyák közül Chrisologus Szent Péter mondta nyomatékosan: „Bűneidtől meg akarsz szabadulni? – Szeress! – Mert a szeretet eltörli a bűnöket”.

Nagy Szent Gergely hivatkozott a bűnös asszonyra: „Azért kapott bocsánatot, mert szeretett. Ha szeretni fogjuk Istent, mi is bocsánatot nyerünk”.

* * *

Hogyan támaszthatjuk fel magunkban ezt a szeretetből fakadó bánatot? Ennek a bánatnak kettős gyökere van:

Nézem Isten jóságát, irgalmát... Ami jó van életemben, tőle származik. Szeretetből teremtett. Jézus a keresztfán megváltott, mert szeretett. Kegyelemmel elhalmozott. Örök boldogságot akar adni. – Ez az egyik forrás.

A másik pedig: amikor látom saját bűnös hálátlanságomat. Bűnt követtem el. Hálátlán vagyok, mert elfordultam jószágos Istenemtől.

A kettős gondolatnak a végkövetkeztetése: szeretem Istent, és emiatt nagyon sajnálom, hogy bűnöket követtem el. Szakítok a bűnnel, és bánatom segítségével visszatérek Istenhez.

Bánat a félelem miatt

Ez az a bánat, amit a katekizmus „kevésbé tökéletes bánatnak” nevez. Ez az a bánat, mely nem annyira a szeretetből, mint inkább a félelemből fakad. Ez a félelemből fakadó bánat is üdvös, mert jelzi lelkünkben az úrfélelem erényét, és a bűnbánat szentségében megszerezheti nekünk bűneink bocsánatát.

Keresztelő János ezt a bánatot emlegette, amikor korholta a farizeusokat: „Viperák fajzata! Ki tanított arra, hogy fussatok a fenyegető bosszú elől. Teremjétek hát a bűnbánat méltó gyömolcsét”. (Mt 3, 7.) – Kemény szóval kárhoztatta bűneiket, de azt nem mondta nekik, hogy bánatuk nem igazi bánat. Szavainak értelme inkább ez: ha nem tudjátok másképpen megbánni bűneiteket, akkor legalább féljete Isten büntetésétől!

Jézus is emlegette ezt a bánatot: „Ha szemed megbotránkoztat, vágd ki, és vedd el magadtól. Inkább egy tagod vesszen oda, semhogy egész tested a gehennára kerüljön...” (Mt 5, 29.) A szöveg rételme: Ha nem tudom szeretetből megbánni bűnemet, legalább a büntetéstől való félelem vegyen rá a bűnbánatra.

A Szentírás is ezt a kevésbé tökéletes bánatot akarja keltegetni bennünk, amikor a földi élet mulandóságáról, a földi örömek rövid idejéről beszél nekünk. Azt is emlegeti, hogy a bűn, ami kezdetben olyan kíváncsú, később csalódást, lelkiismeretfurdalást és undort idéz elő. – Azt is emlegeti, hogy a bűn vége a kárhozat, a borzalmak helye, ahol sírás lesz és fogcsikorgatás. Ismételgeti a Szentírás: „Jaj azoknak, akik nem bánják meg bűneiket!” Jaj azoknak, akik megmaradnak undorító bűneikben, és rettenetes a büntető Isten kezébe kerülni.

Így megérthetjük Aranyszájú Szent János gondolatát: „Nagyon üdvös a kárhozottól való félelem, mert általa elnyerhetjük az örök boldogságot”.

Bánat a szentgyónás előtt (vagy feloldozás előtt)

Ebben a pontban Egyházunk tanítása egészen világos. A Trentói zsinat szerint: aki el akarja nyerni bűnei bocsánatát, bánatra van szüksége. A bűnbánat szentségében bűneink bocsánatát akarjuk, ezért nélkülözhetetlen a bánat feloldozása.

A Zsinat azt is megjelöli: nem az a bánat lényege, hogy a bűnököt elhagyjuk. Az sem, hogy új életet kezdünk. Az sem, hogy „erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem”. A bánat lényege ez: sajnálom, fájdalom bűneimet, sőt undorodom tőlük. Bár soha se tettem volna!

Habár a Zsinat emlegeti, hogy bánatra van szükségünk, nem követeli nélkülözhetetlenül a tökéletes bánatot. Elég az is, ha megvan bennünk az úrfélelem erénye, és félelemből bánjuk meg bűneinket.

* * *

A tékozló fiúról szóló példabeszéd megmutatja nekünk a bánat mindkét fajtáját. Miután a szerencsétlen eltékozolta mindenét, kénytelen volt munkát vállalni. A fizetés csekély volt, és annyira éhezett, hogy a sertések moslékjából szedegette ki az ehető falatokat. Itt találkozunk kettős bánatával:

1. Gyötörte őt nagy nyomorúsága: ide jutottam bűneim miatt. Atyám házában a legutolsó szolgának is jobb dolga van, mint nekem. Majd a félelem is feltámad benne: nem merek haza menni, mert atyám kizavar a házból. Nagy nyomorúságában mégis rászánta magát, és elindult haza.

2. Az is eszébe jutott, milyen jó volt édesapja... milyen fájdalmas arccal búcsúzott tőle. Egyetlen szemrehányó szót nem mondott, de látszott rajta, mennyire szenved. Majd hirtelen elhatározással hazaindult: vissza az atyai házba, bocsánatot kérek tőle.

Mind a két bánatot felindíthatjuk a szentgyónásban. Az egyik bánat jele lehet Krisztus keresztle! – A másik bánat jele lehet a kárhozat tüze! – Imádságot is mondhatok: ha én most ezzel a bűnnel meghalnék, egyenesen a pokolba jutnék... Jézusnak azért kellett meghalnia a keresztfán, mert én ezeket a bűnököt elkövettem. Végso következtetésem: soha többé!

Jézus tanítása vezessen minket:

„Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösökét hívom a bűnbánatra” (Lk 5, 32.) – „Ha nem bánjátok meg bűneiteket, mindannyian elpusztultok. (Lk 13, 3.) – Apostolainak az adott parancs szerint kötelességük volt hirdetni a bűnbánatot és bűnbocsánatot.

19. A gyónási előkészület: III. A bűnvallomás

Harnack, a híres protestáns biblia-kutató sokat írt az ősegyház életéről, vizsgálta történelmét, és felvetette a kérdést: honnan ered a gyónás, vagyis a bűnök elmondása – felsorolása, a katolikus Egyházban. A kérdésre a következő feleletet adta: a Szentírásban semmi nyoma annak, hogy Jézus gyónást követelt volna híveitől, úgy, ahogyan a katolikus Egyházban végzik a szentgyónást.

Vizsgáljuk meg a Szentírást, valóban igez-e az, amit Harnack és sokan mások állítanak. Valóban nincsen a Szentírásban semmi, ami a bűnbánat szentségének a kiszolgáltatása előtti kötelező bűnvallomásra vonatkozna? – Sokan mondták már így is: a gyónást nem Jézus rendelte, mert a Szentírásban nincs szó róla.

Az Ószövetségi szentírás a bűnvallomásról

Már az első oldalakon megtaláljuk a felszólítást: „Ádám hol vagy... , mit tettél?” Isten pontosan tudta, mit művelt Ádám, mégis kérdezte tőle, mert azt akarta, hogy Ádám maga vallja meg az elkövetett bűnt. (Gen. 3, 9.)

Dávid bűnét is ismerte az Úr, mégis bűnvallomást kívánt tőle. Csak akkor bocsátott meg neki, amikor bánattal mondta: „Vétkeztem, nagy az én bűnöm!” (II. Sám 12, 13.)

Sirák fia könyvében találjuk: „Ne szégyeld bűneidet megvallani!”

A Példabeszédek könyvében pedig így: „Aki megvallja bűnét, irgalmasságot nyer!” (28, 13.)

A Zsoltárok könyvében így találjuk: „Uram! Fordítsd el bűneimtől arcodat, töröld el minden gonoszágomat.” (50, 11.) –

Megvallom gonoszságomat, bánkódom bűneim miatt, (37, 19.) – Megvallom hőtlenségemet az Úrnak, és Te vétkem gonoszságát megbocsátod. (31, 5.)

Ha már az ószövetségben ez volt Isten kívánsága és akarata, ne csodálkozzunk, hogy bűnvallomást követel tőlünk a bűnbánat szentségében.

A bűnbánat szentségének alapítása és a bűnvallomás

Jézus szavaiból nyilvánvaló, hogy ezt a szentséget úgy alapította, hogy annak kiszolgáltatása bűnvallomással legyen összekötve. Idézhetjük Jézus rendelkezését: „Vegyétek a Szentlelket! Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyer, akinek pedig megtartjátok, a bűnben marad.” (János 20, 23.)

Ebben az idézett szövegben megtaláljuk a bűnök megbocsátásához szükséges lelki hatalmat, mely a Szentlélek külön kegyelmi közreműködéséből származik.

Isteni tekintéllyel rendelkező hatalom ez, mert Isten nevében kell ítélni, bűnöket megbocsátani vagy megtartani.

A megbocsátó hatalom kettős. Meg kell vizsgálni a bűnös ember állapotát, és aszerint kell ítélni. Ha rászolgál a bocsánatra, meg kell adni bűnei bocsánatát. Ha nem szolgál rá, nem kaphat bocsánatot.

Ez az oka annak, hogy a Trentoi zsinat a bűnbánat szentségével kapcsolatban bírói hatalomról, bírói ítélekről beszél:

A bűnös ember, aki a bűnöktől szabadulni akar – vádlott.

A pap, aki Isten nevében ítéletet mond – bíró.

A bűnök megbocsátása vagy megtartása – ítélet.

A zsinat azt is hangoztatja, hogy a keresztség szentségében is van bűnbocsátás, de ott csak egyszerű nyilatkozatról van szó. A bűnbánat szentségében egy ilyen nyilatkozat nem volna elég, mert itt ítéletet kell mondani.

* * *

Nyilvánvaló, hogy bírói ítéletet csak a bűnök ismeretében lehet kimondani. A gyóntató papnak tehát ismernie kell a bűnöket, melyeket meg kell bocsátania. A papnak azt is látnia kell,

hogy a bocsánathoz szükséges bánat megvan. A szükséges elégtételt is ki kell szabnia.

Ha pedig valakiben nincsen meg a szükséges bánat, vagy nem mondja el valamelyik bűnét vallomásában, vagy nem hajlandó a bűnökkel szakítani, akkor az illető nem kaphatja meg bűnei bocsánatát, vagyis bűneit megtartják!

Ezt a gondolatot megtaláljuk Jakab apostol levelében: „Valljátok meg egymásnak bűneiteket..., hogy meggyógyuljatok”. (5, 16.) Itt nyilván nem egy általános vallomásról van szó, mint amilyen „vétkeztem”, „bűnt követtem el, Istent megbántottam”..., hanem félreérthetetlenül a bűnök „egyenkénti” megvallásáról van szó. Szent Jakab azonban arra is utal, hogy aki bűnös, annak gyógyulnia kell, mert beteg. És hogyha valaki merevnek érzi a szentgyónásnak idézett jogi-bíráskodó beállítást, az behelyettesítheti betegségének okait, ami ismét csak gyónásnak tekinthető.

Bűnvallomásunkban a súlyos bűnöket kell elmondani

Jézus azért adta nekünk a bűnbánat szentségét, hogy visszacserezhessük a megszentelő kegyelem állapotát, amennyiben elvesztettük valamely súlyos bűn elkövetése által.

Ha tehát azt keressük, milyen bűnöket kell a szentgyónásban „bírói ítélet” alá bocsátanunk..., kétségtelen, hogy kizárólag a súlyos bűnökről van szó: a súlyos bűnök által veszítjük el a megszentelő kegyelmet..., tehát a súlyos bűnökre kell bocsánatot kérnünk, hogy a megszentelő kegyelem állapotát visszanyerhessük.

Így az is érthető, miért kell minden egyes súlyos bűnt megvallani. Egyetlen súlyos bűn is megfoszt minket Isten kegyelmétől. Ha tehát csak egyetlen súlyos bűnt szándékosan kihagyunk a bűnvallomásból, bűnbánatunk képmutatás csupán, bocsánatot nem nyerhetünk, sőt eddigi bűneinket megtettézzük a szentségterő gyónás bűnével.

Azt is megértjük, hogyan fordulhat elő, hogy valaki nem kap bocsánatot bűneire. – A gyóntató, mint bíró, megkérdezi a gyónótól – Sajnálja, hogy megtagadta hitét? – Nem sajnálom!

– Bocsánatot kér attól, akit megbántott? – Nem!

– Az okozott kárt hajlandó megtéríteni? – Nem tértem meg!

– Kerülni fogja a bűnalkalmakat? – Nem fogom kerülni! Nyilvánvaló, hogy ilyen esetekben nem lehet fölöldozást adni. A pap – bíró szerepében – kénytelen megtagadni a fölöldozást, mert a vallomásból látja, hogy a bűnös nem akar kibékülni Istennel, és így a bűnök „maradnak”!

A Trentói zsinat még azt is emlegeti: „Minden súlyos bűnt el kell mondanunk a gyónásban!” Majd hozzáteszi: „A súlyos bűnöket szám szerint is meg kell említeni!” – Ez érthető abból a tényből, hogy minden egyes súlyos bűn – külön bűn! Pl. Minden káromkodás külön súlyos bűn. Ha valaki nem tudná szám szerint megmondani súlyos bűneit, akkor legalább ilyen szavakkal kell megjelölnie bűneit: „ritkán”... „gyakran”... „nagyon sokszor”!

A zsinat azt is követeli, hogy a súlyosbító körülményeket is megvalljuk: a lopás minősített, ha valaki templomból lopott; a verekedés is minősített, ha valaki édesanyját verte meg.

A bűnvallomásban a kisebb bűnöket is elmondhatjuk

A kisebb bűnök által nem veszítjük el a megszentelő kegyelem állapotát, így ezek a bűnök nem tartoznak a szó igazi értelmében a gyónáshoz, nem tartoznak azok közé a bűnök közé, melyeket bele kell foglalnunk a bűnvallomásba.

A kisebb bűnök bocsánatát különféle módokon tudjuk elnyerni:

1. Bármilyen bánat eltörlí a kisebb bűnöket (gyónás nélkül).
2. Bármilyen engesztelés, jócselekedet.
3. A szentáldozás törli a bocsánatos bűnöket.
4. A szentelmények és bűnbánati szertartások is törlik ezeket a bűnöket, mint pl. a hamvazószerdai szertartás.

A II. Vatikáni zsinat után felmerült a kívánság bizonyos bűnbánati ájtatosságok bevezetésére. A hívek felindítanak a szükséges bánatot, közös felöldozást is kapnának: így nem volna szükség külön szentgyónásra...; amire egyébként sem volna szükség, hiszen nem súlyos-halálos bűnökről van szó.

Az ilyen bűnbánati ájtatosságok segítségével sok idő felszabadulna azokra a gyónásokra, melyek a súlyos bűnök miatt szükségesek, és komolyabban lehetne foglalkozni azokkal a gyónókkal, akiknek nagyobb szükségük van a lelki támogatásra.

Ennek ellenére és a lelkiismeret megnyugtatóására a szentgyónásban a kisebb bűnökre is kérhetünk bocsánatot. Ilyenkor ajánlatos a kisebb bűnök közül kiválasztani azt, amelyiket legsúlyosabbnak véljük, és arra kérni elsősorban a gyónási feloldozást.

A bűnvallomás az Egyház történelmében

Az ószövetségben is megtaláljuk már a bűnvallomás formáit.

Keresztelő Szent János is alkalmazta, mert akiket megkeresztelt a bűnbánat kerestségével, követelte tőlük a bűnvallomást. (Mk 1, 5.)

Az első keresztények között voltak sokan, akik ragaszkodtak hozzá, hogy nyilvánosan megvallják bűneiket. A szentatyák gyakran beszélnek nyilvános penitenciáról, de azt is hangoztatják, hogy a hívek nagy része nem végzett nyilvános gyónást. Titokban vallották meg bűneiket. Ez engedélyezhető volt, mert a titkos (fűl) gyónásban is megtalálható a bűnbánat szentségének bírói jellege.

„Az Apostolok tanítása” történelmi bizonyossága az I. századból származik, és azt mondja, hogy a püspököknek hatalma van ítélkezni azok fölött, akik vétkeztek: „Nektek, püspököknek mondotta az Úr: akinek megbocsátjátok bűneiket, bocsánatot nyer. Itélkezz tehát, püspök, Istentől hatalmad van hozzá!”

Szent Ambrus azt is emlegeti, hogy Krisztus papjai kapták ezt a hatalmat. . . , az eretnekek nem kaptak bűnbocsátó hatalmat, mert ők nem hallották Jézustól az ígétet: akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyer!

A Szentatyák szívesen használják a betegekkel kapcsolatos példát. Ha a beteg meg akar gyógyulni, el kell mennie az orvoshoz, és meg kell mondania, mi baja van. Az orvos csak akkor tud segíteni, ha ismeri milyen betegséget kell meggyógyítania. – Ugyanez vonatkozik lelki életünkre. Bűneinket el kell monda-

nunk lelkünk orvosának, a gyóntató papnak, hogy bűnbocsánatot nyerhessünk.

Isten adja szent kegyelmét, hogy őszinte bűnvallomásunk által elnyerhessük bűnünk bocsánatát.

20. A gyónási elégtétel

Zakkeus, a jerikói fővámos, szerette volna látni a názáreti Jézust, legalább messziről. Láttá a kísérő tömeget, de a názáreti Mestert nem láthatta alacsony termete miatt. Tervét mégsem adta föl. Előre sietett az úton, melyen Jézus haladt a tömeggel. Felmászott egy fára, és a fa ágai közül leste a nagy prófétát. Jézus a fa alá ért, megállt, és a magasba nézve mondta: Zakkeus, szállj le a fáról, mert ma a te házában kell megszállnom.

Zakkeus lejött a fáról és boldogan üdvözölte Jézust házában. Közben megmozdult benne a lelkiismeret is. Eszébe jutott, hogy sok embert megkárosított. Sok csalás és becsapás terheli lelkét. Bűneire most bocsánatot kell kérni, és nem elég bocsánatot kérni, elégtételt kell adnia. Mindent jóvá kell tennie. Viselkedése, magatartása vallomást jelentett:

Uram, én most le akarok számolni bűneimmel. Sok embert becsaptam. Mindent jóváteszek. Egyik elégtételem lesz: a becsapással szerzett vagyonom felét azonnal a szegényeknek adom. – Másik elégtételem lesz: mindenkinek, akit becsaptam, négy-szerannyit fizetek vissza úgy, ahogyan azt a törvény előírja.

Jézus elfogadta Zakkeus vezeklését és elégtételét. Így mondta neki: „Ma üdvösség köszöntött e házra!” (Lk 19, 1–10.)

A bűnbánat szentségének felvételekor is ilyen elégtételre van szükség. Isten megbocsátja bűneinket, de megköveteli, hogy elégtételt adjunk neki. Vezekléssel fordítsuk el Isten haragját. Tegyük jóvá, amit a bűn által elrontottunk.

Isten mindig vezeklést és elégtételt követelt a bűnök miatt

Már az első bűn megmutatta, hogy Isten nem elégszik meg akármilyen elégtétellel. – Mózesnek egészen kis bűnei miatt is keményen kellett vezekelnie. – Izrael népének vezekelnie kellett az aranyborjú miatt. Nem is rövid ideig, negyven esztendőn keresztül. – Dávid király is kötelezve volt a vezeklésre, és maga Isten szabta ki neki a vezeklés idejét, sőt az elégtételt is az Úr határozta meg. – Péter apostol keresztre feszítve vezekelt, és vértanúsággal adott elégtételt Istennek. – Pál apostol is vezekelt (mert volt idő, amikor üldözte Isten Egyházát). Nagyon sokat dolgozott és szenvedett Isten országáért.

Az elégtétel-adásban Jézus jár előttünk. Saját bűnei nem voltak, azokért nem kellett vezekelnie. A mi bűneinket vállalta, és helyettünk adott elégtételt Istennek. Mérhetetlen szenvedéssel és kereszthalálával engesztelte az isteni igazságosságot.

A gyónási elégtétel kötelezettsége

A Trentói zsinat tanítása szerint a bűnök bocsánatához első-sorban bűnbánatra van szükségünk. . . , de szükséges az is, hogy az üdvös bánat mellett megengeszteljük Istent, vezekeljünk, és elégtételt adjunk az elkövetett bűnökért. Megkérjük Istent, ne csak a bűnt bocsássa meg, hanem a bűnért járó büntetést is engedje el.

A zsinat felsorolja és meghatározza a gyóntatók kötelelességeit is. A bűnök nagysága szerint és a gyónó képességeit figyelembe véve, üdvös elégtételt kell kiszabni. A gyónónak el kell vállalnia az elégtételt, és el is kell végeznie.

* * *

A zsinat felsorolja az elégtétel különféle fajtáit.

- I. Isten büntetésének türelmes elviselése (Dávid, Mózes).
- II. A gyóntató által kiszabott elégtétel vállalása.
- III. Önként vállalt elégtételek. (Zakkeus, Pál apostol).

Az elégtétel különféle formái:

Imádság. . .

Önmegtagadás, önfegyelmezés, böjt.

Testi szenvedések vállalása:

A betegség türelmes viselése.

Kemény fekvőhely, kényelem kerülése.

Éjjeli virrasztások, térdelés, áldozatos betegápolás.

Igénytelenység ételben – italban – ruházatban.

A hideg tűrése, a munkahelyi kényelmetlenségek elviselése.

Különösen fontosak az irgalmasság cselekedetei:

Ételt, italt, ruhát adni rászorulóknak.

A nyomorultakat segíteni, a betegeket ápolni.

Jó példát, jó tanácsot adni, vallási ismereteket terjeszteni, apostolkodni.

A bántásokat türelemmel elviselni.

Az ellenünk vétőknek megbocsátani.

Az élőkért és a holtakért imádkozni.

A lelkipásztor, a gyóntató számára nehéz kérdés az elégtétel. Színtelennek és értéktelennek tűnik, ha bizonyos imádságokat kell kiszabni elégtételül. Pedig mást nem lehet adni, hiszen az emberek az imádságos elégtételt sem szívesen végzik el. Néha szigorúbb és komolyabb elégtételt kellene kiszabni, különösen súlyosabb bűnök esetében. Ilyen lehetne például:

Egésznapos böjt.

Napokon keresztül megvonom magamtól a dohányzást.

Nem iszom szeszesitalt egy héten át, mert részeg lettem.

Nagyobb összeggel segíték valakit (nem egy-két forinttal).

A bűnalkalmakat kerülöm (mozi, színház, televízió, tánc. . .)

Jó könyveket olvasok.

Valamihez nagyon ragaszkodom, másnak adom oda.

Naponként részleteket olvasok a Szentírásból.

Gyakran részt veszek a szentmisén.

Nem titkolom, hogy vallásos vagyok. . . a hitvallás erénye!

Általában azt kell mondanunk, hogy életünkben száz és ezer lehetőség van, amit elégtétel-adásra felhasználhatunk.

Megfontoltabban kellene adni és vállalni az elégtételt a szentgyónás után, hiszen általa ki tudnánk irtani bűnös hajlamainkat. Ha valaki gyakran italos, az megmondhatná a gyóntatónak: kérem, szívesen vállalnám elégtételül, hogy egy hétig nem iszom alkoholt. Ha valaki többször kárt okoz másoknak, kérheti a szentgyónásban, elégtételül tessék kiszabni, hogy kétszeresen adjam vissza a lopott tárgyat, vagy térítsem meg az okozott kárt.

Valaki gyakran veszekszik családi körben. Elégtételül kérhetné: kötelességem legyen a nyilvános bocsánatkérés egy kis ajándékot is mellékelve.

Az igazi lelki élet arra törekszik, hogy a bűnt kiirtsa! Ha szeretetlen voltam, ezután kedves leszek. – Ha mások hibáiról beszéltem, ezután jót mondok róluk. – Ha elhanyagoltam családomat, ezután külön áldozatokat hozok a családtagokért. – Ha elmulasztottam a vasárnapi misét, hétközben pótolom. – Ha szemérmetlen voltam, bójtal kényszerítem testemet a tisztaságra. – Ha irigy voltam, elajándékozom, amit nagy értéknek tartottam.

A gyóntató által kiszabott elégtétel nagyon csekély. Ez azért van, hogy mindenki el tudja végezni, senki el ne hagyja, el ne feledje. – Éppen emiatt önkéntes elégtételt is vállalhatunk, mert általa csökkenthetjük a tisztítótűz ránk váró büntetéseit, szenvedéseit. Lényeges, hogy megértsük: aki szereti Istent, és bánja bűneit, az szívesen vállalja az elégtételt, és vezekel bűneiért.

21. Erősen fogadom, hogy a bűnöket kerülöm

Jézus meggyógyított egy embert, aki 38 év óta beteg volt. Megsajnálta őt, és megkérdezte tőle: „Meg akarsz gyógyulni?” Majd pedig hozzátette: „Kelj föl, fogd ágadat, és járj!” Később a templomban is találkozott vele Jézus. Akkor így mondta neki: „Látod, meggyógyultál. Ne vétkezz többet, hogy rosszabbul ne járj.” (János 5, 1–15.)

Látta az Úr, hogy ez az ember elsősorban bűnei miatt volt beteg, azért figyelmeztette őt. „Ne vétkezz többé!”

* * *

A farizeusok azt akarták, hogy egy házasságtörő asszony fölött Jézus mondja ki az ítéletet, a halálbüntetést. Ő lehajolt, és a homokba betűket és szavakat kezdett írni. Közben azt mondta a farizeusoknak: „Aki bűn nélkül van közületek, az vesse rá az első követ!” (János 8, 7.) A vádlók észrevették, hogy Jézus az ő bűneiket irogatja a homokba, ezért egymás után eltávoztak. Ekkor fölegyenesedett, és megkérdezte az asszonyt: „Hol vannak a vádlóid? Senki sem ítél el téged?” – „Senki, Uram!” . . . „Akkor én sem ítélek el. . .” Majd nyomatékosan hozzátette: „Menj, de többé ne vétkezz!”

* * *

Zakkeus, a fővámos is ilyen erősfogadást tett Jézusnak. Megtagadta múltját, leszámolt bűneivel. Vagyonának felét a szegényeknek adta, és négyszer annyit fizetett azoknak, akiket becsapott. (Lk 19. 1–8.) – Mindezzel azt akarta bizonyítani, hogy komolyan gondolja a bűnnel való leszámolást. . . Azt, amit mi ezekkel a szavakkal fejezünk ki gyónásainkban: erősen fogadom, hogy a bűnöket kerülöm!

* * *

Szent Ágoston „Vallomásaiban” említi, hogy az embernek csak egyszer kellene szentgyónást végeznie. Az őszinte bánattal összekapcsolódik az erősfogadás. Az ember megígéri, többé nem követ el bűnt, és ezt az ígéretet meg is tartja. Így életünkben több gyónásra nem volna szükség.

* * *

Sajnos ez nem így van.

Ismételten és újra szentgyónást kell végeznünk, mert erősfogadásunk – nem erős fogadás! Egyébként is olyan világban élünk, melyben minden bűnre csábít, bűnre csalogat. Ahhoz, hogy fogadásunkat meg tudjuk tartani, nagy erőre, hősies erőfeszítésre van szükségünk.

Erősfogadásunk legyen világosan érthető

Egyházunk a bánatimába belevette az erősfogadás gondolatát is. „Erősen fogadom, hogy a bűnöket kerülöm...” Ezt az általános fogadást a szentgyónás után részletezni kell. Valahogy úgy, amint Zakkeus példájában találjuk. Az ő bűne volt, hogy sok embert becsapott; ezért erősfogadása is erre a bűnre vonatkozott: vége a csalásnak, becsapásnak! Ez a bűn többé nem fordul elő életemben.

Pontosan meg kell határoznunk, milyen bűnökben akarunk erősek és határozottak lenni:

Aki mérges, haragos, elhatározza, hogy nem lesz mérges, és nem lesz haragos!

Aki parázna bűnökkel bajlódik, elhatározza, hogy tiszta lesz.

Akinek az imádságokkal van nehézsége, elhatározza, hogy az imádságain fog javítani.

Ha valakinek a lopkodás a főhibája, elhatározza, hogy nem nyúl ahhoz, ami a másé.

Aki beszédben vétkezik, elhatározza, hogy vigyázni fog a szájára.

A lényeges az, hogy kiválasztom leggyakoribb és legsúlyosabb bűnömet, és arra különösen vigyázok, minden erővel kerülöm.

Erősfogadásunk elsősorban a súlyos bűnöket célozza

A Szentírás követelése lelki életünk számára ez: inkább a halál, mint a súlyos bűn! A súlyos bűnnek el kell maradnia!

Idéztük a házasságtörő asszony példáját. Jézus állásfoglalása ez volt: „A törvény szerint bűnödre halálra-kövezés járna. Én azonban nem ítélek el. Menj! Bánd meg súlyos bűnödöt, légy erős, és többé ne vétkezz!”

Ezt az energikus magatartást követelte Jézus minden alkalommal: „Ha kezéd megbotráncóztat, vágd le..., ha szemed megbotráncóztat, vágd ki!”

Előfordulhat, hogy erősfogadásom ellenére ismét bűnt követek el. Szerepe lehet ebben annak, hogy a bűnalkalmakat nem kerültem; esetleg emberi gyengeségeim, hibáim, szenvedélyeim vittek

rá a bűn elkövetésére. – Akármilyen legyen az oka újabb súlyos bűnömnek, szentgyónást kell végezni, és erősfogadásban elhatároznom: „soha többé”! – Csak így remélhetem, hogy végül is győzni fogok rossz vágyaim fölött, és végérvényesen kiirtom lelkemből a súlyos bűnöket.

Arról is kell szólnunk, hogy az emberek nagy része furcsán minősíti a bűnöket. – Nagy bűnnek vélik, ha a reggeli ima elmarad, ha a templom mellett elmenve nem vetek keresztet, ha véletlenül egyszer nem mondom el a rózsafüzért, ha imádság közben eszembe jutnak életem nagy keservei. – Ugyanakkor nem tartjuk súlyos bűnnek a sok káromló és rágalmazó beszédet, a gyűlöletet haragot, örült veszekedéseket, egyáltalán nem tartjuk bűnnek, ha családom tagjait megszorítom, sőt azt sem, ha hitemet megtagadom.

A bűnök minősítésében akkor is elfogult vagyok, ha arról van szó, hogy én követtem el a bűnt vagy más. – Ha más lop, az nagy bűn, ha én loptam, az nem bűn, hanem fizetés-kiegészítés. – Ha más iszik és részeges, az nagy bűn, ha én iszom, hát valamivel meg kell nyugtatnom idegeimet. – Ha más parázna és házasságtörő, az nagyon nagy bűn, ha én vagyok szemérmetlen, arról inkább ne beszéljünk. – Ha más megmondja rólam véleményét, az nagy bűn, ha én rágalmazok, észre sem veszem.

Mindezt azért kell elmondanom, hogy gyónásainkat meg tudjuk javítani. Az igazi és jó erősfogadás nem a kisebb bűnöket keresi elsősorban, hanem a nagy és súlyos bűnöket válogatja ki, és azokra vonatkozóan határozza el: „soha többé!” Ne akarjuk Istent becsapni, akit egyébként sem lehet becsapni. Önmagunkat se akarjuk ámítani, mert az ilyen becsapás volna a legnagyobb örültség.

Erősfogadásunkban legyen benne a bűnalkalmak kerülése is.

„Bűnalkalom” szóval olyan tényezőt jelölünk meg, mely megkönnyíti a bűn elkövetését; kedvező körülményeket teremt bizonyos bűnök elkövetésére. Aki keresi a bűnalkalmat, sok ösztönzést kap a bűn elkövetésére, és így fennáll a bűn elkövetésének a valószínűsége.

Vegyük tudomásul, hogy a bűnalkalmakkal nem lehet játszani. Ha komoly erősfogadást akarok tenni a bűnök kerülésére, akkor ehhez a fogadáshoz hozzátartozik a bűnalkalmak kerülése is.

Erősfogadást teszek, hogy a szemérmetlen bűnöket kerülöm. Mit ér ilyen fogadás akkor, ha a bűnalkalmakat nem kerülöm, hanem inkább szenvedélyesen keresem a parázna könyveket, messze utazom azért, hogy egy filmet vagy színdarabot láthassak, ami tele van az élet szemetjével, keresem azokat a helyeket, ahol a meztelenség vására van.

Fogadást teszek, hogy kerülöm a rossz barátokat, akik állandóan bűnre visznek, hitemet is gyengítik, azután mégis keresem a társaságukat. Az ilyen fogadás sem ér semmit.

Ismerem magamat és félek, hogy az ital szenvedélye tönkretesz testileg-lelkileg, mégsem kerülöm az italozást és az italosok „boltjának” környékét, és így hiába fogadom erősen, hogy többé nem leszek részeg, mert a részegség bekövetkezik a bűnalkalmak miatt.

Az erősfogadásban legyen benne : az okozott kár megtérítése

Valahová szemet hoztak. Mivel a szén őrizetlenül maradt, gyerekek kezdték hordani; először kézben, majd kosárban. Tudatában lehettek annak, hogy lopnak, mert mindig nagyon körülnéztek, és kis aggodalom látszott viselkedésükön; hátha rajtakapják őket. Megkérdezték tőlük: gyerekek, nem tudjátok, hogy ez lopás? – Ezek készen voltak a merész felelettel: nem loptuk, hanem találtuk!

Azért idézem ezt a kis jelenetet, mert az emberek nagy része így próbálja magyarázni lopkodásait, és sokszor önmagunkat is becsapva igyekszünk igazolni idegen jószág eltulajdonítását. – Jó volna megerősíteni magunkban a gondolatot, hogy amit jogtalanul elveszek valakitől, azt nem „találom”, hanem lopom... és amit elloptam, azt vissza kell adnom, ha ki akarok békülni Istennel a szentgyónásban. Ez a kártérítés kötelezettsége, mely fennáll minden esetben, amikor vétkeztem Isten VII. parancsa ellen.

A kártérítés kötelezettsége más esetekben is kötelező. Így akkor is, ha valakit megrágalmaztam, valakinek a becsületébe gázoltam; valakit bűnre vittem, valakinek rossz példát adtam. Különösen a rossz példa esetében meg kell mondanom, hogy helytelenül cselekedtem. Azt is meg kell mondanom, hogy senki ne utánozzon engem a gonoszságban, mert így a kárhozat veszedelme fenyegeti.

* * *

Erősfogadásunkat valóban erős fogadássá tudjuk alakítani, ha felhasználjuk azokat a kegyelmi eszközöket, melyek segíthetnek fogadásunk megtartásában. – Felhasználjuk az imádságot, az önmehtagadásokat, az őszinte bűnbánatot, a hősies istenszolgálatot, a szelidséget, az alázatot..., különösen pedig az „élet kenyerét”: ... „aki e kenyeret eszi örökké él!” – Erősen fogadom, hogy a bűnöket kerülöm, és Istennek szolgálok életben – halálban.

22. A szentségi feloldozás a gyónásban

A pusztai vándorlás idején a nép unni kezdte a sivatagi utat és a nehéz sorsot. Zúgolódtak Isten ellen, és szidalmazták Mózeszt: „Miért hoztál ki minket Egyiptomból? Hogy meghaljunk a pusztában? Nincsen kenyér, nincs víz, undorodunk a felette sovány eledeltől.”

Isten büntetésül mérges kígyókat küldött a táborra, és a kígyó marástól sokan meghaltak. A büntetés láttára könyörögtek Mózesnek, mentse meg őket a kígyóktól. Mózes parancsban kapta Istentől: „Készíts egy rézkígyót, és tedd ki jelül. Amelyik megmárt feltekint rá, az életben marad” (vagyis megbocsátok neki). (Num. 21, 4–9.)

* * *

Az ószövetségben Isten önmagának tartotta fenn a megbocsátást. Az idézett szövegben is ezt látjuk: Mózes csak közölte a néppel, hogy aki a kígyóra néz, bocsánatot nyer. Amikor Náthán próféta Dávid királyhoz ment Isten üzenetével, nem kapott az Úrtól bűnbocsátó hatalmat. Csak közölhette a királlyal: Isten megbocsát neked, de fiad meg fog halni.

A bűnbocsátás anyaga: a bevallott bűnök

Talán furcsán hangzik, ha így mondjuk: a bűnbocsátáshoz bűnökre van szükség. Jézus azok számára rendelte a bűnbánat szentségét, akik a keresztség felvétele után újabb bűnöket követtek el. Neki nem volt szüksége erre a szentségre, mert nem volt bűne. Szűz Máriának sem kellett gyónnia, mert soha nem követett el bűnt. Ha valaki közülünk az életszentség magas fokára jutott volna úgy, hogy soha semmiféle bűnt nem követne el, neki sem volna szüksége a bűnbánat szentségére.

Nem akarom mondani, ha valakinek nem volna bűne, akkor egy-két bűnt kövessen el, hogy részesülhessen a bűnbánat szentségének kegyelmeiben. Örültség volna azért bűnt elkövetni, hogy legyen mit meggyónni.

Vizsgáljuk meg jól lelkiismeretünket. Fogunk találni gyónnivalót bőven. A Szentírás is emlegeti, hogy az igaz is hétszer esik napjában, hát még mennyi bűne lehet annak, aki nagyon messze van az életszentségtől?

Ne gondolja senki, hogy a gyóntató örül annak, ha valaki azt erősítgeti: semmi bűne nincsen. Inkább megijed, mert az a sejtése támad, hogy a gyónó nem készült rendesen a szentgyónáshoz. Ilyen esetben a gyóntató köteles kérdéseket feltenni, hogy a gyónás hiányos vagy szentségtörő ne legyen.

Arra is gondolhatunk, hogy nemcsak a katolikus hívek végeznek szentgyónást. Felszentelt személyek is gyónnak és nem azt kell felsorolni, milyen bűnöket nem követtek el, hanem bűnöket kell említeni, melyekre feloldozást várnak és kérnek. Valószínű, hogy ezek a bűnök nem tartoznak a súlyos bűnök közé, ám finom lelkiismerettel elő kell keresni azokat a kis emberi hibákat, melyektől halálunk órájáig nem szabadulunk.

Az első keresztény századokban sokan voltak a hívek között, akik ritkán végeztek szentgyónást. Egyszerűen azért, mert egészen Istennek szentelték magukat, és szakítottak a súlyos bűnökkel. Ma is vannak sokan, akiknek életében nem fordul elő súlyos bűn. Az ilyen embereknek nincsen szükségük erre a szentségre. Ha mégis gyónnak, azért teszik:

hogy régebbi bűneiket újra megbánják,

hogy a szentség felvételével járó kegyelmeket megkapják.

Tehát ha gyónni akarok, bűneimet kell felsorolnom. Elsősorban a súlyos bűnöket. Ha ilyen nem volna, akkor a kisebb bűnök közül legalább egyet kell említeni, amelyik a legveszedelmesebb, és amelyiket leginkább meg akarok bánni. – Ha valaki végleg nem találna bűnt, annak két lehetősége van gyónásával kapcsolatban:

vagy jobban megvizsgálja lelkiismeretét,

vagy régebbi bűnei közül említ egyet.

Ha valaki gyónni akar és feloldozást kér, annak bűnt kell mondania, hogy bűnére feloldozást kaphasson.

A bűnbocsátás formája

Az ószövetségben Isten önmagának tartotta fenn a bűnök bocsánatát. Az újszövetségben egy teljesen új gondolat tűnt föl Isten terveiben. Ennek az új gondolatnak a kifejezői a szentírási szövegek. Külön mondta Péternek:

Amit (TE) megkötsz a földön, megkötött lesz a mennyben is, és amit (TE) föloldasz a földön, a mennyben is föloldott lesz! (Mt 16, 19.)

Azonos szavakat mondott Jézus a többi apostolnak is:

Amit (TI) megkötök a földön, megkötött lesz a mennyben is, és amit (TI) föloldotok a földön, a mennyben is föloldott lesz. (Mt 18, 18.)

A tényleges bűnbocsátó hatalom átadásakor pedig így beszélt:

Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket.

Vegyétek a Szentlelket. Akinek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyer, akinek pedig megtartjátok, – az bűnben marad. (János 20, 21–23.)

Pál apostol is erre a hatalomra hivatkozik, amikor egy botrányos bűnöst emleget (I. Kor. 5, 1.), és megmagyarázza a híveknek:

Testileg távol vagyok ugyan, de lélekben közöttetek. Így mondom ki az ítéletet a botrányosan viselkedő bűnös fölött a mi Urunk Jézus Krisztus nevében, és kiközösítem őt a Jézus Krisztustól kapott hatalommal. A II. Korinthusi levélben Pál meg-

bocsátott a bűnösnek, egyben felszólította a többi híveket is, hogy bocsássonak meg neki. (2, 5–10.)

Nyilvánvaló tehát, hogy az apostolok bűnöket megbocsátó hatalmat kaptak Jézustól. Ennek a hatalomnak az erejével valóban megbocsáthatják a bűnöket.

Azok, akik megkapták ezt a hatalmat (apostolok, püspökök, áldozópapok) nemcsak kinyilvánítják, hogy Isten megbocsát ennek a bűnösnek, hanem Isten nevében ők adnak földozást.

* * *

Jézus nem határozta meg közlebről, hogyan és milyen szavakkal történjék a bűnök megbocsátása. Nyilván olyan szavakra és jelekre van szükség, melyek a bűnök eltörlését fejezik ki.

Katolikus Egyházunk a következőket írta elő. Ha valaki el akarja nyerni bűnei bocsánatát, tartsa magát a következőkhöz:

1. Hely: a templom valamely része... gyóntatószék, kápolna, sekrestye..., szükség esetén bárhol.

2. Személyesen kell megjelenni és élőszóval vallomást tenni. Levélben tehát nem lehet gyónni..., telefonon is kétséges. Az sem érvényes, ha valaki így mondaná: tessék földozást adni azokra a bűnökre, melyekre gondolk.

3. Mint bírói szék előtt kell megjelennünk, és úgy viselkedni, mint vádlott, aki beismeri bűneit és irgalmas ítéletet kér. Vagy: orvoshoz megyünk, ahol levetjük a kevély álszemérem ruháját és egyszerűen elmondjuk lelkünk betegségeit, és bizalommal várjuk a gyógyítás kegyelmét.

4. A bűnöket meg kell bánnunk. A tökéletes bánat és a szeretet felindítása ajánlatos, de a bűnbocsánat elnyeréséhez a kevésbé tökéletes bánat is elegendő. Elégséges tehát a bánat, amikor az ember a büntetés miatt félelmében bánja bűneit.

5. Az ítélet egyik része az elégtétel, bizonyos imádságok vagy jócselekedetek, melyek arra szolgálnak:

- a) hogy megengeszteljék a megsértett Istent,
- b) hogy a bűnbánó adjon valamit saját erejéből a megsértett isteni fölségnek,
- c) hogy az engesztelés segítségével megkaphassuk az ideigtartó büntetések elengedését részben vagy egészben.

Végeredményben az elégtételben van az Istennel szemben el-

követett jogtalanság jóvátétele. Ha a bűnökért az Istentől kiszabott büntetést elviseljük, ez a szenvedőleges elégtétel (satisfactio). Ha azonban önként vállalunk vezeklő jócselekedeteket, ez a tevékeny elégtétel (satisfactio), ami által elnyerhetjük a bűneinkért járó ideig tartó büntetések elengedését.

6. Az ítélet másik része a feloldozás, a bűnök megbocsátása. A gyóntató által mondott szavak kifejezik a bűntől való szabadulást, a megszentelő kegyelem visszaszerzését. – Ősidők óta használja Egyházunk ezt a formát: „...feloldozlak bűneidről az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében!” – Megtaláljuk ebben a mondatban a bűntől való megszabadítást. ..., ezzel összekapcsolódik a kegyelem kiadása lelkünkben..., sőt a bűn távozása után a teljes Szentháromság költözik a bűnbánó ember lelkébe.

* * *

Végezzük szentgyónásainkat nagyon komoly lélekkel: Legyünk biztosak abban, hogy a szentségi feloldozás megszabadít bűneinktől; és általa Isten boldogító kegyelmének részesei leszünk.

23. A gyónási titoktartás kötelezettsége

Nepomuki Szent Jánost mindenfelé tisztelik Magyarországon. Sok kápolnát, szobrot emeltek tiszteletére, és régóta imádkoznak hozzá. Tény az, hogy IV. Vencel cseh király a Moldva folyóba dobatta őt 1393. március 20-án.

A történelem kutatói sokat vitáznak azon, miért kellett meghalnia... Mi úgy tiszteljük, őt, mint a gyónási titok áldozatát és vértanúját. A király ugyanis azt akarta megtudni tőle, miről beszélt neki Johanna királyné szentgyónásai alkalmával. Mivel Nepomuki Szent János nem volt hajlandó elárulni azt, amit a szentgyónásban mondtak neki..., és a halálos fenyegetésektől sem ijedt meg..., vértanú-halált kellett hálnia.

* * *

A gyónási titoktartás kötelezettségének és megtartásának nem egyedüli áldozata Nepomuki Szent János. E vértanúság-fajta gyakran ismétlődött a kereszténység történelmében. – Volt olyan,

akitől állami titkokat akartak kicsikarni vagy katonai titkokat. Volt olyan gyóntató is, aki bírósági ügybe keveredett, és inkább börtönbe ment, de nem beszélt. Volt olyan is, akire gyilkosság gyanúja vetődött; ártatlanságának hangoztatásán kívül azonban mást nem szólt... , mert ha beszélt volna, megsértette volna a gyónási titoktartás kötelezettségét. Néhány név:

Sarkander János	1620.
Faulhaber András	1758.
Marieluz Péter	1825.
Lurtz nevű plébános	1894.

Ez az utolsónak említett név érzékelteti, milyen nagy áldozatokat tudnak hozni emberek, akik valóban a gyónási titok áldozatai. – Ezt a plébánost súlyos beteghez hívták, aki gazdag bankár volt. A beteg gyónt, áldozott, és a szentkenetet is megkapta. Amikor a bankár meghalt, rokonai keresni kezdték vagyonát és pénzét. Mivel alig találtak valamit, feljelentették a plébánost, bizonyára ő lopta el, amit el tudott vinni magával a súlyos beteg házából. Súlyosbította a helyzetet az is, hogy házkutatás alkalmával a plébánosnál sok pénzt találtak. A szerencsétlen pap – lopás vádjával terhelt – bíróság elé került. Nem védekezett. Csak azt hangoztatta, hogy ő nem lopott semmit. Arról nem volt hajlandó beszélni, hogyan jutott a nagy összegű pénzhez. – A bíróság természetesen elítélte és ő meg is kezdte börtönbüntetését. Csak két év elmúltával került elő egy levél, mely fényt derített az ügyre. – A súlyosan beteg bankár gyónás közben adta át a nagy pénzösszeget a plébánosnak, azzal a meghagyással, hogy adja át valakinek, akit ő üzleti mesterkedéseivel nagyon megkárosított. Mivel ez a kártérítés a szentgyónáshoz tartozott, a szerencsétlen plébános nem beszélhetett róla senkinek semmit. Vállalta a börtönbüntetést, de nem beszélt, megőrizte a titkot.

A legszigorúbb titoktartás kötelezettsége

Katolikus Egyházunk legszigorúbb törvényei közé tartozik a gyónással kapcsolatos titoktartás.

„A gyónási titok sérthetetlen; nagyon vigyázzon tehát a gyóntató, nehogy a gyónót elárulja beszéddel, viselkedéssel vagy bármilyen más módon.” (889. §.)

„A gyóntatónak tilos bármit felhasználnia abból, amit a gyónásban megtudott, ha ez a felhasználás a gyónó számára bármiféle megterhelést vagy kellemetlenséget jelentene... Még akkor sem szabad semmit felhasználnia, ha úgy látszik, hogy ki van zárva a ráismerés veszélye.” (890. §.)

„Az a gyóntató, aki a gyónási titkot direkt megsérteni merészeli (kibeszéli), az Apostoli Szentszéknek fenntartott legsúlyosabb kiközösítés alá esik.” (2369. §.)

Ezekből a rendelkezésekből nyilvánvaló, hogy a titoktartás kötelezettsége mindarra vonatkozik, ami a szentgyónásban elhangzott. Kivételről nem lehet szó. Ez a kötelezettség annyira sürgető, hogy a gyóntató a gyónáson kívül nem beszélhet a bűnökről a gyónóval sem, csak az illető kifejezett engedélyével.

Amennyiben ezt az engedélyt nem kapta meg, hallgatnia kell. Csak azt teheti a gyóntató, hogy az egymást követő gyónásokban hivatkozik a régebbi bűnökre és régebbi gyónásokra.

A titoktartás másokat is kötelez

A titok megtartására mindazok kötelezve vannak, akik az illető gyónása közben a gyónó szavaiból szereztek tudomást a gyónásban elmondott bűnökről. Előfordulhat, hogy valaki túlságosan hangosan mondja el bűneit. Aki hallotta a hangos gyónást, szintén kötelezve van a titoktartásra. — Az is előfordulhat, hogy valaki leírta bűneit, és a papírt elvesztette. Amennyiben mások megtalálták a papírt, és így tudomást szereztek a bűnökről, nem szabad kibeszélniök a bűnöket. Ha megteszik, súlyosan vétkeznek.

Az éremnek másik oldala is van és a gyónót is kötelezi a dolog természetéből adódó diszkréció. Ne vádolja a gyónót, ne panaszkodjék rá másoknak, sőt jobb, ha még nem is dicséri, mivel fecsegeése következtében a gyóntató kellemetlen helyzetekbe kerülhet. A pap semmit nem szólhat. Azt sem mondhatja például: igen, ezt kérdeztem... vagy ezt nem kérdeztem, ezt nem mondtam... Méltatlankodását sem árulhatja el... hallgatnia kell! — Jó volna ha a hívek megértenék: a gyónás egyedül Istenre tartozik... tehát ami közben elhangzott, arról a hívek se beszéljenek.

Miért ilyen szigorú Egyházunk a gyónási titoktartás kérdésében?

A szigoruság gyökere az a tény, hogy a gyónónak teljes bűnvallomást kell tennie, vagyis semmiféle súlyos bűnét nem szabad elhallgatnia.

Ahhoz viszont joga van, hogy titkolja hibáit-bűneit, különösen azokat, melyek hírnevének, becsületének árthatnának. Ha tehát kötelezve van rá, hogy minden bűnét elmondja, a gyóntató is kötelezve van a titoktartásra: a szentgyónásban hallott bűnöket senkinek nem mondja el.

Van egy másik ok is.

Az őszinte bánatot és gyónást bizonyos emberi hibák nehezé teszik. Az ördög – gyónásaink előtt – feltámasztja bennünk ezeket az emberi hibákat ilyen formában:

Mit fog szólnia a gyóntató, ha hallja bűneimet?

Hátha nem Isten kívánja túlünk a gyónást, bűnbánatot.

Bevalljam, hogy vétkeztem? Sajnáljam bűneimet? Igérgessem, hogy többé nem vétkezem? Büszkeségem tiltakozik ellene.

Senki nem ismeri bűneimet, és most kibeszéljem egy idegen embernek, aki esetleg elárulhat engem?

Ilyen és hasonló jelszavak által gyűlöletessé lehet a szentgyónás. Emiatt sokan nem is tudják rászánni magukat. A gyónási titok éppen azt jelzi, hogy ez a szentség kettőnk ügye: Isten és a lélek ügye... Ezzel a gondolattal nem lesz többé ijesztő és gyűlöletes a gyónás gondolata, inkább lelki újjászületésünk forrása lesz.

24. A betegek szentsége

Megváltó Jézusunk megkülönböztetett szeretettel foglalkozott a betegekkel. „Meggyógyított a nép között minden betegséget és minden bajt.” (Mt 4, 23.) Meggyógyította a béna embert. (Mt 9, 1.) Meggyógyította a kánaáni asszony leányát. (Mt 15, 21.) Meggyógyította a holdkóros fiút. (Mt 17, 14.) Meggyógyította a jerikói vakot. (Mt 20, 29.) Meggyógyította a kafarnaumi százados szolgáját. (Lk 7, 1.)... vakokat, sántákat, bénákat, poklosokat, ördögtől megszállottakat gyógyított.

Figyelemreméltó és feltűnő, hogy gyógyításai alkalmával Jézus először mindig a lelket gyógyította meg. Első szava volt a beteghez: „Megbocsátom bűneidet... Menj, és ne vétkezz többé!” Néha úgy látszott, mintha a testi gyógyulás nem is érdekelné őt. Mintha a testi gyógyulás nem is volna fontos. Ezért több alkalommal csak úgy mellékesen mondta Jézus a betegnek: „Kelj föl, és menj haza”.

Irgalom és nagy segítőkészség volt Jézus Szívében a betegek és nyomorultak iránt. Nemcsak addig érzett szánalmat irányukban, míg itt járt a földön. Eltávozása után is segíteni akart rajtuk. Ezért alapította Egyházában a betegek szentségét.

Segíteni akart a beteg ember lelkén. A bűntől és a bűn következményeitől szabadítja meg a beteget ebben a szentségben.

Segíteni akart a beteg ember testi nyomorúságán is. Szentsége által erőt ad a szenvedések türelmes viseléséhez, sőt a beteg egészségét is visszaadja, ha ez lelke javára válik.

Szent Jakab apostol a betegek szentségéről.

Szent Jakab apostol levelében ezt találjuk:

„Beteg valaki köztetek?

Hivassa az Egyház papjait.

Imádkozzanak fölötte, s kenjék meg olajjal az Úr nevében.

A hitből fakadó imádság üdvére lesz a betegnek.

Ha pedig bűnben van, bocsánatot nyer.” (5, 14–15.)

Szent Márk evangéliumában így olvassuk:

„Jézus bejárta a falvakat és tanított.

Majd pedig magához hívta a tizenkettőt,

hatalmat adott nekik a tisztátalan lelkek fölött... ,

kettesével szétküldte őket tanítani... .

A tizenkettő útrakelt,

bűnbánatot hirdettek, ördögöt űztek,

és olajjal megkenve, sok beteget gyógyítottak meg

(6, 7–13.)

Márk evangéliumában az olajjal való megkenés nem jelenti minden kétséget kizáróan a betegek szentségének a kiszolgáltatását. Szent Jakab levelében azonban félreérthetetlenül a betegek szentségéről van szó.

A beteg – súlyos beteg, mert járni nem tud; ezért kell elkívni hozzá az Egyház papját. A papnak meghatározott szertartást kell alkalmaznia: imádkoznia kell, és a beteget olajjal kell megkennie. Ezt az olajjal való megkenést nem végezheti akárki, mert ezt egyébként az ápolók vagy rokonok is megtehetnék. Olyan valakire van szükség, aki megbízást, hatalmat, szentelést kapott ennek a szertatásnak az elvégzésére. – Szent Jakab az olajjal való megkenés hatásairól is beszél: üdvére lesz a betegnek, és ha bűnben van, bocsánatot nyer. – Mindez pedig „az Úr nevében” történik, vagyis Jézus maga határozta meg, hogyan segítsenek papjai a súlyos betegen.

A kiszolgáltatás formáját az 1972-ben megjelent Constitutio: „Sacram unctionem infirmorum”, a régi formához viszonyítva kissé megváltoztatta:

- az olaj, amit a püspök erre a célra szentel, lehetőleg olívaolaj legyen.
- szükség esetén bármilyen növényi olaj lehet.
- csak a beteg homlokát és kezét kell megkenni.
- a szavak nagyrészt megmaradnak:

„Per istam Sanctam Unctionem et suam piissimam misericordiam adiuvet Te Dominus gratia Spiritus Sancti, ut a peccatis liberatum te salvet atque propitius allevet.” Magyarul: E szentkenet által és nagy irgalmassága szerint segítsen meg téged az Úr a Szentlélek kegyelmével, szabadítson meg bűneidtől, üdvözítsen téged és erősítsen jóságosan. Belekerült tehát a formába, hogy a Szentlélek kegyelme szabadítson meg Téged a bűnöktől és könnyítse meg szenvedéseidet.

A betegek szentsége igazi szentség!

Kétségtelen Jézus rendelése. Ezért mondja Jakab apostol: „az Úr nevében!” Tehát ezt a szertartást Jézus meghagyása alapján kell elvégezni. A szöveg jelentése nem az, amint többen

gondolták: hívjátok segítségül az Úr nevét. – A 14. vers világosan megmondja: „Kenjétek meg a beteget olajjal úgy, ahogyan Jézus parancsolta.”

A szentség lényegéhez hozzátartozik a külső jel, az érzékelhető, külső szertartás. Ezt is megtaláljuk, mert nemcsak imádásokat kell elmondani, hanem a beteg homlokát és kezét olajjal kell megkenni.

Ez a külső szertartás belső-lelki következményekkel jár a beteg számára. A beteg üdvére válik... Ha bűnben van, bocsánatot nyer. – Tehát az olajjal való megkenésnek belső-lelki-kegyelmi hatása van.

A katekizmus szerint a szentségek Krisztus által rendelt látható jelek, melyek Isten láthatatlan kegyelmét közvetítik. A meghatározás érvényes a betegek szentségére vonatkoztatva is. Jézus Krisztus rendelte...

Látható, külsőleg észrevehető, megtapasztalható jel...

Láthatatlan kegyelmeket közvetít...

Milyen kegyelmeket közvetít a betegek szentsége?

Vannak kegyelmek, melyek a bűnbocsánattal kapcsolatosak.

Előfordulhat, hogy a beteg nem tud többé szentgyónást végezni.

Ilyenkor a betegek szentsége eltörli lelkében az összes bűnöket: nemcsak a bocsánatos, hanem a súlyos bűnöket is.

Ha a beteg a szentgyónás elvégzése után veszi fel ezt a szentséget, akkor eltörli a bűnök maradványait, megszabadít a tisztítóűz szenvedéseitől, vagy az egész büntetéstől, vagy legalább egy részétől.

Ez a szentség azt is eredményezheti az ember lelkében, hogy megszabadulunk a bűnhöz való ragaszkodás átkától, eltávolít lelkünkben a bűnhöz való csökönyös ragaszkodás, mely gyakran még a halál óráján sem akar elhagyni minket.

* * *

Vannak kegyelmek, melyek a betegséggel kapcsolatosak.

A betegség mindig nehéz; kínoz a rossz közérzet, a fájdalomak, a szenvedések. A betegek szentsége megnyihí a szenvedéseket, megnyihí a testi rosszullétet, erőt ad és bátorságot, sok türelmet. Azt is mondhatnánk: hatásában tartósabb, mint a morfium vagy bármilyen fájdalomcsillapító,

A betegségben fokozottan érezzük a gonoszlelek kísértéseit is, Adagolja lelkünknek a reménytelenséget, szomorúságot, kétségbeesést. Az ilyen kísértésekben adja a betegnek a szentkenet a bátorító-erősítő kegyelmet, vigaszt-bizalmat ébreszt. Látó szemet ad, hogy meglássuk milyen jó az Isten, és mennyire szeret minket. Az ördög kísértő támadása ez: a te sorsod a biztos kárhozat!

A szentkenet bátorít: fogd meg Isten kezét, és tiéd az örök élet.

* * *

Vannak olyan kegyelmek, melyek gyógyulást eredményeznek.

A betegek szentsége visszaadhatja egészségünket is, ha a gyógyulás valóban lelkünk javát szolgálhatja. Hányszor előfordult, hogy az orvosok lemondtak egy beteg életéről. A rokonok és hozzátartozók várták már a beteg halálát, ami nem következett be, mert a haldokló a szentkenet felvétele után hirtelen jobban lett, sőt meg is gyógyult.

Ha Isten úgy látja jónak, hogy magához szólít, akkor a betegek szentsége segít a végső küzdelemben. Ebben a végső harcban van szüksége a betegnek a nagy erényekre: az Isten akaratában való megnyugvásra, lelkierőre, lelki békére! Nagy kegyelem, amikor valaki megtalálja lelke békéjét a gondolatban: Jézus Szívén megnyugodni jó!

Ebben a végső harcban bűnbánatra van szükségünk abban a formában, ahogyan azt a szentkenet szertartása állítja szemünk elé: bánom minden bűnömet, amit látással, hallással, szaglással, ízléssel, tapintással, szavakkal és cselekedetekkel elkövettem. Bánom életem minden pillanatát, amikor nem Isten útján jártam, hanem helyette a bűn útján kódorogtam.

Ne féljünk a betegek szentségétől

Sokan vannak emberek (betegek és hozzátartozóik is), akik nagyon félnek ettől a szentségtől. Megijednek és kétségbeesnek, ha a plébános bekopogtat.

Egy öreg néninek kellett kiszolgáltatni a betegek szentségét. Komoly áhitattal mondta az imádságokat. Láthatóan örült, amikor áldozhatott. A szertartások befejeztével mégis megkérdezte: „Mondja, plébános úr, nekem most meg kell halnom?”

Segíteni kell beteg testvéreinknek és keltegetni kell lelkükben az őszinte bánatot és az Isten utáni vágyakozást.

A betegek szentsége az Isten irgalmának a szentsége!

Gyógyítani akarja általa – testünket és lelkünket is.

Ez a szentség nyitja ki nekünk a mennyország ajtaját. Ezért egészségben – betegségben imádkozzuk félelem nélkül:

Jóságos Jézus...

A gonosz ellenségtől oltalmaz engem!

Halálom óráján hívj magadhoz engem!

Hozzád jutnom is engedj engem,

hogy szenteiddel dicsőíthesselek téged,

mindörökkön örökké!

25. Az egyházirend szentségét Jézus Krisztus alapította.

A Tízparancsolat kihirdetése után Isten tudomására hozta Mózesnek, hogy a nép között akar lakni. Készítsenek tehát neki hajlékot, szentélyt (a vándorlás idejére szent-sátort).

Isten azt is meghatározta, milyen legyen ez a szentély.

Isten azt is meghatározta, hogy ebben a neki szentelt hajlékban legyenek állandó szolgálói. Olyan emberek, akik az áldozatot bemutatják. Emberek, akik beszélnek a népnek, oktatják őket a vallási igazságokra. Emberek kellene, akik hirdetik a népnek Isten akaratát.

Isten azt is meghatározta, hogyan válasszák ki és hogyan szenteljék fel a templom szolgálatára rendelt papokat. Így olvassuk: „Azokat, akiket papjaimmá választottam, léptesd a szent sátor bejárata elé, mosd meg őket vízzel, majd pedig öltöztess fel őket

azokba a ruhákba, melyeket előírtam. Öntsé fejükre a kenet olaját... és papjaim lesznek mindörökre!”

* * *

A Szentírás azt is közli, hogy Isten akaratából a főpapnak mindig Áron családjából kellett származnia. Lévi törzséből származók lettek a templom papjai, akár méltók, akár méltatlanok voltak erre a hivatalra.

A Szentírás az ószövetségi papság feladatait is meghatározta. Megfelelő időben el kellett mondaniuk az előírt imádságokat. Bemutatták az elégő és illatáldozatokat. Tanították az embereket Isten ismeretére és szeretetére.

* * *

Jézus Krisztus megváltói kereszthalála pillanatában megszűnt az ószövetségi papság. A mennyei Atya akaratából Jézus lett az emberiség főpapja. Ettől kezdve nem Áron családjából és nem Lévi törzséből kerülnek ki a papok, hanem maga Jézus választott magának a papokat, segítőtársakat, apostolokat.

Az újszövetségi papság meghívása

Többször találjuk a Szentírásban a gondolatot: Jézus sajnálta az embereket, szánta a sereget, megesett a szíve rajtuk, mert olyanok, mint a pásztor nélküli nyáj. – Tanítványainak ugyanezt megmagyarázta egy másik kép segítségével: „Az aratnivaló sok, a munkás kevés!” Sokan szeretnék hallani Isten igéjét, kevesen vannak, akik a népet tanítani tudnák. Ezért mondta még Jézus: „Kérjétek az aratás Urát, küldjön munkásokat...” Imádkozzatok, hogy Isten támasszon apostolokat, papokat az emberek közül... olyanokat, akik majd tanítják a népet az örök igazságokra. (Mt 9, 35–38.)

Így megértjük, miért mondta tanítványainak: „Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak titeket!” (János 15, 16.) Pál apostol ezt így mondta: „Senki nem választhatja a papi hivatást, csak az, akit Isten meghív.” (Zsid. 5, 4.)

Jézus kiválasztotta és meghívta apostolait. Az első tanítványok halásztak, amikor odakiáltott nekik: „Jöjjetek utánam! Én em-

berhalászokká teszlek titeket”... Ők mindjárt ott is hagyták a hálót, és csatlakoztak hozzá. (Mk. 1, 17–18.)

A Szentírásban megtaláljuk a kitűzött papi feladatokat is:

1. Apostolaira, papjaira bízta Jézus szent Testének és Vérének a szentségét. (Lk 22, 19.) A kenyeret és bort Jézus testévé és vérévé kell változtatniok, és áldozatul adni a mennyei Atyának, vagyis Krisztus keresztdozatát kellett megújítaniok vérontás nélkül, és így megismételni az utolsó vacsora csodáját.

2. Meghívott és kiválasztott apostolaira bízta a bűnök megbocsátását. Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer.

3. Rájuk bízta a szentségek kiszolgáltatását, elsősorban a keresztséget: kereszteljétek meg az embereket!

4. Rájuk bízta az evangélium hirdetését: „tanítsatok minden népet...”

5. Rájuk bízta az emberek megszentefését. Hirdessék a megszentelődés kötelezettségét... Legyen példakép a mennyei Atya tökéletessége!

Az újszövetségi papság felszentelése

A Szentírás emlegeti az első diakónusok felszentelését. Az apostolok kívánságára a keresztény gyülekezet hét férfit választott ki.

Az apostolokhoz kísérték őket, azok pedig imádság közben rájuk tették kezüket. Tehát ennek a szentelésnek a lényeges eleme volt a kézrátétel!... Mintha az apostolok erőt akartak volna sugározni a szentelendőkre. (Csel. 6, 6.)

Hasonlót találunk Pál és Barnabás missziós küldetése alkalmával. A Szentlélek a próféták által szolt az antiókiái egyház vezetőinek: „Rendeljétek Barnabást és Sault arra a munkára, melyre szántam őket.” (Csel. 13, 2.) Böjtöltek és imádkoztak, majd a két apostolra tették kezüket, és útra bocsátották őket. Itt is a „kézrátétel” a kegyelem és lelki hatalom közlésének jelképe és eszköze.

Pál és Barnabás térítő munkájával kapcsolatban találjuk, hogy az általuk alapított egyházak élére presbitereket rendeltek. Ezek a presbiterek többé nem az egyházak idősebbjei voltak, hanem azok az emberek, akik a tanításban, az istentiszteleti cselekményekben, valamint a szentségek kiszolgáltatásában közreműködtek. Mai szóhasználat szerint „papok”, „áldozópapok” voltak.

A két apostol eljárása érthető volt. Ők nem maradhattak sokáig az általuk alapított egyházakban, tovább kellett menniök. Szükséges volt tehát, hogy alkalmas férfiakra bízák azt a lelki hatalmat, amit Jézus Krisztustól kaptak.

* * *

Pál apostol írta Timótheusnak a következőket:

„Figyelmeztetlek, szítsd fel magadban Isten kegyelmét, amely kézföltételem által benned van.” (II. 1, 6–7.)

„Amíg odaérek, legyen gondod a fölolvadásra, a búzdításra és tanításra. El ne hanyagold a benned levő kegyelmet, melyet prófétai szó által (tőlem és) a papság kézföltételével kaptál.” (I. 4, 14.)

Akárhogyan magyarázná valaki ezeket a szövegeket, tartalmuk a következő: egészen különleges kegyelemről van szó, melyet csak Timótheus kapott, nem pedig az összes hívek. – Ez a kegyelem nem a keresztség kegyelme, mert azt leöntéssel kapták kezdettől fogva. – Nem a bérmlás kegyelme, mert az igaz, hogy a bérmlás kegyelmét is kézföltétellel kapjuk, de minden ember és nem csak a kiválasztottak. – Ezenkívül az idézett kegyelem állandó kegyelem, mely megmarad bennünk – habár el lehet hanyagolni.

Mire kapott kegyelmet Timótheus az említett kegyelem által? A papi feladatok elvégzésére! Hatalmat kapott a hívek vezetésére, a szentségek kiszolgáltatására és az áldozat bemutatására.

Az is nyilvánvaló, hogy Timótheus papi hatalma ugyanabból a forrásból fakadt, amiből Pál apostol lelki hatalma származott. Mivel pedig Pál Krisztustól kapta a meghívást, a megbízást és a lelki hatalmat, Timótheus is ugyanonnan kapta, Pál apostol kézföltétele által.

Az újszövetségi papság méltósága

Az elmondottakból világos: az újszövetségi papi rend, az egyházrend szentsége Krisztusi alapítás! Krisztus papjai Krisztus követségében járnak. Senkinek nem volna szabad megfeledkeznie erről; sem a híveknek, sem a papoknak.

Ezt a rendkívüli méltóságot megerősítette Jézus e szavakkal: „Aki titeket hallgat, engem hallgat, és aki titeket megvet, engem vet meg!” (Lk 10, 16.) – A papnak állandóan tudatában kell lennie, hogy nem saját nevében szól az emberekhez... A hívek sem felejtethetik el, hogy lelkipásztoruk beszédében Krisztus üzenetét hallgatják.

Azt is mondta Jézus: „A munkás méltó a bérére!” Ez a mondat nem annyira azt jelenti, hogy a hívek gondoskodjanak papjaik anyagi szükségleteiről... Lényegesebb jelentése az: becsüljék meg azokat az embereket, akik lelkük üdvösségének művelésén fáradoznak.

Pál apostol figyelmezteti thesszaloniki híveit: „Becsüljétek meg azokat, akik köztetek fáradoznak, és mint előjáróitok az Úrban, vezetnek titeket. Munkájuk miatt legyetek irántuk minél nagyobb szeretettel, s éljetez velük békességben.” (I. 5, 12.) Timótheusnak pedig ezt írta: „Azok a papok, akik tisztüket jól töltik be, kétszeres megbecsülést érdemelnek. (I. 5, 17.)

* * *

Legyünk hálásak Jézus Krisztusnak az egyházirend szentségének nagy ajándékáért.

A szülők örüljenek, ha gyermekeik lelkében ébredezni látják a papi hivatás kegyelmét.

Azok, akik hallják az Úr hívó szavát, kövessék a hívást. Értelmük, akaratuk, lelki életük kiművelésével készüljenek a magasrangos hivatásra.

Akit az Úr nem hívott, hogy felszentelt papja legyen, és oltáránál szolgáljon, ne gondolja, hogy neki semmi tennivalója nincs az Isten országában. Elég elolvasni a laikus apostolokról szóló dekrétumot, és látni fogjuk, hogy milyen nagy kötelességeink vannak.

Kívétel nélkül mindenkinek kötelessége imádkozni: „Küldj Uram munkásokat!” – Amilyen az egyházközség, olyan a papja! Ahol a hívek imádkoznak papi hivatásokért, ott Isten kegyelme fog apostolokat támasztani. Az Örök Főpap áldja meg mindazokat, akik bármilyen módon ápolják, és elősegítik a papi hivatások gyarapodását.

26. A katolikus pap imádkozik

Keresztelő János Istennek szentelte életét. Nem érdekelte őt más, csak Isten ügye, a Megváltó útjának előkészítése. Az emberek kérték tőle a bűnbánat keresztségét... Azok az emberek, akik messze földről jöttek hozzá, és keresték őt: Judeából, a Jordán vidékéről, Galilea falvaiból. – Mindenféle rendű és rangú emberek: földművelő parasztok, halászok, katonák, vámosok, papok, leviták, farizeusok és szadduceusok.

Mi volt az, ami Keresztelő Jánoshoz vonzotta az embereket? Bizonyára nem a szélben lengő nád susogása. Nem vonzotta őket a Jordán folyó hűsítő vize vagy a kirándulás vágya. A Megváltó előhírnöke nem osztogatott semmit... Sem ruhát, sem cipőt, sem pénzt, sem élelmiszert, sem vegyes ígéreteket. – Az emberek mégis tódultak hozzá. – Nem lehet mondani, hogy túlságosan hízelgő szavakkal csalogatta őket. Volt úgy, hogy szelíden szólt, különösen, ha nehézsorsú embereknek beszélt. Máskor olyan volt a hangja, mint az acél: gonosztevőknek nevezte hallgatóit.

Érthetetlenül különös dolog volt, ami vonzotta az embereket. Ez a különös dolog nem tartozott az anyagi világhoz. A Lélek vonzotta őket, mely Jánosból áradt. Prófétának tartották őt, prófétát pedig már régen nem láttak Izraelben.

János külső megjelenésében is emlékeztetett a prófétákra. Szíkar, sovány ember volt, hiszen alig evett valamit. Szárított sáska és erdei méz volt a tápláléka. Teveszőrből készült durva ruhát hordott, amit derekán bőrvö fogott össze. Bort és részegítő italt soha nem fogyasztott. Világi szórakozásokat soha nem keresett. Istennek szolgált. Szent életre, bűnbánatra figyelmeztette az embereket.

Így megértjük, miért dicsérte Jézus Keresztelő Jánost. Azt mondta róla, hogy a prófétáknál is több és nagyobb. Az angyalokkal hasonlította össze előhírnökét, az ószövetség utolsó prófétáját és az újszövetség első igehirdetőjét...

A Szentírásban kifejezetten nem találjuk, hogy Jézus Keresztelő Jánost szánta volna papjainak példaképül. Mégis azt kell mondanunk: Jézus olyan papokat akar Egyházában, mint amilyen imádkozó ember volt Keresztelő János.

Krisztus papja legyen imádkozó ember

Nem hiába állította Jézus szemünk elé Keresztelő Jánost, az imádkozó embert. Nyilván tőlünk is ezt várja: minden hívő legyen imádkozó ember.

Jézus életében is a leglényegesebb volt az imádság. A názáreti ház az imádság háza volt. Nemcsak otthon imádkoztak, Jeruzsálembe is elzarándokoltak, hogy a templomban imádkozzanak, és áldozatot mutassanak be. Jézus az evangélium hirdetését negyvennapos böjttel és imádsággal kezdte meg. Amikor a hosszú utak végén apostolaival megpihent, imádkozott. Csodái előtt imádkozott. Szenvedése éjszakáján imádkozott. Keresztre feszítve imádkozott. Mennybemenetele előtt is imádkozott tanítványaiért és Egyházáért. – Semmi túlzás nincs benne, ha valaki így mondja: Jézus földi élete szünet nélküli imádság volt. . . , beszélgetés az Atyával.

Nehezen képzelhető el, hogy imádság nélkül valaki Isten jó szolgálja legyen. A papi étellel-hivatással együtt jár az imádság:

Mindennap el kell mondani a zsolozsmát.

Mindennap be kell mutatni a szent áldozatot.

Sőt a hívekkel „együtt kell imádkozni a misét!”

El kell végezni a különféle liturgikus szertartásokat.

Az Egyház nevében is kell imádkozni „hivatalosan”.

Ki kell szolgáztatni a szentségeket.

Ilyenkor összekapcsolódik az ima és a kegyelem.

A múltban az egyházközségi élet jelentős pontjai voltak: májális, bál, táncmulatság, vidám összejövetel, egyesületi közös szórakozások. A plébános is bőven el volt foglalva néha tekintélyes gazdaságával, kocsival, lóval, ökrökkel, tehennel. Természetes volt, hogy a sok gonddal teli életben megfogyatkozott az imádság. Látva a példát, a hívek is úgy vélték, nekik sem fontos az imádság. . . , nem kell túl sokat imádkozni. A hívek meggyőződése lett: nem fontos a vasárnapi mise, nem fontos a szentségekhez járulás, nem fontos a szentségimádás, sem a keresztény tanítás. Az ilyen gondolkodás nyomán a hívek is könnyelműek lettek, és a lelki élet nagyon megsilányodott. Csak az imádkozó lelképásztor tudja a hívekben felkelteni az Isten iránti szeretetet és szolgálatot.

A katolikus pap keltse fel az emberekben az ima szeretetét

Nemcsak Krisztus papjainak, hanem minden hívőnek szól a biztatás: „Virrasszatok és imádkozzatok!” Vagyis ne csak a pap keltegesse magában az ima szeretetét, hanem a hívekben is fel kell támasztania ezt a lelkületet.

Jézus így is mondta: „Nélkülem semmit sem tehettek!” Azt akarjátok, hogy kéréseitek meghallgatásra találjanak? Azt akarjátok, hogy kívánságaitok, terveitek sikerüljenek? – Kérjétek! Imádkozzatok! Mindaddig imádkozzatok, míg a mennyei Atya meg nem hallgat titeket.

Ez azt jelenti, hogy imádság nélkül nincsen vallásos, keresztény élet. Aki nem tanul meg imádkozni, mondjon le az örök életről! Ha egy lekipásztor nem tanul meg imádkozni, mondjon le róla, hogy híveit Isten felé tudja vezetni.

A Zsoltárosnál találjuk: „Szemem mindig Istenre legyen irányítva.” Tehát ne néhanapján, egyszer-másszor, nagyon ritkán imádkozzunk... Szemed mindig Istenre legyen irányítva! Kötelességünk az imádságos lelkület kialakítása!

Ott, a Jordán folyó partján nem volt sem italbolt, sem kocsmá. Nem volt mozi, színház, vidámpark, sem futballpálya. Aki oda ment, annak fel kellett támasztania magában az imádságos lelkületet. Bűnbánatot kellett tartania, szemét a földről az égre kellett emelnie. – Milyen különös és érthetetlen, hogy Keresztelő János mégsem maradt egyedül pusztai magányában. Az emberek tódultak hozzá, mert akármilyen gyengék és bukdácsolók, Istennel találkozni akarnak.

* * *

Az egyházirend szentségével kapcsolatban elmélkedve:

– Imádkozzunk a hívőkért, hogy lekipásztoraik példája nyomán imádságos lelkületűek legyenek.

– Imádkozzunk az idősebb papokért, hogy mindvégig szeressék az imádságot.

– Imádkozzunk a fiatalabb és szentelésre kerülő levitákért, hogy imádságos lelkületű papokká legyenek, és példájukkal műtassák meg az embereknek, milyen az imádságos búzgóság.

27. A katolikus pap hirdeti az evangéliumot

Egy nem vallásos ember csúfolódott. Azt magyarázta, hogy a katolikus Egyház befejezte történelmi szerepét... Még egy-két év, és vége. Méreg fogott el a nagy hang miatt, és mérgemben megmondtam az illetőnek: „Furcsa dolog, hogy az Egyház befejezi létezését, mégis amikor az emberek érzik a halál közelségét, Istenhez térnek”. A nagyhangú ember erre is adott magyarázatot: „Ez azért van, mert a haldokló értelme elhomályosodik, a haldoklók még továbbra is vallásos emberek lesznek”. – Mérgem megcsökkent, és csendesen mondtam neki: Lehet, hogy Egyházunk átalakul temetkezési vállalatná, de az embereknek mindig szükségük lesz szolgálataira.

Nem lett volna szabad így mondani. Megfeledeztem a parancsról, amit az apostolok kaptak: „Elmenvén, tanítsatok minden népet!” – Arról is megfeledeztem mérgemben, ami Péter apostol templomi beszéde után történt. A Főtanács megparancsolta az apostoloknak, ne beszéljenek és ne tanítsanak Jézus nevében... Péter és János akkor már nem féltek, hanem bátran megmondták: „Mi nem hallgathatunk arról, amit láttunk és hallottunk. Inkább Istenre kell hallgatnunk, mint az emberekre!” (Csel. 4, 19–20.)

Amikor az egyházi rend szentségéről és papi-lelkipásztori kötelességekről beszélünk, a másik nagy feladatról is kell szólnunk...

A katolikus pap kötelessége: hirdetni az evangéliumot

Evangélium honi nyelven örömhírt jelent.

Nagyon helyes és jó ez a kifejezés: „örömhír!” Az ember öröme, boldogságra vágyódik annyira, hogy öröm nélkül élni nem tudunk. Egyházunk és a papság nagy feladata: megtanítani az embereket, hol találják meg az igazi örömhírt, az igazi boldogságot.

Ugyanezt ma így is mondják: világnézetet kell adni az embereknek. – Sokan hordanak divatos és szemre káros napszemüveget. Ilyen szemüvegen keresztül teljesen megváltozik a világ. Rajta keresztül minden zöld, kék, rózsaszínű, pirosas lesz. –

Ugyanez történik a lelkünkben is világnézetünk hatására. Másképpen nézi a világot az az ember, aki hívő, és másképpen, aki nem hisz. Másképpen nézi a világot, az akinek nincsen szenvedélye, és másképpen az az ember, akit szenvedélye irányít. A nagyevő ember finom ételekről álmodozik. Az italos ember kocsmák szempontjából nézi a város utcáit. A parázna embert csak a meztelenség érdekli. A mulatozó embert csak a rángatózó muzsika és a tánc. – Világos, hogy ugyanez érvényes lelki életünkben is: hiszek Istenben, szeretem Jézust, hívő ember vagyok? – Mindent az evangélium prizmáján keresztül látok és ézek!

Ezért kell hirdetnünk a teremő Istent, minden lét és élet forrását. Hirdetnünk kell a kegyelem Istent, a Gondviselőt. Hirdetnünk kell a megváltó Jézus Krisztust, akiben az Atya kinyilatkoztatta magát. Hirdetnünk kell a megszentelődés lehetőségét. Hirdetnünk kell a számonkérő Istent, aki hosszan tűrő ugyan, de egyszer számon kéri cselekedeteinket. Hirdetnünk kell a boldogságot, amit szem nem látott, fül nem hallott, amit azok fognak megkapni, akik hűségesen szolgálnak Istennek.

* * *

Az ószövetségben is a tanítás volt az egyik legfőbb papi feladat. A papok kötelessége volt magyarázni az írásokat. A próféták kötelessége volt a Lélek indítására beszélni Isten parancsairól.

Jézus is állandóan tanított. Körüljárt minden várost és falut tanítván és hirdetvén az ország evangéliumát. (Mt 9, 25.) Az is érdekes, hogy Jézus nagy csodái is kizárólag a tanítást szolgálták. Ezért mondta hallgatóinak: „Ha nekem nem hisztetek, legalább csodatetteimnek higgyetek.” Vagyis a csodák értelme nem ez volt: ide nézzetek, mit tudok csinálni... Inkább ez: értsétek meg, hogy tanításom Istentől van, és ezért higgyetek nekem! Én vagyok a Messiás! (János 10, 25.) Ha nem műveltem volna csodákat, az emberek nem volnának vétkesek. (János 15, 24.)

Jézus tanítványaira bízta a hithirdetés feladatát. Megmondta nekik: „Az aratnivaló sok, a munkás kevés.” (Mt 9, 37.) Kifejezetten tanítani küldte őket. (Mt 9, 35.– 10, 1.) Menjete Izrael

házának elveszett juhaihoz. Hirdessétek, közel van a mennyek országa. Tanítástok nyomán áldás fakad. Megáldom azokat, akik szavatok nyomán hisznek. Szodomának és Gomorrának tűrhetőbb sorsa lesz az ítélet napján, mint azoknak, akik nem fogadják el tanítástokat. Úgy küldelek titeket, mint juhokat a farkasok közé. . . mégsem szabad ijedten abbahagyni a tanítást. Papjaim vagytok, ezért követelem tőletek, hogy megvalljatok engem az emberek előtt.

Jézus idézett szavai és gondolatai világosak és legfőbb papi-apostoli feladatnak jelölik meg a tanítást, az evangélium hirdetését.

Pál apostol emlegeti: *Fides ex auditu!*

Tehát a hit a tanítás meghallgatása által támad az emberek lelkében. Ha azt akarjuk, hogy a hívekben feltámadjon a hit, Krisztus papjainak hirdetniök kell az evangéliumot. Azt is mondja Pál apostol: „*Opportune, importune!*” Vagyis beszélniök kell, akár szívesen hallgatják, akár nem szívesen. . . , akár eredményes a tanítás, akár nem eredményes. . . , akár haszon származik belőle, akár kellemetlenség.

A hívek kötelessége meghallgatni az evangéliumot

A Római levélben feltette a kérdést Pál apostol: „Hogyan tihet valaki Istenben, ha nem hallott róla? Hogyan imádkozhat Istenhez, akiben nincs hit a tanítás hiánya miatt? (10, 14.)

Ezért mondta Jézus tanítványainak: „Aki titeket hallgat, engem hallgat; aki titeket megvet, engem vet meg. . .”, és vég-eredményben arra nem hallgat, aki engem küldött. (Lk. 10, 16.) Majd hozzátette: „Az Atya megbízásából jöttem. . .”, kötelességték volna elfogadni tanításomat, mégsem hallgattok rám. „Hányszor akartam egybegyűjteni fiadat, mint ahogyan a tyúk gyűjti szárnya alá csibéit, de te nem akartad!” (Mt 23, 37.) – Jézus félreérthetetlenül megmondta: „Aki hisz, az üdvözülni, aki nem hisz, elkárhozik”! Aki nem hallgat Krisztus papjainak tanítására, annak a sorsa reménytelen!

* * *

A Szentírás arról is beszél, hogyan nem szabad hallgatni az evangélium hirdetését. Megdöbbenően példázza ezt Jézus názáreti beszéde. (Lk. 4, 14.) Az emberek úgy vették körül őt, mint ellenség. Annyira, hogy kifejezetten meg kellett mondania: sehol nincs kevesebb becsülete a prófétának, mint saját hazájában. Csodát vártak Jézustól, mint egy bűvésztől, de ő nem művelt nekik csodát. Esztelen harag szállta meg őket annyira, hogy megakarták őt ölni.

A magvetőről mondott példabeszédben vázolta Jézus, mi lesz a sorsa Isten ígérének.

– Az egyik mag az útfélre esik... Ez az az ember, aki meghallgatja ugyan az Isten ígését, de nem teszi.

– A másik mag köves talajra esett... Ilyen a keményszívű ember, aki hiába hallgatja az Isten ígését, mert nem tud gyökeret verni lelkében... Különösen az üldözés idején fordul szembe mindazzal, amit meg kellene tartania az evangéliumból.

– A harmadik mag tövisek közé esett... A tövisek szimbolizálják a gazdagságot, a szórakozást, az evilági örömeket, melyek elpusztítják Isten ígését, lehetetlenné teszik, hogy termést hozzon.

– A jó földbe esett mag olyan ember lelkivilágát példázza, aki szívesen és örömmel hallgatja Isten ígését, megszívleli, és szerinte alakítja életét, Isten akarata szerint.

Ez tehát a hívek kötelessége: meghallgatni az evangéliumot.

Az evangélium hirdetésének lehetőségei

A lényeges utasításokat megtaláljuk a II. Vatikáni zsinat rendelkezéseiben. (Presbyterorum ministerium.)

1. Érdekes az a megállapítás, hogy első lehetőségként van kiemelve: egy példamutató élet tanúbizonysága! Mindennapi életünk tanúsítja, hogy itt kezdődik az eredményes igehirdetés.

2. Második helyen említi a zsinat a tényleges tanítást, a prédikációt. Ez a feladat nem ismerhet „önámítást!” Ez egyik leglényegesebb lelkipásztori feladat. Ez az egyik legigényesebb papi munka, mely komoly készüléket követel. Szinte művészi tökélyre kellene emelni a készüléket és az előadást is. – Jó volna

megjegyeznünk, amit Vienney Szent János mondott: „Ha egy közösségben hosszabb időn át nem prédikálnak, az a közösség pogányságba süllyed”. – Azt sem volna szabad elfelejtenünk, hogy az örök igazságokat kell hirdetnünk, mert erre szól küldetésünk: tanítsátok a népet. Hirdessétek az evangéliumot. Közöljétek mindazt, amit parancsoltam! – Tehát nem szabad személyes ügyekkel előállni. Nem lehetek érzékenykedő. Nem szidalmazhatok senkit. Nem beszélhetek a pénzről, a kevés bevételről... Az evangéliumi igazságokat kell hirdetnem!

3. Emlegeti a zsinat a katekizmus tanítását, a keresztyén tanítást, az Egyház tanításának a magyarázatát.

4. Különös fontosságot tulajdonítunk az ifjúság képzésének. Minden templomban szükség van rá. A rendelkezések lehetővé teszik. Ne mondja senki, hogy az ifjúság nem kíváncsi hittani kérdésekre. Nagyon is kíváncsi... , de a silány előadások elől menekül!

5. Előfordulhat, hogy akadnak igényesebb hívek, akik pontosabb felvilágosítást szeretnének bizonyos kérdésekben. A lelkipásztornak áldoznia kell idejéből az ilyen igényesebb híveknek is, mert ez is hozzátartozik az evangélium hirdetéséhez.

6. Rendkívüli fontosságú a keresztyén ember életében a gyónás. Az újabb rendelkezések megoldásokat keresnek az ún. ájtatossági gyónások számára. Az ilyen gyónóknak nincsen szükségük arra, hogy velük külön foglalkozzanak. Lényegesebb volna, hogy a rászoruló gyónókkal tudnának többet foglalkozni a lelkipásztorok.

7. Az evangélium hirdetésében szükség van munkatársakra is. Legközelebbi munkatársak a szülők, akik lerakhatják a vallásosság alapjait gyermekeik lelkében. A keresztszülők és bérmaszülők kötelezettségeit is erősen kell hangsúlyoznunk. Valóban teljesítsék a vállalt kötelezettségeket. Pártfogoltjukat vezessék Isten felé, a hit és keresztyén erkölcs útján.

8. Külön emlegeti a zsinat mint az evangélium hirdetésének az eszközét: a szentségek kiszolgáltatását. Igaza van ebben, mert a szentségek méltó kiszolgáltatása felér egy jó prédikációval.

9. A szentmisével kapcsolatban említi a zsinat a mise mindkét részét, tehát nemcsak a tanító részt, hanem az áldozati részt is. A komoly méltósággal bemutatott áldozat szintén hatásos és eredményes prédikáció.

A katolikus pap Isten igéjének a prófétája

A zsinat után meg kell értenünk: a szentbeszéd nem a mise megszakítása, hanem szorosan hozzátartozik. Nem arra szolgál, hogy a beszéd idején a pap egyéni nézeteit elmondja, szemrehányást tegyen a híveknek. Ki kell egészítenie a mise szövegének a mondanivalóját... Különben az egész értelmetlen lesz.

Fontos a komoly készüllet, amikor nem bizza rá magát a pillanatok érzelmi mozdulásaira. Lehet, hogy nem mindig sikerül majd megfelelő szentbeszédet mondani... ilyenkor rábízhatja magát a Szentlélek segítségére és közreműködésére. – Vienney Szent János beszédét hallgatta meg egy nagyműveltségű zarándok. Megkérdezték tőle, hogyan tetszett a plébános beszéde. Ezt felelte: „Sok szép beszédet hallottam már nagy szónokoktól, akik szépen beszéltek, okosan beszéltek. Meg voltam elégedve a szónokkal és beszédükkel is. Most miután meghallgattam az ars-i plébánost, a szónokkal és beszédével nem vagyok túlságosan megelégedve; de magammal sem vagyok megelégedve!”

* * *

Az utóbbi időben többször elhangzott a követelés: minden pap tanuljon valamilyen szakmát. Azzal keresse kenyerét, és úgy melleslegesen végezzen lekipásztori munkát is. Hirdesse az Igét!

Vegyük tudomásul, hogy nem mellőzhetjük az Isten igéjét. A pap nem mondhat le arról a küldetésről, amit a szentelésben kapott.

Első és leglényegesebb feladat legyen és maradjon:

Isten szavát hirdetni az embereknek!

Ezzel a kötelezettséggel együtt jár a kellemetlen tény, hogy bizonyos szempontból mindig nyugtalanító lesz a pap, a lekipásztor. Szavai nyomán nyugtalanság támad az emberi szívekben, és emiatt viselnie kell a világ gyűlöletét. De ez gyakran azt is mutatja, hogy a pap nem hibázza el hivatásbéli kötelességét.

A Szentlélek kegyelme segítse a lekipásztorokat az evangélium hirdetésében.

28. A katolikus pap bemutatja a szentmise áldozatot

Akart-e Krisztus papokat Egyházába? – Vagy mindaz, amit a papságról tanítunk, pusztán emberi kitalálás? – A keresztények közül sokan hivatkoznak Pál apostolra, aki szerint „egyetlen főpapunk és közvetítőnk van, az újszövetség egyetlen főpapja és közvetítője: Jézus Krisztus! Rajta kívül nem létezhet más pap és közvetítő Isten és ember között.”

Első pillanatra úgy látszik, mintha ez az álláspont helyes volna. A keresztség kiszolgáltatásához nem föltétlenül szükséges pap, hiszen szükség esetén bárki keresztelhet. A házasság szentségének kegyelmét is megkaphatják a jegyesek pap nélkül, bizonyos esetekben. A szentáldozás kiszolgáltatása is megtörténhet pap nélkül. Ha pedig nem áll rendelkezésre pap, aki gyóntathatna, elnyerhető a bűnbocsánat a tökéletes bánat által.

Vannak azonban Isten kegyelmének forrásai, melyek nem adnak kegyelmet pap nélkül. Ilyen a szentmise-áldozat.

A pap bemutatja az áldozatot

Nyilvánvaló, hogy az elsődleges bemutató nem a pap, hanem Jézus Krisztus. Ő hozta meg életáldozatát értünk a keresztfán. Testét és kicsorgó vérért adta a mennyei Atyának. Az utolsó vacsorán pedig felhatalmazást adott apostolainak, hogy megújítsák, megelevenítsék egyetlen-örök áldozatát a szentmisében. Maga helyett állította őket: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!” Azt akarta, hogy hatalmával és nevében az újszövetség „áldozópapjai” legyenek. Ezért mondja joggal a papszentelés szertartása: „A pap feladata az áldozat bemutatása.”

„Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket.” (János 20, 21.) „Aki titeket hallgat, engem hallgat. Aki titeket megvet, engem vet meg.” (Lk. 10, 16.) – Vagyis Jézus azonosította magát apostolaival. Saját küldetését, saját hatalmát adta nekik. Saját főpapi méltóságának is részeseivé tette őket és utódait.

Pál apostol leveleiben mondja, hogy: úgy kell tekinteni a papokat, mint Krisztus szolgáit és Isten titkainak megbízottait.

(I. Kor. 4, 1.) Tehát az ember – felszentelése után – nem tekintendő olyannak, mint a többi. Krisztus „ránk bízta a kiengesztelés igéjét és a kiengesztelés szolgálatát. . . Krisztus követtségében járunk. . .” (II. Kor. 5, 20.) „Mi Krisztus munkatársai vagyunk!” (II. Kor. 6, 1.)

A szentírási szövegek által vázolt feladatokban kétségtelenül a legnagyobb: az áldozat bemutatása! A pap ugyan csak eszköz ebben a titokzatos áldozatban. . . , de teljesítenie kell a nagy feladatot: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!”

Ha nem értjük világosan ennek az áldozatnak a lényegét, azért van, mert nem értjük, mit jelent az „áldozat”. – A Szentírás beszél ugyan Ábel áldozatáról, mely kedves volt Isten színe előtt. Olvasunk Noé áldozatáról is, akinek nagy értéket jelentettek az állatok, melyek vele voltak, mégis Istennek adta a kiszemelt áldozati adományokat, és az oltár tüzeiben elégette azokat. A Szentírás megemlékezik olyan áldozatokról is, amikor egész nyájakat égettek el azért, hogy az értékes állatok elpusztításával megszerezzék Isten irgalmát.

Akármilyen nagy értéket képviseltek ezek az áldozatok, nem sokat értek Isten színe előtt. Mit adhat az ember Istennek, ami értéket jelenthetne a Teremtő színe előtt? – Semmit!

Egyetlen értékes áldozat volt az Úr szemében: Jézus Krisztus áldozata, aki vállalta az emberi élet nyomorúságait, vállalta a szenvedést és halált a keresztfán. Kicsorgó véré, életét adta áldozatul Istennek megváltásunkért. – Ez volt az igazi áldozat, a végtelen értékű, mely eltörölte a bűnt és megengesztelte az Atyát.

Ez lett Krisztus papjának nagy feladata. Ezt az áldozatot kell megújítania, megjelenítenie. Ezzel az áldozattal való összekapcsolódásunk a keresztyén élet lényeges kötelezettsége. Ez az áldozat figyelmeztet arra, hogy Krisztus keresztye a mi üdvösségünk. Bele kellene kapcsolódnunk ebbe az áldozatba, mely vérontás nélkül újítja és jeleníti meg Krisztus keresztségét. Az átváltoztatás után pedig oda kell tennünk Krisztus testét és véré a mennyei Atya elé, hogy fogadja el, mint legkedvesebb áldozatot. Amikor pedig a szentáldozásban részesülünk az áldozatból, tudomásul kellene vennünk, hogy ez üdvösségünk záloga.

Ha valakit megbántottunk, törjük a fejünket, mivel lehetne őt megengesztelni, milyen ajándéknak örülne a legjobban? Ha Istent megbántottuk, meg akarjuk Őt engesztelni. Mit vár tőlünk? A szentmise áldozattal adjuk neki a legnagyobb ajándékot! Neki a szentmise az egyetlen, isteni érték. Ezt fogadja legszívesebben. Ennek a legszívesebben fogadott áldozatnak a bemutatója (nem elsődleges, hanem csak eszköz) Jézus Krisztus megbízása alapján: a katolikus pap!

Mikor lesz legtökéletesebb a pap által bemutatott áldozat?

Keresztelő Szent János példájára kell hivatkoznunk. Egész élete áldozat volt. Kora ifjúságában elhagyta a szülői házat. Lemondott az élet megengedett örömeiről is. Lemondott a család-alapításról. A szent magányosság remetéje lett. Végül életét is odaadta Isten ügyéért.

Jézus Krisztus papjai életét összekapcsolta a miseáldozattal. Ezen túl azonban saját életük áldozatát is kéri tőlük! Megtaláljuk a Szentírásban utalásait:

– „Aki tanítványom akar lenni, tagadja meg önmagát, vegye föl keresztjét, és úgy kövessen engem!” – Vagyis Jézus hősies áldozatokat kért és várt papjaitól.

– „Aki jobban szereti atyját és anyját, mint engem, nem méltó hozzám!” – Nemcsak azt követeli tőlünk, hogy mindennél jobban szeressük, hanem azt is, hogy iránta való szeretetből a leggyengédebb érzelmekről is le kell mondanunk. Ez is hősies áldozat. Aki meg tudja érteni, értse meg!

– „Uram, én tanítványod akarok lenni – mondta valaki Jézusnak – de most halt meg apám, elmegyek, eltemetem őt, azután visszajövök, és követlek téged.” Jézus kegyetlennek látszó feleletet adott: „Hagyd a holtakra, hadd temessék el halottaikat; te jöjj, és kövess engem!” (Mt 8, 22.) Vagyis nem lehet, és nem szabad sokat fontolgatni Krisztus követésében, hanem hősies lelkülettel kell vállalni a legnagyobb áldozatokat.

– Aki rátette kezét az eke szarvára, ne nézzen hátrafelé, mert akkor a szántásból nem lesz semmi!” (Lk. 9, 62.) Ezekben a szavakban megtaláljuk a figyelmeztetést: Krisztus papjának min-

den figyelmét nagy feladataira kell irányítania... Isten akaratának teljesítése és a lelkek üdvössége a fontos... Más nem érdekelheti őt!

* * *

Az áldozatok között, melyeket a papnak vállalnia kell, van egy..., talán a legnehezebb. Prohászka Ottokár püspök idézett egy részletet egy fiatal plébános leveléből:

„Egy vallásilag gyenge községbe kaptam plébánosi kinevezést. Amikor beléptem a templomba, megdöbbsentem. Az oltár deszkából volt összetákolva, és papírral beragasztva. A szentségházon nem volt zár, mert nem volt szükség rá. A tabernákulum üres volt, nem volt benne szentségtartó, sem áldozatókehely..., hiszen soha senki nem áldozott. A falakról levált a vakolat, a padló süppedékes. Gyóntatószék volt ugyan a templomban, de pókok laktak benne; a rozoga alkotmányt tűzre dobtam, hiszen úgysem gyónik senki. – Vasárnaponként beszélek néhány embernek, meg a hideg falaknak. Rettenetes kín ilyen környezetben élni. Lelkeket gondozni, akik megvetnek engem. Feltörni az ugart, mely termést nem hoz. Ha szívem vérét csurgatnám rá, akkor se fakadna belőle egyetlen fűszál. Hiába a verejték, a fáradozás, marad a vigasztalan lelki sötétség. – Ilyen körülmények között is töretlen erővel dolgozni, életet áldozni: ez a legnagyobb áldozat a pap életében.

Ha ezen felül a hívektől – hála helyett – bántást, kárhoztatást, becsmérlést, rágalmat kap Krisztus papja, akkor tudnia kell, hogy Jézus a legnagyobb áldozatot kéri tőle. Ilyenkor érthetők Jézus szavai: „Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övük a mennyek országa.”

Nem volna szabad vigasztalást hajszozni az emberektől. Jézus törölje le arcunkról a verejtéket. Jézus csendesítse meg szívünk fájdalmát... Olyan nagy hitre van szükségünk, melynek erejével a földi élet előnyei helyett az örök élet és a természetfeletti világ töltené be lelkünket.

Gyakran imádkozzunk arra a szándékra, hogy Krisztus „áldozópapjai” egyéni és közös áldozatukkal segítsék a híveket az örök élet útján.

29. A házasság szentsége

Mi az emberek véleménye a házasságról?

A Szentírás is többször idézi, hogyan vélekednek az emberek a házasságról. – Amikor elmondja Dávid bűnét, szinte érezzük a szavakból a szenvedély áramlását, a semmivel nem törődő elszántságot, amivel Dávid bűnét elkövette. Nem törődött a becsülettel, sem a tisztességgel. Ravasz terveket talált ki, hogyan tudná gonoszságát leplezni. Végül Uriást megölette a harcban, és feleségét, Betsabét, magához vette. – Íme Dávid félreérthetetlen vélekedése a házasságról: ha meguntam egy asszonyt, elküldöm. Ha megtetszett másnak a felesége, elveszem tőle. Isten sem parancsolhat nekem ebben a pontban. Nem kívánhatja, hogy a megunt asszonyt megtartsam; nem kívánhatja, hogy más feleségéről lemondjak!

„Semmi sem új a nap alatt!” Az emberek mindig egyformán gondolkoznak..., a házasságról is. Az általános emberi közvélemény is rossznak, bűnnek tartja és megbélyegzi a házassági hűtlenséget. De a közvélemény talán nem is tudná megmondani, hogy miért rossz és miért bűn? Mert ha egyszer sarokba vágtam az örök erkölcsi törvényeket, akkor semmi sincs, ami rossz volna, vagy bűn volna. Akkor azt teszek, amit akarok..., ami jólesik... és senki nem akadályozhat abban, hogy úgy keressem örömeimet, ahogyan akarom..., még más boldogtalansága árán is!

Jegyesoktatás alkalmával mondtam: „Gondolják meg jól, mire szánják magukat. A házasságkötés egy életre szól. Ásókap!” A vőlegény cinikusan megjegyezte: „Majd meglátjuk!” – Milyen lesz ez a házasság, ha szereplői már a jegyesség idején hűtlenséggel kacérkodnak? – Újságokban és folyóiratokban napokint találjuk a nyilatkozatot: a hűség nem fontos, az egész életre szóló szeretet nem fontos. Ha meguntuk egymást, elválunk, és új szerelmek után szaladunk. Isten nem kívánhatja – mondják, – hogy egy elrontott házasság fennmaradjon.

Sokak szemében fölösleges nyűg lett a házasság. Ezért mondják: modern gondolkozású ember nem köt házasságot. Céltalanul látják a házasság „bilincseit”, ha másképpen is megtalálhatják számításukat, és közben nem kell vállalni a házassággal

járó nagy áldozatokat. – Sokan a futó-ismeretség hívei. Sokan unalmasnak tartják az egyvalakihez való hűséget. Vannak pilangó természetű emberek, „akik virágról virágra szállnak”. Vannak, akik éveken keresztül éldegélnek, mint házastársak. . . , de nem tartják szükségesnek a házasságkötést. Örök menyasszonyok és örök vőlegények. Az emberek eleinte botránkoznak, de lassan hozzászoknak a furcsa állapothoz, és végül a szülők sem szólnak semmit.

Mi az Isten gondolata a házasságról ?

A házasság Isten egyik legnagyobb és legszentebb gondolata. A Szentírásban a következő szövegeket találjuk: „Növekedjetek és sokasodjatok!” (Gen. 2, 18.) „Isten férfivá és asszonnyá alkotta az embert.” „Az ember elhagyja atyját és anyját, és feleségéhez ragaszkodik, és lesznek ketten egy test!” (Gen. 2, 24.)

Hogy mennyire nagyra becsülte Jézus a házasságot, nyilvánvaló abból, hogy elment a kánai menyegzőre, ahol első csodáját művelte. Jézus tanításában ilyen mondatokat találunk: „A Teremtő kezdetben férfinak és nőnek teremtette az embert”... A házastársi szeretet mindennél jobban összeköti a házaseleket... „Amit Isten egybekötött, ember szét ne válassa!” (Mt 19, 1.)

A házasságtörést Jézus a legnagyobb bűnök közé sorolta. Megmondta világosan: „Aki elbocsátja feleségét, és mást vesz el, házasságtörést követ el.” A szamariai asszonynak fordultatos beszélgetés végén így mondta Jézus:

- Menj, hívd el férjedet.
- Nincs férjem – mondta az asszony.
- Jól mondtad, hogy nincs férjed. Eddig öt férjed volt, s aki most van, az sem a férjed. Ezt helyesen mondtad.

Házasságtörő asszonyt vittek Jézus elé, mondjon fölötte ítéletet. Jézus nem azt mondta róla, hogy bűn nélkül van, hanem felszólította a farizeusokat: „Aki bűn nélkül van közületek, az vessen rá az első követ.” – A kövezést nem merte senki megkezdeni, hanem lassan eltávoztak, és végül nem maradt más, csak Jézus és az asszony. Ismered a törvényt – mondta az asszonynak –, bűnödért megkövezés járt volna neked. Én azonban nem akarom ki-

mondani fölötted ezt az ítéletet... Menj, de többé ne vétkezz! (János 8, 11.)

A hegyi beszéd végén találjuk még ezt a tanítást: Nemcsak a cselekedetekben elkövetett bűn házasságtörés. A bűnös kívánság is paráznság! (Mt 5, 27.)

* * *

Pál apostol a keresztény házasságot nagy és szent titoknak nevezi. (Ef. 5, 23.) Majd hozzáteszi: „Ahogyan Krisztus szereti Egyházát, úgy szeresse a férj feleségét... A házastársak adják meg egymásnak, amivel egymásnak tartoznak.” (I. Kor. 7, 3.) Elválásra soha ne gondoljanak. Ha mágis elválnának, új házasságot nem köthetnek. Így jobb, ha kibékülnek egymással. – Aki mégis új házasságot kísérelne meg, az házasságtörő! (Rom. 7, 3.)

* * *

Egy művészegyüttes egy keleti országba készült vendégszereplésre az 50-es évek elején. Indulás előtt eligazítást kaptak ebben a formában: az együttes tagjai tartsák szem előtt, hogy abban az országban, ahová mennek, a házasság halálosan komoly dolog... és egy esetleges „félrelépés” nagyon veszedelmes lehet a szereplőkre.

Bár mi is megérténénk Isten nagy és szent gondolatát. Megérténénk, hogy a házasság halálosan komoly dolog, és minden ember megvalósítaná életében Isten nagy és szent terveit.

30. A keresztény házasság szentség

Miért kezdte Jézus nyilvános működését a kánai menyegzőn? Miért éppen itt művelte első csodáját? Nem furcsa az, hogy az Isten Fia egy „lakodalomban” kezdte hirdetni az evangéliumot? – Az is nagyon furcsán hat ránk, hogy Jézus nem látványos és minden kételyt eloszlató csodát művelt, hanem a további borítást biztosította a jelenlevőknek.

Kétségtelen, hogy Jézus nem véletlenül választotta ezt az alkalmat. Egyik oka talán az lehetett, hogy egy lakodalomban sok

ember van együtt, és így sok ember volt tanúja annak, amit a Názáreti Jézus művelt. – A másik ok kétségtelenül a házassággal kapcsolatos... Jézus az emberi élet egyik legfontosabb pillanatát választotta ki... Örök időkre meg akarta mutatni, hogy előtte a házasság szent! Meg akarta szentelni a kánai jegyespár élet-szövetségét. Jelezni akarta, hogy megszentel minden házasságkötést. Jelezni akarta, hogy megszenteli hívei családi életét.

Jézus tanítása a házasság szentségéről

Ünnepélyesen így kezdte nyilatkozatát: „Hallottátok, amit mondtak a régieknek: Ne törj házasságot! Én pedig mondom nektek, hogy mindenki, aki asszonyra néz, és megkívánja, már szívében házasságtörést követett el vele.” (Mt 5, 28.)

A szamariai asszonynak is világosan megmondta Jézus: Isten törvénye ellen vétkezel, amikor cserélgeted férjeidet. (Ján. 4, 18.)

Megkérdezték Jézustól: szabad-e elválni egymástól azoknak, akik a házasságban összekötötték életüket? (Mt 19, 3.) Erre a kérdésre a felelet így hangzott: a Teremtő kezdetben férfinak és nőnek teremtette az embert, és azt mondta: „Emiatt a férfi elhagyja anyját és atyját, és feleségéhez ragaszkodik, s ketten egy test lesznek. Így már nem kettő, hanem egy test. Amit tehát az Isten összekötött, ember ne válassza szét”... Aki elbocsátja feleségét – kivéve ha nem törvényes felesége –, és mást vesz el házasságtörést követ el.

Ezekből a szentírási szövegekből nyilvánvaló, hogy Jézus gondolataiban a házasság nem pusztán az ember ügye, hanem isteni alapítás, mert a házastársakat Isten köti össze. A házasság egy életre szóló, szilárd kapcsolat, amit nem lehet az ember kénye-kedve szerint bontogatni, a házastársakat cserélgetni. Jézusnak a házasság szoros egységet jelent, és ennek az egységnek a köteleke Istentől van.

Az Efezusi levélben találjuk: (5, 22–33.)

„Férfiak, szeressétek feleségeteket, ahogy Krisztus is szeretete az Egyházat, és feláldozta magát érte, hogy a keresztségben isteni szavával megtisztítva megszentelje. Ragyogóvá akarta tenni az Egyházat, amelyen sem szeplő, sem ránc, sem egyéb efféle nincsen, hanem szent és szeplőtelen. Így a férj is köteles szeretni feleségét, mint saját testét. Aki feleségét szereti, önmagát szereti. A saját testét senki sem gyűlöli, hanem táplálja, gondozza, akár csak Krisztus az Egyházat. Mert tagjai vagyunk testének. Ezért az ember elhagyja apját, anyját, feleségével tart, és a kettő egy ember lesz. Nagy titok ez, én Krisztusra és az Egyházra vonatkoztatom.”

Pál apostol ebben a szövegben csodálatos képet ad a keresztény házasságról. Férj és feleség kapcsolata ugyanaz, mint Krisztus és Egyházának kapcsolata.

Mindkét kapcsolatnak a jellemzője a nem-közönséges szeretet.

– Krisztus életét áldozta Egyházáért...

– Férj és feleség kapcsolata sem lehet áldozatok nélkül...

Olyan szeretet ez, mely telítve van erényekkel, kegyelemmel.

– Tele tisztasággal, szentséggel, szeplőtelenséggel... Azok, akik nem ismerik a Szentírást, könnyen szemrehányást tesznek Pál apostolnak, hogyan kockáztathat ilyen merész állításokat a mai világban:

Az asszony legyen engedelmes férjének...

A férfi feje az asszonynak...

Az asszony mindenben alá van rendelve férjének... Kemény és korszerűtlennek látszó szavak az úgynevezett női egyenjogúság évtizedeiben. Ma tényleg jobb lenne az egymással való rendeltséggel megközelíteni a házasság életből fakadó gondokat. Ha azonban meggondoljuk, hogy lényegében a feleség sorsa a több és nagyobb türelem sok-sok áldozata és ha kevélyen szakít, akkor társadalmilag is az asszony értéke fokozódik le nagyobb mértékben, akkor nem lesz teljesen idegen a szentpáli fogalmazás. Az asszony végzetesen kötve van gyermekeihez és férjéhez és ezt a végzetesen elszánt sorsát kellene megfontolnia minden meny-

asszonyoknak, amikor szerelmes szívvvel az oltár elé áll jövőendő férje mellé.

– A férjnek pedig úgy kell szeretnie feleségét, mint Krisztus szereti Egyházát. Ez olyan nagy szeretet, mely egészen az életáldozatig szeret!

– A hasonlatban megtalálható az is, hogy a feleség alárendeltsége nem kisebb-rendűség. Pál apostol kijelentésében nem a hatalmaskodás foka van jelölve, hanem a szeretet! Amint az Egyház teljes odaadással szereti Krisztust, ugyanúgy a feleség is teljes odaadással szeresse férjét.

Pál apostol „nagy titoknak” nevezi a házasságot. Amilyen kegyelmi kapcsolat van Krisztus és Egyháza között, ugyanolyan kegyelmi kapcsolat van férj és feleség között a házasságban. Krisztus és az Egyház viszonyára jellemző az egység... , a szétválaszthatatlanság... és a szentség. Ugyanezek jellemzik a keresztény házasságot is:

Az egység – ketten egy test lesznek...

A szétválaszthatatlanság – vagyis érvényesen kötött házasságban a válás lehetetlen...

A szentség – a házastársak Istentől kegyelmet kapnak, hogy házastársi kötelezéseiket teljesíteni tudják...

* * *

Amit elmondtunk, abból nyilvánvaló, hogy a házasság szentség!

Az idézett szavakban megtaláljuk a Krisztusi alapítást.

Megtaláljuk az érzékelhető jeleket is a házasságkötés szertartásában.

Megtaláljuk a szentség erejével áradó kegyelmeket is, melyeket a házastársak kapnak, amikor életüket összekötik ennek a válásos szertartásnak a segítségével. Egészen különös kegyelmeket is kapnak, melyekre mint házastársaknak szükségük van.

Mindebből következik, hogy a keresztény házasság a szó igazi értelmében szentség.

* * *

Mindenfelé ismerik a keresztény hívek Szent Rita nevét. Ám kevesen ismerik életének szomorú napjait... , élete hősi példáját. Kora ifjúságától kezdve vonzódott a lelki élet gyakorlatai felé. Amikor szüleinek bejelentette, hogy szerzetesnő akar lenni, ezek hevesen ellenezték. Sőt hamarosan kerestek neki egy férjelöltet, és hat hónap elteltével rákényszerítették leányukat a házasságkötésre. A kiszemelt férj durva ember volt, aki már az első héten megverte feleségét. – Rita hősiiesen viselte férje durvaságait. Vitte a keresztet, mely vállára nehezedett. A durvaságokat soha nem viszonzta... , soha senkinek nem panaszkodott. Idős szüleinek sem tett szemrehányást miatta, hogy ilyen emberhez kényszerítették. – 18 éven át tűrte ennek a házasságnak a poklát. Hallgatott és imádkozott... míg végre férje észrevette szenvedéseit és sirva kért bocsánatot feleségétől.

Mi adott erőt Ritának férje gonoszságainak elviseléséhez? Erőt adott neki a házasság szentségi kegyelme. Erőt adott neki az a gondolat, hogy élete és sorsa férje sorsával örökre össze van kötve. Erőt adott neki az a gondolat, hogy saját megszentelődése férjét is meg fogja szentelni.

Ilyen értelemben legyen nekünk is a házasság szentség... egyéni, családi, sőt társadalmunk megszentelődésének forrása.

31. A keresztény házasságra nevelés

A lelkipásztorok sokat mérgelődnek azok miatt a mesék miatt, melyekkel a szülők félrevezetik és becsapják gyermekeiket.

Jogosan mérgelődünk a Télapó, meg a Mikulás bácsi miatt. Szent Miklós püspök kezdettől fogva az ajándékozó szeretet szimbóluma volt... , most pedig a szülők és rokonok szentimentális hazugsággal „rákenik” a Szent Miklós-napi ajándékokat.

Joggal mérgelődünk a karácsonyi félrevezető mesék miatt is. Hiszen itt is hazugsággal keverjük Megváltó Jézusunk adakozó szeretetét. Pedig egyszerűbb volna megmondani gyermekeinknek: minden ajándék Istentől származik... , és a szülők Isten jóságát árasztják gyermekeikre... Így el lehetne hagyni a kegyes hazugságokat,

A lelkipásztorok jogosan mérgelődnek a „gólyamese” és minden más hazugság miatt; amit a szülők és rokonok a házasság gyümölcseivel – a gyermek születésével kapcsolatban magyarázatul adnak. Egy ilyen mesével ki lehet elégíteni a gyermeki kíváncsiságot... egészen rövid időre. Később annál erőteljesebben támad fel a kíváncsiság a gyermekben. Nevelői szempontból kétségbeejtő, ha ezt a kíváncsiságot romlott fantáziájú pajtások elégítik ki..., a szülők pedig tovább hazudnak, önmagukat is becsapva.

* * *

Meg kellene értenünk, hogy milyen nagyfontosságú a keresztény házasságra való nevelés, és azt is, hogy egy ilyen irányú nevelésnek már a gyermekkorban kell kezdődnie. – Tény, hogy nagyon gyakori a boldogtalan házasság. Elsősorban azért, mert a gyermekek életéből kimaradt a házasságra való nevelés. Senki nem magyarázta meg nekik a boldog házasság titkát. Sokféle ismereteket közlünk gyermekeinkkel, csak éppen a boldog családi élet kialakításának a művészetére nem tanítja meg őket senki.

Élvhajhászó emberek hajlamosak arra az ítéletre, hogy a családi élet boldogsága kizárólag fiziológiai kérdés. Szerintük a boldogság egyetlen forrása az érzéki kielégülés, amit a házastársak egymásban találnak meg.

Ezzel szemben kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy a házasság boldogságához a testi vonzalom is hozzátartozik, de nem kizárólagosan. Annyira nem kizárólagosan, hogy a testi vonzalom önmagában nem is elég; más tényezőkre is szükség van. Nagyon sok önmegtagadásra van szükség, fegyelmezett élet kell, önzetlenség, igazi szeretet! A boldog házasságban több a szellemi, mint a testi elem. Sokkal nagyobb a lélek szerepe, mint az érzéki vonzódásé.

A család légkörének a tisztasága

A keresztény házasságra nevelés egyik leglényegesebb tényezője: a családi légkör tisztasága!

Tény az, hogy a gyermekek – fizikai és szellemi fejlődésük hozza ezt magával – nagyon kíváncsiak. Különösen akkor zak-

latja őket a kíváncsiság, ha valamit nem értenek, vagy valami titokzatosnak látszik.

Egy másik tény: a szülők nagy százaléka meggondolatlan. Beszélgetnek egymással, és nem gondolnak arra, hogy a gyermekek is hallják, amiről beszélgetnek. Gyakori a kétértelmű beszéd, sőt néha egészen egyértelmű beszéd, a csintalan tréfák, könnyelmű szerelmi ügyek megtárgyalása. Vannak olyan szülők is, akik szándékosan meztelenséghez szoktatják gyermekeiket, mondván: szokják meg a meztelenséget!

* * *

Ezzel szemben áll a követelmény: a család légkörének egészen tisztának kell lennie. Ebben a követelményben benne van a szülők fegyelmezett viselkedése, egymással való beszélgetésük tisztasága, a szemérmes (különösen öltözködésben) viselkedés. Benne van a józan óvatosság. A szülők vigyázzanak arra, milyen könyveket, képeket tartanak otthonukban, és a televíziós adásokra is vigyázniuk kell. Arra is ügyelniük kell, milyen filmek nézését engedélyezik gyermekeiknek.

Schiller, a nagy német költő mondta: „A szépség törékeny!” Vonatkozik ez testünk szépségére is. A gátlás nélküli meztelenség romboló. Ha nem takarjuk, hanem mutogatjuk, a törékeny szépség elpusztul. A nyári meztelenségeknek is ez a legtragikusabb hatása: elpusztítja és tönkreteszi az erkölcsi erőt és fegyelmet.

Ezért kell ügyelni családjainkban a józan szemérmre.

A tapintatos sexuális nevelés és felvilágosítás

Komoly reális gondolkozásról tesz tanúságot katolikus Egyházunk, amikor a kicsinyeknek is megtanítja az „Üdvözlégy Máriát”. Már az Általános Iskola I. osztályában meg kell tanulni a gyermekeknek Jézus születésének történetét. Nem mesét kell mondanunk, hanem igazságot. . . Olyan formában, mely a gyermek értelmi képességének megfelel.

Amint fejlődik a gyermek, testi-lelki fejlődésével párhuzamosan kell kapnia az ismereteket az élet keletkezéséről, a születés

titkáról, a házasság lényegéről. – Az ifjúságban tudatos tisztaságot kell kialakítanunk. A tudatlanság még nem tisztaság. A tudatos tisztaság lényege ez: tudom, miről van szó, és tudatosan teszem a jót, kerülöm azt, ami rossz és bűn.

Kellő időben kell megadni a „fokozatos” felvilágosítást..., ügyelve a gyermek testi-lelki fejlettségére. – Erkölcstani vizsgán a tanár feltette a kérdést a vizsgázónak. Ha egy nyolc éves gyermek felvilágosítást kér sexuális kérdésekről, akkor minő felvilágosítást adna neki? Erre a kérdésre válaszolva a vizsgázó mindent elmondott, amit megtanult, a felnőttek számára készült teljes sexuális felvilágosítást. Erre a tanár vizsgálsméltlára utasította az illetőt. – A szülők nagy része is így járna: elbuknának! Nem tudják megtalálni sem a megfelelő időt, sem a megfelelő mértéket a felvilágosításban gyermekeikkel szemben.

Azt is világosan meg kell mondanom, hogy az ilyen irányú felvilágosításra a szülők és a közeli hozzátartozók vannak kötelezve. A lelkipásztor ezt legfeljebb fiúk esetében teheti meg, ha higgadt pedagógiai érzékkel is rendelkezik. Különleges feladat ez és ezért intézkedett egy 1946-ban megfogalmazott egyházi rendelkezés úgy, hogy: „A lelkipásztor semmiféle ürüggyel nem vehető rá arra, hogy ő magyarázza meg az ifjúságnak az élet továbbadásának a titkát. Ez a szülők vagy rokonok kötelessége.” – Erre egyébként módot és lehetőséget ad a családi élet. A családban elő lehet készíteni a „testvérke” születését. Lehet beszélni róla, hogyan tervezte meg Isten az élet keletkezésének és továbbadásának a módját. Lehet beszélni arról is, milyen nagy szerepe van a szeretetnek az új élet keletkezésében. Lehet beszélni arról is, mennyi áldozat, gond, aggodás veszi körül a kis gyermekágyat. Lehet beszélni (nagyobbaknak) arról is, hogy az ember teste nem játékszer, hanem eszköz Isten nagy gondolatainak a végrehajtásához.

Mutassuk meg az ifjúságnak, milyen az igazi szeretet

XI. Pius pápa mondta a házasságról: „A nagylelkű ajándékozás szentsége!” – Ketten kölcsönösen egymásnak adják magukat. Ez az ajándékozás – a szeretet.

Talán furcsán hangzik, mégis így kell mondanunk: valakit igazán szeretni nem könnyű, sőt nagyon nehéz. Az emberek nagy része nem tudja, mi a szeretet.

A „szerelmet” százszor és ezerszer megénekelték. Szüntelenül elemzik, mi az az érzéki vágy, mely hajtja az embereket. Bizonygatják, hogy ez a földi élet boldogságának az egyetlen forrása. Közben pedig állattá süllyed az ember, amikor kizárólagos elvakultsággal csupán érzéki vágyai után szalad.

Az igazi szeretetet az emberek nagy része nem ismeri, és emiatt nem is vágyódik utána, mert ez a szeretet tele van áldozatokkal, önmegtagadással. A ma emberének olyan szeretet nem kell, mely áldozatokkal jár. – A szerelmes ember önmagát szereti, és csak olyan áldozatokat hoz, melyek segítségével elérheti önszeretetének a célját: az érzéki vágy kielégülését. – Aki igazán szeret, annak nem lényeges, van-e haszna belőle. Annak csak az a fontos, hogy annak legyen öröme, akit szeret.

Ez az, amit meg kell értetni az ifjúsággal: a „másiknak” jó akaró, áldozatos szeretetből származik a családi élet boldogsága. Az önző szerelem hamar elmúlik, és csak az áldozatos szeretet képes arra, hogy örömet okozzon, jó tegyen mindvégig.

A házasság szentségének értékelése és nagyrabecsülése

Erre kell megtanítani az ifjúságot, mert ennek a szentségnek a nagyrabecsülése megfogyatkozott. Pedig sokan látják, milyen tragédiák okozója lehet az ilyen gondolkodás.

Egy sokat-idézett költő követelte menyasszonyától – amint ezt nyilvánosan közölték életrajzában –: nem kötünk házasságot. Ha igazán szeretsz, akkor csak „úgy” együtt élünk. Mi lett az eredmény? – Sok bánat, sok keserűség, sok veszekedés! Végül öngyilkosság.

Egy híres író titkárnóként tartotta maga mellett a menyasszonyát. Ígérette ugyan neki, hogy elveszi feleségül, de nem tudta rászánni magát. Végül a szerencsétlen titkárnő öngyilkos lett. Búcsúlevelében megírta: „Így nem lehet élni... így pokol az élet.”

Nevelési kérdésekkel foglalkozó előadás keretében magyarázta egy orvos-előadó: a szerelem a szépség forrása. Minden ember életében döntő tényező tehát, hogy megismerje a testi szerelmet. Nélküle nincsen boldogság. – Kár, hogy a hallgatóság nem szólt közbe és nem kiabált: ezt nem kell elhinni, ez hazugság! Az igazság inkább az: két tényező teheti állattá vagy állatiassá az embert: a gyűlölet és a paráznaság; mindkettőre vigyáznunk kell, mert a szerelem Isten-félelem nélkül előbb paráznaságba süllyed, utóbb pedig gyűlöletté keseredik. Ezt igazolják csaknem az összes valóperes tárgyalások.

Elanyagiasodott kultúránk propaganda-eszközei terjesztik a gondolatot: haladó szellemű, „modern” embernek a házasság mellékes, lényegtelen, sőt nyűgös intézmény. Külön hangsúlyozzák: a szerelemnek jogai vannak! Hazug romantikus fátyolba burkolják a megtévesztő könnyelműséget. A puhaság, az érzélgősség, a szórakozási vágy eltorzítja a fiatalok kedélyvilágát.

Ezzel a megtévesztő közhangulattal szemben kell felvenni a küzdelmet. A szülők saját életük példájával mutassák meg, milyen az Istennek tetsző, keresztény házasság. Így majd a gyermekek is értékelik és nagyrabecsülik a házasság szentségét.

32. A házasság nem tréfa

Egy filmgyártó vállalat európai körútra küldte az egyik filmszínésznőt. Filmjüknek erőteljes propagandát akartak így biztosítani. A küldöttség végigjárta a fővárosokat. Mindenütt kedvező cikkek és kritikák jelentek meg a színésznőről és filmjéről. Nagy fogadásokat rendeztek, összehívták a szakma befolyásos embereit.

Athén volt az utolsó állomásuk, ahol egy kis baj történt. A művész nő kissé többet ivott a nehéz görög borokból. Italos állapotában udvarló után nézett. Az egyik asztalnál fiatal jegyespár ült. Odament hozzájuk, kikapcsolta értékes fülbevalóját, átadta a kis menyasszonynak, és cserébe azt kérte tőle, hogy a vőlegénye melléti helyét adja neki. A menyasszony tréfának gondolta a dolgot, átadta helyét. – Egyórás szórakozás után a színésznő elcsavarta az ifjú vőlegény fejét. A kis menyasszony nagy bánatára

a jegyesség felbomlott. A fiatalember rövid ismeretség után elhatározta, hogy feleségül veszi a filmszínésznőt, akinek ő lett a negyedik férje!

* * *

Az ilyen eset nem áll egyedül a mai életben.

A lelkipásztorok kellemetlen helyzetbe kerülnek akkor, amikor a jegyespár megjelenik a plébánián, és azonnal esküvőt követel.

Az is elszomorító, ha a fiatalok szinte gyermekkorban vannak még, és korai házasságot akarnak kötni..., néha a szülők akaratára ellenére.

A legszomorúbb pedig az, amikor valaki sportot csinál a házasságból: házasságra lép..., és válik. – Új ismeretség..., új házasság. – Új érzelmek..., új házasság. – Több pénz..., új házasság. – Jobb állás..., új házasság. – Ilyen esetekben megszűnik a hűség, a szeretet..., marad a hűtlenség és jellemtelenség.

A komoly készület

Kevesen ismerik azt az egyházi rendelkezést, mely szinte előírja a *jegyességet*. A jegyesség célja az, hogy legyen idő a megfontolásra. A vőlegény és a menyasszony ismerjék meg egymást. Ismerjék meg egymás jótulajdonságait és hibáit is. Ha közben rájönnek, hogy nem egymásnak valók, a jegyességet felbonthatják. Jobb a csalódás, mint az elhibázott házasság.

A *jegyesoktatást* is előírják az egyházi törvények. Napjainkban különös fontossága van a jegyesoktatásnak, hiszen az ifjúság nagy része nem részesült hitoktatásban. Az oktatás célja: a vallási igazságok megismertetése. Ismerjék meg a jegyesek a hitigazságokat, az erkölcsi törvényeket és mindazt, amit a szentségekről ismerni kell. Különösen fontos a keresztény házasságról szóló tanítás ismerete..., az egymás iránti szeretet kötelessége..., a gyermekáldás vállalása, a gyermekek nevelése és a gyermekek iránti szeretet kötelezettsége.

A *jegyesvizsgálatot* is sürgetik a rendelkezések. Tisztázni kell, nincs-e valami akadály a jegyesek között. Ilyen akadályok lehet-

nek: esetleg egy előbbi házasságkötés..., közeli rokonság... A hívó és nem-hívó közötti házasságot sem lehet ajánlani... Lényeges volna egy alapos orvosi vizsgálat is, ami tragédiákat hátrítana el és megakadályozna olyan házasságkötéseket, melyek előbb-utóbb válással végződnek. – A jegyvizsgálat kiterjedhet arra a kérdésre is, vajon komoly és érett szándék vezeti-e a jegyeseket a házasság megkötésében.

A templomi hirdetésnek is van létjogosultsága még ma is. (Akár szóban, akár hirdetmény formájában.) Sokan tudomást szerezhetnek a készülő házasságkötésről, és esetleg segíthetnek megtalálni a házassági akadályokat.

A testi-lelki érettség

„A könnyelmű szeretkezés” vágya nem azt jelenti, hogy valaki érett a házasságra. Az érettséget más mértékkel méri: nem elég, hogy simogassák és ölelgessék egymást... A leglényegesebb kérdés: megérték-e a nagy feladatokra, melyek a házasságban várnak rájuk. Melyek ezek a feladatok? – Fegyelem, önmegtagadás, egymás elviselése szeretetből, a nehézségek közös vállalása, a gyermek vállalása és nevelése... Röviden: az áldozatos szeretet.

Magyar nyelvünk jól szétválasztja a két fogalmat: szerelem és szeretet. – A szerelem az érzéki vágyódást jelzi az emberben. Bármilyen furcsán is hangzik ez, így kell mondanunk: a szerelmes ember nem szeret a szó igazi értelmében. A szerelmes ember önmagának akar jót, önmagának akar örömet, gyönyörűséget. – A szeretet ezzel szemben olyan kapcsolatban valakivel, amikor elsősorban nem önmagának akarok jót, hanem a másinak, akit szeretek. Neki akarok örömet okozni, őt akarom boldoggá tenni.

Azoknak, akik házasságot akarnak kötni, erre a „szeretetre” kell megérniök. Kétségtelen, hogy a házassághoz szükséges az érzéki vágyódás... Mellette azonban ki kell alakulnia a jegyesekben az egymás iránti tiszteletnek, nagyrabecsülésnek, igazi szeretetnek. A lényeges ez: nemcsak én akarok boldog lenni, házastársamat is boldoggá akarom tenni.

Ha valaki házasságát pusztán az érzéki vágyódásra építi, és nem gondoskodik arról, hogy a szeretet és nagyrabecsülés is kialakuljon lelkében, ez a vágy bosszút áll rajta, a szenvedélyes vágy ellobbanása boldogtalanná teszi őt, ürességet és undort hagy maga után. – Ha valaki fejjel megy a falnak, annak csak a feje törik be. Ha azonban valaki szerelmet hajszol szeretet nélkül, az előbb-utóbb keservesen csalódní fog, elveszti nyugalma, lelke békéjét, élete boldogságát.

Furcsa dolog, hogy csak a házasságkötés kérdésében annyira gondatlanok az emberek. – Valaki házat akar venni, szakértőt keres, aki véleményét mond neki a kiszemelt házról. Valaki lovat akar vásárolni, az is meghallgatja a szakértőket, sőt fizet is nekik. Ha ruhát akarunk venni, akkor sem megy egyedül az ember: valakit hívunk, mert több szem többet lát. A házasságok megkötésénél viszont manapság gyakran még annyi előrelátás sincs, mint amennyit kutyájára fordít a vadász, mielőtt megvásárolná.

A közelebbi feladatok

Emlegettük, hogy komoly készületre van szükség.

A menyasszonynak meg kell tanulnia mindazt, ami a házimunkák körébe tartozik. Megtanul főzni, nosni, varrni, takarítani; különösen fontos, hogy megszerezze a betegápolással és gyermekápolással kapcsolatos ismereteket.

A vőlegény meghatározott szakmában képezze magát, hogy családjának megfelelő megélhetést tudjon biztosítani. Jó, ha megismerkedik a házimunkákkal és a betegápolással is. Helyes, ha sokoldalúan képezi magát, mert így többet tud segíteni jövőendő feleségének a családi otthon alakításában.

Mindketten pedig lelkileg is készüljenek a keresztény házasságra. Foglalkozzanak a hittani kérdésekkel, gyakorolják az erényeket, a fegyelmet, az önmegtagadást, és sokat imádkozzanak.

Rövid jelszavakat is említhetünk:

- Ne siess!... Ismerd meg!...
- Nem a szerelem a lényeges, hanem a szeretet!...
- Lustához ne menj!... Mulatóshoz ne menj!... Durvához ne menj!

– Jellemtelenhez ne menj!... Te se higgy annak, aki nem hisz!

Aki érett megfontolással lép az oltár elé, az boldog lesz!

33. A keresztény jegyesek

Egy lelkipásztor említette, hogy egy fiatal özvegynek imponáló fellépésű férfi udvarolt kitartóan. Komoly szándékát azzal akarta bizonyítani, amivel becsületes szándékú emberek szoktak bizonyítani: megkérte az özvegy kezét. Az volt feltűnő, hogy a jegyesség sokáig tartott, a vőlegény ismételten kitért a házasságkötés gondolata elől. Végül a menyasszony megtudta: nem ő az egyedüli választott, sőt sokan vannak. Kutatni kezdett vőlegénye ismerősei között, és tizenkét sorstársat fedezett fel. Az, aki őt eljegyezte, ugyanakkor még tizenkét leánynak-asszonynak ígért házasságot. Pontosan be volt osztva, mikor és kihez megy a vőlegény vendégségbe, és ilyenkor tartozkodóan és szerényen kisebb-nagyobb kölcsönöket is kért a menyasszonyoktól.

Ez az asszony határozott cselekvésre szánta magát. Egyik este meghívta magához a felkutatott menyasszonyokat és a vőlegényt is. Amikor ez gyanútlanul a lakásba lépett, ahol menyasszonyai együtt voltak, annyira megijedt, hogy szívvrohamot kapott. Úgy kellett életre locsolni.

* * *

Kétségtelen, hogy az ilyen nagystílú szélhámosok nincsenek túlságosan sokan. Arra azonban mindenkit figyelmeztethet ez az eset: nem szabad hirtelenül és elhamarkodottan házasságot kötni; a házasságkötés előtti jegyességnek nagy fontossága van.

Emlegettük már: a házvételt sem szabad elsietni, a ruhavételt sem szabad elhamarkodni. Ha valaki egy állást akar elvállalni, ez esetben is óvatosan kell eljárni. A házasságkötés kérdésében is józan és hosszas megfontolás szükséges.

Ezért sürgeti Egyházunk az alapos megfontolást a házasságkötés előtt, és bizonyos időt ajánl a megfontolásra. Különösen mérlegelni kell a következő kérdéseket:

- Van-e remény rá, hogy a szeretet állandó lesz?
 - Lehet-e kockáztatni egy egész életre szóló szövetséget?
 - A szerelmen túl tudnak-e áldozatosan-önzetlenül szeretni?
 - Van-e lelkükben erő hibáik legyűrésére?
 - Van-e lelkükben erő a szenvedélyeik elleni küzdelemhez?
 - Hogyan viselkedik jegyesem a bajokban, szenvedésekben?
 - Tud-e szelíd és türelmes lenni. . . , vagy talán durva és községes, aki veszekszik, és „haragszomrádot játszik” állandóan?
- Ilyen és hasonló kérdésekre kell feleletet keresni a jegyesség idején. Aki ezt elmulasztja, nagyon megjárhatja.
- Tegyük föl tehát a kérdéseket.

1. Szabadállapotú vagy elvált?

Ez az első és leglényegesebb kérdés, amit tisztáznom kell. Szentségi házasságot akarok kötni, tehát szó sem lehet róla, hogy szóba álljak valakivel, aki nem szabadállapotú, mert már kötött érvényes házasságot és házastársa még életben van. Ismeretségünk kezdetén, ha megtudom, hogy nem szabadállapotú, úgy menekülök előle, mintha fertőző beteg volna. – Nehéz lenne a szakítás és a visszavonulás akkor, amikor a szenvedélyes vágy és ragaszkodás erőt vett rajtam.

2. Rokonok vagyunk?

A rokonság a legrégebb időktől kezdve házassági akadály volt. A primitív népeknél is megtalálható, sőt a pogányoknál is általános tiltó törvények voltak a rokonok házasságát illetően. Nem véletlen ez a házassági törvény, hiszen évszázadok és évezredek tapasztalata alapozta meg, egyben az utódok testi-szellemi egészségét célozta.

3. Milyen a jegyesek egészségi állapota?

Az állami törvények több helyen és több alkalommal elrendelték a jegyesek orvosi vizsgálatát; így akarták megakadályozni, hogy súlyos és fertőző betegségek, mint pl. a TBC, vagy a vérhaj a házassági közösségben terjedjenek, vagy esetleg titkolt betegségek tegyék tönkre a családok életét.

A válások nagy száma is amiatt következik be bizonyos idő eltelével, mert a titkolt betegségek ismertté válnak, és ilyen esetben alig van más lehetőség, mint a válás, vagy talán jobb, ha így mondjuk: a különélés.

Súlyosan beteg férfihez ment feleségül egy egészséges leány. Az a gondolat éltezte őt, hogy nagy áldozatokkal ápolni fogja azt, akit szeret. A nagy áldozatokat azonban csak négy hónapig bírta. Kezdett félni a tbc-s fertőzéstől; végül is hamarosan elváltak egymástól.

Ez a házasság meggondolatlan lépés volt.

4. Mi a szülők és rokonok véleménye?

A szülők – nagyon kevés kivételtől eltekintve – gyermekeik boldogságát akarják. Ezért a fiataloknak nem volna szabad elfelejteni: meghallgatjuk, amit tanácsolnak! Ezt ajánlja élettapasztalatuk, féltő szeretetük, mellyel gyermekük életútját kísérik.

Egyébként is, aki szerelmes, az elfogult, világos látása elhomályosodott; mondhatnánk így is: vak! Nem látja a másik hibáit. A szülők és rokonok tanácsa sok nehéz kérdést tisztázhat:

- Milyen a házastárs-jelölt jelleme?
- Milyen a múltja... Vannak-e erkölcsi fogyatékoságai?
- Milyen a világnézete, vallásossága?

– Lehet az is, hogy a jegyesek közötti nagy különbség nem tetszik a rokonoknak... és ebben legtöbbször igazuk van.

Előfordulhat, hogy a szülőket kicsinyes nehézségek és rágalmak irányítják véleményük megalkotásában. Ilyenkor a szülők vegyék tudomásul, hogy nincs igazuk, és ne akadályozzák gyermekeik boldogságát.

5. Milyen a jegyesek anyagi helyzete?

Régebben szigorú szabály volt a fiatalok számára: először tessék biztosítani az anyagi alapokat, és csak utána gondoljanak házasságkötésre. Ez a régi szabály nem volt rossz. Megtalálható benne a felelősségérzet azzal szemben, amit honi nyelven „családalapítás”-nak nevezünk.

Sajnos a mai ifjúság nem így gondolkozik. Valaki tréfásan megjegyezte: a mai fiatalok lassan már óvodás-korukban kötnek házasságot. Így nyilvánvaló, hogy a legszükségesebb anyagi feltételek hiányoznak. Ha mégis pénzhez jutnak, nem a szükséges felszerelést veszik meg, hanem esetleg egy televíziós-készüléket. Amikor pedig elmúlnak a nagy szerelem napjai, és jelentkezik a mindennapi gondok: ruhát, cipőt kellene venni..., az enni-való is sokba kerül..., a szórakozás még többbe..., megmérgeződik a fiatalok élete, és a nagy szerelem gyűlöletté válik.

6. Hogyan viselkedik jegyesem a mindennapi életben?

Van-e valamilyen szenvedélye? Ilyen szenvedély az ivás, kártya, udvarlás, tánc, szórakozás...

Az is lehet figyelni, szokott-e hazudni vagy nagyokat mondani? – Ha egyszer hazudik, honnan tudhatom, hogy nem mindig hazudik? – Talán akkor is hazudik, amikor azt magyarázza, hogy mennyire szeret engem.

Azt is meg lehet figyelni: tapasztalok-e nála egyszer-kétszer durvaságot, közönséges szavakat? Ha másokkal szemben durva, velem szemben is durva lesz. Egy szerencsétlen asszony panaszkodott férje durvasága miatt. Így mondta: észre kellett volna vennem, milyen jellemű ember, hiszen a kutyánkba mindig bele-rúgott..., de akkor nem vettem észre, mert vak voltam.

Azt is lehetne figyelni, hogyan viselkedik valamelyik jegyes a szüleivel szemben. Jó-e és szeretetre méltó-e? Durva és közönséges? Ha durva, akkor velem szemben is durva lesz. Ha követelő, velem szemben is ilyen lesz. Ha jeleneteket rendez, akkor velem

is hasonlóan fog eljárni. – Viszont ha jó és gyengéd, akkor boldog leszek vele, mert később is ilyen lesz.

Azt is figyelni kellene: szereti-e a gyermekeket? Ha nem szereti, saját gyermekét sem fogja szeretni.

7. Vallásos-e?

A házaselet gyakran nehéz problémák elé állítja a házastársakat, melyeket komoly és elmélyült vallásosság nélkül elviselni nem tudnak. – A vallásos ember is lehet mérges, de le is tudja gyúrni mérgét és haragját. – A vallásos ember is lehet ideges, de utána bocsánatot kér, mert a bűnbánat szentségében hozzászokott a bocsánatkéréshez. – A vallásos embert is elfoghatja egy vágyakozás vagy érzelm, ami erkölcsi szempontokból nem engedélyezhető... , de imádságos lelkülettel le tudja gyúrni magában a kísértést.

Ezzel szemben vannak emberek, akik ösztönéletet élnek. Nekik semmi nem nemes, nem szent. Neki csak a vágyak szolgálata lényeges. „Amit megkívánok magamnak, azt meg is szerzem. Ha másképpen nem sikerülne, családom boldogságát is feláldozom.” Ez a világ szemlélete.

Ezért kell figyelni a jegyes jellemét és vallásosságát. Hogyan beszél Istenről és a vallásos kérdésekről? Szokott-e templomba járni, szentségekhez járulni? Van-e imakönyve? Vannak-e vallásos könyvei? Érdeklie őt a hittani kérdések? – Ha valaki soha nem imádkozik, messze ívben kikerüli a templomot, egy prédikációt nem tud végighallgatni, bántóan nyilatkozik Istenről, Egyházzól... , az ilyen ember nem lesz jó házastárs.

* * *

Az ószövetségben úgy látszik, hogy az eljegyzést egyenlő értékűnek tartották a házassággal. Ez a látszat ugyan nincs egészen kitisztázva, de az bizonyos, hogy az újszövetségben nem így van. A házasságkötés a templomi esküvővel pecsételődik meg.

Sajnos – úgy látszik – hogy az ifjúság visszatért az ószövetségi gondolathoz. Szerintük a jegyesség azt jelenti, hogy utána már mindent szabad. A jegyesség után úgy akarnak élni, mint a há-

zastársak... és nem egy-két héten keresztül, hanem éveken át. Sokan vannak „örök menyasszonyok és örök vőlegények”..., akik nem szégyellik mondani: minék az esküvő... így is lehet élni szabadon, bilincsek és kötöttség nélkül.

Mire szolgál a jegyesség?

Nem arra szolgál, hogy felelőtlen viszonyok jóváhagyása legyen. A lényege az volna, hogy megismerjék egymást azok, akik életüket össze akarják kötni. Emellett a jegyesség nagy próba: a jellem, a fegyelem, az önzetlen szeretet próbája. Hogyan viselkednek a vőlegény és menyasszony a jegyesség idején? Ez fogja megmutatni, képesek lesznek-e azokra az önmegtagadásokra, melyek mindkettőjüknek szükségesek. Viselkedésük fogja megmutatni, tudnak-e áldozatot hozni az Isten és egymás iránti szeretet erejével. Tudják-e vágyaiknál is jobban szeretni Istent?!

Ehhez a hősiesség élethez adjon Isten erőt és kegyelmet a keresztény jegyeseknek.

34. A házasságon kívüli viszonyok

A londoni televízió egyik adásával kapcsolatban nagy botrány támadt. Egy „híresnek” nevezett orvos beszélt a témáról, melynek ezt a címet adta: „A férfi és nő egymáshoz való viszonya és a házaselet.” Az előadás szerint az elavult erkölcsi fogalmak megváltoztak. Régen az volt az igazi „gentleman”, aki a házasságkötésig nem közeledett menyasszonyához, és tiszteletben tartotta tisztaságát. Ma azt a fiatalembert kell „nemeslelkű lovagnak” mondanunk, aki tud vigyázni arra, hogy a közös szórakozásoknak következményei ne legyenek. – Az előadó még azt is mondta: ha boldoggá akarjuk tenni az ifjúságot, magyarázzuk meg nekik, hogy a szűzi tisztaság nem erény! – A vágy a természet parancsa, mely kielégülést igényel.

Az előadó két tanácsot is adott: 1. Ne jöjjön világra olyan csecsemő, akinek a születését nem kívánják. 2. Senki érzéki közeledését ne utasítsuk vissza.

Végül pedig így fejezte be: nem látja és nem érti, miért ne lehetne egy férjnek – felesége mellett – még valaki, akit szeret, és aki boldoggá teszi őt... A lényeges az, hogy hűséges legyen mindkettőhöz!

* * *

Nehéz volna röviden és érthetően ítéletet mondani ilyen álláspont fölött. Talán ezt lehetne említeni: a mocsárból ilyen undorító és fertőző mérget lehelő virágok nőnek!

A házasság szentségével kapcsolatban, az érintett téma figyelembevételével, a következőket mondhatjuk:

Érzéki vágyaink Isten akaratából tartoznak emberi természetünkhöz.

A szentírás kezdetén találjuk ezeket a szavakat: „Az embert Isten teremtette..., férfit és asszonyt teremtett..., megáldotta őket, és mondta nekik szaporodjatok és sokasodjatok... A férfi elhagyja atyját és anyját, és feleségéhez ragaszkodik, s lesznek ketten egy testté.” (Gen. 1. 27–28. – 2, 24.)

Jézus kiegészítette ezt az isteni parancsot: a házasságban Isten köti össze a házastársakat..., a kettő testben egy lesz... Amit pedig Isten egybekötött, ember szét ne válassza. (Mt 19, 4...)

Pál apostol megmagyarázta a Korinthusi híveknek a házassággal kapcsolatban: „Az asszony nem rendelkezik tulajdon testével, hanem a férje. A férfi sem rendelkezik tulajdon testével, hanem a felesége. A férfi teljesítse házastársi kötelezettségét feleségével szemben, ugyanúgy az asszony is férjével szemben”. (I. 7, 3...) Mindezt kiegészíti még: „Ne tartózkodjatok egymástól, legföljebb közös megegyezéssel egy időre... aztán térjete vissza egymáshoz, hogy a sátán meg ne kísértsen, mivel nem tudtok önmegtartóztatásban élni”.

Ezek a szentírási szövegek bizonyítják:

- Az érzéki vágyódás hozzátartozik emberi természetünkhöz.
- Nem véletlenül, hanem Isten akaratából.
- Általa Isten az emberi nem fennmaradását biztosítja.

Pál apostol leveleiben találjuk: „Tartózkodjatok a paráznaságtól... Az Úr nem a bűnös életre hívott minket, hanem szentségre!” (I. Thessz. 4, 3.)” A test nem a paráznaságért van... Kerüljétek a paráznaságot... A parázna tulajdon teste ellen vét... Nem tudjátok, hogy testetek a bennetek lakó Szentlélek temploma?” (Kor. 6, 18.) „Sanyargassátok tagjaitokban azt, ami földies: a paráznaságot, tisztátalanságot, érzéki vágyakat, bűnös kívánságot... , ami igazában bálványimádás. Ezek miatt száll Isten haragja a hitetlenség fiaira.” (Kol. 3, 5.) „Paráznaságról és más tisztátalanságról szó se essék köztetek... Így illik a szentekhez. (Ef. 5, 3.) „Aki test szerint él, nem lehet kedves Isten előtt.” (Róm. 8, 8.)

Jézus tanításában mindvégig megtalálható a gondolat: követeli a szemérmetlen vágyak fékezését..., elítéli azokat, akik gyengéknek mutatkoznak ebben a pontban... Korholja a házasságtörő asszonyt..., és boldognak mondja a tisztaszívűeket.

A bevezetőben említett televíziós adással kapcsolatban meg kell tehát mondanunk félreérthetetlenül: az emberi természetet érintő erkölcsi fogalmak nem változtak. A házasság gyakorlása nem paráznaság, hanem feladat, kötelesség és jutalom is egyszerre. Azonos maradt a szűzi tisztaság fogalma és gyakorlata is. Azonos maradt az erkölcsileg jó és rossz fogalma is. – Nem nevezhetem tehát erkölcsösnek azt, aki szüntelenül kalandokat hajszol. Csak azt nevezhetem erkölcsösnek, aki irgalmatlanul és határozottan fékezi magát..., fegyelmezett életet él..., akit nem a test vágyai irányítanak, hanem az Isten akarata.

Tudomásul kell tehát vennem:

- A házasság nem játék, hanem Isten szent gondolata.
- Házasságon kívül nem kereshetem érzéki vágyaim kielégítését.
- A nemiségtől tartózkodó tiszta élet is lehetséges, sőt kötelesség a házasságon kívül.

A keresztény házasság: tisztán az oltárig, hűségesen a sírig!

Ma mindenféle az érzéki örömök hamis prófétái szónokolnak. Úgy, ahogyan a bevezetőben emlegettük. Ilyen jelszavakat találunk:

- A vágy a természet parancsa, aminek nem lehet ellenállni.
- A szerelemnek jogai vannak.
- Ha nem szeretem többé házastársamat, jogom van keresni valakit, aki boldoggá tud tenni.
- A tiszta élet fölösleges önkínzás.
- A világot meg kell szabadítani a „maradi erkölcsi elvektől” és a keresztény házasság bilincseitől.

* * *

A hamis és hazug elvekkel szemben határozottan kell fellépünk. Az ifjúság értékelje nagyra a szűzi tisztaságot. Ne legyen nekik „ijesztő” ez az erény. De legyen nekik undorító minden szenny és minden tisztátalanság. – A házasoktól azt kéri Isten, hogy értékeljék nagyra a hűséget. Szeressék egymást nagyon, de az őszinte szeretet legyen nagyobb bennük, mint a testi vágyódás.

Isten mindenkitől szemérmes viselkedést és magatartást kíván. Miben mutatkozhat ez meg?

- Meg kell fékezni zavaros gondolatainkat.
- Szemünket is fékezni kell.
- Beszédben is legyünk fegyelmezettek. Nagy eredmény volna lelki életünkben, ha soha nem használnánk közönséges, durva vagy szemérmetlen szavakat.
- Meneküljünk a meztelenségektől. Amennyiben elfelejtettük volna, tanuljunk meg újra pirulni.
- Legyen örömünk abban, hogy tiszták vagyunk és szemérmesek, akiket nem tud bepiszkolni a mocsár, ami fölött járunk.

* * *

Jézus, a szűzek tisztasága, könyörülj rajtunk!

35. A házassági akadályok

A járművek szaporodásával mind nagyobb jelentőséget nyernek a különféle közlekedési jelzések. A felelős hatóságok mindent jeleznek, ami veszedelmes lehet közlekedési szempontból. Jelzik a vasúti átjárót..., az erős kanyart..., a hullámos-ugrató utat... Felszólítják a járművezetőket a lassú hajtásra... Behajtani tilos..., csak gyalogos forgalomnak engedélyezve. Ha pedig valahol piros fény gyullad ki, akkor meg kell állni a járművel.

Ezek a jelzések a biztonságot szolgálják. A tilalmakat nem kitalálták, hanem sok év tapasztalatából keletkeztek.

Ha valaki ezeket a jelzéseket nem venné figyelembe, könnyen veszedelembe kerülhetne. A közlekedési baleseteket az okozza, hogy a járművezetők elhanyagolják a figyelmeztető jelzéseket.

* * *

Amikor a házasság szentségéről beszélgetünk, meg kell emlékeznünk azokról a tilalmazó jelzésekről, melyeket házassági akadályoknak nevezünk. Ezeket sem máról-holnapra találták ki, hanem évszázadok tapasztalata..., sokszor keserű tapasztalata hozta létre.

A házassági akadályok is érzékeltetik, hogy nem játékról, hanem nagyon komoly dologról van szó. Életbevágóan fontos, hogy a fiatalok felelősséggel mérlegeljék ezeket az akadályokat, hiszen házaseletük boldogsága és bizonyos esetekben érvényessége függ a házassági akadályoktól.

1. A korháány

Az egyházjog a fiúknál 16 évet, a leányoknál betöltött 14 évet követel. Ezzel a két évszámmal a testi érés kora van jelölve. Ahhoz, hogy valaki életének egy ilyen fontos lépésére elhatározhassa magát, testi-lelki érettségre van szüksége. Akik éretlenek, azok nem köthetnek házasságot. Túláságosan fiatal korban kötött házasságok ritkán lesznek boldogok.

2. A betegség

Az állami törvények a múltban előírták a kötelező orvosi vizsgálatot, ami sok előnnyel járt, és sok boldogtalanságot akadályozott meg. – Ha valaki súlyos betegségben szenved, előbb gyógyíttassa magát, és csak gyógyulása után kössön házasságot. Fertőző betegségek esetében meg kell akadályozni a betegség terjedését. Ha valaki gyógyíthatatlanul beteg, jobb, ha nem házasodik. Bizonyos testi fogyatékoságok, amelyek eleve képtelenné teszik az embert – főleg a férfit, – a házasságra olyan házassági akadályt jelentenek, hogy aki ilyenben szenved, nem köthet érvényes házasságot.

3. Az ép elme hiánya

A házasság szerződés. Megkötéséhez szükséges tehát, hogy a szerződés megkötői ilyen fontos lépésre el tudják magukat határozni. Aki erre nem képes – ép elme hiánya miatt – az nem köthet érvényes házasságot.

A szakemberek vitáznak fölötté, mit jelent „az ép elme hiánya”. A betegségek melyeket figyelembe kell vennünk: általában lelki zavarok, mint amilyenek az örültség, eszelősség, idiotizmus, mánia, búskomorság..., váltakozó lelki zavarok, paranoiás lelkiállapotok, beteges félelemérzetek, fékezhetetlen idegesség, hisztéria, epilepszia, szellemi meggyengülés, öregkori gyengeség...

Régebben elfogadták az álláspontot, hogy ezekben a betegségekben lehetségesek „világos pillanatok”. Újabban erősödni látszik a vélemény: aki egyszer „ép elme hiányában szenved”, annak nincs lehetősége olyan akarati döntésre, mellyel érvényes házasságot köthetne.

4. *Érvényes házassági kötelék*

Ha valaki érvényes „szentségi” házasságot kötött, vagy ha nincs megkeresztelve, és így természetesen csupán nem-szentségi, de érvényes házasságot kötött, akkor ez olyan akadály, ami minden következő (megkísérelt) házasságot érvénytelenné tesz. – Amíg a kötelék fennáll, addig nem lehet újabb házasságot kötni. Ha a házastársak közül az egyik meghal, a másik felszabadul... A házassági kötelék alól akkor is felszabadulnak a házastársak, ha egyházi bíróság előtt be tudják bizonyítani házasságuk érvénytelenségét.

5. *A valláskülönbözőség*

Ez olyan házassági akadály, mely azok között áll fenn, akik közül az egyik fél megkeresztelt, és a másik fél nincsen megkeresztelve, vagy nem kapott érvényes keresztséget. Ez az akadály áll fenn, ha egy katolikus és egy zsidó... egy katolikus és egy mohamedán... egy katolikus és egy hindu... tehát egy megkeresztelt és egy meg nem keresztelt akarnak házasságot kötni egymással. – Ide kell sorolnunk azokat a felekezeteket is, amelyek nem érvényesen szolgáltatják ki a keresztség szentségét (pl. nem az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében!)

6. *A vegyes vallás*

Ez a házassági akadály áll fenn azok között, akik érvényesen kapták meg a keresztség szentségét, azonban az egyik fél katolikus, a másik fél pedig valamelyik protestáns felekezet tagja.

A vegyesházasságok kérdése mindig nagy tehertétel volt nem-katolikus testvéreinkkel való viszonyunkban. Egyházunk fél-tette a katolikus házastársat, és aggódott a gyermekek nevelése miatt. Mivel a katolikus fél hite, de a gyermek hite is legtöbbször veszedelemben forgott, azért azt ajánlotta: a házasulandó fiatalok keressenek maguknak katolikus jegyest, és ne kísérle-

tezenek vegyesházassággal. – Ezzel kapcsolatban a II. Vatikáni zsinat megállapítja:

a) Jelen körülményeink között, katolikusok és nem-katolikusok között gyakoribbak a találkozások és ismeretségek; könnyebben keletkezhetnek olyan barátságok, melyek vége házasság.

b) Ezért kell megértetnünk híveinkkel, hogy a házasság szent!

c) Azt is értsék meg, mennyire fontos a hit megőrzése.

d) Fontos a gyermekek katolikus nevelése.

e) A nem-katolikus jegyes is legyen tisztában, mi a házasság szentsége, felbonthatatlansága..., és azzal is, hogy polgári válás senkit nem jogosíthat új házasságkötésre.

f) A katolikus jegyes és a nem-katolikus jegyes is törekedjék a vallásos élet tökéletességére.

A II. Vatikáni zsinat rendelkezése az ökumenizmussal kapcsolatban megváltoztatta az Egyház eddigi merev magatartását a vegyesházasságokkal kapcsolatban. Am ezen rendelkezés után is Egyházunk ragaszkodik a következőkhöz:

– Nem kerülhet veszélybe a katolikus fél hite.

– Nem mellőzhető a gyermekek katolikus nevelése.

– A nem-katolikus félnek tudomásul kell vennie, hogy katolikus házastársa köteles gyermekeit katolikus nevelésben részesíteni.

A vegyes vallás akadályá alól az említett feltételek biztosítása után a püspök adhat felmentést, akihez az eset felmerülő különleges nehézségeivel is bizalommal fordulhatunk.

– Katolikus és nem-katolikus lelkész nem végezhet „közös” esketési szertartást. Az egyházmegye vezetőjének a beleegyezése alapján azonban nem-katolikus lelkész is jelen lehet az esketési szertartáson, buzdító szavakat mondhat a házastársaknak, sőt közösen imádkozhatnak is.

– Házasságkötés előtt – jegyesoktatás keretében – meg kell magyarázni, milyen nagy és szent dolog a házasság szentsége... Különösen azt, hogy a házasság egy férfi és egy nő életsszövetsége, és ennek következtében egész életre szóló életsszövetség, mely míg a házastársak élnek, felbonthatatlan... Csak ásó-kapa választja el őket egymástól... vagyis a halál.

Miért ragaszkodik az Egyház ezekhez az előírásokhoz?

Fiatalember udvarolt egy katolikus leánynak. Látszólag szívesen eljárta vele a templomba. Hajlandó volt katolikus temp-

lomban vele megesküdni. Eskü alatt ígérte, hogy gyermekeit a katolikus vallásban keresztelteti és nevelteti. Megígérte, hogy feleségét nem fogja akadályozni vallási gyakorlataiban. – Esküvő után kiszórta a lakásból a szentképeket és feszületet. Feleségének tilalmazta a templombajarást. Gyermekeit saját vallásában nem tudja ugyan nevelni. . . , azt azonban nem tűri, hogy katolikus nevelést kapjanak.

Egy másik férfi szintén mindent megígért, de ígéretéből semmit nem tartott meg. Megmondta feleségének, hogy mindent tehet. . . , még meg is csalhatja. . . , de nem tűri, hogy imádkozzék, vagy templomba járjon.

Ilyen és hasonló esetek miatt fél Egyházunk a vegyesházasságoktól. Vannak vegyesházasságok, melyek jól sikerültek, és boldog házasságok. Nagy általánosságban azonban nem így van. A házastársaknak fontos volna a teljes lelki egység, ami a vegyesházasságban nehezen valósítható meg. Bizonyos idő elteltével könnyen feltámadhat a házastársakban a gyűlölet. . . Ha ez nem támad fel, akkor feltámadhat a közöny; a sem hideg, sem meleg lelkület. A másik nem imádkozik. . . , én sem fogok imádkozni. A másik nem jár templomba. . . , én sem fogok templomba járni. A másik nem él lelki életet. . . , én sem fogom gyötörni magamat az istenszolgálatban. – Az ilyen házastársak vallási témáról nem beszélgethetnek, mert ennek veszekedés lenne a vége. A gyermekek vallásos nevelése is lehetetlenné válik, mert a gyermekek között is kitörhet a „vallásháború”.

Az ökumenizmus lényege éppen az volna, hogy megfelelő megoldást találjunk ezekben a nehéz kérdésekben. Ha nemkatolikus testvéreink is segítenének úgy, hogy ebből Isten országának előnye származnék.

7. Az egyházirend szentsége és a szerzetesi fogadalom

A házassági akadályok között találjuk: ha valaki szerzetesi fogadalmat tett, vagy valakit pappá szenteltek. . . Ezzelegyütt jár, hogy az illető – szabadakarattal – lemondott a házasságról. A házasság helyett az érzéki kötelékektől szabad istenszolgálatot választotta.

Ilyen esetben az Egyházi törvénykönyv úgy rendelkezik, hogy fölszentelt pap és fogadalmas szerzetes nem köthet érvényes házasságot mindaddig, míg erre a Szentszék külön engedélyt nem ad.

8. A bűncselekmény akadály

Nem volt egyedülálló eset az, ami Dávid király életében előfordult. Látva, hogy nem tudja másképpen megszerezni magának Betsabét... , eszközökben nem válogatva, megölette a férjet, Uriást. Így azután akadály nélkül vehette feleségül az aszszonyt. Dávid tehát bűncselekményt követett el, hogy Uriás feleségét magához vehesse. Mivel ez nem egyedülálló eset a világtörténelemben, és ma is többször előfordul..., katolikus Egyházunk jogilag házassági akadállynak minősítette az ilyen bűncselekményt. Az Egyház házassági akadállynak minősítette a bűncselekményt, amikor valaki megöli vagy megöletti házastársát, hogy így megszabaduljon a házassági köteléktől, és bűntársával házasságot köthessen.

Az is házassági akadály lesz, ha a hitvesgyilkosság ugyan nem történik meg, csak a házasságtörés... azzal az ígérettel és megegyezéssel, hogy a másik házastárs halála után – házasságot fognak kötni egymással. Akik így vétkeztek, azok között fennáll a házassági akadály.

9. A vérrokonság akadály

Ismételten meg kell említenünk azt az ősrégi tapasztalatot, mely szerint közeli rokonok házassága meggondolandó és veszedelmes a születendő gyermekek szempontjából. – Ez az oka annak, hogy Egyházunk soha nem engedélyezi az egyenesági leszármazottak házasságát, és tilalmazza az oldalági közeli rokonok házasságát. Bizonyos esetekben lehet felmentést kapni, de az egyház komoly megfontolásra ajánlja a rokoni házasságok mellőzését.

10. A sógorság akadály

Ha valaki egy családba házasodott, akkor házassági akadály keletkezik a család tagjaival kapcsolatban. Nyilvánvaló, hogy ez az akadály védeni akarja a házasság „szent” jellegét; nehogy meggondolatlanul engedjenek az emberek a kísértéseknek, melyek az együttlétből és rokoni kötelekből keletkezhetnek. Ha tehát valaki feleségül vett egy leányt, akkor házassági akadály keletkezik a leány anyjával vagy nővérével kapcsolatban.

Idé kell sorolni azt is, amit így említ az egyházjog: a köztisztesség akadály. Ez nagyjában megegyezik a sógorság akadályával, azzal a különbséggel: akkor is házassági akadály, ha a házasság nem volt érvényes. Valaki polgári kötésben élt egy asszonnyal... elválik tőle, és feleségül akarja venni az asszony nővérét.

11. A lelki rokonság és törvényes rokonság akadály

Ez kizárólag egyházjogi rendelkezés. Régebben ilyen lelki rokonságot támasztott a keresztség és bérmlás szentsége. Most már csak a keresztségből fakadó lelki rokonság akadály. Ez az akadály keletkezik a megkeresztelt és a keresztszülők között.

A törvényes rokonság örökbefogadás által keletkezik, és házassági akadályt jelent. Az egyházjog előírása szerint ebben a kérdésben az államok törvényei az irányadók. Ahol az állami törvények tilalmazzák az örökbefogadók és örökbefogadottak közötti házasságot, ott az egyházi törvénykönyv is így rendelkezik. Magyarországon törvényerejű rendelettel 1950-ben szüntették meg a törvényes rokonság házassági akadályának érvényét. Minálunk tehát az egyházi jog sem ismeri ezt az akadályt 1950 óta.

* * *

Befejezésül még meg kell említenünk röviden azokat a tényezőket, melyek érvénytelenné teszik a házasságot akkor is, ha valaki látszólag érvényes egyházi házasságot kötött. Eleve érvénytelen annak a házassága:

– aki elmeháborodott...

- aki nincsen tisztában a házasság lényegével...
- aki színlelve köt házasságot...
- aki félelem és kényszer hatása alatt megy az oltár elé...
- aki a házasság lényegével ellenkező feltételeket szab...

(különösen vonatkozik ez a házasság felbonthatatlanságára és a gyermekáldásra.)

A katolikus hívek ne kellemetlenkedő szándékot lássanak ezekben a házassági akadályokban, hanem lássák meg az Egyház gondoskodó szeretetét, mellyel biztosítani akarja híveinek földi és örök boldogságát.

36. A házaselet... Isten tervei szerint

A fiatal Tóbiás és angyalkísérője a Tigris folyó partjára érkeztek. Az ifjú megkérdezte az angyaltól: hol akarod, hogy megszálljunk? Feleletül kapta:

- Van itt egy Ráguel nevű férfi, aki rokonod, és van egy Sára nevű leánya. Ezt a leányt kell feleségül vened.

- Hallottam már erről a rokonról - mondta Tóbiás. - és a leányáról is. Azt hallottam, hogy eddig már hétszer adták férjhez. Azt is hallottam, hogy mind a hét férfi meghalt, a gonoszlélek ölte meg őket. Félek, hogy ugyanez lesz az én sorsom is.

- Hallgass rám, és én megmutatom neked, kik azok, akik a gonoszléleknek hatalma van. Azok fölött van hatalma, akik úgy lépnek házasságra, hogy kizárják lelkükből az Istent, és úgy adják át magukat a gyönyörnek, mint a ló meg az öszvér. Te azonban, amikor feleségül veszed őt, tanuld meg az önmegtagadást és az imádságot. Ha ezt teszed, áldásban részesülsz, és egészséges gyermekeid lesznek. Az egybekelésben inkább a gyermek utáni vágy, mint az élvezetvágy vezessen. Így kapod meg Isten áldását. (6. fej.)

* * *

Tóbiás könyvének szavait olvasva, a következő gondolatokat találjuk:

Nem vagyunk lovak, sem öszvérek.

Emberek vagyunk.

Házaseletünknek emberhez méltó házaseletnek kell lennie.

Ennek az emberhez méltó házaseletnek a lényege a Szentírás szerint: a férj és a feleség szeressék egymást, de ne annyira az élvezetvágy vezesse őket, mint a gyermek utáni vágy. Tanulják meg a házastársak az önmegtagadást, egymás emberi méltóságának megbecsülését.

Jaj azoknak a házastársaknak, akik kizárják lelkükből Istent. Az ördög hatalmában kerülnek, és lelkük a kárhozat veszedelmébe kerül.

* * *

Pál apostol is beszél az Isten tervei szerinti házaseletről. (I. Kor. 7. fej.) Korinthusi hívei megkérdezték tőle: vajon nem bűnös dolog-e a házaselet, és talán jobb, ha az ember nem házasodik? – Pál apostol tételei a házasságról a következők:

Isten előtt értékes az önmegtagadó élet.

Mégis ajánlom nektek a házasságot a paráznaság veszélye miatt.

A házasság szentségének felvételekor szerződést kötöttek egymással, ami a testre vonatkozott. Így az asszony nem rendelkezik tulajdon testével, hanem a férje. Ugyanúgy a férfi sem rendelkezik tulajdon testével, hanem a felesége.

Férj és feleség teljesítsék házastársi kötelezettségüket egymással szemben, és ne tartózkodjanak egymástól legfeljebb közös meg egyezéssel egy időre, hogy az imádságnak szenteljék magukat. Azután térjenek vissza egymáshoz, nehogy a sátán megkísértse őket. Ha valaki nem tud önmegtartóztatásban élni, az éljen a házasság által adott jogokkal és köteleességekkel.

* * *

XI. Pius pápa körlevelet adott ki a keresztyén házasságról. Ennek a körlevélnek a tanítása a következő: katolikus Egyházunk nem önkényesen, hanem a Krisztustól kapott tekintély alapján mondja, milyen legyen a keresztyén hívek házassága.

A házasságban a leglényegesebb cél: a gyermek.

Másodlagos célok: egymáson való kölcsönös segítés és szeretet. Az érzeki vágyak megcsendesítése egymásban. A szeretet növe-

lése. Természetes, hogy a házastársak vágyódnak a másodlagos célok után. Arra azonban vigyázzanak, hogy cselekedeteik soha bűnné ne váljanak, és a házasság elsődleges célját – a gyermekáldást – meg ne hiúsítsák.

A körlevél beszél azokról a bűnös cselekedetekről is, melyek megfosztják a házasságot természetes céljától, és megakadályozzák új élet keletkezését. . . , így sértik Istent és a természet törvényét, egyben pedig súlyos bűnökkel szennyezik be azok lelkét, akik ilyet tesznek.

* * *

Újabbban könyvek kerültek kiadásra, melyekben túlságosan hangsúlyozzák ezt a gondolatot:

A házasság célja: a házastársak egymás iránti szeretete.

A házastársak feladata: egymást kiegészíteni.

Az elsődleges cél – a gyermekáldás – mellőzhető. Emiatt jelent meg egy római rendelkezés (Szent Officium; 1944. IV. 20.), melyben kérdésekre adnak feleletet. . . , vallhatja-e katolikus hívő:

– A házasságnak nem elsődleges célja a gyermekáldás. . .

– Nem elsődleges cél a gyermekek nevelése. . .

– A gyermekáldást mellőzni lehet. . .

– Elégséges a házastársak egymás iránti szeretete. . .

– Elégséges-e pusztán az érzéki vágyak megcsendesítése?

Ezekre a kérdésekre az illetékes hivatal „negatív” válaszokat adott. Egyben megállapította azt is, hogy a házasságban az első és leglényegesebb cél a gyermekáldás és gyermeknevelés. Minden más ennek a célnak „an alárendelve. Ezt a célt egészíti ki a szeretet, a gyengédség, a „érzéki vágyak megcsendesítése.

* * *

Ugyanez a véleménye a II. Vatikáni zsinatnak is. A zsinattal kapcsolatban kiadott „Instructio de matrimoniis mixtis” félreérthetetlenül körvonalazza az evangéliumi tanítást. „Az Egyház és világ”, valamint az Egyházzal szóló rendelkezések világosan kifejtik a körvonalazott tanítást.

Tényként kell elfogadnunk: a zsinaton résztvevők közül sokan sürgették az enyhítéseket a házasság és gyermekáldás kérdéseiben. A zsinat azonban a sürgetett döntéseket nem hozta meg, helyette vizsgálatokat rendelt el, különösen a „családtervezéssel” kapcsolatban.

* * *

Egy ilyen rövid elmélkedés keretében nem lehet mindent elmondani, ami a házasságra, hűségre, tiszta életre, gyermekáldásra vonatkozik, néhány kérdést azonban mégis fel kell tennünk. Vallásos katolikus hívő nem beszélhet ilyen stílusban:

Nekem gyermek nem kell...

Először ház, azután a gyermek...

Először autó, azután a gyermek...

Először új bútor, azután a gyermek... Így nem szabad beszélni.

Szabad-e néha hűtlenkedni? ... Nem szabad!

Szabad-e más házastársával csintalankodni? ... Nem szabad!

Szabad-e egyedül keresni érzelmi vágyaimat? ... Nem szabad!

Szabad-e jövedelmem nagy részét elpocsékolni? ... Nem szabad!

A házasságban különösen nagy bűnök: az önzés, a kíméletlenség, a durvaság, ... Figyelembe kell venni a házastárs gyengeségét, betegségét, rossz közérzetét. Nagyon elhibázza életét az, akinek az a felfogása, hogy számára más nem létezik a házasságban, csak a testi vágyak kielégítése.

A házasságban a legnagyobb erények: udvariasság, tapintatos viselkedés, megértés, megbocsátás, jószág. Az igazi szeretet elsősorban nem önmagának, hanem a másinak akar örömet okozni.

Aki elsősorban házasságában tartja meg a felebaráti szeretet parancsát, az boldog lesz.

37. A házastársi hűség

A görög mondák hőse, Odüsszeusz, Ithaka királya, Trója városa elfoglalása után nem találta meg a hazafelé vezető utat. Szárazföldön és tengereken tévelygett társaival együtt.

Hűséges felesége – Pénélopé – aggódva várta férje hazatértét. Erőszakos kérők hada követelte tőle, tekintse férjét halottnak, és közülük válasszon férjet, aki egyúttal Ithaka új királya is lett volna. A hűséges feleség azonban nem kívánt új férjet. Olyan mélyen élt lelkében Odüsszeusz emléke, hogy másra nem is tudott gondolni.

A zaklató kérőkkel szemben időt akart nyerni. Ezt a föltételt szabta: hajlandó felségül menni valamelyik kérőhöz, amikor elkészül kézimunkájával. . . Öreg apósa – Laertész – számára kell elkészítenie a halotti szemfedőt. A kérők a feltételt elfogadták, és napról napra lesték, hogyan szövi Pénélopé a szemfedőt. Türelmetlenek voltak, mert a munka nagyon lassan haladt. Pénélopé ugyanis azt, amit nappal elkészített, éjszaka kibontotta.

Odüsszeusz húsz év után mégis hazatért. Leszámolt a gonosz és erőszakos kérőkkel. Leszámolt mindazokkal, akik megkeserítették felesége életét. Majd pedig felesége elé állt. Pénélopé kétség és remény közepette nézte Odüsszeuszt. Nem ismerte meg őt, akit húsz év szenvedései megviseltek, és külsejében is megváltoztattak. Csak akkor hitt neki, amikor férje egy olyan titkot árult el, amiről más nem tudhatott. Csak ekkor karolta át férjét, és mondta neki nagy szeretettel: ne haragudj rám édes férjem, bizalmatlanságom miatt. Szívem állandó félelemben volt, hátha egy csaló akar ravaszul becsapni és félrevezetni engem.

A görög mondák többször is megemlékeznek Pénélopé hűségéről, és így nyilatkoznak róla: hűségének dicsősége soha nem fog elmúlni.

Mi a hűség?

Régi lexikonokban ilyen meghatározást találtam: a hűség olyan erkölcsi erény, mely ígéreteink és érvényes szerződéseink megtartására ösztönöz minket. – Furcsa és megdöbbentő, hogy az újabb lexikonokban nem találtam meg a hűség meghatározását.

Hűséges vagyok tehát akkor, ha valakinek megígértem, hogy segítek rajta. A hűség erénye ösztönöz ígéretem megtartására.

Valakitől árut vettem havi részletekre: a hűség erénye ösztönöz a havi részletek fizetésére.

Pénzt kértem kölcsön: a hűség erénye ösztönöz az adósság megfizetésére.

Szerződést kötöttem: a hűség erénye ösztönöz a kötött szerződés megtartására.

A házasság is szabályszerű szerződés, utódok létrehozására, gyermekek nevelésére. Ez esetben is a hűség kötelez arra, hogy ezt a szerződést álljam halálom pillanatáig.

* * *

Pénélopé és Odüsszeusz a pogányságból mutat nekünk példát. Ha a pogányoknál is nagy erény volt a hűség, mi, keresztények még fokozottabb mértékben vagyunk kötelezve ennek az erénynek a gyakorlására.

* * *

A Szentírásban megtaláljuk a tanítást: a teremtő Isten akaratából a házasság egy férfi és egy nő életszövetsége. (I. Móz. 2, 24.) Ahol pedig a Szentírás arról beszél, hogy az emberek eltértek ettől a törvénytől, elítéli a Teremtő akaratával való szembe fordulást.

Jézus nyomatékosan szól a házastársak szétszakíthatatlan egységéről és a hűség kötelezettségéről. „A kettő testben egy lesz.” (Mt 19, 5.) Vagyis a házassági szerződés annyira összeköti a házastársakat, hogy „egynek” számítnak..., és amit Isten egybekötött, ember el ne válassza. – A tanítványoknak meglepő volt ez a szigorú tanítás, ezért megkérdezték: Uram, ha ilyen széttephetlen egység van férj és feleség között..., és emiatt teljes hűséggel tartoznak egymásnak, akkor az ember megjárhatja és akkor nem érdemes házasságot kötni. – Jézus azonban nem mondta nekik, hogy nem érdemes házasságot kötni, hanem inkább azt akarta jelezni, mennyire meg kell gondolni és komolyan mérlegelni a házasságkötés tervét.

Pál apostol is törhetetlen hűségről beszél: „... a feleség ne hagyja el férjét..., a férfi se bocsássa el feleségét.” Majd hozzáteszi: Ezt nem én találtam ki, hanem az Úr parancsolja! (I. Kor. 7, 10.11.)

Világosan beszél tehát a Szentírás a hűség kötelezettségéről. Ha valaki következtetni akar ebből a tanításból, nem mondhatja azt, amit az apostolok említettek: „Akkor nem érdemes megházasodni” ... Inkább olyan szeretetre van szükség, mely mindent eltűr, és mindent elvisel. Olyan megbecsülésre van szükség, mely eleve lehetetlenné teszi a házastársaknak az ilyen nyilatkozatot: Vége a hűségnek..., elválunk!

A házastársi hűség a Szentírásban

Emlegethetjük az öreg Tóbiást és feleségét, akik jóban, rosszban kitartottak egymás mellett. Türelemmel viselték az élet bajait, megpróbáltatásait. Tóbiás csak egyszer lett ideges és nyugtalan, amikor úgy vélte, hogy felesége lopott jószágot hozott a házba.

Említhetjük Joakimot és a jámbor Zsuzsannát, akik nagyon szerették egymást, és Zsuzsanna a halálos fenyegetést is vállalta, de a hitvesi hűséget nem tagadta meg.

Említhetjük Zakariást és Erzsébetet. Gyermeük volt Keresztelő János, akiről Jézus így beszélt: „Az asszonyok fiai között nincs, aki nagyobb volna Jánosnál.” (Lk. 7, 28.) – Ha Keresztelő János ilyen nagyszerű ember volt, akkor szülei sem lehettek közönséges jellemű emberek... A Szentírás sejteti egymás iránti hűségüket és szeretetüket: „... élt egy Zakariás nevű pap... felesége Áron leányai közé tartozott, s Erzsébetnek hívták. Minketten igazak voltak az Isten előtt, szentül éltek, az Úr parancsai szerint...” (Lk. 1, 5–6.)

Meg kell említenünk minden család példaképét: a Szentcsaládot. Mária és József helyzete ugyan egészen különleges volt, és egymás iránti vonzalmukban nem volt rendetlen ösztönösség. Szívük-lelkük tele volt istenszeretettel, és önző szeretetről szó sem lehetett életükben. A Szentcsalád életét az a szeretet irányította, mely hűségesen és kitartóan jót akar a másiknak.

* * *

A Szentírás rossz házastársakat is emleget; olyanokat, akik bűnre vitték egymást. Ádám és Éva... Dávid és Betsabé... Putifár és felesége... Heródes Antipász és Heródiás. – Az ilyen házastársak élete boldogtalanság..., pokol. Gyakori náluk a veszekedés, harag, gyűlölködés. Ha pedig hűtlenek is egymáshoz, akkor idegesek, nyugtalanok, nem mernek egymás szemébe nézni.

A farizeusok Jézus elé vittek egy házasságtörő asszonyt, és követelték tőle, mondja ki fölötte a halálos ítéletet. Jézus ezt nem tette meg, de az asszonynak világosan megmondta: menj, de a hűségről ne feledkezz el többé!

A házastársi hűség mai életünkben

Mai életünk szünet nélküli kísértés a házastársi hűség mellőzésére. Film, rádió, irodalom gyakran dicséri a hűtlenség különféle formáit. Könnyelműsége és hűtlenségre ösztönöznek a boldogságra való hivatkozással, a piszkos és szemérmetlen beszéddel-viselkedéssel, az állatias ösztönök keltegetésével, fegyelmezetlenséggel, és felelőtlenséggel, a sok meztelenséggel. – Elfogulatlan ítéletű emberek mondták: Szodoma és Gomorra nem tudná felvenni a versenyt a balatoni strandokkal.

Egy költő írta édesanyjáról a szomorú sorokat: (Anyám).

„Kis lábaskában hazahozta kegyelmeséktől vacsoráját,
lefeküdtünk és eltűnődtem, hogy ők egész fazékkal esznek.

Anyám volt, apró, korán meghalt, mert a mosónők korán halnak,
a cipeléstől reszket lábuk és fejük fáj a vasalástól. . .

Látom, megáll a vasalóval. Törékeny természet a tőke megtörte. . .”

Ez a költő elfelejtette megírni, hogy nem annyira a „tőke” törte meg anyját. . . , nem ez tette őket szegénnyé és nyomorulttá, hanem az, hogy jól-kereső apja elhagyta őket, megszökött, és egy másik városban, másik asszonnyal kezdett új életet.

* * *

Ha nehéz is, aki akar, hűséges lehet élete utolsó pillanatáig. Az igaz, hogy határozott erkölcsi elvekre van szükség. . . Ezek

nélkül nem sikerülhet megmaradni a hűségben. Mit tegyünk tehát?

1. Nem fogadom el a téves és hazug jelszavakat, melyek kikezdi a házasság szentségi jellegét.

2. Vigyázok minden könnyelműségre, mert a könnyelműség lehetetlenné teszi a hűséget. A bűn veszedelmesen sodró, mint az áradat. Először csak beszélgetünk..., majd szorongatjuk egymás kezét... csintalan dolgokról beszélünk..., táncolunk tisztességesen... táncolunk nem-tisztességesen... Az ember nem egyszerre lesz gonosz és hűtlen. – Jézus megállapítása félreérthetetlen: „Aki asszonyra néz és megkívánja, már szívében házasságtörést követett el vele.” (Mt 5, 28.) Ha tehát hűséges akarok lenni, nem leszek könnyelmű.

3. Minden bűnalkalmat kerülni fogok. Vigyázok olvasmányaimra. Nem keresem az erkölcstelen filmeket. Nem leszek léha és erkölcstelen. Nem keresem a gyanús ismeretségeket és bűnös izgalmakat.

4. Soha nem leszek közönséges! A közönséges beszédű és viselkedésű ember nem tudja elkerülni a bukást. Fegyelmezettségre van szükség... Mindig tudom, mit beszélek, és mit cselekszem.

A II. Vatikáni zsinat is ilyen értelemben beszél a keresztény házasságról. Hosszú volna mindent felsorolni. Röviden a következőkben foglalhatjuk össze a zsinat tanítását a hűségről:

- Teljes hűségre van szükség; enélkül nincs boldogság.
- A hűség nemcsak a feleségre kötelező, hanem a férjre is.
- A hűséget a házastársak megőrizhetik, mert kapnak erőt hozzá Jézus Krisztustól, aki mindig velük van.
- A hűség nemcsak a jósorsban kötelező..., a bajokban és szenvedésekben is meg kell maradnia, mert életünk erős támasza.
- A hűség kizárja a házasságtörést vagy a válást.
- A hűség kizárja a szabadszerelmet is.
- Az egyén és közösség életének boldogsága összekapcsolódik a házastársi közösség boldogságával.
- A keresztény házastársak életük példájával ragyogjanak azok előtt, akik az igazságot keresik.

* * *

A házastársak ne feledjék soha az esküt, amit az oltár előtt mondtak el, feszületre tett kézzel:

Isten engem úgy segítjen,
Nagyasszonyunk a Szeplőtelen Szűz Mária
és Istennek minden szentjei. . .
hogy őt el nem hagyom, mindhalálig, semmiféle bajában.
Isten engem úgy segítjen!

38. Felbonthatatlan életszövetség

Fülöp, hesszeni fejedelem házasságot kötött György szász gróf leányával, Krisztinával, 1523-ban. A házasságból hét gyermek született.

Fülöp azonban nem elégedett meg feleségével. Annyira erkölcstelen ember volt, hogy pártfogoltja, Luther Márton is megróttá őt emiatt. 1539-ben elhatározta Fülöp, hogy másodszor is házasságra lép. Megtartotta első feleségét, és egy 17 éves leányt vett feleségül 1540. március 4-én. Óriási botrány lett ebből a bigámiás házasságkötésből, mert az akkori törvények alapján halálbüntetés járt volna érte. A fejedelem azonban nem törődött a botrányval. . . . Úgy látszott, mintha nem érdekelték volna őt az isteni és emberi törvények.

* * *

VIII. Henrik, amikor angol király lett (1509–1547) feleségül vette Aragóniai Katalint. Tizennyolc éven át éltek – látszólag – boldog házasságban. 1527-ben jutott eszébe Henriknek, hogy a Szentszéktől első házassága érvénytelenítését kérje, mintha kezdettől fogva érvénytelen lett volna. 1530–34-ig tartott a nagy küzdelem, melynek végén a király – semmibe véve az isteni és egyházi törvényeket – elvált feleségétől, és szakított a katolikus Egyházzal. Nem tudott megállni a lejtőn. Ezután még öt felesége volt, akik közül kettőt kivégeztetett, kettőt elzavart. . . , az utolsó túlélte őt. – Henrik király élete és kegyetlenkedései bizonyítják, hova vezet egy életút, ha valaki a házasságot nem isteni alapításnak tekinti, hanem pusztán emberi találmánynak.

A Szentírás szerint a házasság isteni alapítás, és a keresztény házasság – mint szentség – felbonthatatlan. A szentségi házasság csak az egyik házastárs halálával bomlik fel. Míg a házastársak életben vannak, addig a házasság felbonthatatlan.

VIII. Henrik király, szenvedélyétől elvakítva, önkényesen felbontotta felbonthatónak vélte érvényes házasságát. Ennek következménye lett elrontott élete, családi tragédiái, kegyetlenkedése... sok vér és szenvedés..., és Anglia elszakadása a katolikus Egyháztól.

Isten akarata

Meg kell ismételniünk azt, amit már idéztünk Máté evangéliumából: „A Teremtő kezdetben férfinek és nőnek teremtette az embert..., a kettő testben egy lesz..., így már nem ketten vannak... Amit Isten egybekötött, ember szét ne válassza.” – Ezt kiegészítette Jézus a határozott mondattal: „Aki elküldi feleségét, és mást vesz el helyette, házasságtörést követ el ellene. Ha pedig a felség hagyja el a férjét, és máshoz megy, házasságot tör.” (Mk 10, 11.)

A tanítványok meglepődtek a szigorú tanítás miatt, és ezért mondták Mesterüknek: „Ha így áll a dolog férj és feleség között, nem érdemes megházasodni.” – Jézus nem javította ki szigorú szavait. Felelete ugyan kifejezetten a megszentelt szüzességre vonatkozik, de a szent szöveg többi része megerősíti a tanítást, miszerint a házasság fölbonthatatlan.

Pál apostol is világosan megmondta, hogy amit mond, azt nem ő találta ki, hanem Isten akarata, parancsa: „A feleség ne hagyja el férjét. Ha mégis elhagyná, maradjon férj nélkül, vagy béküljön ki férjével. A férfi se bocsással el feleségét.” (I. Kor. 7, 10–11.)

Ezek és a többi szentírási szövegek bizonyítják, hogy Jézus akaratából a házasság szentsége fölbonthatatlan, és egész életre szóló szövetség.

A fölbonthatatlanság következik a házasság lényegéből

Olyan szövetség ez, mely által ketten egy test lesznek.

Honi kifejezésünk így mondja: Házastársak... Házasfelek. Ez utóbbi azt jelzi, hogy ketten alkotnak egy egészet, azért házasfelek.

Pál apostolnál találjuk: „Férfiak, szeressétek feleségeteket, ahogy Krisztus is szeretette az Egyházat, és föláldozta magát érte. A férj köteles szeretni feleségét, mint saját testét. Aki feleségét szereti, önmagát szereti. A saját testét senki sem gyűlöli, hanem táplálja, gondozza, akárcsak Krisztus az Egyházat.” (Ef. 5, 25.)

Pál apostol más helyen is használja ezt a hasonlatot: a házastársak egysége olyan egység, mint amilyen egység van Krisztus és Egyháza között, ami fölbonthatatlan. Krisztus és Egyháza közötti kapcsolat soha nem bomlik föl, úgyszintén fölbonthatatlan egy férfi és egy nő életszövetsége, a szentségi házasság.

A fölbonthatatlanságot követeli a házasság célja is

A II. Vatikáni zsinat megismétli, hogy a házasság elsődleges célja a gyermek, valamint a gyermekek vallásos-erkölcsös nevelése.

A gyermek nagyon rászorul a segítségre, gondozásra. Hosszú időn át tehetetlenséget és gyámoltalanságot tapasztalunk nála. A fecske a negyedik héten már repül. A csirke már az első napon maga keresi élelmét. – A gyermek, magára hagyva, nem volna életképes.

Figyelhetjük a gyermek erkölcsi fejlődését is. Minden jócselekedet óriási erőfeszítésbe kerül. Ugyanakkor a rossz és a bűn olyan, mint a kosz: ragad. A szülőknek mennyi fáradozásba kerül, míg gyermekeit erkölcsös-jellemes emberré alakítják. Egy laza életszövetségben, mely a házasságot állandóan felborulással fenyegetné, szinte lehetetlen elképzelni az erkölcsi elvekre való nevelést.

Ha pedig a gyermek vallásos nevelését nézzük, tény, hogy óriási erőfeszítésre van szükség a komoly vallásos neveléshez. A gyermekkel rendszeresen foglalkozni kell, tanítani kell, meg-

felelő hitoktatást kell adni neki. A gyermeket figyelmeztetni kell hibáira, tanítani kell őt az istenszeretetre, az imádság szeretetére, az erények gyakorlására. Különösen nagy szükség van a szülők példaadására. – Mindezek a tényezők megkövetelik a szép családi életet, az áldozatos szeretetet, a házastársak hűségét, a fölbonthatatlanságot.

A házasság céljai között megtaláljuk a teljes testi-lelki egységet. Milyen volna az az egység, mely bármikor felbontható?

A fölbonthatatlanság erősíti a házastársakat is

Nem egyformán viselkednek az emberek. Valaki, akinek a házasság fölbonthatatlan, másképpen viselkedik, mint az, aki a könnyű válás híve. Ezt az igazságot statisztikai kimutatással lehet bizonyítani.

– 1894 előtt a válás nem volt lehetséges. Ennek az volt a következménye, hogy a házastársak számoltak vele: Ki kell bírni egymás mellett!

– 1894 utáni években a helyzet megváltozott. Tíz év alatt a válások száma 7000 volt.

– 1930. év táján már évi 5000 volt a válások száma 77 000 házasságkötés mellett.

– 1962-ben az újságokban közölt statisztika szerint, 81 000 házasságkötés mellett a válások száma 17 000 fölé emelkedett.

Kétségtelen, hogy ahol emberek élnek együtt hosszabb időn keresztül, nézeteltérések támadhatnak. A nézeteltérések előidézői: idegesség, betegség, harag, veszekedés, megbánás, szomorúság, bántalmazás, testi-lelki vonzalom megfogyatkozása, káros szenvedélyek, jellemtelenség. – Ha valaki a házasságot fölbonthatónak véli, könnyen támad az a gondolata: elég volt, nem viszem tovább a keresztet, elválok. – Ha azonban a házasságot fölbonthatatlannak vélem, ilyen gondolatom nem támad. Lehet, hogy nehéz lesz az életem, és így vigasztalom magamat: Jézus is vitte a keresztjét, én is viszem saját keresztemet, de nem válok el, mert a keresztény házasság fölbonthatatlan.

* * *

Sokat kell imádkoznom családi életem boldogságáért. Talán ilyen imákat mondok:

Köszönöm Uram Noked, hogy segítőtársat adtál. . .

Köszönöm minden munkáját, fáradozását. . .

Köszönöm a gondokat, melyeket megosztottunk egymással. . .

Köszönöm az éveket, melyeket együtt töltöttünk. . .

Köszönöm Uram, hogy házastársam hűséges. . .

Köszönöm Uram, hogy nem veszítettem el szeretetét. . .

Mindent megköszönök Istennek, és megújítom eskümet:

Esküszöm, hogy el nem hagyom.

Nem hagyom el mindhalálig.

Isten engem úgy segítjen!

39. A boldog házasság titka

Katolikus hívek gyakran imádkoznak Szent Ritához (1381–1457.) ám kevesen ismerik élete történetét, és még kevesebben vannak, akik élete példáját felhasználnák lelkük megszenteléséhez.

Szent Rita élete példáját már emlegettünk.

Még egészen kis gyermek volt, máris ellenállhatatlan erővel vonzotta őt a lelki élet. Szerette a templomot. Gyakran elmélt Jézus szenvedéseiről, és boldog volt, ha saját áldozataival engesztelhetette Őt.

Szülei eleinte elnézték buzgóságát. Amikor Rita jelentette nekik, hogy kolostorba akar lépni, sürgősen kerestek neki egy vőlegényt, és az esküvőt is hamarosan megtartották.

Szomorú dolog, de így van: a szülők által keresett vőlegény-férj durva és gonosz ember volt. Tele fékezhetetlen indulatokkal, annyira, hogy az esküvő után nyolc nappal már megverte feleségét.

A rokonok felajánlották segítségüket. Rita azonban visszautasított minden közvetítést. Hősies bátorsággal vette vállára az élet nehéz keresztjét. Senkinek nem panaszkodott. Férje durvaságait nem viszonzta. Szüleinek sem tett szemrehányást amiatt, hogy ilyen házasságra kényszerítették. Rita emberfeletti hősies-séggel viselte házaselete poklát.

Rita tizennyolc éven át hallgatott és imádkozott, míg végre legyőzte férje durvaságát és embertelen bánásmódját. Férje megtérését követő boldogságuk azonban csak rövid ideig tartott. A szenvedélyes-haragos ember gyilkosság áldozata lett.

Rita nehézségeit és szenvedéseit sokszorozta az is, hogy férje gyilkosa házukban keresett menedéket. A gyászoló feleség megbocsátott férje gyilkosának, két fia azonban bosszút esküdött, és fogadkoztak, ha alkalom kínálkozik, végeznek vele. Ekkor mutatkozott meg ennek az asszonynak rendkívüli lelki ereje. Arra a szándékra kezdett imádkozni: inkább haljanak meg fiai, nehogy elkövessék a gyilkosság bűnét. – Az édesanya imádsága meghallgatásra talált. Két fia rövidesen meghalt, és így nem volt idejük a gyilkosság elkövetésére.

* * *

Az életrajzírók megállapítása szerint Rita sok bajjal és nehézséggel teli élete nem volt boldogtalan. Vonzotta őt az ideál: az imádsággal teli áldozatos élet. A sok baj és szenvedés Istenhez emelte lelkét, és a legnehezebb helyzetekben is fel tudta kelteni lelkében az Istent szerető emberek örömét és boldogságát.

Tudott Krisztusé maradni egy olyan házastárs mellett is, akit nem ő választott. . . , aki a kegyetlenségig durva volt és igazságtalan. . . , aki mellett – emberileg szólva – pokol volt az élete.

* * *

Ha a boldog házasság titkát keressük, csak ezt mondhatjuk: egy férfi és egy nő összefonódó életét nem a lényegtelen körülmények teszik boldoggá, hanem az Isten kegyelméből és szeretetéből fakadó „lelkierő”. Ahol nincs lelkierő, ott nincs boldogság! Ahol van lelkierő, ott boldogság is van. . . A legnehezebb körülmények között is van boldog családi élet.

Sokat elméltünk a házasság szentségéről. Most még két gondolatot kell tisztáznunk.

Milyen bűnöket kerüljenek különösen a házastársak?

Emberek között rendkívül fontos egymás nagyrabecsülése. A házastársak kerüljék tehát mindazt, ami csökkenthetné ezt a nagyrabecsülést. Kerülni kell tehát a durva-otromba beszédet, a káromkodást, a szidalmakat, egymás gyalázását. Kerülni kell a megbízhatatlanságot, hazudozást, lopkodást, kártevést, bosszúállást. Kerülni kell a könnyelmű viselkedést és hűtlenséget. A házastársak szívében nem volna szabad olyan érzelemnek fel-támadnia, amely nem egymásra irányul. Kerülni kell, mindent, ami egymás iránt undort támaszthatna. . . Ilyen a közönséges bű-nőzés, jellembeli fogyatékoságok, részegség, erkölcsi nihilizmus.

Különösen pedig kerülni kell minden veszekedést. A Szentírás így mondja: a nap ne nyugodjék le haragotokkal. . . Ez a figyel-meztetés fokozottabban vonatkozik a házastársakra. – Azt se fe-ledjük, hogy a becsület után a békeesség legnagyobb értékünk. Egy furcsa népies szójáték élénk állítja, milyen ne legyen a keresz-tény hívek házassága (ami egyébként szomorú valóság):

Egy héttel az esküvő előtt – a menyasszony beszél, a vőlegény elragadtatva hallgatja.

Egy évvel az esküvő után – a férj beszél, az asszony hallgat, és nem is tudja, mit mond a férje.

Három évvel a házasságkötés után – a férj és a feleség is be-szélnek, sőt kiabálnak. . . , és a szomszédok megdöbbenve hall-gatják a gyűlölködő szavakat.

Milyen erényeket gyakoroljanak a házastársak?

Erre a kérdésre nem nehéz felelni, mert Jézus a nyolc boldog-ságot tette keresztény életünk középpontjává. Nem kétséges, hogy ezeket az erényeket különösen a családi életben kell gyakorol-nunk.

– Elsősorban szükséges az igénytelenség, hiszen a szülők élete szünet nélküli áldozat.

– Nagyon fontos a szelídség, általa fékezhető meg a durvaság.

– Nélkülözhetetlen a megbocsátás, mert nélküle nem lehet el-képzelni közös életet, mint amilyen a családi élet.

- A békesség erénye szünteti meg a veszekedést.
- A bántalmak türelmes viselésében mutatkozik a szeretet.
- Szükséges a bűnök utálata és a lelki tisztaság, mert a bűn és életünk boldogsága nem férnek össze.

* * *

Egyik legfontosabb erény: a jó példa!

Ez a szülők egyik legnagyobb feladata a családban. Jó példát adjanak gyermekeiknek és ne rossz példát. A gyermekeknek a szülőktől nem rosszat, hanem jót kell tanulniok. A példaadással függ össze a többi erény: az önzetlen szeretet, az áldozatos lelkület, a fegyelmezett viselkedés... , vagyis a leszámolás az ösztönösséggel, mert a családi életben nem szabad, hogy az ösztönösség parancsoljon... A családi életben Isten parancsoljon!

A boldog családi élet titka tehát ez:

Tudnak-e a házastársak önmagukról megfeledkezni... , meg tudják-e tenni azt, hogy saját boldogságvágyukról is megfeledkezve keresik „a másik” boldogságát és gyermekeik boldogságát?

Aki így keresi családi élete boldogságát, az megkapja az áldást és boldogságot Istentől.

III. RÉSZ

1. Vallásos életünk reformja a II. vatikáni zsinat után

Az élet megszenteléséhez Krisztus Urunk a Hét Szentség kegyelmeivel segíti a földi embert. A szentség – sacramentum – külső jel és belső lelki kegyelem, de az Anyaszentegyház kifejező és bensőséges imádságokkal veszi körül a Szent Jelet, amikor kiszolgáltatja kegyelmét. A megszentelt életnek ugyanis legelső erőforrása az imádság. Minden vallás az imádságba kapaszkodik, amikor Istenhez közel akar jutni, Krisztus Urunk pedig kötelességévé tette követőinek az imádkozást, amit a keresztények mindig is teljesítettek, mert tudták, hogy aki nem imádkozik, az még a vallásos ember rangját sem érheti el, sokkal kevésbé pedig azt, hogy kereszténynek tarthassa magát.

Be kell ismernünk, hogy lelki életünk – kereszténységünk – nem mutatja a krisztusi örömhír – Evangélium – meggyőző erejét, sőt gyakran elhomályosítja Isten igazságának a fényét.

Gyakran vádolnak minket,

hogy templomba járunk, de gyenge emberek vagyunk...

hogy térden csúszunk az oltár előtt, de javulni nem akarunk...

hogy jámbor képet vágunk, de tele vagyunk mindenféle gonoszsággal...

hogy szentségekhez járulunk, de a kegyelmi élet nem látszik rajtunk.

* * *

Egy férfi panaszkodott egy templombajáró, napiáldozó asszonyra.

Mindig templomban van,

mindennap áldozik... és szentnek véli magát...

közben pedig veszekszik velem, kiabált és kizavart a házából.

Az asszony valóban beteg és ideges természetű, aki könnyen kiabál.

Ehhez járult még, hogy a férfi anyagi nehézséget is okozott neki, és így érthető, hogy az asszony felbőszült. . .
 A férfi vallásilag tudatlan, erkölcsileg gyenge és nagyon kellemetlen természetű ember.
 Megkérdeztem a méltatlankodó férfit:
 Panaszkodik, hogy az asszony veszekedett vele. . . pedig vallásos. . .
 Képzelje el, ha nem volna vallásos, akkor mit tett volna?
 Megmondom – a szemét is kikaparta volna már régen! . .
 A férfi csendesen beismerte – ez igaz!
 Ennek ellenére fel kell tennünk a kérdést:
 Mit jelent a vallás ennek a veszekedő asszonynak?
 Milyen vallásosság az, ami nem tudja legyűrni a veszekedő természetet?
 Nevezhető-e vallásosnak egy ilyen asszony, aki nem tudja megfékezni érzelmeit. . .
 aki vélt, vagy igazi sérelmek hatására kiabál és veszekszik?

Szentekre van szükségünk

A vallásos élet szétesése minden vallást és társadalmi osztályt érint.
 Az új civilizáció, mely keletkezőben van, lényegében vallástalan,
 nem úgy mint a régi pogányság, mely hamis istenekben hitt.
 Mégsem lehet azt mondani, hogy a vallásosság egyszerűen elhalt az emberekben.
 Feltűnő az érdeklődés a vallási kérdések iránt.
 Nagy az érdeklődés az újkor szentjei iránt is.
 Különösen akkor mutatkozik nagy érdeklődés,
 amikor az emberben feltámad a vágy a magasságok iránt,
 vagy amikor csődöt mondunk az életben, valamilyen formában.

* * *

Amikor a **szenteket** nézzük;
 feltámad bennünk a vágy, hogy mi is olyanok legyünk. . .

Krisztushoz hasonlók.
Meglátjuk gyengeségünket és feltámad a gondolat: ez így nem
mehet tovább.

* * *

A szentek – a legerősebb bizonyítékok Krisztus és az Egyház
kérdésében.

Szentté kell lennünk!

Miben álljon ez az életszentség?

Lelki emberré kell alakulnunk.

A hitből élni!

Krisztushoz hasonlóvá lenni.

Erkölcseileg tiszta emberré alakulni.

Csak akkor fognak ránk hallgatni az emberek,
ha szakítunk ezzel a korrupt környezettel,
hitünk erősebb, mint a vakbuzgó emberek hite,
erkölcsünk tisztább, mint a nagy tömegek erkölcsi gyengesége.
Tudunk áldozatokat is hozni Isten iránti szeretetből.

* * *

Tehát szükségünk van szentekre!

Ehhez pedig csak az szükséges –

ami jobban megfelel Krisztus tanításának és az evangélium
szellemének, mint az az életmód, amit a tömegek élnek.

Senki nem kívánja, hogy már most oltárra emeljenek.

Azt azonban meg lehet kívánni, hogy nagylelkűek legyünk.

Határtalan bizalommal hagyatkozunk Isten kegyelmére,
és azt tegyük mindig, amit tennünk kell... a jelen pillanat-
ban!

Ebben áll tehát az új idők életszentsége –

azon a helyen, ahová a Gondviselés minket állított,

és a kapott kegyelmek mértéke szerint

megvalósítsuk Isten nagy terveit!

Ehhez csak egyetlen út vezethet el bennünket: mindennapos
imaéletünk tökéletesítése.

2. Érdemes-e imádkozni?

Illés próféta istenítéletre hívta Baál bálvány papjait. A nép előtt megegyeztek egymással abban, hogy oltárt építenek, levágnak egy bikát és az oltárra teszik, majd pedig imádkoznak. Az lesz az igaz Isten, aki meghallgatja az imádságot és tüzet vet az oltárra.

Külön-külön megépítették az oltárt. Az oltárra rátették a levágott áldozati állatot, majd imádkozni kezdtek.

Baál papjai reggeltől-délig hívogatták istenük nevét. Ugráltak az oltár körül és kiabáltak: Baál, hallgass meg minket. – Amikor már délre járt az idő, Illés gúnyolódni kezdett: Hangosabban kiáltatok, talán beszélget a ti istenetek, vagy talán süket, esetleg alszik, azért nem hallgat rátok.

* * *

Néha mi is úgy érezzük magunkat, mint azok, akiket Illés csúfolt. Imádkozunk és könyörgünk Istenhez... kérjük Őt bajainkban, szenvedéseinkben... kérjük Őt személyes és közös ügyeinkben... Nagyon sokszor úgy tűnik, mintha hiába imádkoznánk. Kinevetnek minket mindazok, akik nem hisznek Istenben. Gúnyolódnak miatta, hogy egy nem-létező hatalmasság pártfogását kérjük. Csúfolódva mondják: hangosabban imádkozzatok, talán alszik a ti Istenetek.

Életünk nehéz pillanataiban feltámad bennünk a gondolat: Nem érdemes imádkozni! – Elővesz minket az öreg Jób keserősége, és vele együtt mondjuk:

Undorodik lelkem az élettől,

a csapások legyűrtek, nincsen, aki segítsen rajtam.

Istenem! – kiáltok hozzád és nem hallgatsz meg engem. Keserű szemrehányást teszünk Istennek, miért nem hallgatja meg könyörgésünket. Megkérdezzük tőle, miért bánik velünk olyan furcsán és érthetetlenül?

Nézzük meg a Szentírás szövegeit, nem furcsa és érthetetlen?

A durva Káin gyilkolt, az imádságos és szelíd Ábelnek meg kellett halni.

Tóbiás szerette Istent, istenfélő volt, irgalmasszívú volt, imádságos lelkületű ember volt, és a vakságot kapta jutalmul!

Dániel próféta hűségesen szolgált Istennek, jutalmul az orosz-lánok vermébe vetették.

A Makkabeus fiúk édesanyja jó asszony volt, aki szerette Istent: mégis végig kellett néznie fiai vértanúságát, látnia kellett keserves szenvedéseiket és halálukat.

Keresztelő János sokat imádkozott... emellett a Megváltó előhírnöke volt... furcsa jutalmat kapott Istentől: Heródes levágatta a fejét.

Pál apostol sokat fáradozott Isten országaért, sokat imádkozott, sokat szenvedett... életének bizonyos pillanataiban kibuggyant belőle a keserűség e szavakkal: Meguntam az életemet! Ő is furcsa jutalmat kapott: Rómában, Kr. u. 67-ben lefejezték.

Sorolhatnám a szenteket. Mennyit imádkoztak, szenvedtek, gyötrődtek. Mi lett jutalmuk? – Gúny, bántás, gyűlölet, testi vagy lelki vértanúság. Ezért emlegeti a Szentírás is: a vallásos, istenhez ragaszkodó és imádságos ember sorsa nem-ritkán ilyen. A gonoszoknak látszólag jól megy sorsuk... az imádkozó ember mellől nem tágt a baj, a nyomorúság. Mintha Isten külön kiválogatna minket... mintha a könyörgő-imádkozó embert nem akarná meghallgatni.

* * *

Nagy isteni titok ez, amelyet csak akkor leszünk képesek megérteni, ha el tudjuk fogadni a Szentírás tanítását: „Megfenyíti az Úr, akit szeret és megostoroz mindenkit, akit fiai közé fogad” (Zsid 12, 6.), mert így akar bennünket hasonlóvá tenni Egyetlen Fiához, Jézus Krisztushoz. Erre mutatnak példát a szent Vértanúk is, akik imádkoztak és erősek lettek – a halálig.

* * *

Az egyik panaszozja: minden ügyemben Istenhez fordultam, kértem tőle a mindennapi kenyeret. Nemhogy megadta volna; ami volt, azt is elvette.

A másik zokogva mondja: egyetlen fiam, öreg napjaim reménye volt. Kértem Istent, ne vegye el. Mennyit imádkoztam... mégis elvette.

A harmadik bánatosan magyarázza: éveken át imádkoztam boldog házasságért, hogy jó férjem legyen... Kaptam egy gonosz embert, aki mellett pokol az életem.

Vég nélkül lehetne sorolni a panaszokat... saját imáink eredménytelensége is eszünkbe jut és az ördög gúnyos kacajjal kérdezi tőlünk: Érdemes imádkozni? – Csak imádkozzatok, gyötörtétek magatokat... úgyszólván hiába minden könyörgés. Hangosabban kiáltatok, bizonyára alszik a ti Istenetek.

MIT MOND A SZENTÍRÁS IMÁDSÁGAINK EREDMÉNYESSÉGÉRŐL?

1. Jézus nemcsak buzdít minket az imádságra, meghallgatást is ígér.

A hegyi beszéd után mondta: Kérjétek és kaptok, keressetek és találtok, zörgessetek és ajtót nyitnak nektek... Aki kér, kap, aki keres, talál, és a zörgetőnek ajtó nyílik. (Mt 7. fej.)

Amikor Jézus apostolait imádkozni tanította, azt is megmondta, mit kérhetünk: mindennapi kenyeret... bűneink bocsánatát... a gonosztól szabadulást. – Jézus ezt kiegészítette még így: Bármit kérték imádságaitokban bizalommal, megkapjátok. (Mt. 21, 22.)

Szent Jakab apostol magyarázza nekünk azt, amit nem ő talált ki, hanem Jézustól tanult: Sokat tehet az igaznak odaadó könyörgése. (5, 16.)

Pál apostol is ajánlhatja a bizalomból fakadó imádságot. Örvendező imádságról beszél elsősorban azért, mert biztos lehetek abban, hogy a jóságos és irgalmas... embereket szerető Isten engem is meghallgat.

2. Az ószövetségi Szentírás is ismételgeti: Isten meghallgatja imáinkat.

Az ammoniták Júda királya – Jozafát – ellen támadtak, hogy végezzenek vele. A király és a nép megijedt, most mi lesz? – Összegyűltek tehát a templom előtt és imádkoztak:

Urunk, atyáink Istene, te uralkodol a nemzetek fölött.

Neked építettük ezt a templomot és tudtuk, bármilyen baj érne minket, ide jövünk, hozzád kiáltunk, és te meghallgatsz és megsegítesz minket, mert neked senki nem tud ellentállni.

Íme, most az ammoniták és moabiták jönnek ellenünk.

Mi nem tudunk ilyen nagy sokaság ellen harcolni.

Hát elnézed és nem bünteted meg őket?

Az Úr szava szólt egyik prófétája által: ne féljetek, nem ti fogtok harcolni ellenük, hanem az Isten. – A nép kivonult a harcmezőre, de nem kellett harcolni, mert a mező tele volt az ellenség halotaival. (Kron. II. 20.)

Isten megmondta világosan: Ha a nyomorult ember hozzám kiált, meghallgatom, mert irgalmas vagyok. (Ex. 22. fej.)

A Zsoltárok is mindig az imádságot meghallgató Istenről beszélnek:

Meghallgattál Uram, valahányszor segítségül hívtalak. (4, 1.)

Kerestem az Urat, és meghallgatott; minden bajból megszabadított. (33, 5.)

Bajaimban az Úrhoz kiáltottam és ő meghallgatott engem. (119, 1.)

Izaiás prófétánál találjuk: Én az Úr meghallgatom azokat, akik hozzám kiáltanak. – Isten nem csak úgy tessék-lássék módon teszi ezt, hanem: folyókat fakaszt a pusztában, megöntözi és termékennyé teszi a sivatagot. Fákat növeszt a puszta helyeken, és megsegíti népét minden bajában. A próféta azt is mondja, hogy Isten nem halogatja az imádság meghallgatását. Mielőtt kiáltának, én már hallom, amikor még beszélnek, már meghallgatom őket, és teljesítem kívánságukat.

3. A Szentírás beszél arról is, kinek az imáját nem hallgatja meg Isten.

Holofernesz, az asszír király vezére, seregével dél felé vonult. Júda földje és az egész nép ellenállásra készült. Eliákim, Isten papja így szólt a néphez:

Tudjátok, hogy Isten meghallgatja könyörgéseiteket, de csak akkor, ha hűen kitartotok mellette böjtben és imádságban. Mózes is, nem fegyverrel, hanem imádsággal győzte le az amalekitákat.

Holofernesz észrevette a fegyveres készülődést, megkérdezte vezéreitől:

Miféle nép ez, hogy van bátorságuk ellenszegülni?

Áchior, az ammonita vezér adott felvilágosítást: Furcsa nép ez, ha nem bírja erővel, imádkozik, és az Isten megsegíti. Akárhová mentek, Isten hadakozott és győzött helyettük. Nem is merte őket bántani senki, csak olyankor, ha elpártoltak Istentől... ha bálványimádást követtek el... kardélre és gyalázatra jutottak. Ha megtértek és bűnbánatot tartottak, Isten kibékült velük. – Uram – mondta Áchior – kutass utána, van-e valami bűnük Isten színe előtt. Ha van bűnük, akkor vonuljunk ellenük, mert Isten kezünkbe adja őket... Ha nincs bűnük, vonuljunk vissza, mert ilyenkor Isten védi őket, és mi az egész világ gúnytárgyává leszünk. (Judit 4. fejt.)

A Példabeszédek könyvében olvassuk: távoltartja magát az Úr a gonoszoktól, de meghallgatja az igazak imáját.

Izaiás prófétánál a bűnös embereknek mondja Isten: mikor kinyújtjátok kezeteiket, elfordítom szemem tőletek, akármennyit imádkoztok, nem hallgatom meg.

A Szentírás így is mondja: Isten bedugja fülét a bűnös ember kiáltására.

Szent Jakab apostolnak az imádságra vonatkozóan van egy érdekes megjegyzése: Nincs semmitek, mert nem kérték. Előfordul, hogy kérték, és mégsem kaptok. Nem kaptok, mert rosszul kérték.

4. Imádságaink meghallgatásával kapcsolatban a Szentírás még ezt mondja.

a) Ritkán hallgat meg minket Isten, ha azt kérjük tőle, hogy a bajokat és szenvedéseket vegye el tőlünk. Amint az arany a tűzben, úgy nemesedik az ember a szenvedés tüzeiben. – Arra a szándékra imádkozhatunk, hogy Isten adjon erőt a szenvedések viseléséhez. Az orvos is néha vág, fájdalmat okoz a gyógyítás érdekében... sőt néha keserű orvosságot ad a gyógyítás érdekében. Lelkünk gyógyulásához néha szükséges a szenvedés.

b) Az igaz, hogy a megtapasztalható imameghallgatások ma ritkábbak. Jól jegyezzük meg – nem Isten segíteni-akarása gyengült meg, hanem a hitünk. Akinek van hite és bizalma, az ma is láthat csodákat.

c) Ha könyörgésünk nem nyerne meghallgatást, ne Istent vádoljuk, inkább gondolkozzunk fölötte, olyan-e imádságunk, hogy meghallgatást remélhet? Van-e bizalom lelkünkben? Talán kicsinyhitűek vagyunk? – A kétkedésért, kicsinyhitűségért nem meghallgatás jár, hanem büntetés. Úgy ahogyan Mózes büntetést kapott... úgy, ahogyan Péter apostolt korholta Jézus a vizen járva.

d) Nem szabad elfelejtenünk azt, amire Jézus olyan nyomatékosan figyelmeztet: nem csak kenyérrel él az ember... Vagyis az első és lényeges – lelkünk üdvössége! Ha valamit kérünk, ami lelkünk üdvösségét veszélyeztetné, érthető, hogy Isten nem hallgatja meg kérésünket.

Érdemes-e imádkozni?

Bízzuk magunkat Isten gondviselő szeretetére. Legyünk meggyőződve, hogy Isten jót akar nekünk... akkor is jót akar, amikor úgy véljük, hogy nem hallgatja meg imádságunkat.

Ne feledjük, amit az öreg Tóbiás mondott fiának: Minden időben áldjad az Urat és kérjed, hogy Ő irányítsa utadat, és minden szándékod őbenne maradjon.

3. Tanuljunk meg imádkozni !

Az Egyház esti imájában mondjuk a következőket: „Testvérek... óvatosak és éberek legyetek. Ellenségtek az ördög, mint ordító oroszlán jár körül, keresve, kit nyeljen el...” (I. Péter 5. 8.)

Péter apostol megjelöli a forrást is, amiből erőt meríthetünk, hogy az ördög elleni küzdelemben helyt tudjunk állni. Figyelmeztet, ne hagyjuk el az imádságot, legyünk kitartók és állhatatosak az imádságban!

Jézus is hasonló gondolatokat magyarázott apostolainak szenvedése éjszakáján; „Virrasszatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne esetek!” (Mt 26, 41.) Vagyis Jézus, az Egyház, az apostolok egyformán ajánlják az imádságot mindig és mindenkor... különösen a bűn elleni küzdelemben és a kísértések idején.

* * *

Árpádházi Szent Margit életében a lehető legtökéletesebben megvalósult ez az imádságos lelkület. A Krónikák feljegyzik róla: minden szabad idejét imádságban töltötte. Néha egész éjszakákat töltött a Szent Kereszt oltára előtt imádkozva. Könyörgött Jézus Urunkhoz szüleiért, nővértársaiért, a szegényekért, betegekért, nyomorultakért... és nagyon sokat imádkozott az ország békéjéért. – Imádságos lelkülete mutatkozott meg abban is, amikor Jézus szenvedéseiről hallott és sírva fakadt, együtt érezve a szenvedő Krisztussal. Imádságos lelkülete segített neki a napi munkának végzésében, a legalantasabb munkákat is vállalta. Imádságos lelkülete mutatkozott meg abban is, hogy lemondva minden hiúságról, úgy járt, mint egy koldus, és amikor gyenge teste nem engedelmeskedett éppen gyengesége miatt, véresre korbácsoltatta magát. Böjtölt és vezeklővet hordott, mert ezek segítségével is az imádságos lelkületet akarta magában erősíteni.

Akadnak talán olyanok, akik kétségbevonják Szent Margit Istenbe kapaszkodó, imádságos lelkületét... a Krónikák adatai legendások... ki tudja, valóban ilyen imádságos lelkületű volt-e Béla király leánya? – Nem kívánok senkivel vitatkozni. Talán

elég arra hivatkozni, hogy Szent Margit tisztelete már a XIII.–XIV. században más országokban is elterjedt... tehát a kortársak tekintették őt imádságosnak, szentnek.

Ettől függetlenül megállapíthatjuk, hogy a XIX–XX. századok szentjei éppen olyan imádságos emberek voltak, mint Szent Margit, mert aki szeretni akarja Istent, annak életéből nem maradhat el az imádság.

Mi az imádság?

A katolikus hittan így határozza meg az imádság fogalmát: Az imádság: beszélgetés Istennel! Az imádságban Istennel beszélünk, vagy imádjuk Őt, vagy hálát adunk Neki, vagy kegyelmeit kérjük. Egy jámbor szerzetes így határozta meg az imádság lényegét: az imádság a gyermek beszélgetése mennyei Atyjával.

Akármilyen meghatározást használunk, a lényeg mindig ugyanaz, mégpedig: az imádság – beszélgetés! Nem egyoldalú próbálkozás úgy, hogy én beszélek és Isten hallgat, hanem valódi beszélgetés: én szólok és Isten is szól hozzám lelkem csendjében.

* * *

Assisi Szent Ferenc életében többször is előfordult, hogy rendtársaival valahová ment, és az úton az időt lelki beszélgetéssel töltötték. – Szent Skolasztika közvetlen halála előtt találkozott testvérével Szent Benedekkel. A Monte Cassinói kolostor alatt egy kis házban találkoztak. Viharos eső miatt Benedek nem tudott visszamenni a kolostorba, és így éjszakára is nővérével maradt... a legenda így mondja: egész éjszakán át lelki beszélgetésben töltötték az időt.

Ugyan mi lehetett ez a lelki beszélgetés?

Nem valószínű, hogy a hittani igazságokat mondogatták egymásnak.

Az sem valószínű, hogy bibliai történeteket mondtak volna, szentírási részleteket idéztek volna, hiszen mindketten ismerték a Szentírást.

Jó volna ismerni, mi volt ez a lelki beszélgetés, mert ez volt lelki megszentelődésük titka. Ez a lelki beszélgetés kapcsolta össze őket egymással és Istennel is.

* * *

Lelki beszélgetés példái a Szentírásban

Legtöbb példát találunk erre a Zsoltárok könyvében. Boldog az az ember, aki az Úr törvényében leli kedvét. (1.) Uram teljes szívemből dicsérlek, hirdetem minden csodatettedet. (9.) Örvezdem és ujjongok, zsoltárral dicsőítem fölséges nevedet. (9.) Óvj meg engem Uram, mert tebenned van reményem, Te vagy az én Istenem. . . Megmutatod az élet útját nekem, színed előtt örömmel töltesz el engem. (17.) Hallgasd meg szavamat, mutasd meg csodás irgalmatod,

hisz megmented a benned bízókat. . .

Kelj fel, Uram, ments meg engem az istentelenektől. (16.)

A próféták könyvei is tele vannak lelki beszélgetéssel. Nemcsak Isten szólt hozzájuk, hanem Isten szavát kellett hirdetni a népnek. Hirdetniök kellett a bűnbánatot, a vezeklést, az engesztelést. . . és állandóan ismétlődik náluk a felhívás: ne feledkeztek el a Megváltó várásáról. Keltegetétek magatokban a vágyat a megszentelődésre és az istenes életre!

Jézus is szerette és gyakorolta ezt a lelki beszélgetést. Egyik legszebb példa erre a „Hegyi beszéd”. . . vagy a Nikodémussal való beszélgetés éjnek idején. . . vagy a beszélgetés a samariai asszonnyal Jákob kútjánál, aminek az eredménye lett az asszony megtérése. – Jézus tanítványaival is gyakran beszélgetett. . . nem profán-evilági kérdésekről, hanem Istenről és az örökéletről. Ezek a beszélgetések legtöbbször az imádság formáját vették fel. Jézus végső következtetése mindig Isten volt és a lélek örök élete.

Pál apostolt is idézhetjük. A Kolosszei levélben mondja: azt keressétek, ami odafönn van. . . arra irányuljon figyelmetek, ne a földiekre. (3, 1.) – Ez minden lelki beszélgetésnek értelme és cél-

ja: elszakadni az evilági témáktól, az égiekre irányítani figyelmünket. Így az is érthető, miért van a lelki beszélgetésnek legtöbbször „imádság” formája.

Lelki beszélgetés a szentek életében

A jelek szerint Szent István királyunk ismerte az Istennel való beszélgetésnek azt a módját, amikor eltűnik az ember számára minden evilági profán dolog. Egyedül Isten érdekel annyira, hogy minden másról megfeledeznek az ember.

Szent Imre életében is megtaláljuk ezt a lelki beszélgetést. Egész éjszakákat töltött imádságban, beszélgetett Istennel. Egy alkalommal megkérdezte: Uram, mit kívánsz tőlem, hogyan éljek? – Megkapta rá a feleletet: Isten előtt a legkedvesebb a szűritiszta élet.

Szent Margitnak is szenvedélye volt ez a lelki beszélgetés. Más nem érdekelte, Isten társasága volt neki a legnagyobb öröm forrása. Éjszakáit ott töltötte a szigeti kolostor templomában. Volt miről beszélgetnie különösen akkor, amikor testvére István – édesapja ellen támadt sereggel.

Szent Patrik, Írország apostola, is szüntelenül beszélgetett Istennel. Ha nagyon fáradt volt, különösen éjnek idején, hideg vízbe állt. A víz ébren tartotta, és így folytatni tudta beszélgetését Istennel.

Vienney Szent János életének állomásait pontosan ismerjük, hiszen a múlt században élt, és fényképfelvételek is vannak róla. Pontos napirendet tartott. Este 9 órától éjfélig aludt. Éjfélkor a templomba ment, és szinte ott lakott a templomban. Szenvédélye volt a jámborság, az Istennel beszélgetés. Ezért mondta híveinek: vagy igyekezni fogtok az imádságos életben, vagy elkárhoztok.

A Szűzanya kérésére feltámadt szent Bernadett lelkében az imádság szeretete, és attól kezdve szenvedélye lett a lelki beszélgetés.

Loyolai Szent Ignác frásban rögzítette lelki beszélgetéseit. Ezeket rendtársai számára rendszerbe foglalta, és elmélkedéseknek nevezte.

Elmélkedésének tárgyai:

Uram, honnan van ez a világ, amit látok és tapasztalok?

Hogyan került a világba a bűn?

Hogyan tudnék szabadulni bűneimtől?

Mi az emberi élet célja?

Ki az Isten?

Mit jelent nekem az Isten országa?

Hová akarok tartozni... Jézus társaságához... vagy a kárhozottakhoz?

Melyik a legnagyobb erény és melyik a legnagyobb bűn?

Hogyan javítom meg lelkiéletemet?

Ajánlatos volna, ha mi is megkeresnénk azokat a lelki problémákat, melyeket meg akarunk beszélni Istennel. Lesnénk és váránk, mit felel nekünk az Úr, aki örökéletet akar adni nekünk.

Imádság nélkül nincsen Istennek tetsző, vallásos-jámbor élet

Ez a komoly lelkiélet alapja: a lelki beszélgetés igénye és öröme. Minden érdekel, ami Istenre, örökéletre, Isten országára vonatkozik. Különösen érdekel a beszélgetés Istennel.

Jézus idézte a közmondást: kinek hól a kincse, ott a szíve is. Ha a kincsem a zsebemben van, ott van a szívem is a pénztárcám mellett. Ha a kincsem a pohárban van, a szívem is a pohár körül keringőzik. Ha kincsem egy motorban van, ha belepusztulok, akkor is motorozok. Ha életem öröme egy bűn, akkor nem érdekel se Isten, se az örökélet, és mindent odaadok egy bűnért, ami rab-ságába ejtett.

Íme ezért kell vigyázni a bűnökre és szenvedélyekre. Keltegetni kell magamban a lelki beszélgetés szenvedélyét, a jámborság és imádság örömét. Olyan erővel kellene vágyakozni az imádság öröme után, mint ahogyan az emberek vágyakoznak az étel-ital után. Ahogyan keressük a dohányzás örömét, ahogyan keressük a kártya örömét, ahogyan keressük a szórakozás örömét.

Mindennek titka a szeretet. Ha szeretem Istent, minden erőmmel keresni fogom társaságát, együtt akarok vele lenni, beszélgetni akarok vele. Van mondanivalóm, és örömmel meghallgatom, amit Isten mond nekem.

* * *

A magyar irodalom egyik vezérlakjának (Babits Mihály) eleinte fogalma se volt arról, mi lehet a lelki beszélgetés.

Amikor beteg lett, először csak önmagával kezdett beszélgetni:

„Barátaim egyenkint elhagytak,

akikkel jót tettem, megtagadtak.

Akiket szerettem, nem szeretnek,

akikért ragyogtam, eltemetnek.

Az önmagával folytatott beszélgetés refrénje pedig ez:

Óh jaj, meg kell halni, meg kell halni... (Ősz és tavasz között.)
Később az ég felé fordította szemét, és úgy könyörgött: (Balázsolás)

„Segíts rajtam Szent Balázs!

Mert orv betegség öldös íme engemet és fojtogatja
torkomat, gégem szűkül, levegőm egyre fogy, tüdőm zihál...
s már az orvosok kése fenyeget...
Segíts!

Te jól tudod, mennyi kínt bír az ember,
mennyit nem sokall még az Isten jósága sem,
s mit ér az élet...
s talán azt is, hogy nem is olyan nagy dolog a halál.”

* * *

Egy másik költő azt kérdezi: Kinek daloltam? (Varga Gyula)
Megfelel a kérdésre és elmondja: sok embernek beszéltem. Megértő lelkek meghallgattak. Lassan azonban itt maradtam... búsan egymagamban... Dalomra többé senki sem figyel... egyedül Isten hajlandó velem beszélgetni, ezért írta: „Mindent halló nagy Isten, alkotóm, te vagy ma már egyetlen hallgatóm!”

Lehetséges-e egyáltalán Istennel beszélgetni?

Az elmúlt század atheistáinak gonosz játéka volt: odaálltak a hallgatóság elé e szavakkal, ha Isten létezik, akkor most csapjon agyon a villámával! Elővették zsebórájukat: öt percet adok Istennek, ha nem csap agyon, akkor nem létezik. Amikor az öt perc eltelt, zsebetették órájukat mondván: Íme láthatjátok, Isten

nem létezik, hiszen semmi bajom nem lett. Nem csak nem csapott agyon, de nem is szólt semmit.

A legújabb kor irodalmában is találunk hasonló provokációt. Az egyik írónál (Sartre) találjuk, hogy regényének főhőse tudatosan teszi a rosszat, provokálja Istent. Bűnei által szomorúságot akar okozni Istennek, szinte kényszeríteni akarja őt, hogy megbüntesse. – Amikor Isten nem bünteti meg, hirtelen elhatározással megváltozik. Nem csak jót tesz, hanem kéri Istent, segítsen neki a jócselekedetekben. Ám hiába kísérletezik, nem sikerül neki kitartóan jót tenni, sőt bűnöket követ el. – Így arra a következtetésre jut, hogy hiába kísérletezik jóval-rosszal, az eredmény mindig ugyanaz. Isten nem kárhoztatja őt a bűnök miatt... a jóban sem segíti őt. Isten néma marad, nem szól hozzá, nem beszél vele. Ebből a csendből megállapítja az író – főhőse szavaival – hogy Isten nem létezik... a néma Isten nem létezik. Végző következtetésében kitör belőle a kiáltás:

Milyen nagy öröm... sírok a boldogságtól... Isten nem létezik!

Hiába kérdezzük őt, hiába akarunk vele beszélni, nem szól semmit.

A néma Isten nem létezik!

Nem is szükséges, hogy valaki istentagadó legyen. A hívő ember lelkében is feltámadhat a kísértés: Isten nem szól semmit, nem beszél velem... és levonjuk a következtetést: Ez a néma Isten talán nem is létezik.

* * *

Milyen jó volna, ha templomainkban a Jézus Szíve szobor megmozdulna, és bólintással vagy tagadó mozdulattal nyilatkozna életünk nagy kérdéseiről.

Milyen jó volna, ha a Szűzanya szobra megelevenedne, és felvilágosítást adna azokban a kérdésekben, melyek annyira fontosak lelkiismeretünk szempontjából.

Milyen jó volna, ha Jézus szólna hozzánk az oltárszekrényből, biztatna, noszogatna... vagy legalább a szentáldozáskor mondana valamit.

Legalább egy jelet látnánk, egy csodát... egy beteg meggyógyulna, egy halott feltámadna.

Mennyire más lenne imádságunk, vallásosságunk, ha a temető halottai sírjukból kikelnének, néhány órára elhagynák síri magányukat, meglátogatnának és figyelmeztetnének minket az istenszeretetre és istenszolgálatra.

Ebben a pontban eszünkbe jut Jézus figyelmeztetése, amit a dúsgazdagról és szegény Lázárról szóló példabeszédében emlegetett: ha valaki vallásos életet akar élni, az ne keressen és ne várgon különleges jeleket. Ne várja, hogy Isten hallható hangon szóljon hozzá, hanem halgasson a papokra és prófétákra. Isten megbízottjaira. – Akinek ez nem volna elég, annak az sem használ, ha a halottak kikelnek síri magányukból, és Isten üzenetét közvetítenék nekünk.

4. Hogyan szól hozzánk Isten?

Hittanórán az imádságról kérdezgettem a gyerekeket:

- Amikor nincsen szentmise, akkor is bementek a templomba?
- Ha nyitva a templom, bemegyünk imádkozni – felelték.
- Mit mondtok ilyenkor Jézusnak?

Erre a kérdésre nagy csend volt a válasz, ezért ismét kérdeztem:

– Milyen imádságot szoktatok elmondani?

Megjött a gyerekek bátorsága, és egymásután jelentkeztek. Az egyik a „Miatyánkot” emlegette, a másik az „Üdvözlégyet”, a „Hiszekegyet”.

– Ezeken kívül más imádságot nem mondtok?

Meglepett az egyöntetű válasz:

– Mást... semmit!

– Ez nagy baj, mert akkor nem tudjátok, mi az imádság. Én azt tanítottam, hogy amikor imádkozunk – Istennel beszélünk. Ha ti gépiesen ismételtetitek ezeket az imákat, akkor ti nem beszélgették Jézussal, és Jézus sem beszélget veletek.

A gyerekek nagy szemet meresztve néztek rám. Arcukon látszott a ki nem mondott kérdés: lehet Istennel beszélgetni? Lehet Jézussal beszélgetni? Lehet Máriával és a szentekkel beszélgetni?

Mi erről az emberek véleménye?

Azt mondják, megtehetem, hogy bemegyek a templomba, és szólígtatom Istent. – Megtehetem, hogy hódolok Isten szent színe előtt. – Azt is megtehetem, hogy egyoldalúan előterjesztem kéréseimet... hogy Istennel valóban beszélgessek, lehetetlenségnek látszik.

Azt is mondják: a beszélgetéshez mindig legalább két személyre van szükség. Az imádságban pedig mindig csak én beszélek... egyedül, mert Isten nem szól semmit... Isten néma marad.

Tény az is, ha valaki azt mondaná nekünk, hogy ő szokott Istennel beszélgetni, nevetnénk rajta, és talán bolondnak is tartanánk... képzelgőnek, aki azt hiszi, hogy Isten szól hozzá... úgy véli, hogy Isten szavát hallja... pedig Isten nem szól hozzá soha.

Ha pedig feltételezzük, hogy Isten valóban beszélget valakivel, az illetőben nagy életszentséget is feltételezünk... olyan életszentséget, amilyennel én nem rendelkezem. Nem hasonlíthatom magamat Alacoque Szent Margithoz... Vienney Szent Jánoshoz... Galgáni Gyöngyihez... Konnersreuthi Neumann Terézhez.

Hogyan kell elképzelnünk beszélgetésünket Istennel?

Ha tisztázni akarjuk, hogy az imádságban lehet-e Istennel beszélgetni, először azt kell megállapítanunk, milyen módjai és lehetőségei vannak gondolataink közlésének.

A gyermek, ha baja van sír, amivel jelzi: segítségre szorul.

Aki beszélni tud, szavakkal, mondatokkal... csendes beszéddel, vagy hangos kiabálással hozza tudomásunkra, mire van szüksége.

Gondolataink közlésére szolgál az frás.

A néma ember mutogat.

A művész hangok, vagy színek által fejezi ki mondanivalóját.

Van a gondolatközlésnek egy titokzatos módja, ami a gondolatolvasás és hypnózis körébe tartozik. Nagy intenzitással gondolok

arra, amit mással közölni akarok, és az illető úgy teszi parancsaimat, mintha hallotta volna, mit kívánok tőle.

Hányszor tapasztaljuk, hogy valamit teszünk egy furcsa szuggesztív hatása alatt. Senkinek a hangját nem hallottuk, és mégis – szinte parancsra – cselekszünk.

Ha mindezt figyelembe vesszük, nem lesz nehéz elképzelni az imádságot, mint Istennel való beszélgetésünket.

Én szavakat formálok, mondatokkal fordulok Istenhez...

Isten pedig válaszol nekem (ritkán hallható mondatokkal), legtöbbször lelkem mélyén, nem hallható módon. Isten beszédéből csak azt veszem észre, hogy ügyeim elrendeződtek, kérésem teljesedett, bajaim elmúltak, keserveim megcsendesedtek, öröm költözött szívembe.

Mai hasonlattal élve így is mondhatnám: Lelkem felfogó antennáját Isten hullámhosszára tudtam állítani. Hangokat ugyan nem hallok, de tudomásomra jutnak ismeretek... gondolatok... indítások, melyek Istentől származnak. Isten, lélek, kegyelem titokzatos működése jelentkezik itt, amit még nem tudtunk tisztázni. Bizonyos esetekben csak ennek a titokzatos működésnek az eredményeit tapasztaljuk.

Isten szól hozzánk a Szentírásban

A természetfelettiak iránt érzéketlen ember megellenezheti azt, amit mondtunk: nekem Isten soha nem mond semmit. Azt azonban nem volna szabad elfelejteni, hogy a Szentírás Isten szava. Amikor tehát a Szentírást olvassuk, vagy hallgatjuk – Isten szavát halljuk... Isten szól hozzánk. Szólítását, biztatását, vigasztaló igéjét nem emberi fül, hanem inkább a lélek szemének megfigyelésével vesszük észre, amikor szívünk tisztasága megvilágítja értelmünket és hogyha önismeretünk alázata belátásokra teszi alkalmassá gondolkozásunkat.

Amikor a Szentírás Noé kortársait fenyegeti, Isten nekünk is tudomásunkra hozza: ha meg nem tértek, és bűnbánatot nem tartotok, mindannyian elpusztultok.

Amikor a Szentírás Ábrahám hitét dicséri, a mi hitünket is megdicséri, és jutalmat ígér a hívő embernek.

Amikor Mózes parancsot kap Isten törvényeinek a megtartására, Isten tőlünk is követeli: szolgáljunk neki.

Amikor Isten a próféták által megfenyegeti a népet, ez a fenyegetés nekünk is szól: . . . bűneinkért megkapjuk a megígért és megérdemelt büntetést.

Jóbról olvassuk a Szentírásban, hogy az ördög nagyon elbánt vele. Elvette tőle vagyonát, gyermekeit. . . sőt felesége szívét is ellene fordította. Végül undorító betegséget is bocsátott rá. Amikor a szenvedések mértéke betelt, Isten ezeket mondta Jóbnak:

Elég volt a szenvedésből.

Hűségedért óriási jutalmat adok neked.

Ugyanez a mi életünkben is előfordul. Életünk hirtelen megváltozik. Mintha a mennyei Atya súgná: elég volt a szenvedésből! Hirtelen nagy örömet és vigasztalást kapunk. Nem vesszük észre többé a bajokat. Csak szeretni tudunk és megbocsátani. . . és mosolyogva köszönjük meg Istennek; hogy szólt hozzánk.

* * *

József, Jákob fia Egyiptomba került – mint rabszolga – Putifár házába. Putifár felesége azon mesterkedett, hogy az ifjút bűnre csábítsa. József szívében a bűn kívánása helyett undor támadt. Megundorodott az asszonytól, aki férje helyett mással kacérkodott. Az undor által maga Isten szólalt meg József szívében, és segítette őt a testi vágyak megfékezésében.

Ugyanez található meg a mi életünkben is. . . amikor undor támad bennünk a bűnnel szemben. Ebben az undorban Isten szól. Mintha azt mondaná: azt akarom, légy tiszta, és bűnt ne kövess el.

* * *

Jézus arról beszélt, hogy testét és véréát adja az emberi lelkek táplálására. Sokan emiatt megbotránkoztak és beszédét nem akarták tovább hallgatni. Jézus ekkor megkérdezte tanítványaitól:

– Ti is el akartok menni? Vegyétek tudomásul, hogy amit mondtam, azon nem változtatok. Ha el akartok menni, elmehettek. . .

Péter apostol megszólalt:

– Uram, kihez menjünk? Veled akarunk maradni.

Ez a beszélgetés gyakran megismétlődik életünkben. Jézus minket is megkérdez: El akarsz menni? El akarsz hagyni engem? A bűn útjára akarsz lépni? Én erőszakkal nem tartalak vissza. Méhetsz a bűnbe, a kárhozatba.

Ha a szenvedély még nem vakított el egészen, akkor Péter apostollal együtt fogjuk mondani: Uram, kihez menjek? Nem megyek a bűnbe, nem megyek a kárhozatba... Veled maradok!

Egy édesapa kereste meg Jézust, és könyörgött neki: Gyógyítsd meg fiamat. A Szentírásból sejthető, hogy ennek az embernek a hite nem volt erős hit... ezért hangzott Jézus figyelmeztetése ilyen formában: Minden lehetséges annak, aki hisz. Mire a kételkedve könyörgő apa felkiáltott:

Uram, segíts hitelenségemen!

Hányszor térdelünk az oltár előtt és könyörgünk:

– Uram, segíts!

Jézus halkan szól a templom csendjében:

– A hiteddel van baj, a hitben gyengültél meg. Ez az oka annak, hogy kérésed meghallgatása késik.

Kítör lelkünkéből a könyörgés: Uram segíts, erősítsd meg hitemet!

* * *

Jézus szigorúan szólt a farizeusokhoz:

– Jaj nektek képmutató farizeusok. Miért jöttetek ide a templomba? Miért mutattok be áldozatot? Miért imádkoztok üres szavakkal? Miért vagytok tele képmutató jámborsággal?

Van úgy, hogy mi is betérünk a templomba. Ha bűnösök vagyunk, Jézus ugyanilyen szigorral szól hozzánk: Miért jössz ide? Hogy mersz szentáldozáshoz járulni... hiszen tele vagy bűnnel? Üres szavakkal imádkozol, szentgyónásaidban is csak feliből-harmadából mondd el bűneidet... Őszinte bánatra pedig nem gondolsz.

* * *

Tovább idézhetnénk a Szentírás szövegeit. Amit eddig elmondtunk, abból is nyilvánvaló, hogy Isten nem néma, többször szól hozzánk, mintsem gondolnánk.

Ne akarjuk Isten szavát füllel hallhatóan hallani! Úgy járhatunk, mint Izrael fiai, akik könyörögtek Mózesnek: ne az Úr szóljon hozzánk, mert beszéde annyira ijesztő és döbbenetes, hogy ijedtünkben meghalunk. Inkább te szólj hozzánk, te közvetítsd Isten üzenetét.

A Szentírás igazsagai, melyek meghallgatását Isten kívánja tőlünk

Aki hisz, az üdvözülni, aki nem hisz, elkárhozik.

Nem csak cselekedeteinkről, minden kimondott szóról is számot kell adni az ítélet napján.

Ha nem tartotok bűnbánatot, elpusztultok.

Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri? – Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön! – Senki két úrnak nem szolgálhat.

Akiben nincsen szeretet, az a lelki halálban marad!

Ha valaki még így sem tudná megtalálni a kapcsolatot Istennel, vegye kezébe a Szentírást, és olvassa Isten üzenetét:

Uradat, Istenedet imádjad, és csak neki szolgálj!

Ne kísértsd a te Uradat, Istenedet!

Nem csak kenyérrel él az ember.

Boldogok az igénytelen emberek.

Boldogok a szelídek és irgalmasok.

Boldogok, akik éheznek és szomjuhozzák az igazságot.

Boldogok a tisztaszívűek és békeesek.

Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért.

A Szentírás minden szava – Isten üzenete. Halljuk meg és éljünk úgy, ahogyan azt ez az isteni üzenet kívánja tőlünk... és tanuljunk meg beszélgetni Istennel.

5. Imádkozzunk !

A pusztai vándorlás idején a zsidók és az amalekiták kerültek szembe egymással. Mózes, segítőtársát és hadvezérét – Józsuét – küldte ellenük harcba. Ő maga fölment egy dombtetőre, kiterjesztette kezét és imádkozott. Amíg Mózes kitárta kezét, és így könyörgött Istenhez segítségért, Józsue és serege fölülkerekedtek, amikor Mózes elfáradt, és kezét leengedte, az amalekiták nyomultak előre. Leült tehát egy kőre, Áron és Hur fogták kezét, imádkoztak, és ez az imádság győzelemre vitte Józsue hadseregét. (Ex. 1. feje.)

A háborúskodásnak ezt a módját mi nem ismerjük. Régen kiment a divatból, hogy a nemzetközi kérdéseket, a társadalmi problémákat: összetett kézzel vagy kiterjesztett imádkozó kézzel próbálják megoldani. Ma már azt sem nagyon kérdezik, hogy egy hadseregnek mennyi fegyvere, ágyúja vagy tankja van, mert a rakéták és az atombombák a lényegesek. A XX. század embere mosolyog, ha Mózes kiterjesztett kezéről és imájáról hall. Nem csak mosolyognak, hanem tagadják az ima sorsdöntő erejét. Kétségbevonják a Szentírás állítását, és teljes bizonyossággal kijelentik: Imádsággal nem lehet csatát nyerni!

A Szentírás emlegeti Illés próféta csodálatos imádságát is. (III. Kir. 7.) A száreptai özvegyasszony fia meghalt. Illés imádkozott Istenhez: Uram, kérlek, térjen vissza a gyermek lelke! Illés imádsága meghallgattatásra talált, mert a gyermek újra életre kelt. – Ezt a gyógyítási módot sem ismerjük. Ma operációval, injekcióval, tablettákkal gyógyítanak. Valakinek a gyógyulásért imádkozni sem szoktunk. Ha mégis megtesszük, azzal a gondolatlaltal imádkozunk: úgysem ér semmit.

Egy orvosnőről hallottam. Megvizsgált egy gyermeket, és az aggódó édesanyjának megmondta: a gyermek nagyon beteg, de talán lehet rajta segíteni. Tartsák tisztán a kis beteget, adják be neki az orvosságokat... és imádkozzanak érte! – Az anya felháborodottan szidalmazta az orvosnőt, és kiabált: ne vállalkozon gyógyításra az, aki azt hiszi, hogy imádsággal is lehet gyógyítani.

Rövid elmélkedés után rájövünk arra, hogy az imádságot nem szabad így elmarasztalni. Most tettek közzé egy statisztikát, mely

szerint Lourdesban az 1970. esztendőben 28 olyan gyógyulás történt, amit nem lehet természetes gyógymódokkal megmagyarázni. Ezek az imádság csodái. Nem tablettákkal és nem injekciókkal gyógyulnak az emberek, hanem az ima erejével. A B. Szűz Mária meggyógyítja azokat, akik gyógyulásért könyörögnek hozzá.

Egy nyelvtanárral volt nagy vitám. Az egyik papnevelő intézet növendékeiről megállapította, hogy kevesen ismerik az angol nyelvet. Mint okot megjelölte: a növendékeknek sokat kell imádkozni. Azt ajánlotta, hogy a fiúk imádkozzanak kevesebbet, és az így nyert időt fordítsák az angol nyelv tanulására... az angol nyelv tanulása többet ér minden imádságnál.

Az érettségi előtti időben különösen nagy örömet okozott nekem az ima. Legszívesebben titokban imádkoztam, és szerettem a rózsafüzért, mert az utcán, menetközben is lehetett imádkozni... Egy alkalommal nagyapám észrevette a titokban mondott imát, és rám szólt: Ne imádkozz annyit! Furcsának tartottam ezt a figyelmeztetést, mert az igaz, hogy az öreg általában nem sokat imádkozott, de ha kissé a pohár fenekére nézett, akkor órákon át énekelte a zsoltárokat a kapcsos bibliából.

Amit nagyapám mondott akkor, az ma jelszó lett. A ma emberének a jelszava: ne imádkozz! A XX. század embere nem szeret és nem is tud imádkozni. Bűnös ebben az Istentől elszakadt kultúra, a mulandó – kis örömök hajszolása. Jellemzője a fölületesség, amit elősegít a mozi, a rádió, a televízió, az irodalom, a könnyelmű szórakozás. Életünket Isten nélkül akarjuk berendezni. Szaladgálunk a mindennapi kenyér után. Idegeinket össze-vissza cibálja a mai ideges élet... és az elmélyüléshez szükséges csendet sehol nem találjuk. – Így érthető, hogy nincs kedvünk imádkozni, és napról – napra kevesebb lesz az imádkozó ember.

Néha rájövünk, milyen nagy értéke van az imádságnak: bajban, szomorúságban, amikor nagyon megpróbál minket az élet. Olyan esetben is érezzük az imádság szükségességét, amikor nehéz az élet terhét hordani-viselni; ilyenkor tudunk imádkozni. – Amikor elmúlik a baj, elhagyjuk az imádságot is, nincs kedvünk hozzá. Arra hivatkozunk, hogy sok a dolgunk, sőt az is előfordul, hogy tehernek és nyűgnek véljük az imádságot.

Jézus életében egyik leglényegesebb kötelezettség volt: az imádság

Jézus imádkozott, amikor Keresztelő Szent Jánostól kérte a bűnbánat keresztségét. (Lk. 3, 21.)

Jézus imádkozott akkor is, amikor apostolait kiválasztotta... sőt az egész éjszakát imádságban töltötte. (Lk. 6, 12.)

Imádkozott, amikor Péter apostolt Egyháza fejévé jelölte. (Lk. 9, 18.)

Imádkozott az utolsó vacsorán, az Oltáriszentség alapításakor. (Mt 26. fej.)

Imádkozott szenvedése éjszakáján. (Mt 26, 39.)

Imádkozott a keresztfán. (Mt 27. fej.)

Imádkozott mennybemenetele előtt is. (Lk. 24, 50.)

* * *

Külön meg kell említenünk, hogy Jézus szerette a magányt és a csendes imádságot. Ezért volt szívesen a pusztában, ahol senki és semmi nem zavarta Istennel való beszélgetését. Amikor apostolaival együtt vándorolt Judea és Galilea, valamint a többi tartományok útjain, valahol megpihentek, Jézus hagyta apostolait beszélgetni, ő azonban a magányosságot kereste, visszavonult, hogy a mennyei Atyával tudjon beszélgetni. Az is előfordult, hogy elhagyta a lelkesedő tömeget, felment a hegyre, ő maga egyedül, imádkozni.

Jézus csodáit is imádságos lélekkel művelte. Imádkozott a süketnéma meggyógyítása előtt. (Mk. 7, 34.) Imádkozott a csodálatos kenyérszaporítás előtt. (Mk. 6, 34.) Imádkozott Lázár feltámasztása előtt. (János 11, 41.) Imádkozva áldotta meg a gyermekeket. Imádkozva járta a városokat és falvakat. Szinte állandóan imádkozott.

Ha Jézus sokat imádkozott, akkor nekünk is sokat kellene imádkoznunk. Ennek a mondatnak hallatára sokan ellenkeznek, és meggyőződéssel hangoztatják: Senki ne kíváncsian tőlünk sok imádságot. Senki ne akarja tönkretenni életünket.

* * *

Legújabbkori egyháztörténelmünkben mindannyian ismerjük ezt a nevet: Charles de Foucauld. Gazdag és jómódú családból származott. A francia gyarmati hadsereg tisztje lett... hitét elvesztette, a vallás nem érdekelte, erkölcsi gátlásai nem voltak, Istennel nem törődött.

Váratlanul és kiszámíthatatlanul elérkezett számára a kegyelem pillanata. Annak, aki előbb nem imádkozott, szenvedélye lett az imádság, mint másnak az étel-ital-dohány vagy a testi vágyak kielégítése. Elhagyta a hadsereget, pappá szenteltette magát. Elhagyta a világot, a sivatag szélén telepedett le. Később a Szahara közepébe, – a Hoggar hegység vidékére ment. Lakást és kápolnát építtetett magának, ahol nemcsak nappal, hanem éjszakákon át imádkozott. (1901–1916.) Megtérése előtt olyan ember volt, aki undorodott az imádságtól. Ha neki szenvedélye lett ez a „túlzónak” nevezhető imádság, akkor ez nekünk sem lesz lehetetlenség.

* * *

Ne értsen félre senki!

Senkit sem akarok rábeszélni arra, hogy szünet nélkül imádkozzék, összetett kézzel mormolja a végnélküli, „szóbeli imákat. Ezt annál inkább senkinek nem akarom tanácsolni, mert vannak, akik nem szeretik a szóbeli imát. Jó volna megérteni, hogy az imádság:

nem pusztán beszéd és értelemgyakorlat...

nem pusztán nehezen érthető mondatok ismételtetése...

hanem a szó igazi értelmében: beszélgetés Istennel!

Ismernünk kell a szóbeli imákat: (Miatyánk, Üdvözlégy, Hízekegy.) Ismernünk kell azokat az imákat is, melyek az imakönyvben találhatók... Meg kell tanulnunk saját szavainkkal imádkozni és közeledni Istenhez. A legfölségesebb ima: a szentmise. Ha jelen vagyok a szentmisén, Krisztus keresztdózatával kapcsolódom össze. – Ugyanígyen nagyértékű ima: az Istennek szentelt élet. Nem az megy be a mennyek országába, aki mondogatja: Uram... Uram... hanem az, aki a mennyei Atya akaratát teszi, vagyis Isten parancsai szerint él. – Imádság az is, ha a szentségekhez járulunk. Imádság az is, ha napi munkánkat Istennek ajánljuk.

Mindebből láthatjuk, hogy a keresztény ember élete imádság! És nem lehetetlen, amit Pál apostol kíván: „Szüntelenül imádkozzatok!” (Thessz. 5, 17.)

Elmélkedéseink alkalmával figyelembe kell vennünk bizonyos tényezőket. Milyen lelkiállapotban vagyunk? – Nyugodt, vagy zaklatott lelkiállapot különféle hatással van elmélkedő imádságunkra. Másképpen elmélkedik, aki tiszta fejjel fog hozzá, mint az, aki bódultan és fáradtan próbálkozik.

Nagyon fontos a hozzákészülés. Ezért tartjuk teljesen abszurd helyzetnek, amikor valaki felkel és bekapcsolja a rádiót... vagy újságot olvas... vagy bármit csinál, ami a figyelmet másfelé tereli. A jóga gyakorlatoknál is nagyfontosságú a koncentráció... az elmélkedés esetében is így van.

Rendkívül fontos a helyes időbeosztás is. Nem annyira a fantázia működése a fontos, inkább az értelem és akarat mozdtítása. Ezért kell meghatározott időt biztosítani elmélkedésünk befejező részéhez. – Közben arra is gondolhatunk, hol végezzük az elmélkedést? Szeressük a templomot, mert ha nem szeretjük a templomot, az ördög kizavar minket, és lehetetlenné teszi az elmélkedést.

* * *

Gondolkozhatunk afölött is, milyen testhelyzetben imádkozunk.

Tréfásan szokták emlegetni azt a jámbor lelkiatyát, akit állítólag arról kérdeztek meg, hogy szabad-e imádkozás közben cigarettázni. Az atya felháborodva tiltakozott, de amikor úgy kérdezték, hogy szabad-e cigarettázás közben imádkozni, akkor egyszerre jóságos beleegyezését adta, ami végelemzésben arra mutat, hogy magunknak kell tisztáznunk: milyen testhelyzet az, amelyik legjobban ráhangol az imádkozásra. Ágyban fekvő betegeket, fáradt öregeket, sőt munkában kifáradt fiatalokat sem lehet elmarasztalni, amikor esti imájukat elalvás előtt fekvő helyzetben végzik el, mert jobb fekvéssel imádkozni, mint az imát elhanyagolni és szentebb dolog a szentolvasóval kézben várni elalvásunkat, mint haszontalan gondolatok közben forgolódni ágyunkban.

Érdemes volna elmélkedni afölött is, vajon milyen erénygyakorlatok segítenek engem imádságos életemben? – Éreznem kell, hogy szükségem van az imádságra és elmélkedésre, az engedelmesség is segíthet, a koncentrációt már említettem, és nagyon fontos a készséges lelkület.

Az imádság módjait is tisztáznom kell, milyen módot választok? Nyilván a szóbeli imádság nem mellőzhető. – Gyakran összeolvad a lelkiolvasmány és az elmélkedő imádság. Nem sok különbség van a lassú olvasás és az elmélkedés között. – A cselekedetekben megnyilvánuló imádságot sem szabad mellőzni: lényegesek a lelkigyakorlatok, erénygyakorlatok és jócselekedetek.

A közösen mondott imáknak vannak előnyei, és vannak hátrányai is.

Jézus azt mondta: ahol ketten-hárman összejönnek nevemben, velük vagyok; vagyis a közös ima eleve biztosítja Jézus jelenlétét és az ima nagyobb hatóerejét. – A közös ima segít az odafigyelésben is. – Azt is szokták mondani, hogy alapvetően minden imádság – közösség imádsága.

Hátránya a közös imának, hogy az odafigyelés nem lehet mindig annyira koncentrált, mint a magán-imádság esetében. Ezt azonban kipótolja az a Krisztusi ígéret, mely jelenlétét kapcsolja a közös imához.

A magán-imának előnye ugyan, hogy elmélyültebb lehet, de nagy hátránya, hogy teret ad a hanyagságnak. A meghatározott időben végzett közös ima nem maradhat el, de a magán-imákat gyakran elhagyjuk.

Nagyfontosságú a külső megjelenés és a testtartás. Az újabb liturgia túlságosan emberivé tette imádságunkat. Elmaradnak azok a szertartások, melyek a nagyfokú hódolat kifejezései. Pedig ez lényeges, hiszen nem akármiről van szó, hanem a teremtető, végtelen hatalmú Istentről.

* * *

Ne feledjük: az imádság kell hogy legyen lekiéletünk mozgatója, ami összekapcsol minket Istennel.

6. Hallgasd meg, Uram, népedet ! (Kérő-könyörgő imáinkról)

Sokat csalódott ember mondta keserűen e szavakat: Imádságaink teljesen értelmetlen és haszontalan próbálkozások. Céltalan imádkozni a mindennapi kenyérért. Kenyeret nem Isten adja nekünk, hanem a boltban lehet venni pénzért. Ha nincs pénzem, nem kapok kenyeret. Ruhát is hiába kérünk Istentől. Jézus ugyan emlegette, hogy a gondviselő Isten a mezei virágokról is gondoskodik... tehát még inkább az emberekről. Mégis hiába várunk, Isten nem segít, és nem ruház fel minket. Ha pedig valaki beteg, orvoshoz kell mennie. Isten nem fogja őt meggyógyítani.

Az emberek nagy része „fatalista”. Így ismételtetik: ez van megírva a sors könyvében... ezért hiába minden kísérletezés és próbálkozás. Sorsunkon, életünk tragédiáján változtatni nem tudunk. Ezért céltalan minden kérő imádságunk... Istenhez könyörgő imáinknak semmi értelme!

Mit mond az ószövetségi Szentírás a kérő imáról?

Jáknak jelentették emberei, hogy testvére, Ézsau, közeledik 400 emberrel. Jákob erre nagyon megijedt. Vagyonát és családját két csoportra osztotta azzal a gondolattal: ha az egyik csoport elvész, a másik megmarad és megmenekül. Majd pedig imádkozni kezdett: Uram... Ábrahámnak és Izsáknak Istene... nem érdemlem meg irgalmadat és hűségedet, most mégis könyörögök hozzád, ments meg engem Ézsau testvérem kezétől, mert félek tőle. – Isten meghallgatta Jákob könyörgését. Ézsau megengesztelődött és sírva, átölelve köszöntötte testvérét, Jákobot, akit üldözött. (Gen. 32, 6...33, 4.)

Isten, Salamon királyt, kifejezetten felszólította a kérő imádságra. Éjszaka álmában megjelent neki és mondta: „Kérj, amit akarsz és megadom neked!” Salamon előterjesztette kérését: Uram, én tapasztalatlan ember vagyok. Nem tudom, mit csináljak a sok néppel, akiket rám bízál. Adj tehát szolgádnak értelmes szívet... – Tetszett a beszéd az Úrnak, ezért mondta Sala-

monnak: mivel nem kértél magadnak sem hosszú életet, sem gazdagságot, s nem kérted ellenségeid életét, hanem bölcsességet kértél magadnak... bölcs és értelmes szívet adok neked... sőt amit nem kértél, azt is megadom: gazdagságot és dicsőséget! (III. Kir. 3. fej.)

Ebben a szentírási részben Isten kifejezetten követelte Salamon királytól, hogy „kérjen”. Azt is megígérte, hogy kérését teljesíteni fogja.

Jeremiás próféta könyvében találjuk: (11, 14...) Ne imádkozz, ne könyörögj a népért, nem hallgatom meg imádságodat. – A szentírási szöveg értelme ez: mintha Isten félne attól, ha a próféta imádkozik, a népért, kénytelen lesz meghallgatni könyörgő imáját, ezért felszólítja, „ne imádkozz a népért!”

Az ószövetségi Szentírás a kérő imádság csodáit is emlegeti. Izrael népét az amalekiták elleni harcban Mózes könyörgő imája segítette. – Egy másik helyen a hős Judit asszony és a nép imája mentette meg Betuliát az ellenség támadása ellen. – A három ifjú is az ima erejével maradt sértetlen a tüzes kemencében. – Az oroszlánok vermében Dániel imádsága zárta be a vadállatok száját, nem bántották őt.

Az Újszövetség a kérő imáról

Jézus maga is használta a kérő imádságot több alkalommal is.

– Negyvennapos böjtje idején, az evangélium hirdetésére késülve.

– Apostolainak a kiválasztása előtt.

– Tanításának a szüneteiben.

– Csodatételei előtt, mint pl. Lázár föltámasztása előtt.

– Az utolsó vacsorán imádkozott Egyházáért, apostolaiért.

– Jézus szenvedésének éjszakáján is imádkozott egyrészt azért, hogy múltjék el tőle a szenvedés... másrészt ezért, ha ki kell innia a szenvedés kelyhét, minden erővel tudja vállalni a menygyei Atya akaratát. (Mt 26. fej.)

Az imádság, amire Jézus tanított minket, első felében ugyan dicsőítés, másik felében azonban kérés: mindennapi kenyerünket

add meg nekünk ma, bocsásd meg a mi bűneinket, szabadíts meg a kísértésektől, a gonosztól! (Mt 6, 9.)

Jézus biztatott minket a kérő imádságra: Kérjétek és kaptok, keressetek és találtok, zörgessetek, és ajtót nyitnak nektek. (Mt 7, 9.)

Jézus azt is megmondta, mit kérjünk. (Mt 6, 25...)

- Keressétek elsősorban az Isten országát.
- Kérjétek bűneitek bocsánatát, de ne feledjétek, Isten csak akkor bocsát meg, ha mi is megbocsátunk másoknak... azoknak is, akik vétettek ellenünk.
- Kérjétek tiszta-ártatlan lelkületet, menekülést a gonosztól.
- Kérjétek türelmet a szenvedések viseléséhez.
- Kérjétek alázatos lelkületet, mert csak így lehet számítani arra, hogy Isten fölmagasztal minket.

Jézus azt is tudomásunkra hozta, hogy vannak dolgok, melyeket nem kérhetünk. Az egyik merész követelőnek így válaszolt: nem tudjátok mit kértek! (Mt 20, 20.) – Lehetünk erőszakosak, mint a kánaáni asszony, aki leánya gyógyulását kérte Jézustól... de nagyobb érték, ha zúgolódás nélkül el tudjuk fogadni Isten akaratát.

Az apostolok élete és működése is szünet-nélküli kérő imádság volt. Imádkoztak Isten országának a terjedéséért. Imádkoztak ellenségeikért. Imádkoztak arra a szándékra is, hogy Isten csodák által mutassa meg hatalmát... a híveknek pedig ajánlották az imádságot Isten kegyelméért.

A szentek a kérő imádságról

Ugyanúgy vélekedtek róla, mint Jézus, hiszen tőle tanulták az ima művészetét. Ha valami különbséget akarunk találni szentjeink életében, talán azt fogjuk megtalálni, hogy más és más erényt valósítottak meg imádságos életükben.

Csodatévő Szent Gergely a bizalom szentje. Ő emlékezett Jézus figyelmeztetésére: akiben van bizalom, a hegyet is el tudja tolni. (Mt 17, 20.) Felkeltette magában ezt a bizalmat, és nagy csodákat tudott művelni ennek a bizalomnak az erejével.

Szent Monika, Szent Ágoston édesanyja a kitartó imádság szentje. Hosszú éveken keresztül imádkozott fia megtéréseért, míg meghallgattatásra talált.

Szent Ágoston az őszinte és alázatos bűnbánat szentje.

Vienney Szent János legfontosabbnak tartotta az állandó könyörgő imádságot, aminek az erejével ő is nagy csodákat művelt.

Liziói Szent Teréz nemcsak alázatos volt imádságos életében, hanem megvolt lelkében a teljes összekapcsolódás Istennel, megadta magát Isten akaratának... legyen meg mindenben Isten akarata.

Konnorsreuthi Neumann Teréz nincs szentté avatva, hiszen nem régen halt meg (1962. szeptember 18-án). Életéből el kell mondanom egy eseményt, ami összefügg a kérő imádsággal és annak meghallgatásával. – Hosszú éveken át beteg volt már, többször a sír szélén... Hallotta, hogy a községből származó papnövendéknek haza kellett jönnie, mert súlyosan megbetegedett, sőt állapota reménytelennek látszott. Gégedaganat megbénította a nyelőcső működését, és a szeminárium előjárói hazaküldték a növendéket meghalni. – Neumann Teréznek furcsa gondolata támadt. Így mondta: Átvállalom ennek a papnövendéknek a betegségét. Nekem úgyis mindegy, hogy öt vagy hatféle betegségem van... papi utánpótlásra pedig nagy szükség van katolikus Egyházunkban. – Az átvállalást kérő imának az lett az eredménye, hogy Teréz másnapra megkapta a gégedaganatot, a papnövendék pedig gyógyultan mehetett vissza a szemináriumba. Ennek a gégebetegségnek a következménye volt, hogy Neumann Teréz többé nyelni nem tudott, és ettől a naptól kezdve – több mint 34 éven keresztül – többé nem vehetett magához táplálékot.

A Lourdesi gyógyulások is arról győznek meg minket, hogy a kérő imának nagy értéke van Isten színe előtt. Ha a kérő ima értéktelen volna, Lourdesban senki nem gyógyulna meg.

* * *

Felkeltem magamban a meggyőződést, hogy kérő-imáink értékesek Isten színe előtt. Megszívlelem Jézus biztatását: kérjétek és kaptok, keressetek és találtok, zörgessetek és ajtót nyitnak nektek.

Az imádságban, amire Jézus tanított minket, azt is megtalálom, mit kérjek:

a mindennapi kenyeret...

bűneim bocsánatát...

Uram, ne engedd, hogy kísértésbe jussak...

és szabadíts meg a gonosztól...

Ebben a furcsa világban még valamit kérek: szent békességet adj, Uram, napjainkban!

7. Engesztelő imádság

A B. Szűz Mária fatimai megjelenésekor nyomatékosan ajánlotta az engesztelő imát, különösen pedig a bűnösök megtéréseért mondott imádságot. Amikor a jelenések befejeződtek, a három gyermek arról beszélgetett, hogyan lehetne segíteni a bűnösökön, akik nem akarnak bűnbánatot tartani, és mivel lehetne elérni, hogy bűneiket elhagyják. Annál nagyobb gondot okozott nekik ez a gondolat, mert egy pillanatra látták a pokol rettenetes büntetését, és azt is, hogy a bűnösök úgy hullanak a pokolba, mint télen a hó.

Először csak a rózsafüzért imádkozták a bűnösök megtéréseért. Később találékonyak lettek az engesztelő-önmegtagadások gyakorlásában. Szentmisét hallgattak azok helyett, akik nem jártak a vasárnapi misére. – Lemondtak megszokott játékaikról. – Étkelésben felnőtteket is megszégyenítő önmegtagadásokat gyakoroltak. – Meleg nyári napokon vizet nem ittak. – A szőlőt, amit otthon kaptak, elajándékozták. – Volt úgy, hogy egész napon át böjtöltek. Estefelé, amikor már nagyon éhesek voltak, gyökereket és a tölgyfák keserű termését ették azzal a megokolással, minél keserűbb, annál több bűnöst tudnak megtéríteni.

* * *

Tagadhatatlan tény, hogy vallásos életünkben szükségünk van az engesztelő imára. Nem volna szabad elfelejtenünk, hogy érdekes és bizonyos szempontból érthetetlen összefüggés van a bűn, bűnbánat... valamint a bűnbocsánat, vezeklés, engesztelés és a szenvedések türelmes viselése között.

Dávid király súlyos bűnöket követett el. Isten kiszabta a büntetést: a baj és szenvedés végigkíséri egész életét, és gyermeke meghal. Dávid böjtölve-imádkozva vezetelt. Isten megbocsátott neki... de mivel nagy volt a bűne, gyermeke meghalt.

Ezért imádkozott Dávid az 50. zsoltárban ilyen szavakkal: Könyörülj rajtam Istenem, nagy irgalmad szerint, töröld el gonoszágomat, nagy könyörületességed szerint. Moss tisztára vétkeimtől, tisztíts meg bűneimtől. Gonoszágaimat elismerem, és bűnöm előttem van szüntelen. Egyedül ellened vétkeztem... Tiszta szívet teremts belém, színed előtt el ne vess!

Az engesztelés vágyából fakadtak az ószövetség áldozatai. Előfordult, hogy egész birkanyájukat áldozták, hogy megengeszteljék Istent. Ezeket az áldozatokat a pusztai vándorlás idején is be kellett mutatni. Sőt Mózes önmagát ajánlotta fel engesztelésül: Uram, ha a népet el akarod pusztítani, vedd el az én életemet is.

Zakkeus, a vámos, megtért és vendégül látta Jézust házában. Feltámadt benne a vezeklés és engesztelés vágya úgy, ahogyan ez elő volt írva az Úr törvényében: vagyonom felét a szegényeknek adom, és ha valakit megcsaltam, négynennyit adok helyette! (Lk. 19, 8.)

Péter apostol gyenge volt. Megtagadta Jézust a főpap udvarában. (Lk. 22.) Először megsiratta elkövetett bűnét... utána egész életén át vezetelt, és igyekezett jóvátenni botlását.

Pál apostol is vezetelt. Azt mondta magáról, hogy a legkisebb az apostolok között, mert üldözte Isten Egyházát. Ő is vezetelt egy életen át. Ez a vezeklés adott neki erőt sok szenvedésében: Amikor Lisztra városában megkövezték, amikor Filippi városában megvesszőzték, amikor Athénben kinevették, amikor Rómában halálra ítélték és kivégezték.

Az engesztelő ima értékes Isten színe előtt

Sirák fia könyvében olvassuk: Aki szereti Istent, az tartózkodik a bűntől és engeszteli Istent a bűnökért. (3, 4.)

A Zsoltárok könyve világosan megmagyarázza nekünk: Isten nem leli kedvét a véres áldozatokban... az égő áldozatokban... Istennek a töredelmes lélek áldozata kell. (50, 18.)

Pál apostol mondja nekünk a Kolosszei levélben: örömmel szenvedek értetek, és testemben kiegészítem azt, ami még hiányzik Krisztus szenvedéséből. (1, 24.) – A Korinthusi levélben pedig világosan megmagyarázza: ha szenvedünk, a ti vigasztalástokra van... (II. 1, 6.) Vagyis, ha szenvedéseimet Istennek ajánlom engesztelésül, abból nagy lelki haszon származik.

Így érthető, miért vállalták a szentek szívesen az engesztelést

Megcsodáljuk azokat a szenteket, akik nagy önmegtagadásokat vállaltak, és Istent engesztelték:

Remete Szent Antal egész életét a sivatagban töltötte.

Az Egyiptomi Mária a Jordánon-túli pusztaságban vezekelt bűneiért.

Oszlopos szent Simon önmegtagadását úgy képzeltek, hogy életét oszlop tetején töltötte és onnan prédikált az embereknek. Oszlopos szent Simon az ókor vezeklő aszkétája volt, de az elképzelés túlzásba ment félreértés. A Kis-ázsiai Göreme-völgyben, Aviclar falu, vagy Uchisar táján vannak azok az egyedülálló geológiai képződmények, amelyek szinte oszlopvékonyaságúra vékonyodva emelkednek ki a síkságról. Anyaguk puha mésztufa lehet és az oldalukba, csúcsaikba vájt ősrégi remetelukak bejáratait ma is fényképezik a turisták. Szent Simon bizonyára a legszenzebb volt az ottani remeték között és talán a legvékonyabb tűhegy legmagasabb pontjára ásta ki remete-barlangját és onnan prédikált a jámbor zarándokoknak.

A vezeklők lelki életének vannak megcsodálható, de utánzásra nem való részletei, és a régebbi lelki könyvek itt-ott felbukkanó naivságait jó dolog, ha fenntartásokkal fogadjuk.

Nagyon hosszú volna elsorolni a vezeklők és engesztelők névsorát:

Szent Benedek, Szent Ferenc, Szent Domonkos, Szent Ignác, Szent Klára, Nagy Szent Teréz, Szent Margit, Szent Erzsébet... A legújabb időknek is vannak vezeklői: Vienney Szent János, Szent Bernadett, Lisieux-i Kis Szent Teréz...

Sokan érthetetlennek mondják a szigorúságot és kegyetlenséget, amivel a szentek önmaguk ellen fordulnak. Ez a szigorúság

nekünk is érthető volna, ha megérténénk és világosan látnánk, mi a bűn, és mennyire bántja Istent... és ha azt is látnánk, mennyire tehetetlenek vagyunk a megsértett isteni Fölség kiengesztelésében... Ha mindezt megérténénk, akkor ugyanúgy tennénk, mint az idézett szentek, vagy esetleg még kegyetlenebbül bánnánk el önmagunkkal, hogy valamennyire elfogadható elégtételt adjunk Istennek.

Nem-vallásos embereknel is megtalálható a vezeklés és engesztelés

Az újság közölte a japán halál-pilóták parancsnokának búcsú-sorait. A veszített háború végén öngyilkos lett. Búcsúlevelében azt írta: Nem bírja elviselni, hogy parancsára oly sok ember ment a biztos halálba. Vezekelni és engesztelni akar, ezért végez magával... ezzel a cselekedetével talán megvigasztalja a szomorú hozzátartozókat, és megengeszteli a fiatalon elpusztult pilóták lelkét.

Jézus életét is az engesztelés gondolata irányította

Elég lett volna, ha emberi testet vesz magára. Vagy ha már vérnek kell folynia, elég lett volna, ha egy-két csepp vérért adja értünk. Neki azonban ez nem volt elég. Ő nem csak megváltani akart minket, hanem túláradó elégtételt és engesztelést akart adni az Atyának. Végigszenvedte az emberi élet minden nyomorát és keserűségét. Végigszenvedte a megaláztatást az igazságtalan ítéletet. Vállalta a megostoroztatást, a töviskoronát és a kereszthalált is.

Mintha Jézus biztatni akart volna minket: ti is engeszteljetek! Így lesz még világosabb az idézett szentek gondolata. A vezeklésben, az engesztelésben a szeretet vezette őket. Ezért tudták vállalni a kemény életet. Ezért tudták vállalni az önmegtagadásokat. Ezért tudták vállalni az önkínzásokat is... sőt még az életáldozatot is. Cselekedeteik forrása, titka, rúgója a szeretet volt.

Majd ha mi is szeretni fogjuk Jézust... az istenszeretetet vezet életünkben... akkor nem csak tessék-lássék módon, hanem odaadással, lelkesedéssel, örömmel fogjuk vállalni a vezeklés és engesztelés imáját.

8. Hála Istennek

Az ősrégi legenda szerint élt valahol egy fiatalember, aki erkölcsileg annyira elzüllött, hogy az ördöggel is szövetséget kötött, és eladta neki lelkét. Cserébe az ördög megígérte, hogy minden kívánságát teljesíti, ad neki nagy gazdagságot, sok pénzt... az ördögnek azonban volt még egy feltétele: a szerencsétlen fiatalembertől édesanyja szívét kérte. A züllött ember ráállt. Éjszaka megölte édesanyját, kivágta a szívét, és elvitte a sátánnak. Útközben rohant, mint egy bolond, megbotlott egy kőben és elesett. A kezében tartott anyai szív megkérdezte tőle: Fiacskám, nagyon megütöttem magadat?

Ez a régi legenda az anyai szeretet nagyságát akarja nekünk bizonyítani... egyben azt is magyarázza, milyen rettenetes dolog a hálátlanság. Megmagyarázza nekünk, milyen rettenetes dolog az, amikor valaki jót rosszal fizet vissza... szeretetet gonoszszággal, durvasággal, hálátlansággal viszonz.

A Szentírás a hála és köszönet kötelezettségét sürgeti

Jézus Szamaria és Galilea határvidékén járva szomorú csapattal találkozott. Tíz belpoklossal, akik elkülönített emberek voltak, a távolban megálltak, és kiáltoztak: Jézus Mester, könyörülj rajtunk!

Jézus megkönyörült rajtuk és elküldte az akkori egészségügyi szervhez, ahol a gyógyulásról szóló igazolványt kiállították. – „Menjetek, mutassátok meg magatokat a papoknak!” A Szentírás hozzászói: amíg odafelé mentek, meggyógyultak. Érthető, hogy nagy öröm fogta el őket, de az már nem érthető, miért feledkeztek meg Jézusról. A tíz gyógyult közül csak egy tért

vissza a názáreti Mesterhez, hangos szóval áldotta Istent, és hálálkodott. Jézus szomorúan megkérdezte:

- Hányan gyógyultak meg?
- Tizen, Uram, hangzott a felelet.
- Hol van a többi kilenc?! Nem gondoltak arra, hogy köszönetet mondjanak Istennek?

Jézus szomorú szavai jelzik, hogy a hálátlanság rút dolog, és egyike a legnagyobb bűnöknek. A hálátlan ember jellemzője, hogy elfeledkezik a kapott jókról... és az is jellemzője, hogy eszébe se jut megköszönni a kapott jókat... sőt a jót rosszal viszonyozza.

Az idézett szentírási részlet arra figyelmeztet: legyünk hálásak, különösen Istennek. Azt se feledjük, hogy a hála és köszönet a legnagyobb erények közé tartozik. Ezért soha ne feledkezzünk el az imádságnak arról a formájáról, amit a katekizmus „hálaimának” nevez!

A hála erénye ritka az emberi szívekben

Különösen Istennel szemben vagyunk kétségbeejtően hálátlanok. Izaiás próféta könyvében találjuk a szigorú figyelmeztetést: Halljátok eget és figyelj füleddel föld, mert az Úr beszél. Fiakat neveltem és felmagasztaltam, ők azonban megvetettek engem. Az ökor is megismeri gazdáját s a számár urának jászolát. Izrael azonban nem ismer engem (és nem akar hálás lenni). Bűnös nemzet, gonoszszággal terhelt nép, gonosztevők ivadéka, elvetemült fiak, akik hálátlanok Istennel szemben. Az Úr szigorú büntetését fogják kapni. (1, 2...)

Mózes Isten iránti hálára intette a népet. Felsorolta, mennyi jót, mennyi irgalmat, szeretetet kapott a nép. Hozzátette: ha a nép nem lesz hálás Istennek, büntetést fog kapni. Mózes azt is megmagyarázta: Ha valakinek jót teszünk, megkívánjuk tőle a köszönetet... Az, aki végtelenül jó hozzánk, szintén hálát és köszönetet vár tőlünk. (Deut. 4. fej. 26. fej.)

Az ifjú Tóbiás angyal-kísérőjével a hosszú útról hazaérkezett. Összesügött apjával – az öreg Tóbiással – milyen jutalmat kellene

adni a kísérőnek, aki oly sokat segített nekik? – Az Úr angyala közbeszólt: adjatok hálát Istennek! (11. fej.)

Jézus példát adott a hálás lelkületre. A csodás kenyérszaporítás alkalmával, mielőtt kiosztotta volna a kenyeret, köszönetet mondott. (Mk. 6. f.) Amikor pedig Lázárt feltámasztotta, így imádkozott: Atyám, hálát adok Neked, hogy meghallgattál... (János 11, 41.)

Pál apostol a Kolosszei levélben röviden és érthetően beszél: legyetek hálásak! (3, 15.) Ez a kötelezettség elsősorban Istennel szemben áll fenn.

* * *

Szent Ágoston mondta: mert Isten jó azért létezőnk, és emiatt kell állandóan köszönetet mondani Istennek.

Aranyaszájú Szent János élete példája megható: nagyon sokat szenvedett, üldözték, bántalmazták... végül durva katonák viték őt száműzetésbe. A sok szenvedés és nélkülözés végzett vele. Ennek ellenére utolsó pillanataiban imádságos lélekkel fordult Istenhez: Mindenért legyen hála és köszönet Istennek!

Rómában, a kapucinusok templomában pihen Kantalicei Szent Félix.

Üvegkoporsóban fekszik, teste négy évszázad után is épségben van. Ez az egyszerű szerzetes a hálás lelkület szentje volt. A nép így nevezte őt: „Deo gratias testvér”, mert mindig ezt ismételgette: Hála és köszönet Istennek.

* * *

Olvastam egy költeményt, melynek szövege ijesztő. Az egész vers egy átkozódás, a költő anyját átkozza borzalmas szavakkal. Enyhe kifejezése még, amikor ezt mondja anyjáról: pusztult volna el, mielőtt világra hozott. – Azt is mondja a költő, hogy anyjával szemben semmiféle hálára nincs kötelezve. Mással nem tartozik neki, talán azzal az egy-két liter tejjel, amit táplálékul kapott tőle. – Ez az ember mindazt elfelejtette, amit anyjától kapott. Elfelejtette a gondoskodást, a táplálékot, az aggódó szeretetet, a virrasztásokat, az álmatlan éjszakákat.

Istennel szemben mi is feledékenyek vagyunk

A Szentírás figyelmeztet Istennel szemben köteles hálánkra. „Dicsérjétek az Urat, mert jó és irgalmassága örökkévaló.” (I. Kron. 16, 34.) – „Isten jóságos, hűséges és türelmes...” (Bölcs. 15, 7.) – Az Úr jósága megbocsát annak, aki egész szívvel keresi őt.”

A Zsoltárok könyvében találjuk: „Uram jóságos vagy, kegyes és nagyirgalmú azokhoz, akik segítségül hívnak téged.” (85, 5.) – „Uram, irgalmad bőséges, amit a benned bízónak juttatsz.” (30, 20.) – „Boldog az az ember, aki Istenben remél.” (33, 9.)

Pál apostol is gyakran beszél Isten jóságáról, és azt is emlegeti, hogy az iránta való háláról és köszönetről ne feledkezzünk meg. Hivatkozik arra, hogy Jézus Krisztusban Istenünk jósága, és szeretete jelent meg közöttünk. Habár a harag gyermekei voltunk, Isten megkönyörült rajtunk. Jézus Krisztusban föltámasztott minket, és vele együtt maga mellé ültetett a mennyben... hogy megmutassa kegyelmének túlaradó bőségét, nem azért, mert megérdemeltük, hanem mert Isten ajándéka. (Ef. 2, 6.)

Jézus saját személyében megmutatta nekünk Isten jóságát, ez is kötelez minket a hála-imádságra.

A könnyen feledkező embernek a Szentírás megmagyarázza, mi az, ami miatt hálát kell mondani Istennek. – Isten ajándéka ez a szép világ... a rossz nem Istentől van, a rossz az emberi gonoszság terméke. Minden öröm, jóság és szépség Istentől van... Isten gondviselése irányítja az emberi sorsokat. Istennek köszönhetjük a mindennapi kenyeret, ha ő nem adná, hiába akarnánk boltban vásárolni... Istennek köszönjük a kegyelmek bőségét, a szentségek kegyelmi hatását, erőt a bajokban és kísértésekben, Istennek köszönjük, hogy reményünk van az örök életre... hogy nem reszkető rabszolgák vagyunk, hanem Isten szeretett gyermekei.

* * *

Ez a feje tetejére állított társadalom nem alkalmas arra, hogy a hála, köszönet, hűség érzelmeit keltegesse lelkünkben. Életünk hálátlanságok sorozata. Hála, hűség, köszönet ismeretlen fogalmak lettek. Ezek helyett otromba emberi hibákat találunk: hálát-

lanságot, csúfolódást, rágalmazást, tapintatlanságot. A hűség annyira ismeretlen fogalom lett, hogy az Új Magyar Lexikonban nem is szerepel. – Az Isten iránti hála és hűség pedig haldoklik az emberi szívekben. Nem érezzük a kötelezettséget, hogy Istennek bármit is megköszönjünk. – Az imádság unalmas, a szentmise fárasztó, az istenszolgálat nehéz, engedelmeskedni nem tudunk... nincs kedvünk jót tenni... nincs kedvünk az áldozatos szeretethez.

Urunk és Istenünk!

Megköszönjük a hitet. Megköszönjük, hogy az Egyház tagjai lehetünk. Megköszönjük a bűnbocsánatot, az oltáriszentséget. Megköszönjük az örök boldogság reményét... és hálás szívvel mondjuk: legyen áldott szent Neved.

9. Az imádás

Évszázadokon keresztül szokásban volt katolikus Egyházunkban a térdelés, térdelve imádkozás, térdelve gyóntunk, térdelve áldoztunk.

Az utóbbi időben sokan megellenezték a térdelést, térdhajtást, mint elmúlt századok csökevényét... így mondják: modern korunkban méltatlan hozzánk az imádságos lelkületnek ilyen megnyilvánulása.

Aki józanul gondolkodik, megállapíthatja, hogy ezek a külső szertartások, melyek csaknem két évezreden keresztül vallási megnyilvánulásainkat kísérték, szimbolikus jelentéssel bírnak... akárhogyan gondolkozunk, Isten iránti hódolatunkat, odaadásunkat nem is tudnánk másképpen kifejezni.

Beszéltünk az imádság különféle fajairól, formáiról:

a kérő imádságról...

az engesztelő imádságról...

a hálaadó imádságról...

Most az imádról elmélkedjünk! Szükség van erre, mert nagyon kevesen értik, mi lehet „az imádás”.

Vitán fölül áll, hogy Isten elvárja: imádjuk Őt! – Ezért találjuk az első parancsolatban: Uradat, Istenedet imáddad... ugyanakkor nem is sejtjük, mi lehet az imádás.

Mi az imádás szó jelentése?

Ha a szó eredetét nézzük, az imádás liturgikus cselekményt jelöl: mély meghajlást, térdhajtást, földreborulást, kezek kiterjesztését. Mindezzel kifejezzük hódolatunkat, a tiszteletet, az odaadást. . . ugyanakkor szavakkal is kifejezzük kéréseinket, hálaunkat, Isten dicsőítését.

Ugyanezeket a szimbolikus jelentéseket – az imádással kapcsolatban – megtaláljuk a nem-keresztény vallásokban is. Ez érthető, hiszen a pogányok is emberek, és ők is keresték, hogyan tudnák kifejezni a teremtető Isten iránti hódolatukat. – Az Ó- és Újszövetségben is megmaradt a hódolatnak külsőleg is megmutató kifejezése, azzal a megszorítással, hogy ez csak Istennek jár, Istent illeti meg.

Ez az imádás lelki tartalmat is kifejez. Jézus ezt így mondta: nem az megy be a mennyek országába, aki mondogatja: Uram, Uram. . . hanem az, aki mennyei Atyám akaratát teszi. – Amikor az imádásnak ezt a lelki tartalmát akarom kifejezni ilyen szavakat használok: hódolat, odaadás, teljes önátadás, ellenkezés-nélküli szolgálat.

Imádás a Szentírásban

Mózes a Sinai hegyen, villámlás és mennydörgés közepette hallgatta Isten szavát, és átvette Istentől a törvény két kőtábláját. Ezalatt a nép a hegy aljában elúnta magát, és éppen az imádásban vétkeztek, mert aranyborjút öntöttek, és az imádást kifejező szertartásokat az aranyborjú előtt végezték. – Isten ekkor Mózes tudomására hozta a nép nagy bűnét. . . el fogom törölni ezt a népet a föld színéről, és téged teszek nagy nemzetté, és a te családod lesz választott népem. – Mózes könyörögni kezdett. Elismerte, hogy a nép nagy bűnnel vétkezett. A bálványimádásra nem talált mentséget, csak egyet tudott kérni: Uram, ha nem bocsátasz meg nekik, engem is törölj ki az élet könyvéből.

Dávid király nagy bűnököt követett el, ezért büntetést kapott Istentől: fia megbetegedett. Dávid napokon át imádkozott Istenhez, fia gyógyulásáért. . . a fiú azonban meghalt. Ekkor Dávid felöltözött legszebb ruhájába, és a templomba ment áldozatot

bemutatni. Emberei vitáztak egymással, hogyan lehet az, a király úgy viselkedik, mintha semmi baj nem érte volna őt. Dávid viselkedésével fejezte ki Isten iránti imádatát: legyen minden Isten akarata szerint.

Héli főpap gyenge kézzel nevelte fiait. Emiatt Isten büntetést szabott ki: elveszi az Úr tőled és családodtól a főpapságot, és mindannyian meghaltok. Héli csendesen hallgatta Sámuel próféta szavait, és csak ezt mondta: Ő az Úr, úgy tesz, ahogyan legjobbnak látja szeme. Hélinek a szavaiban „imádás” volt: mindent elfogadok Istentől... a büntetést is elfogadom tőle.

A B. Szűz Mária felelete az angyali köszöntésre szintén imádás volt. Legyen nekem a te igéd szerint... legyen minden úgy életemben, ahogyan Isten akarja. Mária ezt az imádó felajánkozást meg is valósította életében. Úgy élt, hogy mindig és mindenben Isten akaratát kereste.

Jézus életstílusát nem kell vizsgálnunk. Életében ez volt a lényeges: Azért jöttem, hogy akaratodat tegyem! – Az az én eledelem, hogy annak az akaratát tegyem, aki küldött engem. – A keresztfán az a felkiáltás „beteljesedett” szintén azt jelölte: mindent megtettem, amit Isten kért tőlem. – Azt is megmondta Jézus, hogy nem azért jött, hogy a Törvényt megsemmisítse, hanem hogy beteljesítse. A törvényben pedig a legfőbb: Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!

Imádás az apostolok és szentek életében

Az apostolok megkapták az utasítást Jézustól, hogyan éljenek, és hogyan hirdessék az evangéliumot. Csak néhány mondatot idézek:

Istennek inkább kell engedelmeskedni, mint az embereknek. Írva van – mondta Jézus – Uradat Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!

Az igazi imádást így fejezi ki a Jelenések könyve: légy hű mindhalálig és neked adom az élet koronáját.

Aki jobban szereti atyját vagy anyját, mint engem, nem méltó hozzám, vagyis az imádás lényege a teljes istenszolgálat.

Ha pedig szentjeink életét nézzük, azt kell mondanunk: csak az lehet szentté, aki megértette, mit jelent: Istent imádni... aki

ezt nem érti, nem tud szentté lenni. – Az imádásban megmutatózó jámborság alakította szentjeink életét.

Árpádházi Szent Erzsébet lelkiéletében szerette a kérőkönnyörgő imádságot... szerette a hálaadó imát ... vezekelt és engesztelt... de a legnagyobb volt Isten imáadásában. Átadhatta volna magát az evilági örömöknek, hiszen gazdag volt... fejedelemasszony volt... őt mégis csak az istenszolgálat érdekelte annyira, hogy minden másról megfeledkezett.

Ugyanezt találjuk Árpádházi Szent Margit életében. Egyszerűen nem érdekelte más, egyedül az istenszeretet és istenszolgálat.

A legújabb idők szentjeinek az életében is ezt találjuk: teljes odaadás... hódolat... semmi mást nem kerestek, egyedül Isten dicsőségét. Ez az az életstílus, amiről a főparancsolat beszél: Istent szeretni lelkesedéssel, szívvel és minden erővel... Ez Isten imádása.

Isten imádása az én életemben

Az elmondottak után már nincs szükség hosszú magyarázatra.

Akkor mondhatom, hogy imádom Istent, ha szívem-lelkem tele van ragaszkodással, szeretettel, hódolattal Isten iránt. – Imádságaink nagy része kérő vagy engesztelő... néha talán hálát és köszönetet is tudunk mondani Istennek. Ezek mögött az imádságok mögött azonban mindig ott van az imádás. A kérő ima csak akkor lehet igazi imádság, ha közben elismerem Isten fölségét... elismerem a Teremtő Isten nagyszerűségét... hogy tőle függ életünk boldogsága... és biztos vagyok abban, hogy ez a végtelen fölségű Isten szeret engem.

Igazi, engesztelés vagy hálaadás is csak úgy támadhat lelkemben, ha meg tudok feledkezni önmagamról, és egészen Isten ügyének szentelem életemet.

Az imádás hangulatát megtaláljuk az emberi szenvedélyekben.

Egy italos ember mondta: nem tehetek róla, hogy iszom. Nem is tudok másra gondolni, mint az italra. Akárhogyan elhatározom, hogy ezután nem iszom többé... elhatározásom nem ér semmit, mert mindig az ital jár eszemben, és addig nem nyugszom, míg ki nem elégítem szomjúságvágyamat.

Talán furcsa, hogy ilyen hasonlatot használok, de csak így tudom megmagyarázni, mi az imádás.

Istenre gondolás betölti lelkemet...

Nem érdekel más... nem is tudok másra gondolni...

Unalmas minden, ami nincsen kapcsolatban Istennel...

Érdekel minden, ami kapcsolatos Istennel...

Szeretet, hódolat, ragaszkodás tölti el szívemet...

Ezért mondom: legyen áldott az Isten mindörökké!

10. Istennek tetsző áldozat és engesztelés

Valaki meg akarta magyarázni az áldozat és engesztelés lényegét a következő példabeszéddel.

Három ember ment az úton, mindhárman nehéz hátizsákot cipeltek. Valaki megkérdezte tőlük, miféle nehéz terhet visznek... amire ezek megféleltek: követ viszünk. Mindhárman magyarázatot adtak, miért viszik a követ.

Az egyik egy munkásember, azt mondta: A követ egy templomépítéshez viszem. Még ezen a héten el kell készíteni egy mozaikot. A szállítás elmaradt, ezért magam jöttem a kőért. Végeredményben nem sok kőre van szükség, ennyiért kár volna fuvart fizetni... ezért magam viszem.

A másik egy fiatalember volt, aki ezt a magyarázatot adta: Én trenírozok. Egész héten át íróasztal mellett kell ülnöm, testileg gyengülök. Nem tudom, milyen nehéz feladatok várnak rám még az életben, kell, hogy erős maradjak... ezért erősítem magamat, és cipelem a nehéz hátizsákot.

A harmadik egy idősebb ember volt, és ezt mondta: én nyugdíjas vagyok, jó dolgom van, nincsenek gondjaim. Valamit nekem is kellene tennem Isten dicsőségére... ezért vállaltam, hogy hetenként négy órát követ hordok a templom építéséhez.

Ennek a példabeszédnek az alapján tisztázhatjuk a kérdést: milyen áldozatokkal találkozhatunk életünkben...

milyen áldozatokat kell előnyben részesítenünk...

milyen áldozatokat kell okvetlenül mellőznünk?

Egyformán elfogadható-e a kőhordás említett három formája áldozatnak és engesztelésnek?

Vannak hivatásunkkal együttjáró áldozatok

Ezek a mindennapi élet kötelességei. Egyben azt is meg kell mondani, hogy nem könnyű áldozatok. Vannak erények, melyek komoly erőfeszítést követelnek: lelkiismeretes munka, pontosság, megbocsátás, szeretet, szellemi és lelki képzés, öregek és betegek gondozása.

Lényeges, hogy nem nehezítem áldozataimat, de amit meg kell tennem, azt szívesen és örömmel teszem. Nem megyek gyalog, ha vonattal vagy autóbusszal mehetek... de ha nincs más lehetőség, nekivágok az útnak gyalog is. Ha nincs más lehetőség, vállalom az áldozatokat, melyek hivatásommal együtt járnak.

Életünkben adódhatnak gyakorlat-áldozatok

Pál apostol emlegeti, hogy kettős törvényt érzünk tagjainkban. Az egyik a lélek törvénye, ami jóra-szép-re-nemesre akar vinni minket. A másik a test törvénye, mely a lélek ellen lázadozik. Megjelenési formái: az ösztönös élet, a kényelemszeretet, az élvezetvágy, az önzés, a hiúság, a gyávaság... melyek mind megbénítják belső törekvéseinket, készségeinket.

Ezért emlegeti az apostol: meg kell fékezni a test törvényét magunkban, csak így juthatunk a lelki szabadsághoz.

Maga Jézus is világosan beszélt. Nem csak azt emlegette, vegyük föl életünk keresztyét... hanem azt is hangoztatta, hogy az ördög bizonyos fajtáját csak böjttel és imádsággal lehet kizavarni lelkünkől. Jézus egyéb szavainak a lényege pedig ez: aki nem tud önmegtagadást gyakorolni, nem méltó hozzám.

Szükségünk van tehát az önlegyőzés gyakorlataira. Mire van szükségünk? Fegyelem, erő, keménység, mértékletesség, igénytelenség, egyszerűség, és legyünk készen a jóra.

Mindez csak bizonyos gyakorlat segítségével lehetséges!

A régi mondás szerint: ha a megengedett dolgokban nem tudjuk fékezni magunkat, azon a ponton vagyunk, hogy a nem-megengedettekben sem fogjuk fékezni magunkat. – Aki nem tudja ösztönös vágyait fékezni, csődöt mond abban a pillanatban, amikor az élet valami nagyobb követeléssel áll eléje.

Életünkben lehetségesek a szabadon és örömmel vállalt áldozatok

Ezek között nagyon fontos az az áldozat, ami nem-megengedett dologhoz kapcsolódik. Így például:

Irodalmi műveltségemet bővíthetném bizonyos könyvek olvasásával, de nem teszem, mert ezeknek a könyveknek az olvasása hitemet gyengítheti.

Az ital önmagában nem bűn, de észreveszem, hogy szenvedéllyé válhat bennem, tehát lemondok az italozásról, míg nem késő.

A dohányzás sem bűn, de ha szenvedéllyé lesz, akkor nagy kárt okozhat, ezért hagyom el...

A kártya is nagyon veszedelmes lehet, pedig önmagában nem lehet a bűnök közé sorolni... elhagyom, mert nagyon sok értékes időt rabol el.

Közösségben élünk. Szinte el se bújhatunk mások elől. Mégis meg kell válogatni a társaságot... kerülöm azokat, akik rossz hatással vannak rám, gyengítik erkölcsi erőmet.

* * *

Ide kell sorolni azokat az áldozatokat, melyek a bűnbánattal kapcsolódnak. – Elkövettem valamilyen bűnt, áldozattal – vezekléssel mutatom meg a bánatot, a szomorúságot, az undort az elkövetett bűnnel szemben. A film vagy TV otromba volt és erkölcstelen... elhatározom tehát, hogy bizonyos ideig nem nézek TV-t. – Többet ittam a kelleténél, óvakodni akarok mindenféle italtól, ami kábíthatja gondolkozásunkat. – Elmaradtak imádságaim, nem csak pótolom az elmaradt imádságokat, hanem megkeresem az ima örömet.

Itt említjük meg azt az áldozatot, amit így nevezhetünk: „életünk engesztelő áldozata”. Engesztelhetek saját bűneim miatt, mint ahogyan tette Zakkeus... vagy Mária Magdolna. – Engesztelhetek mások bűnei miatt is, ahogyan tette Árpádházi Szent Margit.

Lehetségesek áldozatok, melyeket így neveznék – öngyötrő áldozatok

Azokat az áldozatokat illetem ezzel a névvel, melyeket mi magunk találunk ki.

Lelkiéletünkben megvan a veszély, hogy ilyen öngyötrő áldozatokkal kísérletezzünk. A Szentírás figyelmeztet: áldozat nélkül nincs istenszeretet... A mindennapi életben is többször szó van róla: egy embernek annyi az értéke, amennyi áldozatot tud hozni... Isten néha nagy áldozatokat kér azoktól, akik neki szolgálni akarnak. – Azt sem szabad felejtenünk, hogy a vallásos élet jelszava: ima és áldozat!

Ugyanakkor azt sem szabad felejteni, hogy ezek a mondatok téves utakra viszik az emberek nagy részét. Általános az emberek meggyőződése:

Isten nincs megelégedve velünk, ha jól érezzük magunkat.

Isten állítólag nincs megelégedve velünk, ha szép nyugodt az életünk.

Vallásosság és emberi boldogság nem férnek meg egymás mellett.

Általában úgy képzeljük el Istent, mint egy zsarnokot, aki kifogásolja földi életünk boldogságát... mint egy kegyetlen tanítóbácsit, aki nem tűri, hogy valamit is élvezzünk a földi élet örömeiből... aki kifogásolja, ha rendesen élünk, eszünk, alszunk, sőt szórakozunk is... aki nem tűri, hogy evilági boldogságot keressünk, hanem helyette azt keressük, ami gyötrő, és ami megkeseríti életünket.

Az emberek egy része azt gondolja, hogy a lelkiéletben nem az a jó, ami örömet okoz, hanem az a jó, ami kínzó és gyötrő, és ami miatt a fogunkat vicsorgatjuk. – Elfejtjük, hogy a lelkiéletben egyedül fontos: a szeretet.

* * *

Nézzük meg, mit tett, és hogyan élt Jézus. Megtaláljuk nála a küldetésével kapcsolatos áldozatokat... az igénytelen és fegyelmezett élet áldozatait... a szabadon és örömmel vállalt áldozatokat... de öngyötrő áldozatokat nem találunk Jézus életében. – Bőjtölését is csak úgy tudom elképzelni – nem úgy bőjtölt,

mint a fakírok – hanem annyira elfoglalta őt a beszélgetés az Atyával, hogy elmaradt az étkezés.

Lelkiéletünkben szükségünk van áldozatokra.

Olyan áldozatokra, melyek szeretetből fakadnak, és örömmel társulnak.

Keressük ezeket az áldozatokat, és megtaláljuk életünk boldogságát is!

11. Az elmélkedő ima

Az ázsiai buddhizmus tanításában nagy szerepe van az elmélkedő imádságnak. Az ún. „jóga-gyakorlatok” rokonságban vannak az elmélkedő imádsággal. A gyakorlatok végzése tulajdonképpen „tréning”... megfelel a mi önmegtagadási gyakorlatainknak. Az is előfordul, hogy bizonyos önkínzásokat alkalmaznak. Az ember képességeit erősíti és fejleszti a gyakorlatok által. A gyakorlatok által a jógázók csökkenteni akarják a szenvedés érzeteit. Meg akarják szüntetni az egoizmust, a szimpátiát és unszimpátiát. Meg akarják szüntetni a mulandó élethez való ragaszkodást... Végül azt is el akarják érni, hogy feltámadjon bennük az Isten iránti tisztelet és ragaszkodás.

A buddhistáknak külön tanításuk van az elmélkedésről is. Az elmélkedés művészetében különféle fokozatokat különböztetnek meg:

1. Az első fokozat a koncentráció, amit úgy érnek el, hogy figyelmüket egy meghatározott tárgyra összpontosítják úgy, hogy mereven néznek egy tárgyat, arra gondolnak, és minden másra való gondolatot kizárnak. Vannak buddhista írók, akik ehelyett ajánlják, hogy gondolatainkat Istenre koncentráljuk, csak Istenre gondoljunk.

2. A második fokozat maga az elmélkedés. Ezt úgy határozzák meg, mint egy állandó szellemi aktivitást, amit igyekezettel és állandó ráfigyeléssel biztosíthatunk magunkban annyira, hogy ebben a ráfigyelésben semmi nem tud megzavarni minket.

3. Lényegében „transznak” nevezhető állapot ez, melyben minden más lelki tevékenység szünetel... az ember egyedül

Istenre irányítja figyelmét, és el tudja érni az „Abszolút” lényhez való közeledés állapotát.

* * *

A mohamedánoknál is megtaláljuk az elmélkedő imádságot. Náluk is lényeges az előkészület. Ennek egyik módja a külső világtól való elszigetelődés. Ezt követik a különféle mosakodások, bizonyos testtartás. Külön jelzik az imádság idejét is: reggel és este. Mohamed eleinte ötvenszer akarta imádkoztatni híveit napjában. Később alkudozott az égiekkel: lealkudta ezt a számot 25-re, 5-re végül kettőre.

Katolikus keresztény vallásunkban nagyon fontos szerepe van az elmélkedő imádságnak lelkiéletünk alakításában. Feltesszük a kérdést:

Hogyan végezzük az elmélkedő imádságot?

Erre vonatkozóan nehéz volna csalhatatlan módszert ajánlani, hiszen maga Szent Ignác is kifejezetten így mondja: nincsen csalhatatlan módszer! – Lényegesnek mondja a bevezetést, amikor az ember gondolkozik fölötte: mi elmélkedésem anyaga... előveszem a Szentírást, és elolvasom pl. a csodás kenyérszaporítás történetét. – A továbbiakban már az értelem és akarat működtetése a fontos. Nem elég, hogy ismétlegtem, ismételten átgondolom, mi történt, amikor Jézus több-ezer embert táplált kevés kenyérral és hallal... Fontos, hogy gondolatainkat kísérje az imádság, az Istennel való beszélgetés... ezt pedig kövesse az elhatározás Így akarok élni, Istennek akarok szolgálni.

A legrégibb idők óta az elmélkedés négy fokáról szoktak beszélni:

Lectio – meditatio – oratio – contemplatio, azaz magyarul: olvasás – gondolkodás – ima és szemlélődés.

Vagyis legelől áll az olvasás vagy egy szentbeszéd meghallgatása.

Értelmem és akaratom mozgásba jön, keresem Istent.

Elkezdlek Istennel beszélgetni.

Végül rátalálok Istenre, és megpróbálom akaratát megvalósítani.

Ebben a gondolatban megnyugvást és örömet találok annyira, hogy szinte megfeledkezem a körülöttem levő világról. Ebben az állapotban megtalálom az Istenben való megnyugvás imáját, amikor lelkem alaphangulata: az odaadás, a szeretet, a hódolat, az alázat, a bűnbánat és a vezeklés.

A különféle elmélkedési módszerek lényege mindig ez: keresem a csendet, a nyugalmat. Kerülöm a szórakoztató körülményeket, melyek Istennel való találkozásomat megnehezíthetnék. Keltegetem magamban az erényeket, melyek a jó elmélkedéshez szükségesek... különösen az alázatosságot, aminek erejével Isten akaratát vállalom és teszem.

* * *

Elmélkedő imádságom elején:

emlékezetembe idézem elmélkedésem anyagát, amit képzelettemmel is megfogok és kiszínezek. Nagyon fontos a készséges lelkület keltegetése, mert csak így tudom sajátommá tenni mindazt, amiről elmélkedni akarok.

A továbbiakban kérdéseket teszek fel magamnak.

Miről van szó? – Például a kenyérszaporítás csodájáról.

Hol történt ez a csoda? – A Jordánon-túli pusztaságban.

Hogyan történt? – Talán úgy, hogy a megtört kenyér kiegészült

Miért történt? – Jézus maga mondta, hogy hallgatói testi éhségét akarta enyhíteni... ezen túl azonban az Oltáriszentség alapítását is elő akarta készíteni.

Ki az, aki előttem áll, és mit akar nekem mondani? – Jézus áll előttem, és azt akarja mondani, hogy Ő, aki meg tudta szaporítani a kenyeret, szent Testét és Vérét is táplálékul tudja adni az embereknek. Azt is mondja nekem: Ne kételkedj, hanem fogadd el az Oltáriszentség csodáját.

Milyen természetfeletti igazságról van szó? – Az egyik igazság: Jézus csodát művelt, tehát nem közönséges ember! – Egy másik igazság: ingadozás nélkül hiszem, hogy Jézus jelen van az Oltáriszentségben.

Mit jelent ez az igazság nekem? – Jelenti hitem erősítését, jelenti azt is, teljesen Jézusra bízhatom magamat.

Eddig, mi volt az álláspontom? – Lehet, hogy eddig nem döbentem rá Jézus istenségére... nem tudtam elmélyülten részt

venni a szentmiseáldozaton... szentáldozásaim sem voltak tökéletesek.

Ezután mit akarok tenni? – Elmélyült buzgósággal kutatom az Oltáriszentség titkát abban a biztos tudatban, hogy istenszeretetem megerősödik a szentáldozások által.

Meglátom az akadályokat, melyek előttem meredeznek – a bűnök!

Azt is észreveszem, hogy a leglényegesebb volna a szeretet és bánat.

* * *

Ami akaratunk szerepét illeti elmélkedéseinkben:

Bizonyos érzelmeket keltegetek magamban. Csodálom Isten irgalmát, jóságát, megbocsátó szeretetét. Megköszönöm neki, hogy bűneim ellenére szeret. Ugyanakkor szégyenkezem is. Egy kis félelmet is felkeltek magamban... bűnbánatot, bizalmat, vágyódást.

Meghatározott és pontosan körvonalazott jószándékot is felkeltek lelkemben. A mai napon eszerint a jószándék szerint akarok élni és szolgálni Istennek. Hogy ezt könnyebben megtehessem, jelmondatban foglalom össze, amit tenni akarok: Pl. Imádlak Krisztus, Isten Fia! – vagy: Üdvözlégy Oltáriszentség!... Imádlak nagy Istenség!

* * *

Minden elmélkedés végén szükséges a reflexió, amikor megvizsgálom, milyen volt az elmélkedés, amit elvégeztem.

Miért volt jó? – Miért volt rossz? – Milyen megvilágítást kaptam? Esetleg feljegyzéseket is készíték... és különösen azt vizsgálom, milyen következtetésekre jutottam, milyen feladat vár rám a mai napon?

Lelkiállapotunk havonkénti mértegeléséről is kell szólni az elmélkedésszel kapcsolatban (rekollekció)

XXIII. János pápa lelki naplójában találtam feljegyzést egy ilyen lelki számvetésről, amit ő még 1914. augusztus 10-én írt le.

Két érzelem él most bennem – írta – egy nagy öröm és egy mély zavarodottság.

Nagy öröm: mennyi sok jót tudtam tenni, szóval is, cselekedettel is. Nyilvánosan és csendes magányomban. Imádságomban, munkámban, sőt nehézségeim legyőzésében is. Sikereimben és sikertelenségeimben. Nagy öröm volt az is, amikor másoknak segíteni tudtam. Nagy öröm az is, hogy Jézus barátjának mondhatom magamat. Vajon mit mond nekem ez a nagyszerű jóbarát, amikor egyhavi lelki számadást akarok csinálni?

Dicsérhet-e, vagy korholnia kellene?

Vannak hibáim – írta a későbbi pápa... de vannak erényeim is, amiért legyen áldott az Isten.

Részletesen megvizsgálta magát:

mit tehettem volna még azon túl, amit tettem?

Mások talán szentté lettek volna ennyi kegyelemmel?

Miért vagyok még annyira tökéletlen?

Majd megállapítja: nem kell kétségbeesnem, hiszen a ragaszkodás és bűnbánat mellett növekszik bennem a hála virága.

Gyakorlati következtetéseiben megállapítja: tudomásul kell vennem, hogy nem vagyok magamé, Istené vagyok! Tehát meg kell semmisítenem saját éneket!

Egy másik megállapítása: nyugodt természetű ember vagyok, de vigyáznom kell, ne legyen ez a nyugodtság – önszeretet és kényelemszeretet... ne legyen elvek feladása és elárulása.

Őszintén megkérdezte önmagától: mit hoz a jövő? Mennyi időm van még ahhoz, hogy érdemeket szerezzek? – A rendelkezésre álló időt jól kell felhasználnom... lelkiismeretes munkára van szükség... és nagyon fontos a szent engedelmesség. – Arra is vigyázni fogok, hogy az igénytelenség megmaradjon bennem. Rábízom magamat az isteni Gondviselésre.

Végül levonta a következtetéseket:

1. Arra törekszem, hogy inkább mások akaratát tegyem, ne a magamét.
2. Őszintén igénytelen akarok lenni. (minus, quam plus habere! azaz magyarul: inkább kevesebbet élvezhessek, mint többet).
3. Szeretni fogom az alárendeltséget, és mások szolgálatát.
4. Gyakran imádkozom a szándéokra, hogy „integre” tudjam tenni Isten akaratát... hiány és kihagyások nélkül!

Nem volna szabad elhagyni ezt a havonkénti lelki mérlegelést. Lényegét ezzel a két szóval lehetne megjelölni: visszanézés és előrenézés! – Az időpont is adva van: legmegfelelőbb minden hónap első pénteke, amikor esetleg szentgyónást is végzek.

Visszanézek az elmúlt hónapra.

Megpróbálok átfogó képet összeállítani az elmúlt hónapról.

Egyúttal számonkérem jófeltételeim teljesítését-elmaradását. Előrenézek . . .

Keresek egy vezérlő elvet, ami irányíthatná a következő hónapot.

Tisztázom magamban azt a jószándékot, ami vezetni fog . . .

* * *

A különféle állami és társadalmi szervek kongresszusokat, megbeszéléseket szoktak rendezni, amikor megtárgyalják, hogyan hajtották végre a hozott határozatokat, hogyan valósították meg a haladást elősegítő rendeleteket.

Ugyanerre van szükségünk a lelkiéletben is. Elmélkedő imádságban mérlegelem, hogyan lehetnék elmélyültebb a vallásosságban és a lelkiéletben? Hogyan tudnám megtalálni az igazi istenszeretet és emberszeretet útját? — A lényeges az volna, ha imádságos lélekkel keresném a lelki tökéletességet. Sem Istent, sem másokat, sem önmagam nem akarom becsapni. Szembe néznék bűneimmel és hibáimmal, és elindulnék a hősies istenszeretet útján.

Uram, és Istenem! Segítetted apostolaidat, a vértanúkat, a hitvallókat, szentjeidet . . ., segíts nekem is, hogy tudjak dolgozni Érted, Egyházadért, embertársaim lelke üdvéért . . ., Téged pedig imádságos lélekkel szeresselek.

12. Megsanyargatom és engedelmességre szorítom testemet . . . (I. Kor. 9, 27.)

Emmerich Katalin 1774. szeptember 8-án született. Egészségileg nagyon gyenge leány volt, és egyébként is egészen más, mint a többi, hasonló korú gyermek. Rendkívüli lelki képességekkel ren-

delkezett. Meglepő volt, amikor emlegette, hogy a kertben a gyümölcsfák között őrangyalával játszott. . . az is előfordult, hogy a községbe vezető úton találkozott keresztútját járó isteni Üdvözítőnkkel. . . Még meglepőbb volt, amikor azt magyarázta hozzátartozóinak, hogy a megholtak lelkei – mint világító fénypontok – jelentek meg neki, és imádságát kérték, szabadítsa meg őket a tisztítótűz szenvedéseitől. – Az is meglepő volt, hogy a Szentföldet úgy ismerte, mint községe határát, mintha napról-napra látta volna a palesztinai városokat. – Az is meglepő volt, hogy a távolban meglátott olyan eseményeket, melyekről a község lakói hosszú hónapok után értesültek.

Emmerich Katalin lelkiélete meglepően gyorsan fejlődött és alakult. Első szentgyónása után nem csak a bűn iránti undor támadt fel lelkében, hanem az engesztelés vágya is. Erős volt benne a szegények és betegek iránti könyörület. Saját szegénysége nem zavarta, másokon akart segíteni még akkor is, ha neki nem volt semmije.

Szerzetesnői hivatást érzett, és szeretett volna zárdába kerülni. Meg akarta keresni a zárdába lépéshez szükséges anyagiakat, ezért munkát vállalt: egy gazdálkodónál állatok gondozását vállalta, egy másik helyen varrással próbálta megkeresni a szükséges pénzt; majd a község kántoránál szolgált. . . azonban minden keresete a nyomorultak zsebébe vándorolt.

Korán megszokta az önmegtagadásokat is. Nem sok alvást engedélyezett magának. Ágyát fadarabokkal rakta tele, hogy így megfékezze kényelemszeretetét. Étkezés közben lemondott a jobb falatokról, ezzel is engesztelni akart az emberek sok bűnéért. Sajnálta a betegeket, és megkérte Jézust, adja neki betegségeiket. . . ő mindent el akart vállalni, így akart engesztelni a bűnökért. Ha Emmerich Katalin életét jellemezni akarjuk, így kell mondanunk: Élete célja és tartalma volt – a munka, imádság, bűnbánat, engesztelés. Ezért örült nagyon, amikor felvették a dülményi kolostorba 1802-ben. Ott megtalálta azt, ami után vágyódott: megtalálta az Oltáriszentségben Jézus közelségét. . . napjai imában és elmélkedésben teltek. . . önmegtagadásokat gyakorolt. . . Jézus iránti szeretetből dolgozhatott és szenvedhetett.

A kolostor csendes magányában folytatódott látomásai. Jézus szent sebhelyei közül először a töviskorona sebeit kapta meg.

Nem akarta, hogy lássák, ezért állandóan kötést hordott homlokán. – 1812-ben megkapta a többi sebhelyet is, ezeket már nem tudta elrejteni. A kolostort akkor már feloszlatták, és ő ki volt szolgáltatva az emberek kíváncsiságának és rosszindulatának. Híre járt, hogy vizen és gyümölcsök levén kívül egyetlen tápláléka az Oltáriszentség... különféle bizottságok figyelték és vizsgálták őt. Emmerick Katalin számára ezek a vizsgálatok voltak a legkellemetlenebbek. Kíméletlenül tapogatták sebeit, és magyarázták neki, hogy leleplezik csalásait.

Emmerick Katalin eleinte nehezen viselte ezeket a vizsgálatokat. Később eszébe jutott: ő kérte Istentől a szenvedéseket... ennek a gondolatnak a hatására csendes lett és alázatos. Felajánlotta szenvedéseit Isten Egyházáért és a bűnösök megtéréseért. Megvalósította életében azt, amit Pál apostol is emleget: „Megsanyargatom és engedelmességre szorítom testemet...” Élete – kora ifjúságától kezdve – önmegtagadások sorozata volt, és ezért nyerte el az örökélet koronáját.

Ha mi is el akarjuk nyerni az örökélet koronáját, ugyanezt a feladatot kell vállalnunk: „Megsanyargatom és engedelmességre szorítom testemet...” ami azt jelenti: önmegtagadások által meg akarom szerezni Isten kegyelmét.

A Szentírás az önmegtagadás fogalmát így magyarázza:

Jézus egy alkalommal ezt mondta tanítványainak: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg önmagát, vegye föl keresztyét, és kövessen engem!” (Mt 16, 24.)

Egy másik alkalommal Jézus megmagyarázta azt is, mit ért az „önmegtagadás” szó alatt: A gazdag ifjúnak azt ajánlotta, hogy nagy vagyonából adjon szívesen a rászorulóknak. (Mt 19, 16.) – Tanítványainak azt mondta: aki nem tud lemondani mindenről, amije van, nem lehet tanítványom. Aki mindent el tud hagyni értem, az megkapja az örökéletet (Mt 19, 29.)

Pál apostol úgy beszél az önmegtagadásról, mint a halál egy fajtájáról. Ha meghaltunk Krisztussal, hisszük, hogy vele együtt élni is fogunk. Aki Krisztus hívének tekinti magát, az haljon meg a bűnnek. (Rom. 6, 8–11.)

Azt is mondta Pál apostol: Akik Jézus Krisztushoz tartoznak, keresztfeszítették testüket szenvedélyeikkel és kívánságaikkal együtt. (Gal. 5, 24.) Azt is magyarázza, hogy az érzékes testet le kell vetnünk, és el kell temetnünk! (Kol. 2, 12.)

Pál apostol ezt is mondja:

Sanyargassátok tehát tagjaitokban, ami földies: a paráznaságot, tisztátalanságot, érzéki vágyakat, bűnös kívánságokat! (Kol. 3, 5.)

Vessetek le minden bűnt: haragot, bosszúságot, rosszindulatot, átkozódást, szátok ocsmány szavait! Ne hazudjatok egymásnak! Vessétek le a régi embert szokásaival együtt, és öltsetek föl az újat! (Kol. 3, 5–11.)

Élete végén írta Pál apostol Timótheusnak: A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Most készen vár az igaz élet koronája, melyet azon a napon megad nekem az Úr.

* * *

Az idézett szövegekben megtaláljuk az önmegtagadás lényegét. Ezek szerint az önmegtagadás az, amikor valamit megtagadok magamtól... nem ösztönéletem... nem mindig azt teszem, ami éppen jólesik. Kész vagyok az áldozatokra is! El tudom dobni magamtól mindazt, ami gátol a lelkiéletben. Meghalok a bűnnek. Nem a bűnnek akarok élni, hanem Krisztusnak. Ha ez az önlegyőzés másképpen nem sikerül, megsanyargatom tagjaimat, mint ahogyan a szentek tették... böjtölök, megvonok magamtól minden kényelmet, megfékezem szememet, kezemet, nyelvemet, megfékezem érzelmeimet és szenvedélyeimet. Ilyen értelemben mondta Jézus a szavakat: nem békét hoztam híveimnek, hanem harcot! Ez az a harc, amiről Pál apostol beszél: az önmagunk elleni harc! Csak az tud megállni Isten ítélőszéke előtt, aki legyőzi önmagát.

* * *

Ilyen tanítás hallatára ellenkezünk. Nem annyira ellenkezünk, mint inkább félünk az ilyen szavaktól: önmegtagadás, áldozat, bűnös vágyak fékezése, lelki szabadságharc, bűn elleni küzdelem, Istennek szentelt élet...

Valójában a bűn nagyobb áldozatokat követel tőlünk, mint akármilyen önlegyőzés. – Valaki iszákos lesz... ezt nem csak a pénztárcája érzi meg erősen, hanem napokon keresztül rosszul érzi magát, hányinger kerülgeti, és dolgozni sem tud... – Valaki nem fékezi haragját... nem csak annak árt, akire haragszik, hanem önmagának is kétségbeejtő pillanatokat szerez. – Valaki átadja magát a parázsnaságnak, utána egész életében hordozza lelkében a kielégületlenség átkát és esetleg testében a betegséget.

Egy fiatalembernek nem volt elég fizetése, kevés volt a szórakozáshoz. Több pénzt akart. Fejbevert egy embert, hogy pénzhez jusson. Bűnéért 10 év börtön áldozatát kellett meghoznia.

Házastársak összevesztek egymással. Verekedésre került sor. Az asszony konyhakéssel leszúrta férjét, aki azonnal meg is halt. Ez a gyilkos asszony az önmegtagadás hiánya miatt hosszú évek börtönbüntetésével fogja levezekelni egy pillanat bűnét.

Alapvető vallási igazság: önmegtagadás nélkül nincs örökélet

Erre vonatkozóan csak két szöveget akarok idézni.

Hallottátok a régieknek szóló parancsot: Házasságot ne törj! Én pedig mondom nektek: mindaz, aki bűnös kívánsággal asszonyra néz, szívében már paráználkodott vele. Ezért, ha jobbszemed megbotránkoztat, vájd ki, és vedd el magadtól! Inkább egy tagod vesszen oda, semhogy egész tested a gehennára kerüljön! (Mt 5, 27.)

Aki test szerint él, testi dolgokra vágyik, aki lélek szerint él, lelkiekre törekszik. A test vágyódása halálra vezet, a lélek törekvése életre és békére. Aki test szerint él, nem lehet kedves Isten előtt. Nem tartozunk tehát a testnek, hogy test szerint éljünk. Ha ugyanis test szerint éltek, meg fogtok halni, de ha lélekkel megöleitek a test cselekedeteit, élni fogtok. (Rom. 8, 5–14.)

Mind a két szentírási szöveg azt bizonyítja, hogy önmegtagadás nélkül nincsen örökélet.

A szentek között hiába keresnénk valakit, aki önmegtagadások nélkül szerezte volna meg magának az örökéletet...

Mit gondoltok...

Miért vállalta szívesen a szenvedéseket Emmerich Katalin?
Miért élt „ijesztően” önmegtagadó életet Vienney Szent János?

Miért volt végtelenül türelmes Lisieux-i Kis Teréz?

Miért adta oda mindenét a rászorulóknak X. Szent Pius pápa?

Miért volt megelégedett a nagy nyomorúságban is Bosco Szent János?

Miért kért önmegtagadásokat a B. Szűz Mária Lourdesban és Fatimában?

Nagy Teréz mondta: két lábbal járunk az örökélet útján: az egyik az istenszeretet, a másik az önmegtagadás!

Páduai Szent Antal szerint a lónak néha szüksége van rá, hogy sarkantyúval megbiztassák... nekünk is szükségünk van rá, hogy testünket megsanyargassuk.

Jézus maga mondta nekünk: vannak bizonyos bűnök, melyektől másképpen nem szabadulhatunk, csak önmegtagadások által. (Mt 17, 21.)

Ez a nagy feladatom: megsanyargatom és engedelmességre szorítom testemet...

13. Korszerű aszkézis

Szent Margit, IV. Béla magyar király leánya volt. Szülei Istennek ajánlották őt, mielőtt a világra jött volna, hogy így is enyhítsék a nagy nemzeti csapást, ami a Sajó-menti csata elvesztését követte... Margit előbb Veszprémben, majd a Nyulak-szigeti (a mai Margit-szigeti) kolostorban élt, és az életszentség magas fokára jutott. A történelmi emlékek szerint az önfegyelmzés és a felebaráti szeretet példaképe lett. Alig evett valamit. Szívesen vállalta a legnehezebb és legpiszkosabb munkákat. Szegényeket gondozott. Betegeket ápolt. Szegényes ruhában járt. Vézeklő övet hordott, és gyakran véresre korbácsoltatta magát.

* * *

Egyházunk történelmében bőven találunk szenteket, akik ilyen túlzó aszketikus gyakorlatok által akarták megszerezni Isten szent kegyelmét.

Gondolhatunk a sivatagi remetékre vagy Szent Rozáliára, aki befalaztatta magát. Gondolhatunk azokra is, akiknek az életéhez úgy hozzátartozott a vezeklő korbácsolás, mint a mindennapi kenyér. Gondolhatunk Oszlopos Szent Simonra is, aki több évtizedet egy oszlop tetején töltött, imádságban és elmélkedésben. A nap égette őt, eső verte, szél cibálta... de kitartott, mert túlzó aszketikus gyakorlataiban az istenszeretetet vezette.

Ezekre a szentekre gondolva ijedten elmélkedünk: ha ilyen kegyetlen aszketikus gyakorlatok szükségesek a megszentelődéshez, akkor számomra reménytelen a helyzet, soha nem leszek szent. Az ember azzal mentegeti magát: Jézus nem kívánhat tőlünk ilyen aszketikus gyakorlatokat... vagy ha kíván, lehetetlen, hogy szentté legyünk.

Jézus világosan beszélt: „Aki tanítványom akar lenni, tagadja meg önmagát, vegye föl keresztjét, és kövessen engem!” Félreérthetetlen követelések: önmehtagadás, kereszthordozás... tehát aszkézis!

Mi az aszkézis?

Az „aszkézis” szó értelmének pontos meghatározása nem könnyű, mert értelme az évszázadok folyamán többször változott.

A görögöknél a testi-fizikai gyakorlatok fegyelmezett végzését jelölték általa; azokét a gyakorlatokét, melyek a testi erő növelését szolgálták. Ennek az aszkézisnek a jellemzője volt: a módszeres ismétlés.

A fizikai jelleghez járult a lelki-erkölcsi jelleg: az értelem és akarat nevelése, az igazság keresése, a jócselekedetek, a jámborság. Az aszkéta került mindent, ami a külső-belső fegyelmet zavarta volna. Ennek az aszkézisnek a jellemzője volt az önmehtagadás.

Vallásos értelmezésben az aszkézis: harcot, küzdelmet, erőkifejtést, önnevelést jelent. A cél: Isten megismerése, iránta való szeretetünk keltegetése. Ennek a célnak eléréséhez az eszközök: elmélkedés, imádság, erények gyakorlása, káros szenvedélyek kerülése, bűnbánat, önmehtagadás... a lényeges a kitartó lelki-gyakorlat és a határozott-erényes életmód.

Így alakult ki a keresztény aszkézis fogalma. Ezt a fogalmat olyan cselekedetek megjelölésére használjuk:

melyek legtöbbször szembefordulnak ösztönös vágyainkkal...

melyek erő kifejtést, fegyelmet, határozottságot követelnek...

melyekben küzdés van és önmegtagadás...

melyek által a keresztény tökéletességet akarjuk megszerezni.

Az újabbkori aszkézis az „önmegtagadás” jelleget hangsúlyozza. Az önmegtagadás vonatkozhat mindenre. Megtagadjuk magunkat ételben, italban, szórakozásban, érzéki vágyainkban. Ezekhez járulnak még olyan cselekedetek, melyek által büntetjük önmagunkat, fájdalmat-szenvedést okozunk magunknak, hogy így elnyerjük Isten kegyelmét.

* * *

Az Egyházban az aszkézis fogalma gyakran változott, aszerint, hogy a lelkiéletben és megszentelődésben mi kapott hangsúlyt.

Az ősegyházban az aszkézis az Úr második eljöveteleével kapcsolódott össze.

Később az evilági örömök hajszolása nyomán, sokan bűnösnek pecsételtek mindent, ami összekapcsolódott az anyagi világgal, az érzékek világával, az evilági örömekkel. – Itt kell keresnünk az eretnenségek forrását. Ezek a tévtanítók azt hirdették, hogy az élet örömeinek a keresése mindig bűn, az anyagi javak birtoklása is bűn, a házasság is bűn. – Bármilyen furcsán hangzik: a szerzetesség gondolata is merített ebből a forrásból, azzal a különbséggel, hogy az anyagi javak birtoklását nem pecsételték bűnnek, de Isten iránti szeretetből a szegénységet választották életideálnak... a házasságot nem mondták bűnnek, de a celibátus állapotát választották életideálnak.

A keresztény aszkézis értelmezése két véglet között mozgott.

Az egyik véglet elvetette az aszkézis szükségességét. Az önkínzó és öngyötrő aszkézisre semmi szükség. Sőt jócselekedetekre sincsen szükség, hiszen Jézus Krisztus megváltása nyomán üdvözülünk. Ehhez mi semmit nem adhatunk saját erőnkből.

Az örök reformátorok természetesen visszatértek a régi gyakorlathoz. Az ember életében az egyetlen mentség: a szélsőséges és túlzó aszkézis.

Ez nemcsak imádságban, böjtölésben és önmegtagadásokban nyilvánul, hanem külső fizikai öngyötrésektől sem riad vissza. Jellemzője ennek az aszkézisnek, hogy bizonyos mértékben szakít a józan humanizmussal. Ezek az aszkéták embertelenek nemcsak önmagukkal, hanem embertársaikkal szemben is. Különleges és néha érthetetlen módon gyötrik magukat, mert – amint mondják – csak így lehet Istennek tetsző életet élni.

Az igazi keresztény aszkézis, ami az evangéliumi szeretet szellemét alakíthatja ki lelkünkben, a két véglet között található meg. Azt sejtjük, hogy ennek az aszkézisnek a jellemzői:

Krisztus követése, életünk középpontjában Jézus Krisztus álljon.

Jézus példáját kell követni, ami nem lesz mindig könnyű.

Kell önmegtagadás, önlegyőzés, harc, küzdelem.

Nélkülözhetetlen a bűnbánat és vezeklés szelleme.

Ezek a gyakorlatok segítenek a keresztény tökéletesség elnyerésében.

Az aszkézis szükséges!

Pál apostol az első Korinthusi levélben beszél a versenyzők fegyelméről, önmegtagadásairól:

„... a pályán a versenyzők mind futnak ugyan, de a díjat csak egy nyeri el. Úgy fussatok, hogy elnyerjétek. A versenyzők valamennyien megtartóztató életet élnek, minden tekintetben. Ők hervadó koszorúért, mi pedig a hervadhatatlanért. Én is futok, de nem céltalanul az ökölvívásban nem a levegőt csapkodom, hanem megzabolázom és rabságba vetem testemet, hogy míg másokat tanítok, magam méltatlanná ne váljak.” (9, 24–27.)

Pál apostol a keresztény aszkézis értelmét és célját is megmagyarázza nekünk az Efezusi levélben:

„Korábbi életmódokkal ellentétben vessétek le tehát a régi embert, akit a megtévesztő kívánság-romlásba dönt. Újulatok meg lélekben és érületben, s öltsetek magatokra az új embert, aki az Istenhez hasonlóvá alkotott, megigazult és valóban szent teremtmény.” (4, 22–23.)

Szent Jakab apostolnál találjuk a következőket:

„Az Isten és az Atya szemében ez az igazi, tiszta vallásosság: Látogatni nyomorukban az árvákat és özvegyeket, és tisztán megmaradni a világ szennyétől.” (1, 27.)

Szent János apostol is világosan beszél nekünk:

„Ne szeressétek a világot, sem azt, ami a világban van!

Ha valaki szereti a világot, nincs meg benne az Atya szeretete. Mivel minden, ami a világon van: a test kívánsága, a szem kívánsága, az élet kevélysége, nem az Atyától való, hanem a világtól. De a világ elmúlik a kívánságával együtt. Csak aki az Isten akaratát teljesíti, az marad meg örökre.” (I. 2, 15–17.)

Ugyanebben a levélben kötelez minket Szent János apostol: győzzük le magunkban az evilági kívánságokat, hitünk segítségével! (5, 4.) Hitünkéből megkapjuk azt az erőt, amire ehhez a harchoz szükségünk van.

Ami Jézus Krisztus tanítását illeti, ez az aszkézis szükségességéről egyértelmű és világos. Csak néhány szöveget idézünk:

„Ha jobb szemed megbotráncoztat, vágd ki és dobd el, mert jobb neked, hogy egy tagodat elveszítsed, mint hogy egész tested a gehennára kerüljön. És ha jobb kezed megbotráncoztat, vágd le és dobd el, mert jobb neked, hogy egy tagodat elveszítsed, mintsem egész tested a gehennára kerüljön.” (Mt 5, 29–30.)

Jézus tanítása szerint az evangélium: a szeretet evangéliuma. Megkérdezi, kinek a szeretete a legnagyobb? – Annak a szeretete a legnagyobb, aki életét is odaadja barátaiért. . . vagyis hosszú aszkézissel megszerzett erény.

Jézus azt is emlegeti, hogy néha a természetes kötelékeket is meg kell tagadni, ha el akarunk érni a keresztény tökéletesség magas fokára:

„Aki jobban szereti apját vagy anyját, mint engem, nem méltó hozzám. Aki nem veszi fel keresztjét, és nem követ engem, nem méltó hozzám.” (Mt 11, 37–38.)

Jézus azt is megmondta, ki lehet és ki nem lehet tanítványa:

„Aki tanítványom akar lenni, tagadja meg önmagát, vegye föl keresztjét, és úgy kövessen engem.” (Mt 16, 24.)

Jézus egész tanítása bizonyít. Ha nézzük az erényeket, melyeknek gyakorlását Jézus követelte, ha valaki végig elmélkedti a hegyi beszédet, megtalálja a keresztény aszkézis forrását, és ha arra

gondolunk, hogy Jézus többször életünk fölázdozását is követeli tőlünk, semmi kétségünk nem marad ebben: vajon van-e szükség aszkézisre a keresztyén – és általában – az ember életében?

Milyen legyen a korszerű aszkézis?

Az aszketikus életben az utóbbi esztendőkből erős lazulás mutatkozik. A fő bizonyíték, amivel a lazításokat támogatják: itt élünk ebben a világban, amit Isten adott nekünk. Nem szabad tehát megvetnünk ennek a világnak az örömeit. Élveznünk kell mindent, ami „Isten ajándéka”.

Akik őszintén keresik az Istent, és komolyan akarnak lelki-életet élni, megdöbbenéssel olvassák az ilyen szövegeket: „az áldozatvállalások és önmegtagadások egy középkori vallásosság maradványai. A különféle imádságok és bűnbánati gyakorlatok idejétmult infantilizmus jelei!”

Megdöbbenőnek kell mondanunk olyan nyilatkozatokat is, amikor magukat vallásosnak nevező emberek kétségbevonják a keresztyén erények és jócselekedetek értékét. Szerintük, ha korszerű aszkézisről beszélünk, nem lehet szó sem az alázatosságról, sem az engedelmességről. Nincs értelme az önmegtagadásoknak. Isten nem azért teremtett minket, hogy gyötörjük magunkat, hanem azért, hogy már itt a földön megtaláljuk életünk boldogságát.

* * *

Az ilyen elméletekben az egyik hiba, amikor valaki maradéktalanul boldogságot keres itt a földi életben. A szentírás világosan megmondta már, hogy a földi élet boldogsága olyan, mint a pára, mely reggel felszál, azután elenyézik. Hiúság vására az élet, mutogatja a boldogságot, de nem adja.

A másik hiba: az elmélet, amiről szóltunk, nem ügyel életünk mellőzhetetlen törvényére, ami a rothadás. Az anyagi lét sorsa a bomlás és rothadás. Ezért találjuk a Szentírásban olyan határozottan: „Aki testébe vet, testéből aratja a romlást, aki a lélekbe vet, lelkéből arat örök életet.”

Az is baj, hogy lelkünknek van egy nagy veszedelme: a lustaság. Ismerjük a szentírás tanítását, mely szerint „legyünk kitaratóak a jócselekedetekben”... tehát nem csak jót kell tenni, hanem „kitartóan” kell tenni a jót. A lusta ember ezt nem tudja megtenni. Mi ennek a következménye? Elmaradnak a jócselekedetek, és kárt szenved lelkünk örök üdvössége is. Nem elég a bűnt kerülni, jót kell tenni, erényeket gyakorolni. Mindez nem csekély erőfeszítést követel. Nem csekély erőfeszítést követel a hit, remény és szeretet... az imádság, az alázat, az engedelmesség, a bűnbánat, a szelídség, a türelem, a tiszta lelkület.

Rádió-előadásban beszélgettek a boldog házasságról. Kiderült, hogy az az állítólag boldog házasság, nem boldog. A házaseleket még a testi szépség varázsa sem tartja össze. Azt is mondták, hogy próbálgatják szeretni egymást, ha másképpen nem megy, legalább „fogvicsorgatva”. A beszélgető házastársak nem vették észre, hogy nem fogvicsorgatásra van szükség, hanem aszkézisre... amikor a másikban nem önmagamat szeretem, hanem őt szeretem... elnézve hibáit, megbocsátva gyengeségeit, áldozatos szeretettel.

Az állami és társadalmi életben sem található más megoldás: Aszkézis kell. A büntető törvénykönyv paragrafusait megtartom. A közlekedési szabályokat is pontosan figyelembe veszem, abban a biztos tudatban, hogy fegyelem nélkül nem lehet élni, aszkézis nélkül lehetetlen az emberi élet.

Gyakorlati következtetések

Rónay György tanulmánya Szalézi Szent Ferencről (Szentek, írók, irányok, Szent István Társulat 1970). pontos és mély elemzése az igazi jámborságnak és a korszerű aszkézisnek.

Külön vizsgálatot érdemelne, milyen értelemben használja Szalézi Szent Ferenc a fogalmakat: jámborság, életszénség, Istennek tetsző élet, önmegtagadás, aszkézis. Az biztos, hogy nála ezek a fogalmak nem mindig azonos jelentésűek. Ezért beszél kolostori jámborságról, zord aszkézisről, sőt a misztikus élmények vágyával szembeállított mindennapi aszkézisről.

Ezzel szemben kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy csak egyfajta aszkézis van... azok a gyakorlatok, melyek életszentségre segíthetnek minket, és megtarthatnak minket Isten szent kegyelmében. Azok a gyakorlatok, melyek őszinte istenszeretetből fakadnak, még akkor is, ha a ma emberének tulságosan zordnak és kegyetlennek látszanak, igazi aszketikus gyakorlatok – míg az önszeretetből fakadó aszketikus gyakorlatoknak semmi közük a keresztény aszkézishez.

Szalézi Szent Ferenc „olyan egyéneket akart oktatni, akik a világban, a családban, esetleg a királyi udvarban élnek, és akik állásukból kifolyólag a külső világnak tartoznak élni...” Tehát azt akarta leírni, hogyan éljenek jámbor életet azok, akik nem szerzetesek. Ez a megokolás jó és helyes, de nem jogosít fel minket arra, hogy különböztessünk: zord aszkézis és mindennapi aszkézis között.

Lélektanilag az aszketikus gyakorlatok előkészítik lelkemet az istenes életre, és megerősítenek a jámborságban. Ezek a gyakorlatok mindaddig zordak lesznek, amíg nem őszinte örömmel kívánom a kegyelmi életet. – Mindennapiak lesznek ezek a gyakorlatok abban a pillanatban, amikor őszinte jószándékkal keresem a jámborságot és a lelki tökéletességet... függetlenül attól, hogy a világban élek vagy egy szerzetesi közösségben.

Jézus ezt a lélektani szempontot kiegészíti a mondattal: „Senki két úrnak nem szolgálhat!” – Aszketikus gyakorlataink által meg kell szereznünk Isten kegyelmét... ugyanakkor eredményes gyakorlatokat kell alkalmaznunk, melyek az igazi jámborság kialakulását segítik elő. Lehet, hogy lesznek, akik ezt az aszkézist zordnak fogják mondani:

- a) Objektív okokra támaszkodva, mert nagy erőfeszítésre van szükség, hogy az ember legyűrhesse magában a bűnök és szenvedélyek uralmát.
- b) Szubjektív okokra támaszkodva, mert az ember nehezen tudja magát rászánni az istenszolgálatra. Nehezen boldogul bűneivel és szenvedélyeivel.
- c) Aki hozzászólt Isten akaratának a teljesítéséhez, annak semmiféle aszketikus gyakorlat nem lesz nehéz, sem zord.

- d) Aki a megengedett és ajánlott aszketikus gyakorlatokat helytelennek és rossznak véli, elindult a bűn útján.

Szalézi Szent Ferenc végső következtetése lényegében ugyanaz, amit elmondtunk, és ezért nem volna szabad beszélni: idejétmúlt aszkezisről – zord aszkezisről – modern és korszerű aszkezisről. – Ha figyelembe vesszük, hogy Genf szent püspöke 1622-ben halt meg, azt is tudomásul kell vennünk, hogy aszketikus tanítása, ami XVII. század elején korszerű volt, ma is az... és az is marad.

Egy merész lépéssel visszaléphetünk a XIII. századba. Megtaláljuk Árpádházi Szent Erzsébetet olyan aszketikus gyakorlatokkal, melyek ma is modernnek és korszerűnek tűnnek. Fejedelmasszony volt, és úgy is viselkedett férje oldalán. Jó feleség volt és jó édesanya. A szegények és betegek ápolója, a nyomorultak támasza, mindenkinek mindene volt. Ugyanakkor ragaszkodott a legszigorúbb aszketikus gyakorlatokhoz is, és semmiféle istenszolgálattól nem riadt vissza.

Ha megrettenünk ilyen életstílustól, abból nem az következik, hogy ez helytelen és rossz... csak az következik belőle, hogy gyengék vagyunk, és gyenge bennünk az áldozat szelleme.

Aszketikus alapelvek

1. Aszkézis nélkül nincs lelkiélet.
2. Az aszketikus gyakorlatokban a lelkiélet a fontos, ami azt is jelenti, hogy erkölcsileg kifogástalan legyen az, amit tesszünk.
3. A felebaráti szeretet gyakorlatait előnyben kell részesíteni.
4. Az egyéni kívánságok szerinti aszketikus gyakorlatok csak akkor alkalmazhatók, ha a szeretet erényében megerősödünk.
5. A Jézus által ajánlott gyakorlatok mindig jobbak, mint azok, melyeket valaki maga talált ki.
6. Nem szabad alkalmazni olyan gyakorlatokat, melyek bármilyen formában az evangélium szelleme ellen volnának, és megelleneznék a parancsolatokat, a tanácsokat, az erényeket, Krisztus példaadását.

7. Ma is érvényes Szalézi Szent Ferencnek az az alapelve: azok a gyakorlatok a legmegfelelőbbek, melyeket az ember nem szívesen vállal. Van valami csalafintaság abban, ha valaki böjtöl, mert fogyni akar, de az italozásban nem fékezi magát. Még rosszabb, ha valaki fogyasztja magát, és emiatt rosszkedvű, ideges, és pokollá változtatja a családi otthont.
8. Előnyben kell részesíteni azokat a gyakorlatokat, melyek a közösség érdekeit szolgálják. – A böjtölésnél fontosabb a felebaráti szeretet, különösen a betegek és öregek türelmes ápolása-gondozása. Jézus is világosan megmondta ezzel kapcsolatban: ne áldozatot mutassatok be, hanem öreg szüleiteket istápoljátok.
9. Keresztény ember életében nélkülözhetetlen aszketikus gyakorlat: kerülök mindent, ami másnak kellemtelen hangulatot okozna. – Gondolhatunk elsősorban a sok fölösleges beszédre. . . sok beszédnek, sok az alja! De gondolhatunk egészen kis dolgokra is, amikor például egy szenvedélyes dohányos megtagadja magát, és nem dohányzik olyan lakásban vagy társaságban, ahol nehezen bírják a dohányfüstöt.
10. Ha valaki beteg, gyógyíttatja magát. Aszkézis az is, ha szoktatja magát azokhoz az önmegtagadásokhoz, melyek szükségesek. (Gyógyszer, diéta).
11. Előkelő helyet foglalnak el aszketikus gyakorlatainkban azok az erőfeszítések, melyek erőt adnak a kísértésekben, és kiirtják a bűnök – szenvedélyek gyökerét. Megválogatom olvasmányaimat. Mérlegelem, milyen kárt okozhat lelkemben a mozi, színház, szórakozás, tánc. . . Nem keresem az olcsó megoldásokat. Sem Istent, sem önmagammat nem akarom becsapni. Mindez nem sikerülhet komoly erőfeszítés nélkül, határozott önnevelésre van szükségünk. Hiába hivatkozna valaki Szalézi Szent Ferenc elvére, mely szerint a hibákat nem elnyomni kell, hanem „megkerülni”. A hibák megkerülése, szublimálása erőfeszítés nélkül nem sikerülhet.
12. Minden körülmények között utat mutat nekünk Jézus példája. Az igaz, hogy mi nem tudnánk negyven napon át böj-

töltni, csodákat sem tehetünk, nem rendelkezünk Jézus istenemberi hatalmával. . . de nevelhetjük magunkat arra, amit Jézus így fogalmazott meg: Annak az akarátát tesszem, aki engem küldött. Tanulhatunk Jézustól szelídséget, szeretet, megbocsátást. Megszívlelhetjük a hegyi beszéd, a nyolc boldogság tételeit. Vágyakozhatunk a boldogság után, amit szem nem látott, fül nem hallott, és amit Isten azoknak készített, akik Őt szeretik.

* * *

Senkinek nem ajánljuk, hogy a régi századok aszketikus gyakorlatait használja. A „különleges” aszketikus gyakorlatokban mindig van valami, ami nem Isten gondolata, hanem önmagunk keresése. Ma nincs szükség arra, hogy valaki befalaztassa magát, vagy véresre korbácsolja magát, vagy felálljon egy oszlop tetejére, és így gyötörje magát halála pillanatáig. Soha nem olvastam, hogy Jézus korbácsolta volna magát (az igaz, hogy a keresztfeszítés előtt kegyetlenül megkorbácsolták őt.) Egyébként is az volt a kifogás ellene, hogy nem alkalmazta az ószövetség különleges aszketikus gyakorlatait (az ősök hagyományát).

Megmarad számunkra az egyedüli út: Krisztus követése.

Előttünk áll a példakép, róla másolhatjuk a „korszerű aszkezist”. Jézus kéri tőlünk a szenvedések türelmes viselését. Kéri tőlünk a kereszthordozást. Kéri tőlünk az erények gyakorlását. . . különösen a hitet, reményt és a szeretetet. Kéri tőlünk az imádságot, a kötelességteljesítést, a hűséget és mindazt, amit mi istenszeretetnek és felebarátszeretetnek nevezünk.

Íme a korszerű aszkézis. . .

Ismerem életfeladatomat. . .

Fegyelmезetten teszem, ami kötelességem. . .

14. Lelki öröm nélkül nincs vallásosság!

Hittanórán kérdezgettem kis növendékeimet, ki volt és ki nem volt vasárnap szentmisén. Az egyik becsületesen jelentkezett:

– Nem voltam szentmisén!

- Most nem voltál, de a következő vasárnapon biztosan eljössz?
- Nem jövök misére – hangzott a váratlan felelet.
- Miért nem akarsz eljönni? – kérdeztem tőle.
- Mert nem szeretek misére járni.
- Mit szeretsz helyette?
- Játszani szeretek – hangzott a felelet.

Sokat gondolkoztam fölötte, mi az oka annak, hogy sokan szívesen jönnek templomba, mások messze elkerülik a templomot. Hogyan lehetne elérni, hogy többen legyenek, akik szívesen jönnek templomba... akiknek igényük a vasárnapi, és talán a hétköznapi misehallgatás.

Egy lekipásztornak számolnia kell azzal, hogy kedv nélkül, öröm nélkül nincs vallásos élet. Ha valamihez nincs kedvünk, akkor az ellentétes érzelmek kezdenek működni bennünk. Ha nincs kedvem hozzá, ha nem okoz örömet, akkor kényszerűség a lelkiélet. A szentmisét talán nem hagyom el, de mást ne várjon tőlem az Isten! A legszükségesebb lelkigyakorlatokon kívül másra nem vállalkozom. Kötéllel sem lehet behúzni a templomba. Enyhe undor támad bennem, ha az imádságra gondolok. A szentbeszéd vagy elmélkedés pedig az idegeimre megy.

Olyan templomom volt, ahová sok kiránduló és kíváncsiskodó jött be vasárnap délelőtt. Hallgatták a szép éneket, nézték a festményeket... amikor azonban észrevették, hogy szentbeszéd kezdődik, mintha valaki elkiáltotta volna magát: jön az árvíz... úgy menekültek.

Hogyan lehetne megkedveltetni az emberekkel – és önmagunkkal – a vallásos életet?

Emberi életünk mozgató ereje – a kedv, az öröm, a boldogság-vágy

Emberi életünk alaptörvénye: mindig örömet keresünk, mert öröm nélkül nem tudunk élni.

Mint a mágnesű reszketve keresi a pólusokat, úgy keresi az ember az örömet, élete boldogságát. – Olyanok vagyunk, mint a vándormadarak. Titokzatos ösztön hajtja őket a melegebb tájak felé... így hajt minket az öröm is... boldogságról álmodunk.

Sajnos néha ezek az álmok rossz tanácsadók, tévútra visznek, és későn döbbenünk rá arra, amit a játszi nóta emleget: „Anyám, én nem ilyen lovat akartam!”

Eszünkbe jut az öreg Noé. Róla mondja a szentírás, ő volt az első, aki szőlőből bort préselt. Nem ismerte az erjedő must erejét, jól beivott belőle, mert nagyon ízlett, jólesett neki. – Mi lett az eredmény? Eszméletlenség, rosszullet, émelygő gyomor.

Eszünkbe jut Ézsau is, meg a tál lencse, amit testvérétől kapott. Fáradtan ment haza, és látta, hogy Jákob testvére lencsét főzött. Nagyon megkívánta: „Adj nekem a lencséből, mert nagyon éhes vagyok!” Jákob hajlandó volt egyezkedni: kapsz lencsét, ha nekem adod az elsőszülöttségi jogot. Erre Ézsau gondtalanul válaszolt: legyen tiéd az elsőszülöttségi jog, csak adj ennem... utána egy életen keresztül bánta ezt a könnyelműséget.

Mi erre megjegyezzük: nagy bolond lehetett Ézsau, hogy ilyen könnyelmű volt. Azt értenénk, ha valaki értékesebb dologért adta volna oda elsőszülöttségi jogát... de egy tál lencséért!? – Nincs jogunk bolondnak tartani Ézsaut, mert mi nálánál is bolondabbak és könnyelműbbek vagyunk. Eladjuk lelkünket az ördögnek... nem egy tál lencséért... nevetségesen csekély örömkért vállaljuk a kárhozatot.

Előfordul, hogy jószándékú emberek is magyarázgatják: nehéz örömet találni az imádságban, a lelkiéletben, a lelkigyakorlatban, nagyon nehéz örömet találni a parancsok teljesítésében, és milyen örömet találhat az ember a tűrésben, szenvedésben, megbocsátásban és önmegtagadásban?

Komoly elmélkedés után rájövünk, hogy Isten öröme és a lelkiélet öröme nem kisebb, mint az érzéki élet zavaros és csalóka öröme. Sőt Isten öröme nagyobb minden más örömnél, és nem zavaros, és nem csalóka, mert Isten nem csap be minket.

Mi az, amiben az emberek örömet és boldogságot keresnek?

Nagyon sokan örömet keresnek az italban.

Józan ésszel meglátjuk, milyen kétes öröm ez. Először csak csillog a szem, majd borongós lesz az arc, a tekintet. Azután az italozó világ-fájdalmas nótákat énekel... közben elbutul az arca...

szédül, kóvályog, rosszul érzi magát... de iszik rendületlenül. Az ital örömének a vége: rosszsullét, émelygés, undor.

* * *

Sokan örömeiket találják az udvarlásban, az érzéki vágyakban. Sajnos, nagyon szomorú példákkal találkoztam. A kezdet mindig a nagy „Ő”... a végzetes szerelem... az örök, soha el nem múló szerelem. A folytatás a felelőtlen ígéretetés. Az egyik „Ő” azt ígérte, hogy soha mást nem fog szeretni. A másik „Ő” azt ígérte, hogy tenyerén fogja hordozni.

A következő felvonás volt, hogy mindent adtak-vettek. A szenvedély rabságában nem tudtak józanul gondolkozni. Majd hirtelen házasságot kellett kötni. – A kiélt szenvedély rövid idő múltán elmúlt, eltűnt, mint a pára. Elmúlt a nagy gyengédség is. Az örök szerelemből gyűlölet lett... és házassági válópör. – A nagy udvarlás és örök szerelem vége: kiábrándulás és válás.

* * *

Egyik ismerősöm szenvedélyes footballdrukker. Ha levelet ír, legtöbbször csapatának éltetésével fejezi be sorait. A multkorában írt egy kétségbeesett, életúnt levelet... mert a csapat kikapott. Nem érdemes élni... olyan fölényben voltunk, hogy a pálya majdnem fölbillent, mégis mi kaptuk a gólokat. – Ime ennek az aránylag veszélytelen szenvedélynek és örömnak a vége: szomorúság és kétségbeesés.

* * *

Nehézkező munkások utaztak haza vonattal. Jókedvük volt, mert fizetést kaptak. Kártyázni kezdtek. Először csak 10 filléres alapon, majd forintos alapon. Később előkerült a papírpénz is, sőt százforintosok. Csak azt vettem észre, hogy az egyik minden pénzét elvesztette, mert már felírássra játszott. – Otthon talán feleség és gyermekek várják „aput”, aki hozza a fizetést... és ő semmit nem vitt haza abból a pénzből, amit fáradságos munkával keresett. Mi lett a kártya örömének a vége? Szomorú feleség... síró gyermekek.

* * *

Egy idős férfi 87 lottó-szelvényt vásárolt. Eszembe jutott: ennek a szerencsejáték az öröme. Elégge drága öröm, mert a 87 szelvény sem olcsó, azután sok időt is elpocsékol, amikor a rengeteg szelvényt kitölti... és mi a vége? Egy nagy kiábrándulás... de azért a következő héten újra kezd.

Nekem csak az érthetetlen, miért nem próbálgatják az emberek a lelkiéletet ugyanilyen szenvedélyességgel.

Pedig a lelkiélet is van olyan izgalmas, mint a lottó, és az imádsággal többet lehet nyerni – a soha véget nem érő boldogságot, az örök életet.

Nem azt akarom ajánlani, hogy ne igyunk meg egy pohár bort, vagy sört... vagy az emberek ne kártyázzanak vagy lottózzanak... vagy hagyják el a szórakozásokat. Amit kérek: keressük az imádság, a lelkiélet, az istenszeretet örömét... amilyen szenvedélyességgel hajszoljuk a földi értékeket, ugyanolyan szenvedélyességgel keressük az örök értékeket is!

* * *

Ha az ember piszkos munka után megmosakszik, tiszta ruhát vesz magára, akkor jól érzi magát, és a tiszta ruhában szinte ünnepi hangulata támad. Ugyanezt érezhetjük a lelki megtisztulás után is. Jó szentgyónást végeztem, megbántam bűneimet, Jézus lemossa rólam a bűn szennyét, megtisztít. A lelki tisztaság hangulata fölemelő, és a legnagyobb lelki örömök forrása lehet.

Valaki hosszú raboskodás után szabadul a börtönből. Az ilyen emberben nagy öröm támad, jól érzi magát és boldog. Nem ideges, nem rosszkedvű, senkire nem tud haragudni. Annyira tele van örömmel, hogy senki nem tudja őt fölbosszantani. – Ugyanezt érezhetjük, amikor lelki rabságból szabadulunk. Lehullanak a bűn rabláncai, szabadnak érzem magam. Tiszta vagyok, és szeretném a világba kiáltani, mennyire szeretem Istent.

Érvényes itt az, amit Jézus mondott: aki meg tudja érteni, értse meg. Meg kell találnom Isten örömét! – Ha nem találok örömet az imádságban, nem fogok imádkozni. Ha nem találok örömet az elmélkedésben, nem fogok elmélkedni. Ha nem találok örömet a szentmisében, kínszenvedés lesz minden szentmise. Ha nem találok örömet Isten parancsainak a teljesítésében, nem

teszem Isten parancsait... nem fogom szeretni Istent... nem leszek vallásos.

Megkerésem Isten örömét. – Addig szólítgatom Jézust a templom csendjében, míg feleletet nem kapok tőle. – Addig próbálkozom az istenszolgálat, míg fel nem támad bennem a parancsok teljesítésének az öröme, és a bűnökkel szembeni undor. – Addig keltegetem magamban az örök boldogság utáni vágyat, míg ez lesz életem egyetlen igazi öröme.

* * *

Összeteszem kezemet és imádkozom: Örömmel mutatom be az Úr házában az áldozatot... énekszóval és zoltárral magasztalom az Urat!

15. Mikor imádkozunk, és milyen legyen imádságunk?

Ismertem egy családot. A család tagjairól mindenki úgy beszélt mint nagyon vallásos emberekről...

Sejtésem szerint csak az édesapa volt igazán vallásos. Művelt és komoly ember, akit munkatársai is nagyra becsültek. Hétköznapi napokon is járt szentmisére, szentségekhez járult, vallásos könyveket olvasott, és elmélkedett... és nagyon sok jót tett... sokan hálával gondolnak jószívű segítségére. A szó igazi értelmében jó ember volt.

"Ez az édesapa családja és gyermekei vallásos lelkületét is szeretne volna biztosítani. Minden lehetőséget felhasznált a vallásos szellem ápolására. Az eszközök közé tartozott a közös lelkiolvasmány, és az esti ima. A családtagoknak este 7 óra tájban otthon kellett lenniük, és az édesapa – mint a család papja – felolvasott valamit, legtöbbször a szentek életéből... utána imádsággal fejezték be a napot.

Hosszú időn át sikerült megvalósítani ezt a családi imádságot. Először a feleség ellenezte meg az esti imát vendégeskedés címen. Később a gyermekek is ellenkeztek; nem tetszett nekik, hogy este hétórára otthon kell lenni. Az édesapa – szomorodott szív-

vel – engedett, és lassan heti egyetlen estére zsugorodott a család esti imája. Most már ez is elmaradt, és az édesapa egyedül beszélget Istennel esténként.

* * *

Senkinek nem akarom ajánlani, hogy ilyen formában valósítsa meg a család közös imáját. Nehéz a lelkiéletet erőszakolni, és jelen életünkben nem csekély nehézsége van annak, hogy ebben a formában valósíthassuk meg lelkigyakorlatainkat.

Az imádságot azonban nem szabad elhagyni. Az imádsághoz szükséges időt biztosítani kell. A régi imakönyvek lelki tükrévé téved, amikor így rögzíti az egyik bűnt: reggel – délből – este nem imádkoztam. Isten parancsai között ezt nem fogom megtalálni, hogy reggel, délből, este imádkoznom kell, és ha ezt nem teszem, bűnt követek el. Lehet bűnről beszélni akkor, ha valakinek eszébe jut, kellene imádkozni... és ezt megellenzi. De ha naponként imádkozom, tehát találkozom Istennel, beszélgetek Istennel... akkor ez nem tartozik a bűnök közé. Még furcsább, ha valaki, minden reggel szentmisét hallgat, és közben reggel állítólag nem imádkozott... hát mi a szentmise, ha nem imádság?

Tisztáznunk kell tehát, mikor kell imádkoznunk, és milyen legyen az imádság, amit elmondunk?

Mikor imádkozzunk?

A hitoktató megkérdezte a hittanórán a gyermekektől: Mikor szoktatok imádkozni? – Mivel feleletet nem kapott, megkérdezte az egyik kis növendék: Reggel imádkoztok otthon?... Délből?... Este?... Templomban?... Kérdéseire tagadó választ kapott. Mondd meg hát végre, mikor szoktatok imádkozni? – Amikor mennydörög... hangzott a meglepő felelet.

Talán nem is olyan nagyon meglepő ez a felelet. Tény az, hogy az emberek általában megfélemedeznek az imádságról... és csak akkor fordulunk könyörögve Istenhez, ha nagy bajba kerülünk. Minél nagyobb a baj, annál igyekvőbb az imádság. Ha a baj elmúlik, az ima is elmarad.

Napi imádságos életünknek két pólusa van: a reggeli és esti ima. Nem szükséges, sőt néha nem is lehetséges, hogy hosszan imádkozzunk. Reggel elég, ha napomat és munkámat Istennek ajánlom, és segítségét kérem. Este ajánlatos komolyabb imádság, melyben legyen lelkiismeretvizsgálat is. . . megbeszélem Istennel, mit műveltem egész napon át. – Katolikus családokban meg kellene valósítani, hogy az esti ima – a család imája legyen. Közös imádkoznának a jelenlevők; a Szentírásból a szentek életéből is lehetne néhány perces olvasást a szóbeli imák közé iktatni.

Lelki szempontból nagyfontosságú lehet, ha valaki néhány perces szentséglátogatásra betér a templomba. . . beszélgetni az oltáriszentségi Jézussal. Fontos, hogy a szentségimádás lelki igényünk legyen.

Legyen az ima lelkünknek olyan dolog, mint a levegő, ami nélkül nem tudunk élni. . . vagy, mint az étel, amit sokáig nem lehet nélkülözni! – Ezzel a lelkülettel életünk minden körülményei között tudunk imádkozni: Örömben, bánatban, keserűségben, szenvedésben. . . A halál óráján pedig boldog örömmel találkozunk Jézussal.

MILYEN LEGYEN IMÁDSÁGUNK?

1. Ájtatos imádság

Az ájtatos imádság lényegét kutatva Keresztelő János jut eszünkbe. Úgy élt, hogy csak Istennel törődött, csak Istennel foglalkozott. Talán nem is tudott volna másra gondolni. Istenen kívül senki és semmi nem érdekelt. – Eszembe jutnak a remeték is, akik éppen azért mentek a sivatagba, hogy semmi sem vonja el őket Istentől. . . a vele való beszélgetéstől.

Ez volna az ájtatos imádság: Nem térítene el Istentől semmiféle szórakozottság. Az ember belép a templomba, szinte látja Istent. Mintha varázslat alatt volnánk, szinte megbabonázva. . . Istenen kívül nem tudnánk másra gondolni. – Mohamedán városokban, amikor felhangzik a felhívás az imádságra, megáll a forgalom. . . megállítják a járműveket. Az emberek a nyílt utcán

letérdelnek, arcukkal a földet érintik és elmerülnek az Istennel való beszélgetésben... Ez ájtatosság!

Sajnos, a mai élet túlságosan szétszórja figyelmünket. Óriási zaj van körülöttünk. Nem csak a járművek zaja, hanem a hangszórók bömbölése... Ebben az óriási zajban nehezen találjuk meg a kapcsolatot Istennel.

Majd ha valóban ájtatos lesz imádságunk, akkor nem esik nehezünkre keresni az Istennel való kapcsolatot... nem lesz unalmas a szentmise... nem fogunk pislogni... nem fogunk beszélgetni és fecsegni... hanem valóban imádkozni fogunk... Istennel beszélgetni.

2. Kitartó imádság

Jézus kifejezetten kívánja tőlünk a kitartó imádságot. Nyilvánvaló ez az alkalmatlan barátról szóló példabeszédéből.

Ketten laktak közel egymáshoz. Az egyiknek éjszaka vendége érkezett. Mivel nem volt semmi ennivalója, átment szomszédjához, és kérte: Barátom, adj kölcsön három kenyeret, mert vendégemnek nem tudok mit adni! A másik kiszólt a lakásból: Ne zavarj! Az ajtó már zárva van, gyermekeim itt alszanak melletttem. Nem kelhetek föl, és nem tudom neked megadni, amit kérsz. Az alkalmatlan szomszéd azonban nem tárgított. Tovább zörgött, és könyörgött annyira, hogy a lepihent szomszéd kénytelen volt fölkelni és kenyeret adni. Ha nem adott neki azon a címen, hogy barátja és szomszédja... a kopogtatásra és dörömbölésre kénytelen volt szomszédja kérését teljesíteni. (Lk. 11, 5–8.)

Jézus biztat minket erre az erőszakos imádságra. Így mondta: Kérjete és kaptok... Keressetek és találtok... Zörgessetek, és ajtót nyitnak nektek. Mindaz, aki kér, kap... aki keres, talál... és a zörgetőnek ajtó nyílik. – Ti – bár rosszak vagytok – tudtok jót tenni és kérést teljesíteni. Mennyivel inkább megadja mennyei Atyátok nektek azt, amit kértek tőle.

Olyanok vagyunk, mint a gyermekek. Amit meglát a gyermek, meg akarja szerezni magának, még akkor is, ha nem jó neki... és néhány perc elteltével el is felejtí, amit kért. – Isten azért vár

néha kéréseink teljesítésével, hogy lássa, komolyan kérünk. Amikor látja, hogy állhatatosan, kitartóan kérünk tőle valamit, akkor teljesíti kívánságunkat.

3. Tettekben megnyilvánuló imádság

Jézus félreérthetetlenül és határozottan mondta: Nem az megy be a mennyek országába, aki mondogatja – Uram, Uram... hanem az, aki a mennyei Atya akaratát teszi. Vagyis: Nem az a jó imádság, ha valaki sok szóval... szájjal imádkozik... szívében pedig a bűnökhöz ragaszkodik. – Az imádkozik jól és helyesen, aki büntelen – tiszta szívvel mondja imáit – megtartva Isten parancsait.

Azt is megmagyarázta Jézus egyik példabeszédében, hogyan kell ezt érteni: Egy embernek két fia volt. Hivatta az egyiket és kérte őt: Fiam, menj dolgozni a szőlőbe! A fiú készségesen felelt: Megyek Atyám... de nem ment. – Az édesapa hívatta másik fiát is, és őt is megkérte. Ez azonban elutasítóan válaszolt: Nem megyek! Később mégis megbánta, hogy így válaszolt... kiment a szőlőbe, és dolgozott estig. – Megkérdezte Jézus hallgatóit: Melyik teljesítette a kettő közül atyja akaratát?... Nyilván az, aki nem csak ígérgetett, hanem megtette atyja kérését! (Mt 21, 28–31.)

Jézus is így van velünk. Nem szavakat vár, hanem tetteket! Nem ígérgetéseket vár, hanem hogy megtegyük, amit kér tőlünk.

A farizeusról és vámosról szóló példabeszédet azoknak mondta el Jézus, akiknek imádság közben csak a szájuk mozog, tetteik azonban gonoszak. – A gőgös farizeus valóban csak a szájával imádkozott, amikor dicsekedett: Uram, én jó ember vagyok, és nem vagyok olyan gonosz, mint a vámos. Sokat imádkozom, böjtölök, alamizsnát adok. Jézus az ilyen emberre csak szomorúan tud tekinteni. – A vámosnak is voltak bűnei, de imádsága a bűnbánat imája volt. Így mondta: Istenem, légy irgalmas! (Lk. 18, 9–14.)

A farizeusi jámborsággal imádkozó embereknek mondta Jézus: Olyanok vagytok, mint a festett sírok, kívül szép fehérek, belül telve rothadással.

Ezért kell így mondanunk: Aki pusztán, csak a szájával imádkozik, de Istennek szolgálni nem akar... annak kár imádkoznia!

* * *

Ez az, amit meg kell jegyeznünk. Imádságainknak csak akkor lehet értéke Isten színe előtt, ha ájtatos, kitartó és tettekben megnyilvánuló... vagyis úgy imádkozunk, hogy életünk minden pillanatában Isten akaratát tesszük.

16. Meg akarok tanulni imádkozni... megkeresem az imádság örömét

Volt a magyar írók között egy rendkívüli egyéniség, aki író-társai között tekintélyt élvezett, szava döntő volt. Elegáns stílusa, választékos írásai olvasott íróvá tették őt. – Ami világnézetét illeti, nehéz róla ítéletet mondani. Az biztos, hogy nem volt katolikus író, templomba nem járt, valószínűleg nem imádkozott... szóval nem volt vallásos. Sőt írásaiban szívesen megcsipkedte a vallásos embereket. Erkölcsi normák pedig nem léteztek művészetében.

Ez az író a negyvenes években távozott Magyarországból. Barátai nem sokat tudtak róla, csak azt hallották, hogy jó mód-ban él. Írásai több nyelven megjelentek. Átaluk megszerezte a mindennapi kenyeret.

Most azonban valami történt vele, ami miatt mindazok, akik ismerték őt, csodálkozni fognak. Talán így lehetne mondani: Imádkozó ember lett belőle. Az eddig nem-hívó író megtanult imádkozni. Erre lehet következtetni egyik legutóbbi megjelent regényéből, melynek ezt a címet adta: „Szent Januáriusz vére”, vagy „Szent Januáriusz csodája”.

* * *

Szent Januáriusz Nápoly városának védőszentje. A székesegyházban őrzik vérét és fej-ereklyéjét. A csoda, amiről az író regényében megemlékezik, a Szent vérével történik. Minden évben,

május első szombatján és szeptember 19-én a beszáradt vér folyékonnyá válik.

Nápoly népe nagy körmenettel ünnepli a csodát. Az emberek énekelve-imádkozva vesznek részt a körmenetben, és az utcák tele vannak imádkozó emberekkel. – Az író ennek a csodának a hatása alá került. Olyan élmény volt ez számára, hogy tőle szabadulni nem tudott. Szent Januáriusz csodája egy pillanat alatt elsodorta hitetlenségét. Keresgélni kezdte a régen elfelejtett imádságokat. Egy bizonyosság kerítette őt hatalmába, ami többé nem engedte el őt. – Ezt az író Isten Nápolyba hívta, és ott tanította meg őt újra imádkozni.

* * *

Isten útjai kiszámíthatatlanok. Volt olyan író, akit Isten Lourdesba hívott, és ott tanította meg imádkozni (Franz Werfel).

Ratisbonne Alfonz csak udvariasságból hagyta bugyellárisában azt az érmecskét, amelyet egy szerzetestől kapott, és hitetlen szívvel, csupán művészi érdeklődésből jártá sorra Róma templomait, amikor az egyik Mária-oltár előtt egyszerűen úgy érezte, hogy térdeire omlik, könnyei folynak és sürgősen meg kell keresztelkednie. Csatlakozott már korábban megtért fivéréhez, Theodorhoz, ő is pap lett és ketten alapították a zsidók megtérítésére a Sion-apácák és papok rendjét. Természetesen nagy imádkozók voltak és szentség hírében halt meg mind a kettő 1884-ben.

* * *

Nem számíthatunk arra, hogy Isten ilyen különleges módokat alkalmaz velünk szemben. Nem számíthatunk arra, hogy ilyen rendkívüli módon tanít meg minket imádkozni. Egyrészt nehezen juthatnánk el Lourdesba, Rómába, Nápolyba... nem szólva arról, hogy ezek a módok az imádság megtanulásának egészen rendkívüli eszközei. – Számunkra megmarad tehát imádságos életünk kialakításának egyszerű módja: a fegyelmezett önnevelés... ami által megkeressük az imádság örömet.

Az alapelv ez – a gyakorlat teszi a mestert

A filozófia alaptörvénye: soha semmi önmagától!

Ez életünk minden területén érvényes. – Aki zongoraművész akar lenni, annak nagyon sokat kell zongorázni. Aki tudós akar lenni, éveken át kell tanulnia. Aki bajnokságot akar nyerni egy sportágban, sokat kell trenírozni. Egy szakmát sem lehet máról-hólnapra megtanulni; nagyon sok munkára, próbálkozásra van szükség... a szakmai fogások elsajátítására.

Vajon el lehet-e képzelni, hogy az imádság egyszeri próbálkozásra sikerül. Ha meg akarom tanulni az imádság művészetét, ugyanúgy kell gyötörnöm önmagamát, mint ahogyan egy sportoló gyötri magát... vagy egy művész, vagy egy tudós. Hosszú éveken át tartó próbálkozásra van szükségünk, hogy megtanulhassuk az Istennel való beszélgetés művészetét.

Valóságos lelki-edzési rendet kell megvalósítani imádságos életünkben. Imádsággal kezdem a napot. Ehhez kapcsolom a felajánlást, mellyel egész napi munkámat Istennek ajánlom és szenttelem. Az esti ima lényege, hogy a napot Istenre gondolva fejezzem be. Ha szeretem Istent, napközben többször is gondolok rá. Ha van időm, betérek a templomba, ahol imádom az Oltáriszentség Jézusát. A vasárnapot valóban Istennek szentelem, és az Úr napjának középpontja a vasárnapi szentmise lesz. A katolikus hívek sok helyen kértek és kaptak engedélyt arra, hogy a vasárnapi misehallgatás már szombaton este törleszthető legyen. Ez a gondolkodás csökkentheti bennünk az imádságos lelkületet... ha az imádság öröme helyett inkább a szórakozás örömét keressük.

A lényeges ez volna: Istent keresem a világban, és mindenre, ami Istenre vonatkozik.

Másik alapelv – eltávolítottok mindent, ami gyengitené az ima örömét

Sok ilyen tényező van, ami gyengítheti az imádságos lelkület örömét.

Ilyen a hajszott élet. Szünet nélkül gyötörjük magunkat. Mindig kevés a jövedelem, mindig több kell... és ha sok van, még

több kell. Nem volna szabad elfelejtenünk, amit Jézus mondott: Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri, lelke pedig kárt szenved? Azt is mondta: Nem csak kenyérral él az ember...

Gyengíti bennünk az imádságos lelkületet a hanyagság, a közöny. Erre vonatkozóan olvassuk a Szentírásban: volnál hideg vagy meleg, de langyos vagy és undorító... Jézus így is mondta: Isten országa erőszakot szenved. Nem a tunyák és hanyagok kapják meg. Azok fogják megkapni, akik erőlködnek, és gyötrik magukat, hogy megszerezzék.

Gyengíti bennünk az imádságos lelkületet életünk ziláltsága. Szinte egy pillanatra sem maradhatunk csendben. Gyakran szól a rádió, bömböl a hangszóró. Ebben a zajban és bömbölésben nem lehet megtalálni Istent.

Gyengítik bennünk az imádságos lelkületet a hazug-ostoba jelszavak. Nem azokra a jelszavakra gondolok, melyeket Isten és erkölcs ellen kiabálnak a világba... inkább azokra, melyekkel önmagunkat csapjuk be.

Azért boldogtalan annyi ember, mert az erényeket örülségnek vélik. Addig nem lesz boldog emberi élet, amíg kitartunk az ostoba jelszavak mellett.

A leglényegesebb: keltegetem magamban az imádságos lelkületet

Lelkiéletünk alaptörvénye: csak azt teszem szívesen, ami örömet okoz. Örömet okoz egy ebéd, egy kirándulás, egy szép könyv... a gyermekek estig rugják a labdát, mert örömet találhatnak benne... a horgász reggeltől estig ül a vízparton és mereven nézi a horog úszóját... mert ez az öröme. Mindig az örömet keressük és hajszoljuk, és ez az öröm a legnehezebb feladatokra is képesít minket.

Imádságos életünkben is ez volna a fontos: örömet találni az imában! Az volna az igazi lelkiélet, ha öröm volna az Istennel való beszélgetés, ha öröm vezetne parancsainak megtartásában, az istenszolgálatban... ha minden áldozatra képes volnék Isten iránti szeretetből... még az életemet is szívesen odaadnám.

Amikor Jézus a mennyországról beszélt, olyan örömmel mondta, melyet szem nem látott, fül nem hallott... és amit senki többé el nem vehet tőlünk. Ezt értették meg a szentek, és ezért tudtak szinte szünet nélkül imádkozni.

Talán van olyan ember, aki emlegeti: kérem én nem tudom megtalálni az imádság örömét, pedig igyekeztem, szerettem volna megtalálni... de nem sikerült.

Gyakran előfordul ez életünkben: a kitűzött célt el kellene érni, és nem sikerül. Ilyenkor kell keresnem a kötelességteljesítés, egy életfeladat megvalósításának az örömét... ez is öröm, és képesíteni fog minket, hogy nagy nehézségek ellenére is megvalósítsuk életcéljainkat.

Valaki beteg. Semmi kedve ahhoz, hogy bevegje a keserű orvosságot. Az orvosság keserősége nem vonzza, de szeretne meggyógyulni, és ezért beveszi az orvosságot.

Valakinek tanulnia kellene, de semmi kedve hozzá. Mégis rászánja magát a tanulásra, mert látja: a vizsgát le kell tennem.

Valamilyen munkát kellene elvégezni, de nincs kedvem hozzá. Mégis elvégzem, mert a kötelességteljesítés öröme mozgat.

Az édesapának sem vágyálom kora reggel szaladni a vonathoz esőben, szélben, fagyban... mégis indul és siet, az az öröme, hogy családjának megszerezze a mindennapi kenyeret.

Az édesanyának sem kíváncsi dolog gyermeke betegágyánál virrasztani; mégis megteszi, mert a szeretet és áldozatvállalás öröme mozgatja.

* * *

Amit elmondtunk, érvényes az imádság örömére is.

Meg kell tanulnom imádkozni. Meg kell keresnem az imádság örömét. Eltávolítok magamból mindent, ami akadályozhatná az imádságos lelkület kialakulását, vagy gyengítené ezt a lelkületet.

Legyek tudatában annak, hogy az imádság örömét kell megtalálnom, vagy a kötelességteljesítés örömét... de mindenképpen imádságos lélekkel kell szolgálnom Istennek.

A Zsoltárossal együtt mondjuk: (94, 6-7. – V. évközi vas.)

Jöjjetek, imádjuk Istenünket, hódoljunk Urunk és Alkotónk előtt, mert ő a mi Urunk, Istenünk.

17. Imádságos életünk alapja — Isten jelenlétében való élet

Viterbói Szent Róza (1234–52) életéből ismerjük a következőket. Családja nagyon szegény volt. Ő ennek ellenére gazdagnak vallotta magát. Azt szokta mondani, hogy övé a csillagos ég, meg a fényes napsugár. . . Magáénak mondta a dombokat, a hegyeket, az egész nagy világot.

Más volt, mint a többi gyermek. Házuk padlásán volt egy kis szoba. Itt töltötte napjai nagy részét. Térdelve, kiterjesztett karokkal imádkozott és énekelt. Eljátszogatott őrangyalával, meg a többi szentekkel. Beszélgetett Máriával és Jézussal. – Édesapja többször megleste őt. A hangokat és beszédet ugyan hallotta, de senkit nem látott. Mint kislány arról lett híres, hogy az emberek arcáról leolvasta lelkük állapotát. Ha bűnös emberekkel találkozott, addig nem nyugodott, míg azok meg nem ígérték neki, hogy megtérnek és bűnbánatot tartanak. . . Viterbói Rózáat 16 éves korától már csak ritkán látták utcán. A kis padlásszoba volt tartózkodási helye. Innen hallatszott az imádság és ének. . . mindig gyengébben. 18 éves korában halt meg. Teste épségben maradt, és ma is látható a viterbói székesegyházban.

Szent Róza személyében olyan embert szemlélhetünk, aki gyermekkorától kezdve Isten jelenlétében élt. Nem is létezett neki más. . . Isten. . . Jézus. . . Mária. . . angyalok. . . szentek. . . Lelkét a természetfeletti világ töltötte be annyira, hogy más nem érdekelte őt.

Amikor Szent Róza és a többi szentek életét szemléljük, megrettenünk. Nem vagyok képes arra, azt tenni amit ő tett, úgy élni, ahogyan ő élt. . . Már a gondolat is ijesztő: szünet nélkül imádkozni.

A szentek életével kapcsolatban is gyakran tesznek nekünk szemrehányást: a szentek életstílusát utánozni nem lehet! Ha mégis megtennénk, nem volna lehetőség a szórakozásra, egy kis sétára, az élet kis örömeire. Nem lehetne megnézni egy filmet vagy megnézni a televíziót. Nem lehetne táncolni, strandolni. – Így az Isten jelenlétében való élet megvalósíthatatlannak látszik.

LELKIÉLETÜNK ALAPJA, A KERESZTÉNY JÁMBORSÁG ALAPFELTÉTELE:

Az Isten jelenlétében való élet

Tudomásul kellene vennem, hogy soha nem vagyok egyedül. Otthon vagyok a lakásban, nem vagyok egyedül. – Megyek az utcán, nem vagyok egyedül. – Kirándulok, sétálok, nem vagyok egyedül. – Ebédelek – vacsorázom, nem vagyok egyedül. Tanulok, dolgozom, nem vagyok egyedül.

Isten mindenütt jelen van, és velem van !

Régen ezt nehezen tudták elképzelni, mi világosan értjük, sőt példákat is emlegetünk. – A rádió-hullámok körülszágulják a földet; érzékszerveinkkel nem foghatók meg. Készülékeink segítségével azonban elérhetők, ha a készülékeket a megfelelő hullámhosszra állítják. – A telefont is használhatom példának. Amilyen egyszerűen kapcsolok egy állomást, ugyanilyen egyszerű a kapcsolat a mindenütt jelenlevő Istennel. Keltegetem lelkemben a vágyat: Istenem, beszélgetni akarok veled... és az imádkozó lélek mélyén jelentkezik a mindenütt jelenlevő Isten.

Tény az, hogy az emberek másképpen viselkednek, amikor egyedül vannak, és másképpen, amikor sejtik, valaki látja – nézi őket. – Előfordul, hogy valaki azt hiszi, egyedül van... majd hirtelen rádöbben, más is itt van, lát és figyel engem. Ilyenkor egy kis ijedtség vesz erőt rajta. Azon töri fejét, tettem-e valamit, amit ez észrevett? Elárultam-e valamit, amit mások előtt nem akarok elárulni?

Emberi szemek elől el lehet rejtőzködni. Isten elől elrejtőzködni lehetetlenség. Tudomásul kell vennünk, hogy Isten életünk minden pillanatában jelen van... előtte semmit rejtegetni nem lehet. – Ebből a gondolatból következtetve megtalálom az ima lényegét: úgy élek, hogy egész életem Isten szent színe előtt folyik le. Ez az ima lényege: élet Isten jelenlétében. – Ennek van egy negatív oldala – semmit nem teszek, ami bűnös dolog volna... és egy pozitív oldala – minden ügyemet megtárgyalom Istennel.

Ebben a lelkiállapotban nem lényeges, hogy mindig és tudatosan tapasztaljam Isten jelenlétét. Ezt a lelkiállapotot úgy kell elképzelni, mint mikor édesanyával együtt vagyok a lakásban.

Ő vacsorát főz, én levelet írok. Figyelmemet lefoglalja a levélírás, mégis örömmel tölt el édesanya jelenléte.

Íme imádságos életem alapja: életem Isten jelenlétében!

Isten itt van, lát engem, beszélhetek vele. Van úgy, hogy Isten maga jelentkezik, beszélni akar velem. Van úgy, hogy nekem kell próbálkoznom, megkeresni a kapcsolatot Istennel.

Hogyan viselkedünk mi, amikor Istennel találkozunk?

Az embereknek általában nem tetszik a gondolat, hogy Isten mindenhol jelen van, és lát engem... és nem tetszik a gondolat, hogy nem csak látja cselekedeteimet, hanem számon kéri azokat.

Egyik legveszedelmesebb lelkiállapot, amikor tudomásul veszem Isten létezését... egyébként undorító közöny telepszik meg bennem. Isten kötelessége, hogy segítsen bajaimban; egyébként semmi közünk egymáshoz, és semmit ne kívánjon tőlem.

Valaki elbukott a vizsgán, és emiatt pótvizsgára utasították. Tanulnia kellett volna, de ő egész nyáron nem tanult semmit, és úgy ment pótvizsgára, hogy csak egyetlen tételt tanult meg. – Azért izgalmát nem tudta legyűrni, Szent Antallal kötött üzletet: ha sikerül a vizsga, 500.- Ft.-ot adok. Szinte érthetetlennek látszik, hogy a vizsgán éppen az egyetlen megtanult tételt kérdezték tőle, és így vizsgája sikerült. Ígéretét is hajlandó volt megtartani... de mivel volt egy elhatározása, mely szerint semmiféle templomba nem megy be, egyik rokonával küldte el a pénzt, amit Szent Antalnak ígért. – Az illető azóta sem jár templomba, mert szerinte az égiek kötelessége segíteni, de tőle ne kívánjanak semmit... Istennek is „hallgass” a neve!

Az a lelkiület is helytelen, amikor hiszek Istenben, gyakorlom vallásomat, szeretem a templomot, imádkozni is szoktam... de valahogy azt szeretném, ha Isten minden kívánságomat teljesítené. Ebből a lelkiületből fakadnak azok az imádságok, amikor bőséges anyagi javakat kérünk Istentől... szünet nélkül ostromoljuk Istent önző szándékaink érdekében... vagy mindenáron szabadulni akarunk a bajoktól, betegségektől... és arra nem gondolunk, milyen nagy értéke lehet Isten színe előtt a türelemnek és a keresztény szenvedésnek. – Ezzel a lelkiülettel együtt jár a zúgo-

lódás is. Felhánytorgatjuk Istennek, hogy nem hallgat meg minket, nem segít rajtunk. Keserű szemrehányást teszünk neki, miért van jó dolga a gonoszoknak, és miért kell nekünk olyan sokat szenvednünk.

* * *

Az a helyes magatartás az Istennel való beszélgetésben, amiről Jézus beszélt tanítványainak: életem nagy feladata, a mennyei Atya akaratának teljesítése. – Kétségtelen, hogy ebben a gondolatban van egy nagy adag belenyugvás. Héli, a főpap így fogalmazta meg a gondolatot: Isten az Úr! Azt tesz, amit jónak lát szeme. – A B. Szűz Mária álláspontja is ez volt: én az Úr szolgálóleánya vagyok, életemben az történik, amit Isten akar! – Jézus így imádkozott szenvedése éjszakáján: múltjék el tőlem ez a szenvedés, de ne az én akaratom legyen, hanem a tiéd. . . Atyám!

Jozsiás király uralkodásának 13. esztendejében az Úr prófétául hívta Jeremiást, aki ellenkezett, mert félt a nehéz feladattól és a szenvedéstől. Isten azonban nem tárgított, hanem ismételtette: Ne félj senkitől, mert én veled vagyok. Ne félj senkitől, mert én megszabadítalak.

Ezt a „ráhagyatkozást” kéri tőlünk Isten!

Legyek biztos abban, hogy velem van. . .

Legyek biztos abban, hogy Gondviselő Istenem. . .

Ezért mondom teljes odaadással:

Atyám, legyen meg a te akaratod!

Örömmel veszem tudomásul, hogy velem vagy!

Szent jelenléted legyen imádságos életem alapja!

18. Miért maradnak el imádságaink?

Gounod „Faust” című operájának előjátéka Faust dolgozószobájába vezet. Az öreg tudós csalódott tudományában. Meghasonlott, és öngyilkos akar lenni. Kezébe veszi a méregpoharat, amikor az ablakon keresztül az élet üzenete árad be hozzá. Látja az ébredő tavaszt, hallja a madarak dalát, az emberek vidám énekét. Mindez nem nyugtatja meg őt, lelkét nem emeli Istenhez.

Inkább vad keserűség tölti el szívét, átkozza Istent, és idézi a sá-
tánt.

A sátán megszemélyesítője, Mefisztó megjelenik. Megkérdezi az öreg tudóstól, mit óhajt tőle, miért hívta őt?

Faust doktor ifjúságát kéri vissza, örömeiket kér, szórakozást és sok civilági gyönyörűséget.

Mefisztó hajlandó alkudni: mindent megad... cserébe azonban Faust halála után a lelkét kéri. A tudós egy pillanatra megdöbben, de azután mégis megkötí és aláírja a szerződést a sá-
tánnal.

Ez a szerződés Faust doktort külsőleg és belsőleg is megváltoztatja. Szép deli ifjúvá változik, lelkéből azonban eltűnik a hit. Számára nincs többé Isten, nincs többé lélek, nincs többé örök boldogság... nincs vallás, nincs erkölcs és nincs többé imádság. Faust doktor a szerződés megkötése után nem tud többé imádkozni.

* * *

Az imádságos életnek ez a megsemmisülése a mi életünkben is gyakran előfordul.

Nem állítom, hogy eladjuk lelkünket az ördögnek, mint Faust. Tény azonban, hogy imaéletünk meggyengül. Unalmassá lesz az imádság, az Istennel való beszélgetés. Az ember menekül a temp-
lomtól, és nem bírja a tömjénfüstöt.

Az is előfordul, hogy dicsekedve magyarázzuk másoknak: én nem imádkozom... vagy bánatosan sóhajtjuk: sajnos, én már nem tudok imádkozni.

Akárhogyan is van, lelkünk üdvössége érdekében tisztázni kell a kérdést:

Mi az oka annak, hogy elhagytuk az imádságot?

Mi az oka annak, hogy nem tudunk imádkozni?

A Szentírás pontosan megjelöli az imádságban való gyengülés okait

Akárhogyan is magyarázza valaki a Szentírás első fejezeteit, az alapvető tanítás ugyanaz maradt. Isten jósággal és szeretettel közeledett az emberhez... mint szerető édesapa beszélt az ember-

rel. . . a bűn elkövetéséig. A bűn után megváltozott a helyzet. Isten megátkozta az embert, azután többé nem szólt hozzá. Az ember nem tudta megtalálni a kapcsolatot Istennel? – Erre a kérdésre a Szentírás felelete: a bűn rontotta meg az Istennel való beszélgetés lehetőségét.

* * *

A Szentírásban olvashatjuk, hogy Káinnak sem ment az imádság, nem tudott imádkozni. Azt is megtaláljuk, miért? – Durva, közönséges, gyűlölködő és veszekedő ember volt. Nem tudott imádkozni? – Igazán nem csodálkozhatunk fölötte: a mocskos, durva száj. . . és az imádság nem férnek meg az emberben egymás mellett. Valószínűleg tisztában volt vele, miért nem tud imádkozni. Talán arra is rájött, hogy a durvaságot és a piszkos beszédet kellene elhagynia. – Mit tett akkor, amikor ezt meglátta: fejbeverte testvérét azzal a gondolattal: pusztuljon az imádkozó ember!

* * *

Saul királyról olvassuk, hogy volt idő, amikor nagyon jól tudott imádkozni. Isten is szerette őt. Isten akarta, hogy Saul legyen Izrael királya. Elkövetkezett az idő Saul életében, amikor megcsökkent benne az imádságos lelkület. Nem egyszerre történt ez a csökkenés. Saul először engedetlen volt. . . Később babonás lett és szellemidéző. . . és végül talán hitetlen. A hitetlen Saul pedig nem imádkozott többé.

* * *

Salamon király fiatal korában ismerte az imádkozás művészetét. Isten meg is jutalmazta őt. Megjelent neki az áldozat bemutatása közben, és ezt mondta: kérj tőlem, amit akarsz, és én megadom neked. Akkor Salamon bölcsességet és tanulékony lelkületet kért Istentől. – Érthetetlen, hogyan történhetett Salamon lelkében a nagy változás. Idősebb korára beleegyezett, hogy az emberek bálványokat imádjanak. – Ettől kezdve Salamon nem imádkozott többé, nem beszélgetett Istennel, és Isten sem szólt hozzá.

Jeroboám király politikai okok miatt hagyta el az imádságot. Kissé furcsán hangzik, de így volt. Attól félt, ha alattvalói Jeruzsálemben járnak imádkozni és áldozatot bemutatni Jahvénak, az igaz Istennek, nem fogják őt továbbra is királyuknak elismerni. – Megtiltotta tehát, hogy az emberek Jeruzsálemben járjanak imádkozni... Isten temploma helyett bálványtemplomokat építtetett, és a népét rávette a bálványimádásra. – Így az az ember, aki Isten akaratából lett király Izrael tíz törzse fölött, felmondta a szövetséget Istennek, bálványokat imádott, az igaz Istenhez pedig nem imádkozott többé.

* * *

Áron, Mózes testvére félelmében hagyta el az imádkozást. – Mózes fölment a hegyre, hogy átvegye Istentől a Sinai törvény köztábláit. A nép elunta magát a hegy tövében. Árontól azt követelték, öntessen nekik aranyborjú-bálványt. – Áron annyira megijedt a fenyegetőleg követelő emberektől, hogy félelmében teljesítette kívánságukat. Elfelejtette, hogy Istentől jobban kellene félnie, mint az emberektől.

Jézus példabeszédei emlegetik, miért maradnak el imádságaink

Egy királyi ember mennyegzős lakomára hívta barátait.

A meghívottak azonban nem jelentek meg a lakomán, visszatartották a meghívást. Az egyik földet vett... azzal volt elfoglalva, azért nem ment. – A másik ökröket vett... azokat próbálta ki, ezért nem ért rá. A harmadik éppen megnősült... emiatt nem ért rá. – A királyi ember nagyon mérges lett a visszatartások miatt. Bőszülten kifakadt: Ha nem érnek rá, nem fogják megfellelni vacsorámat.

A példabeszéd elsősorban az örökéletre, a mennyei boldogságra vonatkozik... de az imádságra is érthető. Akinek nincs ideje imádkozni, aki nem ér rá imádkozni, az ne számítson az örökéletre.

* * *

Másik példabeszédében elmondja Jézus, milyen tényezők semmisítik meg lelkünkben az imádság szeretetét.

Van olyan ember, akinek a lelkében a jómód öli meg az imádságot.

Van olyan ember, akinek a lelkéből a gondok zavarják el az imádságot.

Olyan is akad, akinek a lelkében a szórakozás hallgattatja el az imát.

Olyan is akad, aki megijed, és ezért nem imádkozik.

Van olyan ember is, akinek a lelkéből az ördög lopja ki az ima szeretetét.

Olyan is akad, akit a „néma ördög” tart megszállva. Az ilyen, ha akarna, akkor se tudna imádkozni.

* * *

Bevezetőben mondtam, Faustra hivatkozással: ha valaki meggyengül imádságos életében, az nem jelenti még azt, hogy lelkét eladta az ördögnek. – Ezt most kénytelen vagyok kijavítani: Ha imaéletünk megromlik, akkor biztos, hogy valamilyen formában eladtuk magunkat az ördögnek.

Az ördög fecsegővé teszi az embert, mert a fecsegő ember könnyen követ el bűnt. . . az ördög csak akkor némít el minket, amikor imádkozni akarunk.

Általában milyen módszereket használ az ördög?

Rávesz minket a súlyos bűnök elkövetésére. Ilyen állapotban undort és ellenszenvet tud támasztani lelkünkben minden ima iránt.

Rávesz az ördög a hitetlenségre. A hitetlen ember ostobaságnak fogja mondani az imádságot.

Rávesz az ördög a durva, közönséges, piszkos beszédre, és különösen ha valaki káromkodik, képtelen lesz imádkozni.

Az ördög teletömi vágyainkat szórakozással, tánccal, rángatózással, az ilyen ember nem fogja bírni a csendes, Istenbe elmerülő imádságot.

Tele tömi értelmünket ostoba jelszavakkal. . . ezek által megöli bennünk az imádságos lelkületet.

Ha másképpen nem tudna elnémtani, a félelem által nyomja el bennünk az ima vágyát... vagy ismételteti velünk az ostoba kifogást: nem érek rá!

* * *

Forduljunk el az imádságot elnémtó ördögtől.

Könyörögjünk Jézushoz az Írás szavaival: Uram, taníts meg minket imádkozni!

19. Imádkozzunk élőkért és megholtakért !

Az olaszországi „Lucca”-i egyházmegye püspöki hivatala egy rendelkezést adott ki 1900 év szeptemberében. Egyik szerzetest megbízta vizsgálja meg egy szegény árvalánynak, Galgáni Gyöngyinek az ügyét. A jelentések szerint ennek a leánynak állítólag látomásai vannak, és kezén-lábán viseli Jézus szenvedésének sebhelyeit.

A szerzetes meglátogatta a családot, ahol a leány lakott. Már az első estén, vacsora után tanúja volt egy furcsa látomásnak.

Galgáni Gyöngyinek megjelent Jézus és beszélgetett vele.

A leány mintegy fél órán át vitázott Jézussal egy bűnös ember érdekében. Ez az ember közismert volt a városban... és közismerten könnyelmű, Istennel nem törődő, hitetlen férfi.

A leány hevesen vitázott Jézussal, és könyörgött neki: Uram, ha eljöttél hozzám... engedd meg, hogy könyörögjek azért az emberért, aki miatt már többször szóltam! Könyörgök érte, mert ő is a te gyermeked... nekem pedig embertestvérem. Ő érte is meghaltál. Mentsd meg őt a kárhozattól!

A leány szavaiból arra lehetett következtetni, hogy Jézus ellenkezett: sokszor irgalmas voltam vele szemben, megbocsátottam neki. Ő hálából eddigi bűneit újakkal tetézte. Elég volt! A mérték betelt. Nincs irgalom többé.

Galgáni Gyöngyi bánatosan lehajtotta fejét, és így mondta: Uram, értem én azt, hogy ez az ember megérdemli a kárhozattot... de ha nekem megbocsátottál, neki is megbocsáthatsz. Saját könyörgésem mellé odateszem édesanyádnak – Máriának – közbenjárását is. Ő reá való tekintettel bocsáss meg neki!

A jelenlevők a leány hangos kiáltását hallották ekkor, aki ujjongva hálálkodott Jézusnak, mert megbocsátott ennek a bűnös embernek, meghallgatta imádságát, és megadta neki a megtérés kegyelmét.

* * *

A vizsgálatlalt megbízott szerzetes a család által rendelkezésre bocsátott szobába ment. Teljesen megzavarta őt az, amit látott és hallott. Nem értette, mit gondoljon, mert életében ilyet még nem tapasztalt: Jézus megjelent valakinek... vitázott vele egy bűnös ember sorsa felől. Az is eszébe jutott, hogy a szegény leány talán beteg. Képzeli és képzelődése által önmagát csapja be, amikor azt képzei, hogy Jézus megjelent neki, és beszélt vele.

* * *

Míg a szerzetes így gondolkozott, csengettek a bejárat kapun... néhány pillanat múltával bejelentették: főtisztelendő atyát keresik, és a szoba ajtaján belépett az az ember, aki a látomás szereplője volt, és aki miatt Galgáni Gyöngyi vitatkozott Jézussal. A látogató röviden csak ezt mondta: főtisztelendő atya, megtudtam, hogy itt időzik, eljöttem, gyónni akarok.

Mi történt?

Valaki imádkozott egy bűnös megtéréséért. A Szűzanya segítségét is kérte. Jézus meghallgatta a könyörgő imát, és megadta a megtérés kegyelmét.

* * *

Pál apostol emlegeti: „Gyakran szoktam értetek imádkozni”... ezzel minket is figyelmeztet, ne feledkezzünk el egymásért imádkozni. Ne feledjük: az egymásért mondott ima az irgalmaság egyik jócselekedete... és a katekizmus is bűzdft rá: élőkért és megholtakért imádkozzunk!

A Szentírás buzdít minket : imádkozzunk egymásért !

Pál apostol írta Timótheusnak : „Kérlek, végeztess könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket minden emberért!” (I. Tim. 2, 2.)

Ugyanerről olvasunk az Efezusi levélben : „Mindenkiért imádkozzatok, különösen a hívekért... és értem is imádkozzatok!” (6, 18.)

Egyébként leveleit így szokta befejezni : „Imádkozzatok értem!”

A Szentírásban példákat is találunk az egymásért mondott imákra.

Ábrahám könyörgött Szodoma és Gomorra lakóiért. Ötvenről tízre alkudta le az igazak számát. Sajnos ennyi rendes ember sem volt található ezekben a városokban, és ezért pusztulás lett a végük. – Mózes is könyörgött a népért a bálványimádás elkövetése után. Így mondta: ha nekik nem irgalmazol, engem is pusztíts el! – Illés próféta imádkozott a száreptai özvegy meghalt fiáért. Imádságára Isten a fiút újra életre keltette.

Ez a Szentírás tanítása: az egymásért elmondott imádság valamilyen formában segített rajtunk.

Egyházunk kéri tőlünk : imádkozzunk egymásért

A Római Katekizmusban találjuk: Isten haragját semmi nem fékezi úgy, mint a jámbor emberek imája.

Aranyszájú Szent János megmagyarázza nekünk: Isten azt akarja, hogy mindenki az üdvösségre jusson. Ezt kell kívánnunk és óhajtánunk, és ezért kell imádkozni egymásért.

Egy hitetlen ember tette az őszinte vallomást (Hugo. Victor): kellenek emberek, akik imádkoznak azokért, akik soha nem imádkoznak.

Ebből az is következik, hogy a reménytelen bűnösökért is **kell** imádkozni, mert nem világos előttünk, hogyan segíthet rajtuk Isten szent kegyelme.

Ezért van igaza Szent Teréznek, amikor mondja: a felebaráti szeretet legnagyobb jócselekedetei közé tartozik, ha azokért imád-

kozunk, akik súlyos bűnökben élnek... és kérjük Istent, hogy megtérjenek.

Szent Ágoston nem úgy indult neki az életnek, mint akiből szent lesz. Édesanyjának – Szent Monikának – évekig tartó imádsága, sokszor reménytelennek látszó imái formálták őt szentté. Ágoston menekült édesanyja elől: Karthágóba, Rómába, Milánóba... Édesanyja pedig mint az árnyék követte fiát: könnyes szemmel, imádsággal. A sok ima eredménye nem maradt el: Ágoston elhagyta a bűnök, megkeresztelkedett, sőt püspök lett belőle. – Szent Monika példáját mindannyian megszívlelhetnénk... ez különösen a szülőkre vonatkozik: többet kellene beszélni Istennek gyermekeinkről, mint Istenről gyermekeinknek... vagyis többet kellene imádkozni!

Keresztény kötelességünk: imádkozni ellenségeinkért

Sokan kifogásolják Egyházunknak ezt a tanítását. Azt mondják, hogy ellenségeinkért imádkozni: lehetetlenség, sőt ostobaság.

Jézus világosan beszélt erről: „Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót haragosaitokkal, áldjátok átkozóitokat, imádkozzatok rágalmazóitekért!” (Lk. 6, 27.) – A régi parancs ez volt: Szeresd felebarátodat, gyűlöld ellenségedet! Én pedig mondom nektek, szeressétek ellenségeiteket, imádkozzatok üldözőitekért és rágalmazóitekért! (Mt 5, 44.)

Jézus nemcsak beszélt az ellenségszeretetről, hanem példát is adott. A keresztfán imádkozott azokért, akik keresztre feszítették őt.

Pál apostol – kissé bánatosan – de azért büszke öntudattal magyarázza, milyen az igazán keresztény lelkület: átkoznak minket, és mi imádkozva áldást mondunk ellenségeinkért, azokért, akik üldöznek minket.

A Szentírás gyakran emlegeti: egyetlen lehetőség van rá, hogy ellenségeink felett győzedelmeskedjünk... a szeretet... az értük mondott imádság által!

A keresztény jámborság kötelessége : imádkozni megholtjainkért

Sírák fia könyve emlegeti: Ne tagadjuk meg az imádságos megemlékezést megholtjainktól! (7, 37.) – A Makkabeusok könyvében találjuk: Szent és üdvösséges gondolat a megholtakért imádkozni. (II. 12, 46.)

Katolikus Egyházunk kéri, hogy imádkozzunk a megholtakért. Külön napot rendelt ennek az imádságnak: a halottak napját. Kéri tőlünk, ajánljuk fel szentmiséinket, mondjuk el értük a rózsafüzért. Michelangelo, a nagy festő, aki Rómában a Sixtina kápolnában az utolsó ítélet döbbenetes képét festette, szintén arra akart oktatni, hogy megholtjainkért imádkozzunk a rózsafüzért. . . a feltámadók közül többet úgy festett meg, amint rózsafüzér-lánccon kúsznak a mennyország felé.

* * *

Hittanórán megkérdeztem a gyermekeket: hogyan kell viselkedni a templomban? Mit kell csinálni a templomban?

Mivel növendékeim nem feleltek, újra kérdeztem: szoktatok-e imádkozni, vagy csak a levegőt nézitek? – Feleleteik alapján három csoportra oszthattam a gyermekeket:

1. Volt, aki bevallotta, hogy nem imádkozik. Nem is tud és nem is próbál imádkozni.

2. Mások a Miatyánkot és az Üdvözlégyet imádkozzák gépiesen. Más imát nem tudnak. Imakönyvet nem hoznak magukkal.

3. Vannak azonban sokan, akik sok imát ismernek, és imakönyvük is van. . . sőt saját szavaikkal is beszélgetnek néha Jézussal. Bámultam, milyen komolyan tudnak imádkozni, és van kiért és miért imádkozniok.

Imádkoznak:

saját örömükben, bánatukban. . .

szüleikért, akiknek annyit köszönhetnek. . .

meghalt rokonaikért és ismerőseikért. . .

betegük gyógyulásáért. . .

bajbajutott barátaikért. . .

olyan rokonokért, akik nem járnak templomba. . .

iskolatársaikért, akik régen nem voltak gyónni-áldozni.

Imádkozzunk, sokat imádkozzunk! – Élőkért és megholtakért!
Urunk és Istenünk! Élő és megholt testvéreinkért hallgasd
meg könyörgésünket!

20. Keresztény élet

A Szentírásban Tóbiásról a következőket találjuk.

Égészen fiatal korában már komolyan vallásos ember volt. Hűségesen megtartotta Isten törvényét. Szívesen és örömmel imádkozott. Az igaz Istennek mutatott be áldozatot, és nem a bálványoknak. Kerülte az istentelen és gonosz társaságot. Fiát, az ifjabb Tóbiást, szintén Isten szeretetében és félelmében nevelte.

Amikor az asszírok fogságába került, ott is Istennek szolgált, és a törvényt pontosan megtartotta. Honfitársai megszegették az igaz Isten törvényét, ő ezzel szemben erőslelkű, áldozatos és hűséges ember volt. Úgy gondolta, ha már mások nem tartják Isten törvényét, én hűséges leszek.

Szennakerib király uralkodása idején a fogoly zsidók sorsa rosszra fordult. Sokan nyomorba kerültek, másokat a király meggyilkoltatott. Tóbiás segített a rászorulóknak; vagyonából áldozott és vigasztalta őket. Vállalta a halálveszélyt is, mert eltemette azokat, akiket a király kivégeztetett és megtiltotta eltemetésüket.

Tóbiás Istenhez való hűségét a szerencsétlenségekben is megőrizte lelkében. Megvakult és a vakság nyomorulttá tette őt; nem dolgozhatott és emiatt elszegényedett. Szomorú sorsát óriási türelemmel viselte. Nem érdekelte őt ismerőseinek a gúnyolódása; jámborságát megtartotta. Annyira gyengéd maradt lelkiismerete, hogy amikor felesége – munkahelyén – egy kecskegidát kapott ajándékba, és azt hazavitte... Tóbiásnak az járt a fejében, nem tudnak azok ennyi pénzt összegyűjteni, hogy egy kecskét vehessenek... azt mondta tehát az asszonynak: ha lopott jószág, vissza kell adni gazdájának.

Tóbiás sorsán és öntudatos vallásosságán elmélkedve, megcsodáljuk Istenhez való ragaszkodását.

Vallásos volt a jósorsban és a szerencsétlenségben is.

Vallásos volt, amikor dicsérték, és akkor is, amikor csúfolták-gúnyolták jámborsága miatt.

Vallásos volt akkor is, amikor tiltották neki a vallásosságot; mondhatott, ki mit akart, ő nem fordult el Istentől.

Így elmélkedve szégyenérzet vesz rajtunk erőt. Eszünkbe juthat a mi vallásosságunk, ami bizony nagyon gyenge. Semmi erő, semmi öntudat, semmi hűség nincs bennünk. Szégyen pírja van arcunkon, szégyenkezünk Isten színe előtt.

Katolikus öntudatra van szükségünk

Isten törvényét ismerjük, de cselekedeteinket nem szerinte igazítjuk. Elméletben katolikusok vagyunk, gyakorlatban pogányok. A templomban szívesen imádkozunk, templomon kívül megfélemezünk Istentől. Védekezésül azt szoktuk mondani: más a vallás, és más az élet!

Ez az a bizonyos kettősség, amit Jézus oly gyakran és szigorúan elítélt. Így mondta: olyanok vagytok, mint a festett sírok; kívül szép fehérek... belül telve rothadással. – Így is halljuk a szentírás szavát: lennél bár hideg vagy meleg: de langyos vagy, ezért kivetlek szájamból.

Ha valaki azt kérdezi, mi az oka ennek a furcsa kettősségnek, röviden így felelhetünk: a katolikus öntudat hiánya.

Hiányzik ez a katolikus öntudat lelkünkéből: pogány világunkkal szemben. Vigyáznom kellene arra, hogy hitem né gyengüljön, Jézushoz való ragaszkodásom ne csökkenjen, ne ragadjon el az erkölcstelenség, és ne fertőzzön meg a pogányság terjedő ragálya.

Mínderre vigyáznom kellene, és én semmire sem vigyázok. Hitemet bárki megveheti. Jézushoz való ragaszkodásomról bárki lebeszélhet. Ellenállhatatlanul vonz és sodor az erkölcstelenség szennyes áradata... még egy kis idő és azt is elfelejtem, hogy valaha katolikus keresztény ember voltam.

Hiányzik az öntudat lelkünkéből hitünk megvallásához. – Mások nyugodtan hirdetik hitetlenségüket, én gyáva vagyok. Arra a pontra jutottunk, hogy megtagadjuk Jézust, mint Péter tette azon az éjszakán. Mi is ugyanazt mondjuk, amit Péter mondott: nem ismerem őt, soha nem is ismertem! – Eltűröm, hogy hitemet, erkölcsi elveimet gúnyolják. Eltűröm, hogy Egyházamat nevet-

ség tárgyává tegyék. Eltűnök, hogy Jézust gyalázzák, mert gyáva vagyok! – Elfelejttem, hogy a világosság fia nem lehetnek gyáva emberek.

Az öntudatos lelkiélethez hozzátartozik a vasárnapi szentmise.

Az öntudatos lelkiélethez hozzátartozik a szentségekhez járás.

Az öntudatos lelkiélethez hozzátartozik a bűnök tudatos kerülése.

Az öntudatos lelkiélethez hozzátartozik az erények gyakorlása. Milyen erényeket kell gyakorolnom? Legtöbb ember világosan látja, mit kellene tennie, milyen erényeket gyakorolnia. – A haragos ember legyen szelíd... a veszekedő ember legyen békés-séges... a könnyelmű ember legyen hűséges... a szenvedélyes ember szeresse az önmegtagadást... a sértődő szeresse a megbocsátást...!

Az apostol mondja: az ördög, mint ordító oroszlán körüljár, keresi, kit faljon fel, vagyis állandó és nagy veszedelmek között élünk. Ha nem leszek öntudatosan vallásos, katolikus ember, nem tudok erősen állni a veszedelmek között.

A katolikus öntudat magas fokára – a keresztény hősiességre van szükségünk

Jézus szenvedéstörténetének legszomorúbb eseményei közé tartozik az apostolok viselkedése. Szétszaladtak és úgy eltűntek, mintha soha nem jártak volna Jézussal. Félték, hogy bajuk lesz... szenvedniük kell. Tamás bánatában elbujdosott... Péter megtagadta Jézust.

Teljesen érthetetlen az apostolok viselkedésében bekövetkezett változás. Az első Pünkösöd után a félték apostolokból – hősök lettek! Nem félték többé senkitől és semmitől... nem lehetett őket megijeszteni. Elviselték a kegyetlen bánásmódot, a fenyegetést, botozást, ostromozást... tovább hirdették az evangéliumot, mondván: inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek.

Mi volt a gyökere ennek a bátorságnak, hősiességnek? – Tele voltak hittel és szent bizonyossággal. Meg voltak győződve, hogy nem kicsinyes emberi elképzelések, hanem a teremő Isten nagy

gondolatai irányítják az emberi sorsokat... ezért nem félték senkitől... ezért tudtak hősök lenni.

A Szentírás ezt a hősielelkületet követeli tőlünk.

Példaképp áll előttünk Dávid, aki győzött az egyenlőtlen küzdelemben Góliáttal szemben, mert tudott hős lenni. – Keresztelő János is példakép előttünk; betöltötte lelkét az istenszeretettel, ezért nem félt a haláltól. – István diakónust és vértanút egyedül Isten érdekelte; ezért tudott ijedtség nélkül szembenézni a halállal. – Pál apostol világosan megmondta, hogy annyira szereti Istent, emiatt a halál neki nyereség!

Katolikus Egyházunk szentjei is mind hősök voltak. Szent Erzsébet hős volt a szegénység szeretetében. – Szent Margit hős volt az önmegtartóztatásban. – Szent Ignác elve volt: mindent Isten nagyobb dicsőségére... ami nem Isten dicsőségét szolgálta volna, az őt nem érdekelte. – Vienney Szent János hős volt hívei lelkének gondozásában. – Bosco Szent János hős volt az ifjúság szeretetében.

A Szentírás minket is figyelmeztet erre a hősielelkületre. Sámuel könyve kifejezetten így mondja: légy hős! – A Jelenések könyve magasztalja a hűséget, a kitartást, a megalkuvást nem ismerő szeretetet... egyben elítéli a gyengeséget, a langyosságot, a szeretet megfogyatkozását.

Mi az oka annak, hogy olyan nehezen tudunk hősök lenni a lelkiéletben? Szent Ignác így mondja: aki túlságosan óvatos, az nem tud nagyot tenni. Az volna lényeges, hogyha életünket egészen Istennek adnánk... és Istent életünkönél is többre értékelnénk. Nehéz azokat megijeszteni, akik a halált nyereségnek tartják. – Az okosságról azonban nem szabad megfélemlkezni. Nagy dolog egy szent gondolatért meghalni, de még nagyobb dolog egy szent gondolatért élni! – Azt sem szabad elfelejtenünk: ha valaki egy nagy ügyért feláldozza életét, az hős ember... ha azonban valami csekélységre pocsékolja el – az ilyen ember bolond!

Makkabeus Júdás kis seregével harcra készült az óriási szíriai hadsereggel. Katonái kérdezték: hogyan harcolhatunk és győzhethetünk ennyi ember ellen? – Júdás azt mondta nekik: a győzelmet nem a sokaság dönti el, hanem az erő, amit Istentől kapunk. Ez az a keresztény hősiesség, amire szükségünk van az élet harcában.

A Szentírás szerint egy fiatalember megkérdezte Jézust, mit tegyek, hogy az örökéletet elnyerjem? – Jézus két nagy feladatot jelölt meg: az egyik – meg kell tennünk, mindent, amit Isten parancsol... a másik – ... azután jöjj, és kövess engem!

Az apostolok is ezt a meghívást kapták: jöjj és kövess engem! Ugyanezt mondta Jézus mindazoknak, akiknek szívében szeretet támadt, és nekünk is ezt mondja: jöjj és kövess engem. – Követni valakit azt jelenti, mint utána menni, lába nyomába lépni. – Lelki értelemben Jézust követni azt jelenti – Jézus életét utánogni!

Jézus azt akarja: úgy szeressük a mennyei Atyát, mint ahogyan ő szerette.

Úgy tegyük Isten parancsait, ahogyan ő tette...

Úgy gyűlöljük a bűnt, ahogyan ő gyűlölte...

Olyan tisztán és szentül éljünk, ahogyan Jézus élt... A Szentírás világosan beszél: aki nekem akar szolgálni, kövessen engem! Aki tanítványom akar lenni, tagadja meg önmagát, vegye föl keresztjét, és úgy kövessen engem. – Példát adtam nektek, úgy viselkedjetek, ahogyan én viselkedtem... Tanuljatok tőlem és így kövessetek!

Jézus azt is megmondta, hogy követése nem könnyű dolog. Hordoznunk kell a mindennapi élet keresztjét... szívesen és örömmel. Aki ezt nem tudja vagy nem akarja megtenni, nem lehet az én tanítványom... Aki abban szereti atyját vagy anyját, mint engem, nem méltó hozzám.

„Krisztus követésében” olvassuk: vannak órák életünkben, amikor nehéz hallani – vedd válladra keresztedet, és kövess engem. De sokkal rosszabb lesz hallani majd az Ítélet szavait: távozz tőlem az örök tűzre! – Sokan követik Jézust a kenyértörésig, de kevesen a szenvedés kelyhe ürtéséig.

Hosszú volna elmagyarázni, miből álljon Krisztus követése. Egyetlen mondatot szeretnék adni figyelmeztetőül, mely segíthet gyakorlatilag megvalósítani Krisztus követését: – mielőtt valamit tenni szándékozom, megkérdeszem magamtól: mit tenne Jézus az én helyemben?

Ez a mondat segíthet nekünk abban, hogy megvalósuljon bennünk az öntudatos vallásos élet... a keresztény hősiesség... és Krisztus követése.

Világosan fogjuk látni életünk igazi értelmét. Imádságaink összeszedettebbek lesznek és értékesebbek Isten előtt. A templom is kedves hely lesz számunkra. Meg fogjuk érteni, hogy életünkben a legrettenetesebb dolog a bűn és a legnagyobb a szeretet.

Majd ha öntudatos keresztény életet élünk... ha hősök tudunk lenni Krisztus követésében... akkor majd elérjük földi életünk igazi célját – szentté leszünk. Ehhez adjon erőt a mi Istenünk!

TARTALOMJEGYZÉK

I. Rész

1. A tízparancsolat	7
2. Erkölcsi életünk alapja a helyes lelkiismeret	13
3. Erkölcsi életünk irányítója a lelkiismeret	20
4. A bűn	26
5. Halálos bűn	31
6. Bocsánatos bűn.....	37
7. Légy erős a kísértésben	42
8. Bűnre kísért minket rosszra hajló természetünk	46
9. Bűnre kísértének minket a rossz emberek.....	49
10. Bűnre kísérthet minket az ördög	54
11. A bűnalkalmakról. – Mi a bűnalkalom?	58
12. Az I. parancs követelése: A hit, és hitszerinti élet.....	62
13. I. parancsolat... A vallásos nevelés kötelezettsége ...	68
14. Isten I. parancsa reményt követel tőlünk	72
15. Isten az I. parancsolatban követeli, hogy szeressük őt!	79
16. Uradat, Istenedet imádjad!	86
17. Szolgálj Istennek!	93
18. A bűnös vakmerőség lelki életünkben: véték az I. parancs ellen.....	97
19. „Isten nem hagy magából gúnyt űzni!”.....	103
20. Az Istentől való elfordulás bűne	108
21. Isten nevét hiába ne vedd!	113
22. A fogadalom és az eskü Isten II. parancsolatában ...	118
23. A vasárnap megszentelése	123
24. Atyádat és anyádat tiszteld!	129
25. A gyermekáldás vállalása és kötelezettsége	134
26. A szülők kötelessége: gyermekeik nevelése!	138
27. A közösség szolgálatában	144

28. A gyilkosság bűn!	147
29. Aki gyűlöli felebarátját, az gyilkos!	152
30. A testi és a lelki öngyilkosság	157
31. A szemérmetlen és parázna bűnök tilalma	162
32. Amit Isten összekötött, ember el ne válassza!	167
33. Menekülés a mocsárból	171
34. „Ne lopj”!	175
35. Az anyagi javak birtoklása és felhasználása	180
36. Munkaadó és munkás	184
37. Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen	188
38. A gyanúsítgatás, a rágalmazás, a hamis tanúzás	193
39. Embertársaink sértegetése	198
40. Vessétek le az álnokságot, a képmutatást, a színlelést,	203
41. A bűnös vágyak fékezése keresztény kötelességünk	208
42. Egyházunk törvényhozó hatalma	212
43. A vásár- és ünnepnapok	218
44. A misehallgatás kötelezettsége	223
45. A bőjt és a hústilalom	227
46. A húsvéti szentáldozás parancsa	232
47. Az egyházi házasságkötés kötelezettsége	235
48. Olvasmányaink	238

II. Rész

1. A szentségek vétele alkalmával a Szentlélek Isten kegyel- mét kapjuk	243
2. A megcszentelő kegyelem	246
3. Szentségek, látható jelek, láthatatlan kegyelem forrásai	250
4. Mit kell tudni a keresztség szentségéről?	254
5. A vízzel való leöntés – kegyelem forrása	257
6. A bértáplálás szentségét Jézus rendelte hívei megerősíté- sére.....	261
7. Mit művel a Szentlélek az ember lelkében.....	264
8. Gondolatok a bértáplálás szentségével kapcsolatban	268
9. Az Oltáriszentség az élet kenyere	277
10. Az Oltáriszentség alapítása.....	281
11. Jézus van jelen	284

12. Az újszövetség áldozata: a szentmise	289
13. A szentmisén való részvételünk legtökéletesebb formája	296
14. Előkészület a szentáldozáshoz	301
15. Szentáldozás utáni hálaadásunk	306
16. A bűnbánat szentségét Jézus Krisztus adta nekünk ...	309
17. A gyónási előkészület: I. Megvizsgálom lelkem állapotát	314
18. A gyónási előkészület: II. A bánat	319
19. A gyónási előkészület: III. A bűnvallomás	324
20. A gyónási elégtétel	329
21. Erősen fogadom, hogy a bűnöket kerülöm	332
22. A szentségi feloldozás a gyónásban	337
23. A gyónási titoktartás kötelezettsége	341
24. A betegek szentsége	344
25. Az egyházirend szentségét Jézus Krisztus alapította ..	349
26. A katolikus pap imádkozik	354
27. A katolikus pap hirdeti az evangéliumot	357
28. A katolikus pap bemutatja a szentmise áldozatot	363
29. A házasság szentsége	367
30. A keresztény házasság szentség	369
31. A keresztény házasságra nevelés	373
32. A házasság nem tréfa	378
33. A keresztény jegyesek	382
34. A házasságon kívüli viszonyok	387
35. A házassági akadályok	391
36. A házaselet Isten tervei szerint	398
37. A házastársi hűség	401
38. Felbonthatatlan életszövetség	407
39. A boldog házasság titka	411

III. Rész

1. Vallásos életünk reformja a II. vatikáni zsinat után ..	415
2. Érdemes-e imádkozni?	418
3. Tanuljunk meg imádkozni!	424
4. Hogyan szól hozzánk Isten?	431
5. Imádkozzunk!	437

6. Hallgasd meg, Uram, népedet! (Kérő-könyörgő imáinkról)	443
7. Engesztelő imádság	447
8. Hála Istennek	451
9. Az imádás	455
10. Istennek tetsző áldozat és engesztelés	459
11. Az elmélkedő ima	463
12. Megsanyargatom és engedelmességre szorítom testemet	468
13. Korszerű aszkézis	473
14. Lelki öröm nélkül nincs vallásosság	483
15. Mikor imádkozzunk, és milyen legyen imádságunk? ..	488
16. Meg akarok tanulni imádkozni... megkeresem az imádság örömét	493
17. Imádságos életünk alapja – Isten jelenlétében való élet	498
18. Miért maradnak el imádságaink?	501
19. Imádkozzunk élőkért és megholtakért!	506
20. Keresztény élet	511

